

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשע"ב

ליקוטי

אמונת עתיך

על חודש אדר ופורים

מלוקט מספרי וקונטרסי אמונת עתיך מאת
מו"ה רבי משה וואלפסאן שליט"א

מהדורא בלתי מוגה

– פנימי –

כל הזכויות שמורות
למכון אמונת עתיד

טל. 718-851-6021

דברי המו"ל

תודה לק-ל, שהחיינו וקימנו והגיענו, להמציא לחברינו היקרים ילקוט אמונת עתיך על חודש אדר ופורים, המלוקט מכל ספרי מו"ה שליט"א, שכבר נדפסו ויצאו לאור. וגם קבצנו ממה שנדפס מפוזר בכל פרשיות השבוע או שאר ימים טובים השייך לפורים.

קונטרס זה יוצא לאור לכבוד נסיעתנו לירושלים עיה"ק - המוקפת חומה מימות יהושע בן נון, לפורים המשולש הבעל"ט, בצוותא חדא עם מו"ה שליט"א. והשי"ת יזכה אותנו לשמוע עוד הרבה דברי תורה וחיזוק בעבודת השי"ת מאת מו"ה שליט"א רבות בשנים, ויהיו שנותיו דשנים ורעננים, מתוך בריות גופא ונחת דקדושה מכל צאצאיו ותלמידיו שיחיו.

ונקווה שקונטרס זה יהיה לתועלת התלמידים, להתעורר מתוך דבריו לעשות הכנה דרבה לקראת הימים הנעלים האלו, ולקיים מצוות הימים אלו מתוך מחשבה פנימית ושמחה עילאה, לעשות נחת רוח לאבינו שבשמים ונזכה לראות וליראות פני השכינה שלש פעמים בשנה, בירושלים עיה"ק ביחד עם משיח צדיקנו, במהרה בימינו אמן.

מכון אמונת עתיך

אלה הכנה / פ'ט

• וזאת למודעי שברוב המקומות ציינו השנה שנאמרו הדברי תורה, חוץ מהמאמרים שנדפסו בספרי אמונת עתיך על תורה ומועדים (ג"ח), שיצא לאור ע"פ כתבי יד מורנו שליט"א וממה שבירר מהקונטרסים להכניסם תוך הספר, ובהם ציינו רק הפרשה או היו"ט.

חודש אדר

יג	משנכנס אדר מרבין בשמחה
יד	משנכנס אדר מרבין בשמחה
יד	החודש אשר נהפך
יד	אדר נוטריקון ר'עוא ד'רעוא א'שתכח בחי' י"ג מדות של רחמים
טו	בחודש אדר ופורים נתגלה בחי' עתיקא - ונמתקו הדינים
יז	בחודש אדר נפתחים שערי רצון העליון
יז	חודש אדר ב' - חודש י"ג
יט	אדר שני - חודש הי"ג מעלין הנשמות העומדות בחוץ ע"י י"ג מכילין דרחמי
כג	מפלת עמלק והמן דייקא בחודש אדר שני שמתגלה השורש הנעלם שבישראל
כד	"ולכפרת פשע" כנגד חודש אדר שני
כה	חודש אדר כנגד החוטם - חוש הריח ומרדכי ואסתר נקראו ע"ש הבשמים
כח	אדר שייך לטחול ולשחוק - מחיית עמלק ע"י לץ תכה
כח	בחודש אדר יש להתאמץ ביתר בעניית אמן יהא שמיה רבא
כט	קבלת התורה בחודש אדר
כט	חדש אדר סוף השנה - בחי' עקביים
ל	בחודש אדר ופורים מתברר שאפ' הפחותים שבישראל קשורים להשי"ת
לב	בחודש אדר מתגלה אשר אלקים קרוב לישראל גם בתוך ההסתור
לד	עבודת חודש אדר - לגלות ההסתור שבתוך הטבע
לה	בחודש אדר ופורים צריך לבקש על התגלות מלכות שמים,
	מלכות בית דוד, ובנין המקדש
לו	חודש אדר ופורים זמן השפעות פרנסה לישראל
לח	חדשי אדר בחי' היובל
לט	חודש אדר שייך לבחי' היובל - למעלה מן הזמן
מ	חודש אדר שייך לבחי' היובל - למעלה מן הזמן
מא	חודש אדר זמן תשובה - ז"ה פעמיים
מא	באדר הקב"ה משלים תיקון השובבי"ם
מב	באדר הקב"ה משלים תיקון השובבי"ם
מב	מכת ארבה וברד בחודש אדר - שייכות לפורים
מד	ב' אדדים כנגד אפרים ומנשה
מד	באחד באדר משמיעין על השקלים
מו	הארת פנים של שבת שקלים מבטלת ההסתור פנים של חודש אדר
מז	פורים דייקא באדר שני
מח	פורים הוא באדר הסמוך לניסן
מח	למסמך גאולה לגאולה
מט	זאת חנוכה מכין היו"ט של פורים
מט	פרשת יתרו - ל' יום לפני פורים - הכנה לפורים
מט	פרשת משפטים בכניסת חודש אדר

פורים קטן

נ	פורים קטן
נא	פורים קטן
נה	פורים קטן

תענית אסתר

נו	התעוררות מוסר לתענית אסתר
----	---------------------------

פורים על שם הפור

נז	י"א פעמים שם הוי"ה בגימ' פו"
נז	על כן קראו לימים האלה פורים - ע"ש הפור

נס של פורים

נח	נס של פורים מבחינת היובל
נח	נס של פורים הכנה לבנין בית השני
נח	נס דפורים בעיקבתא דגלות בבל כזמננו עיקבתא דמשיחא
מט	נס פורים ממקום גבוה ונסתר למעלה מן המקום והזמן - בחי' שער הנו"ן
סא	נס פורים בא ממקום שהיא למעלה מן הדעת
סב	נס פורים בא מעולם השמיני שהיא למעלה מז' שהיא עולם הטבע
סג	נס של פורים במהירות

ישועת פורים

סד	ישועת פורים ע"י כסף הכיפורים שורש האחדות של כל ישראל
סו	ישועות פורים בזכות הקרבנות של ישראל
סז	ישועת פורים דוקא ע"י גורל
סח	ישועת פורים ע"י הסעודה שנתנה אסתר להמן
סט	ישועת פורים אף לדור שכולו חייב
סט	בישועת פורים ה' תיקון לחטא של שאול
סט	אתא מלי קוצי קמחה דידכו ודחי עשרת אלפי ככרי כספא ידידי
עא	אתא מלי קוצי קמחה דידכו ודחי עשרת אלפי ככרי כספא ידידי
עד	אתי מלא קומצא דידכו ודחי עשרת אלפים ככרי כספא ידידי
עד	אתא מלי קומצא קומחא דידכו ודחי עשרת אלפים ככרי כספא ידידי

מעלת יום הפורים

עו	פורים תיקון לחטא עץ הדעת
עו	בפורים מתגלה השורש הנעלם שבכל יהודי
עח	בפורים מתגלה נקודה המוסתרת שבלב ישראל - בחי' עגולים שהכל שוים
פ	בפורים מתגלה ענין הגורל - המבדיל בין ברוך מרדכי וארור המן אף שבגימ' נראים שוים
פא	בפורים מקשרים נשמות השכוחות בספר הזכרונות
פב	חנוכה ופורים מעמידים ישראלים השפלים ביותר
פג	בחנוכה ופורים ירושלים בא אצלנו וא"צ לעלות לרגל
פג	אור של פורים יורד עד נשמות השפלות שבישראל
פו	פורים להורות חיבתו של מקום אף לאותם שהם בשפל המצב
פז	בפורים השי"ת סומך לכל הנופלים
פז	פורים בחדשו של נפתלי
פז	פורים בחינת היובל
פח	רבי נטע נטיעה בפורים
פט	פורים ואדר בחי' היובל שיוצאים בה לחירות
פט	פורים - בחי' רעוא דרעוין
צ	פורים יש המתקת הדינים בשורשם
צ	פורים בחינת שבת - סוכת שלום
צא	בפורים התגלות בחי' משיח
צא	פורים בחי' אחישנה
צב	מעלת יום הפורים - מעין לעת"ל
צב	פורים הוא יו"ט של זמן העתיד - של מחיית עמלק
צג	פורים הוא יו"ט השייך לעתיד לבוא
צג	בפורים מתכונים ב' האיזורים של משיח אמונה וצדקה
צג	השפעת פרנסה בפורים
צד	פורים מסוגל לפרנסה בשפע
צד	שחוק של פורים - ליצנותא דע"ז
צה	קבלת התורה בפורים
צה	הדר קבלוה בימי אחשורוש
צח	הדר קבלוה בימי אחשורוש
צט	בפורים מתגלה נקודת הברוך מרדכי שבתוך כל יהודי - שבאמת מקבל התורה מאהבה
ק	כח התפילה ביום הפורים
ק	פורים אין לו יום קבוע
ק	פורים הכנה לליל שימורים

מצות היום של פורים

קב	מרבין בשמחה - מתנות לאביונים בשמחה
קג	אין מדקדקין במעות פורים
קג	לבישת מסוה בפורים

ח	אמונת	תוכן העניינים	עתיך
קג	יו"ט לא קבלו עליהם		
קד	לבסומי עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לארור המן		
קד	חייב לבסומי עד דלא ידע		

הקדים שקליהם לשקליו

קה	הקדימו שקליהם לשקליו
קז	הקדימו שקליהם לשקליו
קח	הקדימו שקליהם לשקליו
קי	הקדים שקליהם לשקליו
קיב	הקדים שקליהם לשקליו
קיד	הקדים שקליהם לשקליו
קטז	הקדימו שקליהם לשקליו
קטז	הקדימו שקליהם לשקליו - שמהן נעשה אדנים

מרדכי הצדיק

קז	פתח' זה מרדכי ונפתחים ע"י שערי שערי רחמים
קז	מרדכי - בן קיש
קיח	ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות
קיח	ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וגו'
קיט	כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש
קכ	מרדכי"י בגימט' ער"ד
קכ	מרדכי תיקן חטא אדם הראשון, והמתין לזמן הגאולה
קכא	מרדכי ראש לבשמים - בחינת משיח
קכא	מרדכי ראש לכל הבשמים - בכוחו להחזיר נשמות אבודות

אסתר המלכה

קכד	מה ראתה אסתר שתמלוך על קכ"ז מדינות
קכה	מה ראתה אסתר שתמליך על קכ"ז מדינות
קכו	מה ראתה אסתר שתמלוך על קכ"ז מדינה
קכז	יופי של אסתר ושרה מצד נשמתן
קכז	אסתר זו הדסה בגימט' שבעים וחמשה
קכט	אסתר נשמה השייכות להשבת אבדה
קכט	אסתר עסקה בביעור חמץ
קלא	אסתר ביער החמץ שקבלה מבית המן
קלא	זכות אבות של אסתר
קלב	מה ראתה אסתר שזימנה את המן

קלד	מה שזמנתה אסתר המן לסעודה
קלה	אסתר עסקה במצות השבת אבידה
קלט	אסתר משיבה האבידות
קלט	אסתר הסעיד לאחשורוש סעודת ליל סדר
קלט	נשמת אסתר שייכות להשבת אבדה
קמ	אסתר תיקן חטא לשה"ר - להיות כל ישראל באחדות

עמלק והמן ומפלתם

קמא	בני בניו של המן
קמא	מלחמת עמלק ע"י לימוד התורה
קמב	עשרת בני המן
קמב	המן צורר "כל" היהודים
קמב	המן רצה לבטל קבלת עומ"ש של ישראל
קמג	קליפת עמלק והמן להכחיש האמונה
קמג	המן קליפה גדולה של אפיקורסות
קמד	מפלת המן ע"י סוד היובל - עץ חמישים
קמד	בית המן ניתן לאסתר - ונבנה ברכושו הביהמ"ק
קמה	ממוכן זה המן - ממוכן, כלום הכינו שלחן לפניך
קמה	ממוכן זה המן - כלום הכינו שלחן לפניך
קמו	זמן תליית המן
קמח	מה שמבואר בפרדר"א שהמן נתלה בי"ז ניסן חור כרפס ותכלת וכו'
קנא	ניצוץ משיח מגיע עד ויזנא

מגילה נקראת

קנב	מגילה נקראת אגרת
קנב	במגילת אסתר מתגלית האמונה היפה עמלק
קנג	זכירת עמלק במגילה בפורים
קנח	זכירת עמלק ג' פעמים ופעם ג' במגילה
קסג	סדר המגילה בכתבי בקודש
קסד	מגילת אסתר ספר הכ"ב נשלמו הכ"ב צירופים של שם אדני-י
קסה	ברכה שלאחר קריאת המגילה
קסה	נשים בקריאת המגילה
קסו	וזכרם לא יסוף מזרעם - מגילה לא תבטל לעת"ל
קסח	איזהו עיר גדולה על שיש בה עשרה בטלנים
קסט	פרוז בן יומו קרוי פרוז

ביאורים למגילת אסתר

קע	הוא אחשורוש
קע	הוא אחשורוש
קע	הוא אחשורוש
קעא	כשבת המלך אחשורוש
קעב	כשבת המלך אחשורוש על כסא מלכותו
קעג	בהראותו את עושר כבוד מלכותו
קעז	ואת יקר תפארת גדולתו - מלמד שלבש בגדי כהן גדול
קפ	ואת יקר תפארת גדולתו - מלמד שלבש בגדי כהן גדול
קפה	ואת יקר תפארת גדולתו - מלמד שלבש בגדי כהן גדול
קפו	שמונים ומאת יום
קפו	בחצר גינת ביתן המלך
קפז	חור כרפס ותכלת וגו'
קפז	על רצפת בהט ושש ודר וסחרת
קפח	ביום השביעי כטוב לב המלך ביין
קפט	ושתי המלכה
קפט	ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים
קצא	שבעה רואי פני המלך
קצג	עיבור שנה ע"י "שבעה רואי פני המלך"
קצד	לא על המלך לבדו עותה ושתי המלכה
קצה	וכל הנשים יתנו יקר לבעליהם
קצו	וכל הנשים יתנו יקר לבעליהם
קצח	ומדבר כלשון עמו
קצט	אשר הגלה מירושלים - לחזק המגורשים בגלות
קצט	ויהי אומן את הדסה
רב	ויהי אומן את הדסה
רד	ותלקח אסתר בחודש טבת דייקא
רה	ותלקח אסתר למלך וכו' בחודש העשירי היא חודש טבת
רה	ויאהב המלך את אסתר
רה	ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי
רז	כי הגיד להם אשר הוא יהודי
רז	הפיל פור - הוא הגורל
רז	עשרת אלפים ככר כסף
רט	ויזעק זעקה גדולה ומרה - גבר מלכא עילאה ממלכא תתאה
ריא	לדעת מה זה ועל מה זה
ריב	ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום
ריג	ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום
ריג	אם החרש תחרישי - דייקא - ב"עת הזאת". ביאור למה כ' המן האגרות דוקא בלילה
ריד	ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת
רטו	ויעבור מרדכי - שהעביר יום ראשון של פסח בתענית
רטז	ותלבש אסתר מלכות
ריח	ותלבש אסתר מלכות - שלבשה רוח הקודש

רכ	ותעמוד וגו' נוכח בית המלך - נוכח ירושלים
רכ	עד חצי המלכות - זה בנין ביהמ"ק
רכא	ו"מחר" אעשה כדבר המלך
רכג	"ומחר אעשה כדבר המלך"
רכו	וכל זה איננו שוה לי
רכז	ארורה זרש אשת מפחידי
רכז	יעשו עץ גבוה חמשים אמה
רכח	יעשו עץ גבוה חמשים - ובנין ביהמ"ק מבית המן
רל	עץ גבוה חמשים אמה - מתיבת נח
רלא	ויקראו סופרי המלך בחדש השלישי הוא חודש סיון בשלשים ועשרים בו
	- כ"ג סיון הוא שורש הישועה של פורים
רלב	אחשתרנים בני הרמכים
רלב	ליהודים היתה אורה - זו תורה
רלג	ורבים מעמי הארץ מתייהדים
רלג	מכת חרב והרג ואבד"ן
רלג	ולא יעבור
רלד	וזכרם לא יסוף מזרעם
רלו	ודובר שלום לכל זרעו

מאמרים בענייני פורים

רלז	מאמר אגרת הפורים
רמג	מאמר גזירת עירין ומאמר קדישין - מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל באותו הדור
רמו	ביאור בגמ' שאלו תלמידיו את רשב"י וכו'
רמח	כי לא לנצח ישכח אביון - תקות עניים תאבד לעד

שושן פורים

רמט	ענין שושן פורים בירושלים
רמט	יום מיוחד לירושלים - פורים דמוקפין

פורים משולש בירושלים

רנ	פורים משולש בירושלים
רנא	שושן פורים שחל בשבת
רנא	שושן פורים שחל בשבת
רנא	סגולת שנה שיש בה פורים משולש

עתיך

תוכן הענינים

אמונת

יב

שיתסר ושיבסר

רנג ענן שיתסר ושיבסר

פרשת פרה

פרשת פרה המשך מפורים	רנג
שבת פרשת פרה השלמה לפורים	רנד
פרשת פרה השלמה לפורים	רנה
בפ' פרה יש המתקה לפ"ר דינים של המן וכת דילי'	רנו

משנכנס אדר מרבין בשמחה

הנה מי שהולך אצל הערוה ר"ל הלא הוא מחמת אהבה שבו, הלא האהבה ההיא חסד הוא המדה שבבורא ית"ש, ועתה עושה בזה רעה ומוריד את האהבה כביכול במקום מטונף. עכלה"ק. והואיל שהדגים שבים יניקתם מן החסד, וע"י זנות נפגם החסד, ממילא פסקה יניקתם, ולכן גם דגי הים יאספו. ומרומז דג"י הי"ם בגימט' חס"ד.

אבל יש חילוק בין חסד דאדר לחסד דניסן. דהנה בחודש ניסן הי' התגלות לעין כל, אבל בפורים הי' הנס טמון ומכוסה בטבע בבחינת חסד מכוסה כמו שאיתא בספרים (ועיין בספר קדושת לוי בקדושה ראשונה), על הפסוק ואנוכי הסתר אסתיר שמשם ילפינן אסתר מן התורה. ובזה יומתק בעזה"י מזל אדר דג"י"ם דייקא, כי הם מרמזים לענין מכוסה כמו שפרש"י עה"כ וידגו לרב, "מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין עין שולטת בהם" והואיל והי' הנס בחסד מכוסה ג"כ נרמז המזל בדגים שהם חסד והם מכוסים.

משא"כ בניסן שהי' הנס בחסד נגלה. ולכן מרומז הנס בהתגלות ובפומבי בשם החדש עצמו שהוא ניסן. ופירושו של נ"ס, הוא דבר הנראה לעין כל כמש"כ ושים אותו על נס וגו' וראה אותו וחי. ובמצרים היו נסים נגלים כמו שאמרו על הים נורא תהלות עושה פל"א. והוא דבר הנראה לעינים שבני אדם מתפלאי"ם בו. וכן כתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנ"ו נפלאות. ומזלו של ניסן הוא טלה, ובהמות דקות אומרות (בפרק שירה) מי כמוכה וגו' נורא תהלות עושה פל"א.

והרמז לכל הנ"ל אד"ר בגימט' בחס"ד מכוס"ה. ניס"ן בגימ' בחס"ד נגל"ה עם כול"ל האותיות (וטעם לכול"ל כי ניסן הי' כללות כל הנסים כידוע, וגם ניסי אדר כלולים בו), והוא הי' ראש כל הנסים ואדר סוף כל הנסים, ולכן, עש"ה פל"א בגימ' אד"ר ניס"ן.

ומפני ששני חדשים האלו הם משורש מדת החס"ד יובן שבשני חדשים דייקא הזמן לעשות צדקה וחסד. בפורים מתנות לאביונים

משנכנס אדר מרבין בשמחה (תענית כט.). ופרש"י ימי ניסים לישראל, פורים ופסח. ומשמע שיש שייכות בין שני החדשים האלה, והדין נותן, שניסן תחילת השנה ואדר אחרית השנה וכל דבר שבקדושה נעוץ סופו בתחילתו וענין אחד להם. וכן (במס' מגילה ר' ע"ב) מיסמך גאולה לגאולה.

והענין נראה בס"ד דזה מבואר בספרים דנס יצי"מ הי' מהשפעת מדת החסד, כי ישראל לא היו ראויים לצאת אלא השי"ת ברחמיו הוציאם כדי שלא ישקעו בנו"ן שערי טומאה. וידוע שמדת החסד הוא אתערותא דלעילא. וכן כתיב א-ל מוציאם ממצרים. כי שם זה הוא חסד פשוט כידוע בלי אתערותא דלתתא כלל.

גם פורים השפעתו ממת החסד, כדאיתא בספר רסיסי לילה, שאין צריך לקדושת ישראל שהרי מצותו בשכרות שאין מקום להשתדלות, רק אותו היום זכה בגורל מעצמו כמו מי שמרויח בגורל בלי יגיעה כלל. והוא בחינת עד לא ידע. ע"כ תוכן דבריו הקדושים.

ובזה יובן מזל אדר דגים. כי דגים יניקתן מן המים, דהיינו החסדים כנודע. ובזה הם רומזים למדת החסד. וכן איתא בספר הזוהר (הובא בסידור שלי"ה) שהשבעה קולות שבמזמור לדוד הבו וגו' הם כנגד שבעת הספירות. והראשון קול הוי' על המים הוא כנגד החסד. ע"כ. ובפרק שירה איתא, דגים שבים אומרים, קול הוי' על המים. ומוכח מכאן שהדגים נמשכים מספירת החסד.

ובזה יובן מה שאיתא במס' קידושין (יג.) כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם. וכו' וקשין לעולם יותר מדור המבול דאילו התם כל אשר בחרבה מתו ולא דגים שבים והכא (בלידת ממזרים, עיין מהרש"א) אפילו דגים שבים שנא' על כן וגו' וגם דגים שבים יאספו. וצריך להבין מה ענין ריבוי זנות אצל דגים שבים.

אבל ע"פ האמור נחא ע"פ הקדמת הבעש"ט על הפסוק ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא, ואמר הבעש"ט (מובא בס' מאור עינים פ' פנחס)

ובניסן כופין על מעות חטים, מה שלא נמצא בשום פעם אחר שהי' חיוב של צדקה על זמן

מיוחד. משום שבשני חדשים הללו יש התגברות מדת החסד. פורים

משנכנס אדר מרבין בשמחה

בגמ' (תענית כ"ט) אמר ר"י ברי' דרב שמוא' בר שילת משמי' דרב כשם משנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה. כי איתא בפרק חלק (סנהדרין צו:) מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק ומנו רבי שמו' בר שילת [כן הוא גירסת מנורת המאור (פ"ג נר ה' כלל ג' ח"ב) וכן הוא ביוחסין (ע' ר"ש בר שילת)]. ובמס' ב"ב (ח' ע"ב) שהי' מלמד תינוקות ומפליג שם בנאמנותו למלאכתו עיי"ש. ונראה שדוקא ר"י ברי' דרב שמואל בר שילת אמר מימרא זו של משנכנס אדר מרבין בשמחה, כי מי הוא שמרגיש שמחה

באדר כמו הוא שנפדה מביין הקליפות בזמן שרבים מעמי הארץ מתיידיים ונהפוך הוא שנעשו אבותיו יהודים והוא מבני בניו של המן ולומד תורה בבני ברק. ונראה שדוקא מבניו של המן נעשו מלמדי תינוקות כי המן חשב על היהודים שיתחיל בתינוקות תחילה ח"ו כדאיתא במד"ר (אסתר ט'). ודוקא מהמן נהפוך הוא שהם המלמדי תינוקות עבדין עובדא דמרדכי כדאיתא שם במדרש. ודוקא משפחה זו מרגשת שמחת אדר יותר מהכל. פורים

החודש אשר נהפך

ואיתא בזה"ק שחדשי תמוז ואב ואלול נפלו לחלקו של עשו. ובא יעקב וחטף את אלול מחלקו של עשו. וכפי הנראה גם חציו האחרון של אב חטף יעקב. ובמשקל זה נראה שהוא ג"כ בחדשי טבת שבט ואדר. שמתחילה היו שלשתם בחלקו של עשו, אלא שבאו מרדכי ואסתר וחטפו את חדש אדר. ונתקיים ונהפוך הוא. שנהפך הזמן להיות בחלק הקדושה. וכמ"ש החדש אשר נהפך וגו'. וגם חצי האחרון של חדש שבט נחטף עמו. והוא מבואר יותר

עפי"ד ס' הגלגולים ס"ד שמרדכי הוא גלגולו של יעקב והמן גלגולו של עשו. וכמו שבבחי' הזמן נחטף חדש אלול מידו של עשו, כמו כן בבחי' נפש נחטפה לאה מחלקו של עשו. ויש לרמוז ועינ"י לא"ה רכו"ת בגימ' קרא"ו לימ"ם האל"ה פרי"ם. ובמשקל זה הוא ג"כ חטיפת הברכות שחטף יעקב מעשו. וכל אלו החטיפות הם בבחי' ידי חטפי. כי בשורש השרשים הכל בחלקו של יעקב. פרשת בשלח תשס"ד

אדר נוטריקון ר'עוא ד'רעוא א'שתכח בחי' י"ג מדות של רחמים

חדש אדר, הוא לפני ניסן שבו נברא העולם, ולכן נתעורר אז הרצון לבריאה, וכל חדש אדר הוא בחי' רעוא דרעוא, וכמו שאמר צדיקים שתיבת אד"ר נוטריקון ר'עוא ד'רעוא א'שתכח, שהוא הלשון של הזה"ק על זמן המנחה של שבת, וביתר שאת מתעורר זה בזמן רעוא דרעוא בשבת שבחדש אדר.

ומובא בסידור התניא שיש לדקדק במיוחד על אכילת דגים בסעודה שלשית, והענין הוא כי דג"ם הוא ר"ת י"ג מ'כילין ד'רחמי כמובא בספח"ק, וגם דגים יש להם עינא פקחא הרומזים על עינא פקחא שלמעלה, ולכן ראוי לאכלם בזמן רעוא דרעוא שמתעורר אז י"ג מדות של רחמים. ועד"ז מזל אדר הוא דגים,

וחדש העיבור יש בו כח להכניע את ישמעאל, כמ"ש מהרש"א (סנהדרין יב.), כי יש י"ב חדשים בשנה ולעומת זה יש לישמעאל י"ב נשיאים, אבל חדש העיבור אין להם, וע"י תוספת חדש י"ג שיש לישראל מכניעים את ישמעאל. פרשת כי תשא תשס"ג

וכנ"ל שהוא זמן רעוא דרעוא, ולכן יש לו שייכות לדגים.

ופרשה זו, שיש בה קריאת י"ג מדות של רחמים, נקראת בשבוע שחל בו פורים (או פורים קטן) שהוא זמן של רחמים. ומזל אדר דגים, לשון רבים, הרומז לשני חדשי אדר שבשנה מעוברת,

בחדש אדר ופורים נתגלה בחי' עתיקא – ונמתקו הדינים

וכשמקדימים אותיות הנקבה לפני אותיות הזכר יש בזה התעוררות הדין, שזה בחינת הסט"א הגברת הנקבה על הזכר. ונמצא שצירוף חדש אדר שבו קודמים אותיות הנקבה לפני אותיות הזכר מורה על הדין. כאמור לעיל שבחדש זה הוא התעוררות הדין. ולפי"ז יומתק מאד הרמז של האוחה"ק בפסוק זה על התגברות הנקבה על הזכר אצל הסט"א. שמפסוק זה דייקא יוצא הצירוף של חדש אדר שהוא באופן של התגברות הנקבה על הזכר. ומקודשת צירוף זה נופלים שמרים של גבורות שהסט"א יונקת מהם.

וזה ענין שבתחילת המגילה מצינו שיעץ ממוכן שהוא דניאל כדאיאת בדחז"ל, שתנתן דת, להיות כל איש שורר בביתו. כי בזה התחיל בהמתקת חדש אדר, שלא תהיה התגברות הנקבות על הזכרים כאשר היה נהוג לפני כן אלא שיהא האיש שורר בביתו. ודבר זה חוזר ונשנה בעתים הללו בעיקבתא דמשיחא שמתגברים הנקבות על הזכרים, כמו שהיה אז בימי מרדכי ואסתר שהיתה ג"כ כתקופת עיקבתא דמשיחא בסוף גלות בבל.

וכאמור בחינת עתיקא שהיא בחינת מרדכי, מהפכת את הדין של חדש אדר ומתקיים, ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם. וכמו שרמז האריז"ל בראשי תיבות, א'שר י'שלטו ה'יהודים ה'מה. הוא השם של א-ה-י-ה, שהוא השם המכוון לספירת הכתר, ששם נמתק הדין בשורשו ונעשה 'ונהפוך הוא' שמתהפך הדים לרחמים. וזה ע"י מרדכי בחינת עתיקא כנ"ל. ולכן, נקרא איש

הנה חדש אדר הוא האחרון בסדר חדשי השנה, והוא בבחינת אחרית הימים. והוא עיקבתא של השנה כדוגמת עיקבתא דמשיחא. ולכן חדש זה הוא בעצם חדש של דין, כי באחרית הימים יש התעוררות דין כדרך שאמה"כ, בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים.

והנה מבואר בספה"ק, שבפורים מתגלה הארת הכתר כל היום. ולא כמו בשבת שהארת הכתר היא רק בקדושת כתר. ושלכך אומרים רק בתפילת מוסף, זכר למעשה בראשית. כי אז מתגלה בחינת בראשית, אבל בפורים הארת הראשית כל היום, כי נשמת מרדכי היא מעתיקא מבחינת הראשית, שהרי מרדכי הוא גלגולו של משה כמו שאמר האריז"ל, ומרומז במדרש, שהוא נקרא ראשית. וזה לעומת זה עמד המן להתגבר נגד מרדכי עם עשרת בניו שהם כללות עשרה מדריגות שבטומאה, ובכח זה עמד על מרדכי שהוא בחינת הכתר. ולכן, צר"ר כ"ל היהודי"ם. בגימ', כת"ר. כי הוא זה לעומת זה. וגם, כת"ר. בגימ', גבור"ה חמשי"ם אמ"ה. שבזה רצה המן להתגבר על מרדכי. וגם, כת"ר. בגימ', שמ"ו מרדכי". שזה שורש מרדכי כנ"ל שהוא גלגול מרע"ה, בחינת הכתר והראשית. וע"י הארת הכתר של פורים נמתק הדין בשורשו ומגיע למקום של ונהפוך הוא, ונהפך הדין לרחמים.

והנה, צירופו של חדש אדר יוצא מהפסוק, עיר'ה ולשרק'ה בני' אתונ'ה. שסופי תיבות הם ה-ה-י-ו. ומבואר שהאותיות י-ו מהשם הם בחינת זכר, והאותיות ה-ה הם בחינת נקבה.

ב"ן אהר"ן הכה"ן. בגימ', אל"ף דל"ת רי"ד. שהוא אדר במילוי האתיות, כי גם חדש אדר הוא בבחינת זו שנמתק הדין בשרשו.

וכשנמנו ישראל במדבר נמנו עפ"י משה ואהרן, כי הם הכהנים אנשי החסד, וע"י שהם היו מופקדים על המספר לא שלט הדין בחשבון כי נמתק ע"י משה ואהרן, ונתהפך הדין לחסדים. ולכן, מש"ה אהר"ן. בגימ', לשלו"ט בה"ם ונהפוך הו"א. כי על ידם נהפך הדין לרחמים והכניסו ברכה בתוך החשבון. ברכו"ת בחשבו"ן. בגימ', עתיק"א קדיש"א. שע"י בחינת עתיקא שהוא השורש נעשה ברכות בחשבון שנכנס הברכה בחשבון.

אמנם להמשיך ענין זה, שיהא נמתק הדין של חדש אדר בשרשו, צריך לזה אתערותא דלתתא, ע"י התשובה של בני ישראל בחדש זה המיועד לתשובה. וכמאמר מהר"ש מבעלזא זצ"ל. עה"פ, כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמיים. שאם התמהמהנו מלשוב בחדש אלול אותיות לול"א, אז הזמן לשוב בחדש אדר שהוא החדש השנים עשר, הנרמז זה פעמיים כי ז"ה מספר י"ב והוא פעמיים בשנה מעוברת.

וצריך בכל שנה לקיים את דברי הצומות וזעקתם כאשר עשו ישראל בימים ההם. ובוה מכניעים את עמלק. וכמ"ש, והיה כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל. דהיינו ע"י שירים ידו בתפלה וישראל מסתכלים כלפי מעלה אז וגבר ישראל, ועל זה נתקן תענית אסתר לפני פורים, ואף שהוא יום שלפני פורים ובדרך כלל אין להתענות בימים טובים לפנייהם ולאחריהם. אבל כאן נשתנה כי התענית שייך לעצם הפורים, וצדיקים שהיו חלושי כח ולא יכלו להתענות בשאר הצומות עם כל זה, התאמצו להתענות בתענית אסתר.

ועתה כאשר כלל ישראל נמצאים במצוקה וצריכים רחמים להנצל מבני ישמעאל הזוממים להרע לישראל ח"ו, צריך לעורר רחמים בתפלה ותחנונים שיפר ה' עצתם ויהפוך מחשבתם הרעה, וצריך להתאמץ בזריזות ובשמחה לעבודת ה' לבטל בחינת רפידים שהוא רפיון ידים שעל זה בא עמלק. והמן קטרג, ישנו עם

ימיני. כי לית שמאלא בעתיקא, והכל בחינת ימין.

והנה אחז"ל שאין ברכה מצויה בדבר המנוי. והענין לפי שדבר שיש לו מספר עפ"י החשבון הרי זה בחינת צמצום שהוא דין. כי ענין המספק הוא צמצום. ולכן אין ברכה מצויה שם. ולכן המנין גורם ח"ו נגף בישראל, כי ע"י מספר מתעורר הצמצום שהוא הדין, וע"ז אמר"כ, אלה פקודי המשכן אשר פוקד על פי משה. כי הגם שהיה במפקד ובחשבון שזה מעורר דין, אבל הדין נמתק כי פוקד על פי משה, ואדרבא עוד נכנס בו ברכה כמו שאחז"ל במדרש, ודרשו על משה הפסוק, איש אמונות רב ברכות. ומשה רבינו שימש בכהונה וגם הוא בחינת החסד. ועל ידו נמתק הדין של פקודי המשכן. וכן איתא בקדושת לוי עה"פ, עיניך בריכות בחשבון. שהצדיקים שהם עיני העדה מכניסים ברכה בתוך החשבון, וכאן ביותר כי פוקד על פי משה שהוא בחינת עתיקא כנ"ל. ונתקיים, ונהפוך הוא, שנהפך הדין לרחמים. וחדש אדר נמתק הדין בשרשו כאמור לעיל.

וזה הרמז שאיתא בספה"ק, שתיבת אד"ר ר"ת ר"ש דלא א'תיידע. שהוא בחינת עתיקא שהוא טמיר ונעלם ולא א'תיידע והוא בחינת אי"ה, לפי שחדש זה נמתק בשרשו ע"י בחינת רישא דלא א'תיידע. וכן רמזו בספה"ק שתיבת אד"ר ר"ת ר'עוא ד'רעוין א'שתכח. כי לית שמאלא בעתיקא וכולו רחמים.

וזהו שורש של מרדכי שנקרא 'איש ימיני' כנ"ל כי לית שמאלא בשורש נפשו. ויש לרמז בפסוק, כימ"ם אש"ר נח"ו בה"ם היהודיים. בגימ', ל"ת שמאל"א. וכן יש לרמז, ודוב"ר שלום"ם לכ"ל זרע"ו. בגימ', ב"ה רעו"א ולי"ת זעפ"ן.

והנה, הובא לעיל בשם הזוה"ק, כי הלויים הם דין והכהנים הם חסד, ולכן הלויים שהיו נושאי המשכן היתה פקודתם ביד איתמר בן אהרן הכהן, שע"ז נעשית המתקה בבחינת הדין של הלויים, כי איתמר שהוא ממדת החסד הגביהם לשורש ההמתקה. ולכן, בי"ד איתמר

אחד. שהם ישנים מן המצוות. ולזה צריך להתאמץ בזריזות להשכים לתפילה ולהתפלל כראוי בקול המעורר הכוונה. ובזכות כח

התפלה נזכה להפוך ממידת הדין לרחמים וחסדים, ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן: פרשת פקודי תשנ"ה

בחודש אדר נפתחים שערי רצון העליון

ואמרו חז"ל (מנחות סה.) פתחי' זה מרדכי – כי הוא היודע לפתוח שערי רחמים. ובחודש זה נפתחים שערי רצון העליון ומרדכי ואסתר מוסרים מפתחות לכלל ישראל שיפתחו שערים העליונים. וזה ענין שבמס' מגילה מובא כמה פעמים שהאמוראים פתחו לה להאי פרשה מהכא. הרומז לענין פתיחת שערי רצון. ובמגילה (דף יב:) דרשו עה"פ איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש. כולן על שמו נקראו, בן יאיר בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו. בן שמעי ששמע א-ל תפלתו. בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו, ע"כ. וקי"ש הוא ר"ת ק'וצו

ש'ל י'וד. ושזהו הנקודה העליונה שאין מגיע שם קטרוג וחובה. ושם הקיש מרדכי ונפתחו לו. ודרשו בן יאיר שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו. ולכא' א"כ למה נקרא שמו יאיר והול"ל האיר. אמנם דבר זה נשאר נצחי לדורות שיאיר אור העליון הזה בכל שנה ושנה וע"כ נקרא יאיר לשון עתיד שיאיר אור פני מלך לדורות, כהיום הזה. והימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה גם בדורותינו אלה שמרדכי ואסתר באים בימי הפורים האלה ופותחים לנו שערי רחמים ומאירים עיני ישראל בסליחה כמו ביום הכיפורים. ואשרי העם שככה לו.

פרשת שקלים

חודש אדר ב' – חודש י"ג

והנה י"ב חדשי השנה מכוונים לי"ב צירופי הוי"ה ומובא שבמסוף של ר"ח יש לכוון הצירוף השייך לאותו חודש, ובשנה מעוברת שיש חדש י"ג מובא בסידור רבי שבתי שאז הכוונה לכלליות י"ב הצירופים. ועוד כתב שם שבשנה פשוטה חדש אדר הוא בחי' ו"ו שהוא בגימ', י"ב, ובשנה מעוברת נתוסף אל"ף ע"י בחי' יוסף ונעשה וא"ו שעולה בגימ' י"ג. ועי"ש נפלאות.

וחדש אדר הוא זמן הופעת היובל בפרטיות. לפי המובא ביערות דבש שלפי החשבון שנת הנס של פורים חלה בשנת היובל. וסגולת היובל היא אשר סייעה לתשועת ישראל. וי"ל שמזה נמשך ענין עץ גבוה חמשים אמה, כי רצה המן להתגבר נגד הארת היובל לכן עשה עץ גבוה חמשים אמה להתגבר בכח נ' שערי טומאה נגד נ' שערי בינה של שנת

החמשים. אבל הופרה עצתו בראשו ונעשה הנס בכח הארת היובל. ויש לרמז עפ"י המובא לעיל שחדש אדר ראשון הוא בחי' ו"ו ואדר שני הוא בחי' וא"ו. דהנה מספר יובל' במילוי האותיות כזה, יו"ד ו"ו בי"ת למ"ד. עולה בגימ', חד"ש אד"ר א'. ואם נחשוב מילוי האות ו' של תיבת יובל, בתוספת א' כבחי' אדר שני, נמצא שהמילוי, יו"ד וא"ו בי"ת למ"ד. עולה כמנין, חד"ש אד"ר ב'.

וכתב הקדושת לוי והפרי צדיק, שב' חדשי אדר הם כנגד מנשה ואפרים שהם שבט יוסף שנתחלק לשנים. כך חדש זה נחלק לשנים. ויוסף, הוא בחי' ברית מילה. וענין מילה הוא השורש של כל איש ישראל (כמו שהארנו בשבת העל"ט) ואז מתגלה בחי' יחידה שבנפש. וזה הטעם שמצוה גדולה כזו שאמרו חז"ל ששקולה

מילה ככל מצות שבתורה. מתקיימת בהיות האדם בן ח' ימים בלא דעת. והרי ראויה מצוה זו שתתקיים כשהאדם בר דעת. אלא הוא הנותנת דמאחר שברית מילה הוא השורש הנעלם שהוא למעלה מן הדעת לכן מתקיימת היא בקטן דוקא שאין בו דעת.

ומלחמת עמלק היא להכחיש את השורש הנעלם הזה ולכן הוא מתגרה עם הנפלים מן המחנה כי לשיטתו אבודים הם ח"ו. ולכן אחז"ל שחתך מילותיהם של ישראל וזרקן כלפי מעלה. כי הוא בא להכחיש השורש הנעלם שעל זה מורה ברית המילה. ולכן בפורים שהוא עת נצחון וביטול של עמלק, חייב אינש לבסומי עד דלא ידע כי בזה מורים על שורש הנעלם שהוא למעלה מן הדעת. וזה שייכות נס של פורים למנשה ואפרים שבטו של יוסף שהוא בחי' ברית המילה.

והנה כל צדיק יש לו מנגד כגון, אברהם כנגד נמרוד, יצחק כנגד ישמעאל, יעקב כנגד עשו. ולכן יצחק שהוא הראשון שנמול לשמונה הנה ישמעאל המנגדו היה מצחק ומלגלג על מצות המילה של יצחק כמו שאמרו חז"ל שהיה מתפאר עליו שיצחק נמול לשמונה כשלא היה יכול לעכב, אבל ישמעאל נמול בהיותו בן י"ג ולא עיכב.

אבל לאמיתו של דבר הרי אדרבא זה מעלת בריתו של יצחק שנימול בלא דעת כי בזה הוראה על שורש הנעלם המקשר עם השי"ת. משא"כ מילת ישמעאל היא ברקניא ואינה כלום. ולכן, ישמעאל. בחילוף אותיות לפי סדר א"ת ב"ש עולה בגימ', וביו"ם השמיני. כי הוא המנגד למילה בשמיני. וכדוגמת המובא בספה"ק כי נח"ש בגימ' משי"ח כי הוא זה לעומת זה. והכי נמי ישמעאל המנגד למילה לשמיני, עולה בגימ' וביום השמיני.

וכתיב, ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק בנו. ודרשו חז"ל שהיה סעודת הברית. 'הגמל' אותיות 'הג' מל, היינו שמל לשמיני. ולפי הנ"ל היה בחי' סעודת פורים כי שניהם בחינתם שוה שמורים על שורש הנעלם.

ולכן, חיי"ב אינ"ש לבסומי בפורי"א. בגימ', 'יצחק' במילוי האותיות, יו"ד צדי"ק חי"ת קו"ף. כי יצחק שייך לשמחת הפורים. ואפרים שהוא משבט יוסף בחי' ברית המילה כנ"ל, נשיא שבטו היה אלישמע בן עמיהוד. ויש לרמז כי, אלישמ"ע. אותיות, ישמעאל. כי הם זה לעומת זה. כי אפרים בחי' הברית לעומת ישמעאל. ולזה, ויעש אברהם משת"ה גדו"ל. בגימ', נשיא לבנ"י אפרים אלישמ"ע ב"ן עמיהוד. ובלידת יצחק נאמר 'צחוק עשה לי אלקים' כי צחוק שייך לחדש אדר, וכמו שהביא הבני יששכר בשם ספר יצירה, המליך אות ק' בשחוק, וכו'. ולכן בלידת יצחק שאצלו בחי' המילה בשמיני שהוא בחי' הפורים כנ"ל נאמר 'צחוק עשה לי אלקים' שנתן לי חדש אדר שהוא בצחוק. וגם אמר הפסוק, כ"ל השומ"ע יצחק ל"י. שהוא בגימ', 'פורים' במילוי האותיות כזה פ"י וא"ו רי"ש יו"ד מ"ם.

ובחדש אדר מתקיים, יוש"ב בשמי"ם ישח"ק הוי"ה ילע"ג למ"ו. שהוא בגימ', משנכנס אד"ר מרבי"ן בשמח"ה. והוא בהיפוך ממה שישמעאל מצחק ולועג על מילה לשמיני של יצחק. אלא ה' ילעג למו. וישראל שמחים במילה לשמיני שהוא שורש הנעלם. ושמחים הם שיש להם חלק באלקי ישראל. ולכן ההלעגה היא על ישמעאל שאינו נימול לשמונה אלא ליי"ג שנה. וישמעאל בנ"ו ב"ן של"ש עשר"ה שנ"ה. בגימ', חיי"ב אד"ם לבסומי בפורי"א ע"ד דל"א יד"ע ב"ן ארו"ר המ"ן לברוך מרדכי. ואף שנאמר על ישמעאל 'שנים עשר נשיאים יוליד' עכ"ז אין ישראל מתרגשים מזה. ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, ואינו נכנע לנשיאים של ישמעאל. שנים עשר נשיאים. בגימ', מרדכי ל"א יכר"ע ול"א ישתחוה.

וזה לפי שעל ידי הארת היובל שהוא גבוה חמשים אמה המופיע בחדשי אדר אין צורך להכנע ליי"ב נשיאי ישמעאל ואדרבא שוחקים מהם על ידי השחוק של חדש אדר. שהוא בכח הארת היובל. ולכן דברי ספר יצירה, המליך – או"ת ק' בשחוק – בגימ', ויצ"א ביוב"ל וש"ב לאחוזתו.

לפרשת המשכן, שנפלטו מענני הכבוד, ועכ"ז הם החביבים ביותר, ולהם באה הארת הפורים. ולכן, מזב"ח מקט"ר קטרת. גימ', ונהפוך"ה הו"א אש"ר ישר"ל היהודיים.

ואמירת פרשת הקטורת בציבור הוא ענין נשגב מאד, לבטל כל מחלה ל"ע. כמובא בספח"ק. ונכון להתחזק בזה לבוא בזמן לתפילה כדי לומר קטורת בציבור. וכל אחד יקדים תפילה לצרה. ואין מי שידוע מי זקוק לאמירת הקטורת. ובפרט בזמנים אלו של אדר השייך לקטורת. ובזכות זה ימשך לנו רפואה שלימה לכל מכאובינו. ועתה בכלות התיקון של שובבי"ם ת"ת הוא עת רצון. ויזכנו השי"ת שיקויים 'ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו' אמן:

פרשת תצוה תשנ"ה

ועיין בבני יששכר בתחילת מאמרי אדר שחדש אדר שייך לבחי' הריח, ולכן הנס נעשה ע"י מרדכי שהוא מר דרור מסמנים המריחים, וכן אסתר היא הדסה בחי' הדס המריח. ולכן 'ויצעק צעקה גדולה ומרה' מפני שהקול יפה לבשמים'. ונמצא שנס פורים הוא מסטרא דקטורת. ואיתא בזוה"ק שאין קרבן חביב כקטורת, ומרמז על השפלים שבישראל השייכים לחדש אדר שהוא האחרון לחדשי השנה. והם הנפלים מן המחנה. הם חביבים ביותר כקטורת החביבה מכל הקרבנות. ואף שיש חלבנה בסממני הקטורת עכ"ז גדולה חביבותה.

וזה ענין שנכתב פרשת מזבח הקטורת בסיום צווי מלאכת המשכן ובגדי כהונה ולאחר שכבר נאמר צווי עבודת שבעת ימי המילואים, כי הקטורת ירמוז על הנפלים שהם מחוץ

אדר שני – חודש הי"ג מעלין הנשמות העומדות בחוץ ע"י י"ג מכילין דרחמי

שם נכללו כל ישראל, והווים נפלטו מחצר הקודש, והם מחוץ לקודש כמו הנפלים מחוץ למחנה [כן הוא לפי מה שפרש"י ענין הווים לעמודים בגמ' סנהדרין כב., ורש"י בחומש לא פירש כן].

ואלו הנשמות נשכחו ממרע"ה, עד שבאה נשמת ר"ע, שהוא משורש העליון של קוצו של יו"ד, אשר ממקור זה שופעים י"ג מכילין דרחמי כנ"ל, ובמקום זה נכללים כל נשמות ישראל ללא הבדל. וזה ענין ווי העמודים, כי ו"ו רומזת לו"ו החיבור, שמתחברים אף הנשמות שמבחוץ לכללות קומת הקדושה, ור"ע הוא הדורש הווי"ן (כדאי' בגמ' סוטה כח).

ויש לרמז עש"ה ווי"ם לעמודים וציפ"ה ראשיה"ם וחש"ק את"ם בגימ' כ"י ל"א לנצ"ח ישכ"ח אביו"ן תקו"ת ענו"ם תאב"ד לע"ד [ענוים הוא הכתיב, ובקרי עניים]. והנה ו"ו הוא כמנין י"ב, שהוא נגד י"ב החדשים וי"ב שבטי ישראל, ואמנם, יש גם מילוי של וא"ו, והוא מנין י"ג שהיא הוספת החודש הי"ג של אדר שני, שהוא בשביל נשמות העקביים העומדים מחוץ, ובכוחו של אדר השני מתחברים ונכללים

וענין אדר השני הוא כי י"ב החדשים הם נגד כללות קומת נשמת ישראל המחולקים לי"ב שבטים, אבל ישנם נשמות הנפלים מחוץ למחנה ישראל ואינם מחוברים עם כללות השבטים, וע"ז מכון החודש הי"ג, הוא חודש אדר השני, שאז מתגלים י"ג מכילין דרחמי, והוא חודש הי"ג שהוא חוץ מסדר החדשים וצירופו הוא כלליות החדשים ומתחבר עם מספר י"ב.

ואומר האר"י הק', שבפורים מתגלה אור עליון נעלה ונשא אשר הוא יותר מהאור המתגלה בשבת ויו"ט, ומגילת אסתר היא יותר נעלה מאותיות הס"ת, והאור שבמגילה מאיר יותר (כן כתב החתם סופר), והוא יום תשועה ופורקן לכל אשר בשם ישראל יכונה למגדול ועד קטן, ואז יכולים להתנשא ולהתקרב אף אלו הרחוקים שנפלטו בחוץ. וזה ענין הווים לעמודים שנעשו מהשקלים היתרים על המאת ככר, שהם מכוונים על נשמות העקביים, והם מחוץ לחצר הקודש, ועליהם נתלים הקלעים, ונמצא שהם יוצאים עד מחוץ לקלעים ובולטים לחוץ, כי חצר הקודש

שהצליח להחזיר ההלכות בפלפולו ולכבוש את קרית ספר, הרי זה בכח עכסה שהיא בת זוגו המיועדת לו בהכרזת הבת קול ארבעים יום קודם יצירת הולד, ומזה נמשך לו אף טרם שנשאה גילוי חלק התורה השייך למשה רבינו, ע"י בת זוגו שהיא גלגולה של צפורה בת זוגו של משה רבינו.

ולפי המבואר שהלכות אלו שנשכחו שייכות לנשמות שבט דן שנפלטו מן המחנה, נמצא שעכסה עם עתניאל בן קנז הם המתקנים נשמות אלו. ולכן עכס"ה במילוי האותיות ע"ן כ"ף סמ"ך ה"י בגימ' שב"ט ד"ן. וגם עתניאל ב"ן קנז בגימ' מאס"ף לכ"ל המחנ"ת, כי יש בו חלקי התורה ששיכות לנפלטי דן, והוא המתקן את שבט דן.

והנה שם בגמרא איתא בברייתא שנשכחו אלף ושבע מאות הלכות, עיי"ש, ולדרכנו, עתניאל ב"ן קנז עכס"ה בגימ' י"ז מאות הלכות, כי ע"י צירוף שניהם הוחזרו. ולפי"ז י"ל כי מספר י"ז מאות הלכות שנשכחו מכוונים בדקדוק נפלא כמנין אלף ושבע מאות השקלים ששכח משה רבינו מה עשה עמהם עד שהזכירו ר"ע שעשה מהם ויום לעמודים, כי ענינם אחד, שהם הנשמות השייכות לשכחה.

ואין לדקדק על מספר שבעים וחמשה הנזכרים בפסוק שהם יתרים על האלף ושבע מאות, די"ל שמה שנקטו בגמ' שנשכחו י"ז מאות הלכות לא דקדקו על הפרוטרוט של שבעים וחמשה כדרך חכז"ל שאין מדקדקים בכך, שאפילו במספרי החשבונות שבכתובים יש מפרשים שנקטו שלא דקדק הכתוב לומר אלא את מספר המאות כמ"ש האבן עזרא, ועכ"פ בלשון חז"ל ודאי שי"ל כן, ויתכן שבאמת היו עוד שבעים וחמשה הלכות במכוון למספר השקלים היתרים.

ולפי"ז עתניאל בן קנז תיקן את הגרעון שבנשמת משה על ידי שתיקן את בני דן. ומשרע"ה הוא כללא דיהודאי כדאיתא בזה"ק עה"כ קימו וקבל היהודים [קיבל לשון יחיד בכתב, מרמו על משה], וזכה לזה כי הוא בעלה של ציפורה שהיא עכסה, וממילא שייך למשה, ציפור"ה גימ'

בכללות ישראל בכח י"ג מכילין דרחמי. ובמג"ע שם כתב, ואת האלף ושבע מאות וגו', שמשה רבינו ראה את האל"ף זעירא, שהוא ר"ע, עיי"ש. ויש לי להוסיף, שראה את האל"ף של מילוי וא"ו, שהוא מרמז על החודש שעומד מבחון, והוא המתקן לנשמות חוץ של ויום לעמודים.

והנה במס' תמורה, בענין ההלכות שנשכחו בימי אבלו של משה, לדעה אחת מספר ההלכות הוא שבע עשרה מאות. והנה עתניאל בן קנז החזירם בפלפולו, ודרשו חז"ל על מה שאמר כלב שהאיש אשר יכה את קרית ספר אתן לו את עכסה בתי לאשה, שהכוונה למי שיחזיר את ההלכות שנשכחו, ועתניאל בן קנז שהחזירם בפלפולו נשא את עכסה בתו. וי"ל, עפ"י המובא בגלגולי נשמות להרמ"ע מפאנו, שעכסה היתה גלגול צפורה אשת משה. והנה אחז"ל כי השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה.

והענין, כי חלק התורה של האדם מושרש אצל בת זוגו, שהתורה היא אש שחורה על גבי אש לבנה, והאותיות שבתורה מוקפים גויל שהוא חלק הלבן, וזאת היא בחי' האשה המקפת את האיש, וזהו ענין שהכלה מסבבת את החתן בחופה, וכשאדם נושא את בת זוגו זוכה לגלוי חלק התורה השייך אליו. ואפילו קודם שנשא אותה מ"מ יוכל לחדש בתורה, כי היא שייכת לו ע"י הכרוז של בת פלוני לפלוני, והיא חלק נשמתו ממש כדאיתא בספה"ק, ולכן ע"י שייכות זו יכול לחדש בתורה בכח ההשפעה ששייכת לו בבחי' אור חזור.

וקרית ספר לא היו יכולים ישראל לכבשה מחמת ששם היה מקום שורש ההלכות שנשכחו בימי אבלו של משה, וזה אשר יצליח לכבשה סימן הוא ששייך הוא אל תיקון הגרעון שנשכתב אל משה רבינו בסיבת שכחת ההלכות הללו.

ומאחר שהוא כן, ודאי שעכסה היא בת זוגו של עתניאל בן קנז, כי היא נשמת צפורה בת זוגו של משה, ועל ידה הוא גילוי חלק התורה השייך למשה רבינו, ועתניאל בן קנז,

המעלה של מסמך גאולה לגאולה של ניסן כי יש אדר שני, ולכן לא היה חושש שינצל ישראל. וחכמי ישראל רצו לבטל הגזירה, ע"כ החליטו שלא לעבר השנה, כדי שיהא לחודש המעלה של מסמך גאולה לגאולה, ובכח זה נתבטלה הגזירה. ולכן בשנה הבאה היו צריכים לתקן ולעבר השנה, וע"כ שלחו שיקראו אגרת הפורים השנית, דהיינו בחודש השני, ואמנם, היות שהנס נעשה ע"י שלא עברו השנה, לכן לענין משתה ושמחה החיוב גם באדר ראשון. עכת"ד.

ולכאורה יש לתמוה, למה היה המן שמח ולא עלה בדעתו שיכולים חכמי ישראל שלא לעבר השנה ולעשותו שנה פשוטה.

ואמנם, שניהם, דברי היע"ד והחת"ס, יבוארו כאחת, כי הנה המן ואחשוורוש לא האמינו שישראל שולטים על המזלות, כי הם האמינו שהמזלות מנהיגים את העולם ח"ו, ואם ע"פ חישוב המזלות נמצא ששנה זו צריכה להתעבר, אין עצה ותבונה נגד המזלות, ולא האמינו כמה שאחז"ל "אתם" אפי' שוגגין אפי' מוטעין אפי' מזידין, כמו שב"ד קובעים כך מסכימים בשמים. וממילא, לא סמך אחשוורוש לברר אם ישראל אוכלים מצות ולהכריע מזה אם היום פסח אם לאו, כי שמא טעו ישראל בחישובם ובאמת הוא יום אחר, ע"כ שלח לקרוא לחכמי העתים שישבו עתה לחשוב מחדש ולקבוע את החודש בודאות אם הוא אדר או ניסן.

וכמו"כ היה המן שמח שנפל גורלו על אדר הראשון, ולא חשש שמא לא יעברו ישראל השנה, דכיון שלפי חשבון המזלות צריך לעבר השנה, חשב שאין ביכולת ישראל לבטל זאת, שהרי לא היה מאמין בזה כנ"ל, ולא היתה שייכת אצלו כלל האמונה בזה, כי לא שייך אמונה רק בדבר שהנפש שייכת אליה, ומיושבים שפיר דברי היע"ד והחת"ס.

נמצינו למדים, שע"י נס הפורים נתחזק כח תושבע"פ. כי הנה תורה שבכתב היא התורה השלוחה לנו ממרום ע"י משה רבינו שהורידה לארץ, ולעומת זאת תושבע"פ היא התורה

עקיב"א ב"ן יוס"ף, שע"י נשמת עקיבא נזכר משה והנשכחות באו לידי זכרון, קימ"ו וקבל"ו היהודים גימ' שב"ט הדנ"י.

והנה כתיב ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים, ואחז"ל (מגילה יב:) ששלח לחכמי ישראל היודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים, והתמיהה מפורסמת, דמה שייך שאלת הריגת ושתי לחכמים היודעים העתים. ומבאר היערות דבש (ח"א דרוש י"ז), כי ע"פ חשבון נמצא שהיום השביעי כטוב לב המלך ביין היה ביום ט"ו בניסן בחג הפסח אם לא היתה שנה מעוברת. והנה, ושתי היתה בתו של בשלצר שהרג בליל פסח כאשר השתמש בכלי המקדש (כמ"ש בפיט בליל הפסח). ואיתא בגמ' שגם העכו"ם היה להם יום מיתת אבותיהם לאבל, וא"כ אין טענה על ושתי שלא באה לפני המלך, כי יום זה לה לאבל.

אכן כ"ז אם הוא באמת ט"ו בניסן, אבל אם השנה מעוברת, הרי הוא ט"ו באדר ואין לה הצטדקות. וע"כ הוצרך לשאול לחכמים יודעי העתים אם השנה מעוברת אם לאו, והאמת שהיתה השנה מעוברת, וע"כ היתה חייבת. ע"כ.

ויש לתמוה, דלמה הוצרך אחשוורוש לברר זאת ע"י קריאת חכמי ישראל, והלוא היו מסובים בסעודתו י"ח אלף מישאל (כדאיתא בתרגום), והסעודה היתה כרצון איש ואיש, ואחז"ל (מגילה יב:) כרצון מרדכי והמן, והם היו משרים הממונים על הסעודה (כדאיתא שם בגמ' ובפירש"י), וא"כ, אם היה אז פסח ודאי שהכינו מצות ומרור וארבע כוסות, והיה יכול לראות ולברר בעצמו אם ישראל אוכלים חמץ או מצה, ולא יוצרך לשלוח אחר חכמים יודעי העתים אשר אין זה כ"כ לכבודו.

הנה, אחז"ל (מגילה ו:) אין בין אדר ראשון לאדר שני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים, ודרשוהו מהכתוב אגרת הפורים הזאת והשנית.

ומבאר החת"ס (בחיורשו על מס' מגילה), דאותה השנה שהפיל המן הפור היה צריך לפי חשבון לעבר השנה, וגורלו נפל על אדר הראשון, ולכן היה שמח, כי בחודש זה מת משה, וגם אין לו

עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבושו, והיינו ליצני ישראל שחשדוהו שנטל הכסף לעצמו המה יראו ויבושו.

והנה נתבאר לעיל, שאלו השקלים היתרים הם אותם נשמות ישראל הנפלטות חוץ למחנה ישראל, ולכך נשכחו ממרע"ה עד שבא נשמת ר"ע והזכירו, כי ע"י שורשו של ר"ע כל ישראל שוים לטובה, וכולם ראויים להתחבר עם כללות ישראל. וזהו שנרמז בתיבת ואת האלף וגו', דקאי על האלף זעירא שהוא בחי' ר"ע כנ"ל, שע"ז גם אלה ראויים להתחבר עם הכלל. ויש לרמז עוד כי האלף בגימ' בנ"י ד"ן, וגם וא"ת האלף בגימ' חוד"ש אד"ר.

וע"ז סיים המדרש, כמ"ש וישם ה' לקין אות, כי הנה איתא בזוה"ק (ח"א דף לו) שרשם הקב"ה האות וא"ו על מצחו של קין, והענין בזה, כי קין הוא השורש של נשמות רשעי ישראל, כי יש ב' סוגים, ישנם נשמות שבאים משורש הבל ונשמות הבאים משורש קין, וכתב האריז"ל שרוב הרשעים שבישראל שרשם מקין אשר היה הרוצח הראשון, ורשם לו הקב"ה האות וא"ו המורה על וא"ו החיבור, שאף הרשעים יש להם חיבור בשרשם עם כל ישראל וסוכ"ס יבואו לתיקונם.

וע"כ סיים המדרש אהא דביקש מרע"ה עשה עמי אות לטבה, דקאי על השקלים היתרים שנשכחו ממנו, ורצה שיזכירו הקב"ה מה עשה עמם, ושגם הם יתחברו עם הכלל, וזהו כמו שמצינו שעשה הקב"ה לקין האות וא"ו המורה על ענין חיבור הרשעים אל הכלל.

ובחדש אדר מתגלה השורש העליון שאין בו פגם, ושורה ההנהגה של תיקון הנדחים שנפלטו לחוץ, וכולם נהפכים לטובה בבחי' ונהפוך הוא, וחדש זה זמן מסוגל להתהפך בו לטובה, בבחי' ורבים מעמי הארץ מתיידיים. וע"ד שאמר הגרי"ח זוננפלד זצ"ל להגרא"ז מלצר זצ"ל, על ששאלו בדבר הליכתו למקוה, אם אין בזה משום ביטול תורה, ואמר, שאם ההלכה היא שגוי הבא להתגיר צריך לטבול, הרי שגדול כח המקוה להפוך את גוי ליהודי, א"כ ק"ו שיפה כוחה להפוך את יהודי להיות יהודי יותר טוב, והגרא"ז מלצר קיבל את דבריו

שישראל מחדשים בארץ ועולה למרום והקב"ה מקבלה ואומרה בשם ישראל. וע"י שנתגלה בפורים שישראל שולטים על המזלות, ובידם לעבר שנים ולקבוע חדשים כפי רצונם, ומקבלים בשמים כמו שפוסקים חכמי ישראל בארץ, הרי בזה נתחזק כח תושבע"פ, שמתקבלת במרום התורה העולה מהארץ. וכמו שאיתא בפ"ק דר"ה, ששואלים המלאכים אימת הוא ראש השנה זמן המשפט, ומשיב הקב"ה בואו ונרדה ונשאל לישראל אימת הוא ר"ה, כמ"ש, כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב.

וע"כ, אחר נס דפורים קימו וקבלו היהודים את התורה מאהבה, שזהו התורה שבע"פ, כמבואר במדרש תנחומא לתרץ קושיית התוס' במס' שבת אהא שכפה הקב"ה על ישראל ההר כגיגית שיקבלו את התורה, והרי כבר אמרו נעשה ונשמע, ותי' המד"ת דרך תושב"כ קבלו ישראל, אבל תושבע"פ לא רצו לקבל, ועל זה היה הכפייה. וממילא, בפורים, כאשר נתודע כח התושבע"פ, ונתודע להם שדוקא ע"י כח חכמים שקבעו שנה פשוטה בזמן שהיתה צריכה להיות מעוברת, וע"ז נעשה הנס, חזרו ישראל לקבל התושבע"פ כרצון מאהבת הנס.

והנה יש כמה סדרים לחשבון השבטים, וסדר אחד הוא לתולדותם, שהוא הסדר שנקבע באבני החשן, ושם בנימין הוא האחרון, ולא כפי סדר הדגלים ששם דן הוא האחרון. וסדר זה הוא לפי בחי' התיקון, כי בנימין לא נפלט מן המחנה כדוגמת דן, ואדרבא הוא היחידי מבין השבטים שנולד בא"י ובהמ"ק נבנה בחלקו. ונמצא, שדן מייצג את בחי' האחרית במצב הפגם, ולעומת זה בנימין מייצג את בחי' האחרית במצב של תיקון. ולכן מרדכי ואסתר, שהם המתקנים את בחי' האחרית, שייכים לשבט בנימין, ואבנו של בנימין בחשן הוא וישפ"ה בגימ' ימ' הפורים.

ובזה יבואר דברי המדרש שבפתח דברנו, כי משה רבינו ביקש מהקב"ה שיעשה עמו אות לטובה ויזכירו מה עשה עם האלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקלים, וע"כ מביא המדרש הפסוק עשה

ומשפחתו וחבריו. וצריך לנצל סגולת הימים להתפלל תפלות הגונות בכוונת הלב, ולדקדק לבוא בזמן התחלת התפלה ולהתחיל כאחד עם הציבור. והמדקדק בתרגום שני ימצא הרבה פעמים שמוזכר שם מתפילות מרדכי ואסתר, ומזה רואים עד כמה מודגש ענין התפילה בימים אלו.

פרשת פקודי תש"ס

ואף הוא החל לנהוג לילך למקוה. ועד"ז, אם גדול כח נס הפורים שרבים מעמי הארץ מתיהדים, ק"ו שיפה כוחו ליהודים להפכם ליהודים יותר טובים. ויש לרמז עפ"י הנ"ל, כי יש"ם הוי"ה לקי"ן או"ת בגימ' והחד"ש אש"ר נהפ"ך.

ובחדש זה שערי רחמים פתוחים, ובימים אלה יכולים לפעול הרבה עבור כלל ישראל הזקוקים לישועה, וגם כל אחד עבור עצמו

מפלת עמלק והמן דייקא בחודש אדר שני שמתגלה השורש הנעלם בישראל

לאותה הגאולה, ובחרו של עילם שת כסאו וגו' שהוא נס של פורים, מסימים בפסוק כ"י א"ם הוג"ה וריח"ם כרחמי"ו וכר"ב חסדי"ו, ופסוק זה עולה בגימ' רב"ן שמעון ב"ר יוח"י, כי הוא נשמת הפורים המגלה את סוד שורש הנעלם וכן"ל.

וגם איל"ת השח"ר בגימ' רב"ן שמעון ב"ר יוח"י, שזהו המזמור שאמרה אסתר, למנצח על אילת השחר וגו'. ועוד יש לרמז שר"ש הנעל"ם בגימ' רב"י שמעון ב"ר יוחאי"ל כ"ל (כלשוננו של הבית אהרן לענין ל"ג בעומר), ובתחילת המגילה נרמז ג"כ ויה"י בימ"י אחשוורוש בגימ' רב"י שמעון ב"ר יוח"י.

והנה עמלק נזדקק לנפליים של שבט דן, שהם בקצה המחנה, והם נשמות של אדר שני שהוא חדש שנפלט מסדר החדשים, ותיקונם של נשמות אלו הוא ע"י בחי' הגורל שהוא למעלה מן המשפט, ולכן יהושע שנולד באדר שני הוא הראוי לתקן נשמות אלו, ולכן נצטוו יהושע צא הלחם בעמלק, שיצא לתקן את הנפליים לחוץ, נשמות של אדר שני, ולכן נאמר לו בחר לנו אנשים שנולדו באדר שני.

וזה ענין ח' פסוקים אחרונים בתורה שנכתבו ע"י יהושע כדאיתא בגמ' לחד מ"ד, כי שם מושרשים נשמות האחרונות של שבט דן, שהם נשמות של אדר שני הנפליים מן המחנה, ולכן אותיות אלו לא נכתבו ע"י משה רבינו כשאר אותיות התורה, ואמנם נכתבו ע"י יהושע לפי שהוא המיועד לתקן נשמות אלו, שהוא

איתא במדרש עה"פ בפ' בשלח בחר לנו אנשים (והובא שם בחזקוני), שיבחר אנשים שנולדו באדר שני, ולכן אין להם ממשפחות לפי שחדש זה אין בו מזל, ובני עמלק מכשפים הם ויש להם שליטה ב"ב המזלות, אבל בחדש זה שאין בו מזל אין כישופם מצליח, ע"כ.

וי"ל ביאורו, כי הנה יש הנהגה שהיא מצד המשפט, ויש עוד הנהגה שהיא למעלה מהמשפט, והיא בבחי' גורל שאינו מצד משפט כלל, וזהו מצד השורש הנעלם של ישראל. וזה ענין הגורל של יוה"כ על שני השעירים, שהיו שוים שניהם לגמרי במראה ובקומה ובדמים, ועכ"ז עלה הגורל על אחד מהם לה' ועל השני לעזאזל, ורומז לבחי' הגורל שמצד זה זוכים ישראל אפילו כאשר לפי ראות העין הם דומים ח"ו לעשו, ולכן שני השעירים בגימ' שר"ש הנעל"ם.

ובחי' זו נתגלה בפורים, כמ"ש חז"ל הם לא עשו אלא לפנים, והיינו שלא דנו את ישראל מצד המעשים אלא מצד שורש הנעלם. וזהו בחי' רשב"י, שהוא גילה את בחי' הסוד, שזהו השורש הנעלם שהוא הסוד שבנשמות ישראל, ולכן ל"ג בעומר מקושר עם פורים, כידוע הסימן של פל"ג שיום פורים חל באותו יום השבוע שחל ל"ג בעומר, ורשב"י הוא האומר (מגילה יב.) הם לא עשו אלא לפנים, שגילוי זה שייך אל רשב"י.

ובפיוט ברוך ה' יום יום משוררים על הגליות, ומסיימים כל חרוז בפסוק השייך

היוצא להלחם בעמלק שנזדקק לנשמות אלו, ומתקן אותם עפ"י בחי' הגורל, ויהושע הוא מיועד למלחמת עמלק, ולכן יהושע בריבוע י"ה יה"ו יהו"ש יהוש"ע בגימ' מלחמ"ת עמל"ק.

והנה גם חלוקת ארץ ישראל היא ע"פ הגורל, וכמו שביאר המהר"ל בספר נצח ישראל (פ"א), שארץ ישראל מוכרחת להיות נחלתם של ישראל לפי השורש, ולכן אף שגלו ישראל מובטחים הם שישוכו נחלתם, שאין דבר זה תלוי בזכיות אלא הוא מוכרח לפי השורש ולכן ניתנה ע"פ הגורל. ולכן יהושע, שהוא נפש הגורל, הוא המחלק את הארץ לישראל ע"פ הגורל, ויש לרמוז לאל"ה תחל"ק האר"ץ בנחל"ה בגימ' שר"ש הנעל"ם.

והנה רבי צדוק הכהן מבאר הא דדרשו חז"ל על עכן, שעבר על כל עבירות שבתורה, שזה לפי שדרשו אצלו ממה שנאמר חטא ישראל, שישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, ולכן רצו חז"ל להרבות עליו כל עבירות כדי שעם כל זה נאמר שאע"פ שחטא כ"כ ישראל הוא.

והנה עכן נתפס ע"פ הגורל, ולדרכנו, מאחר שעכן מברר שאע"פ שחטא ישראל הוא, וענין זה שייך לבחי' הגורל, כי הקב"ה בוחר בישראל אף כאשר אינם ראויים ע"פ הזכות, וזהו כבחי' הגורל. ועכן, שהוא משבט יהודה, נפל למדריגה נמוכה ביותר לברר מעלת הנדחים שנפלו לעומק השפלות.

והנה תפלת על כן נקוה הוא תפלה שיסדה עכן לפני שהרגוהו, ונרמז בר"ת ע"ל כ"ן נקוה שהם אותיות עכ"ן כמצויין בסידורים.

ולדרכנו י"ל, כי תפילה זו מקומה בסוף כל חלקי התפלה, והוא כבחי' בני דן שהם בסוף

המחנה ונפלטם לחוץ כנ"ל, כי עיקר התפלה כבר מסתיימת בקדיש תתקבל. ותפילת עכן מכוונת לנשמות אלה, כי הוא מברר מעלתם של הנשמות האלו שנפלטו שלא אבדו מעלתם מצד בחי' הגורל, כי בוחר הקב"ה בעמו ישראל בלי טעם וזכות. וזה נרמז בתיבות ע"ל כ"ן נקוה ל"ך הוי"ה אלה-ינ"ו בגימ' הגור"ל לפני המ"ן, הרומז לבחי' הגורל שנהפך לזכות ישראל מצד בחירת הקב"ה בישראל בבחי' גורל בלא טעם. וכן סיום התפלה הוא בפסוק ביו"ם ההו"א יהי"ה הוי"ה אח"ד ושמו"א אח"ד שהוא ג"כ בגימ' הגור"ל לפני המ"ן.

והנה בפ' וישב אצל לידת זרח נכתב בפסוק ד' פעמים יד, ודרשוהו חז"ל לרמוז על עכן שמעל בארבע חרמים (עיי"ש ברש"י), ולכאורה צ"ב למה רמזה התורה בלידת זרח על עכן שעתידי לצאת ממנו רשע מה שלא מצינו כזאת בשאר מקומות.

וי"ל להנ"ל כי הנה שם נולד ג"כ פרץ, שממנו יבוא משיח שהוא איש בן פרצי, ותפקידו של משיח יהא לברר מעלתו של כל אחד מישראל – וכמובא ממהר"ם מטשערנובל שכל אחד מישראל יעבור לפני משיח, ומשיח יאמר לו אוי מה גרם לך הגלות, וסר עונך וחטאתך תכופר – וזה לפי שישפוט את ישראל לפי בחי' השורש הנעלם שהוא בחי' הגורל. ולפי האמור, ענין זה נתברר אצל עכן, ולכן ראוי לרמוז כאן את עכן במקום לידת בן פרצי, כי עכן מברר אותו ענין שמשח יברר. ויש לרמוז בפסוק אש"ר ע"ל יד"ו השנ"י בגימ' הפי"ל פו"ר הו"א הגור"ל לפני המ"ן, ולכן הוא תאומים של פרץ שזה יתקן את עכן והדומים לו.

פרשת צו – פרה תשס"ג

"ולכפרת פשע" כנגד חודש אדר שני

באדר שני. ועכ"פ נראה שחדש זה המעובר מיועד לתשובה וכפרת פשע. כי ענין עיבור השנה הוא בשביל שבכל שנה מתרחקת קצת הלבנה מהחמה ע"י חסרון י"א יום שבשנת

הנה במוסף של ר"ח יש י"ב לשונות לטובה ולברכה לששון ולשמחה וכו'. כנגד י"ב חדשי השנה ובשנה מעוברת מוסיפים, ולכפרת פשע, כנגד חודש הי"ג. ויש המוסיפים זה רק

הלבנה ובמשך השנים בא הריחוק כ"כ עד שצריכים עיבור חדש. וענין התמעטות הירח וריחוקה מהחמה רומז על ריחוק כנס"י מהקב"ה כי הירח רומז על כנס"י והחמה על השי"ת כמ"ש שמש ומגן ה'. ובחדש העיבור משתוה הלבנה עם החמה ושבים להתקרב כנס"י עם הקב"ה וע"כ אז הוא זמן תשובה וכפרת פשע. ואי' בגמ' שהקב"ה אמר הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח. ובאדר שני מתעורר ענין זה ביותר וע"כ הוא זמן כפרת פשע. ופשע הוא כבד יותר מחטא ועון ובכל שנה יש מחילת עון וסליחת חטא. אבל בחודש העיבור יש גם כפרת פשע. ובחי' הרי"ם כתב שבחודש אדר מתעורר תשוקת

השי"ת לשכון ולדור אצל ישראל וזהו ל' אדר מלשון אדור בתוכם כדאי' במד' שהקב"ה רצה לדור בתוכינו. ורמז לדבר, משי"ח עולה כמנין מיעו"ט יר"ח, שזה ענין עיבור השנה החדש אדר בשביל מיעוט הירח, ובני הר"ר אברהם יצחק נ"י העמיד ענין זה בכוונת הגמ' כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה, כי שניהם באותו משקל. כי כמו שבחודש אב ממעטין בשמחה בשביל חורבן הבית כן לעומת זה מרבין בשמחה בשביל התעוררות הרצון שישוב הקב"ה לשכון בתוכנו ויבנה ביתו בקרוב.

פרשת ויקהל שקלים תשמ"ט

חודש אדר כנגד החוטם – חוש הריח ומרדכי ואסתר נקראו ע"ש הבשמים

"וישמעו" חוש השמע. אבל חוש הריח לא נזכר כלל. וע"כ ס"ד דהש"ס דאין לברך על הנאת הריח, דענין הברכה הוא לברר הטוב מן הרע שנתערבו בחטא אדה"ר בעץ הדעת טוב ורע, וכיון שהריח לא נפגם אין צורך לברך עליו. ואף דלמסקנא מברכין על הריח, י"ל דהברכה היא רק על מציאות הבושם הגשמי אשר הוא צריך לבירור. אבל על הריח כשלעצמו א"צ לברך, ע"כ. ולכך על ריח שאין בו עיקר אין מברכין.

וזהו בחי' חודש אדר (כאשר הביא שם הבני"ש מכתבי מן האר"ז ל), שכל החדשים הם נגד אברי הראש, וחודש אדר הוא נגד החוטם ששם מקום חוש הריח. ולכן הב' הגואלים אשר נעשה הנס באדר על ידם נקרא שמם בשם הבשמים המהנין לחוש הריח דהיינו מרדכי נרמז בתיבות "מר דרור" דמתרגמינן "מירא דכיא", כידוע מדחז"ל. ואסתר נקראת הדס"ה, ע"כ. ומובא בספח"ק שנשמות מרדכי ואסתר הם אור עליון מאד אשר מתגלה במשך יום הפורים. והוא אור עליון ממקור רם ונשא אשר שם אין זכות וחובה. והוא בחי' יוה"כ שבו ענין הגורל בלי שום טעם. וכיוה"כ אין רשות לשטן להשטין, כי אין מגיע שם שום חטא ופגם.

ונראה, דהנה הבורא עולם ברא לכל אדם ה' חלקי נשמה, והם: נפש רוח נשמה חיה יחידה, אשר הם כנגד חמשה "ברכי נפשי" שאמר דוד המלך המזכרים במס' ברכות (דף י.). והד' הראשונים הם נגד ד' אותיות שבשם הוי"ה, ויחידה היא נגד קוצו של יו"ד. ומובא בדברי האר"ז ל' שד' החומשים: שמות, ויקרא, במדבר, דברים הם נגד ד' אותיות של שם הוי"ה. ובראשית הוא נגד קוץ היו"ד, כי שם הוא הראשית ומקום האחדות, ושם מתכללים ומתאחדים כל נשמות ישראל. ושם כולן שוין לטובה כקטן כגדול, כי הוא מקור עליון ונשא אשר שום פגם וחטא אין מגיע שם. ומשם נובעים הי"ג מדות של רחמים [בחי' מזל אדר דגיים ר"ת י"ג מ'כילין ד'רחמי, כמו שרמזו בספרים].

והנה יש חמשה חושים באדם כידוע. והנראה בזה כי חוש הריח הוא כנגד ספר בראשית, שחוש זה הוא היחידי שלא נפגם בחטא עץ הדעת (כמ"ש בבני יששכר חודש אדר מאמר א'), שכל שאר החושים השתמשו בהם בחטא אדה"ר: "ותרא האשה וגו'" חוש הראיה, "ותקח מפרי" חוש המישוש, "ותאכל" חוש הטעם,

הוא הראשית, קוצו של יו"ד, ביום הכפורים שהוא ג"כ מבחי' זו כנ"ל, מניח שם את הקטורת שבחינתה שייכת ומאוחדת בבחי' קה"ק והראשית כנ"ל.

וזו גם בחי' מחצית השקל (כאשר הארכנו בפי' שקלים העל"ט), דהעולם נברא בד' יסודות נגד ד' אותיות שם הוי"ה: אש רוח מים עפר, וראשיתם הוא האש שהוא נגד אות יו"ד שבו נמצא הקוץ. ובחי' השקלים היא ממקום הראשית וקוצו של יו"ד, בחי' מטבע של א"ש, שהוא ר"ת ש'קל א'שא. ולכן "העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט" כי בשורש ראשית נשמות ישראל לא שייך כלל להוסיף בהידור או לגרוע, כי אין מגיע שם זכות או חובה, ושם כולן שוין לטובה כנ"ל.

וכן גם מצות מילה היא מבחי' זו, שמצותה ביום השמיני בחי' עולם השמיני, ונכרתו עליה י"ג בריתות נגד י"ג מדות של רחמים [אשר י"ג בגימ' אח"ד, שמקורה מבחי' הראשית והאחדות]. ולכן באה המצוה לימול בהיותו קטן. דלכאורה הרי הי' רצוי יותר לימול כשיגדל קצת ויהא לו דעת לכוין לבו להטפת דמו לכבוד השי"ת. אמנם, כיון שמילה בחינתה למעלה מן הדעת אשר שם אינם מגיעים שום מדרגות של חילוקים של עשיר ורש, לכן נימול בקטנותו בלי דעת, ולא יפעול במצוה זו כוונתו לטוב או להיפך כבשאר מצוות. וע"כ דוקא כשהוא קטן ואין בו דעת כלל אז מלין אותו. וע"כ נרמז בזוה"ק (תיקון' תי' כג) בתיבת בראשי"ת ברי"ת א"ש, שהיא ברית מילה שהיא בחי' ראשית, קוצו של יו"ד. וא"ש רומז לבחי' ש'קל א'שא כנ"ל.

ומעתה מהראוי להבין, למה נקבעה הקרבת הקטורת להיות בהיכל בחוץ ולא לפני ולפנים בקה"ק, והרי לפי הנ"ל בחי' הקטורת היא שייכת לקה"ק מקום האבן שתייה שהוא הראשית. ואף שכל הביהמ"ק הוא בחי' אבן שתייה [וע"כ השקלים שהם בחי' ראשית נתנו להקרבת הקרבנות בביהמ"ק שהוא מקום הראשית], מ"מ הרי עיקר מקום הראשית הוא בקה"ק, ולמה לא נקבע שם מזבח הקטורת. אמנם, הנה ב' בחינות יש בדבר, דבחי'

ובזה מובן היאך נתבטל קטרוגו של המן, אשר אחז"ל: ליכא מאן דידע לישנא בישא כהמן. ודבריו שאמר לאחשורוש "ישנו עם אחד וגו' ואת דתי המלך אינם עושים וגו'", עוררו קטרוג גדול בשמים (כמ"ש בס' עבודת ישראל). וא"כ, צ"ב ע"י מה נתבטל קטרוגו. אמנם להנ"ל א"ש, שהרי היו שם נשמות מרדכי ואסתר שהם בחי' אור עליון אשר אין מגיע שם פגם וקטרוג, וע"י נתבטל קטרוגו והי' כלא הי'.

ובבחינה זו היא גם ענין הקטורת, אשר מובא בזוה"ק (ח"ב דף ריט.) שהיא החביבה מכל הקרבנות, וכל הקטרוגים בטלים ע"י הקטורת, וע"כ במגפה ל"ע אומרים קטורת, וכן אהרן עצר המגפה ע"י הקטורת. וכל הקליפות בורחים מהקטורת, כי הקטורת היא מבחי' הנ"ל, שהיא למעלה מכל הבחינות שמגיע שם פגם וקטרוג. וכמו שהשטן בורח מיוה"כ, כן הוא בורח מקטורת. וכמו"כ גם אמירת הקטורת [שהיא במקום הקרבתה] חביבה לפני השי"ת יותר מכל שאר התפלה, ואפי' מתפלת שמו"ע, כדאיתא בזוה"ק.

וע"כ אסור לקבל קטורת מיחיד, כמ"ש "לא תעלו עליו קטורת זרה", כי יחיד נדון הוא לפי מעשיו וזכיותיו. אבל קטורת הוא מבחי' שאין שם זכות וחובה כלל, ולכן היא רק נחלת הכלל שהם בחי' יחידה, ששם מתכללים ומתאחדים כל נשמות ישראל וכולן שוין לטובה ובתרגום יונתן כ' דבר פלא עה"פ הנ"ל, וז"ל: לא תסקון עלוי קטרת בוסמין דעממין נוכראין, ע"כ. ולכאורה, הרי גם מישראל יחיד אין מקבלין. אמנם, הכוונה שהקטורת הוא מבחי' הנקודה היהודית שבה אין חטא ופגם ולא מדרגות התחתונות שמגיע שם חטא ופגם שזה בחי' הגוים. ונמצא דהכל אחד דלכך אין לקבל מישראל יחיד, כי בדרגה זו תוכל להתערב בחינת גוי, והקטורת היא מבחי' הנקודה היהודית כנ"ל. וזש"ה "מי זאת עולה מן המדבר מקטרת מור ולבונה" כי הקטורת היא בחינתם של ישראל.

ולכן כאשר נכנס הכה"ג שהוא בחי' יחידה, לפני ולפנים מקום האבן שתייה ששם

יוה"כ הוא יום מקודש ואין בו אכילה ושתייה, והוא שבת שבתון. אבל בזוה"ק (תיקוני ת"י כא) גילה לנו ענין נפלא, שגם פורים הוא בחי' יום כ-פורים. ובספה"ק הפליגו עוד שהוא למעלה מיוה"כ, שהרי מי נתלה במי, קטן נתלה בגדול. ונמצא שפורים הוא גדול יותר מיום הכפורים. ואמנם יום הפורים הוא דוקא ביום חול, וא"א כלל לפורים של חול שיחול בשבת. וענינו, שהאור הגדול יוצא ומתפשט ממקומו לחוץ. ובעילם המדינה [היא מלכות פרס] בחשכת הגלות אשר הקדושה נעלמת [כאשר יורה הלשון "עילם"], גם שם מאיר ומתגלה האור הנפלא של פורים. וכמ"ש בספה"ק בבחי' פורים ענין עמוק שאין לנו להתבונן בו, שהיור"ד שהיא חכמה עילאה יוצאת ממקומה ומתגלית לחוץ. וזהו מגילת אסתר שמתגלה לחוץ מה שבדרך כלל הוא בהסתר. וכנגד ב' בחינות אלו הם הקה"ק ומזבח הקטורת דהקה"ק הוא כנגד יוה"כ, ומזבח הקטורת הוא נגד בחי' פורים שהאור מתגלה בחוץ. ולכן מזבח הקטורת הוא חוץ לקה"ק אף שבחינתו הוא מבחי' קה"ק כנ"ל. אבל הוא רומז לבחי' הפורים שאז בחי' זו יוצאה לחוץ. ואף בזמה"ז שאין לנו בחי' הקה"ק כי חרב המקדש, אבל בחי' מזבח הקטורת היא בשלימותה אף בחשכת הגלות.

וע"כ בפורים הוא בחי' יסוד אבא, שאז מתגלית בחינת היותנו בנים למקום ולא עבדים. שאצל בן לא שייך שום חילוק שזה יותר בן וזה פחות בן, ורק בעבד שייך לחלק בן, אבל בבחי' בנים כולן שוין לטובה. ואז מתגלה הבחי' של "אחת היא לאמה ברה היא לילדתה". וזהו שסיימה הפרשה "וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכפורים אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם קודש קדשים הוא לה". וכפל הכתוב לומר בפ' "אחת בשנה" כי זה רומז על בחי' "אחת היא לאמה" המתגלית ביוה"כ ובפורים. וז"ש "אחת בשנה", כי בחי' אחת מתגלית בתוך השנה, כי שרשה הוא גבוה למעלה מן הזמן. ואמנם מתגלית היא אל תוך השנה דהיינו הזמן. והתגלותה היא ב' פעמים, ביוה"כ ובפורים כנ"ל, ולכן נכפל ב"פ. וגם א"ב

ר"ת א'חת ב'שנה, הרומז על בחי' היותנו בנים לאבינו שבשמים. וסיים הכ' "קודש קדשים הוא לה" שמזבח הקטורת הוא קודש קדשים, ולא כאשר אנחנו רגילים שרק לפני ולפנים הוא קה"ק, אלא גם מזבח הקטורת הוא קה"ק אלא שיוצא לחוץ כנ"ל. [ויש מן המפרשים שפירשו שתיבות "קודש קדשים הוא" קאי על אהרן, כמ"ש "ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים הוא". ולדברינו, נחא ש"קודש קדשים הוא" קאי שפיר על המזבח, לפי משמעות הפסוק].

והיינו טעמא דנכתבה פ' מזבח הקטורת שלא במקומה. כי כל ענין, לפי האופן שהוא נעשה הוא מופיע בתורה. והיות שמזבח הקטורת יצא וגלה חוץ למקומו, ועל אף היותו בחי' קה"ק הוא עומד מחוץ לקה"ק, ע"כ גם פרשתו נכתב שלא במקומו ואחר שכבר נגמר כל ציווי מלאכת המשכן וכבר אמה"כ "ונועדתי שמה לבני וגו' ושכנתי בתוך בני וגו'", רק אז בא פ' מזבח הקטורת שענינה שהקדושה יוצאת חוץ כנ"ל. ולכן קיי"ל שהקרבת הקטורת כשרה אף כשאין המזבח במקומו, כי בלא"ה אין מזבח הקטורת במקומו הנכון.

וכן הוא גם בענין בגדי כהונה, שאף שהם שייכים לפני ולפנים, שהרי ע"י שנכנס הכה"ג לפני ולפנים הוא ראוי ומוכשר ללבישת הבגדים (כמשמעות הכתוב), מ"מ דייקא בחוץ המקום ללבישתם, כי הם ממשיכים בחי' קה"ק בחוץ. ובקה"ק עצמו לא לבשם כ"א בגדי לבן שגוונם מורה על החסד, ורק בחוץ לבש בגדים האלה שנעשו מזהב ושני וארגמן שמורים על מדת הדין. שאף במקום השראת הדין יוצאת ומתפשטת בחי' הקה"ק והאור גדול שהוא למעלה מכל פגם וקטרוג.

ולכן "כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו", שנתיישרה מלכותו וחשב שכבר לא יגאלו ישראל ולא יבנה הבימה"ק, ולכן עשה משתה גדול, והוציא אז את בגדי הכהונה ולבשם [כמו שדרשו חז"ל (מגילה יב). עה"פ "בהראותו וגו' ואת יקר תפארת גדולתו", שקאי על בגדי הכהונה שנא' בהם "לכבוד ולתפארת"], כי רצה בזה להראות שאין לישראל

לטובה [והוא בחי' "עד דלא ידע", היינו למעלה מן הדעת].

ולכן קורין אז פ' זכור, דהנה כל נשמות ישראל מושרשין באותיות התוה"ק, וכל אחד מישראל הוא אות בס"ת, וכל אחד ואחד קנה מקומו לפי ענינו ומדרגתו. ויש הרבה סוגי נשמות מראש כל המדרגות עד סוף כל דרגין. ולמשל מרע"ה נשרש בבי"ת ד"ב ראשית" כמ"ש "זירא ראשית לו". והנה ישנם נשמות בריאות וטובות וחזקים באמונתם, ומתלוננים בצל ש-די תחת ענני הכבוד. אמנם מאידך, יש נשמות שהם נחשלים והענן פולטם, ועמלק מתגרה בהם ומבלבלם בספיקות האמונה, כאשר מצוי הרבה כהיום הזה בסיבת שפלות הזמן שעמלק מכניס ספיקות באמונה. ונדמה לעתים שח"ו הכל מקרה "אשר קרך בדרך", שמדמה לאדם שהכל מקרה ח"ו ולא בהשגחת השי"ת. וגם "קרך" מלשון קירור וצינון, שעמלק מקרר אותם. וגם הוא ל' טומאה מל' מקרה לילה כדחז"ל, שעמלק מתגרה בהם לטמאם ולהחטיאם, וחותר מילותיהם וזורקם כלפי מעלה ומסיר מהם כל בחי' של קדושה, ורוצה להכחיש ענין ברית מילה, שישראל מקושרים כולם כאחד בשרשם במקום הראשית, קוצו של יו"ד.

פרשת תצוה

יותר הבגדי כהונה שהם המשכת הקדושה לחוץ במקום החושך, בעילם המדינה. וע"כ ח"ו אבדה תקותם ובטל סיכויים. אמנם הופרה עצתו, ובסוף המגילה כתוב "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוך וארגמן", ובתרגום כ' שהי' מצוייר צורת ירושלים על הבגדים. וזה להורות נתן שאף בעת הגלות בעילם המדינה כשאין המקדש על מכוננו, תמיד יהיו צדיקים שיפעלו ישועות בקרב הארץ וישתיקו כל הקטרוגים, וילמדו את דבר ה' לכלל ישראל, ואף בעיקבתא דמשיחא, כמו שהי' אז בחי' עיקבתא דמשיחא בסוף גלות בבל. ובגדי הכהונה הם המורים על בחי' זו, שבחי' קה"ק יוצאת חוץ למקומה. וע"כ אף שבחינתם הוא מבחי' קה"ק, אפ"ה לבישתם הוא בחוץ דוקא.

וענין זה יש בו נחמה לנו בעיקבתא דמשיחא (כאשר כבר דברנו פעמים רבות), שפורים הוא היו"ט של הנחשלים, וכל איש ישראל באשר הוא שם אף במצב הגרוע ביותר, מתגלה אליו אור הפורים. ואף בחודש אדר שהוא בחי' עקב, שהוא הסוף של כל החדשים, והוא הרחוק ביותר מחודש ניסן שהוא ראש לחדשים ושובו הי' חינוך המשכן, עכ"ז מתגלה אז האור הגדול הזה שכל ישראל שוין בו

אדר שייך לטחול ולשחוק – מחיית עמלק ע"י לין תכה

ומתכוננים ללץ תכה זה עמלק ע"י כוחו הוא דהיינו הליצנות. (וכמו שדרשו חז"ל אצל בלעם, שישראל כוחם בפה ואותו הרגו ע"י כוחו, הוא החרב). ובפורים משתכרים ומבטלים כוח המוח, ומגבירים כוח הטחול ועי"ז דוקא מוחים זכרו של עמלק.

פרשת יתרו

ובחודש אדר אז שליטת השחוק. ובספר בני יששכר חודש אדר הביא בשם ספר יצירה כי כל חודש שייך לאבר מאברי הגוף, ואדר שייך לטחול, ולשחוק, עי"ש. ובפרשת יתרו כאשר כבר נכנסים לשלשים יום לפני הפורים, קוראים פרשת יתרו שסמוכה למלחמת עמלק, ודורשים לין תכה זה עמלק ופתי יערים זה יתרו. ואז כבר דורשים בעניני הפורים

בחודש אדר יש להתאמץ ביתר בעניית אמן יהא שמיה רבא

שמו של הקב"ה וכמו שהביאו התוס' ברכות (דף ג.) בשם מחזור ויטרי לפרש יהא שמיה רבא

ומובא בספרים שבחודש אדר יש להתאמץ ביותר בכוונת אמן יש"ר. ולהתפלל שיתמלא

שהשם י"ה יהא גדול ושלם במילוי כל השם. עכשיו אין השם שלם ואין הכסא שלם מפני עמלק וזרעו. ובזמן מחיית עמלק בחודש אדר הזמן מסוגל לתיקון זה.

ואמן רומז להארת אור פני מלך הנשפעת ביושר לכנסת ישראל כנ"ל. וע"ז צריך לכוון בבקשה בעניית אמן שנזכה לקבל הארת פניו ביושר אשר באור פניו תלוי כל טיבו וכל חדוה. וכ' בספה"ק אוהב ישראל לפורים לפרש ע"ד חז"ל משנכנס אדר מרבין בשמחה וז"ל שע"י שאנו מודים ומשבחים להבורא ב"ה וב"ש

באמת ובלב תמים ובדיקות גדול על שעשה לאבותינו כל הנסים האלה בזה אנחנו מעוררים את המקור העליון להשפיע עלינו כל טוב וכל חדוה וששון ושמחה לעשות עמנו נפלאות ונסים לטובה ולהיות בשמחה כל ימי השנה. וז"ש חז"ל משנכנס אדר מרבין בשמחה שאז נתעוררו הנסים והנפלאות שעשה השי"ת לאבותינו בימים ההם וכמו"כ יעשה עמנו נסים לטוב ע"כ.

פרשת שקלים

קבלת התורה בחודש אדר

בשושן הברה. ע"כ.

ועל כן והד"ת נתנ"ה בשושן הכיר"ה בגימ' ויכתב מש"ה א"ת התור"ה. ששניהם היו בחדש אדר. ומתן תורה היה ביום החמישים לספירה, ובפורים היתה קבלת התורה מחדש ע"י העץ גבוה חמשים.

פרשת בא תשנ"ד

בחדש אדר השלים משה רבינו לכתוב את הספר תורה, וכתב י"ג ספרי תורה ביום פטירתו. והנה מרדכי היה גלגול של מרע"ה, וגם ע"י מרדכי היתה נתינת התורה באדר שאז קיימו וקבלו את התורה מחדש. והחת"ס מפרש מה שנאמר, (אסתר ג') "והדת נתנה בשושן הברה". שרומז על דת התורה שננתנה מחדש

חדש אדר סוף השנה – בחי' עקביים

אני ה' אלקיהם, דבתקופת עיקבתא דמשיחא במלחמת גוג ומגוג שהוא מלחמה של מינות וכפירה כמ"ש בספה"ק, אז הקב"ה בעצמו עומד להושיענו לבל נשטף במים הזידונים, וע"י מרע"ה הוא זוקף את ראשינו נגד כוחות הטומאה התקיפים וחזקים יותר ממנו, שנוכל לעמוד במשקל שוה כנגדם. ובספרי הרמח"ל ובספר התניא מבואר שכאשר צד הטוב שקול נגד צד הרע אז בא הקב"ה ומכריע לטובה כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו. ויבואר להנ"ל מה שזעק מרדכי גבר מלכא עילאה ממלכא תתאה, שהיה מתמרמר על תוקף כוחו של הס"מ המתלבש בהמן שאין בצד הקדושה כח שוה המנגדו. אך זה היה לצד ענותנותו אבל האמת שהוא היה ניצוץ נשמת משה רבינו כדאי' בספה"ק והיה כוחו גדול לעמוד נגד טומאת בלעם, ותיבת לכולתם נדרש

ובתקופת עיקבתא דמשיחא היא בחי' חדש אדר בסדר תקופת הדורות שגדול מאד ההסתר פנים והתגברות כוחות הס"מ, אבל זאת נחמתנו בענינו שמשה רבינו בא אלינו וזוקף ראשינו כי בכל דור מתלבשת בחי' משה רבינו בגדולי הדורות ומנהיגיהם. ומצינו בגמ' (מגילה יא.), עה"פ לא מאסתים ולא געלתם לכולתם, לא מאסתים בימי כשדים שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה, ולא געלתם בימי יוונים שהעמדתי להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיה כה"ג, לכולתם בימי המן שעמדתי להם מרדכי ואסתר להפך בריתי אתם בימי פרסיים שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות. כי אני ה' אלקיהם לעת"ל בימי גוג ומגוג. והוא דבר נפלא שבכל שאר הדורות העמיד הקב"ה לישראל צדיקים להיות להם תשועה, אבל בדור האחרון כאשר אפס עצור ועזוב אומר הקב"ה

לגאולה, ויש בו גם סגולת חדש ניסן. ובבני יששכר הביא מס' יצירה המליך אות ק' בשחוק וכו' והשחוק הוא המלחמה כנגד גוג ומגוג, כמ"ש למה רגשו גויים וגו' על ה' ועל משיחו, שזה קאי על מלחמת גומ"ג, ומסיים הפסוק ע"ז יושב בשמים ישחק וגו', וגדול מאד עת רצון של שבת זו שבה בא אלינו משה רבינו וזקף את ראשינו, וכ"א היתה לו בשבת זו זקיפת ראש, וכעת הוא גמר תיקון ימי השובבי"ם, וגם כל שבת מברכים הוא זמן תיקון וקיבוץ הנפזרים כמו שאומרים בברכת החדש ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ.

פרשת משפטים תש"נ

בדחז"ל הנ"ל על ימי המן. והנה נהפך מתיבת לכלות"ם לתיבת מלכו"ת, וזהו ותלבש אסתר מלכו"ת.

והנה החת"ס הנ"ל דרש המקרא וכרמינו סמדר כנ"ל. וי"ל כי דר הוא מל' התדרדרות שלכן נקרא בשם דור כי הדורות מתדרדרים ויורדים, ותיבת סמדר רומז שהס"מ ד"ר, היינו כי הוא מתדרדר ויורד במדריגות התחתונות בעקביים. אכן לעומת זה יש חדש אדר שהוא א' ד"ר שהקב"ה יורד למקום זה להושיענו ונתחלף מסמדר לאדר"ה.

וחדש אדר הבעל"ט הוא זמן התעוררות הגאולה שהוא החדש של למסמך גאולה

בחודש אדר ופורים מתברר שאפי' הפחותים שבישראל קשורים להשי"ת

הת"ת, ולכן קהל'ת יעקב (שזה כולל אף הפחותים הע"ה כנ"ל) בגימ' 'פורים' במילואו פ"ה וי"ז רי"ש יו"ד מ"מ.

ונראה להוסיף ביאור בענין זה בהקדם מה שביארתי כבר בענין עשרת אלפים ככר כסף אשר שקל המן למלך אחשורש, אשר כתבו התוס' ע"ז שהמספר מכוון נגד ס' רבוא חצאי שקלים של ישראל, וכבר ביאר המפרשים החשבון בזה והיינו לפי שרצה המן לתת את הכסף לצרכי צדקה כמ"ש המפרשים, ובזה רצה לבטל זכות השקלים שנתנו בני ישראל, אכן לכאורה יש לתמוה על המן שהיה חכם גדול מצד הטומאה, היאך לא שת לבו שמלבד ס' רבוא חצאי השקלים עוד נותרו אלף שבע מאות וחמשה ושבעים שקלים שמהם נעשו ווים לעמודים וא"כ למה לא נתן המן כסף גם כנגד אותו מספר והסתפק בנתינה כנגד החשבון של ס' רבוא.

וביארתי כי אותם השקלים הם מכוונים לנשמות שנפלטו מענני הכבוד בסיבת הפגם שהיה בהם, והם אותם אשר נתגרה בהם עמלק, כי היה סבור לשלוט בהם לפי שהם מחוץ למחנה ישראל, ומשקליהם נעשו הווים לעמודים שהם בולטים מחוץ לחצר הקודש, ולכן לא החשיבם המן לתת פדיון כנגדם, שהרי

איתא בס' פרי צדיק (מאמר א' לר"ח אדר) שבחדש אדר שבו מחיית עמלק מתברר שכל ישראל קשורים בהשי"ת ולא כקטרוגו של עמלק שיש פחותים בישראל המרוחקים ע"י הפגמים שנמצאים בהם, אלא עמך כולם צדיקים וכמו שדרשו חז"ל עה"פ וירח את ריח בגדיו, אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו (סנהדרין לו) שאף לבוגדים יש ריח טוב, כריח שדה אשר ברכו ה', והביא שם בשם רבו הרה"ק מאוזביצא זצ"ל שזהו ענין מ"ש המשנה בפ"ק דמגילה שהכפרים מקדימים ליום הכניסה, דבני כפרים הם ע"ה שעוסקים בעבודת אדמה, ואף שעיקר מחיית עמלק ע"י ת"ח מ"מ גם ע"ה בני הכפרים מבררים את עצמם שהם קשורים בשורש בהשי"ת, ואדרכא הם מקדימים ליום הכניסה דעיקר הברור נגד קטרוג עמלק הוא בהם שיש לו טענות עליהם, והם מתבררים כנגדו שאף להם יש חלק בתורה וכמ"ש במדרש (ויק"ר פ' ט) קהלת ינאי אין כתיב כאן אלא קהלת יעקב, והיינו אף ע"ה כמו שנדרש (ב"מ לג) הפסוק ולבית יעקב על ע"ה, עכת"ד, ויש להוסיף ע"ז כי הפחותים שהם הנכשלים שנפלטו בענני הכבוד שהתגרה בהם עמלק הם מקבלים עיקר חיותם מפורים, ולכן גדולה ביותר שמחת הפורים אצל פחותי העם מאצל

שהם הם אשר נפלטו מחוץ למחנה גם הם קרויים בנים למקום.

ותיקון זה הוא כנגד מחשבת המן אשר לדעתו לא היו נחשבים אלו הנשמות כלל ולא חש לתת פדיון נגדם, לכן א"ת המא"ת הגדולי"ם (שהוא ענין תיקון פגמת הלבנה) עולה בגימ' להעבי"ר א"ת רע"ת המ"ן האגנ"י.

ובחדש אדר א' מוחזרים האבדות של הלבנה שאבדה חודש ימים במרוצתה אחר שנת החמה, בבחי' מאסף לכל המחנות, ששבת דן עוסקים בהשבת אבדותיהם של ישראל, וכן אסתר היא בחי' אבדה שאמרה על עצמה כאשר אבדתי אבדתי, ונרמז בראשי תבות ה"א אסתר ב"ת דודו, אותיות אבד"ה, ובחדש זה נעשה השבת אבדה, ויתר על כן שהתיקון של חדש אדר א' הוא קודם לתיקון של חדש אדר ב', הגם שהשני הוא העיקר, מ"מ תיקון הנשמות האבודות מקדים באדר א', ע"ד שהכפרים מקדימים ליום הכניסה כנ"ל כי בני הכפרים יש להם חביבות יתירה ולכן הם קודמים לכללות ישראל ולכן אדר א' בגימ' יו"ם הכניס"ה ועד"ו תיקונו של יתרו רומז לתיקון אלו שהם מיותרים ועומדים מבחוץ, כי יתרו הוא מלשון יתרון ועודף, לכן הוזכר בתורה תיקונו על יתרו, גירותו וקרבתו הרצאתו, לפני תיקונו של ישראל, וכניסתם בברית ע"י הזאת דמים, ע"ד שהכפרים מקדימים ליום הכניסה, ועל זה רומז הוספת אות וא"ו לשם יתר שהוא וא"ו החיבור, ובחי' ויום לעמודים וגם נקרא יתרו בשם חובב להורות על חביבות הנשמות המיותרות וכן רעואל היא מלשון רעותא ורצון, כי חביבים ומרוצים הם ביותר לפניו ית' ולכן חב"ב ב"ן רעוא"ל המדינ"י בגימ' מקדימ"ן ליו"ם הכניס"ה.

וע"כ בשבת פרשת יתרו מברכין חדש אדר א' כי יתרו הוא בחי' התיקון של חדש אדר א' כנ"ל.

פרשת יתרו תשנ"ז

הם נדחים מחוץ לקדושת מחנה ישראל, ולא נתן כי אם פדיונם של ס' רבוא חצאי השקלים, וזהו מ"ש ששלח מרדכי להגיד לאסתר את פרשת הכסף, כי הגיד לה את ענין ההפרשה שעשה המן עם הכסף שלא נתן פדיונם של אלו הפחותים כי הפרישם מכלל ישראל, ונמצא שעיקר הנס נעשה ע"י אלה הפחותים כי על ידם לא עלה יפה פדיונו של המן כי האמת הוא שאף אלו הנדחים חביבים הם לפני השי"ת, וגם הם נקראים בנים למקום, דקיי"ל כר"מ דאע"פ שחוטאים ישראל בין כך ובין כך קרויים בנים, וכדברי הפרי צדיק הנ"ל דאדרבא בני הכפרים מקדימים ליום הכניסה לכן פרש"ת הכס"ף בגימ' שהכפר"ם מקדימ"ן ליו"ם הכניס"ה, ומצינו ששבת דן הם המאסף לכל המחנות שזה ענין תיקונם שהם היו האובדים והנדחים מישראל ולבסוף נתקנו והם נעשו משיבי אבדותיהם של ישראל בהיותם מאסף לכל המחנות וזה ענין יום הכניסה של בני הכפרים שהנם שבים לשרשם ונכנסים לחצר הקדש ולכן יו"ם הכניס"ה בגימ' ובא"ו האובדי"ם והנדחי"ם.

והנה נסתפקו הפוסקים לגבי ב' חדשי אדר שבשנה מעוברת איזה מהם הוא האדר העיקרי, והמחבר ס' תקס"ח פסק דאדר השני הוא העיקר וכן נקט החת"ס, ונמצא שהאדר הראשון הוא הניתוסף על מנין החדשים והוא עומד מחוץ לסדר י"ב חדשי השנה המכוונים לי"ב צירופי הוי"ה, ותפקידו הוא לתקן חסרון הלבנה אשר נתרקה ממהלך החמה, והיא נועד לתיקון הנשמות שעומדים מחוץ למחנה, כשם שחדש זה עומד מחוץ לסדר החדשים וזה עצמו תיקון חסרון הלבנה שהיא כנסת ישראל המרוחקת מהחמה שהוא השי"ת כמ"ש שמש ומגן ה', ובחדש זה מתאחדים הלבנה והחמה ונתקברים אלו הנשמות שנתרחקו מפני ה', ומתברר שגם אלו העומדים מחוץ למחנה חביבים הם למקום והם קרויים בנים וזה יש לרמוז והתקין צור"ת הלבנ"ה עולה בגימ' דננ"י אלקי"ם וג"ם שמ"ע בקול"י וית"ן ל"י ב"ן, שהוא רומז שגם שבת דן

בחודש אדר מתגלה אשר אלקים קרוב לישראל גם בתוך ההסתר

פשע" כנגד חדש הי"ג, ויש המוסיפים זה רק באדר שני. ועכ"פ נראה שחדש זה המעובר מיועד לתשובה וכפרת פשע, כי ענין עיבור השנה הוא בשביל שבכל שנה מתרחקת קצת הלבנה מהחמה ע"י חסרון י"א יום שבשנת הלבנה ובמשך השנים בא הריחוק כ"כ עד שצריכים עיבור חדש.

וענין התמעטות הירח וריחוקה מהחמה רומז על ריחוק כנס"י מהקב"ה כי הירח רומז על כנס"י והחמה על השי"ת כמ"ש שמש ומגן ה', ובחדש העיבור משתווה הלבנה עם החמה ושיבים להתקרב כנס"י עם הקב"ה, וע"כ אז הוא זמן תשובה וכפרת פשע.

ואיתא בגמ' שהקב"ה אמר הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח, ובאדר שני מתעורר ענין זה ביותר, וע"כ הוא זמן כפרת פשע. ופשע הוא כבד יותר מחטא ועון, ובכל שנה יש מחילת עון וסליחת חטא, אבל בחודש העיבור יש גם כפרת פשע. ויש לרמז במ"ש אגרת הפורים השני"ת, שמתכתב השנית דרשינן שקורין המגילה באדר שני, בגימ' שמ"ש ומג"ן הוי"ה.

ובחי' הרי"מ כתב שבחדש אדר מתעורר תשוקת השי"ת לשכון ולדור אצל ישראל, וזהו ל' אדר מלשון אדור בתוכם, כדאיתא במדרש שהקב"ה רצה לדור בתוכם. ורמז לדבר, משי"ח עולה כמנין מיעו"ט היר"ח, שזה ענין עיבור השנה בחדש אדר בשביל מיעוט הירח.

ובזמן ההסתר של חדש אדר מתנוצץ ביפיו צד הנסתר של יריעות המשכן, אשר הוא מכוסה כל זמן שאין המשכן נוסע, וכאמור שזה רומז לזמן הגלות שבו מתגלים גילויים יתרים, וגם יופי של ישראל מופיע יותר בזמן הגלות יותר מבזמן המקדש, וכמו שדרשו חז"ל עה"פ כי רבים בני שוממה מבני בעולה, יותר צדיקים העמידה בחורבנה מבבנינה, ובפרט בתוקף הנסיונות של זמן הסתר בתוך הסתר, בחי' חדש אדר שהוא מלשון אדרת שהוא כיסוי, ובפרט בחדש אדר המעובר, נתגלה ביותר יופי מעלתם של ישראל. ובחדש אדר בזמן ההסתר בחדש

התגלות אור המגילה בחדש אדר, הוא בשביל שהוא חדש של הסתר ומרוחק ביותר מניסן, ובפרט בשנה מעוברת שגדלה ההתרחקות ביותר, שהוא חדש הי"ג ואז דייקא מגלה הקב"ה לישראל גילוי אור חדש מה שלא נתגלה לפני כן. האור שבמגלת אסתר הוא נורא מאד, והחת"ס ז"ל בדרשות כתב שגדול אורו מתורת משה רבינו, וגילוי אור חדש הזה האיר לישראל דייקא בעת גודל ההסתר בחדש אדר ובפרט באדר שני, כדאיתא בירושלמי שנס הפורים אירע באדר שני, ובחדש זה מרגישים ישראל שהקב"ה חפץ בקרבתם להאיר להם. וכדאיתא בגמרא, שזהו מהפתיחתות להאי פרשתא, ומי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו, ויש לרמז אש"ר ל"ו אלה"י"ם קרבי"ם אלי"ו בגימ' האגרת הזאת.

והנה המן חולק על זאת, באמרו ישנו עם אחד, וכמו שדרשו חז"ל שה' אחד ישן לו מעמו, ודעתו שח"ו נטש ה' את עמו. ולכן אמר ולמלך אין שוה להניחם, שזהו קטרוג כלפי מעלה למלכו של עולם שאין שוה להניחם, אך הקב"ה אומר כי לא יטוש ה' את עמו, בין חייבים בין זכאים, כי אי אפשר לעולם בלא ישראל. ובספר בת עין איתא, מי שאינו מאמין שהקב"ה שוכן בתוך טומאתם הרי זה אפיקורסות, ע"כ. והמן חולק על זה ומכחיש שהקב"ה חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, ולכן צ"ר ואוי"ב המ"ן הר"ע הז"ה בגימ' לבלתי יד"ח ממנ"ו ניד"ה, בבחי' זה לעומת זה.

ואיתא מהרה"ק מהר"ש מבעלז צוק"ל שאמר עה"כ כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמיים, כי לול"א אותיות אלול"ל, ורמז הכתוב שאם התמהמהנו באלול מלשוב בתשובה אז יכולים לשוב בחדש אדר שהוא החדש הי"ב כמנין ז"ה, והוא פעמיים, שהוא כפול לפעמים בשנה מעוברת, ע"כ.

והענין שנרמז הדבר בעיבור השנה י"ל, כי הנה במוסף של ר"ח יש י"ב לשונות, לטובה ולברכה לששון ולשמחה וכו', כנגד י"ב חדשי השנה, ובשנה מעוברת מוסיפים "ולכפרת

ובישמח משה בהפטרה לפ' פקודי עה"פ ה' אמר לשכון בערפל, כתב שכל בנין ביהמ"ק היה לתכלית שישאר בגלות הכותל המערבי, שאלמלי זה לא יוכלו להתקיים, וזהו מעמדן ומצבן של ישראל, ע"כ. ויש להוסיף רמז לשכון בערפל בגימ' הכותל המערבי. ולדרכנו, הכותל המערבי הוא בחי' נשר, ומכוון למחנה דן אשר לאחרונה יסעו, והם בבחי' לשכון בערפל בגימ' לקרובים ולרחוקים.

וכבר ביארנו באורך במקום אחר בענין מחצית השקל שהוא בחי' הנקודה הפנימית, שהיא שוה אצל כל ישראל כקטן כגדול (עי' בספר אמונת עתיד בביאור הפטרת יהושע שהיא הפטרת שבת שקלים), ולכן מחצית השקל בגימ' מחנה בני דן מאסף לכ"ל המחנות.

וכבר דיברנו בענין שאדר שני הוא בבחי' הנפליטים של שבט דן, שחדש זה נפלט מסדר י"ב החדשים.

והנה כתב רבי צדוק בענין המזמור של לדוד בשנותו, שהפסוקים סדורים לפי סדר א"ב, ולבסוף מוסיפים עוד פסוק פודה ה' נפש עבדיו ולא יאשמו כל החוסים בו, דהענין הוא, כי יש סדר של כללי שכר ועונש, אך יש להקב"ה זכות להתנהג לפעמים בהנהגה שהיא למעלה מזו, בבחי' וחנותי את אשר אחון אע"פ שאינו הגון ואינו כדאי, וזה נקרא בחי' פדיון. וזהו הרמז, שאחר סדר הפסוקים עפ"י א"ב, שהוא סדר ההנהגה של שכר הצדיקים ועונש הרשעים כמבואר שם בפסוקים, אח"כ אומר הפסוק פודה ה' נפש עבדיו וגו', שהוא בחי' פדות שלא לפי הסדר ע"כ.

וכך הוא בחי' ישועת פורים בחדש אדר לנפליטים ממחנה דן, עפ"י הפסוק האחרון שהוא נפלט מסדר האותיות, כי כללות האותיות הם מדריגות הקדושה מאל"ף עד תי"ו, ופסוק האחרון נפלט מקדושת האותיות, ועכ"ז יש תקוה ע"י בחי' פדיון, ולכן נרמז בפסוק זה פד"ה הוי"ה נפ"ש עבדיו ול"א יאשמו כ"ל החסידים ב"ו בגימ' ונס"ע דג"ל מחנה בני דן מאסף לכ"ל המחנות.

ויש להוסיף שיש עוד מזמור עד"ז, והוא

של כפרת פשע מתגלה צד הנסתר של יריעות המשכן הנקראים בפסוק משכן, ויש לרמז מדכן בריבוע מ'-מ'-ש-כ-משכן בגימ' כפר"ת פש"ע.

וזהו הרמז של צורת נשר בצד הפנימי של היריעות, כי הנשר מורה על בחי' הרחמים והחמלה, כמ"ש חז"ל שהנשר רחמני על גוזליו, וכמ"ש כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף, ובזמן הגלות מתגלה ביותר בחי' הרחמים של הקב"ה על עמו ישראל לבלתי ידח ממנו נדח, ולכן בשעת המסעות הרומזים לתקופת הגלות נראה אז צורת הנשר, משא"כ בחנייתן של ישראל נראה צורת ארי שהוא בחי' הגבורה.

מובא בכתבי רבי צדוק הכהן זצ"ל שענין מה שהגיעה אסתר לבית אחשורוש הוא להורות על מדריגת כלל ישראל, אשר כל טינפת לא תטנפם, ואף בהיותם במקומות המאוסים והשפלים אין הקדושה בטלה מהם.

וכן הוא ענין חדש אדר, שהוא בסוף השנה, ומכוון לשבט דן שהוא בסוף המחנה, ולכן עמלק מזדקק לבני דן שהם בסוף המחנה, ודייקא שם מופיע הנס של פורים כי כל טינפות לא תטנפם.

ומובא בספה"ק שארבע כתלי הבהכ"נ מכוונים לארבע רגלי המרכבה, וכותל מזרחי הוא כנגד ארי וכותל מערבי כנגד נשר, והנה כותל המערבי שהוא באחורי ביהכ"נ הוא המקום של קטני המדריגה, כבחי' בני דן שהם בסוף המחנה. וכאמור, דייקא שם ניכר ביותר מעלתם של ישראל בבחי' רבים בני שוממה מבני בעולה, ולכן תיבת נשר בסדר אחוריים ג'-ש-נש"ד הוא בגימ' כ"י רבי"ם בני שוממ"ה מבני בעול"ה.

ובעקבתא דמשיחא המתחזקים נגד נסיונות הזמן, וכנגד תאוות הזמן ונגד מנהיגי שקר של הזמן, הם גבורי חיל, שעליהם נאמר רבים בני שוממה מבני בעולה, וכמו שאמרו צדיקים שבתקופה זו מי שיתחזק באמונה יהא חידוש כהבעש"ט בדורו, ויש לרמז כ"י רבי"ם בני שוממ"ה בגימ' וא"ם ל"א נטמא"ה האש"ה וטהר"ה הי"א.

והנה אחד מהפתיחות למגילה הוא הפסוק ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסו וגו', ויש לרמז בהיותם בארץ אויביהם בגימ' והרב"ה עמ"ז פדו"ת.

ונזכה שיקויים בנו והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו, פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו, ונראה כולנו בישועת ישראל, פרוק ית ענך מפום אריותא ואפק ית עמך מגו גלותא עמך די בחרת מכל אומיא.

פרשת ויקהל תשס"ג

מזמור כ"ה בתהלים, שהפסוקים הם לפי סדר א"ב ובסוף ניתוסף עוד פסוק פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו.

דהנה מזמור זה מיוסד לאמרו בנפילת אפים, שכמבואר בדברי האריז"ל הוא בחי' ירידה לעומק הסט"א במסי"נ להעלות משם חלקי הקדושה, ומאחר שיש סכנה בדבר נמנעו מלאמרו בנפילת אפים, ומעתה, בסיום המזמור מוסיפים פסוק פדה אלקים את ישראל וגו', שזהו מבחי' פדות אף כשאינן ראויים עפ"י הנהגת המשפט.

עבודת חודש אדר – לגלות ההסתר שבתוך הטבע

מכוסה ואין השם שלם ואין הכסא שלם. וכאשר נזכה לקיום מחה אמחה את זכר עמלק אז יהא השם שלם והכסא שלם, ועל כן מח"ה אמח"ה עולה בגימט' כמנין כס"א הוי"ה.

וזה ענין קריאת המגילה שצריכים להתלמד לקרות המגילה ולמצא את השי"ת בתוך ההסתר וכמובא מזוה"ק ומהאריז"ל כמה מקומות שנרמזו שם הוי"ה המגילה בר"ת וס"ת והוא ענין משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים, שהקורא ומביט במגילה בעין חודרת מוצא איך שהשי"ת מציץ מן החרכים ומסכך על ישראל בהשגחתו ועי"ז ישיכיל האדם לדעת האיך למצוא השגחת השי"ת בכל אשר יפנה במאורעות חייו ובמאורעות העולם ולא יתפעל מדברי מושלי ושרי המדינות כי אין ביד א' מהם להרים יד בלי רצון השי"ת. וכל העולם היא מגילה וצריך האדם ללמד עצמו האיך לקרא את המגילה ולמצוא בה את רמזי שם הוי"ה.

ובמדד"ר בראשית (פרשת צ"א ב') עה"כ ויאמר ישראל למה הרעותם לי וגו' כך אמר הקב"ה אני עוסק להמליך את בני במצרים והוא אומר למה הרעותם לי הה"ד למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ואלקי ע"כ. ולכאור' האיך הגיע באמת הדבר ליעקב אבינו הבוטח באלקיו שידבר כך, אלא שכיון שהיתה אז עת תחילת הירידה לגלות התנוצץ אז ביעקב אבינו בחי' ההסתר של הגלות אשר יגיעו זרעו

והנה חודש אדר הוא זמן של הסתר פנים. ונס דפורים נשתלשל בדרך הטבע באופן נסתר בבחי' אסתר מה"ת מנין שנא' ואנכי הסתר אסתיר פני. וחדש זה הוא הרחוק ביותר מחדש ניסן שהוא החדש של נסים נגלים ונרמז בשם ניסן, ואילו אדר רומז ע"ש אדרת כמ"ש אצל עשו כאדרת שער, שהוא בחי' הסתר ומכוסה בלבוש של טבע, אכן העבודה בחודש זה היא לגלות ההסתרה ולמצוא השגחת השי"ת במאורעות הטבע.

וא' בס' עבודת ישראל, שזה ענין מגל"ת אסתר"ר מל' גילוי ההסתרה. וידוע שבמגילה לא נזכר שמו של השי"ת אלא שחז"ל אמרו שבכל מקום שנכתב המלך הכוונה אל מלכו של עולם, והענין בזה כי זה נמשך מכוחו של עמלק והמן שהם גורמים להסתרת ההשגחה כי תולים הכל במקרה כמ"ש ויספר המן את כל מה שקרהו ואמרו במד' על זה קרהו בן קרהו, שכן אצל עמלק כ' "אשר קרך בדרך" שזה קליפת עמלק לתלות כל המאורעות במקרה וטבע העולם ולהכחיש השגחת השי"ת. וכ"ז שעמלק בעולם אין השם שלם ואין הכסא שלם רק נקרא כ"ס י"ה וחסרים האותיות ו"ה משמו של הקב"ה שהם האותיות של עלמא דאיתגליא. ומכאן זה לא נזכר בהדיא שמו של הקב"ה ורק מוסתר בשם המלך, ולזה המלך עולה בגימט' כ"ס י"ה וגם כמנין המ"ן שבסיבת המן השגחת השי"ת

אחריו למדריגה זו שלא יכירו את השגחת השי"ת ובזה נגרם שיעקב אבינו ע"ה ידבר דברים כאלה. והנה מצינו בענין שמעי בן גרא שקלל את דוד כמבואר בשמואל ב' ומנע דוד מלהרגו כי ה' אמר לו קלל, וממנו יצא אח"כ מרדכי כמ"ש במגילה מרדכי בן יאיר בן שמעי, ולכאור' הרי מצינו בעת פטירת דוד צוה לשלמה בנו שיעשה כחכמתו להרוג את שמעי בן גרא ע"ד הקללה שקללו במבואר במלכים א'. ומה ראה דוד שלא רצה להרגו בשעת מעשה ורק בסוף ימיו צוה לשלמה להרוג. וי"ל כי באותה שעה שראה דוד מדה"ד מתוחה עליו והאמין שמאת ה' היתה זאת ששמעי יקללו ולא מדעת עצמו. וא"כ מה יועיל אם יהרגנו והרי עצת ה' היא תקום בכל אופן ואם עתה עלה הרצון לפני השי"ת שיתייסר ע"י קללה הרי הרבה שלוחים לפני המקום ואם יהרוג את שמעי יעמוד אחר ויקללנו ע"כ המתין עד שהשלים ימיו ואז צוה לשלמה שיענישנו כדין מורד במלכות. נמצא שענין זה בא לדוד ע"י גודל אמונתו שכל מאורע הנעשה בעולם מוצאו מגזירת עליון ולכן זכה במעשה זה ליצור את נס הפורים שיצא משמעי מרדכי שהביא לעולם אור הפורים אשר יסודו להשביט ולמחות שיטתו של עמלק התולה הכל במקרה. אלא להכיר ולדעת שכל המאורעות והסיבות המתגלגלים בחקות הטבע וכלם מושגחים ונעשים ע"י מסבב הסיבות יתב"ש.

ובמס' מגילה (דף ט"ז ע"ב) א' עה"כ (בראשית

מ"ה) לכלם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימין נתן חמש חליפות רמז לו שעתיד בן לצאת ממנו שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות שנאמר ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וגו', ע"כ. וביאור שייכות הרמז לזמן ההוא יתבאר לפי הנ"ל, כי הנה אז נתוודע יוסף אל אחיו ונגלה להם שתחת פרצופו של אדוני הארץ שדבר אתם קשות היה מוסתר אחיהם יוסף ולא היה כאן כי אם לבוש למראית העין וע"כ רמז להם אז שכן עתיד להיות אצל מרדכי בנס פורים שיתגלה שהשגחת השי"ת חופפת עלינו תמיד אלא שהיא מוסתרת בדרכי הטבע. ואז זכה מרדכי ללבוש בגדי כהונה שהם בחי' אור הגנוז הרומז על ההשגחה המוסתרת בדרכי הטבע וע"כ כתוב ומרדכי יצא וגו' תכלת וחור ועטרת זהב וגו', וממשיך אח"כ – ליהודים היתה אורה, שהוא בחי' אור הגנוז כנ"ל. וחז"ל דרשו עה"פ בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו מלמד שלבש בגדי כהונה כתיב הכא ואת יקר תפארת וכתוב התם לכבוד ולתפארת. ולהנ"ל רצה אחשוורוש לחטוף את בחי' אור הגנוז של בגדי כהונה המורה על השגחתו ית' המוסתרת בכל המאורעות, וע"ז התפללה אסתר במזמור על אילת השחר ואמרה ועל לבושי יפילו גורל שרוצים לחטוף את לבושי בגדי כהונה. אך לבסוף נצח מרדכי ויצא מלפני המלך עם בגדי כהונה.

פרשת תצוה תשמ"ט

בחודש אדר ופורים צריך לבקש על התגלות מלכות שמים, מלכות בית דוד, ובנין המקדש

הרי השתתפו בכפירה בבנין המקדש ובגאולת ישראל, וזה נחשב ככפירה בה' ובתורת משה, וכמ"ש הרמב"ם על מי שאינו מאמין במשיח שהוא ככופר בה' ובתורתו.

והנביא אומר (הושע ג-ה) אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל ה' ואל טובו. ואחז"ל והובא שם

והנה החת"ס מבאר ענין שנתחייבו שונאיהם של ישראל כליה בדורו של מרדכי, לפי שנהנו מסעודתו של אותו רשע, דחומר הדבר היה לפי שסעודה זו עשה אחשוורוש לפי שהיה סבור שכבר חלפו שבעים שנה של גלות בבל ולא נגאלו ישראל, והיה סבור שח"ו חלפה תקותם, וכשהשתתפו ישראל ונהנו מסעודה זו

ברש"י שישראל כפרו במלכות שמים ובמלכות בית דוד ובבהמ"ק, ואינם נגאלים עד שיבקשו שלשתן כמ"ש ובקשו את ה' זו מלכות שמים, ואת דוד מלכם זו מלכות בית דוד, ופחדו על ה' ועל טובו זה בהמ"ק ע"כ, וחייבים אנו להעיר את לבבנו לדרוש ולבקש את שלשת הדברים האלה ובתוך התפלות יש הרבה בקשות על אלו

הדברים וצריך לשים לב לכוון בהם, ובפרט עתה בתקופה זו של חדשי אדר וניסן שהזמן מוכשר לכך, ועתה הוא הזמן של מסמך גאולה לגאולה, וצריך לנצל את העתות רצון ולבקש על גאולת ישראל, וביחוד בחדש אדר השנ"י בגימ' או"ר המשי"ח.

פרשת ויקהל תשנ"ז

חודש אדר ופורים זמן השפעות פרנסה לישראל

של אדה"ר בעץ הדעת חל על כל הנבראים, ובכולם נגזרה גזירת המיתה, ששולט בהם הקלקול והאבדון.

אכן ישנו דבר אחד שאין שולט בו ההפסד, והוא לחם הפנים, אשר אחז"ל שאף שהיה מונח על השלחן ט' ימים לא פג חמימותו והיה חם בעת הסרתו כשעה ראשונה, כמו שדרשו חז"ל (חגיגה כו:) עה"פ (שמואל א כא, ז) לחם חום ביום הלקחו, כסידורו כך סילוקו, כי היה מקומו על השלחן הטהור לפני ה' במקום משכן כבודו, ושם לא שולטת המיתה והרקבות, כי בבית ה' הוא המקום של דשנים ורעננים יהיו.

ויעקב אבינו, שלא מת ולא שלטה עליו גזירת עץ הדעת, הכין את הארזים לביהמ"ק, והם היו עצי ה' מגן עדן כדאיתא במדרש, וכמ"ש כארז בלבנון [ביהמ"ק] ישגה שתולים בבית ה' וגו' עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו, ולא שלטה בהם רקבון, וכדרשו בגמ' עה"כ עצי שטים עומדים, שעומדים לעלם ולעולמי עולמים, ומעצי שטים אלה נעשה השלחן שהניחו עלוי הלחם הפנים.

והנה הפסוק הנ"ל, לשום לחם חום ביום הלקחו, נאמר אצל דוד כשהגיע אל אחימלך הכהן, והיה אז במצב של פיקו"נ מחמת בולמוס של רעב שאחזתו, ולא היה שם כי אם לחם הפנים ואכלו דוד המלך מחמת פקו"נ.

וי"ל הענין בזה, כי הנה דוד המלך הוא תיקונו של אדם הראשון אשר הביא מיתה לעולם, ודוד מלך ישראל חי וקיים ואין שולט בו המיתה, ולכן ראוי אליו לאכול מלחם הפנים

והנה חדש אדר בכללו הוא זמן השפעת פרנסה, ואחז"ל (ביצה טו) הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר (אילן חשוב, ועי"ש ברש"י), ורמזו בספה"ק בזה על חדש אדר. ובספה"ק עטרת ישועה (דף קיד: ד"ה כימים) כתב לרמז כי מרדכי"י אסת"ר בגימ' אר"ך ימ"ם עוש"ר וכבו"ד, כי פורים הוא זמן השפעת פרנסה. וצ"ב הענין בזה.

איתא בגמ' (מגילה יב:) והקרוב אליו כרשנא שתר וגו', כולם על שם קרבנות נאמרו, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה וכו', ממוכן, כלום הכינו שלחן לפניך, עיי"ש.

והח"ס מבאר, שזימנו מן השמים שיהיו שמות השרים נקראים בשמות אלו שיש בהם הזכרת ענין הקרבנות כדי שיתעורר עי"ז זכותם של ישראל כמו שהמליצו מלאכי השרת. והנה, אחז"ל ממוכן זה המן, וצ"ב ענין מה שממוכן עורר זכות השלחן.

והנראה בזה, כי הנה המן הוא הנחש הקדמוני, כמובא בספר קהלת יעקב ערך המן, שהוא אשר הכשיל את אדם הראשון בפגם עץ הדעת, וכמו כן המן הכשיל את ישראל ליהנות מסעודתו של אחשורש כדאיתא במדרש, ונרמז ענין זה בדברי חז"ל שאמרו המן מן התורה מגין שנאמר המן העץ וגו' שזה נאמר אצל עץ הדעת.

והנה עץ הדעת גרם מיתה לכל העולם, וענין זה כולל את כל הנמצאים, שכולם מזקינים ומתקלקלים באורך הזמן, וזה לפי שהאדם כולל כל הבריאה כי כל שתה תחת רגליו, ולכן פגמו

הפנים שאין בו מיתה הוא המנגדו, ויתבאר עוד להלן.

והנה כבר ביארתי במק"א בענין הבן איש מצרי אשר נטע אהלו במחנה אצל שבט דן, ולבאר מה שדרשו חז"ל שם עה"פ ויצא בן האשה הישראלית, מפרשה שלמעלה יצא שהיא פרשת לחם הפנים שנשמכה שם, כי היה מלגלג ואומר וכי דרך מלך לאכול פת צוננת ושל תשעה ימים, וצ"ב כוונת השיכות של לגלוג זה עם נטיעת אהלו במחנה.

והביאור בזה, כי הנה שבט דן הוא שבט אשר מצינו אצלו כמה קלקולים וחטאים, והם הנחשלים אשר פלטם הענן ממחנה ישראל ושלט בהם עמלק, ומחנה דן הם האחרונים שבישראל לאחרונה יסעו, ולכן סבור היה המגדף ששבט דן מאס בהם ה' ח"ו, וא"כ אף שהוא בן איש מצרי ראוי הוא לנטוע אהלו בשבט דן שהרי שבט זה אינו שייך למחנה ישראל.

אך סתירת דעתו נמצא בפרשת לחם הפנים, שיש בה י"ב לחמים המכוונים לי"ב שבטים אשר בכללם הוא שבט דן, ואחז"ל עה"פ, החלה האחת, שכל אחת מהם נילושה בפ"ע, ומאחר שנעשה נס בי"ב הלחמים שנשארו בחמימותם כל השבוע, הרי זה מורה על חיבתם של י"ב שבטי י-ה לפני המקום, ושאף שבט דן לא מאס בהם ה' ח"ו, ולא נתקרה אהבתו ית"ש אליהם, ולכן שלח"ן אותיות נחש"ל, כי השולחן מלמד על הנחשלים שאינם נמאסים לפניו ית'.

וע"ז יצא בן איש המצרי ולגלג על פרשת לחם הפנים והכחיש את הנס של הלחם שהוא חם, ועמד על דעתו ששבט דן אינם אהובים ח"ו אצלו ית', ולכן יצא ולגלג על פרשת לחם הפנים שהיא פת צוננת.

ועמלק אחז ג"כ בשיטה זו שמאס הקב"ה בנחשלים משבט דן, ועל זאת סמך להלחם עמהם, וזהו שנאמר אשר קרך מלשון קרירות, כלומר שעמלק הכחיש שי"ב הלחמים הם חמים לפי שכשחטאו שבט דן נתקרה חלת לחם הפנים שלהם.

כי שם נמצאים ניצוצי תיקון הפגם של חטא עץ הדעת, וכמו שנתבאר שבלחם הפנים אין שולט המיתה וההפסד.

ולכן היה צורך שדוד המלך יאכל מלחם הפנים, אלא שזה אי אפשר מצד שלחם הפנים אסור לזר, וע"כ הזמינו מן השמים לדוד המלך שיגיע למצב של פיקו"נ כדי שיהא ראוי לאכול את לחם הפנים, ובזה יבוא אל שלימותו שהוא תיקונו של אדה"ר. ונרמז זאת בפסוק הנ"ל, לשו"ם לח"ם חו"ם ביו"ם הלקח"ו בגימ' אר"ך ימ"ם אשביעה"ו, כי בלחם הפנים שאכל דוד זכה לבחי' ארך ימים אשביעהו ודוד מלך ישראל חי וקיים.

ובעומק יותר י"ל ענין שייכות לחם הפנים אל דוד המלך, כי הנה אחז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, ודוד הוא בחי' הצדיק המכין שלחן למעלה, וזה ע"י השירות והתשבחות להשי"ת אשר על זה נאמר, אכלו רעים שתו ושכרו דודים.

וכמובא בתיקו"ז, כי אכלו רעים הוא חיבור העליון של תרי רעין דלא מתפרשין שהם חכמה ובינה, ודוד המלך המשיך חיבור זה ע"י שירותיו להשי"ת, ומזה נמשך למטה פרנסה, בחי' אכלו רעים.

וז"ש, והמלך דוד זקן בא בימים, רומז לימים העליונים של זקנה, שהם חכמה ובינה השייכים לג' ספירות העליונות למעלה משבעת ימי בראשית השייכים לבחי' הזקנה, ודוד המלך המשיך שם היחוד והחיבור שע"ז נאמר אכלו רעים כנ"ל, אכלו רעיים בגימ' והמלך דו"ד זק"ן ב"א בימ"ם.

ומאחר שדוד המלך המשיך עי"ז הפרנסה למטה, לכן מצינו בדברי חז"ל שחכמי ישראל באו אל דוד ואמרו, עמך ישראל צריכין פרנסה, וממילא לחם הפנים שהמשיך פרנסה שייך לדוד המלך, ולכן המציאו לדוד שיאכל מלחם הפנים.

ולפי"ז לחם הפנים הוא המנגד זה לעומת זה אל המן שהוא נחש הקדמוני שורש פגם עץ הדעת, כנרמז בתיבות הפי"ל פו"ר הו"א הגור"ל לפני המ"ן בגימ' ע"ץ הדע"ת טו"ב ור"ע, ולחם

מ"מ ו"ו כ"ף נו"ן בגימ' אהליא"ב ב"ן אחיסמך למט"ה ד"ן.

ומובן לפי"ז מה שרמז הרוקח שאחר פרשת המועדים בפ' אמור נאמר פרשת המנורה ולחם הפנים, שהמנורה רומז לחנוכה ולחם הפנים רומז לפורים, וצ"ב שייכות לחה"פ לפורים, ולדרכנו לחם הפנים הוא המנגד לקטרוגו של המן וסובב את מפלתו.

ואיתא בגמ' (תענית ה:) בימי רבי שמואל בר נחמני הוה כפנא ומותנא, אמרי ניבעי אמותנא וכפנא נסבול, אמר להן רשב"ג ניבעי אכפנא, דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב, דכתיב פותח את ידיך ומשביע לכל חי, ע"כ.

ועפי"ז מבואר שייכותו של לחם הפנים לפורים, כי לחם הפנים הוא הממשיך פרנסה כנ"ל, ובכח זה נתבטלה גזירת המן של להשמיד להרוג ולאבד כי ע"י שנשפע הפרנסה כי יהיב מזונא לחיי הוא דיהיב.

ועד"ז מבואר הרמז של העטרת ישועה הנ"ל מרדכי אסת"ר בגימ' אור"ך ימי"ם עוש"ר וכבוד, כי מרדכי ואסתר הם נשמות נס הפורים, ולכן הם מכוונים למספר אורך ימים עושר וכבוד, כי ע"י השפעת עושר וכבוד נמשך אורך ימים ונעשה הנס של פורים. וע"ז נאמר, תערוך לפני שלחן נגד צוררי, כי המן הוא צורר כל היהודים וע"י השפעת השלחן נמשך ישועה נגד המן.

ויש לרמז בפסוק לח"ם פני"ם לפני"י שהוא בגימ' השם חת"ך, שהוא השם הממונה על הפרנסה הנרמז בס"ת פות"ח א"ת ידך. וכאמור, ע"י השפעת הפרנסה נמשך חיים, וז"ש החתך חיים לכל חי, כי חת"ך הוא השם של פרנסה ועי"ז נמשך חיים לכל חי.

פרשת תרומה תש"ס

[ואצל חסיד סטאלין מספרים שבא אברך שנתחבר אל החברא, והוא היה חריף ומפולפל, וקירבו הרה"ק בעל בית אהרן בחיבה והשתעשע עמו. והנה יום אחד ניגש אל אחד החסידים והתפלפל עמו והראה לו אשר ממש אינו יודע צורתא דשמעתא ומה לו ללמוד גמרא וכו'. ביום השני ניגש אל אחד והוכיח אותו שהביט עליו בשעת תפלתו והתפלה שלו בלי לב ובלוי התלהבות וכו'. וכן בכל יום ניגש אל חסיד אחר וכדברים האלה דיבר אליו, עד שהרגישו בני החברא שנפלה רוחם ואינם לומדים ומתפללים בשמחה כי הוא האברך החדש קירר אותם מעבודת ה', והוצע שכשיבוא בבוקר יכוונו מכה רבה ויורקוהו מביהמ"ד. והגיד אחד, הלא הרבי מבקר ויחר אפו אם נסלקוהו מהחברא, ועל זה השיבו, אנו לא עובדים את הרבי, אנו עובדים את השי"ת, והוא מרחקנו מעבודת השי"ת, וכן עשו. כשנכנסו אח"כ החברא להרבי וחרדו וחששו מהקפדתו, ראוהו שהוא שרוי בשמחה עצומה, והגיד להם כי אותו האברך הוא הס"מ, והיה קטרוג על הרבי שהחסידים עובדים את הרבי ולא השי"ת, והם סילקו ממנו את הקטרוג ע"י שלא נתנוהו לאברך הנ"ל לקרר אותם מעבודת השי"ת.]

וכן המן אחז בשיטת זקנו עמלק, ולכן היה סבור שיוכל לפגוע בישראל, שהשתחוו לצלם ונהנו מסעודתו של אותו רשע, כי סרה חיבתם מלפניו ית'.

וגם פורים הוכיח ביטול דעה זו, אלא שאף הנחשלים חביבים אצלו ית', ושבת דן לא נגרע חלקו, וכהוראת י"ב חלות לחם הפנים שכולם חמים כביום הקלחם.

וכענין שכתוב אצל מלאכת המשכן, שנתמנו בצלאל משבט יהודה ואהליאב בן אחיסמך משבט דן לעשות את מלאכת המשכן, להורות שהירוד שבשבטים חביב כהמעולה שבשבטים כמו שפירש"י שם.

וזה נרמז בתיבות לח"ם פני"ם, שהוא בגימ' הו"א ואהליא"ב ב"ן אחיסמך, כי לחם הפנים מורה על השוויון של בצלאל ואהליאב. וגם החל"ה האח"ת בגימ' ואת"ו אהליא"ב, כי מפסוק זה נדרש שכל חלה נילושה בפ"ע, וזה מורה שכל חלה בפרטיות חשובה היא ושבת דן בכללם.

ולפי"ז לחם הפנים הוא מעורר את הישועה של נס פורים ואת מפלתו של המן, וא"ש מה שדרשו חז"ל בתיבת ממוכן כלום הכינו שלחן לפניך, שדייקא ממוכן, שהוא המן, עורר בשמים זכות לחם הפנים שסובב את ביטול קטרוגו ואת מפלתו, ולכן ממוכן במילואו מ"מ

חדשי אדר בחי' היוכל

אדר, שהוא מבחי' היוכל, שהרי כל ישועת הפורים נמשכת מבחי' שער החמשים, והוא

ועתה ברגעים אחרונים של שובבי"ם הוא גמר התיקון, ונוסף לזה אנו נכנסים עתה לחדש

ניסן אייר סיון התפילה מקובלת בהם ביותר, ובחדשים אלה נפתח האזון העליון לכל האובדים והנדרים, ובפרט בשנה זו שיש שני חדשים של אדר כפלים לתושיה.

פרשת משפטים תש"ס

ענין עץ גבוה חמשים אמה, ושבת זו מכניסנו לתוך חדש אדר. חד"ש אדר"א בגימ' יוב"ל במילוי האותיות י"ד ו"ו ב"ת למ"ד, וכן חד"ש אדר"ב בגימ' כנ"ל כאשר הוא"ו הוא במילוי אל"ף.

ואיתא בזה"ק שבארבע חדשים של אדר

חודש אדר שייך לבחי' היובל – למעלה מן הזמן

יתקיים בשנה מעוברת הענין שט"ו בשבט הוא מ' יום קודם יצירת הולד, כי שפיר מתקיים אף בשנה מעוברת כי ב' החדשים הם אחד אף שבמציאות יש בהם ס' יום אבל אין הימים נופלים תחת גדרי הזמן וכל יום כפול שנים וסובל שני ימים כמו יום החמישים. וע"כ אין בין אדר ראשון לאדר שני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים. אבל לכל שאר הענינים הם שוים כי הם חדש אחד. ובשנה זו בפרט גדול ביותר כחו של חודש אדר, כי זמן רעוא דרעוא עומד ומכניס אותנו אל החדש. שזמן זה הוא בחי' היובל דבהאי רעוא איסתלק משה שהוא למעלה מחשבון שקברו של משה מוסתר ולא ידע איש את קבורתו. והעומדים בהר למעלה נדמה להם שהוא למטה ולעומדים למטה נדמה שהוא למעלה. וזמן זה יוצא למוצאי שביעית לבחי' השמיני שהוא בחי' היובל.

ומשנכנס אדר מרבין בשמחה כי נכנסים לבחינת היובל והפדות אשר בבוא תשרי של יובל בראש השנה כבר העבדים אוכלים ושותים ושמחים כמ"ש בגמ' וברמב"ם. והוא השמחה של כניסת האדר. וביום הכיפורים שבים העבדים לבתיהם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו, והוא השמחה של פורים שהוא כמו יום הכיפורים כידוע. ובזמן זה צריך להרגיש שמחת היציאה ממצרים וכמו שכ' רש"י במס' מגילה שמשנכנס אדר מרבין בשמחה היינו שבאים חדשי אדר וניסן.

פרשת משפטים תשמ"ט

והנה נס דפורים בא מבחי' היובל שער החמישים כמ"ש המהר"ל שלכך היה העץ גבוה נ' אמה. וגם מה"ט מצינו במגילה כמה פעמים ענין מהירות כגון מהרו את המן, מהר קח את הלבוש, הרצים יצאו דחופים. כי זה ענין הנס שהוא למעלה מבחי' הזמן וע"כ הוא בא במהירות ודוחק את הזמן עכ"ד. ונמצא שגם בפורים סגולת הזמן להאיר את נשמות הכביות. והוא החג לנחשלים אשר עמלק התגרה בהם. ואמר החי' הרי"ם שחנוכה ופורים הם "וואכעדיגע" ימים טובים שאורם בוקע לימי החול ולהגביה את נשמת ישראל בגלות. וסגולת נס דפורים אינו רק ביום הפורים עצמו כי אם בכל חודש אדר וכמ"ש החודש נהפך להם מיגון לשמחה. וע"כ כל החודש יש בו מבחי' היובל שלמעלה מן הזמן. וכבר ביארנו בענין שהוסיף משה יום אחד מדעתו שלא היה בזה שינוי ממאמר ה' כי יום נתינת התורה הוא יום החמישים בחי' היובל הבא אחר ספירת מ"ט יום. ויום זה הוא למעלה מבחי' הזמן ולכך אף שהוסיף משה יום אחד מ"מ שפיר ניתנה התורה ליום החמישים לספירה כי אין יום זה נתפס בגדרי הזמן ואף ביום שלמחרת עדיין יתכן להיות יום החמישים.

ועד"ז י"ל בב' חדשי אדר שבשנה מעוברת שכיון שהם מבחי' היובל כנ"ל אינם נתפסים בגדרי הזמן וע"כ ב' החדשים נכללים כאחד ויכול החדש להחזיק מספר ימים כפולים ואינם אלא חדש אחד. ותו לא תקשי האריך

חודש אדר שייך לבחי' היוכל - למעלה מן הזמן

כנרמז בפסוק שבנ"ו ז"ה פעמיים הרומז לחדש אדר שהוא החדש הי"ב כמספר ז"ה והוא כפול פעמיים. וזהו כבחי' היוכל שהוא כח התשובה, תשובו איש אל אחוזתו. וכח התשובה הוא בשני החדשים ויש לרמז אי"ן ביי"ן אד"ר הראש"ן לאד"ר השנ"י בגימ' תשוב"ו אי"ש א"ל אחוזתו. ועתה בזמן שלש סעודת שבשת מברכים של חדש אדר, זמן רעוא דרעוא עומד ומכניס אותנו אל החדש. שזמן זה הוא בחי' היוכל דבהאי רעוא דרעוא איסתלק משה שהוא למעלה מחשבון שקברו של משה מוסתר ולא ידע איש את קבורתו. והעומדים למעלה נדמה להם שהוא למטה ולעומדים למטה נדמה שהוא למעלה. וזמן זה יוצא למוצאי שביעית לבחי' השמיני שהוא בחי' היוכל.

ומשנכנס אדר מרבין בשמחה כי נכנסים לבחינת היוכל והפדות אשר בבוא תשרי של יוכל בראש השנה כבר העבדים אוכלים ושותים ושמחים כמ"ש בגמ' וברמב"ם. והוא השמחה של כניסת אדר. וביום הכפורים שבים העבדים לבתיהם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו. והוא השמחה של פורים שהוא כמו יום הכפורים כידוע. ובזמן זה צריך להרגיש שמחת היציאה ממצרים וכמ"ש רש"י במס' מגילה שמשנכנס אדר מרבין בשמחה היינו שבאים חדשי אדר וניסן.

וכעת מסתיים תיקון שבועות של ימי השובבי"ם ואז קורין פ' עבד עברי היאך חושב הקב"ה מחשבות על כל נפש לבלתי ידח ממנו נדח. [וכו'] ויש לרמז וחש"ב מחשב"ת לבלת"י יד"ח ממנ"ו נד"ח בגימ' שלש"ה עש"ר לחוד"ש אד"ר שהוא היום של ניצוח עמלק. וכן יצ"א לחפש"י בגימ' ע"ל מקר"א מגיל"ה. ועתה בשעה זו חושב הקב"ה על כל אחד מישראל מה יש לו לעשות עבורו לטובת תיקונו. וכ' בפרשה זו והפדה ולומדים חז"ל מלמד שמסייע בפדיונה. והוא ענין שהקב"ה מסייע אותנו לפדותנו והרבה עמו פדות. ונזכה יחד עם כל בית ישראל לנפשנו פדיום.

פרשת משפטים תשס"ה

והנה נס דפורים בא מבחי' היוכל שער החמשים כמ"ש המהר"ל שלכך היה העץ גבוה חמשים אמה, וגם מה"ט מצינו במגילה כמה פעמים ענין מהירות כגון מהרו את המן, מהר קח את הלבוש, הרצים יצאו דחופים. כי זה ענין הנס שהוא למעלה מבחי' הזמן, וע"כ הוא בא במהירות ודוחק את הזמן עכת"ד. ויש לרמז ע"ן גבו"ה חמשי"ם בגימ' יוב"ל הי"א תהי"ה לכ"ם. ונמצא שגם בפורים סגולת הזמן להאיר את נשמות הכבויות. והוא חג לנחשלים אשר עמלק התגרה בהם. ואמר החי' הרי"מ שחנוכה ופורים הם "וואכעדיגע" ימים טובים שאורם בוקע לימי החול ולהגביה את נשמת ישראל בגלות. וסגולת נס דפורים אינו רק ביום הפורים עצמו כי אם בכל חודש אדר וכמ"ש החודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה, וע"כ כל החודש יש בו בחי' היוכל שלמעלה מן הזמן. ויש לרמז החד"ש אש"ר נהפ"ך בגימ' שע"ר החמשי"ם. וכבר ביארנו בענין שהוסיף משה יום אחד מדעתו שלא היה בזה שינוי ממאמר ה' כי יום נתינת התורה הוא יום החמשים בחי' היוכל הבא אחר ספירת מ"ט יום. ויום זה הוא למעלה מבחי' הזמן ולכך אף שהוסיף משה יום אחד מ"מ שפיר ניתנה התורה ליום החמשים לספירה כי אין יום זה נתפס בגדרי הזמן ואף ביום שלמחרת עדיין יתכן להיות יום החמשים.

ועד"ז י"ל בב' חדשי אדר שבשנה מעוברת שכיון שהם מבחי' היוכל כנ"ל אינם נתפסים בגדרי הזמן וע"כ ב' החדשים נכללים כאחד ויכול החדש להחזיק מספר ימים כפולים ואינם אלא חדש אחד. ותו לא תקשי היאך יתקיים מ' יום קודם יצירת הולד, כי שפיר מתקיים אף בשנה מעוברת כי ב' החדשים הם אחד אף שבמציאות יש בהם ס' יום אבל אין הימים נופלים תחת גדרי הזמן וכל יום כפול שנים וסובל שני ימים כמו יום החמשים. וע"כ אין בין אדר ראשון לאדר שני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים, אבל לכל שאר הענינים הם שוים כי הם חדש אחד. וידוע כי חדש אדר בשנה מעוברת מיועד לזמן תשובה

חודש אדר זמן תשובה – ז"ה פעמיים

ניסן של לבנה בתוך תקופת ניסן של חמה. וע"י שהלבנה נתאחרה כי שנת הלבנה חסרה י"א יום משנת החמה, אז אם רואים הסנהדרין שבניסן של לבנה יהי' עדיין תקופת טבת של חמה, מוסיפין אדר שני. ועי"ז מסדרין שחג הפסח יהי' מוכן לשלוט בו שם אהי', ולהשפיע אור ישר עד כנס". ואז הסנהדרין באים לעשות חשבון וחושבים חשבוננו של עולם להשיב לב ישראל לאביהם שבשמים כדי להשוות הלבנה עם החמה. ומפני שז"ה פעמיים, כלומר הואיל וחזינן שחודש אדר לפעמים כופלים, והטעם כי הוא חודש של חשבוננו של עולם, לכן הוא חדש של תשובה כמו אלול. ויש לרמז שבנ"ו ז"ה פעמיים בגימ' והי"ה אור' הלבנה כאור' החמה.

פרשת משפטים תשס"ד

וחדש אדר הוא זמן של תשובה וכדאיתא מהרה"ק מהר"ש מבעלז צוק"ל עה"פ "כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים". לול"א אותיות אלול, ואם התמהמהנו באלול מלשוב, אז עתה שבנו ז"ה פעמים, היינו יש לנו לשוב בחדש השנים עשר כמנין ז"ה, פעמיים, שלעתיים חדש זה הוא פעמיים כשמעברים השנה, ע"כ. וכ"כ ג"כ בשפת אמת שחדש אדר מיועד לתשובה.

ולכאורה מה ענין הרמז בכתוב ז"ה פעמיים שחדש אדר הוא לפעמים כפול. ומה שייכות לזה עם הרמז של תשובה. אך לדברינו נמצא שחדש אדר דייקא הוא החדש שמעברים אותו כי אז הזמן להשוות את ישראל עם הקב"ה ע"י התשובה ולהיות לבם מכוון להקב"ה. כי כתיב "שמור את חודש האביב", ודרשו חז"ל שצריכים להשוות שבחודש ניסן, יהי' תקופת

באדר הקב"ה משלים תיקון השובבי"ם

להרבות אז השמחה עם הקב"ה, ויש להוסיף שצריך לעסוק בעבודות המביאים שמחה לאדם שעל ידי עסק התורה מגיע שמחה לאדם כמ"ש פקודי ה' ישרים משמחי לב, וכמו שחזינן בט' באב כשצריך למעט השמחה נאסר לימוד התורה כי הוא משמח, וע"ז אחז"ל כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה, והיינו כי כמו שבאב ממעטין השמחה עד כדי כך שמונעים הלימוד בט' באב, כן לעומת זה בחדש אדר צריך להרבות הלימוד בתורה שזה מרבה השמחה וכל אחד יש לו לבדוק בעצמו ולמצא זמנים שיכול הוא להוסיף בהם הלימוד בהתמדה, וכן ע"י תפלה בכוונה בא האדם לשמחה כמ"ש ושמחתים בבית תפלת, וזהו מסימני התפילה הרצויה אם מרגיש האדם שמחה אחר תפלתו, וכן מה שדרשו חז"ל ששון זו מילה כמ"ש שש אנכי על אמרתך, והיינו ע"י שכובש האדם את יצרו ושולט על תאוותיו ובלכתו בדרך שומר

כשמסתיים התיקון של שובבי"ם בפ' משפטים שאז מברכין חדש אדר או שחל בו ר"ח אדר אז מתגלה הנהגת היובל, כי הנסים של חדש אדר הם מבחי' שער החמשים של יובל כמ"ש בספה"ק, שזה בחי' גבוה חמשים אמה, וע"י הנהגה זו נשלם התיקון אף לאותם שלא הצליחו לתקן במעשיהם, כי הקב"ה בעצמו אומר למעני למעני אעשה, והוא מתקן כל הקלקולים בעוצם כוחו. [וכו']

ודורנו הוא גמר תיקון שובבים של כלליות הדורות ע"י ביאת חדש אדר שהוא הופעת היובל בבחי' גבוה חמשים אמה בבחי' פלא עליון שהוא בחי' עד דלא ידע, ואז אומר הקב"ה למענ"י למענ"י אעש"ה שהוא בגימ' שוב"ו בני"ם שובבי"ם, שכל יחיד בא לתיקונו ע"י בחי' חדש אדר, ואמנם צריך שיאחז האדם בבחי' חדש אדר, ואז הוא באמת נמצא בזמן של אדר, וזה ע"י קיום מאמר חז"ל משנכנס אדר מרבין בשמחה, וכביאור הפרי צדיק שצריך

עיניו מבלי להביט בדברים אסורים, וכן שומר כל אבריו בקדושה, עי"ז מגיע האדם לשמחה, וכל אלה הדברים נכללים במאמר משנכנס אדר מרבין בשמחה, ובחדש אדר מתחילים זמני הרצון לקבלת התפלות, כמ"ש בזוה"ק שחדשי

אדר ניסן אייר סיון הם המסוגלים ביותר לקבלת התפלות ובשנה זו נתוסף לנו אדר שני ויה"ר שיתקבלו תפלותינו, אכי"ר.

פרשת משפטים תשנ"ז

באדר הקב"ה משלים תיקון השובבי"ם

וענין זה נעשה ע"י הארת הפורים המופיעה בשבת מברכים אדר, ואז הוא פרשת שקלים, שהוא ענין תיקון כל אחד מישראל, כאשר כבר דיברנו מזה בארוכה, ולכן שקלי"ם הוא בגימ' ועמ"ך כל"ם צדיקי"ם. ולכן ג"כ שב"ת מברכי"ם חד"ש אדר בגימ' רב"י שמואל ב"ר שיל"ת שהוא מבני בניו של המן שנתקנו, ותיקון זה נעשה בשבת מברכים חדש אדר. [וכו']

ופרשת שקלים מסייעת אל התיקון, ולכן כס"ף הכפורי"ם בגימ' נשמ"ה פליא"ה. וכסף זה הוא המבטל את עשרת אלפים ככר כסף ששקל המן, כמו שאחז"ל במס' מגילה. ולכן עשר"ת אלפי"ם ככ"ר כס"ף בגימ' שב"ת מברכי"ם חד"ש אדר, שבו קורין פרשת שקלי ישראל המבטלים את שקלי המן.

פרשת משפטים תשנ"ט

בחודש אדר שהוא אחרית הזמן, בו הזמן שהקב"ה עוסק בתיקונים של נשמות וחותר חתירות לשבים אליו. והוא זמן שיכרות ושינה, כמו שיעץ הרמ"א לקיים עד דלא ידע ע"י שינה, כי הקב"ה עוסק בתיקונים כביכול בשעת העדר עסק האדם. וזמן שובבי"ם הוא מסתיים בפ' משפטים שמברכים בו אדר, כי עד אדר האדם צריך לעסוק בתיקונים, ומה שלא הצליח הוא לתקן בסוף השבת של משפטים, שהם רגעים האחרונים של שובבי"ם, מתקן הקב"ה כביכול בכניסת אדר, שהוא תיכף אחר פ' משפטים.

ואחז"ל מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, ומנו רב שמואל בר שילת. והוא כענין הנ"ל שהמן גנב נשמות מצד הקדושה. והקב"ה עוסק במחירתו בתיקון נשמות ישראל, ומוציא מרשות המן את הנשמות שגנב ומשיבם אל הקדושה.

מכת ארבה וברד בחודש אדר – שייכות לפורים

הרבינו בחיי היא מכה מבחינת הפורים כאשר יבואר להלן. ועל כן "ארבה" במילוי האותיות כזה, אל"ף רי"ש בי"ת ה"א. בגימ', שלשי"ם יו"ם קוד"ם הפס"ח.

וגם נרמז כי הצירוף של חדש אדר יוצא מהפסוק, אסרי לגפן עיר"ה ולשרק"ה בני" אתנ"ו. שהוא בגימ', שת"י אותות"י אל"ה בקרב"ו.

והנה איתא בזוה"ק, על מה שאמר הקב"ה למשה, בא אל פרעה. דעייל ליה הקב"ה אידרין בתר אידרין, ונתירא משה רבינו ליכנס בהיכלות הטומאה, לכך אל"ה הקב"ה, בא אל

הרמב"ן כתב עפ"י חשבון, שמכת הברד היתה בחדש אדר ומכת הארבה בניסן. אבל הרבינו בחיי, שהביא דעת הרמב"ן, סובר שמכת הארבה היתה בחדש אדר.

והנה נתבאר בספ"ק, כי פורים הוא הכנה לפסח, רק שהסט"א פושטת צורה ולובשת צורה, ובפורים הסט"א בצורת עמלק ואז אנו מוחים את עמלק, ובפסח הוא מלובשת בצורת החמץ שאנו מבערין. ובפורים מתחילים השלשים יום לפני הפסח. ואז אנו מתחילים את ההכנה לפסח.

והנה, הארבה שהיה בחדש אדר לפי דברי

פרעה, והיינו שתבוא עמי. כי גם אני אהיה שם. כי כאן נכנס משה רבינו לעומק נ' שערי טומאה של מצרים.

ונראה, שבזה הכין ישועה לאסתר שנכנסה לבית הצלמים ונסתלקה ממנה שכינה עד שאמרה, "אלי אלי למה עזבתני". וכתוב, "ותלבש אסתר מלכות". ואחז"ל שלבשתה רוח"ק. הרי שזכתה לרוח"ק אף במקום הטומאה. וכמ"ש, 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי'. וזה הוכן ע"י משה רבינו במכת הארבה כשנכנס לחמשים שערי טומאה אידרין בתר אידרין. ולכן, "ארבה" במילוי האותיות כנ"ל הוא בגימ', חמשי"ם שער"י טומא"ה. שהוא זה לעומת זה של מדת הקדושה של הארבה. שהוא חמשים שערי בינה כי הארבה הוא ממדת הבינה. ושם פעל משה רבינו השפעה של פורים שיסודה מחמשים שערי בינה שעל זה רומז העץ גבוה חמשים. ולכן נרמז בתיבות, למע"ן שת"י אותות"י אל"ה. בגימ', א"ת אגר"ת הפורי"ם הזאת. שהיא המגילה הבאה משער הנו"ן.

ובספר יצירה (הובא בבני) איתא המליך אות ק' בשחוק ואדר בשנה. הרי שפעולת השחוק שייך לאדר. וכמו שאנו רואים שבאדר מרבים בשחוק. וי"ל שמפני כן מצינו גם ענין השחוק אצל הארבה דוקא, ולא אצל מכה אחרת. כמ"ש, "את אשר התעללתי במצרים". ופרש"י, שחקתי.

והנה כבר ביארנו (בספר אמונ"ע פ' וארא). שמכת הברד שהיא המכה השביעית היא כנגד שבת. והארבה המכה השמינית היא בחי' שבת הגדול בחי' היובל. ובחי' זו מתגלית ברעוא דרעוא בסוף השבת כשנכנסת קדושת השבת ליום השמיני שאחריו. ובזמן זה מתייחדים דברי הרמב"ן והרבינו בחי', כי להרמב"ן היה הברד באדר ולרבינו בחי' היה הארבה באדר.

ובסעודה שלישית כאשר השביעי נכנס לשמיני מתייחדים בחי' הברד עם בחי' הארבה.

והנה הארבה שהיה באדר בימי הפורים נתייחדה בו בחי' השבת עם בחי' הפורים, וכמו שהזכרנו כבר מדברי אמרי נועם ומהחת"ס, ששנת הגאולה הוא בשנה שחל בה ע"פ בשבת, שאז יש פורים משולש שחל שושן פורים בשבת. וכן בשנה שיצאו ממצרים, זכו לבחי' פורים שחל בשבת, ע"י הברד והארבה שהם בחי' השבת. ולכן נזכר אצל הארבה ג' פעמים ברד. שאכל הארבה את יתר הפלטה שהשאיר הברד, כי הברד והארבה מתייחדים כנ"ל. ושניהם מקושרים בבחי' הפורים. ולכן ז' פעמים "ארבה" בצירוף ג' פעמים "ברד". הנזכרים בפרשה הוא בגימ', "ליהודי"ם הית"ה אור"ה ושמח"ה ושוש"ן ויק"ר". [וכו']

וימי הפורים ג"כ נכללים במכת הארבה שהיתה בחדש אדר כנ"ל. שהרי כל מכה ארכה כ"א יום כמבואר ברבינו בחי', ע"פ המדרש. א"כ הרי ודאי נכלל בתוכה ימי י"ד וט"ו באדר. והיה פורים שחל בשבת. ואז זכו למגילת אסתר. וע"כ וינ"ח ביו"ם השביעי"י בגימ' ע"ל מקר"א מגיל"ה. וגם, מכ"ת הארכ"ה. בגימ', שב"ת ושוש"ן פורי"ם.

והנה כל יהודי מחדש איזה חידוש בתורה לפי שרשו. ואין לך אדם בישראל ואפילו ע"ה שלא יחדש איזה חידוש בתורה בימי חייו השייך לשרשו דייקא (עי' באמונת עתיד פ' וישלח דף ק"ב ע"ב).

ומשה רבינו שרשו בחדש אדר שהרי בז' באדר נולד משה ובז' באדר מת משה. וע"כ דייקא במכת הארבה השייכת לחדש אדר חידש משה רבינו את המכה כנ"ל. ולא בשאר המכות, כי זה היה שרשו בתורה.

ב' אדרים כנגד אפרים ומנשה

ובו נמצא כח גאולת הפורים, ולכן ראוי שממנו יצא יהושע בן נון שילחום בעמלק ויוריש הארץ. כי הוא האחרון שבחדשים הסמוך לניסן ונעוץ סופו בתחילתו. ולכן וישם את אפרים לפני מנשה.

וזהו ענין אדר שהוא לנחשלים, האחרונים. ודוקא שני שבטים אלו שראה יעקב בהם כשלון, ובפרט אפרים שיצא ממנו ירבעם ואחאב, בו מתבלט חביבות ישראל אפילו במצבם הגרוע הם ראויים לברכה כעין ריח בגדיו כריח שדה אשר ברכו ד'. ישימ"ך אל-הי"ם כאפרי"ם וכמנש"ה. בגימ', דבר"י האגר"ת הזאת. (שזה מגילת אסתר שקורין בפורים). ולכן בפורים מתלכשים במלבושי עכום, ע' שרים' וגם אז ראויים לברכה.

פרשת ויחי תשנ"ה

הנה מבואר שי"ב חדשי השנה הם כנגד י"ב השבטים, ובשנה מעוברת יש י"ג חדשים, וכתב בקדושת לוי (תצוה) שזה נגד אפרים ומנשה. וזה צריך ביאור שהרי חדש אדר אינו חדש השייך לאפרים ומנשה לפי החשבון.

אמנם י"ל על דרך שמצינו שיש כמה סדרים בחשבון סדר השבטים, אם לתולדותם אם לדגליהם. ובספרי ר' צדוק הכהן מלובלין (דוגמא: תקנת השבין את ל"ה) איתא שיש כמה סדרים של השבטים לפי החדשים וכולם אמת, בבחינה מיוחדת. (וכן במחשבות חרוץ כ"ז:).

והנה בשנה מעוברת י"ל שנשתנה הסדר ואז ב' חדשי אדר הם כנגד אפרים ומנשה, אשר לפי סדר תולדותם הם האחרונות. שהרי נולדו במצרים אחר בנימין. ולפי"ז הרי אפרים שהוא הצעיר היא נגד אדר השני שהוא הסמוך לגאולה

באחד באדר משמיעין על השקלים

גדלה חשיבותו למאד ועולה לנח"ר לפניו ית"ש כעבודת תקיפי קדמאי.

ואמר האר"י הק' לתלמידו מהרח"ו, שהיה מפליא מאד גדול מעלת נשמתו והיה מדמהו לתנאים ואמוראים, והיה מהרח"ו תמה היתכן כזאת והרי אין עבודתו נחשבת לעומתם, והשיב לו שלפי מיעוט ערך הדור נחשב כמוהם, שאילו היה בדורותיהם היה גדול יותר מהם.

ואם נאמר זאת בדור ההוא, הרי ק"ו בדורנו השפל שהוא כן ביותר, ונמצא שאנו העובדים את השי"ת מתוך החושך, שאין אתנו הצדיקים הקודמים שהאירו נשמות ישראל, הרי עבודתנו היא העיקר המקרבת את הגאולה, ובעת הגאולה יצביעו עלינו שהבאנו את הגאולה ונהיה אז ראשי המחנות.

וזהו ענין שבאחד באדר משמיעין על השקלים, שהדורות של תקופת אדר שהם העקביים, הם המכניסים את הזמן של ניסן שהיא תקופת הגאולה.

וענין משמיעין על השקלים באדר לצורך ניסן, י"ל ע"ד שאמרנו כמ"פ ששיעור קומת נשמות ישראל משתלשלים מראשו של אדה"ר ועד לעקביו, ודורות האחרונים שבעיקבתא דמשיחא הם מסוף שיעור קומתו של אדה"ר ומעקביו.

וה"נ הוא בבחי' הזמן, שאדר הוא בחי' העקביים של דורות האחרונים, וזמן של הסתר פנים, שהם דורותינו אלה שהעידו הצדיקים הקודמים (וכבר אמר זאת האר"י הק' בזמנו) שהתחיל תקופת העקביים.

וגדולה מאד חשיבות העבודה בדורות אלה, ואף דבר מועט נחשב כאילי נביות שבדורות הקודמים, כי החושך גובר מאד ורבו הנסיונות עד מאד, ונשמות החלושות שבדורנו צריכים לעמוד ולהלחם כהיום הזה בכל מיני נסיונות משונים אשר לא שערם אבותינו. וכשיהודי מתחזק כנגדם מתוך החושך, ולוחם שלא להיות נשפע מהפריצות שבשוק ומשחיתות חומר הקריאה הפורץ לתוך הבתים,

הוא היה מוציא הכסף לחוץ.

וכשנזדמן פעם א' הרה"ק הנ"ל לעירו, והיה הדרך שערך סעודות בצוות חסידיו בבתי עשירי העיר, ושאל הרה"ק את העשיר הזה אם יוכל לבוא אליו לסעוד, והשיבו שהוא מוכן ליתן ממון כמה שיבקש ממנו, אבל שלא יבוא לסעודה עם החסידים כי ירא שילכלכו ביתו ברפש וטיט המצוי בראש כל חוצות. ושאלו הרה"ק אם לו לבדו יתן לבוא לביתו, והשיבו בודאי שכן. וכשנכנס לסעודה פנה אליו הרה"ק שברצונו לספר לו עובדא א':

שפעם א' היה בעל עבירה גדול שכבר עבר על כל עבירות שבתורה, ונזדמן לו פעם א' לעבור ביער בעגלה עם ב' סוסים חזקים, והיה שומע קול צוחה, והלך לראות ומצא שמשפחה אחת שוקעים בעגלה בטיט, ויש להם סוס חלש ודל שאין ביכלתו לחלצם משם, ועומדים בסכנת נפשות, והלך והביא את סוסיו החזקים וחלצם מן הסכנה. וכשבא לעולם העליון, באו מלאכי חבלה לרוב שנעשו ע"י עבירותיו, ומלאכי הזכות שנעשו ממצותיו היו מעוטים, והכריע צד החובה, וטען מלאך מליץ שהרי הציל משפחה מסכנת מות וראוי להניח המשפחה על כף הזכות, ושמעו לו, אבל עדיין לא הכריע הכף. וטען שוב שהרי גם את הסוס הציל, ויש להניח גם אותו על הכף, ושמעו לו, אבל עדיין לא הכריע הכף. ובא עוד בטענה שיש להניח על הכף גם את הטיט שממנו חלצם, וע"ז כבר טען המקטרג שאין מן הנכון לצרף טיט למשקל. ויצא הפסק שישוּב אדם זה בגלגול, ובעצמו יגלה דעתו ויפסוק אם טיט דבר חשוב הוא אם לאו.

ע"כ סיפר לו הרה"ק, ולשמע הדברים הבין העשיר הרמז שהוא הוא אותו בעל עבירה שבא בגלגול, ורץ לעבר החסידים וקרא אותם שיכנסו לביתו, וירבו להביא טיט כמה שאפשר. ועד"ז בענינו, שהנה אנו שוקעים בטיט

היון של עונות במחשבה דיבור ומעשה, והן בעוכרנו שלא נוכל לקיים מצוות כראוי, כי אותם שהם זכי לבב יכולים לקיים מצוות ולעבדו עבודה תמה, אבל אותם המסובבים

ועיקר עבודת ניסן היא הבהירות וההתחדשות, ולכן מצוה דוקא בניסן להתחיל להקריב מתרומה חדשה, כמ"ש זאת עולת חודש בחדשו, ודוקא החשכות של אדר והסתור פנים של עקביים, בבחי' אסת"ר מן התורה, דוקא זמן החושך הזה מכין את השקלים של בהירות והתחדשות של ניסן, וע"כ באדר משמיעין על השקלים שנצרכים לתרומה החדשה בחודש ניסן.

ואמרו משמיעין על השקלים, שזהו בתקופת הגלות שא"א לתת שקלים בפועל, ורק משמיעין הפרשה, והיא עולה על העבודה שבזמן המקדש, כי בזמן הגלות מתגברת התשוּקה והגעגועין מה שלא היה בזמן המקדש.

וכמו שפי' בעל התניא עה"פ צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים וגו', שזה קאי על הגעגועין וההשתוקקות של ישראל בתקופת הגלות, ומסיים ע"ז הכתוב כן בקודש חזיתיך, כלומר הלואי שבזמן המקדש היה השתוקקות כזה שיש בזמן הגלות.

וכשארץ ישראל מקיימין בפועל נתינת השקלים, ומבקשים "ושקל אשא בבית נכון ונשא", ומייחלים ומצפים בערגה מתי תבוא העת שנוכל לקיים הנתינה בפועל, אלו הכסופין עולים במעלה על העבודה של זמן המקדש.

ועוד יש דברים בגו, דהנה ע"י גודל החשכות וקושי הנסיונות הרי באים לידי כשלונות, וצריך מאד להתחזק שלא ליפול ע"ז, ולהמשיך בעבודה ולידע שכל יהודי, יהיה מי שיהיה, הקב"ה אוהבו כאהבת אב לבנו יקירו.

ואמר הרה"ק מלעכוויטש זצ"ל, שמי שאינו מסוגל אחר שעבר עבירה חמורה להתיצב לתפלה בהתלהבות, עדיין לא דרך על מפתן החסידות, ואדרבא, אלו הכשלונות הם לנו לטובה וזכות.

וע"ד המעשה שהובאה בספרים אמיתיים (בספרי חסידי סלאנים האמיתיים), שאחד מחסידי הרה"ק ר' מרדכי מטשערנוביל זצ"ל, שהיה עשיר גדול ובעל צדקה, לא היה מרשה לעניים ליכנס לביתו מחשש שילכלכו ביתו המרוצף בהט ושש, רק

וידוע פי' הרה"ק שר שלום מבעלז זצוק"ל, עה"פ, כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמיים, שתיבת לול"א הוא אותיות אלול, ואם התמהמהנו באלול ולא חזרו בתשובה כראוי, אזי יכולים להשלים זאת ולשוב בתשובה כאשר "זה פעמיים", היינו כאשר החודש השנים עשה כמנין ז"ה הוא פעמיים, כלומר באדר שני, ע"כ.

ומה שנרמז אלול בתיבת לולא, י"ל כי אחרי שפונים ימי הרצון של אלול ולא נצלום כראוי, חושבים הלואי שהיה עכשיו אלול שאוכל לשוב בתשובה, ואומר "הלואי וואלט איך", ומתרעם על עצמו שלא ניצל את האלול כראוי, וזהו לולא שהוא לשון הלואי, שחושב האדם הלואי, והאלול נתהפך אצלו ללולא. וכשבא אדר שני הוא זמן תשובה כמו באלול, וחודש אדר מתעורר אז הרחמנות על ישראל, כי הוא זמן המרוחק ביותר מניסן, וכ"ש באדר שני שההתרחקות נתוספת, וכן לעומת זה מתרבה הרחמנות.

ויעזור השי"ת בכניסתנו לאדר שני שנזכה לקיים דברי חז"ל משנכנס אדר מרבין בשמחה, והעסק בתורה הוא שמחה כמ"ש, פקודי ה' ישרים משמחי לב, וכן תפלה היא שמחה כמ"ש, ישמח לב מבקשי ה' וכמ"ש, ושמחתים בבית תפילתי, ונזכה בקרוב לגאולה שלמה ב"ב. פרשת ויקהל תש"ס

בחבלי העונות עומדים עליהם לטמטם לבם שלא יוכלו לעבדו בלבב שלם ולקיים מצוות כראוי. אבל חובתנו נהפך לנו לזכות, כי מצרפים למשקל את הטיט שאנו שקועים בו, ונוסף לנו למשקל הזכויות, כי אף שכולנו מסובלים ברפש וטיט של פגמים, מ"מ מתאמצים בעבודה ללמוד מעט ולהתפלל מעט הגם שכבד מאוד משא הטיט, ולכן הטיט בעצמו מצטרף להליץ בעדנו וללמוד זכות.

וזה הרמז שבאדר משמיעין על השקלים, דהיינו ששוקלים לדורות האחרונים של עקביים את הטיט המעכב בעדם ואשר מתחזקים להחליץ ממנו.

וזהו ענין האדנים, שהם היו התחתית בשיעור קומת המשכן, שעליהם נשענים הקרשים כמו הרגלים בתוך המנעלים, והאדנים הם על הקרקע כמו עקביים של אדם.

וצורת המשכן הוא כצורת אדם (כידוע מזוה"ק) ובבחי' זמן שקולים האדנים כמו חודש אדר בשנה שהיא אחרית השנה, לעומת ניסן שהוא הראש חדשים, והרמז לזה, ק' אדני"ם בגימ' אד"ר. וכבר הקדימו שקליהם של ישראל, שמהם נעשו מאת האדנים לשקליו של המן, אשר באחד באדר, כשמגיע זמן האדנים של השנה, תתעורר זכות האדנים אשר שחה לעפר נפשם, ומצטרף משקל העפר והטיט והרפש לזכותם של ישראל.

הארת פנים של שבת שקלים מבטלת ההסתר פנים של חודש אדר

דרור ומתרגם מרי דכיא. וכן אסתר היא הדסה. ומפרש שם בזה מ"ש אצל מרדכי ויצא בתוך העיר ויזעק וזעקה גדולה ומרה. ולא ביאר הכתוב מה היתה זעקתו. אלא עפ"י המבואר שבעשיית הקטורת היו אומרים הדק היטב היטב הדק מפני שהקול יפה לבשמים. ומאחר שמרדכי ואסתר הם בחי' הבשמים לכן הרים קולו בזעקה. שהקול יפה לבשמים. עיי"ש.

ולפי"ז מרדכי ואסתר שהם בשמים, שייכים הם לקטורת. שהוא מעורר את אור פני

שבת שקלים הוא זמן הארת פנים, אור פניך עלינו אדון נסה. והוא מכין לפורים ופסח, ע"י הארת רצון העליון. והארת פנים המתעוררת בזמן הזה מבטלת את ההסתר פנים של חדש אדר. וכאמור, הקטורת הוא אחד הענינים המעוררים בחינת אור פני מלך חיים. וזה נרמז בתיבות אור"ר פני"ך עלינ"ו אדון"ה נס"ה בגימ' קטר"ת. והוא מבואר עם דברי הבני יששכר שמרדכי ואסתר הם בחי' הבשמים. כמו שאחז"ל מרדכי מן התורה מנין שנאמר מר

מלך חיים. ויש להוסיף רמז – חד"ש אדר בגימ' אומ"ר הד"ק היט"ב היט"ב הד"ק. ופרשת שקלים היא בחי' כסף הכיפורים. שהוא בחי' קדש הקדשים שהוא מקום כפרת יוה"כ. כי פ' שקלים הוא קוצו של יו"ד שהוא בחי' קדש הקדשים. וכנרמז בגמ' (ברכות ז) אמר רבי ישמעאל בן אלישע פעם אחת נכנסתי להקטיר קורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריאל וכו' שזהו שם הכתר שהוא בחי' קוצו של יו"ד. וכן פורים שהוא כבחי' יום הכפורים שייך לשם זה של אכתריאל. וכמו שרמז החת"ס במה שדחז"ל עה"פ שם עולם לא יכרת זו מקרא מגילה. ל"א יכר"ת הוא אותיות כתריאל. והוא

בגימ' אסת"ר ע"כ. ויש לרמז שקלים בגימ' ועמ"ך כל"ם צדיקי"ם. וכמו שנתבאר שבמקום הכתר אין מגיע שום פגם, וכל ישראל שוים במדריגותם. וזהו העולם הנקרא "כל ישראל" כמ"ש בס' נועם אלימלך פ' דברים עיי"ש. ועוד יש לרמז שקלים בגימ' דו"ר האחרון לרמז על האחרונים שבישראל השפלים והנמוכים שהם מחנה בני דן אשר לאחרונה יסעו וגם הם בכלל עמך כלם צדיקים. ולכן שקלים בגימ' ובנ"י ד"ן חשי"ם. הרומז לאחרון שבאחרונים כמו שנתבאר במקום אחר.

פרשת משפטים תשס"ד

פורים באדר שני

וזה ענין אדר השני, כי י"ב החדשים הם נגד כללות קומת נשמות ישראל המחולקים ליי"ב שבטים. אבל ישנם נשמות הנפלים מחוץ למחנה ישראל ואינם מחוברים עם כללות השבטים. וע"ז מכון החודש הי"ג, הוא חודש אדר השני, שאז מתגלים י"ג מכילין דרחמי. ואומר האר"י הק' שבפורים מתגלה אור עליון נעלה ונשא אשר יותר מהאור המתגלה בשבת ויו"ט. ומגילת אסתר היא יותר נעלה מאותיות הס"ת והאור שבמגילה מאיר יותר וכן כתב החתם סופר, והבאתי דבריו פ' תצוה. והוא יום תשועה ופורקן לכל אשר בשם ישראל יכונה למגדול ועד קטן, ואז יכולים להתנשא ולהתקרב אף אלו הרחוקים שנפלטו בחוץ.

וזה ענין הווים לעמודים שנעשו מהשקלים היתרים על המאת ככר. שהם מכוונים על נשמות העקביים והם מחוץ לחצר הקודש ועליהם נתלים הקלעים, ונמצא שהם יוצאים עד מחוץ לקלעים ולהלאה. כי חצר הקודש שם נכללו כל ישראל והווים נפלטו מחצר הקודש, והם מחוץ לקודש כמו הנפלים מחוץ למחנה. ואלו הנשמות נשכחו ממרע"ה, עד שבא נשמת ר"ע שהוא משורש העליון של קוצו של יו"ד, אשר ממקור זה שופעים י"ג מכילין דרחמי כנ"ל. ובמקום זה נכללים כל נשמי ללא הבדל.

וכבר ביאר המהר"ל דברי הגמ' (מנחות כט:) שהשיג ר"ע מה שלא השיג מרע"ה, ונתייבשה דעתו כאשר אמר לו ר"ע שהוא מהלל"מ והיינו, שאין ר"ע גדול יותר ממה, אלא שמרע"ה אחוז בעצם אותיות התורה ור"ע אחוז בתגין וקוצין שהם השגות דקות מאד. ומרע"ה לצד מעלתו אינו שייך לבחי' זו, ורק ר"ע ששרשו מבחי' הקוצין השיגם. וזה ענין ווי העמודים, כי ו"ו רומזת לוי"ו החיבור שמתחברים אף הנשמות שמבחוץ לכללות קומת הקדושה. ור"ע הוא הדורש הווי"ן (כדאי' בגמ' סוטה כח.). והנה ו"ו הוא כמנין י"ב, שהוא נגד י"ב החדשים וי"ב שבטי ישראל. ואמנם, יש גם מילוי של וא"ו, והוא מנין י"ג שהיא הוספת החודש הי"ג של אדר שני, שהוא בשביל נשמות העקביים העומדים מחוץ, ובכוחו של אדר השני מתחברים ונכללים בכללות ישראל בכח י"ג מכילין דרחמי. ובמג"ע שם כתב, "ואת האלף ושבע מאות וגו'", שמשה רבינו ראה את האל"ף זעירא שהוא ר"ע, עיי"ש. ויש לי להוסיף, שראה את האל"ף של מילוי וא"ו שהוא מרמז על החודש שעומד מבחוץ, והוא המתקן לנשמות חוץ של ווים לעמודים.

פרשת פקודי

פורים הוא באדר הסמוך לניסן

יהודה, שהוא צירוף האחרית עם הראשית, והוא תיקונו של דן, וכענין שנאמר אצל מלאכת המשכן שנתמנו בצלאל בן אורי למטה יהודה עם אהליאב בן אחיסמך למטה דן.

וזהו כוחו של פורים, שהוא מלחמה בעמלק שנזדקק לנחשלים של שבט דן, ויש בו כח הקירוב כבחי' השבת, וכמו שרמזו צדיקים בפסוק כימים אשר נחו בהם היהודים, שימי הפורים הם כדוגמת יום המנוחה של שבת. ובפורים, שהוא באדר הסמוך לניסן, מצטרפים דן עם יהודה, ויש לרמז ראשונה יסעו בגימ' שב"ת.

פרשת יתרו תשס"ג

והנה חדש אדר הוא בבחי' שבט דן, כי בבחי' הזמן הוא האחרון למנין החדשים כדוגמת שבט דן שהוא אחרון במנין השבטים בבחי' נפש. ובפרט באדר שני שהוא בבחי' שבט דן שנפלטו מן המחנה, וכמו כן חדש זה נפלט מסדר החדשים, שהרי י"ב חדשים מכוונים לי"ב צירופי שם הוי"ה, וחדש אדר השני אין לו צירוף, אלא שכוונת חדש זה היא כללות י"ב הצירופים, ונמצא שחדש זה נפלט מקדושת י"ב צירופי השם הוי"ה, ויש לרמז אחרונה יסעו לדגליהם בגימ' אדר הסמוך לניסן.

וסמיכות אדר לניסן הוא בחי' צירוף דן עם

מסמך גאולה לגאולה

שנרמזת לפני הראשית. כאשר הארכנו במקום אחר שווי העמודים הם העומדים מחוץ לחצר המשכן ורומזים לנשמות הנפלים ממחנה הקדושה, ובהם שלטה בחי' השכחה ששכח מרע"ה מה לעשות עם האלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל שמהם נעשו ווי העמודים, כי נשמות אלו הם בחי' שכחי אל-הים. אמנם בתיבת 'אחשורש' רמזו תיקונם כנ"ל, שהאחרית מתקשר עם הראשית. ולכן, אחשור"ש. בגימ', ווי העמודים וחשקיה"ם כס"ף. שהקב"ה חושק וכוסף אליהם אף לפי מעמדם מחוץ למחנה. והפסוק הראשון של המגילה נכתב בו פתשגן המגילה לדעת על מה הטבעו אדניה. ואמר, 'ויהי בימי אחשורש הוא אחשורש (שהאחרית והראשית שלו כנ"ל) המלך מהודו ועד כוש'. דהיינו מהנשמות שהם בבחי' הוד עד הנשמות שהם בבחי' כוש. כמ"ש 'כבני כושיים' כמובא לעיל בשם החת"ס שנשחרו בחיצוניותם.

וגם, בימ"י אחשור"ש. בגימ', ובא"ו האובדי"ם באר"ץ אשור"ר. שהוא תיקון האובדים והנדרחים מחוץ למחנה.

בחי' היובל הוא המשיב את כל אחד לשרשו ואחוזתו. ולכן, אל"ף תי"ו. בגימ', ושבו בני"ם לגבול"ם. שזה בחי' היובל. וזה תיקון ימי הפורים לקשר הנחשלים של שבט דן עם יהודה. ולכן, ימ"י הפוריים. בגימ', א"ת.

וזה ענין מה שאמרו חז"ל במס' מגילה, דבעינן אדר הסמוך לניסן כדי למסמך גאולה לגאולה. והיינו לחבר את הנשמות הירודות שהם בחי' אדר עם הנשמות של בחי' ניסן שהם משבט יהודה המעולה שבשבטים.

ולכן בפרשה זו מצינו החיבור של, בצלאל ואת"ו אהליאב, החיבור בבחי' א"ת כנ"ל.

ולכן מצינו בפרשיות אלו של חדש אדר ריבוי מופלג של תיבת 'את' ובפרט בפרשתנו שהיא הפרשה המחברת אדר עם ניסן יש בה קל"ה פעמים תיבת 'את'. ולכן,

וכתב בעל היכל הברכה בפירושו כתם אופיר על מגילת אסתר, אחשורש הוא נוט' אחרית וראשית שלו. ומסגנון לשונו נראה שענין זה כבר כתוב בקדמונים.

ולדרכנו ירמזו על עיקר התיקון של הגאולה שהיא לקשר אחרית המדרגות עם הראשית. ועוד חשיבות יתירה נודעת לאחרית

זאת חנוכה מכין היו"ט של פורים

דרבנן, שביום שמיני של חנוכה (המכוון כנגד שמני עצרת, כמבואר ברוקח שבפ' אמור אחר פ' סוכות בא פ' המנוחה), יש אז יחוד שממנו נולד היו"ט של פורים, וזה מרומז במה שעושין יחוד מהח' של תיבת וטבח עם התיבה שלאחריו והכן, ומזה נולד היו"ט של פורים המרומז אח"כ בתיבות וישתו וישכרו עמו. ורמז לזה, זא"ת חנכ"ת המזב"ח בגימ' ויתל"ז א"ת המ"ן.

וכן הוא בפיוט של מעוז צור, שאחר שגומרים עם מפלת היונים, מתפללים "חשוף זרוע קדשך" על מפלת אדום, שאומרים "דחה אדמוך", וזה ענינו של פורים, מחית עמלק. וא"כ מובן למה נרמזה כבר פורים בפרשתנו. ליל שב"ק פרשת מקץ – זאת חנוכה תש"ס

וכ' השפת אמת דיש רמז לפורים בפסוק וישתו וישכרו עמו, שזהו מצות היום בפורים. וצ"ב, דבשלמא הרמז לחנוכה שכתבו הפוסקים בפרשת מקץ מפסוק וטבח טבח והכן, שכשמצרפים אות ח' של וטב"ח עם תיבת והכ"ן הוי ביחד תיבת חנוכ"ה, מקומו הוא בפרשה מקץ שנקראת תמיד בימי חנוכה, אבל מה לפורים בפרשת מקץ.

וי"ל ע"פ מה דאיתא בספד"ק, שביום שמיני עצרת יש יחוד וזווג בעולמות העליונים שמזה נולד חג הפסח הבעל"ט, והחדשים בינתיים הם ימי העיבור, והיינו שיו"ט אח מכין ליו"ט השני.

לכן י"ל ג"כ בענין השני ימים טובים

פרשת יתרו ל' יום לפני פורים – הכנה לפורים

להתהפך לטוב. וכ' בזה"ק ש'כהן מדין שהוא טומאה עצומה. ורמז הפסוק 'כהן מדין חותן משה'. שיכולים להתהפך אף אם נתלבש ח"ו בקליפת כהן מדין, מ"מ יכול לשוב ולהיות חותן משה. ולכן כה"ן מדי"ן בגימ' ונהפוך"הו"א.

והנה פרשה זו נקראת בהגיע שלשים יום לפני הפורים. שאז כבר יש התנוצצות של פורים. וקורין אז פרשת מתן תורה שזה מענין הפורים שקיבלו ישראל אז את התורה מאהבה. ולכן וישמ"ע יתרו בגימ' נכנ"ס אד"ר מרבי"ן בשמח"ה. והישועה של פורים היא כמ"ש, ונהפוך הוא וגו'. ולכן בימים אלו נח בהם

פרשת משפטים בכניסת חודש אדר

אמנם לעומת זאת מתעורר ג"כ בחדש זה ההנהגה של נס הפורים שנתקיים אז ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם' ולפי מה שאמרו דמאן דאית ליה דינא בהדי עכו"ם לימצי נפשיה לגביה בחדש אדר דבריא מזליה. ומעתה בני ישראל יש להם דין לפני השי"ת בסיבת קטרוג הס"מ, ובכח חדש אדר דבריא מזליה הם זוכים בדין ויוצאים זכאים. וזה ענין קריאת פרשת משפטים בכניסת חדש אדר כי אז זמן משפט לבני ישראל, וזוכים בדין כי משפטם נקרב לפני ה' בעצמו. וענין תחזינה מישרים. להוציא כאור משפטנו.

פ' משפטים היא בכניסת חדש אדר. והענין בזה דבחדש אדר מתעורר קטרוג על ישראל שהרי התורה נצחית וכל מאורע שנכתב בספר התורה או בספרי הנביאים וכתובים הוא שייך לדורות. וממילא מה שקטרג המן על ישראל ואמר 'ישנו עם אחד' וגו', ודחז"ל שהם ישנים מן המצוות. וקטרוגו הוא קטרוג הס"מ כי המן היה מרכבה לס"מ. (כמ"ש בס' עב"י) וזה הקטרוג חוזר ונשנה בהגיע חדש אדר בכל שנה, שאז הוא סוף השנה בחי' אחרית המדרגות, ומתעורר על ישראל קטרוג הס"מ שישאל הם ישנים מן המצוות. וזהו הקטרוג עצמו של עמלק שבא ונלחם בישראל ברפידים. לפי שרפו ידיהם מן התורה. שזהו במשקל אחד עם הקטרוג של ישנים מן המצוות.

פורים קטן

ומ"מ יש נ"מ אם נקבע סעודה בפורים קטן מטעם הרי"ף או משום פורים של המג"א, דלפי הרי"ף הלא קבעוהו מרדכי ואסתר בפורים קטן כמו בפורים גדול ואין חסר רק מקרא מגילה וכו'. ולכן יש לסעודה זו כל דיני וחיובי סעודת פורים, ואין מקיימין אותה רק ע"י שתיית יין, כי במגילה כתיב לעשות אותם ימי משתה ושמחה. ובגמ' איתא חייב אדם לבסומי. ואילו המקילים בזה ואין מחוייב לבוא לידי שכרות, מ"מ כתב הרמ"א שישתה יותר מלימודו. וראיתי בשם הרהגה"צ מוהר"א מטשעכינוב זצוק"ל שדקדק לשתות רביעית שלם, ואם אכל סעודה מכל מיני מטעמים ולא שתה יין לא קיים משתה ושמחה. אבל אם נאמר שקובעין סעודה מטעם זכר לנס כמו שפסק המג"א אבל לא מטעם תקנת מרדכי ואסתר, אין לסעודה זו שום תקנות והלכות איך יאכלוהו ויקיימוהו רק צריכין לקבוע שמחה ע"י סעודה (כמו שאיתא בגמ' (מ"ק ט.) גבי חנוכת ביהמ"ק שהי' ביה"כ ואכלו אז כי אי אפשר שמחה בלא אכילה) ואין חיוב לשתות יין כלל, ולא קבעו יין אלא בפורים גדול זכר לנס שהי' ע"י משתה היין.

ונ"ל שזהו שצו' הרמ"א לעשות סעודה קצת בפורים קטן. לא מפני חיוב, שזהו נגד המנהג ואין לשנות שום מנהג מפני שרוצה להחמיר. רק כאן שאפילו אם לא נפסוק כהרי"ף מ"מ יש ענין ומצו' קצת לעשות סעודה מטעם המג"א בסי' תרפ"ו, ולכן אין בסעודה זו הכרעה נגד המנהג, שהרי יכול לומר שסעודה זו הוא במקום פורים של מג"א ולא משום שהוא חושש לדברי הרי"ף נגד המנהג, שפסקו כהתוס'. ושיש מצו' לעשות סעודה הכל מודים ואין זו סתירה למנהג שקבע כהתוס'. והגם שלא נהגו כלל כסעודה, מ"מ זהו משום שאין חיוב, אלא רשות איכא לכו"ע, ומצו' איכא.

ועכשו מסודרים דברי הרמ"א כמין חומר. י"א שחייב במשתה ושמחה באדר ראשון. (וזה שיטת הרי"ף) ולא נהגו כן (כי המנהג קבע שלא כהרי"ף רק כתוס' שלא קבעו מרדכי ואסתר כן) ומ"מ ירבה קצת בסעודה. (דו"ק ששינה

בלשון הרמ"א בסוף השו"ע או"ח. י"א דחייבין במשתה ושמחה ב"ד אדר ראשון ולא נהגו כן. ומ"מ ירבה קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירין וטוב לב משתה תמיד. ופלא הוא שהרמ"א שבק דרכו לחבב את המנהגים ואפילו באיסורי תורה כשיש פלוגתא הפוסקים פוסק שהמנהג קובע ואין לשנות. וכאן הורה לשנות מהמנהג כדי לצאת ידי המחמירים. והתוס' (במגילה ה' ע"ב) הביא ב' השיטות וסיים וכן הלכה שא"צ להחמיר. ומה שסיים וטוב לב משתה תמיד צריך ביאור.

והנראה בזה בעזה"י הוא ע"פ מה שכתב המג"א בסי' תרפ"ו שיש כח בעדה או ביחיד לקבוע פורים להם ולדורותם ביום שנעשה בו נס. ובתשובות חת"ס קס"ח כתב שגם מצו' איכא בדבר זה. (ונראה שמקורו הוא מה דאיתא בגמ' מעבדות לחרות, ממות לחיים לא כ"ש) ומבואר במג"א (תקס"ח סק"כ) דמאחר שיש פסוק מפורש שכשיש שני אדרים קורין מגילה בשני, משמע דבשאר דברים (כגון תענית יא"צ) עושין בשניהם. ולפ"ז אם אירע לאחד נס באחד מימי אדר כגון בכ"ה אדר מצוה לקבוע יום טוב לו ולזרעו בכ"ה אדר בשניהם.

והנה מבואר במשנה אין בין אד"ר לאד"ש אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים. והרי"ף וסייעתו דעתם, אבל משתה ושמחה חייב בשניהם. והתוס' וסייעתם סברי שגם משתה ושמחה לא קבעו אלא בשני. ונראה פשוט, שלפי הרי"ף, זהו מתקנת מרדכי ואסתר ואנשי כנה"ג ע"פ ריה"ק לקבוע משתה ושמחה בשניהם משום שהוא יום נס והצלה.

ולדברי התוס' שפטור באד"ר ממשתה ושמחה, משום שלא קבעוהו מרדכי ואסתר לחובה רק באדר שני, ומ"מ למה יגרע אדר ראשון מסתם יום נס שאירע ליחיד או לרבים באיזה יום ובאיזה חודש שמצו' לקבוע פורים מיוחד לזה. ולכו"ע אין אומרים תחנון בפורים קטן וכתבו הפוסקים משום שהוא יום נס והצלה. והגם שאין חיוב בדבר מ"מ מצו' מיהא איכא גם באדר ראשון וכדברי המג"א (סי' תקס"ח).

מלשוננו, כי בשיטת הרי"ף כתב משתה ושמחה, וכאן כתב סעודה. כי זהו מחומרת פורים של המג"א ואין חיוב משתה רק סעודה) כדי לצאת ידי המחמירים. ואע"פ שבעלמא אין מחמירין נגד המנהג כשיטה אחרת כי בזה נראה שקובע הלכה כמחמירים, אבל כאן שפיר עבד להחמיר כי אין קובע הלכה כמחמירים, שיוכל לתרץ סעודתו שהוא שפיר פוסק כהתוס', רק סעודתו משום מצות המג"א. ואם תאמר הלא בחומרא זו לא יוכל לצאת ידי המחמירים שהרי אין בסעודה זו חיוב משתה יין, לכן סיים, וטוב לב

משתה תמיד, כלומר אם ישב בסעודת חברים לזכר הנס לא משום חיוב משתה ושמחה רק משום מצות סעודה כנ"ל, אבל מ"מ דרך סעודת מרעים, ששותים גם יין ואומרים לחיים כי טוב לב משתה תמיד וממילא יקיים גם משתה לדברי המחמירים, כי ישראל שמחים וטובי לב ביצועת השי"ת.

והארכתי בענין טוב לב משתה תמיד, שהגם שאין עיקר חיוב סעודה היום, מ"מ אין שמחתו תלוי ביום ובחיוב, רק שמחים עם הקב"ה.

פורים קטן

כי תחילת הזמן הוא בניסן שהוא ראש חדשים, ואז נאמרה לישראל מצוה ראשונה של קידוש החודש ע"פ מולד הלבנה, שאז הי' המולד של ישראל שהם הלבנה המקבלת השפעתה משמש ומגן ה'. ובחודש זה היתה תחילת צמיחת עם ישראל ונבקע להם קרני אור של גאולה.

וסיום סדר הזמן הוא חודש אדר שהוא העקביים של השנה, והוא הזמן המרוחק ביותר מניסן. והוא חודש של הסתר, שאין נראים זהרי אור של גאולה מגודל עביות החושך. ואז הוא הזמן של אסתר מה"ת מנין שנא' 'ואנכי הסתר אסתיר פני' ההיפך מניסן שבו נעשו נסים גלויים. ובפרט בשנה מעוברת שמהלך הלבנה נתרחק מאד ממהלך החמה ואין בכח הלבנה להשיג השפעת החמה, שזה ענין התרחקותה של כנס"י מלראות באור פני ה'. ואז לסיבת גודל ההסתר צריכים לעשות ב' פעמים פורים. וע"כ ב"פ פורים עולה כמנין סת"ר, והאל"ף הרומז לאלופו של עולם מצטרף עם תיבת סתר ונעשה צירוף תיבת אסתר.

וזה הענין שמעברים דוקא את חודש אדר, כי בהגיע סדר הזמן למצב זה שהלבנה נתרחה ביותר מהחמה והחושך יכסה ארץ ורחוקים מאד מלראות מעט אור גאולה של ניסן, וא"א לנו לעשות פורים למסמך גאולה לגאולה כי אנו שרויים באפלה ובעלטה, וגאולה מאן דכר שמיא, ובהכרח לעבר השנה כדי לקרב הלבנה אל החמה שנוכל לראות בקרני אור הגאולה

"ועשית מזבח מקטר קטורת וגו'". יש לתמוה למה לא נכתבה פרשה זו לעיל בפ' תרומה אצל שאר כלי המשכן, ואמאי שביק לה עד לאחר גמר ציווי בגדי כהונה וימי המלוואים. ונקדים דברי המשנה (מגילה ו:) אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים. ובגמ' שם יליף דקריאת המגילה באדר שני מ"ש במגילה [אסתר ט'] "לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית", ופירש"י: השנית בחודש השני. ויל"ד, דהתינה לפי פשוטו של מקרא דקאי תיבת השנית על האגרת, שפיר כתב לשון נקבה "השנית". אבל אם דרשינן תיבת "השנית" על חודש השני, אינו נופל עליו לשון "השנית" והל"ל "השני". הנה מנהג ישראל שיום י"ד אדר ראשון נקרא בשם פורים קטן. וצ"ב על מה קראו יום גדול זה בל' קטן.

וביאור הענין י"ל בהקדם דברי התניא (פ"ב) ושאר ספרי קודש, שכללות הדורות הם קומה שלמה אשר ראשיתם הוא דור המדבר שהם בחי' הראש, ומשתלשלים והולכים הדורות ממדרגה למדרגה עד דורות העקביים שהם הדורות האחרונים של עיקבתא דמשיחא. כי כל הדורות היו אחוזים באדה"ר, ויש שהם תלויים בראשו ויש מהן בידי או ברגליו, וע"פ סדר זה השתלשלו המשך הדורות, ע"כ. והנה כבר נודע כי מקום זמן ונפש הם במשקל אחד. ולפי"ז גם בזמן הסדר הוא בהשתלשלות ממדרגה למדרגה

ולא קבעו דברים אלו באדר ראשון, אבל מ"מ דין ק"ו דאורייתא המחייב לעשות איזה זכר ביום שנעשה בו נס עדיין במקומו עומד. מצד חיוב זה עדיין יש חיוב לעשות סעודה לזכר הנס. אך הנפ"מ הוא, דמצד חיוב תיקון חכמים צריכה הסעודה להיות דוקא על היין ובל"ז אינו יוצא ידי חובתו. אבל מצד חיוב דאורייתא יוצא אף בלא יין, בסעודה גרידא.

ובזה יבואר דברי רבינו הרמ"א, שמתחילה הביא שיטת הרי"ף שחייבים במשתה ושמחה ב"ד שבאדר ראשון, דס"ל דלענין זה שניהם שווים. וע"ז הביא שאין נוהגין כן, והיינו כשיטת התוס' שאין חייבין במשתה ושמחה. ושוב כ' דמ"מ יש להרבות קצת בסעודה, ושינה לשונו ולא כתב כאן "משתה ושמחה" כדלעיל בהביאו את דברי הרי"ף, כי הכוונה כנ"ל דאף שאין חייבין במשתה ושמחה כדעת התוס', אבל עדיין חיובא רמא לעשות סעודה לזכר הנס הנעשה בו מצד דין תורה של ק"ו וא"ש בזה שלא נטה הרמ"א מדרכו שפוסק בכל מקום כדעת התוס' אף במילי דאורייתא, בפרט שהמנהג מסייעו. ולמה נטה הכא להחמיר נגד דברי התוס'. אבל להנ"ל נמצא שלא בא בזה להחמיר כדעת הרי"ף, כי אף לדברי התוס' חייבים להרבות בסעודה. ומה שסיים בלשונו "כדי לצאת דעת המחמירים", רצונו לומר שממילא כבר נרויח גם לצאת דעת הרי"ף, כי הרי "טוב לב משתה תמיד", וכשישבו לסעודה יגררו ממילא אחר שתיית יין וברכת לחיים, ונמצא שבלא מתכוין יצאו ממילא גם דעת הרי"ף.

והנה עדיין צריך למודעי, שא"כ הוא הדבר שגם באדר א' מתגלה אור הנס כמו באדר ב', למה באמת לא קבעו בית דינו של מרדכי שבשנה מעוברת יקיימו מצות היום גם באדר ראשון. וכמה ראיות יש לדבר ששני החדשים הם כיומא אריכתא, וכל יום מימי החודש הראשון הוא מצורף עם היום שכנגדו בחודש השני. ואמאי לא ניחא להו לחז"ל שיקיימו את ימי הפורים גם בחודש הראשון. אכן, הנה נודע נוראות נפלאות האור

המופיעים ובאים בחודש ניסן, ולחגוג את זמן חרותנו בחודש האביב בתקופת ניסן, ואז נוכל לעשות פורים בחודש הקודם ולמסמך גאולה לגאולה.

ונקדים מה שאמרנו לבאר את דברי הרמ"א בסיום חלק או"ח (סי' תרצ"ז), שהנה שיטת הרי"ף היא שחייבים במשתה ושמחה ב"ד שבאדר ראשון, דהא אין בין אדר ראשון לשני אלא מקרא מגילה ומתנות לאביונים, אבל משתה ושמחה משמע דשוים הם. אבל התוס' חולקים ואומרים שכן הלכה שא"צ להחמיר לעשות משתה ושמחה באדר הראשון. והרמ"א מביא מחלוקת זו, וז"ל: "א שחייב להרבות במשתה ושמחה ב"ד שבאדר ראשון ואין נוהגין כן, מ"מ ירבה קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים וטוב לב משתה תמיד, עכ"ל. וצ"ב כוונתו במליצת לשונו שסיים "וטוב לב משתה תמיד": דאי משום דבעי לסיים בדבר טוב, הלוא בלא"ה עסקינן בדבר טוב ולא מצינו בשאר חלקי השו"ע יסיים הרמ"א במליצת דבר טוב.

ויתבאר עפ"י דהחת"ס (שו"ת חאו"ח סי' קס"ח) שהאריך שם בענין שיכולים כל עיר או קהילה לקבוע יו"ט עליהם ועל זרעם ביום שנעשה להם נס. וכ' שם ענין קביעות זכר לנס הוא דאורייתא, כמו שאחז"ל השתא משעבוד לגאולה עבדינן יו"ט ממות לחיים לא כ"ש. ומה שמצינו שהחכמים תיקנו זכר לנס, הוא רק פרטי אופן עשיית הזכר לנס, שבחנוכה ידליקו נרות, ובפורים יקראו המגילה ושאר מצוות היום זהו רק מתיקון חכמים, אבל לעשות איזה זכר לנס הוא מדינא דאורייתא מכח ק"ו הנ"ל. [כן דיבר

החת"ס בקדשו באיזה מקומות].

והנה כתב המג"א (סי' תקס"ח ס"ק כ') דמאחר שיש פסוק מפורש דקורין המגילה בשני, משמע שבשאר דברים [כגון תענית ויא"צ] עושים בשניהם. ולפי"ז אם אירע נס לאחד בימי אדר, מצוה לקבוע יו"ט בשניהם.

ונמצא לפי"ז, דאף לשיטת התוס' דלא תיקנו משתה ושמחה באדר ראשון זה רק מצד תיקון חכמים שקבעו אופני עשיית הזכר לנס,

עה"פ ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים" מלמד שנקראים מאלהן. וה"נ באדר ראשון המגילה נקראת מאליה, ואז נעשה התיקון באופן מעולה יותר, ע"ד שאמרו בספה"ק שכשהמצוה מתקיימת ע"י בחי' "מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה", הרי היא מתקיימת באופן מעולה ביותר. והקב"ה אומר אז כמאמר הנביא [ישעי' ס"ג] "ואביט ואין עוזר ואשתומם ואין סומך ותושע לי זרועי וחמתי היא סמכתיני" שכיון שאין ישראל מסוגלים לפרנס אביהם שבשמים, כביכול הקב"ה למענם יעש.

והשתא יונח לנו דקדוק לשון הכתוב שאמר "אגרת הפורים השנית", כי באדר שני המגילה נקראת פעם שנית, שהרי כבר נקראה מאליה באדר הראשון, ושפיר קאי ל' "השנית" על האגרת. ודרשינן מקרא שקיומה של קריאת המגילה אצלנו היא בעת קריאתה בפעם השנית שהוא בחודש השני, אחר שכבר נקראה מאליה ומעצמה בחודש הראשון.

ומזה הטעם נקרא בשם "פורים קטן" ע"ד המבואר בגמ' ב"מ (יב:) שאף גדול הסמוך על שלחן אביו נקרא קטן. וה"נ, בפורים שבאדר ראשון אנו סמוכים על שלחן אבינו שבשמים שהוא כביכול מקיים המצוות במקומנו, וע"כ אנו חשובים כקטנים. וע"ש זה נקרא היום פורים קטן. והפורים הראשון גדול וקדוש מאד, רק נקרא קטן מפני שהוא סמוך על שלחן אביו ואינו בבחי' מפרנס. וי"ל עוד, שלכן נקרא קטן, כי אז הלבנה בפגימתה ובריחוקה מהשמש ומגן ה' בריחוק רב, ואז נתעורר בחי' פגימת הלבנה אשר מהאי טעמא נקראת המאור הקטן, כידוע.

ואחרי שאנו מקבלים שפעת האור הנספגת בקרבנו בפורים קטן, אנו מסוגלים כבר באדר השני לקיים המצוות בעצמנו, כי כבר קבלנו נתינת כח וחיות, וכבר ביכולתנו לפרנס אבינו שבשמים ע"י איתערותא דידן.

וזה הענין שמסתיים בפרשה זו התיקון של שובבי"ם ת"ת בשנה מעוברת, וכבר כ' בשלה"ק שבשביל שבשנה מעוברת היא עיקר פגימת הלבנה, לכך אז מתאריך זמן התיקון עד

המתגלה ביום אכן, הפורים כמ"ש בספה"ק יסוד יוסף וקדושת לוי, ומאיר לעולם אור נורא מעולמות הנקראים מרדכי ואסתר, וע"י קריאת המגילה מתגלה תוקף גילוי האורה מה שאין מתגלה אף בקריאת ס"ת (כמ"ש בדרשות חת"ם וקדו"ל). וזה ענין פשיטת המגילה באגרת כי מתוך תיבות המגילה בוקעים וזורחים לעולם שפעת זיו האור הגדול, ונכנסים לתוך העולם הזה. וכל המגילה הוא רק ע"פ דרכי הטבע, וע"י האור מאיר למטה לתוך עולם הטבעי (כמ"ש הקדו"ל). ולשם כך פושטים המגילה כאגרת כדי לבשם אורא דעלמא בעזוז קדושת האור המתגלית ומבצבצת מתוך תיבות המגילה, ולהשפיע ישועות והצלחות ברוחניות וגשמיות בכלל ופרט (כדא"י כ"ז בספה"ק).

והנה כן הוא הדבר בפורים רגיל, שע"י עבודתנו בארבע מצוות היום אנו ממשיכים השפע לכל העולמות, וע"ד שכ' בזה"ק (ח"ב דף מ:) שישראל מפרנסים לאביהם שבשמים כי ע"י עובדא דלתתא איתער לעילא, וכל העולמות מייחלים ומצפים לקיום מצוות היום שיקיימו ישראל. ע"ד שכ' בזה"ק היאך שממתינים כל העולמות והמלאכים שיספרו ישראל כליל פסח סיפור יצ"מ. וחי עולם נטע בתוכנו להשפיע ולהחיות לכל העולמות.

אבל בשנה מעוברת, שכפי המבואר לעיל גדול מאד ריחוק הלבנה מהחמה, ובאדר הראשון גדול מאד ההסתר והחשך, וכבר עברו שנים ושלשה שנים שלא הי' תקופת הלבנה מרוחקת מתקופת החמה כמו באדר הראשון שבמעוברת. וע"כ אין אז כחן של ישראל לפרנס לאביהם שבשמים ע"י קיום המצוות הנ"ל ולתקן ולהשפיע גודל האורה כבכל שנה, כי שחה לעפר נפשם ורחוקים מאד מגאולה של ניסן. וע"כ בגודל חכמתם קבעו אנשי כנה"ג לבל יקיימו מצוות היום באדר הראשון. וממילא כפי הכלל המובא בספה"ק כאשר אין בכוחן של ישראל לעשות התיקון נצרך, אזי הקב"ה בכבודו עושה כביכול התיקון למעננו, ואף שאנו אין קורין המגילה, מ"מ היא נקראת בשמים ע"י הקב"ה. וע"ד שאחז"ל (מגילה טו:)

עכשיו. ולדרכנו י"ל עוד, כי בשנה מעוברת שגדול מאד הריחוק של כנס"י [שהיא הלבנה] מהקב"ה [שהוא שמש ומגן ה'] וגובר ההסתר מאד, ע"כ מסתיים התיקון בפ' תצוה שבו חל פורים קטן, כי בו מסתיים גמר התיקון, שכבר עשינו מה שביכולתנו ואין בכוחנו לתקן כראוי, ואז כביכול הקב"ה בעצמו גומר התיקון, שהוא המקבץ נדחי עמו ישראל. וכאשר רואה שאין ביכולתנו לתקן, והיצה"ר בלבד אותנו לבל נעסוק כראוי ביגיעה בתורה ובתפלה בהתלהבות הלב, הוא בעצמו משלים התיקון. וע"כ זהו גמר התיקון של שובבי"ם ת"ת.

והבני יששכר במאמרי אדר (מאמר א') כתב שמרדכי ואסתר שייכים לבחי' הבשמים, וע"כ מרדכי נרמז שמו ב"מר דרור" דמתרגמין מר"י דכ"י כמאחז"ל. וכן אסתר נקראת הדסה. וע"כ נאמר במרדכי "ויזעק וזעקה גדולה וגו'" מפני שהקול יפה לבשמים ע"כ. ונמצא כי מרדכי ואסתר שייכים לבחי' הקטורת אשר סגולתה להשביח כוחות המקטרגים.

והנה אי' בזה"ק (ח"ב דף רכז) שצורתא דמשכנא כעין צורתא דעלמא, והל"ט מלאכות שנכנסו בבריאת העולם נכנסו אל בנין המשכן. ובניית המשכן נחשבת כבניית העולם, וכשנתחנך המשכן בר"ח ניסן הי' שמחה כבשעת בריאת שמים וארץ. וגם בריאת שמים וארץ בניסן היו, והלכה כר"י שבניסן נברא העולם. ולפי"ז, פרשיות תרומה תצוה הם סדר שלם של בריאת העולם. ותחילת הענין המדבר בציווי עשיית הארון הוא בחי' חודש ניסן שהוא הראש וראשון ובו נברא העולם. וסיום הענין במזבח הקטורת הוא בחי' חודש אדר שבו מתבסם העולם בריח הקטורת של מרדכי ואסתר. ובא הציווי שיונח מזבח הקטורת מכוון נגד הארון מבחוץ, שלא כהמנורה והשלחן שמשוכים לצדדים. וזה מורה על בחי' מסמך גאולה לגאולה, שיהא אדר סמוך לניסן. ועד"ז, מזבח הקטורת שהוא בחי' אדר יהא סמוך ונראה לארון שהוא בחי' ניסן. והשתא שפיר נכתבה פ' הקטורת בס"פ תצוה כי היא בחי' אדר העקב והסוף.

ועד"ז דוד המלך שחיבר ספר תהלים על כי לא זכה לבנות בעצמו את ביהמ"ק, וספר זה הוא במקום המשכן אשר בנה דוד לשמו ית'. וע"כ פתח דבריו יאיר במזמור "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וגו'" שזה הצדיק מעיקרו שלא חטא, והוא ארון הקודש כמ"ש "בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה". ובסיום ספרו סיים בפסוק "כל הנשמה תהלל י-ה", שמה למדו חז"ל (ברכות מג:) ברכת הריח שהוא דבר שהנשמה נהנית ממנו, והוא כנגד מזבח הקטורת. ואמרו שם: עתידים בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון שנא' "ילכו יונקותיו ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון", ע"כ והיינו שעתידים לחזור בתשובה ולתקן שנות הבחרות, וזה בחי' ריח הקטורת שהוא ענין הטהרה מהרע. ובה סיים דוד את ספרו שהוא גמר בניית המשכן בבחי' ריח הקטורת.

ובספד"ק באר מים חיים מביא בפ' זו את דברי האר"י הקדוש שרמז בפסוק "ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים", שר"ת א'ת ה'נרות בין ה'ערבים הוא אהב"ה, עיי"ש לפי דרכו. ולדברנו בא הרמז על האהבה שבין הקב"ה וישראל, שאף שלא השלימו תיקונם כראוי, אפ"ה מתעוררת האהבה בין הערבים דייקא כאשר נמצאים בחושך של הסתר שבחודש אדר, והקב"ה משלים תיקונם ומוחה חטאיהם.

ואחז"ל ג' הקב"ה מכריז עליהם בכל יום, על רווק הדר בעיר ואינו חוטא וכו'. ועד"ז רמז הכתוב בסוף פרשתנו "וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכפורים וגו'" שביום הפורים [שהוא בחי' יוה"כ כמו שאמרו בזה"ק (תיקוני ת' כ"א) יום כפורים], אז הוא הזמן שהקב"ה מכריז אחת בשנה שנתקנו חטאיהם וטהורים הם מחטא. וזהו סיומה של פרשתנו המכוונת נגד זמן סיום השבת. וסיום זה הוא אשר מוליכנו אל כניסת פורים קטן, ובודאי שיש בזה סייצתא דשמיא מיוחדת. ויעזור השי"ת שנזכה למסמך גאולה לגאולה במהרה בימינו.

פורים קטן

והנה כל השיטות שנחלקו בהם חכמי ישראל ניתנו מרועה אחד, ואלו ואלו דא"ח, ועי' בריטב"א למס' עירובין (דף יג:) שמבאר ענין זה, וכן בהקדמה לס' התניא עיי"ש, ולכל שיטה יש כנגדו מתיבתא בשמים ששם ההלכה כשיטה זו, אף שלא נפסק כן בהלכה, וכמו שמקובל שמי שאינו מניח תפילין דר"ת אף שעפ"י הלכה עשה כראוי עכ"ז במתיבתא של ר"ת לא יוכל להכנס, כי שם ההלכה נפסקת כר"ת, ואין לו חלק שם, והנה כתב הרה"ק מקאמרנא זצ"ל שבפורים הוא זמן שניתן בו רשות ליכנס להיכל איזה צדיק שרוצים, ונראה ביאורו כי פורים הוא יום של אחדות, כמ"ש לך כנוס את כל היהודים. ושולכים מנות איש לרעהו, ובזה מתאחדים כל ישראל בסעודתם. ולכן מנורת אי"ש לרעהו בגימ' שמ"ע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. כי כל ישראל

מתקבצים בבחי' אחד, וכמ"ש ישנו עם אחד. ולכן בפורים יכולים ליכנס להיכל איזה צדיק שרוצים כי אז מתאחדים כולם ברזא דאחד, ולכן ע"ל כ"ן קרא"ו לימ"ם האל"ה פורי"ם עולה בגימ' עו"ר תח"ש, שורמז לבחי' האחדות, והנה בשבוע הבעל"ט חל בו פורים קטן, ויש שיטה בגמ' והיא דעת רבי אליעזר ברבי יוסי שיכולים לצאת ידי חובת המגילה באדר ראשון לכתחילה, ויש כנגדו היכל בשמים ששם ההלכה כן היא, ועי' סעודת פורים קטן מתקשרים בגוון שלו בעור התחש, ונהנין מקדושת פורים, ויכולים להתקשר עם רבינו יחיאל מפרי"ז הסובר שחייבים במשתה ושמחה בפורים קטן, (עי' או"ח סי' תרצ"ו) ויש להוסיף רמז כי ישנו ע"ם אחד בגימ' פרי"ם קט"ן. (חסר בלא וא"ו כמ"ש רוב פעמים במגילה).

פרשת תרומה תשנ"ז

התעוררות מוסר לתענית אסתר

היכל הברכה על המגילה בפסוק והמן נפל על המיטה, כי מטה רומז לתפלת ערבית ועל זה התאמץ המן לבטל כח זה.

וגם הטרודים על המחיה ועל הכלכלה היו רגילים לקבוע לימודם בביהמ"ד עכ"פ ביום ראשון, וכעת נפלנו מכל זה, וע"ז אומר הפסוק הנפלים היו בארץ. ושמעתי מהאדמו"ר מסאטמאר זצ"ל שהזכיר בס"ג עובדא שאירע עם דודו של היש"מ שהיה רגיל להזהר בנט"י בין דגים לבשר. ופע"א הרגישו ב"ב שהפסיק לנהוג כן, ושאלוהו לפשר הדבר. והרהר בדעתו מה הסיבה שהתחיל להקל בזה, ופשפש ומצא שהיה לו הרהור של ספק אם הצדק עם הש"ץ שר"י והוא ענין של מינות. ואסף את בני העיר והתוודה שטעה במחשבה של מינות. ואי' בגמ' (ע"ז יב.) הפורש ממינות מיית, וזה יהא לסימן שנתקבלה תשובתו אם ימות באותה תשובה. וכן היה שבאותו מעמד נסתלק. (הובא בדברי יואל פ' וישלח דף קע"ז). והנה ענין הנטילה בין דגים לבשר הרבה צדיקים לא נהגו בו, ומאי כולי האי שנתעורר על ביטול מנהגו בזה. אלא כי אין החומר בפרט זה בעצמו אלא מחמת ביטול המנהג שהיה נהוג בו מאז, כי זה חמור מה שהאדם נופל מהנהגתו שהיה רגיל בו.

וע"כ עלינו להתעורר שלא נהיה מהנפילים, כי באיזה פנים נוכל לקבל האור חדש המתגלה בקריאת המגילה כנ"ל. הנפילים הי"ו בארץ בגימ' ע"ל מקר"א מגיל"ה. וגם הנפילים בגימ' פג"ם הלבנ"ה שחדש אדר הוא זמן התיקון של פגם הלבנה ואסתר דחז"ל מלשון איסתהר שהיתה יפה כלבנה. וע"כ ב"ת ה'מן נ'תתי ל'אסתר ר"ת לבנה, וגם ב"ת המ"ן בגימ' קידו"ש לבנ"ה.

ואין שום עצה לקום מפילתנו אם לא בקביעת לימוד שיעור מוסר בכל יום כי השכחה גוברת וצריך להתעורר בכל יום בלימוד בספרי מוסר הקדמונים או בספרי חסידות המיוסדים על יסודי דרכי העבודה כגון ס' התניא או מאור עינים וכיו"ב.

פרשת תצוה תשנ"ב

אכן אף שנותן לנו הקב"ה מתנה את אור הפורים עבור הנחשלים והנפלים מענני הכבוד אבל צריכים ג"כ להתכונן לזה בתשובה וכמ"ש במגילה לקיים את ימי הפורים האלה וכאשר קיימו על נפשם דברי הצומות וזעקתם. ולכן מתענים בתענית אסתר לפני פורים. וכבר אחז"ל שהגזירה היתה אז עבור החטא שנהנו מסעודתו של אותו רשע או משום שהשתחוו לצלם, וגם בזמנינו צריך להתכונן אם אין נכשלים באלו ע"י שפונים אחר הנאת תענוגי וחמודי העולם שיסוד כולם נסיונות ע"י בפתויים שונים עבור ישראל. והרי זה מענין החטא שנהנו מסעודתו של אותו רשע. ולדוגמא, שמיעת הרדיו שקשה לאוסרו על הצבור, שיש טוענים שצורך להם לשמוע את החדשות, אך אף את"ל שיש ממש בהיתר דחוק זה, אבל הרי לא ימלט שלא יתערב בהם שמיעת דברי כיעור. וגם חטא שהשתחוו לצלם ענינו אלהי זהב ואלהי כסף, וכמ"ש שהשתחוו לרישא דדהבא.

ויש להתבונן מה נפלא הדבר היאך נפלו אז ישראל כ"כ שנהנו מסעודתו של אותו רשע, שביארו המפרשים גודל הפגם בזה כי הסעודה היתה נערכת על שם ששמח אחשורש בהתיסדות מלכותו כי לפי חשבוננו כבר עבר הזמן של שבעים שנה לגלות בבל, ומעתה כבר אין להם תקוה ח"ו. וכשהשתתפו ישראל בסעודה זו הרי גדול הפגם עד מאד. והרי זה מפליא – שהרי ע' שנה לפני זה אמרו איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר ונשבעו אז אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, והיאך בזמן קצר נפלו מזה ונהנה מסעודה כזו החוגגת את בטול בנין בהמ"ק. וכן עלינו לתת לב היאך נפלנו בדרכי העבודה משנים הקודמות, כי רגילים היינו לקבוע יותר עתים לתורה, ללמוד בערב סדר הגון ואח"כ תפלת ערבית כדבעי, ועתה אין מתאמצים לבוא לתפלת ערבית, והרי גדולה מאד חשיבותה של תפלת ערבית, כאשר ראיתי אצל אנשי מעשה עד כמה התאמצו בתפלת ערבית והאריכו בה ביותר, ואי' בפי' של בעל

י"א פעמים שם הוי"ה בגימ' פו"ר

כי י"א פעמים שם הוי"ה בגימ' פו"ר, שבזמן פורים תיקנו צירוף הי"א. ומאז נשאר רק צירוף אחד לתקן, ובחנוכה תקנו אותיות י"ה של צירוף הי"ב, ועכשיו בגלות אדום הארוך הזה מתקנים אותיות ו"ה של הצירוף האחרון של שם הוי"ה. וזה מרומז בפסוק (תהלים ס"א) ישב עולם לפני אלקים, יש"ב בגימ' י"ב צירופי שם הוי"ה. עכת"ד.

ליל שב"ק וישב תשנ"ט

ואיתא מהאר"י הק' (הובא בחת"ס פרשתנו), שיש י"ב צירופי שם הוי"ה כידוע, שהם כנגד י"ב שבטים, וי"ב צירופים אלו נפגמו. וע"י גלות מצרים נתקנו י' צירופים, וזה מרומז בפסוק וירא ה' כי ס"ר לראות, ס"ר בגימ' י' פעמים שם הוי"ה, שע"י הגלות במצרים נתקנו י' צירופים של השם. ונשארו ב' צירופים של השם שהיו צריכים תיקון, וע"י גלות בבל תיקנו אותיות י"ה של צירוף הי"א, וע"י גלות פרס ומדי ונס פורים תיקנו אותיות ו"ה של צירוף הי"א. וזה מרומז בתיבת פור, כמ"ש פורים על שם הפור,

על כן קראו לימים האלה פורים – ע"ש הפור

הארכתי במאמר אגרת הפורים. ולכן נקרא פורים בלישנא דסט"א כדי להעלות את הנשמות האלו. וכן מרדכי נקרא ע"ש התרגום כמ"ש חז"ל מרדכי מן התורה מנין, כדכתיב מרדכי ומתרגמינן מר דרור מירא דכיא. וכן אסתר נקראת ע"ש התרגום כדאיתא (במס' מגילה יג.) שאסתר הוא לשון תרגום כי שמה הי' הדסה ואוה"ע קורין לה איסתהר, ובאיוב (ל"א כ"ו) עה"כ אם אראה אור כי יהל, תרגומו, אין אחמי אסתהר. וגם אין לך ספר מכתבי הקודש שיש לה כ"כ תרגום כמו אסתר כי יש תרגום ראשון באריכות, ותרגום שני יותר באריכות. ונראה שהם כנגד אדר ראשון ושני. והואיל וההסתר של אדר שני יותר גדולה כמו שביארתי באגרת הפורים, לכן תרגום שני יותר באריכות.

פורים

על כן קראו לימים האלה פורים. כי פורים אינו לשון הקדש כי בלשה"ק אומרים גורל כמש"כ הפיל פור הוא הגורל. ואין לך שום חג ומועד בישראל שנקרא בלשון תרגום או בלשונות שאר העמים חוץ מפורים. כי לשונות העמים ובפרט לשון תרגום הוא לישנא דסט"א כמו שהביא הב"י מהזוהר באו"ח סי' נ"ו, אשר מהאי טעמא אומרים קדיש בלשון תרגום כי הקדיש הוא שבח נפלא שאין כמוהו ואומרים אותו דוקא בלישנא דסט"א כדי להכניע את הסט"א ע"י הקדיש. ועיין בחידושי חת"ס על מס' חולין כ"ח ע"ב אשר מהאי טעמא אומרים שנים מקרא ואחד תרגום כדי לבטל כח הקליפה חד בתרי. וי"ל שישנם נשמות שנפלו למקום התרגום והם הנשמות של סוף השנה בבחינת אדר ראשון ואדר שני. וכמו שהארכתי במק"א. ולאלה הנשמות יש תיקון בפורים כאשר

נס של פורים מבחינת היובל

רחב"ה. [עפ"י הכלל שאות ך נחשבת למספר חמש מאות]. ולכן מקום התיבה שנחה שם אחר המבול הוא הר"י ארר"ט שהוא בגימ' שע"ר הנ'. וגם ארר"ט בגימ' דרור"ר. ולכן חוטי קורדנייתא שהם מהרי אררט אין בהם חימוץ כי אין החימוץ שולט שם. וזה נרמז בפסוק, כ"ל דג"י הי"ם בידכ"ם נתנ"ו בגימ' פורים במילוי האותיות פ"א וא"ו רי"ש יו"ד מ"ם. וכמבואר שהדגים הם מבחינת היובל, ולכן מזל אדר דגים, כי נס פורים בא מבחינת היובל.

פרשת נח תשנ"ו

בחינת היובל, שם מתהפך הדין לרחמים, בבחינת המתקת הדינים בשורשן. וכן ענין הנס של פורים שנאמר בו, ונהפוך הוא. נמשך מבחינת היובל, כמו שמבאר המהר"ל ענין שנעשה הנס בעץ גבוה חמשים אמה, כי שורש הנס מבחינת היובל. ועי"ז נעשה ענין ההתהפכות של ונהפוך הוא. וזה ענין מה שאיתא במדרש, שהמן לקח העץ חמשים מתיבת נח שהיה רחבה חמשים אמה, כי נח מבחינת היובל. לכן נמשך משם נס הפורים שהוא מבחינת היובל, ועי"ז נתקיים ונהפוך הוא. ולכן ונהפוך הו"א בגימ' וחמשי"ם אמ"ה

נס של פורים הכנה לבנין בית השני

התיקון של השראת השכינה במשכן. ולכן, אגרת הפורי"ם. בגימ', כבוד הוי"ה מל"א א"ת המשכ"ן.

פרשת שמות תשנ"ד

ענין הנס של פורים הוא הכנה לבנין בית השני, כמ"ש "בית המן נתתי לאסתר", וכמו שאחז"ל שמהרכוש של המן בנו את הביהמ"ק. וזה כדוגמת שרכוש מצרים השתמשו בו לבנין המשכן. וזה כל פתשגן הפורים, להכין את

נס דפורים בעיקבתא דגלות בבל כזמננו עיקבתא דמשיחא

לרבות הדור האחרון ועמך כולם צדיקים. וכן ובנ"י ד"ן חשי"ם עולה בגימ' שקלי"ם, שבבחי' זו של שקלים מתקשרים אף המדרגות התחתונות של שבט דן שהם בבחי' חושים שהיה חרש, יש להם אחיזה בשורש נשמות ישראל, ומתקשרים במשי"ח (אות חשי"ם) שהוא המלמד זכות על כל אחד ואחד מישראל. ושבט יהודה נמשל לאריה כמ"ש גור אריה יהודה, וגם דן נמשל לאריה כמ"ש דן גור אריה, כי דן הוא זנבא דאריה והוא ג"כ קשור ביחוד גמור עם ראש האריה.

ועל ענין זה כוון המן באמרו וכל זה איננו שוה לי אשר סופי תיבות אלו הם שם הוי"ה בהיפוך, ורמז בזה שאותם שהם בבחי' האחרית אין בהם התקשרות עם נקודת הראשית ששם כל ישראל מתאחדים בשוה, וז"ש זה איננו שוה לי שאין בהם נקודה הפנימית שכולם שוים בה. ורצה לעורר עליהם מדה"ד ע"י שם הוי"ה

וכבר נתבאר במק"א כי עיקר מלחמת עמלק היתה בנחשלים שפלטם הענין והם משבט דן הם המאסף לכל המחנות. וכדרך הזה בימי מרדכי ואסתר היה דור של עיקבתא דמשיחא כי היה אז סוף גלות בבל וסמוך לבנין בית שני, וזו בחי' שבט דן המאסף לכל המחנות. וכן אנו בדור עיקבתא דמשיחא בסוף המחנה בבחי' הזמן אנו בבחי' שבט דן. ועמלק והמן כווננו לנתק את הנחשלים משרשן שאין הם מחוברים עם בחי' הראשית כי הם באחרית המחנה. אבל האמת כי כל ישראל מקושרים בראשית שרשן, וזה שצירף הקב"ה את אהליאב בן אחיסמך למטה דן עם בצלאל בן אורי משבט יהודה, להורות שכולן שוין, כי נקודת הראשית עוברת בכל ישראל למגדול ועד קטן, מדור הראשון עד דור האחרון. וזה נרמז בתיבת שקלי"ם בגימ' דו"ר האחרון, שמצד הבחי' המתגלית בפ' שקלים כל הדורות כלולים בשוה

בלעם שהוא בחי' עמלק כמובא, הודה ואמר כי מראש צורים אראנו, כי בלק הראה לו את קצה העם שהם האחרית ורצה לקטרג עליהם כדרך שקטרג המן, וע"ז אמר בלעם כי מראש צורים אראנו שאף האחרית מקושרים הם עם נקודה הראשית שהם האבות הקדושים. ולאפוקי ממה שרצה עמלק והמן להתגרות באלו הנחשלים האחרונים שבישראל. וע"כ רא"ש צור"ם בגימ' אש"ר קר"ם בדר"ך זה לעומת זה.

פרשת ויקהל תשנ"ב

בהיפוך המורה על דין, וגם לכך נרמז השם בסופי תיבות כי בא לעורר פגם האחרית. אכן על זה אמר הקב"ה כבר הקדימ"ו שקליהם לשקליך, כי ע"י השקלים הם מתקשרים עם ספירות העליונות של ימי קד"ם והם מקושרים אחרית כראשית בנקודה המאחדת כל ישראל בשוה. וע"כ שקלי"ם בגימ' ז"ה איננו שו"ה ל"י, שהוא זה לעומת זה. וע"כ אמרה אסתר יבוא המלך והמן היום והפכה הצירוף של השם הוי"ה להיות כסדרו ובראשי התיבות וקישרה את ישראל עם בחי' הראשית ובמדת החסד, ואף

נס פורים ממקום גבוה ונסתר למעלה מן המקום והזמן – בחי' שער הנו"ן

שייך לבחי' הצניעות וההסתר, והוא מטעם האמור השייך לשורש הנס שנמשך ממקום עליון ונסתר, וגם הדסה על שם הבשמים, עכת"ד מהר"ל.

ובגמ' מגילה (דף יב:) דרשו עה"פ ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים, שיודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים, וצ"ב מה ענין זה להכא. ויבאר בהקדם מ"ש בספר מי השילוח, עה"פ ומבני יששכר יודעי בינה לעתים, שדקדק שלא אמר הפסוק יודעי עתים לבניה, אלא בינה לעתים, והכוונה, כי אף כשמצד החשבון בעוה"ז אין צורך לעבר החדש או השנה, מ"מ לפעמים הבינו חז"ל שיש צורך בכך עפ"י הסודות שלמעלה בשורש החדשים והשנים, וכמו שמצינו שאיימו ב"ד על העדים שיעידו על החדש כשרצו בכך, וזה ענין בינה לעתים, ע"כ, והיינו, שחכמים הם השולטים על הזמן כי הם למעלה מן הזמן.

והמהר"ל תמה היאך יתכן ששורש הנס של פורים, שהתחיל בהריגת ושת, נסתבב ע"י שבעת רואי פני המלך שהם רשעים, ותיירץ שתחילתו היה ע"י ישראל, עפ"י מאחז"ל (שם יב:) שמתחילה קרא המלך לחכמי ישראל, שהם יודעי העתים כנ"ל, ולפי שהיו יראים לפסוק את דינה של ושת השתמטו עצמם, ואמרו שמיום שחרב ביהמ"ק ניטלה עצה ממנו, זיל לגבי עמון ומואב וכו', ומעתה, כיון שהותחל עפ"י הסנהדרין שיעצו לילך לעמון ומואב, מקרי

המהר"ל, בהקדמה לספרו אור חדש מבאר, שנס פורים הוא ממקום גבוה ונסתר (וכן מתבאר מדברי האריז"ל), לפי שהמן גדול כוחו בקליפה בחמשים שערי טומאה, ולכן לקח עץ גבוה חמשים אמה, ולכן הוצרך נגדו נס ממקום עליון להכניעו, ולכן לא נזכר בכל המגילה בפירוש שמו ית', לפי שבאה הישועה מעולם עליון ונסתר.

ומבאר המהר"ל שזה הענין שמצינו במגילה כמה פעמים ענין המהירות, כמ"ש מהרו את המן וגו', מהר קח את הלבוש וגו', ויבהילו להביא את המן וגו', הרצים יצאו דחופים ומבוהלים וגו'. כי הנס בא מעולם שהוא למעלה מן הזמן, ולכן הוא דוחה את הזמן, ומזה נמשך ענין המהירות בבחי' זה לעומת זה. ויש לרמז בזה כי מהר"ז א"ת המ"ן גימ' נו"ן שער"י טומא"ה.

ולפי שהנס בא ממקום נסתר, לכן הגאולה היתה ע"י מרדכי ואסתר שהם בחי' הצניעות וההסתר. כי אסתר היתה לה מעלת הצניעות כמו שאחז"ל שהיתה מסתרת עצמה וע"ש כך נקראת אסתר. וכן מרדכי שהוא בחי' הקטורת, כמו שדחז"ל על מרדכי שנרמז בפסוק מר דרור שתרגומו מרי דכיא, והקטורת מורה על ההסתר, שמקטירין ביוה"כ לפני ולפנים, וגם בכל השנה מקטירין אותו על המזבח הפנימי, ובשעת ההקטרה היו כל הכהנים פורשים משם כמו שאחז"ל. וא"כ מרדכי שהוא בחי' הקטורת

שפיר שנשתלשל הנס ע"י ישראל, ע"כ.

ולדרכנו, נמשך הנס דייקא ע"י החכמים יודעי העתים, שהם השולטים על הזמן כנ"ל, לפי שהוצרך להמשיך נס שהוא למעלה מן הזמן. ויש לרמז יודע"י העתים גימ' שע"ר הנ', כי משם שורש הנס לעומת שער החמשים שבטומאה שהוא שורש המן כנ"ל.

והנה, ענין נסיון יוסף הצדיק עם אשת פוטיפר לפי המתואר בדברי חז"ל היה נסיון למעלה מן הטבע, ובכח התגברותו בנסיון זה למעלה מדרך הטבע וקיים ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה, שבנוסף לגדול הנסיון כשלעצמו ניתוסף עוד הבזיון שנס החוצה בלי לבושו, בזכות זה זכו ישראל לנס הגדול של קריעת ים סוף, כמו שדרשו חז"ל בפסוק הים ראה ויננס, מה ראה ארונו של יוסף שנאמר בו וינס ויצא החוצה.

ונס זה של קריעת ים סוף הוא משער החמשים, כמ"ש בפ' בשלח לפני נס קרי"ס וחמשי"ם עלו בני ישראל, ודרשו בזה"ק שרומז על שער החמשים, והיינו, שע"י עמידת יוסף בנסיון למעלה מן הטבע זכו לנס שהוא משורש שלמעלה מן הטבע, דהיינו משער החמשים.

וע"י שיוסף נתבזה שיצא החוצה בלי בגדים זכה יוסף שהלבישוהו בגדי שש, והיינו שזכה להמשיך בחי' אור המקיף שהוא ענין הבגדים כנ"ל, שהוא הבחי' השייכת לשער החמשים שהיא למעלה מטבע עזה"ו. ובכח זה הכין יוסף הנס של פורים, ששרשו משער החמשים המנגד להמן שהוא בבחי' שער החמשים שבטומאה, ולכן בגד"י ש"ש בגימ' המ"ן ב"ן המדת"א האג"י.

וזהו שנתן יוסף לבנימין חמש חליפות שמלות, שדרשו חז"ל ע"ז שרמז לו על מרדכי שיצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור וגו', והיינו כי המשיך יוסף את כח המקיפין של שער החמשים לבנימין שממנו יוצאים מרדכי ואסתר, שהם הממשיכים נס של פורים. ולכן מצינו בשניהם ענין הלבושים, כמ"ש ותלבש אסתר מלכות, וכן מ"ש ומרדכי יצא מלפני

המלך וגו', כי הוא בחי' המקיפין כנ"ל, כי יוסף זכה לבחינת מלבושים ונתן מהודו על בנימין.

ובפרטיות, לבוש התכלת של מרדכי רומז לבחי' אור המקיף, כמו שנתבאר שהתכלת דומה לרקיע ולכסא הכבוד, והוא שייך לבחי' שמיימית שהיא למעלה מעזה"ו. ולכן שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי, שדייקא ע"י בחי' התכלת באה הישועה, שבוה הכניעו את שורש המן של עץ גבוה חמשים אמה, ולכן תכל"ת במילוי האותיות תי"ו כ"ף למ"ד תי"ו בגימ' יעש"ו ע"ץ גבוה חמשי"ם אמה. והנה איתא בזה"ק שיום כיפורים הוא כמו פורים, וזהו יום כ'פורים, שהם שייכים לבחי' עזה"ב, בחי' היובל שהוא שער החמשים. ולכן בעבודת יוה"כ שנאמרה בפ' אחרי מות לא נזכר בה זמנה, ורק בסוף הפרשה אצל מצות עינוי נזכר בעשור לחדש תענו את נפשותיכם, לפי שעבודת יוה"כ בקדש הקדשים היא למעלה מן הזמן ולכן אצל העבודה לא נזכר שום זמן.

ועד"ז פ' תצוה, שהיא הפרשה של פורים, לא נזכר בה שמו של משה רבינו, כדוגמא שבמגילה לא נזכר שמו של הקב"ה, כי היא למעלה מבחי' השם. ועד"ז שכתב בעל התניא בענין יוה"כ בפסוק לפני ה' תטהרו, שיוה"כ הוא בחי' לפני ה', היינו למעלה מבחי' השם. ועד"ז הוא אור מגלת אסתר, שהרי פורים ויוה"כ בחינתם שוה. ועד"ז בפרשת תצוה לא נזכר שמו של מרע"ה, שפרשת תצוה הוא הפרשה של ז' אדר לידת משה שורש נס פורים, שהוא בחי' למעלה מן השם.

ופרשה זו מסיימת בעבודת יוה"כ, כמ"ש וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה, וכן בעבודת הקטורת שהיא שייכת ליוה"כ ולפורים, וכנ"ל שמרדכי ואסתר שייכים לבחי' הקטורת. וראה עוד בבני יששכר מאמרי אדר (מאמר א' אות ט'), בענין שנאמר במרדכי ויזעק זעקה גדולה ומרה, לפי שמרדכי הוא מר דרור שהוא הבשמים, והרי הקול יפה לבשמים, ע"כ. וסוף הפרשה נעוצה בתחלתה, שנרמז בה יוה"כ בתיבת ואת"ה שהיא בגימ' יו"ם כפורי"ם, כי היא הפרשה של פורים וכנ"ל.

ולא בשרשרות זהב כעליונו של חשן, ולפי דרכנו מובן, לפי שתחתיתו של החשן היו בו האבנים של יוסף ובנימין שהם שייכים לבחי' התכלת, וכמו שנתבאר לעיל, ולכן דייקא שם ראוי פתיל תכלת.

ולפי האמור שהקטורת שייכת לבחי' פורים ויוה"כ, לכן בכל יום בקריאת עבודת הקטורת מזכירים את יוה"כ, כמ"ש מכניס כה"ג מלא חפניו ביוה"כ וכו', והקטורת שבכל יום היא שיריים של יוה"כ, וכמ"ש היתה באה של שיריים לחצאין. ונמצא שבקטורת של כל יום מתקשרים ביוה"כ.

וכן באמירת הקטורת, ומתקשרים בשער החמשים במקום עליון שהוא למעלה מן הזמן, שבמקום ההוא אין המזיקין שולטים, ומתקשרים בנשמות מרדכי ואסתר, וכן"ל מהבני יששכר בענין שהקול יפה לבשמים.

ויש לרמז קטרת סמ"ס דק"ה בגימ' שע"ר חמשי"ם. ומתקטרת נמשך ענין ונהפוך הוא, ולכן מזב"ח מקט"ר קטרת בגימ' ונהפוך"ה הו"א אש"ר ישלט"ו היהודים.

פרשת תצוה תש"ס

ובזה יונח לנו מה שלא נכתב פ' מזבח הקטורת במקומו אצל שאר כלי המשכן, כי מזבח הקטורת שייך לבחי' שלמעלה מן החשבון, ואינו נתפס בכללי המקום והזמן, ולכן אין תמיהה אם הוא נזכר שלא במקומו, כי לא שייך מקום אצל מזבח הקטורת ואין שייך להקשות למה הוא שלא במקומו.

ועד"ז מה שדקדקנו על שלא נזכר הציץ בפסוק בחשבון שאר הבגדים, יובן עד"ז, כי הציץ הוא בגד השמיני, והוא בבחי' החוט השמיני של ציצית שהוא פתיל תכלת שהוא בחי' עוה"ב, בחי' שלמעלה משבעת ימי בראשית, ולכן יש בציץ פתיל תכלת, כי התכלת הוא בבחי' זו כאשר נתבאר לעיל, ולכן אין הציץ צריך להיות נכתב במקומו הראוי, כי הוא למעלה מבחי' המקום. ויש לרמז בתיבת צי"ץ בצדי"ק רבתי, כי צדי"ק רבתי מספרה כפול ארבע פעמים לפי הכלל שהביא החת"ס, ונמצא שתיבת צי"ץ בצדי"ק רבתי בגימ' גבו"ה חמשי"ם אמ"ה.

ועוד מצינו פתיל תכלת אצל החשן, שהיה תחתית החשן מחובר אל האפוד בפתיל תכלת

נס פורים בא ממקום שהיה למעלה מן הדעת

מעשי יעקב לעשו בעוה"ר, אז תמהים ישראל במה אהבתנו הרי אין אנו ראויים לכך, אבל הקב"ה משיב ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי, שכן עלה ברצוני לאהוב את יעקב ואין טעם ברצון, וכאשר אמרו החוקרים על ענין המוטבע באדם לאהוב דבר פלוני, שאין לזה טעם והסבר אלא כי בזה חפצו.

ועד"ז מובא לפרש ענין עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, שהיה בחי' שלמעלה מן הדעת ששם אין חילוק בין אותם שהם בבחי' ארור המן לאותם שהם בבחי' ברוך מרדכי. ויש להוסיף עד"ז את המובא במג"א, שמנין הגימטריא של ארור"ה המ"ן וברוך"ה מרדכי"ה הוא שוה, והרי זה מורה על ההשתוות שביניהם, שהרי הכלל הוא שהמספר המכוון מורה על שיתוף התוכן שבשניהם.

נס פורים, נמשך משורש עליון למעלה מטעם ודעת, שנתעורר לישראל שורש זה שהוא למעלה משכר ועונש, שהוא הבחי' שישאלם הם בנים למקום, ובין כך ובין כך הם קרויים בנים כמו שדורש רבי מאיר במס' קידושין (דף לו).

וכמו שמבאר בעל יסוד העבודה בענין מ"ש רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, שאף אם אין ישראל ראויים מצד מעשיהם, עכ"ז ישועה תהא להם מבחי' מקום אחר, שהוא שורש עליון שלמעלה משכר ועונש כנ"ל, לפי שרוצה ה' בעמו ואין טעם ברצון.

וכמו שביאר הפרי צדיק במ"ש אהבתי אתכם אמר ה' ואמרתם במה אהבתנו הלא אח עשו ליעקב ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי, דהיינו שכאשר בחיצוניות אין ניכר החילוק בין

הגורל, ומורה על ענין הנ"ל שאח עשו ליעקב ועכ"ז ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי. ולכן שני השעיריים בגימ' שור"ש הנעל"ם, כי מצד שורש הנעלם של ישראל נקבע הגורל אחד לה' ואחד לעזאזל אף ששנים הם בחיצוניותם.

פרשת צו - פרה תש"ס

וזה רמז שני השעירים של יוה"כ, שמצותם שיהיו שוים במראה בקומה ובדמים, ועכ"ז אחד מהם עולה עליו הגורל לה' והשני עולה עליו הגורל לעזאזל, שזהו בחי' הגורל שאין בו טעם. וביאר בספר פרי צדיק שמי שזוכה בגורל שאין שום הסבר לכך אלא לפי שכך עלה הגורל, וה"נ בשני השעירים שנקבעים ע"פ

נס פורים בא מעולם השמיני שהיא למעלה מז' שהיא עולם הטבע

לספרי הנביאים וכתובים.

משא"כ מגלת אסתר - שנא' וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם - הוא יותר גבוה, בחי' עד דלא ידע, והוא שער החמשים, וכמבואר בספה"ק שזהו ענין עץ גבוה חמישים אמה, וזהו בחי' שמן, ענין השמיני, שהוא למעלה מן הטבע ולמעלה מן ההשגה, עכתדה"ר.

ויש להעיר שהחכם הראשון שהוזכר במסכת מגילה הוא רב שמן (שמבאר מהיכן למדים שיש הרבה זמנים לקריאת המגילה), ושמו רב שמן בר אבא, אבא הוא בחינה גדולה כידוע, ור"ב שמן בגימ' דבר"י הפרי"ם האל"ה, שהוא כולל כל עניני המסכתא.

וממילא קשה ביותר, היאך זכה עשו שממנו יצא המן שעל ידי מפלתו זכינו לנס פורים ולמגלת אסתר.

וי"ל בזה (על דרך מה שתירץ האדמו"ר מבאבוב שליט"א בענין פרעה כנ"ל), שעשו כפר בבחי' הראשית, שהוא ענין הבכרה, כמ"ש למה זה לי הבכרה וגו' ויבז עשו את הבכרה - וכשכופרים בהראשית כופרים בהכל שהכל תלוי בהראשית שממנו נמשך הכל עד בחי' האחרית - נמצא שעשו כפר בכל.

אבל לאח"ז היה לו חרטה קצת, באמרו "את בכרתי לקח", והיה נחשב קצת כהרהור תשובה, שעשו רצה שוב לדבק את עצמו בבחי' הראשית, אע"פ שכוונתו היתה לטובת עוה"ז שישגיג הברכות (כמדומני שראיתי בחת"ס), ומחמת זה י"ל שזכה שממנו יצא המן שע"י מפלתו זכינו לנס פורים ולמגלת אסתר.

ויש לרמז משמנ"י האר"ץ יהי"ה מושב"ך

מבואר במהר"ל בענין מעלת מספר שמיני שמשם נשתלשל נס פורים שבאה מבחי' היותר גבוה משער הנז"ן, שהיא גבוה מז' פעמים ז' וכמבואר בענין יעשו עץ גבוה חמשים אמה - ועשו קשור עם עולם הזה שעניינו שביעי ולא שמיני, שענין השמיני הוא למעלה מן הטבע, ואין לעשו שייכות עם ענין השמיני.

וי"ל בזה עפ"י מה ששמעתי פעם מהאדמו"ר מבאבוב (שליט"א) זצ"ל, שהקשה היאך זכה פרעה הרשע שע"י מפלתו יאמרו ישראל שירת הים, ובכל יום אומרים ישראל שירה, ולא כל רשע זוכה לזה שע"י מפלתו יאמרו ישראל שירה, ובפרט שירת הים שאומרים בכל יום, והרבה שירות ותשבחות אומרים בתפלה אודות מפלת פרעה וחילו והשירה שאמרו.

ותירץ האדמו"ר מבאבוב (שליט"א) זצ"ל, שזה היה ע"י שאמר פרעה "ה' הצדיק", שמפני שהצדיק עליו את הדין והודה שה' הצדיק, ע"י זכה שמפלתו גרם קידוש ה' הכי גדול שע"י אומרים ישראל שירה בכל יום, עכת"ד.

וכמו"כ יש להקשות מהיכן זכה עשו שממנו יצא המן שע"י מפלתו זכינו לנס פורים, ושממנו יצאו הבני המן שלמדו תורה בבני ברק, ושע"י נס פורים זכינו למגלת אסתר - שכדברי החת"ס הוא יותר נעלה מכל שאר נביאים וכתובים.

ומבאר החת"ס בחידושו על מסכת מגילה, שזהו הסיבה לזה שמבואר במדרש שלע"ל יבטלו כל הנביאים וכתובים חוץ ממגלת אסתר, ומבאר שלע"ל יהיו כל ישראל נביאים, וממילא ישיגו מה שמבואר בנביאים וכתובים ועוד יותר, ולכן לא יהיו צריכים

בגימ' מגל"ת אסת"ר. וגם ומט"ל השמי"ם מע"ל בגימ' ע"ץ גבו"ה חמשי"ם אמ"ה.

ואם עשו זכה לזה רק מחמת זה שאמר ואת בכרתי לקח, והיה לו קצת חרטה ע"ז שכפר בענין הראשית, על אחת כמה וכמה קל וחומר, שלנו מגיע שכר שיהיה בלתי מוגבלת – שמעולם לא כפרנו בבחי' הראשית, ועושים

רצונו של מקום ולובשים תפלין בכל יום, שבו כתיב קדש לי כל בכור שהוא ענין הראשית, ואומרים אני ראשון ואני אחרון, ואומרים הן גאלתי אתכם אחרית כבראשית, ומודים אני מתחילה בענין הראשית – עאכור"כ שמגיע לנו שכר שיהיה גדול פי כמה מזה שעשו זכה לו. ליל שב"ק פ' תולדות תש"ס

נס של פורים במהירות

כתב המהר"ל בהקדמת ספר אור חדש, כי כל הענינים שעברו בנס של פורים היו במהירות. ויבהילו להביא את המן. מהר קח את הלבוש ואת הסוס. הרצים רוכבי הרכש יצאו דחופים ומבוהלים וגו'. וענינו הוא, כי נס של פורים בא ממקור נעלה וגבוה שאין הזמן שולט עליו, ולכן הכל נעשה במהירות וקפיצה כאילו דוחה ומגרש את הזמן. וזהו שדרשו על נס פורים לנמצח על אילת השחר, כמו אילה שכל הילוכה הוא בדילוג וקפיצה. ע"כ תוכן דברי המהר"ל.

והנראה בזה, שנס פורים הי' מכוסה בטבע

כידוע, ולכן גילו חז"ל שלא תאמר שהכל הי' ע"י הטבע. לא כן, כי היו נסים ממש ומברכים על המגילה, שעשה נסים לאבותינו. אבל הנסים המפורסמים שלא ע"פ הטבע פשיטא שהם באים ממקום שלמעלה מן הטבע והמקום והזמן, שהרי עינינו רואות שהם חוץ מן דרך הטבע. ולכן תמצא מפורש כמעט בכל הנסים שהיו במהירות ובקפיצה. וראש וראשון של כל הנסים הי' יציאת מצרים שהי' בחפזון ובדילוג כמ"ש מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות וגו'.

פרשת מקץ – שבת חנוכה

ישועות פורים ע"י כסף הכיפורים שורש האחדות של כל ישראל

גדול, שהוא עולם הבינה, מקבץ את האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים, וכוונס את נדחי ישראל להר הקדש בירושלים, ולכן כ"ל פקוד"י המחנ"ת בגימ' נדח"י ישראל"ל יכנ"ס.

ובגמ' פ"ק דמגילה איתא, ליכא מאן דידע לישנא בישא כהמן, ומבאר בספה"ק עבודת ישראל, שהמן היה לו כח בקליפה לעורר קטרוג בשמים בלישנא בישא שלו, ומאחר שבמקום כללות נשמות ישראל אין מגיע קטרוג, לכן ביקש המן לתופסם בבחי' הפרט ששם מגיע קטרוג. ולכן אמר ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים, שבזה ביקש לעורר את הפירוד, והוא ע"ד שאמר בלעם אפס קצהו תראה וכולו לא תראה, כי ביקש לפגוע בפרטי העם ששם שולט הקטרוג, ולא בכללותם, ובפסוק וירא משם קצה העם איתא בתרגום יו"ב"ע שהביט על הנפלים משבט דן.

וידוע מזהו"ק שעמלק ובלעם משורש אחד הם, ולכן אותיות עמלק ובלעם מצטרפים, כי ב' אותיות ראשונות של עמ'לק בצירוף ב' אותיות ראשונות של בלעם מצטרפים לתיבת בלע"ם, וכן ב' אותיות אחרונות של עמ'לק עם ב' אותיות אחרונות של בלעם מצטרפים לתיבת עמל"ק, ע"כ. ולכן המן שהוא זרע עמלק אחז בדרכו של בלעם כנ"ל, וביקש המן לתת עשרת אלפים ככר כסף, שזהו החשבון המכוון למאת הככר שנתנו ישראל כמבואר בתוס' פ"ק דמגילה.

והיינו, כי מאת הככר הוא שייך לחשבון הכללי של ס' רבוא (וכמו שביאר המהר"ל, שמספר העורף על ס' רבוא אינו מעיקר המנין והוא רק תוספת), וביקש המן ע"י שקליו לבטל כח השקלים של ישראל שהם משורש האחדות, ולעורר ענין הפירוד כדי שישלוט קטרוגו.

ולכן התיקון של פורים הוא לעשות בהיפוך ולקיים כנוס את כל היהודים, שהוא ענין האחדות, פורים גימ' ומפורד, שאז הזמן לתקן הקטרוג של הפירוד. וגם פורים בגימ' ברפד"ם, וע"ד שרמזו בספה"ק רפיד"ם אותיות פירוד"ם. והפורים יש בו כח האחדות, ולכן

ענין כסף הכפורים, כי המנין הכולל של ס' רבוא הוא עולם של נ' שערי בינה, ושם הוא המתקת כל הדינים בשרשן כדאיתא בספה"ק, ושם הוא שורש כפרת יוה"כ, וכן פורים, שהם בבחי' שוה.

וכמבואר בסידור הרב, שזהו ענין הגורל שמצינו ביוה"כ אצל שני השעירים ואצל פורים הפיל פור הוא הגורל, כי הגורל הוא ענין למעלה מהטעם והדעת כי אין שום טעם בדבר למה זכה זה בגורל, וכמו כן יוה"כ ופורים הם בבחי' הגורל שהוא למעלה מטעם ודעת.

והשקלים הם אשר קדמו לשקלי המן כדאי' בגמ', ובזכותם זכו ישראל לישועה מגזירת המן, שהשקלים הם בחי' כסף הכיפורים, שהוא בחי' הגורל כנ"ל, ובזה זכו לביטול הגורל של המן, ולכן כס"ף הכפורים בגימ' הו"א הגורל"ל לפני"י המ"ן.

והגורל הוא ממקום האחדות, שהוא שורש אחדות הנשמות במקור מחצבתם, ולכן אמרה אסתר לך כנוס את כל היהודים, שהוא ענין האחדות, שע"י נמתק הגורל של המן בשרשו ונהפכה הגזירה, כנו"ס א"ת כ"ל היהודים בגימ' הפיל פור"ד הו"א הגורל"ל, וגם הוא בגימ' וקר"ב פזורניו.

ואצל מספר הכללי של כל שבטי ישראל בפ' במדבר כתוב אלה פקודי בני ישראל לבית אבתם כל פקודי המחנות וגו', ולפי הנ"ל שמספר הכללי הוא מקום השורש של נ' שערי בינה, יש לרמז כ"ל פקוד"י המחנ"ת בגימ' נון"ש שער"י בינ"ה.

וכבר ביארנו שעמלק נזדקק לשבט דן שנפלט ונפרד מן המחנה, ועד"ז המן נזדקק לאלו דייקא כאשר ביארנו, ורמז לכך במה שכתב בספר רוקח, שנזכר במגילה שמו של המן נ"ד פעמים, והרי זה כמנין ד"ן שבהם רצה המן לפגוע.

ואמנם ע"י חשבון הכללי של כל שבטי ישראל, ששבט דן נכלל בהם, מתאספים בני דן ומצטרפים עם כ"ל ישראל"ל, שהוא העולם שמתאחדים בו כל נשמות ישראל. ואז השופר

שנאמר בו העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט, כי הוא בחי' השורש שכולם שוים בו, וכענין שכתב החת"ס עה"פ הלא כבני כושיים אתם לי, שההבדל בין הלבן והכושי הוא רק בעור החיצון אבל תחת העור הם שוים, ועד"ז כל ישראל שוים בשרשם.

וכבר ביארנו עפ"י המובא אשר ששים רבוא אותיות התורה הם מכוונים לששים רבוא נשמות ישראל, ונוטריקון ישראל הוא י"ש ש'שים ר'בוא א'ותיות ל'תורה, וכן ישר"ן הוא נוטריקון י"ש ש'שים ר'בוא נ'שמות, ולפי"ז הנה יש חמשה חומשי תורה וכנגדם מכוונים מחנות ישראל, כי ארבע מחנות לארבע צדדים ומחנה לוי'ה באמצע, וספרי בראשית שמות אחד גיסא וספרי במדבר דברים מאידך גיסא מכוונים לארבע המחנות, וספר ויקרא שהוא תורת כהנים הוא מחנה לוי'ה שבתוך המחנות, וכולם יחד הם כלליות ישראל ששים רבוא אותיות, צא וחשוב בראשית שמות ויקרא במדב"ר דברי"ם הם כמנין כ"ל פקודי המחנות לצבאת"ם ש"ש מאות אל"ף.

ובענין זה ראיתי לפרש בפסוק ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, פי', שכאשר נקהלו כל עדת בני ישראל, שהם מספר ששים רבוא כנגד ששים רבוא אותיות התורה, אמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, והוא מוסב על ישראל, שהן הם הדברים אשר צוה ה', כי ששים רבוא נשמות ישראל הם ששים רבוא אותיות התורה.

ולפי האמור יש לבאר מה שדרשו בגמ' (מגילה טו.) עה"פ לדעת מה זה ועל מה זה, ששאלה אסתר שמא עברו על חמשה חומשי תורה שנאמר בהם (שמות לב) מזה ומזה הם כתובים, וצ"ב הכוונה בזה, וגם יל"ד שפתח בחמשה חומשי תורה וסיים בלוחות אשר מזה ומזה הם כתובים.

והנראה, כי זה שהלוחות כתובים משני עבריהם מראה שהם באים ממקום עליון שאין שם מקום זמן, שלכן מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין כי אינם צריכים מקום, ולכן

פורי"ם בגימ' ויקב"ץ נידחנ"ו. והמן ביקש בעשרת אלפים ככר כסף לבטל מאת הככר כנ"ל, ולכן עשרת אלפי"ם בגימ' וכס"ף פקודי העד"ה מאת ככ"ר.

ועפ"ז יתבאר דברי המדרש רבה (במדבר רבה פ"ח) שבימי דוד היו מתים מאה אנשים בכל יום במגפה ר"ל, ותיקן דוד המלך לברך ק' ברכות בכל יום ובזה נתבטלה המגפה.

והנראה בזה, כי איתא בספה"ק שמאה אדנים שבמשכן הם כנגד מאה ברכות שבכל יום, כי אדנים הוא מלשון אדנות, שהוא השם בקריאתו באמירת הברכות.

והנה מאה האדנים הם ממנין מאת הככר, שהם מכוונים למנין ס' רבוא נשמות ישראל, ולפי"ז יש באדנים הכח של כללות נשמות ישראל, ועליהם נשען כל קומת המשכן, ובכללות ישראל הרי אין שום קטרוג, וע"י מאה הברכות מתקשרים במנין הכולל שאין בו קטרוג, ולכן ע"י תקנה זו נעצרה המגפה.

ודרשו חז"ל ענין המאה ברכות מהפסוק מה ה' אלקיך שואל מעמך וגו' אל תקרי מה אלא מאה, ולפי האמור, ע"י הק' ברכות מתקשרים בכללות ישראל, ולכן מ"ה הוי"ה אלהיך שואל מעמך בגימ' מחנה ישראל.

וע"י מנין הכולל של שבטי ישראל נחל המן מפלה, ולכן כ"ל אל"ה שבט"י ישראל בגימ' ויתל"ז א"ת המ"ן, שתלוהו על ידי עץ חמשים שהוא מקום הכולל.

וביום הכיפורים ובפורים מגיעים למקום השורש של כל ישראל, ולכן הצלחת שני ימים אלה הוא ע"י אחדות ישראל.

ולכן ביוה"כ מפיסים כל ישראל איש לרעהו, ובפורים נותנים משלוח מנות איש לרעהו, ומזה מגבירים כח האחדות, וע"י משלוח מנות מצטרפים סעודותיהם של כל ישראל לסעודה אחת, וע"ד המובא לענין עירובי חצרות שבזה מתאחדים ישראל בהצטרפותם לפת אחד.

וע"י שמתאחדים ישראל ביוה"כ ובפורים מגיעים למקום של כל ישראל, שהוא המקום שכל ישראל שוים בו, שזה בחי' מחצית השקל

פירודי"ם, שע"י הפירוד בישראל גובר עמלק, וכקטרוגו של המן ישנו עם אחד מפוזר ומפורד, וע"י מצות משלוח מנות איש לרעהו מתאחדים ישראל להיות משפחה אחת.

ובפרט בשנה מעוברת, שתכלית המכוון הוא להשוות את הלבנה עם החמה, שהוא בחי' ההשתוות והאחדות.

ומובא בספה"ק בענין י"ב צירופי שם הוי"ה, שיש לכל חדש צירף מיוחד (וכהיום נדפס זאת בסידורים, ואמנם אין צורך לכוון כוונת השמות, שהעיקר בתפילה היא כוונת הלב ולא להתפלל באופן טכני, ודי להתקשר עם הצדיקים המכונים הכוונות הראויות), ובחדש אדר שני, שאין לו צירוף, הצירוף הוא כללות י"ב הצירופים. ונמצא, שהנהגת חדש מעובר הוא בחי' הכלליות והאחדות. וזהו תיקון הלבנה, שהוא המאור הקטן בגימ' צ"א הלח"ם בעמלק, וכנ"ל שע"י האחדות לוחמים בעמלק, ועיקר התיקון הוא בשנה מעוברת כנ"ל, ולכן המאור הקטן בגימ' אד"ר ואד"ר.

וצריך להתאמץ כל אחד לפי מה שביכולתו לבטל פירוד הלבבות, ולקיים מה שזכר בתפילת הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם.

וה"ר שנזכה לחדשי אדר כהוגן שיהיו לנחת רוח לעילא ולתתא, ולזכות לדברי שלום ואמת ע"י השפעת קדושת מרדכי המזהיר על השלום, שהוא דובר שלום לכל זרעו.

פרשת כי תשא תש"ס

מקומם בקדש הקדשים שגם שם אין שולט בחי' מקום כי מקום ארון אינו מן המדה, ומשם באה כפרת יוה"כ שהיא למעלה מהחשבון, וכן משם בא העץ חמשים של המן כדאיתא במדרש שהעץ בא מקדש הקדשים.

ולכן הלוחות כוללים כל חמשה חומשי תורה, כי הם למעלה מהחשבון, וכח קיומם של הלוחות בעוה"ז הוא ע"י שמתחדים כל ישראל באהבה ובאחדות בכללות כל מחנות ישראל המכוונים לחמשה חומשי תורה כנ"ל.

ולכן אמרה אסתר שמא עברו על חמשה חומשי תורה שנאמר בהם מזה ומזה הם כתובים, כי מה שהם כתובים מזה ומזה אע"ג שאין להאותיות מקום, הם באותו משקל של חמשה חומשי תורה שהם מספר הכולל של כלל ישראל שאין שייך שם שום מקום זמן וחשבון, וממילא אין קטרוג ואין פגם כי כל חטא נעשה באותו מקום ובאותו זמן.

ובזה מובן הא דנקבע בגמ' (מגילה י:) המאמר שמקום הארון אינו מן המדה לפני הפיתחאות שפתחו האמוראים בענין נס פורים, כי ענין זה שייך לשורש הנס של פורים, שנמשך מבחי' קדש הקדשים שהוא למעלה מן החשבון.

ומעתה, הצלחת חדש אדר ושל הפורים הוא ע"י אהבת ישראל, שבזה מגיעים לשורש נשמות ישראל במקום התאחדותם בעולם של כל ישראל שמשם שורש הפורים, ובזה עורכים המלחמה עם עמלק אשר בא להלחם בישראל ברפידים, שרמזו ע"ז בספה"ק רפידים אותיות

ישועת פורים בזכות הקרבנות של ישראל

והקרב אליו כרשנא שתר וכו', שכל פסוק זה הוא ע"ש הקרבנות, שמלאכי השרת עוררו זכות הקרבנות של ישראל, עיי"ש, והוא בכח השקלים של אדר שמביאים תרומה חדשה, כנדרש מפסוק זאת עולת חדש בחדשו, וזה נרמז בתיבות זא"ת עולת חדש בחדש בגימ' והחדש אש"ר נהפ"ך לה"ם מיגו"ן לשמח"ה.

ולכן בחדש זה מהראוי ליזהר באמירת סדר הקרבנות לפני התפילה, ובזכות הקרבנות נזכה לירושת א"י, וכמו שאחז"ל עה"פ במה

חדש אדר הוא זמן שעוסקים בקרבנות, שמכינים השקלים לצורך הקרבנות, וגם בזמ"ז שאין מקריבים בפועל, מ"מ מובא בשם הרמ"ע מפאנו שאלהו הנביא מקריב הקרבנות בזמ"ז משקלי ישראל. ובפרי צדיק מבאר דע"י קריאת פ' שקלים, וע"י החשק של ישראל שרצונם ליתן השקלים, נעשה מזה שקלים ממש, ומהם מקריב אלהו הקרבנות.

וזכות הקרבנות גרם הישועה בימי אחשורש, כמו שדרשו חז"ל במס' מגילה עה"פ

אדע כי אירשנה, שביקש אברהם אבינו לידע באיזה זכות יזכו ישראל לירש הארץ, וא"ל

הקב"ה בזכות הקרבנות.

פרשת ויקהל תש"ס

ישועת פורים דוקא ע"י גורל

עשרה נסים נעשו בבהמ"ק, ושם הוא מקום הארת פנים באתגליא, ולכן כאשר הכהנים רצים לזכות בתרומת הדשן, זה שזכה ע"פ מעשיו להיות ראוי לזכות במצוה ישיג בריצתו להגיע ראשון אף אם הוא זקן, כי בהנהגה של גילוי פנים נראה בחוש שהזוכה ע"פ מעשיו משיג לזכות שלא ע"פ הטבע, כי שם בטל ההסתר, וא"ש שנקבע הזכות ע"פ הריצה, כי אין הריצה שם ע"פ טבע הגשמי.

והנה, כאמור, יש ב' מיני הנהגות, יש הנהגה של שכר ועונש, ויש הנהגה שלמעלה משכר ועונש, הנהגת י"ג מדות של רחמים, וחנותי את אשר אחון אע"פ שאינו הגון ואינו כדאי מצד שישראל בנים למקום ואף אם אינם זכאים סוף סוף בנים הם, והנהגה זו זכו ישראל דייקא אחר חטא העגל, שאז לימד הקב"ה למרע"ה סדר י"ג מדות כמ"ש בפ' כי תשא.

וזה ביאור מה שאמר מרע"ה בתפלתו אנא חטא העם הזה חטאה גדולה, דלכאורה תמוה מה רצה בזה להגדיל החטא ח"ו. אמנם הוא ע"ד משל לאב המתרה בבנו שישמור עצמו מליילך במקום שעלול להזנק, ולא שמע הבן בקול אביו וניזק, ובאותה שעה אין האב מביט על עברו את דבריו, אלא בגודל רחמנותו ממהר להציל את הבן. ועד"ז אמר מרע"ה אנא חטא העם הזה חטאה גדולה, הרי רחמנות גדול עליהם שמוכים וחולים הם בחטאה גדולה וצריך למהר לרפאותם, ונמצא שבדבריו עורר זכות עליהם.

ומעתה יבואר ענין שכללו את כל הכהנים בגורל אם ב' כהנים הגיעו בשוה. כי בדרך כלל מי שהגיע ראשון סימן הוא שזכה במצוה עפ"י זכיותיו, וכמו שנתבאר שהזכות קבע מי שיגיע ראשון.

אך כאשר שני כהנים הגיעו בשוה הרי א"א ששניהם זוכים בשוה, כי א"א ששנים יהיו במדרגה שוה, כי יעקב חבל נחלתו, וכל

מובא בפרי צדיק שיוה"כ ופורים שוים בענין זה, ששניהם הם בחי' הגורל, ששעירי יוה"כ הם ע"פ הגורל ונס פורים הוא ג"כ ע"פ הגורל שאין טעם למה זכו ישראל לנס, וכן מובא בסידור הרב בעל התניא, וזהו בחי' אהבתי אתכם אמר ה' אע"פ שאח עשו ליעקב כנ"ל, ויש לרמז כי הלוא א"ח עש"ו ליעקב בגימ' גרלו"ת [מלשון הכתוב על שני השעירים גרלות].

וכבר ביארתי בענין זה הא דאיתא במשנה ריש פ"ב דיומא, בראשונה כל מי שרוצה לתרום את המזבח תורם, ובזמן שהן מרובין רצין ועולין בכבש וכל הקודם את חברו בארבע אמות זכה, ואם היו שניהם שוין הממונה אומר להם הצביעו, כלומר, שמבטלין את קביעת הריצה וכל הכהנים נכנסים בגורל.

וצ"ב, למה כששניהם שוין עושים גורל בין כולם, ולמה אין עושים הגורל רק בין השנים שהגיעו בשוה.

וכן כל ענין קביעות הזכות ע"י הריצה הוא תמוה, הרי לא בשוקי האיש ירצה, וכי יש מעלה לריצה בישראל, ומה יעשה כהן זקן כהחפץ חיים ז"ל, שבודאי ראוי הוא ביותר לזכות במצוה, וכי בשביל שאין בכוחו לרוץ לא יזכה.

וביאור הענין, כי אין אדם נוגע במה שמוכן לחבריו, וכל אחד מגיע אל מה שראוי לו, ואמה"כ לא לקלים המרוץ, והיינו, כי הריצה תכליתה היא להגיע אל הדבר שחפצים להשיג, אך לא זה שרגליו קלות מגיע להשיג חפצו בריצתו, אלא זה שראוי לו להשיג הדבר ישיגנו בריצתו, אך הנהגת עוה"ז היא בדרך הסתר, ולכן נדמה לעין האדם שכוחות וכשרונות האדם עושים לו חיל, אבל האמת הוא כי לא לקלים המרוץ.

אמנם בבית המקדש ההנהגה היא בדרך גילוי, ששם ההנהגה היא נסית כמו שאחז"ל

התעוררות עולם הגורל, אלא ששם לא היתה ההתעוררות מצד ישראל כי היתה עליהם גזירה ואין חבוש מתיר עצמו, ואינו דומה ליוה"כ שכל ישראל זוכים ע"י הגורל, שביוה"כ התורה קובעת הנהגת הגורל, אבל בפורים היו צריכים להמשיך הנהגה זו.

לכן נסתבכה ההתעוררות מצד המן עצמו, שע"י שהפיל פור הוא הגורל עורר את עולם הגורל, ופור המן נהפך לפורנו, שזה גופא הביא את הישועה, ולא ידע המן את הבור שכרה לעצמו בהפלת הפור, הפי"ל פו"ר בגימ' יו"ם הכפרי"ם, שנתעורר ע"י הפור עולם הגורל כמו שמתעורר ביוה"כ ומזה נמשך הכפרה.

פרשת צו - פרה תש"ס

ישראל אחוזים בחבל כל אחד לפי מקומו, ולא נמצא בבריאה שני דברים דומים לגמרי, ולכן כל אחד יש לו מדרגה בפ"ע, וא"כ, כאשר הגיעו ב' כהנים בשוה, מאחר שא"א ששניהם זכו בשוה, בהכרח שביום זה אין ההנהגה ע"פ הזכות, אלא שעת רצון היא, וההנהגה היא ע"פ הגורל שהוא למעלה מהזכות.

ולכן כוללים את כל הכהנים בגורל, שמאחר שההנהגה ע"פ הגורל, הרי כולם שוים, ולכן אומר הממונה לכולם הצביעו. [וכו'] ועד"ז ביוה"כ, נמשך כפרה ע"י שמעוררים עולם הגורל בנתינת הגורל על שני השעירים, שבוה נמשך בחי' הגורל שהוא למעלה מזכות וחובה וזוכים ישראל לכפרה.

ועד"ז בפורים, זכו ישראל לישועה ע"י

ישועת פורים ע"י הסעודה שנתנה אסתר להמן

ולא השלים חסרונו ממעות צדקה. כי מבואר בתורת משה לחת"ס פ' תצא בשם מקובלים, כי כל סעודת מצוה הוא כמו שעיר המשתלח שהוא חלק הס"מ. (נראה לי שאין סעודת שבת בכלל, ואכמ"ל) ע"כ. ולפי"ז, מסתמא סעודת פורים הוא השעיר המשתלח, זכר ודוגמא לסעודת אסתר שעשתה להמן.

ומה שאירע לדינה אירע עם בן בנה רחב"ת. כי היא באמת היתה שייכת לעשו מצד לאה אמה. אבל הואיל וכבר נתלבשה בדמות אדם להיות מזרע יעקב, ומעורבת ואחוזה בחלקו וזכתה להכלל בקדושה חס יעקב עליה, ולא מסרה לעשו. וכן עשה רחב"ת עם מעות פורים, שהם דורונו של עמלק בן עשו. הואיל וזכו אלו המעות להתחלף ולהתערב עם מעות צדקה שהן חלק השכינה הק' שנקראת צדק"ה כידוע, לא רצה לקחת תמורתן מתוך הצדקה ולפרוע חובו לסעודת פורים, רק השאיר הכל לצדקה. ועי"ז הופרה מחשבת הס"מ הוא עשו שחשב שיחטוף את דינה לשכם, אחר שמנעה יעקב מעשו, כי אדרבה "נופל בשחת עשה", כי מזה יצא רחב"ת, לא רק שנמלטה דינה מחלק הס"מ הוא שכם אלא שזכתה בביזה של שכם והביאתו אל הקדושה, והוא חוזר ומקיים מעשה

והנה כל הדורון ששלח יעקב לעשו הי' בבחינת שעיר לעזאזל כדאי' בזוהר שאומרים לפני התקיעות. תק"ף בהמות בגימט' שעיר"ר כידוע. ואמר "אכפרה פניו" והוא פרשה של יום הכיפורים, וכן פורים שהישועה באה ע"י הסעודה שנתנה אסתר להמן. [וכו']

ומבואר בהאריז"ל (מובא באוה"ח) שזה שחשקה נפשו של שכם בדינה, מפני קדושתה, שבשכם הי' כבוש נפשו של רבי חנינא בן תרדיון וקדושתו חשק לידבק בקדושת דינה, והיא שאבה ממנו נשמת ר"ח בן תרדיון, ונרמז בפסוק "והארץ הנה רחב"ת ידים לפנייהם" רחב"ת נוט' ר' חנינא בן תרדיון עיי"ש. ויש להבין ענין הרמז בתיבה זו דוקא ולא במקום אחר. ונראה הביאור, כי ר"ח בן תרדיון נהג בוותרנות גבי מעשה של מעות פורים שנתחלפו במעות צדקה (ע"ז יח.), וכן לשונו של רש"י בהדי' שם שזכה לעוה"ב מפני שנהג בוותרנות. וכאן בחומש פירש"י רחבת ידים מלשון וותרנות עיי"ש. ולכן מרומז ר"ח בן תרדיון בתיבת רחב"ת ידים שפירושו וותרנות. כן הוא לפי פשוטו. [וכו']

ורחב"ת זכה לגדולתו ע"י מעשה שבא לידו כי נתחלפו לו מעות פורים במעות צדקה,

יעקב ע"י העובדא עם מעות פורים. וכל זה למען הודיעך כי כל שפר ארג נכסין וקנינים של עשו, הם באמת לאמיתו שייכין ליעקב אבינו, וכל אשר הציל אלקים מעשו ומשכם ומהמן,

לנו הוא ולבנינו כאשר תגלה ותראה מלכותו ית' עלינו וישים מלך עליון את אסתר על בית המן במהרה בימינו.

פרשת וישלח

ישועת פורים אף לדור שכולו חייב

ועד"ז קרה במלחמת עמלק שבימי מרדכי ואסתר שאף שנתחייבו שונאיהם של ישראל כלי' על שהשתחוו לצלם או על שנהנו מסעודתו של אותו רשע עד"ז הושיע הבוי"ת אותם מן הקמים עליהם והשיב להם גמולם בראשם, והיהודים אשר בשושן שעוד גדל חטאם יותר כמה שנהנו מסעודתו של אותו רשע, עוד זכו ביותר לפורים דמוקפין שהוא במדרגה נעלה יותר, הרי נראית בזה חביבות המופלגת של בני" אף כשהם חייבים בדינם, ועד"ז עתיד להיות בגאולה העתידה בהשלמת המלחמה בעמלק כאשר ימחה שמו מתחת השמים, יראה הקב"ה חביבותו לדור אחרון הגם שגדול מאד שפלותם ויהיו דור שכולו חייב

עד"ז יושעו בתשועת עולמים כאשר הושיע את ישראל בימי מרדכי ואסתר על אף היותם חייבים. וזאת היא הוראת נס דפורים שאין החוב מעכב את ישועתן של ישראל, כי הישועה נמשכת ממקום נשא וגבוה שאין מגיע שם שום רושם חטא, וכדאי' שמזל אדר דגי"ס ר"ת י"ג מכילין דרחמי שמשם נמשכה הישועה בפורים. וז"ש ומאמר אסתר קיים דברי הפרים האלה ונכתב בספר, שתיבות דבר הפרי"ם האל"ה הם בגימ' דו"ר שכול"ו חי"ב, שזהו הוראת דברי הפורים למען ידעו דור אחרון שאף כאשר יהיה דור שכולו חייב עתידים להושיע.

פרשת משפטים תשנ"א

בישועת פורים הי' תיקון לחטא של שאול

הריזשינער – הקימותי את דבר ד' – עשיתי פורים, קימו וקבלו. פורים בא ע"י חטא שאול. במקום החטא זכינו לתיקון. פורים מעלה ומתקן כשלונות ישראל. ויאמר ל"ו שאול"ל ברוך את"ה להוי"ה הקימותי א"ת דב"ר הוי"ה. גימ', א"ת אגר"ת הפורי"ם הזאת השני"ת, אדר השני – לנמוכים ביותר, פורי"ם – פ"י וא"ו רי"ש יו"ד מ"מ. גימ', דת"ן ואביר"ם.

שאול אמר לקיני (שמואל א' ט"ז) ויאמר שאול אל הקיני לכו סרו רדו מתוך עמלקי פן אספך

עמו ואתה עשיתה חסד עם כל בני ישראל בעלותם ממצרים ויסר קיני מתוך עמלק. אתה תקנת סעודת פורים היפך סברת עמלק, ואינו בדין שיגיע נזק במלחמת עמלק. ויב"א אהר"ן וכ"ל זקנ"י ישראל"ל לאכו"ל לח"ם. גימ' הקימת"י א"ת דב"ר הוי"ה. אתה עשית חסד עם כל ישראל ע"י הסועדה הזאת, תקוה לאחרית. תקוה לימי מרדכי ואסתר בשושן הברירה. ואת"ה עשי"ת חס"ד. גימ', ליהודי"ם אשר בשוש"ן.

פרשת יתרו תשנ"ה

אתא מלי קוצי קמחה דידכו ודחי עשרת אלפי ככרי כספא דירי

בניסן היה יום תנופת העומר. א"ל במאי עסקיתא. א"ל בזמן שבהמ"ק קיים מאן דמנדב מנחה מייתי מלי קומציה דסולתא ומתכפר ליה.

במס' מגילה (דף טז.) אצל המן אשכחיה דיתבי רבנן קמיה דמרדכי ומחוי להו הל' קמיצה וכו'. [פירש"י דורש בענינו של יום וט"ז

א"ל אתא מלי קומצי קמחא דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי. וראוי להבין מה ראה ללמוד בשעה זו הל' קמיצה כשסכנת מיתה מרחפת עליהם, והיה ראוי ללמוד הל' קדוש השם כדאי' בשל"ה שבשעת השמד יש ללמוד הלכות אלה.

עוד יש להתבונן בהא דדחז"ל (מגילה טו.) עה"פ ויעבור מרדכי, שהעביר יום ראשון של פסח בתענית. דלכא' מה ראה על ככה לבטל יו"ט בתענית והיה יכול להתמין עם התענית לאחר הפסח.

ובפשטות י"ל בישוב קו' ראשונה עפ"י הגמ' במס' תענית (דף ה:) בימי רבי שמואל בר נחמני הוה כפני ומותנא אמרי היכי נעביד ניבעי רחמי אתרתי לא אפשר אלא ליבעי רחמי אמותנא וכפנא נסבול. א"ל רשב"נ ניבעי רחמי אכפנא דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב דכ' פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון. ע"כ. והנה בפסח נדונין על התבואה ומה"ט אחז"ל מביאין העומר בפסח כדי שתתברך עי"ז התבואה שבשדות. ובזמן הגלות נעשה ענין זה ע"י קריאת הפרשה ביום ט"ז בניסן שבזה נשלמה פרים שתנו ונחשב כהקרבת העומר ומתברכת הנבואה שבשדות, ורמז לדבר כי ט"ז לחד"ש ניסן גימ' פרנס"ה טוב"ה וכלכל"ה. ומעתה י"ל שזה היתה עצתו המחוכמת של מרדכי להעביר רוע גזירת המיתה ע"י הלימוד בהל' קמיצה מענין הקרבת העומר ובה יא נשפע פרנסה וכלכלה וממילא תתבטל גזירת המיתה דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב.

אמנם יש להוסיף ביאור בעומק הענין – הנה ידוע ענין המדה הראשונה שהיא כתר ששם אין מגיע כלל קטרוג. וז"ש בזה"ק עה"פ מה תצעק אלי – בעתיקא תליא מילתא, כי עתיקא היא מדת הכתר שאין שם קטרוג כלל וממילא אין לחשוש על טענת המקטרג הללו עע"ז והללו עע"ז. והוא ענין המאמר הראשון של בראשית שדרשו חז"ל בשביל ישראל שנקראו ראשית, ונמצא שישראל מושרשים במאמר זה ולכך מתבטל הקטרוג מהם, כי שם

בחי' רצון העליון ואין טעם ברצון. והוא בחי' שער החמשים של שערי בינה, וע"כ ברכת המינים שנתקנה ע"י ר"ג בחורבן בית שני משהתחילו ישראל ליכנס לשער הנ' שבשערי טומאה שהוא המינות והאפיקורסות יש בה הניקוד של שם הוי"ה בקמץ כי לפי המבואר בתיקו"ז בדף הראשון יש עשר נקודות כנגד העשר ספירות, ונקודת הקמץ היא כנגד ספירת הכתר. וע"כ ברכת המינים שהיא כנגד שער החמשים שבטומאה שהוא המינות יש בה הניקוד של מדת הכתר שהיא בחי' שער החמשים.

ומזה הטעם כשרצה המן להתגבר על ישראל לקח עץ גבוה חמשים אמה כמ"ש המהר"ל שרצה לשלוט על שער החמשים שהוא רצון העליון, וכמו שאמר בלעם החליפם באומה אחרת ח"ו, כן היה גם מחשבת המן שהוא מזרע עמלק שהוא חד עם בלעם, ולכך עמלק במילוי האותיות עי"ן מ"מ למ"ד קו"ף עולה בגימ' גבוה חמשי"ם אמ"ה, וכן כת"ר גימ' עי"ן גבוה חמשי"ם אמ"ה, שכן היתה מזימת המן צורר כל היהודים לשלוט על בחי' זו וזה נרמז במ"ש צורר כ"ל היהודים שהוא ענין השורש שלהם שבו מתכללים כאחד במקום הראשית, וזו בחי' כל היהודים וע"ד שכ' בנוע"א בריש דברים בענין העולם הנקרא כל ישראל. כל הוא מספר חמשים רומז לשער החמשים, וע"כ כת"ר גימ' צור"ר כ"ל היהודים, וזה ענין שלקח עץ מקדש הקדשים כדאי' במד', כי קוה"ק הוא בחי' שער החמשים ששם אין שולט קטרוג וע"כ שם הוא מקום הכפרה ביוה"כ ושם אין הכה"ג מזכיר שום תפלה כי אם בצאתו לחוץ. וסבר המן להשתלט בכח העץ אשר הכין לו מקוה"ק. ואי' עוד במד' שלקח העץ מפרשנדא, ויובן כי העשרת בני המן הם כנגד עשרה המדרגות שבקליפה והראשון שבהם הוא פרשנדא המכוון למאמר הראשון, ע"כ הוא שייך לבחי' שער החמשים. ויש להבין בזה הא דאי' במד' שעשרת בני המן היו שרי חמשים של החמש מאות איש, שכל א' מהם היה שר על חמשים. כי כוון המן בזה להגביר שליטתו על שער

נקודת הקמץ כנ"ל בטל הקטרוג ממנו. ובירור מנחת העומר השייך למספר חמשים והוא המנגד לעמלק שהוא רוצה להתגבר על בחי' הראשית כמ"ש ראשית גויים עמלק. וע"כ תספר"ו חמשי"ם יו"ם בגימ' ראשית גוי"ם עמלק. וע"י הקומץ שהוא בחי' הכתר כנ"ל מתבטל מחשבת המן שהכין עץ גבה חמשים אמה. וע"כ קמ"ץ במילוי האותיות קו"ף מ"מ צדי"ק בגימ' גבוה חמשי"ם אמ"ה, ולכן עמלק במילוי האותיות עי"ן מ"מ למ"ד קו"ף הוא בגימ' גבוה חמשי"ם אמ"ה כנ"ל.

ומעתה יובן שעסק מרדכי דוקא בהל' קמיצה כי רצה בזה לעורר ההצלה ע"י הקמץ שהוא בחי' הכתר שלא יוכל המן לשלוט בכח העץ גבוה חמשים אמה, וע"כ לא המתין בתענית לאחר פסח כי היה רוצה לעורר הישועה בסגולת יום ב' דפסח שהוא יום הקרבת מנחת העומר. וע"כ קמ"ץ המנחה גימ' בפורי"ם, שע"י"ז באה הישועה. וז"ש המן אתי מלא קומצא דידכו היינו מילוי האותיות של קמץ העולים כמנין גבוה חמשים אמה, ודחי עשרת אלפים ככר דידי שהייתי רוצה לתת סכום חמשים שקלים לכל יהודי כדי לסייע בזה שליטת העץ גבוה חמשים אמה. אבל ע"י מילוי הקמץ נדחו ונתבטלו כל מזימות.

סעודת אסתר תשנ"ב

החמשים שבקדושה. ועשרת בני המן מפרשנדא עד ויזתא הם עשרת המדרגות מכתר עד מלכות.

ונרמז בשם פרשנדא שהוא נוט' פרש נ' דתא. והאחרון הוא ויזתא בחי' המלכות וע"כ ויזת"א בגימ' משי"ח ב"ן דו"ד. ויתבאר בזה מה שתמהו המפרשים אהא שכ' התוס' (מגילה טז.) שחשבו עשרת אלפים ככר שנתן המן הם כנגד המספר של שקלי ישראל. והרי חשבון חצאי השקלים של ס' רבוא מישראל עולה מאת ככר כמבואר בפ' פקודי ולמה נתן המן עשרת אלפים. אכן להנ"ל י"ל שכוון המן ליתן מספר חמשים שקלים נגד כ"א מישראל ובוה רצה להתגבר על בחי' שער החמשים של ישראל כנ"ל. והנה ביום הבאת מנחת העומר מתחילים לספור את מנין החמשים יום עד לשבועות. וע"כ שייכת מנחה זו לבחי' שער החמשים. וזה ענין הקרבת הקומץ של המנחה כי רומז אל נקודת הקמץ המכוונת למדת הכתר בחי' שער החמשים. והעומר נקרא קרבן ראשית שהוא שייך לבחי' הראשית ששם מושרשים ישראל שנקראו ראשית תבואתו. והעומר שהוא קרבן הראשית מברר בחירת ישראל שהם ראשית תבואתו ומבטל הקטרוג מהם. ובכללות מנחה היא קרבן של עני – ורומז אל העני בדעת שאין ראוי מצד מעשיו ושורה עליו הקטרוג, אך מצד הקומץ שהוא ענין מדת הכתר שמכוון אליו

אתא מלי קוצי קמהה דידכו ודחי עשרת אלפי ככרי כספא דידי

הו"ל למינקט לשון מלא קומצא שהוא לשון ריבוי אלא הו"ל לומר קומצא זוטא. עוד אי' שם (דף טז.) ותקרא אסתר להתך, התך זה דניאל ולמה נקרא שמו התך שחתכוהו מגדולתו. ופירש"י כי בלשצר השליטו תלתא במלכותו וכן דריוש המדי. וכשמלך אחשורש חתכו מגדולתו. וצ"ב לאיזה ענין קראתו המגילה במקום זה דייקא בשם התך ע"ש שחתכוהו מגדולתו, שהרי לא היה זה ענין שנוולד בזמן ההוא כי אם בתחילת מלכות אחשורש. וגם צ"ב דהיאך שייך לומר לגבי

במס' מגילה (דף טז.) איתא דהמן אשכחיה למרדכי ביום ט"ז ניסן שהיה לומד לתלמידיו הלכות קמיצה ושאלם במאי עסקיתו. אמרו לו בזמן שבהמ"ק קיים מאן דמנדב מנחה מייתי מלי קומצא דסולתא ומתכפר ליה. אמר להו אתא מלי קומצי קמחא דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי. וצ"ב למה נקט מרדכי דוקא הלכה זו של מלא הקומץ, יותר משאר הלכות עומר. וגם יל"ד בלשון מלא קומצא דידכו, דהרי לפי המשמעות שבא להפליג היאך שהקומץ המועט דחה ריבוי ככרי הכסף, לא

שנתגלה לו דייקא סוד של נט"י י"ל כי הידים כוללים כל הגוף ע"י עשר האצבעות שהם כנגד העשר ספירות שהם כללות שיעור קומת הגוף כמ"ש בפתח אליהו שאברי הגוף מכוונים לעשר הספירות. וכן אחז"ל במס' ברכות עה"פ ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך ה', שכל הנוטל ידיו כאילו רחץ כל גופו, והיינו לפי שהידיים הם כללות הגוף. וע"כ משנתמנה הבעש"ט להיות צדיק הדור הכולל כל שיעור קומת הדור נגלה לו סוד נטילת ידיים שהוא כללות כל הגוף.

ונקדים עוד דברי הגמ' (ב"ב ד.) שנענש דניאל על שהשיא עצה לנבוכדנצר להנצל מן העונש שאמר לו וחסאך בצדקה פרוק. ודנו שם בגמ' מה היה העונש. והתוס' הביאו שם בשם התרגום יונתן על מגילת אסתר שנענש במה שנהרג ע"י המן בהיותו שליח בין מרדכי ואסתר כמ"ש במגילה ששלחה אסתר את התך למרדכי ולא נזכר שהשיב התך את דברי מרדכי, כי בראות המן שדניאל מוסר דברים בין אסתר למרדכי נתקצף והרגו. וצ"ב למה המתינו מלענשו עד עתה, שזה זמן רב מאז שהשיא העצה לנבוכדנצר.

ויש לבאר לפי ההקדמה הנ"ל שבכל דור יש צי"ע שהוא צדיק הדור. וי"ל שדניאל בדורו היה צדיק הדור שאליו נתגלה קץ הגאולה המבואר בספר דניאל, והוא היה מזרע מלכות בית דוד. ויש לו שייכות לנשמת משיח, ובפירושו אמרו בגמ' סנהדרין (צח:) שהוא משיח, אם מן מתיא הוא כגון דניאל איש חמודות. עי"ש. וכן מצינו שמסר נפשו על עבודת התפילה שענין זה שייך לבחי' משיח שנקרא כן מלשון שיח. ועוד אמר ואני תפלה, והיה דניאל מבחי' שער הנו"ן. ומאחר שזה לעומת זה עשה אלהים, וכל שיש בקדושה יש לעומתו בקליפה, לכן היה המן לעומת דניאל בשער הנו"ן שבקליפה ולכן עמד המן בכח העץ גבוה חמשים אמה, ודניאל בגימ' המן, כי הם זה לעומת זה, וכל זמן שהיה דניאל במדריגתו זו לא היה יכול המן לשלוט עליו. אמנם כשעמד המן הרשע על היהודים ע"י ששקל עשרת

דניאל שחתכוהו מגדולתו במה שלקחו ממנו השליטה במדינות המלך. וכי נחשב אצלו זה הכבוד המדומה עד שיאמר עליו שחתכוהו מגדולתו.

ונקדים מה שהארכנו בפ' משפטים העל"ט לבאר בענין החטא שנהנו מסעודתו של אותו רשע, דבאמת עיקר החטא היה שהשתחוו לצלם אלא שהתעוררות הקטרוג נתהווה ע"י שנהנו מסעודתו של אותו רשע, כי בזה הביאו עצמם להיות נידונים בהיכל חובה בב"ד של ע' שרים העליונים שהם דנים במדה"ד. וע"י זכותו של מרדכי שלא כרע ולא השתחוה להמן, בזה תיקן הפגם והגין זכותו על כל ישראל שיהיו נדונים בהיכל זכות ע"י הקב"ה בעצמו ואז כבר יצאו זכאים כי הקב"ה מצא להם פתח זכות. יע"ש ביאור הענין באורך. ועדיין חל עלינו חובת ביאור למה היה נצרך זכותו של מרדכי שלא השתחוה להמן לתקן הפגם שהשתחוו לצלם, ואמאי לא הועיל זכותם של חנניה מישאל ועזריה שמסרו נפשם שלא להשתחוות לצלם.

ויבאר עפ"י הנודע שיש כח ביד הצדיק שתגין זכותו על אחרים, והכל תלוי לפי ערך זכותו וכפי ערך מעלתו תגדל כח הגנת זכותו. יש צדיק מגין על העיר כדמצינו בסדום, ויש צדיק מגין על המדינה, כמו איוב. ויש בחי' צדיק יסוד עולם שהוא במעלת צדיק הדור שיפה כח זכותו להגין על כל הדור, שהוא צדיק הכולל את נשמות כל ישראל והוא בבחי' משיח באותו דור, ובכל דור יש צדיק מסויים שהוא צדיק הדור ואליו נמסר מן השמים משפט בני ישראל על לבו להיות מאותם הדנים בב"ד של מעלה ונגלו לו תעלומות, ויחודים וכוונות מיוחדים שאינם מתגלים רק לצדיק הדור בלבד. וכנודע המעשה מהבעש"ט זי"ע שפע"א בסעודה שלישית אמר שכבה נר המערבי שנפטר אז האור החיים הקדוש, וידע זאת ע"י שגילו לו אז סוד כוונת נטילת ידיים, אשר זה הסוד אינו נמסר רק לצדיק הדור, ועד עתה לא היה נגלה סוד זה רק לבעל האוחה"ק שהוא היה צדיק הדור. ועתה משנסתלק נכנס הבעש"ט תחתיו ולכן הודיעו לו עתה סוד זה. וענין מה

הזכות של חנניה מישאל ועזריה שמסרו נפשם שלא להשתחוות לצלם כי הם לא היו במדרגת צי"ע ואין זכותם מועלת לכל הדור. ואילו דניאל שהיה אז במדרגה זו מ"מ הוא לא היה כלל שם בשעת הגזירה שישתחוו לצלם כי ברח משם, כדאיתא בחז"ל. ולכן היה צורך בזכותו של מרדכי שלא השתחוה להמן ובזה היה תיקון על מה שהשתחוו לצלם. וע"כ נסתבב שיזכה אז מרדכי לבחי' צי"ע כדי שיע"ז יועיל זכותו על כל הדור.

ויל"פ בזה דקדוק הלשון שנאמר במגילה וירא המן כי אין מרדכי כורע ומשתחוה לו וימלא המן חמה ויבו בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו וגו'. ולהן כשיצא המן ממשטה אסתר כתוב וכראות המן את מרדכי ולא קם ולא זע ממנו וימלא המן על מרדכי חמה. דקדק הכתוב על מרדכי ולעיל לא כתוב על מרדכי, כי בפעם הראשון עדיין לא היה מרדכי בבחי' צי"ע כי עדיין היה דניאל במדרגה זו ולכן היה בזיון בעיני המן לשלוח יד במרדכי לבדו כי אין הוא חשוב לעמוד נגדו רק בקש לשלוח יד בכל עם מרדכי. אבל לאחר מכן שכבר נעשה מרדכי צי"ע והיה בבחי' שער הנו"ן בקדושה לעומת מדרגת המן בקליפה, והמן הרגיש זאת לכן כבר נאמר וימלא המן על מרדכי חמה, שכבר היה חשוב בעיניו לעמוד נגד מרדכי.

והנה עמלק הוא המקטרג על בני ישראל וטוען להקב"ה החליפם באומה אחרת. ואי' במדרש בפ' בלק עה"פ בנה לי בזה שבעה מזבחות שכוון בלעם לבנות שבעה מזבחות כנגד שבעה מזבחות שעשו ישראל, ואמר להקב"ה למה קבלת את אלו לא בשביל עבודה שעבדו לפניך, לא נאה לך שתהא נעבד משבעים אומות ולא מאומה אחת, השיבתו רוח"ק (משלי יז) טוב פת חרבה ושלוה בה מבית מלא זבחי ריב. טוב מנחה בלולה בשמן וחרבה מבית מלא זבחי ריב שאתה רוצה להכניס מריבה ביני ובין בני ע"כ. ונמצא שהמנחה היא המועלת לבטל קטרוג עמלק ובלעם ששניהם בחדא מחתא כמ"ש בזוה"ק, שרוצים לטעון החליפם באומה אחרת, כי בחי' קומץ המנחה

אלפים ככר כסף אשר ביארו המפרשים שכוונתו היתה לחלק הכסף לעניים כדי שיועיל לו זכות הצדקה. ולכאו' מאין השיג המן שכליות זו שזכות צדקה יש בכוחה להועיל, אין זה אלא לפי שידע את מאמר דניאל לנבוכדנצר וחטאך בצדקה פרוק. לכן נתעורר עתה הדין על דניאל שהשיא עצה זו לנבוכדנצר ובזה גרם לגזירת המן. וע"כ נגזר עתה לענוש את דניאל, והעונש היה שאבד את מדרגתו שהיה בחי' צי"ע ונכנס תחתיו מרדכי. והן הנה דברי חז"ל שחתכוהו מגדולתו. והכוונה על מעלת הגדולה האמתית הזאת שהיה צי"ע, ולא על גדולה המדומה ששלט על שליש המלוכה. ומעתה גם דברי התרגום יונתן שנהרג דניאל ע"י המן תואמים יחדיו עם דברי חז"ל הללו שחתכוהו מגדולתו. כי מאחר שנפל ממדרגתו שהיה עד עתה במדרגת שער הנו"ן שבקדושה לעומת המן שהיה בשער הנו"ן שבקליפה, עי"ז היה כבר המן יכול לשלוט עליו ולהרגו לפי שהיה המן למעלה ממנו במדרגות הקליפה.

ובישמח משה כתב עה"פ ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, שמרדכי כבר ידע את כל דברי המגילה טרם שנעשה הנס. אלא שלא גילה הדבר כדי שישוכו ישראל בתשובה. והנה אחז"ל שכשבקשה אסתר כתבוני לדורות לא רצו אנשי כנה"ג עד שמצאו סמך מן הפסוק כתוב זאת זכרון בספר. הרי שאנשי כנה"ג שמהם היה גם דניאל לא ידעו דברי המגילה ורק מרדכי ידע, וזאת לפי שהוא נעשה אז בחי' צדיק הדור ולכן רק לו נגלו הדברים, אבל דניאל לא ידע כי באותה שעה חתכוהו מגדולתו כנ"ל. ויש לרמז כי יד"ע א"ת כ"ל אש"ר נעש"ה בגימ' כתוב זאת זכרון בספר, שמרדכי ידע את דברי המגילה הנרמזת בפסוק כתוב זאת זכרון בספר, וגם ומרדכי יד"ע בגימ' משי"ח.

והנה כל ענין זה שנכנס מרדכי תחת דניאל להיות צדיק הדור היה בו חסד נפלא להצלת ישראל. כי מאחר שהיה הצורך לתקן את הפגם שהשתחוו ישראל לצלם, ולזה צריך זכותו של צדיק הדור הכולל את כל הדור שתועיל זכותו על כל ישראל. ולכן לא הועיל

שהיא האזכרה העולה ל' היא כבחי' צי"ע המועיל לכל הדור.

ולכן קמץ במילוי האותיות קו"ף מ"ם צדי"ק עולה כמנץ עמלק במילוי עי"ן מ"ם למ"ד קו"ף, כי הוא המנגד לקטרוג עמלק. וגם עולה כמנץ גבו"ה חמשי"ם אמ"ה שהיא קליפת עמלק. והן הם דברי הגמ' שאמר המן אתי מלי

קומצא דידכו וגו' שמילוי הקומץ שהוא כמנץ המילוי של עמלק דחי עשרת אלפים ככרי דידי, שנתבטל בזה מה שרצה המן להשוות עצמו עם בני" בנתינת צדקה ולעזור בזה טענה של החליפם באומה אחרת, ועי" קמץ המנחה בטל הקטרוג.

סעודת אסתר תשנ"ג

אתי מלא קומצא דידכו ודחי עשרת אלפים ככרי כספא דידי

ושם גדולה מעלתה. ועשרון הוא לשון המורה על מיעוט על דרך שאמרו המדקדקים שלשון אישון הוא לשון איש קטן, כי באישון העין נראית צורת האיש. וה"נ עשרון מורה חלק קטן. ומ"מ הוא מונף ומתרומם עד כי גדל מאד. וזה שאמר המן שמלוא הקומץ של עשרון קטן שלכם דחה את העשרת הגדול משלי. כי כאן באוה"ז עשרת אלפים ככר כסף הוא גדול. אבל במקום ההנפה ביום הנף דידכו גדול ודוחה דידי.

ואצל עשרת בני המן שצריכים לכתוב כולם בעמוד אחד ועשרת בסוף דפא, כי זה היה היחול של המן לעלות בכל שיעור קומתו עד גבהו של כל עשרת המדרגות של הבריאה ולדחות משום את מרדכי והיהודים שבשבים נברא העולם, ומרומזים במאמר ראשון של עשרת המאמרים, בראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית. ואצל מפלת המן וכל שיעור קומה שלו עם עשרת מדרגותיו, נשאר העשרת שלו למטה בסוף הדף, ואין כח בו לעלות למעלה בבחינת עומר התנופה כמו העשרון של ישראל. ולכן עשרון (חסר כמו שנכתב בתורה) בגימט' כת"ר. שעולה עד המדרגה הראשונה שהיא בראשית.

סעודת אסתר תשמ"ח

אי' בגמ' (מגילה טז.) שמצא המן את מרדכי עוסק בהל' קמיצה ביום ט"ז בניסן שהוא יום תנופת העומר, והיה עוסק בענינו של יום. ואמר המן אתי מלי קומצא קמחה דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי ע"כ. ולכאו' צ"ב דהא עשרת האלפים ככרי כסף נתן המן לצדקה כדאי' בדחז"ל וא"כ למה באמת ידחו מלפניו מלי קומצא של ישראל.

אמנם הנה כל פעולות טובות של עכו"ם אינם רק הוספת מעלה בנפש העושה, אבל אין בהם שום הוספת כח והשפעה בעולמות. משא"כ עובדא טובה של בר ישראל עולה ומתגדלת מעולם לעולם וככל שעולה יותר מתגדלת יותר עד שבהגיעה למעלה היא גדול עד אין חקר ועל ידה נשפע כל טוב בכל העולמות והמלאכים ניזונים ומהשפעתם, ואין לשער כמה עובדא קטנה בעוה"ז מתגדלת בעולמות העליונים. אבל אומה"ע אין להם כח זה כלל במעשיהם הטובים, כמבואר בדרך ד' לרמח"ל. ונמצא שמלי קומצי של ישראל אף שבעוה"ז נראית קטנה אבל בעולמות העליונים מתגדלת מעלתה בריבוי הפלגה עד שעשרת האלפים של המן אינה חושבה כלום כנגדה.

וזה ענין הנפת העומר. שמביאים מנחת עומר קטנה אבל היא מתרוממת ומונפת למעלה

אתא מלי קומצא קומחא דידכו ודחי עשרת אלפים ככרי כספא דידי

המן אתי מלי קומצא קמחא דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי ע"כ. ולכאו' צ"ב דהא עשרת האלפים ככרי כסף נתן המן לצדקה

אי' בגמ' (מגילה טז.) שמצא המן את מרדכי עוסק בהל' קמיצה ביום ט"ז בניסן שהוא יום תנופת העומר, והיה עוסק בענינו של יום. ואמר

כדאי' בדחז"ל וא"כ למה באמת ידחו מלפניו מלי קומצא של ישראל.

אמנם הנה כל פעולות טובות של עכו"ם אינם רק הוספת מעלה בנפש העושה, אבל אין בהם שום הוספת כח והשפעה בעולמות. משא"כ עובדא טובה של בר ישראל עולה ומתגדלת מעולם לעולם וככל שעולה יותר מתגדלת יותר עד שבהגיעה למעלה היא גדולה עד אין חקר ועל ידה נשפע כל טוב בכל העולמות והמלאכים ניזונים מהשפעתם, ואין לשער כמה עובדא קטנה בעוה"ז מתגדלת בעולמות העליונים. אבל אוה"ע אין להם כח זה כלל במעשיהם הטובים, כמבואר בדרך ד' לרמח"ל. ונמצא שמלי קומצי של ישראל אף שבעוה"ז נראית קטנה אבל בעולמות העליונים מתגדלת מעלתה בריבוי הפלגה עד שעשרת האלפים של המן אינה חשובה כלום כנגדה.

וזה ענין הנפת העומר. שמביאים מנחת עומר קטנה אבל היא מתרוממת ומונפת למעלה ושם גדולה מעלתה. ועשרון הוא לשון המורה על מיעוט על דרך שאמרו המדקדקים שלשון אישון הוא לשון איש קטן, כי באישון העין

נראית צורת האיש. וה"נ עשרון מורה חלק קטן. ומ"מ הוא מונף ומתרומם עד כי גדל מאד. וזה שאמר המן שמלוא הקומץ של עשרון קטן שלכם דחה את העשרת הגדול משלי. כי כאן בעוה"ז עשרת אלפים ככר כסף הוא גדול. אבל במקום ההנפה ביום הנף דיכרו גדול ודוחה ידי.

ואצל עשרת בני המן שצריכים לכתוב כולם בעמוד אחד ועשרת בסוף דפא, כי זה היה היחול של המן לעלות בכל שיעור קומתו עד גבהו של כל עשרת המדרגות של הבריאה ולדחות משם את מרדכי והיהודים שבשבילם נברא העולם, ומרומזים במאמר ראשון של עשרת המאמרים, בראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית. ואצל מפלת המן וכל שיעור קומה שלו עם עשרת מדרגותיו, נשאר העשרת שלו למטה בסוף הדף, ואין כח בו לעלות למעלה בבחינת עומר התנופה כמו העשרון של ישראל. ולכן עשר"ן (חסר כמו שנכתב בתורה) בגימט' כת"ר, שעולה עד המדרגה הראשונה שהיא בראשית.

סעודת אסתר

פורים תיקון לחטא עין הדעת

מסעודת אחשורש והזהיר את היהודים לבל יכנסו לסעודה כמבואר במפרשים, תיקן את פגם אדה"ר שלא המתין על אכילת עין הדעת בהיתר. ולכן נרמז אצל חטא אדה"ר בפסוק, ויאכל מפרי"ו שהוא אותיות פורי"ם, כי בפורים היה תיקון החטא ע"י מרדכי. וזה לפי שמרדכי הוא נשמת משה רבינו כמבואר בספה"ק ונרמז במדרש. ומשה רבינו הוא בחינת הדעת של ישראל. ולכן תיקון עין הדעת הוא ע"י מרדכי שהוא נשמת משה בחינת הדעת.

פרשת כי תשא תשנ"ו

וכן בעיקבתא דמשיחא מוטל עלינו לתקן זאת ע"י המתנה, שנמתין ונחכה לישועתו ית' כמו שכתבו הנביאים בכמה מקומות. וכמ"ש, וחכתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וקיתי לו, נפשנו חתה לה', לכן חכו לי וגו'. ואף שכבר הגיעו ונתקיימו כל הסימנים שנבאו חז"ל על תקופת עיקבתא דמשיחא. עכ"ז צריך להתחזק בצפיה לישועתו ית'. ועל דרך שהיה בימי אחשורש שאף שלפי חשבונם כבר עבר השבעים שנה, עדיין היו צריכים להמתין. ומרדכי שהמתין אז על הישועה ולא נהנה

בפורים מתגלה השורש הנעלם שבכל יהודי

העץ אשר הכין ל"ז, שע"י בחי' בראש צורים זכינו למפלת המן ונתלה על העץ אשר הכין לו כדרשת חז"ל לו לעצמו.

והנה ענין זה צריך ביאור שהרי לאמתו של דבר הרי מלך במשפט יעמיד ארץ, ואין הקב"ה וותרן, והיאך מתקיים ענין זה שמתגלה השורש הנעלם שהוא רק טוב ועי"ז מתבטלת הגזירה, אכן הענין בזה כי ודאי לפי שורת הדין יש משפט על העבירות אמנם ישנם עתות רצון שזוכים ישראל לעורר בשמים שיתגלה בחי' שורש הנעלם, ואז מתקיים מה שכתוב מלפניך משפטי יצא עיניך תחזינה מישרים. כי כשזוכים להתדיין לפניו ית"ש אז עיניך תחזינה מישרים ובטלים כל הקטרוגים, אך לזה צריך אתערותא דלתתא שיעוררו ישראל ויגלו את השורש הנעלם הנמצא בהם, ובזה מעוררים למעלה שיתגלה השורש הנעלם ואז יצא דינם ליזכות, כי כאשר המשפט הוא לפי שורש הנעלם, שם אין שום חטא ופגם.

וגילוי שורש הנעלם בישראל נעשה ע"י בחי' מסירות נפש, וכמ"ש בספר התניא שאפילו פושעי ישראל כשמגיע להם נסיון לכפור ח"ו הם מוכנים למסור נפשם כי אז מתעורר בהם השורש הנעלם החבוי במעמקי לבם, ששם יש אהבה מסותרת מישראל להקב"ה, ועי"ז הם מוכנים למסור נפשם, והנה

והנה בכל יהודי יש שורש הנעלם ששם אין מגיע שום חטא, וזאת היא נקודת הבראשית של ישראל, שהיא ירושה מהאבות כמ"ש מראש צורים אראנו. והיא בחינת יחידה שבנפש, וכמ"ש הנועם אלימלך פ' דברים שיש עולם הנקרא "כל ישראל" ששם מתאחדים כל ישראל, ושם אין פגם ואין שליטה לחטא כלל עכ"ד, ולעומת זה בקליפה עמלק הוא שורש הנעלם דרע כמ"ש רבי צדוק צ"ל בספרו דובר צדק (דף צ"א.) שהוא הנקרא ראשית גוים עמלק.

ועוד כתב רבי צדוק בספרו רסיסי לילה (דף פורים) הוא אות הברית בין ישראל לאביהם שבשמים מצד שורש הנעלם, במעמקי לבם דבוקים בהקב"ה עכ"ל, והענין בזה כי אז נתבטלה הגזירה ע"י שנתברר שלא עשו אלא לפנים, וזה לפי שנתגלה השורש הנעלם שהיא רק טוב, ולכן כל החטא הוא רק לפנים ויש לרמז כי שורש הנעלם גימ' בימ' מרדכי ואסת"ר, שאז נתגלה השורש הנעלם, והוא בחי' מראש צורים כנ"ל, שהוא הנקודה של אברהם אבינו כמו שמפרש החי' הרים ברוך אתה ה' מגן אברהם, שהקב"ה מגן על נקודת האמונה של אברהם הנמצאת בתוך כל איש ישראל, ולכן שורש הנעלם בגימ' ברוך אתה ה' מגין אברהם, וכאמור בפורים נתגלה ענין זה ועי"ז בטלה הגזירה ולכן מראש צורים בגימ' ע"ל

מביא העברת כל חטא כי שם אין מגיע שום פגם, ונקודת הראשית של הקדושה היא הנלחמת עם הראשית של הקליפה שהוא עמלק כמ"ש ראשית גוים עמלק. וכנ"ל שהוא שורש הנעלם דרע, ולכן את"ה תצו"ה א"ת בני ישראל בגימ' מלחמ"ה ל"ה בעמלק מד"ר ד"ר, ובדור מרדכי ואסתר זכו ע"י מסירת נפשם למלחמה בעמלק.

וזה הפרשה של שמן זית זך עפ"י המבואר במדרש כי השמן הוא משקה שצף למעלה מכל המשקין, וזה רומז לבחי' הראשית שהיא למעלה מעוה"ז, והיא בחינת האמונה והמסירת נפש שנטוע בשורש הנעלם של ישראל והוא מכון עם דברי ההיכל הברכה שכתב שהתיבות הללו שמ"ן זי"ת זי"ת כתי"ת למא"ד להעל"ת עולה בגימ' שמ"ע ישראל ה' אלקינ"ו ה' אח"ד ברוך ש"ם כבוד מלכותו לעולם וע"ד, שכידוע הוא ענין קבלת מסירת נפש.

ויש להמשיך בזה גם הפרשה של בגדי כהונה הסמוכה לאחריה שכתוב בה סדר עשיית האפוד והחשן, ועל כתפות האפוד עשו שתי אבני שהם, והנה אבן שהם הוא אבנו של יוסף באבני החשן, ועל הכתפות נוספים שתי אבני שהם ועליהם שמות בני ישראל, כי כל ישראל נקרא על שם יוסף.

והנה איתא בספד"ק שחדש אדר שייך לשבט יוסף ולכן יש שני אדרים כנגד מנשה ואפרים, כי נתחלק שבטו של יוסף לשנים, וה"נ שתי אבני שהם הם כנגד שני חדשי אדר, כי השהם הוא אבנו של יוסף כנ"ל, ולכן אמר הכתוב שעל שתי אבני שהם היו חקוקים שמות השבטים כתולדותם משא"כ בחשן מצינו פלוגתא בחז"ל אם היו השבטים כסדר תולדותם, והענין כי סדר זה כתולדותם הוא שייך לבחי' התיקון, כי לפי מדריגת התיקון ראוי להיות הסדר כתולדותם ששבט ראובן הוא הבכור.

וכן יהא הסדר לעתיד לבוא, ולכן אצל שתי אבני שהם שהם כנגד חדשי אדר, ששם הוא שורש האמונה וגילוי הרצון ע"י מסירות נפש שהיה לישראל בימי מרדכי ואסתר, שהוא

אצל גזירת המן גילו ישראל השורש הנעלם שבקרבם ע"י מסירת נפש, וכמ"ש בס' תורה אור (דף צט.) שלא היתה גזירת המן רק אם חפצים להחזיק באמונתם ולהשאר יהודים, אבל אילו כפרו ח"ו היתה בטילה הגזירה, אלא שישאל הזמינו עצמם למסירת נפש ולא הסכימו לכפור ח"ו כדי להנצל מהגזירה, וכדברים האלה כתב ג"כ רבי צדוק הכהן בספרו מחשבות חרוץ (דף סז.) עיי"ש, ועפ"י מובן שזכו ישראל אז ע"י מסירות נפשם לעורר למעלה גילוי שורש הנעלם, שעפ"י נתברר שלא עשו אלא לפנים, ובטל קטרוג החטא, ולכן נרמז בתיבות ובכ"ל נפש"ך שהוא בגימ' לכ"ל הע"ם בשגגה, כי ע"י מסירת נפש זוכים שיתברר כי לכל העם בשגגה, כי כל החטא אינו אלא לפנים ע"י שנתגלה שורש הנעלם.

והנה המהר"ל כתב בספרו אור חדש שלכן אין נזכר במגלת אסתר שמו של הקב"ה, כי המגילה שרשה במדריגה גבוהה יותר משמו של הקב"ה, שהיא מגעת עד נקודת בראשית שהיא הקוצו של יו"ד, שהוא השורש הנעלם, והוא ע"ד שכתב בעל התניא בענין יום הכפורים שהוא בבחי' לפני ה' תטהרו. כי שרשה לפני האותיות הוי"ה ית"ש.

ועפ"י י"ל בענין שלא נזכר שמו של משה בפרשת תצוה לפי שאמר מחני נא, שענינו שע"י מסירת נפשו של משה רבינו ע"ה עבור ישראל באמרו מחני נא, זכה להתעלות למדריגת בראשית שהוא שורש הנעלם שהוא למעלה מבחינת שמו, וכבחי' שזכו לה ישראל בפורים ע"י מסירת נפשם, שע"י זכו לאור המגילה שהוא למעלה משמו ית', וכעין שכתב החת"ס שאור המגילה גבוה יותר מאור תורת משה, ולכן בפרשת תצוה שנקראת בשבת שחל בה פורים, (גדול או קטן) שם לא נזכר שמו של משה רבינו ע"ה כי נתעלה על שמו בכח מסירת נפשו, כדרך שבפורים זכו ישראל לכך כנ"ל, ולכן ואת"ה תצו"ה בגימ' בראשית, שנתברר בפרשה זו נקודת הראשית שהיא למעלה משמו של משה, והיא גם בגימ' אנכ"י אנכ"י הו"א מוח"ה פשע"ך למענ"י, שגילוי נקודת הראשית

השורש הנעלם שאין מגיע בו שום פגם וחטא, לכן שם ראוי להיות סדר השבטים כתולדותם כפי מצב של התיקון ולכן שת"י אבנ"י שה"ם בגימ' שמ"ע ישראל"ל ה' אלקינ"ו ה' אח"ד.

והנה ספר התניא סובב על קוטב אחד כמו שנוכח בשער הספר לבאר הפסוק כי קרוב אליך הדבר מאד, היאך היא הדרך להשיג זאת ובפרק כ"ד וכ"ה מבאר שם שהדרך היא ע"י שיתבונן האדם היאך הוא מוכן למסור נפשו שלא להשתחוות לע"ז, ובאמת הרי כל עבירה מפרדת האדם מאחדותו ית' כמו ע"ז, וא"כ יתבונן האדם שאם הוא מוכן אף למסור את חייו שלא להפרד מאחדותו ית' ק"ו שראוי לו לקבל יסורים קלים מזה שהוא כבישת היצר, כדי שלא להפרד מאחדותו ית' ע"י שום חטא ועון, ולכן אחז"ל שאין אדם חוטא אא"כ נכנס בו רוח שטות, שהרי שטות גדול הוא לאדם שהוא מוכן למסור נפשו ממש שלא להשתחוות לע"ז ואינו מוכן לכבוש יצרו שהוא קל הרבה יותר, אף שע"י החטא הוא מדבק עצמו באלהים אחרים כמו בחטא ע"ז, וע"י שיעשה האדם חשבון זה יהיה קרוב אליו הדבר מאד לקיים כל

מצוות התורה, ולכן יתגבר האדם עצמו כארי נגד היצר המכביד גופו ומפיל עליו עצלה, ויעמול בתורה כשור לעול וכחמור למשא, וכן יתייגע עצמו להתפלל בכוונה בכל כוחו ממש, וכן בעבודת הצדקה יכפה יצרו המאמץ את לבבו שירע לבבו מליתן צדקה, שהרי כל זה קל מיסורי מיתה, עיי"ש בדבריו.

וביחוד ראוי עבודה זו של מסירת נפש בחדש אדר שהוא הזמן של מסירת נפש כמו שנתבאר שע"ז זכו ישראל לנס של פורים ונקבע כח המסירת נפש לדורות בסגולת הזמן של חדש אדר, ע"ד שכתב בס' שפת אמת לחדש אלול, שע"י התשובה שעשו ישראל במדבר בימי אלול נחקק כח התשובה בסגולת הזמן לדורות עולם, ועד"ז בחדש אדר נחקק הכח של מסירת נפש, ועי"ז יכולים לאחוז בעבודת מסירת נפש בחדש זה ולשבר עי"ז את ההסתרה של חדש אדר ולזכות למגילת אסתר שהוא גילוי ההסתרה.

והרחמן הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כימי מרדכי ואסתר בשושן הבריה.

פרשת תצוה תשנ"ז

בפורים מתגלה נקודה המוסתרת שבלב ישראל – בחי' עגולים שהכל שוים

דהיינו שאין חילוקי מדריגות בין ראשית ואחרית, כדוגמת עיגול שאין בו ראש וסוף. ועד"ז חדש אדר הוא האחרון בסדר חדשי השנה, ומצד קו ישר נמצא שחדש זה הוא בתחתית המדריגות, והוא מכוון לשבט דן אשר לאחרונה יסעו, ושבט זה נדחה מחוץ לעננים, ולכן כשנפל הגורל של המן על חדש אדר שמח שמחה גדולה.

וזהו ג"כ ענין מיתת משה בחדש זה, שהוא סיום פעולתו וזכותו, והגם שידע המן שנוול משה בחדש אדר, אבל היה סבור שאין זכות זה מועיל כי אם בחייו אבל במיתתו מסתיימת זכותו ומבטלת זכות לידתו.

ואמנם כל זה הוא רק מצד קו ישר, אבל מצד עיגולים נמצא שאדרבה חדש אדר יש בו מעלה יתירה שהוא סמוך לניסן, וסוף השנה

כל ענין נס של פורים, הוא שהוריד הקב"ה למטה בחי' זו של עיגולים, שהוא מבחי' העתיד, ונתגלה הנקודה המוסתרת שבלב אשר מצד זה כל ישראל שוים. וכמ"ש בעבודת ישראל, שמגלת אסתר פירושו גילוי ההסתרה, ולכן בקריאת המגילה פושטים את כל המגילה כאגרת, שהוא ענין הגילוי.

ובפורים הוא זמן של מתנות לאביונים, שאז הוא זמן ששוים בו כולם ואין חילוקי מדריגות, בבחי' העשיר לא ירבה והדל לא ימעט, ועיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה.

ולכן סיום המגילה הוא ודובר שלום לכל זרעו, כלומר שכולם שוים לטובה. וסוף המגילה נעוץ בתחילתה, ויהי בימי אחשוורוש, כמו שדרשו חז"ל מי שהאחרית והראשית שלו,

לא ימעיט, ומצד זה נמשך הנס של פורים שירדה בחי' עיגולים, וכנ"ל.

וזה ענין סיום המגילה, ודובר שלום לכל זרעו, כי מובא שמרדכי יש בו ניצוץ של משה רבינו, והוא רמוז במדרש שאחז"ל מרדכי בדורו כמשה בדורו, מה משה עומד בפרץ אף מרדכי, מה משה לימד תורה וכו', ולכן כמו שאתפשטותא דמשה בכל דרא, כן מרדכי בא בכל פורים כדאיתא בספה"ק, וזהו דובר שלום לכל זרעו, ומה זרעו בחיים אף הוא בחיים.

והנה יתרו יתר פרשה בתורה, והיא פרשת הדיינים של שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות, וענין זה הוא מצד חילוקי מדריגות שבישראל, שמקבלים זה מזה.

ופרשה כזו אינה ראויה להאמר ע"י מרע"ה לפי שהוא בחי' משיח, כמ"ש בזוה"ק שמשה רבינו הוא הגואל הראשון והוא הגואל האחרון, ולכן מצידו אין חילוקי מדריגות בישראל, כי הוא שייך להנהגת העיגולים כאשר יהיה לעת"ל.

ולכן הוצרכה פרשה זו להאמר דוקא ע"י יתרו, שהוא גר שנתגייר ובא מן החוץ, וא"ש שלא אחז"ל ראויה היתה פרשת דיינים להאמר ע"י משה רבינו אלא שזכה יתרו, כי באמת לא היתה ראויה להאמר ע"י משה רבינו.

פורים הוא זמן קירוב הרחוקים, שכל ישראל שוים אז לטובה, הקרובים והרחוקים.

ובגמ' (מגילה יב.) נחלקו בענין שהקדים המלך אחשורוש משתה הרחוקים לפני משתה בני עירו הקרובים, איכא מ"ד דמלך חכם היה ואיכא מ"ד דמלך טיפש היה, עיי"ש.

ולפי הפשט שהמלך במגילה הוא אחשורוש, יש מקום לומר שהיה טפש, אבל לפי העומק שהמלך הוא הקב"ה, בודאי קירוב הרחוקים תחילה הוא בחכמה עילאה לפי הנהגת מלך רם ונשא עם ישראל עם קרובו.

ועפ"י הנ"ל ענין זה רומז לבחי' הנס של פורים, שנתגלה אז בחי' העיגולים שכולם שוים, ולכן ראוי להקדים רחוקים לפני קרובים, וכמ"ש שלום שלום לרחוק ולקרוב, שדרשו חז"ל לרחוק ברישא והדר לקרוב.

נעוץ בתחילתו, ולפי"ז אין חדש אדר תחתית המדריגות, שאין זה שייך בהנהגת עיגולים. ומאחר שענין נס הפורים הוא שירדה לארץ בחי' עיגולים, נהפך חדש זה ע"י בחי' עיגולים להיות נעוץ אחרית בראשית, החד"ש אש"ר נהפ"ך לה"ם בגימ' העשיר"ל א"א ירב"ה והד"ל ל"א ימע"ט, שזהו מבחי' העיגולים כנ"ל.

וכמו כן, מצד בחי' עיגולים אין סיום לזכותו של משה רבינו במיתתו, שהרי אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, ובפטירתו של משה הוא חוזר ונולד, ונמשך זכותו בדוגמת עיגול שאין לו סוף. וז"ש שלא ידע המן שבד' באדר נולד משה, דהיינו שהוא חוזר ונולד ואין סוף לזכותו, והמן עם כל חכמתו אין לו השגה בעיגולים, והוא מבחי' אחריתו עדי אובד, לכן לא השיג ענין זה של נולד משה.

ועד"ז נשמות שבט דן, שהם בסוף המחנה, הם מושרשים באותיות שבסוף התורה בפסוקים של וימת שם משה המסתיימים בתיבות לעיני כל ישראל, שדרשוהו חז"ל על שבירת הלוחות אשר גרם שכחת התורה, ושם מושרשים הנשמות ששלטה בהם בחי' השכחה, ואמנם סוף התורה נעוץ בתחלתו עם בראשית, וכבחי' עיגול שאין בו ראש וסוף, ועי"ז מתקשרים בני דן שבאחרית המחנה עם הראשית, ד"ן לאחרנ"ה יסע"ז בגימ' לבלת"י יד"ה.

ובגמ' מגילה, בענין המחלוקת אימתי ראוי לקבוע פורים בשנה מעוברת, איכא מ"ד שיש לקבוע באדר ראשון מאחר שאין מעבירין על המצוות, ואיכא מ"ד דיש לקבוע באדר שני דמיסמך גאולה לגאולה עדיף.

ולפי מה שנתבאר מובן שפיר מעלת מיסמך גאולה לגאולה, שהרי סמיכות זו הוא ענין הנס ממש, שהוא מה שירד למטה בחי' עיגולים, שמצד זה יש מעלה לחדש אדר שהוא סמוך לניסן, ונמצא שקביעות הפורים בחדש השני יש בו משום פרסומי ניסא, ולכן הוא עדיף מאין מעבירין על המצוות.

ואחז"ל שהקדים הקב"ה שקלי ישראל לשקליו של המן, כי השקלים הם מבחי' עיגולים, כי כולם שוים, העשיר לא ירבה והדל

ובגמ' (מגילה יא) קחשיב ואזיל כמה אמוראי שהיו פותחים פתחא לדרוש בענין איגרת הפורים, כל אחד לפי דרכו, ואחד מהם הוא רב מתנה, שפתח פתחא מפסוק כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו, והוא הענין שנתבאר שכל עיקרו של פורים הוא הקירוב. ושמו של האמורא שפתח בהאי פתחא הוא רב מתנה, והוא מלשון מתנה, שרומז למתנת הפורים שהוא הקירוב.

וזהו שורש השמחה של פורים, גוי גדול אשר ל' אלהים קרובים אליו בגימ' שמח' פורים. וגם אשר ל' אלהים קרובים אליו בגימ' האגרת הזאת, שענין האיגרת מורה על קירוב, כי איגרת שלומים משתלחת אל אדם פרטי, ועד' איגרת הפורים היא איגרת שלומים השלוחה אל כל אחד מישראל בפרטיות מאת

אבינו המתגעגע ומבקש קרבתנו, כ"י מ"י גוי גדול אשר ל' אלהים קרובים אליו בגימ' ימ' משת'ה ושמח'ה. ואם תיבת קרובים מלא בוא' (יש אם למקרא), פסוק זה כ"י מ"י גוי גדול אשר ל' אלהים קרובים אליו הוא בגימ' ובכ"ן אבוא' אל המלך אשר ל' א כד"ת, הרומז לבחי' עיגולים שאין שם חילוקי מדריגות, וזהו שלא לפי שורת הדין, כמו אסתר שנדחקה לבוא אל המלך שלא לפי שורת הדין. וגם קרובים בגימ' משיח, שזהו הקירוב האמתי שיהא לעת' ומופיע בפורים לפי שעה.

וחדש אדר כולו הוא תקופה של קירוב, החדש אשר נהפך להם בגימ' מחתר'ת, שבחדש זה הקב"ה חותר חתירה מתחת כסא הכבוד, לקרב את הרחוקים.

פרשת יתרו תשס"א

בפורים מתגלה ענין הגורל – המבדיל בין ברוך מרדכי וארור המן

אף שבגימטריא נראים שווים

ואחז"ל כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, וידוע מדברי הרמב"ם שרצון הפנימי של איש ישראל הוא לעשות רצונו ולקיים מצוות התורה אלא שיצרו הרע מעכב בעדו וע"י הכפיה נכנע כח יצרו ומתגלה הרצון האמיתי, והנה זאת היא נקודת הרצון הפנימית שבכל אחד מישראל שהיא למעלה מן השכל.

וכבר רמזנו יו"ם כפור בגימ' רוצ'ה אני, שבים כפור הוא זמן התגלות הנקודה של רוצ'ה אני, ומזה נמשך גילוי רצון העליון שמשם באה כפרת יוה"כ.

והשעיר אשר עלה עליו הגורל לה' מובא דמו לכפר בבית קדש הקדשים, ששם הוא גילוי רצון העליון ומשם נמשכת כפרת יוה"כ, ושם מתחלקים שני השעירים עפ"י הגורל אחד לה' ואחד לעזאזל, ובתפלת יוה"כ אומרים אתה גורלנו, וכנ"ל שאין טעם לגורל.

וכמו שיש לכל אחד מישראל אהבה מסותרת להשי"ת, יש להקב"ה אהבה מסותרת לכל איש ישראל, והנביא אומר אהבתי אתכם אמר ה' ואמרתם במה אהבתנו הלא אח עשו

וידוע מזה"ק בענין יום כפורים, שפורים יום כפורים הם במשקל אחד. ולדרכנו, פורים היא בחי' הגורל, הפיל פור הוא הגורל, שהוא למעלה מן השכל כי אין טעם לגורל, וזה כבחי' יוה"כ כנ"ל שכפרת יוה"כ נמשכת מבחי' לפני ה' שהוא הרצון העליון ואין טעם לרצון. וזה בחי' שני השעירים של יוה"כ שמצותם שיהיו שוים בקומה ובמראה ובדמים ועכ"ז עולים על פי הגורל אחד לה' ואחד לעזאזל, וזה מורה על בחי' הכפרה של יוה"כ שאין טעם ברצון. ורמז לזה והחודש אשר נהפך בגימ' שני השעירים, וכאמור, שפורים יום הכפורים שוים בבחי' הגורל.

וכדוגמת רצון העליון שאין טעם ברצון, כמו כן לעומת זה יש בחי' כזו בישראל, שיש בכל אחד מישראל אהבה מסותרת להשי"ת, ואף רשעים העוברים על מצוות התורה עכ"ז כשבא להם נסיון לכפור ח"ו באמונתו ית"ש מוסרים נפשם כי מתעורר בהם הנקודה הפנימית, ואין לזה טעם אלא היא נקודת הרצון שאין טעם ברצון.

ליעקב ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי.

ומבאר הפרי צדיק שיש זמנים שבעוה"ר המעשים של יעקב דומים לעשו ואין ניכר ההבדל, וע"ז אמר כמה אהבתנו הלא אח עשו ליעקב ולפי ראות העין שניהם דומים זה לזה כאחים, ובכל זאת אומר הקב"ה ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי, שאין טעם לרצון, ויעקב בחר לו י-ה ישראל לסגולתו, עכת"ר. ויש להוסיף, א"ח עש"ו ליעקב בגימ' ואה"ב א"ת יעקב"ב.

ובמג"א הל' מגילה (סי' תרצה סק"ג) בענין שנפסק שם בשו"ע חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, הביא ע"ז שיש מפרשים שישתה עד שלא ידע לחשוב

שארור"ר המ"ן עולה בגימ' ברו"ך מרדכי, ע"כ. ולדרכנו י"ל הענין בזה, שישנם אנשים מישראל שאין ניכר אצלם ההבדל בין ארור המן לברוך מרדכי, וכדברי הפרי צדיק הנ"ל עה"פ הלא אח עשו ליעקב, ועל זה מורה שארור"ר המ"ן שזה בגימטריא לברוך מרדכי, כי ההשוואה בחשבון הגימטריא מורה על השייכות של שני הדברים, אך אעפ"כ הם מובדלים שזה ארור וזה ברוך, וזה בחי' הפורים שהוא בבחי' הגורל המבדיל בין שני השעירים אף ששניהם שוים לפי ראות העין.

פרשת משפטים תשס"ב

בפורים מקשרים נשמות השכוחות בספר הזכרונות

מתוך ההסתר שבעיקבתא דמשיחא, שהוא דור של שכחה כמ"ש ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני.

וכמו שהארכנו בשבת העל"ט, שדורות אלו אחוזים בסוף התורה בפסוקי וימת שם משה, ששם הוא שכחת התורה, וכמו שאיתא בגמ' תמורה כמה הלכות שנשתכחו בימי אבלו של משה, ובפרט בתיבות הסיום לעיני כל ישראל דקאי על שבירת הלוחות כפירש"י, שזה גרם שכחת התורה, אמנם מתקשרים תיבות אלה עם בראשית"ר בראשית"ם, שהם בגימ' כ"י ל"א תשכ"ח מפ"י זרע"ו, וזהו התקשרות אחרית כבראשית, והתקשרות אדר עם תשרי, ור"ה הוא יום הזכרון, זמן זכירת הנשכחים.

והנה כל דור יש לו מצוה מיוחדת השייך לאותו זמן, כמ"ש בספה"ק, והנועם אלימלך כותב על דורו שהוא שייך למצות ציצית, ויתכן לומר כי דורנו זה שהוא דור של בחי' השכחה שייך אל מצות השכחה, שהיא בפסוק ושכחת עומר בשדה לא תשוב לקחתו, ושכח"ת עומ"ר בשד"ה גימ' שביר"ת הלוח"ת.

והפסוק מסיים לגר ליתום ולא למנה יהיה, דאי' בזוה"ק דקאי על משיח, הנקרא גר יתום ולא למנה, בחי' השכינה. וע"י משיח מעלים את

בעיקבתא דמשיחא, מצד סדר שיעור קומת הדורות, היא תקופה של הסתר פנים והעדר התגלות המלכות, בחי' חדש אדר, שהוא של הסתר. ותפקיד דור זה הוא להתקשר עם בחי' תשרי, שהוא בחי' הגאולה, כי בתשרי עתידין להגאל.

ועבודה זו מסתיימת בסוכות, שאז שואבים מים לנסך ע"ג המזבח, כי דור האחרון הם בחי' שואב מימך, ומנסכים את המים למקום השיתין, שהוא השורש של ראשית הבריאה שממש הושתת העולם, וכמו שרמזו בתיבת בראשית"ת, בראשית"ת, כמ"ש בגמרא סוכה, ובזה מתקשרים הנשמות של עיקבתא דמשיחא בשרשן.

והישועה של נסי חדש אדר הם דוגמא לנסי הגאולה העתידה, כמ"ש חז"ל מיסמך גאולה לגאולה, ואז היתה הישועה באופן של התגלות מתוך ההסתר. וזה בחי' אסתר המלכה, כי אסתר היא בחי' ההסתר, ומלכה היא בחי' התגלות המלכות, וכשנעשה הנס היתה התגלות המלכות מתוך ההסתרה, וז"ש ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות, דהיינו שתתגלה המלכות מתוך ההסתר.

ועד"ז בנסי ימות המשיח, תבוא ההתגלות

לפני כסא כבודך, ולכן בתיבות אלו של לעיני כל ישראל נמצא התיקון של זכר אזכרנו עוד. והנה הזכרנו לעיל, כי אסתר המלכה רומז לבחי' ביטול ההסתר וגילוי המלכות, ולכן לעיני' כ"ל ישראל בגימ' אסתר המלכה, שדור זה של שכחה והסתר מתקשר עם ר"ה, יום של גילוי המלכות, ומתקשר עם בראשית שהוא א' בתשרי.

וזהו ג"כ ענין המגילה, שפותחת "ויהי בימי אחשורוש", ודרשו חז"ל שהאחרית והראשית שלו, רומז להתקשרות האחרית עם הראשית, אחרי'ת ראשית בגימ' בתשרי עתידי'ן ליגאל.

וכבר ביארתי בדברי המדרש, ששכח משה רבינו מה שנעשה עם האלף ושבע מאות ושבעים וחמשה שקלים, עד שבאה השכינה להזכירו שנעשה מהם ויום לעמודים, וע"ז נאמר ואת האלף ושבע מאות וגו' ויום לעמודים.

והענין הוא, כי שקלים אלו היו מאותם נשמות הנפלים ממחנה הקדושה, ולכן נעשה מהם ויום לעמודים, שהם בצד החיצון של המשכן. ולכן שכח מרע"ה מה נעשה מהם, לפי שנשמות אלו הם נשמות של שכחה, נשמות של לעיני כל ישראל, של שבירת הלוחות, ובאה השכינה והזכירו שנעשה מהם ויום לעמודים, כי ואנכי לא אשכחך, ואף אלו הנשמות עולים לזכרון, וז"ש ואת האלף ושבע מאות וגו'.

פרשת נצבים וילך תש"ס

עמר השכחה, משיח הנקרא ראשון לציון (פסחים ה.) הוא בחי' בראשית, והוא מעלה הדורות של שבירת הלוחות המושרשים בתיבות לעיני כל ישראל, ולכן לג"ר ליתום ולא למנ"ה יהיה גימ' ראשית. וע"י משיח מתגלה כי מה שהיה נדמה כי זה' שכחני הוא טעות, כי אין זה אלא בגוון החיצון מחמת ההסתר, אבל האמת הוא כי אנכי לא אשכחך, וכמ"ש זית רענן קרא ה' שמך וגו', שישאל הם בבחי' זית, וההלכה הוא דאין שכחה לזיתים.

ובנס פורים נאמר בתחילת הנס, בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים וגו', ירמוז להתעלות השכחה אל בחי' הזכרון, וזהו ספר הזכרונות, ולכן ספ"ר הזכרונות דבר"י הימים בגימ' ושכח"ת עמ"ר בשד"ה.

ופורים הוא זמן לקשר נשמות שכחה עם בחי' ראשית, שהוא ר"ה, יום הזכרון, ולכן ילפינן מגילת אסתר מפסוק כתוב זאת זכרון בספר, כי מגילת אסתר היא סיפור נשמות השכחה, והם מתקשרים עם זכרון בספר. ומצות השכחה במנין המצוות היא מצוה תקצ"ב, בגימ' דבר"י הפרי"ם האל"ה.

והנה, לעיני כל ישראל הוא שבירת הלוחות, כנ"ל, שהוא ענין הנשמות השכחות, ונרמז תיקונם מיניה וביה, כי לעיני כ"ל ישראל בגימ' זכ"ר אזכרנו עו"ד.

וידועים דברי הנועם אלימלך, שיש עולם של כל ישראל, ששם אין מגיע שום פגם, וממילא אין שם ענין של שכחה, כי אין שכחה

חנוכה ופורים מעמידים ישראלים השפלים ביותר

וכתב האריז"ל שבשם זה של כה"ת הכה משה רבינו את המצרי שהיה מרכבה לס"מ, ולכן אמרו אליו דתן ואבירם הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי, דלפי שאמר משה רבינו למה תכ"ה רעך, חשבו שרוצה להרגם בשם כה"ת כאשר הרג את המצרי בשם זה, וע"ז אמרו לו וכי רוצה אתה להרוג גם אותנו בשם זה, הרי אין כוחו של שם זה אלא

ואחד מהע"ב שמות הוא שם כה"ת, והוא מבטל את קליפת מצרים, שהיא הקליפה הקשה ביותר, שהיא שער הנ' של הקליפה, והיא בחי' הנוקבא של הס"א שקשה יותר מן הזכר – ולכן במנין השבעים נפש של בני ישראל שירדו למצרים הושלם המנין ע"י יוכבד שנולדה בין החמות, כי לבטל את קליפת מצרים יש צורך לנקבה דייקא (כמבואר בספר יצירת דבש ח"א דרוש יז).

לבטל קליפת מצרים, ע"כ.

... והנה יש ב' מועדים שכוחם להאיר לנשמות הנפולות, והם חנוכה ופורים, כמ"ש החי' הרי"מ, שהם מועדים בימות החול ועל ידם יכולים ישראל להחזיק מעמד בזמן הגלות. וכמובא, שנר חנוכה הוא למטה ברה"ר, שהוא מקום שליטת החיצונים, כדי להאיר לנשמות שנפלו לעמקי הקליפות. וכן פורים

שמצותו בשכרות, שהוא ענין שפל ביותר, כמ"ש במדרש, אין לך מגונה משיכור, כי אור הפורים יורד למטה למקומות השפלים ביותר. ולכן חנוכה פורים בגימ' כה"ת, שהוא השם שכוחו גדול להכנעת הקליפה הקשה של שער הנו"ן בעיקבתא דמשיחא.

פרשת וירא תשס"א

בחנוכה ופורים ירושלים בא אצלנו וא"צ לעלות לרגל

אצלנו בגלות, כי בחנוכה כל יהודי המדליק בביתו נרות חנוכה הוא בדוגמת הכהן המדליק נרות במקדש, כמ"ש בשפ"א, ורמז לזה כי חנכ"ה הוא אותיות ח' כה"ן, שכל יהודי הוא כהן להדלקת הנרות בח' ימי חנוכה. ובפורים מתפשטת ג"כ הארת ירושלים לחוץ, שהרי כל מקום הסמוך ונראה למוקפות חומה דינו כמוקפות, וחזינן שמתפשטת הארת ירושלים לחוץ. ונמצא שבחנוכה ופורים ירושלים באה אצלנו וא"צ לעלות לרגל.

פרשת וישב תש"ס

ואיתא בשפת אמת, שעכשיו בזמן הגלות אי אפשר לנו ליכנס לג' הרגלים, שהם פסח שבועות וסוכות, בלי ההכנה של חנוכה ופורים. וג' הרגלים חסרים הם בזמן הגלות כי א"א לעלות לרגל לירושלים, ואע"פ שהם חסרים מ"מ חשובים הם יותר מחנוכה ופורים. אך לאידך גיסא, מעלה יתירה יש לחנוכה ופורים שאין בהם חסרון, וכל מה שתקנו בהם חז"ל יכולים אנו לקיימם בשלימות, עכת"ד. ויש להוסיף בזה, שלעומת מה שחסר לנו בג' רגלים העליה לרגל לירושלים, השלימו לנו חכמים בימי חנוכה ופורים, שאז ירושלים באה

אור של פורים יורד עד נשמות השפלות שבישראל

עולה ג"כ בגימ' וילה"ם ע"ם ישראל ברפיד"ם, כי על זה מוסבת מלחמת עמלק, ומבואר עוד מהאריז"ל הובא בספה"ק מאור ושמש שביום הפורים זוכין לאור הכתר שמופיע במשך כל היום משא"כ בשבת שאין זוכים אליו רק בעת קדושת כתר, ולכן פורים הוא בחינת עד דלא ידע, כי נמשך האור ממקום שלמעלה מן הדעת, וענין זה הוא מכוון לבחי' הגלגלת שהוא למעלה מן המח, ורמזו לבחי' שהיא למעלה מן הדעת, וכמ"ש בפתח אליהו כתר עליון איהו כתר מלכות ואיהו קרקפתא דתפלי מלגו.

ובחי' זו היא מקום התקשרות כללות ישראל, אשר שם מתאחדים כולם לנשמה אחת כללית שהוא נשמת משה רבינו כללא דיהודאי, כמ"ש בזוה"ק על מה שנכתב במגילה וקבל

איתא בדברי קדשו של האריז"ל בענין גודל האור של פורים שהוא נמשך מאור החכמה ויורד עד הנפש היותר שפלה מישראל, וידוע מ"ש בזוה"ק שפורים ויוה"כ עולים בקנה אחד, אמנם החילוק הוא כי ביום הכפורים הרי אנו עולים אל האור העליון, ואילו בפורים האור יורד אלינו ע"ד שאמה"כ שבשפלנו זכר לנו. ולכן שבשפלנו זכ"ר לנו עולה בגימ' מרדכי היהודי ואסת"ד המלכ"ה, שביום הפורים כאשר נשמות מרדכי היהודי ואסתר המלכה מופיעים אצלנו, אז מתקיים שבשפלנו זכר לנו שיורד האור העליון עד לשפלים ולנמוכים ביותר, ועמלק הוא העומד לעכב את ישראל ולמנוע מהם ח"ו האור העליון הזה המאיר לנמוכים ולשפלים, ולכן שבשפלנו זכ"ר לנו

היהודים לשון יחיד, דקאי על נשמת משה רבינו כללא דיהודאי, כי מרדכי היה נשמת משה כמבואר בספ"ק ונרמז בדברי המדרש שכל מה שאירע למשה אירע למרדכי, ומשה רבינו הוא שקול כנגד ס' רבוא ישראל והוא כללא דיהודאי, ולכן בחי' זו מכוונת למצות מחצית השקל ששם הוא איחוד כל ישראל בשוה, העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט, כי הוא מכוון לנקודה הפנימית ששם כל ישראל שוין, כפי שייהיה בעולם התיקון כמ"ש בספ"ק על הא דאחז"ל שעתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים, שיהיו כולם בעיגול שוה שאין אחד נעלה יותר מחברו, וכשם שאור הפורים יורד מראש המדרגות עד תחתית המדרגות, כך ענין מחצית השקל המכוון נגד הגלגלת שהוא למעלה מן הדעת, יורד היא עד לאדנים כי מלבד הקרבנות ציבור הבאים מחצאי השקלים של ישראל בכל שנה ושנה, עוד זאת יתירה היתה מצוה זו בתחילת נדבת המשכן, שנתוסף בה נתינת חצאי השקלים לצורך האדנים והאדנים שהם בתחתית המשכן הם המכוונים לתחתית המדרגות כנגד השפלים שבישראל וגם אליהם יורד האור מראשית המדרגות, כי שם מתאחדים כל ישראל, ולכן מחצית השקל בגימ' מחנ"ה בני' דין מאס"ף לכ"ל המחנ"ה, כי מחנה דן הם בתחתית המדרגות, ובחי' מחצית השקל מגעת גם אליהם, וכאשר נחשוב המחצית של מנין תיבת שק"ל עולה כמנין והד"ל ל"א ימעי"ט, כי זה מעלת האור הנפלא היוקד לכל ישראל בשוה.

ולכן דוקא בקריאת פרשת שקלים בא משה רבינו וזוקף את ראשן של ישראל, כי פרשת שקלים היא בחינת התכללות כל ישראל, ואז בא משה רבינו שהוא נשמת כללא דיהודאי וזוקף את ראשן, בכח בחי' הגלגלת שהיא למעלה מן הדעת, ששם כל ישראל שוין במדרגתם.

וכאמור עמלק עומד על ישראל להלחם במדרגה זו כי כפי שהבאנו בשבת העל"ט בדברי רבי צדוק הכהן זצ"ל עמלק הוא משורש הנעלם של הרע, ולכן הוא נלחם עם שורש

הנעלם שבקדושה, כי זה לעומת זה, וזה ענין המובא במדרש עה"פ ובבקר אמור למלך ויתלו את מרדכי וגו', שבקשו לתלותו תיכף בבקר כדי לבטלו מקריאת שמע, והענין בזה כי קריאת שמע יש בה רמ"ח תיבות כנגד רמ"ח אברים שבגוף, וכל תיבה מכוונת לנגד אבר מיוחד להמשיך לה חיות, וכל הפרשיות שבקריאת שמע הם קומה שלימה, וכבר ביארנו במקום אחר בענין תיבת אמת שאנו מוסיפים לקריאת שמע להשלים המנין, שתיבת אמת אינה כתובה בתורה כי מקומה מתחתית הקומה ובמקום העקביים בסופו של קריאת שמע, שהוא מכוון לדור עיקבתא דמשיחא אשר אז האמת נעדרת כמאמרם ז"ל, ולפי"ז תיבת שמע שבראש הקריאת שמע הוא כנגד בחי' הגלגלת, שכל תיבה מכוונת לאבר אחד, ותיבת שמע שהיא למעלה היא כנגד הגלגלת שלמעלה מן הדעת, וע"ז אמר המדרש שהמן רצה לבטל את מרדכי מקריאת שמע, כי הוא עמלק משורש הנעלם דקליפה העומד כנגד שורש הנעלם שבקדושה שהיא בחי' הגלגלת, ולכן רוצה לבטל את שמע, שהיא מכוונת לגלגלת כנ"ל.

והנה ידוע כי ע"י עמלק אין השם שלם ואין הכסא שלם, ואיתא בתיקוני זוהר (תיקון י"ד) וז"ל ציצית איהי כורסייא, תפילין קודשא בריך הוא דנחית על כורסייא, דקראן ליה בקריאת שמע הא קודשא בריך הוא יתיב על כורסייא, ע"כ, ועפ"י האמור הנה התפילין שעל הגלגלת הוא בחי' המלחמה כנגד עמלק, אשר הוא עומד להלחם עם הכסא שלא יהא שלם, ולעומת זה התפילין שעל הגלגלת עם קריאת שמע המכוון נגד הגלגלת הם תיקון הכסא והמלחמה לה' בעמלק, ועיקר זמן קריאת שמע הוא בבקר ועל זה אמרו במדרש הנ"ל עה"פ ובבקר אמור למלך וגו' שרצו לבטלו מקריאת שמע ולכן תיבת 'בקר' במילוי האותיות ב"ת ק"ף רי"ש עולה בגימ' כ"י י"ד ע"ל כ"ס י"ה מלחמ"ה ל"ה בעמלק מד"ר דר.

ובגמ' (מגילה יב:) דרשו עה"פ והקרוב אליו כרשנא שתר וגו', כל פסוק זה על שום קרבנות נאמר, כרשנא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה

העגל כמ"ש בפרשתנו, וממדה זו נמשך החנינה כמ"ש וחנוני את אשר אחזן. וכמו שדרשו חז"ל אע"פ שאינו הגון ואינו כדאי והוא למעלה מן הדעת והמשפט, ומדה זו שולטת בפורים כשמתגלה אור הכתר כנ"ל ואז נמשך רחמים וחנונה למעלה מן הדעת והמשפט אף למי שאינו הגון ואינו כדאי, ולכן אור הפנים בגימ' יו"ם פורים, שביום זה נמשכים ישועות שלא לפי זכות המעשים, כי אם לפי בחי' השורש של כללות ישראל שהיא בחי' הגלגלת שהיא למעלה מן הדעת.

ועל זה אנו אומרים בסיום תפלת שמונה עשרה ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך, כי בחי' אור הפנים נמשכת דייקא מבחי' כולנו כאחד שהוא אחדות כללות ישראל בשרשן. ולכן בפורים הוא זמן של לך כנוס את כל היהודים שמתאחדים כל ישראל באהבה ורעות, וממשיכים אור הפנים, ולכן נרמז בפסוק יא"ר ה' פניו אליך שהוא בגימ' חמשים אמ"ה, שהוא בחי' הישועה של פורים שנמשכה משער החמשים.

ובחי' זו נמשכת בפרשת שקלים שאז אנו מבקשים אור פניך עלינו אדון נשא, כי אז מתעורר בחי' השורש שהוא למעלה מן הדעת השייך למצות מחצית השקל וכמו שנתבאר, ומצינו בפרשתנו שאחר שגילה השי"ת למשה רבינו ע"ה את הי"ג מדות של רחמים ראה משה רבינו שהוא עת רצון וביקש הראני נא את כבודך, וכפירש"י ראה ששעת רצון ודבריו מקובלים והוסיף לשאול, וכדוגמא זו גם בפורים נאמר בפסוק ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותבך ותתחנן לו. שמאחר שהוא זמן רצון, העת מוכשרת להוסיף ולשאול והבקשה היא הראני נא את כבודך, שבזמן ההסתר יגלה לנו הקב"ה את כבודו ונועם זיוו.

רבש"ע כלום הקריבו לפניך נכרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך וכו' עיי"ש, ופירש"י והקרוב אליו לשון הקרבת קרבן, מלאכי השרת הזכירו לפני הקב"ה את הקרבנות שהקריבו ישראל לפניו, לעשות להם נקמה בושתי ותבוא אסתר ותמלוך תחתיה ע"כ, ולדרכנו י"ל דזכות הקרבנות מעורר את מצות מחצית השקל, שהרי נתינת מחצית השקל היא לצורך הקרבנות, ועי"ז נתעורר בחי' כללות ישראל השייכת למצות מחצית השקל, ועי"ז נמשכה הישועה לישראל.

וי"ל עוד שבהתעוררות בחי' כלליות ישראל ירדה הישועה עד לנצוצות הקדושה שהיו גנוזים בהמן, שהרי מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, ונשתחררו נצוצות אלו משביים ונתאחדו עם קומת הקדושה של כלליות ישראל שנתעוררה ע"י זכות הקרבנות הרמוזים בפסוק והקרוב אליו, ולכן והקרוב אלי"ז עולה בגימ' בבנ"י בר"ק. ובמחלוקת קרח ועדתו מצינו שהתפלל משה רבינו אל תפן אל מנחתם ופירש"י שלא יקובל לפניך חלקם בתמידי ציבור, וזה לפי שקרח חלק על משה רבינו כללא דיהודאי ובא להפקיע עצמו מכלליות ישראל, ונמצא שהוא מפקיע עצמו ממצות קרבנות ציבור הבאים ע"י חצאי השקלים ששם מתאחדים כללות ישראל, ולכן ראוי שלא יקובל חלקו בקרבנות הצבור, וז"ש ויקה"ל עליהם קר"ח א"ת כ"ל העד"ה א"ל פת"ח אה"ל מוע"ד שעולה כמנין מחצית השקל בשק"ל הקד"ש, שע"י מחלוקת קרח ועדתו באו והתיצבו כנגד בחי' מחצית השקל.

ועיין בספר שערי אורה (שער י) שמבאר ענין אור הכתר שהוא הסוד שלא אור הפנים הנזכר בכמה מקומות, כמ"ש יאר ה' פניו אליך. ועוד כיוצ"ב שכשמתגלית בחי' זו הא עת רצון ורחמים גמורים, והוא שורש י"ג מדות של רחמים שנתגלה למשה רבינו ע"ה אחר חטא

פורים להורות חיבתו של מקום אף לאותם שהם בשפל המצב

כלולים ג"כ בבחי' הכלה הנרמזת ביריעות העזים.

ויש לרמז וסר"ח העד"ף ביריע"ת האה"ל בגימ' אש"ר עש"ה ל"ך עמל"ק הרומז על בני דן שנזדקק להם עמלק, וגם סר"ח העד"ף ביריע"ת האה"ל בגימ' ביו"ם העשירי נשי"א לבנ"י ד"ן, וכאמור, גם הם בבחי' הכלה שחיבתו של הקב"ה אליהם, וכמ"ש לא מאסתם ולא געלתם לכלתם, ולכן וסר"ח העוד"ף ביריע"ת האה"ל בגימ' ל"א מאסת"ם ול"א געלת"ם.

ובפרשה זו מתברר חיבתו של הקב"ה לאותם שנפלטו מן המחנה, וכמ"ש אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה, וזה יש לרמז כי שב"ת תרומ"ה בגימ' אב"ן מאס"ו הבני"ם הית"ה לרא"ש פנ"ה.

והנה במשקל זה הם האותיות שבסוף התורה, שבשמנה פסוקים אחרונים של וימת שם משה שלחד מ"ד בגמ' לא נכתבו ע"י משה, ושם בחי' שכחת התורה, כי במיתת משה נשתכחו הרבה הלכות, וכן סיום התורה לעיני כל ישראל קאי על שבירת הלוחות כפירש"י שם, שעל ידי זה בא שכחת התורה כמ"ש חז"ל, ושם אחוזה הנשמות שהם בקצה המחנה שהם האובדים והנדחים והם נשמות שכוחות.

וכבר אמרנו כי אסתר המלכה היא נשמת השבת אבידה להשיב הנשמות האובדות, וכמו שאמרה כאשר אבדתי אבדתי, וכנרמז בראשי תיבות ה"א א'סתר ב'ת ד'דו ר"ת אבד"ה. וגם אסתר המלכ"ה בגימ' והשבות"ו ל"ו שהיא המצוה של השבת אבדה. וזה נרמז בתיבות האחרונות שבתורה לעיני כ"ל ישראל (שכאמור שם הם הנשמות האובדות והשכוחות) שעולים בגימ' אסתר המלכ"ה וכן והשבות"ו ל"ו. וכן בחי' אסתר המלכה המשיבה אבידות, בבחינות מאסף לכל המחנות, היא המחברת את חלק האחורנית של הצעיף הנגרר ע"ג קרקע עם חלק הפנים המכסה פני הכלה.

וספר תהלים נחלק לחמשה ספרים כדוגמת חמשה חומשי תורה, ומסתיים במזמור הללו קל בקדשו, שיש בו י"ב פעמים הללוהו כנגד י"ב

חדש אדר הוא החדש האחרון המכוון לשבט דן אשר לאחרונה יסעו, והוא זמן של הסתר אסתר, ובפרט בשנה מעוברת שניתוסף עוד חדש י"ג שהוא חוץ מסדר י"ב החדשים בבחי' חוץ למחנה.

ונס הפורים בא להורות על חיבתו של הקב"ה לישראל אף לאותם שהם בסוף המחנה בשפל המדרגה. ובגמ' פ"ק דמגילה איתא כמה פתיחות שפתחו האמוראים בענין המגילה, ואחד מהם הוא בדרשת הפסוק ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתם ולא געלתם לכלותם עיי"ש, והיינו לפי שזהו תורף המגילה להורות על חיבתו של הקב"ה אלינו.

וע"ד שדרשו בזוה"ק על פסוק זה שתיבת "לכלותם" הוא כמו "לכלתם", והיינו כמשל למלך שהיתה כלתו נמצאת בבית בורסקי, שהגם שאין כבודו של מלך ליכנס שם עכ"ז לחיבת כלתו הוא נכנס שם לקחתה, ועד"ז הקב"ה לכנסת ישראל שהיא כלתו, כלה קרואה בנעימה, יורד הוא לבית בורסקי במקום טומאה כדי לגאול את הכלה.

ודוגמת ענין זה הוא ביריעות העזים שעל המשכן, שהם מורים על ישראל שהם בבחי' הכלה, ולכן היו תלויים על פני המשכן ככלה צנועה המכסה פניה בצעיף, והוראה זו היא דייקא ביריעות העזים, עפ"י המובא שהעזים הם אחיזת הסטרא אחרא, ולכן יש בהם י"א יריעות שמספר י"א שייך לסט"א, שכנגד זה יש י"א סממני הקטורת להבריה כח הס"א.

והנה יש בישראל שהם בסוף המחנה שהם בני דן הנפלים מן המחנה שנזדקק להם עמלק והיתה לו שליטה בהם, אמנם אף אותם שהס"א אווזת בהם מ"מ לא סרה חיבתו של הקב"ה מהם, כחיבת המלך אל כלתו שיורד אליה אף לבית בורסקי, ולכן ביריעות העזים דייקא נרמז בחי' הכלה קרואה בנעימה.

וזהו הרמז בסרח העודף של יריעות העזים שנגררו ע"ג קרקע, שרומז על בני דן הנפלים מן המחנה מחוץ לקומת המשכן, והם נגררים ע"ג קרקע בבחי' שחה לעפר נפשנו, שעכ"ז הם

כפילת הפסוק של כל הנשמה, כי לא ידח ממנו נדח וחיבתו של הקב"ה לכנסת ישראל שהיא כלתו היא אף אליהם וכן"ל.

ויש לרמז שפסוק זה כ"ל הנשמה תהל"ל י-ה הללויה בגימ' חיבת ירושלים, וגם משמ"ח חת"ן ע"ם הכל"ה.

פרשת תרומה תשס"ג

חדשי השנה המכוונים לי"ב השבטים, וכנגד חדש אדר השני בשנה מעוברת כופלים הפסוק האחרון כל הנשמה תהלל י-ה הללויה (כמובא בב"י אור"ח סימן תכב).

ולפי האמור זה בחי' סרח העודף, שהוא מכוון כנגד הנשמות האובדות הנפלטים מן המחנה, וכוללים אותם עם כללות ישראל ע"י

בפורים השי"ת סומך לכל הנופלים

הקב"ה ברחמיו מצטרף לחשבון במקום הצריך לסמוך את הנופלים.

פרשת נשא תש"נ

וכן נרמז בתיבות ימ"י הפוריים האל"ה העולה כמנין סומ"ך ה' לכ"ל הנופלים, שבוה נעשה הישועה לישראל בימי הפורים, כי

פורים בחדשו של נפתלי

ואמר ומלא ברכת ה' רומז למלאך אברכיאל שהוא המלאך של חדש אדר כמובא בבני יששכר (בתחילת מאמר חדש אדר). אברכיאל בגימ' ועבד"ו לעול"ם, שהוא עולמו של שויבל.

פרשת משפטים תשנ"ב

ופורים הוא בחי' יום הכפורים כנודע, שבהם מאיר בחי' הרצון העליון שאין טעם ברצון, וזה נרמז בפסוק נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה', שחדש אדר של נפתלי הוא בחי' שבע רצון היינו רצון העליון, נפתלי שב"ע רצון בגימ' יתק"ע בשופ"ר גדול"ל ובא"ו האבדי"ם,

פורים בחינת היוכל

וכדאי' בירושלמי שיוצאים בדיעבד מקרא מגילה מתחילת החדש כי כ' החדש אשר נהפך להם. ואפי' בהאי שתא כשהשנה מעוברת כבר מתנוצץ הארת נס דפורים אף באדר הראשון, ואדרבא עיקר התיקון נעשה דייקא בשנת העיבור כמובא שנס דפורים היה בשנת העיבור וע"כ חד"ש אש"ר נהפ"ך לה"ם גימ' שנ"ת העיבור, ובאדר הראשון יש בו הארת היוכל כנ"ל ועי"ז יש תיקון לכל האובדים והנדחים, וע"כ אדר"ר א' בגימ' ובא"ו האובדי"ם והנדחי"ם.

פרשת משפטים תשנ"ב

והרי ביאר המהר"ל ששורש נס דפורים נמשך משער החמשים וזה ענין עץ גבוה חמשים אמה שרומז על בחי' הנס שבא משער החמשים, וע"כ ע"ץ גבוה חמשים אמ"ה בגימ' שע"ר נ'. גם בגימ' כנו"ר ש"ל דו"ד הרומז לכנור של שמונה נימין שלעת"ל שהוא בחי' היוכל הבא אחר מספר שבעה שבועות. וע"כ בשבת זו מתנוצץ בחי' היוכל המשיב את כל האובדים והנדחים, ולכן קורין בפרשה זו מענין השבת אבידה, כי הקב"ה עוסק אז בהשבת אבידותיהם של ישראל ולקבץ כל פזוריהם. וכל חדש אדר שייך אל בחי' הפורים

רבי נטע נטיעה בפורים

והכס"א של"ם. כי לעת"ל יהא עיקר הפורים. וכ"כ בס' ליקוטי תורה ממוהר"ם מטשירנאביל, כי מרדכי ומשיח הם דבר אחד.

ומעתה י"ל, שבפורים שהוא יומו של משיח רצה רבי להכין לביאת המשיח, ונטע נטיעה לכבודו של משיח. וזהו אבורנקי של מלכים שנטע אז. והוא מבואר עפי דברי האוהב ישראל, בענין המבואר עוד שם בגמ', שרצה רבי לעקור תשעה באב שחל בשבת ולא הודו לו חכמים. כי רבי היה לו הרגשה עדינה במשיח יתר על חבריו. וא"כ י"ל שזה ענין הנטיעה שנטע בפורים כנ"ל. ומאחר שיש מעלה בדבר שנעשה ביום מעולה וזכאי. לכן נטע הנטיעה דוקא ביום ט"ו כי כל ט"ו בחדש הוא יום מעולה לפי שאז סיהרא באשלמותא.

ומובא בספרי חסידי חב"ד שבעל התניא שלח שליח מיוחד לסופר שיכתוב עבורו מזוזות, והסופר אמר לו להמתין כמה ימים, והשליח ביקשו שיכתוב ג"כ מזוזות עבורו. וכשמסרם לו הסופר ציין איזה מזוזות הם עבורו ואיזה הם עבור הרבי והזהירו שלא יחליפם. אמנם השליח לא שמע לדבריו והחליפם, וכשמסרם לבעל התניא שאל בתמיהה האם המזוזות אלו כתב עבורי. וכשראה זאת השליח הודה שהחליפם ומסר את המזוזות האחרות ונחה דעתו של בעל התניא. ושאל אחר כך השליח את הסופר למה לא כתב עבורו גם כן המזוזות מהודרות כמו עבור הרבי. והשיב לו שאין בהם שום חסרון, אלא שהרבי ביקשו שהמזוזות שכותב עבורו יכתבם דוקא ביום ט"ו לחדש כאשר סיהרא באשלמותא. ומאיי טעמא אמר לו שימתין כמה ימים כי לא היה עדיין יום ט"ו בחדש ע"כ.

ועד"ז, נטע רבי הנטיעה לכבוד משיח ביום ט"ו לחדש דייקא. שמצטרפת בו כח הפורים עם כח יום ט"ו לחדש. ועסק בנטיעה זאת בעצמו, לפי המבואר, שהיה לו הרגשה מיוחדת במשיח והיה ממלכות בית דוד ונטע בעצמו להמשיך את כח הפועל בנפעל.

בגמ' (מגילה ה:) רבי נטע נטיעה בפורים ופריך בגמ' הרי כתיב יום טוב שאסור בעשיית מלאכה ומשני רבי בר ארביסר הוה ונטע בחמיסר ופריך והא רבי בטבריה הוי וטבריה מוקפת חומה אלא רבי בר חמיסר הוה ונטע בארביסר. ולבסוף מסיק דיו"ט לא קבילו עליהו ורק מצד המנהג יש הנהוגים איסור ובאתרא דרבי לא נהוג, ואבע"א לעולם נהוג באתרא דרבי לאיסור ורבי נטיעה של שמחה נטע דהיינו אבורנקי של מלכים. ע"כ.

ויש לתמוה, מה ראה רבי לנטוע נטיעה זו בפורים, וכי יש פנאי ביום זה לעסוק בנטיעה. וביותר, שהרי רבי היה נשיא ות"ח ואין רשאי לעסוק במלאכה זו.

וגם צ"ב מהיכן פשיטא להש"ס דרבי בטבריה היה, הלא היה דר בסוף ימיו בצפורי, כדאיתא (כתובות ק"ג:) וגם במד"ר (ויש פרשת ויחי), שקרא על עצמו, ויחי יהודה בצפורי שבע עשרה שנה. ובפרט דהזכיר שם בהדי הא דנטע בפורים שרחץ בקרונה של צפורי. א"כ הרי מסתבר שגם הנטיעה היתה בצפורי.

ויבאר עפ"י המבואר לעיל, שפורים הוא יום ששייך לזמן העתיד כאשר יקויים מחיית עמלק בשלימות. ובה"ז הפורים הוא רק בתורת שאלה מזמן העתיד.

וחז"ל דרשו על שאול המלך שנקרא שמו שאול על שם שהמלוכה היתה שאולה אצלו. כי באמת שייכת המלוכה לבית דוד אלא שלפי שעה היתה המלוכה שאולה בידו. וזה לפי שאין בני עשו נופלים אלא ביד בניה של רחל, ולכן שאול שהוא משבט בנימין היה מיועד להכרית את עמלק. וכן נס פורים נעשה ע"י מרדכי ואסתר שהם משבט בנימין. שזה בחי' שאלה כדוגמת שאול המלך. וזכו אז לפורים שגם הוא שאול מזמן העתיד. ולכן, פורים"ם. בגימ', שאל"ה.

וכפי האמור לעיל שלעת"ל כאשר יהא הפורים במילואו יהיה אסור בעשיית מלאכה ויתקיים רצון מרדכי שתיקן, שמחה משת"ה וי"ם טו"ב. שעולים בגימ', הש"ם של"ם

והנה מבואר (רמב"ם פ"ד מהל' סנהדרין הלי"ב), שהסנהדרין גלו לעשרה מקומות ולבסוף הגיעו לטבריה וקבלה היא שמטבריה עתידין לחזור תחילה ומשם נעתקין למקדש ע"כ. ומקורו בגמ' ר"ה ל"ד: ועיי"ש בפ' הרדב"ז שהביא שארז"ל, שעתיד המשיח להתגלות תחילה בגליל. ואפשר שהוא יסמוך ב"ד הגדול שם בטבריה ומשם יעלו לירושלים.

ולפי"ז י"ל דמסתבר להש"ס שנטיעה זו שנטע רבי עבור משיח ודאי נטעה בטבריה ולא בצפורי. שהרי טבריה הוא המקום שעתיד משיח להתגלות ולא בצפורי. וע"כ מקום זה ראוי לנטיעה זו. ויש לרמז כי, רב"י נט"ע נטיעה בפורי"ם. בגימ', כ"י הננ"י מבי"א א"ת עבד"י צמ"ח.

פרשת ויקהל תשנ"ד

פורים ואדר בחי' היובל שיוצאים בה לחירות

להשיב כל אחד אל שרשו, כמ"ש ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו, רא"ש חודש אדר בגימ' אחר"י נמכ"ר גאל"ה תהי"ה ל"ו.

והנה ימי השובבי"ם הם במספר מ"ב ימים, מ"ב בגימ' יב"ל, שהם מ"ב ימים של יבל, וכל יום יש בו כ"ד שעות, וכאשר תכפיל מ"ב פעמים כ"ד יעלה כמנין כ"א פעמים יב"ל, כנגד כ"א פעמים יובל הנזכרים בתורה.

וכן ג' פעמים פורי"ם עולה כמספר זה של כ"א פעמים יב"ל, שזהו ענין פורים המשולש דהאי שתא הבעל"ט, כי בפורים כזה יש בו שלימות כח היובל, ולכן הוא מכוון למספר כ"א פעמים שנזכר יובל בתורה.

והקב"ה שוקד על תקנת ישראל, שבתחילה הם מ"ב ימי השובבי"ם, שהם ששה שבועות המסתיימים ברגעים אלו, ועתה הוא כניסת השבוע השביעי בבחי' ובשביעית יצא לחפשי.

ובנוסף לזה מופיע בחי' היובל בחדש אדר הבעל"ט, והקב"ה מסייע בפדיונם של ישראל לפדותם מכל עוונותיהם, ע"ד שאחז"ל אצל אמה עבריה על הפסוק והפדה, שהאדון מסייעה בפדיונה.

פרשת משפטים תשס"א

והנה פורים הוא בחי' היובל, וכמו שהאר"י המהר"ל לבאר, שלכן עשה המן עץ גבוה חמשים אמה, כי רצה לטפס עד שער החמשים, ומשם היתה נפילתו. ולכן היתה מפלתו ביום ב' דפסח, שהוא יום אחד לעומר, שיש בו הכח של יום החמשים לספירה, שהוא היובל, כי ביום הראשון לספירה נכלל כח כל החמשים יום, עכדה"ק של המהר"ל, ויש לרמז זאת כי היום יום אחד לעמ"ד בגימ' גבו"ה חמשי"ם אמ"ה.

וכמו שהיובל מוציא העבדים לחרות, כן הפורים מוציא לחפשי ע"י בחי' היובל שבו, ויש לרמז יצ"א לחפשי בגימ' ע"ל מקר"א מגיל"ה.

וכח היובל המתגלה בפורים נמשך בכל חדש אדר, כי ע"פ המבואר בירושלמי מי שלא יוכל לקרות את המגילה בפורים יכול לקרות מר"ח אדר.

וכניסת חדש אדר הוא בסיום ימי השובבי"ם, שבהם מתקנים ישראל את עצמם ויוצאים לחרות, וכאשר כבר חלפו ימי השובבי"ם מופיע חדש אדר עם בחי' היובל להשלים התיקון ולהוציא נשמות ישראל לחרות ולקשרם בשרשם העליון, שזהו בחי' היובל

פורים – בחי' רעוא דרעיון

פעם אחת בשנה ומתחיל להתגלות בשעת קריאת המגילה ומזה העולם היה שורש נשמתו של מרדכי הצדיק. וזה כוונת הברכה על מקרא

והוא ענין הופעת האור חדש המתגלה בפורים כמובא ביסוד יוסף פרק פ"ב שיש עולם חדש קדוש ונורא שאינו מתגלה לחוץ כי אם

מגילה פי' לקרות ולהוציא הארה הגדולה להתגלות לחוץ עיי"ש. ומובא שמרדכי היה נשמת משה רבינו, והאריז"ל כ' ששניהם הם בחי' יסוד אבא שהוא נעלם ואינו מושג, וע"כ שניהם שייכים לבחי' העולם חדש שהוא נעלם ואינו מושג. והוא האור חדש שיאיר בימות המשיח, ובפורים יוצא האור לחוץ ומתגלה כדי להאיר לישראל בשפלותם, ועד"ז משה רבינו נשאר בחוץ במדבר לצורך תחיית מתי מדבר כפירש"י עה"פ ויתא ראש עם. ומקום קבורתו הוא בהעלמה, כי הוא בחי' נעלמת שאינה מושגת ולא ידע איש את קבורתו, וע"כ אמר – וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון, כי לפי שהוא מבחי' הראשית כנ"ל ע"כ שם חלקת מחוקק ספון, ומקומו נעלם ומכוסה.

ומשה רבינו הוא הגואל העתיד כדאי' בזוה"ק, והוא בחי' השמן כנ"ל בשם המד' שדרש שמן למאור על משיח, וע"כ כ' ויקחו אליך דייקא, שמן זית זך, כי הוא שייך לבחי' של משה. ונרמז שמ"ן למאור בגימ' רו"ח מל"ך המשיח ע"ד שדרשו במד' עה"פ ורוח

אלקים מרחפת זה רוחו של מלך המשיח. וכאמור משה רבינו הוא בחי' הראשית הנעלמת ואינה מושגת. וזו בחי' הגורל שהוא ענין רצון העיון בלי טעם וסברא מושגת, וכן אי' בספה"ק שמש"ה עם הכולל בגימ' רצו"ן, וע"כ פטירת משה רבינו היה בחדש אדר שהוא עת רצון, ובזמן רעוא דרעוא כדאי' בזוה"ק בהאי רעוא אסתלק משה, ובחי' זו היא הנס של פורים שבאה מבחי' הרצון שהוא הגורל כמ"ש הפיל פור הוא הגורל, ולא כ' מי הפיל ונדרש בזוה"ק דקאי על הקב"ה, ומשה רבינו הוא ג"כ מרדכי כמובא במקובלים ונרמז במדרש. וע"כ שמן למאור שהוא רומז למשיח שהוא משה רבינו כנ"ל רומז ג"כ למרדכי כי שמ"ן למאור בגימ' דר"ש טו"ב לעמ"ו, וזה לפי מה שיש אם למקרא, וגם לפי האם למסורת שחסר וא"ו שמ"ן למאור בגימ' אסת"ר. ומשה רבינו שהוא בחי' אור הגנוז כנ"ל, ע"כ בפרשה זו לא נזכר שמו והוא גנוז בפרשה.

פרשת תצוה תשנ"ב

פורים יש המתקת הדינים בשורשם

ולהמתיקם. .... ובחי' הנס של פורים שולטת בכל החדש ככתוב החדש אשר נהפך וגו' וע"כ תיבות החד"ש אש"ר נהפ"ך הם בגימ' שע"ר החמשי"ם. ומעתה חדש שבט שהוא סמוך לאדר יש לו שייכות עם בחי' חדש אדר ע"י כח הסמיכות וזהו המתקתו של חדש שבט, שבטלים ממנו הדינים ע"י בחי' ונהפוך הוא של חדש אדר.

פרשת בא תשנ"א

וכן נס פורים נתבאר באריכות בדברי המהר"ל בספרו אור חדש על פורים שהיה מבחי' זו וע"כ היה העץ גבוה חמשים אמה. והנה שם בעולם השמיני הוא עולם הבינה ששם שורש הדינים וע"כ בו נעשית המתקת הדינים בשרשם בבחי' ונהפוך הוא, וע"ד משל מי שקנה איזה חפץ ואינו מרוצה ממנו יכול להחליפו בחנות במקום שקנה החפץ, ועד"ז בשורש הדינים שם יכולים להפך אותם

פורים בחינת שבת – סוכת שלום

שלום לכל זרעו. והיא ענין פרישת סוכת שלום שפורש ה' על עמו ישראל ומכניס כולם לרשות היחיד יחידו של עולם, ובטל הקטרוג של המן שאמר שהם מפוזר ומפורד בין העמים, ובני דן שנפלטו מענני הכבוד זוכים ליכנס לתוך

וזאת תורת המסורה ונשמע קולו בבואו אל הקודש, ונשמע פתגם המלך, כי אלו הנרמזים בפעמן ורמון על שולי המעיל שהם דורות העקביים שנפלטו מחוץ לשיעור קומה יש להם תיקון ע"י המגילה שמסיימת ודובר

העננים ולסוכת שלום ולבחי' השבת שהיא רה"י רזא דאחד, כי פורים הוא בחי' שבת כדאי' בספה"ק עה"פ כימים אשר נחו בהם היהודים. וזהו שנרמז כימ"ם אש"ר נח"ו בה"ם היהודים

בגימ' ישב"ו בסוכו"ת והיינו שזוכים כל האזרח בישראל לישב בתוך ענני הכבוד, וע"כ וסכ"ה תהי"ה לצ"ל בגימ' אסת"ר.

פרשת פקודי תשנ"ב

בפורים התגלות בחי' משיח

יניקת מהן וזרש וחכמיו הוא שליטת הדין, ונעשים אותיות של גאולה וזוכים אז ישראל להרגשת הגאולה שמרמז עליה הפסוק קול צופיך וגו' כנ"ל, שפזוק זה רומז למנצפ"ך והוא ההמתקה שלהם והגבורות של מנצפ"ך נמתקים בבחי' ולשלום אין קץ, וזה שמסיימת המגילה ודובר שלום לכל זרעו, וקיי"ל שסיום המגילה צריך להיות באמצע השורה דוקא, וללמדך שאין כאן צמצום הדין של אותיות מנצפ"ך, רק עדיין נמשכת השורה בהתפשטות של בחי' החסד ולשלום אין קץ.

פרשת צו תשנ"ג

וכבר דברנו מענין שבפורים הוא התגלות בחי' משיח, ואז מופיע נשמת מרדכי שהוא נשמת משה הגואל העתיד כמ"ש בזה"ק. והאריה"ק כ' שמרדכי הוא בחי' יסוד אבא. והנה מרדכי"י יסוד אב"א עולה בגימ' משי"ח. וכפי שנתבאר לעיל בזמן זה של פורים נמצאת הגאולה קרובה אלינו ומרגישים אז ישראל את הגאולה וצופים בה בבחי' עין בעין יראו. וע"כ ימ"י מרדכי"י ואסת"ר בגימ' כ"י עי"ן בעי"ן ירא"ו בשו"ב ה"י ציר"ן. וגם בימ"י מרדכי"י ואסת"ר גימ' רוח"ו ש"ל מל"ך המשי"ח, ואז מתקיים הפסוק קול צופיך וגו' שהוא בגימ' פורי"ם, ואז נמתקים האותיות מנצפ"ך שמהם

פורים בחי' אחישנה

הסבל שסובלים ישראל מהפרא אדם והפחדים האי-אנושיים יתעורר עלינו בחי' אחישנה. ובחי' זו היא ג"כ במצות מילה לשמונה ששייכת לעולם השמיני שהוא למעלה מן הזמן כבחי' נס דפורים, ואצל ברית מילה מתעורר ג"כ הופעת בחי' הגאולה וע"כ אליהו בא אצל ברי"מ כמו שאליהו בא לבשר את הגאולה, וכפי שנתבאר מצות מילה היא המנגדת לקליפת עמלק ע"י בחי' הזריזות כנ"ל, וכמו שנס דפורים מבאר המהר"ל שמתייחסת אליו ענין המהירות, ה"נ במילה שהיא מעולם השמיני ג"כ שייכת לבחי' הזריזות והמהירות, ובפרט לשי' רבי אליעזר שכ"כ גדלה ההקפדה על מהירות וזריזות במילה שראוי לדחות שבת עבודה, וע"כ אצלו באה בחי' זו יותר לידי ביטוי, ונקרא הפרק על שמו רבי אליעזר דמילה, וע"כ תיבות האח"ד אליעז"ר הרומז לרבי אליעזר המדקדק כ"כ על זריזות במילה כנ"ל עולה כמנין פורי"ם, ששוה בחי' זו עם בחי' הנס דפורים,

שכפי שמבאר המהר"ל בחי' נס של פורים שהוא מבחי' שלמעלה מן הזמן וע"כ מצינו במגילה כמ"פ ענין המהירות כמו ויבהילו להביא את המן, הרצים יצאו דחופים, מהר קח את הלבוש ואת הסוס וכיוצ"ב, להורות על בחי' הנס שבא במהירות ולמעלה מבחי' הזמן, עכתדה"ק, וע"כ בימים אלה מתעורר בחי' אחישנה למהר ולהחיש את גאולתנו, וע"ד שביארנו שבחי' הפורים מקדמת להתעורר כבר בחדש שלפניה כי כך היא המדה בבחי' שער החמשים שהיא מעולם השמיני שהיא מעל לגבולי החשבון, ונרמז בצירוף חדש שבט שיוצא מהפסוק ה'מר י'מירנו ו'היה ה'וא, ותיבת המ"ר הוא אותיות מה"ר, כי אור ימי הפורים ממהר לבוא בחדש זה, וכזה מתעוררת בחי' אחישנה למהר את גאולתנו ופדות נפשנו, כי אין בנו כח לסבול מהפחדים שישמעאל מסובב לנו בעקבתא דמשיחא, וע"כ אחישנה עולה בגימ' הו"א יהי"ה פרא"א אד"ם, כי ע"י

ותיבות רב"י אליעזר דמיל"ה הם ר"ת אד"ר, וגם עולים כמנין המ"ן ב"ן המדת"א האג"י שזהו המנגד להמן שהוא קליפת עמלק, וחדש אדר הוא החדש המיוחד שמצינים את מזל החדש מזל אדר דגים, ודגים רומז לשער הנו"ן

כי ד"ג בלשון ארמי נקרא נו"ן, ותיבת מז"ל ר"ת זריזין מקדימין למצות כי בחי' הזריזות והמהירות שייכת לבחי' הנס דפורים שהוא למעלה מן הזמן כנ"ל.

פרשת יתרו תשנ"א

מעלת היום מעין לעת"ל

וא"י מהרה"ק מהר"מ מטשרנוביל זצ"ל שנמשך בפורים הארה של לעת"ל כי לגודל הפלגת האור שיהא לע"ל לא יהא אפשר לסבול האור אלא ע"י שכבר התחילו לטעום הארה זו בפורים. ועי' כי מגל"ה ר"ת ל'העביר ג'לולים מ'ן ה'ארץ, (כן כתב החת"ס זצ"ל), וע"ד דאי' במד' שע"י הקריאה בזכירת מעשה עמלק מעלה

הקב"ה כאילו מחו את עמלק, וכן ע"י קריאת המגלה נחשב כמו מחיית עמלק. וכ' בפרי צדיק שסעודת פורים הוא מעין סעודת לעת"ל שיאכלו שור הבר עם לויתן, והיין ששותים בפורים הוא יין המשומר, ע"כ. וע"כ אסת"ר בגימ' יי"ן המשומר.

פרשת תצוה תשנ"א

פורים הוא יו"ט של זמן העתיד – של מחיית עמלק

ובהפטר פרשת ויחי, בפטירת דוד המלך, מצינו שסיים את דבריו האחרונים בענין שמעי בן גרא, שצוה דוד את שלמה שינקום בו "והורדת את שיבתו בדם שאול", ולכאורה הוא דבר תמוה שסיים דוד משיח אלקים חיים את דבריו האחרונים בענין זה. אכן גם זהו מענין הכנת הגאולה, כי מרדכי ואסתר הם נכדי שמעי בן גרא, ומיתת שמעי בן גרא היתה גמר תיקונו, שהרי שמעי מרד במלכות בית דוד, וזה עון פלילי, וכל החולק על מלכות בית דוד ראוי להכישו נחש (סנהדרין קי), ועי"ז יצאו אח"כ מרדכי ואסתר נקיים מכל סיג ופגם ונמשך על ידם הנס של פורים.

בן גרא, ירמוז שע"י הנקמה בו יהיה שמעי בן גרא עמך במחיצתך כי יושלם בזה תיקונו, וכן פירש בספר נחל שורק להחיד"א ז"ל. ואחר סיום ימי חנוכה מתחילים בהכנת ימי הפורים, וכמו שמצינו בפ' ויגש בענין שנתן יוסף לבנימין חמש חליפת שמלות, שאחז"ל שהוא רמז למרדכי שיצא מלפני המלך בחמש לבושים, ולפי הנ"ל שצוואת דוד בענין שמעי בן גרא הוא ג"כ הכנה לפורים, יש לרמוז והנ"ה עמ"ך שמע"י ב"ן גר"א בגימ' וחמ"ש חלפ"ת (חסר כדכתיב).

והנה יש ג' מדרגות בישועות ישראל בגלות, חנוכה, ישועה לנופלים למטה מעשרה, פורים, לנחשלים בבחינת שיכורים עד דלא ידע, ואח"כ פורים של מוקפים, בסיהרא באשלמותא באמצע החודש, מדרגה יותר עליונה לכבוד ירושלים, והיא ישועה גדולה ועיקר הפורים, ועיקר מחיית עמלק של לעתיד לבוא כי בנין ירושלים תלוי במחיית עמלק ולא נתמלאה ירושלים אלא מחורבנה של אדום.

ובפרשתנו, בפטירת יעקב נאמר ויחנטו הרפאים את ישראל, וכבר הזכרנו ויחנטו בגימ' חנוכה, ויש להוסיף עוד בזה, כי הרפא"ם בגימ'

וי"ט של פורים הוא יו"ט של זמן העתיד, כי יש בו מחיית עמלק שהשלמת מחייתו תהיה לעת"ל, ולכן אף ששאר המועדים יתבטלו לעת"ל מ"מ ימי הפורים לא יהיו נבטלים כי כל עצמו של הפורים שייך לעת"ל (עיין רמב"ם סוף הלכות מגילה).

ומעתה סיום דבריו של דוד הם להכנת נס פורים ע"י הנקמה בשמעי בן גרא, שזה ג"כ הכנת הגאולה כנ"ל. וז"ש דוד והנה עמך שמעי

סבי"ב.

ופורים הוא זמן התיקון לשפלים נטולי הדעת שהם בבחי' עד דלא ידע, עמ"ך שמע"י ב"ן גר"א ב"ן הימני" מבחור"ם בגימ' ע"ד דל"א יד"ע ב"ן ארור המ"ן לברוך מרדכי.

פרשת ויחי תשס"ב

פורים, וגם א"ת ישראל בגימ' פורים ש"ל מוקפ"ם שהוא עיקר הפורים כדאיתא בספה"ק, והואיל שפורים דמוקפים הוא למקופי חומה ולעת"ל הקב"ה כביכול הוא לה חומה, לכן נרמז שושן פורים בתיבות את ישראל, ישראל במילואה יו"ד שי"ן רי"ש אל"ף למ"ד בגימ' ואנ"י אהי"ה ל"ה נאור"ם הוי"ה חומ"ת א"ש

פורים הוא יו"ט השייך לעתיד לבוא

ראוי לזה, ולכן צוה דוד להוריד את שיבתו בדם שאו"ל, כי שאו"ל הוא אותיות אלו"ש והוא המסע העשירי, שבו נרמז השם מ"ב של יציאת הגלות, שהרי אלו"ש בגימט' שמונה פעמים מ"ב (עה"כ) כמבואר בהיכל הברכה בפרשת בשלח ובפרשת מסעי, עכדתה"ק, ולפ"ז אלו"ש בגימט' פורים (עה"כ כנ"ל) ולכן התיבה האחרונה שהוציא דוד מפיו ובוזה נפשו יצא בדברו, הי' שאו"ל בגימט' פורים.

פרשת ויחי תשמ"ח

דוד המלך סיים את דבריו האחרונים בענין שמעי בן גרה שצוה את שלמה עליו "והרדת את שיבתו בדם שאול". ולכאור' תמוה שיסיים דוד דבריו האחרונים בתיבה זו. אמנם י"ל, שהכין בזה ענין הגאולה. שהרי פורים יו"ט שלעת"ל כדאיתא בספה"ק, ולכן רק פורים לא יתבטל לעת"ל כדאיתא במדרש וברמב"ם. ומשמעי בן גרא יצא מרדכי כמבואר במס' מגילה. ודוד רצה להכין פורים שהוא כח של מחיית עמלק שעיקרה היא לעת"ל. אבל שמעי בן גרא היה בו פגם שקילל את דוד ולא הי'

בפורים מתכוננים ב' האיזורים של משיח אמונה וצדקה

זה סובב את המיתה, ונמשך מזה הטומאה הקשה של טומאת מת אשר אין הטהרה במקוה מספקת להסרת טומאה זו. וכשקבלו ישראל את התורה פסקה זוהמתן ובטלה גזירת המיתה, אלא שכשחטאו בעגל חזרה הזוהמא וגזירת המיתה, כמו שדרשו חז"ל עה"פ אני אמרתי אלקים אתם וגו' אכן כאדם תמותון, שבמתן תורה אמרתי שאתם כאלקים, אבל לבסוף ע"י חטא העגל כאדם תמותון, כלומר כאדם הראשון.

פרשת צו - פרה תש"ס

בפורים, שמתחילים שלשים יום לפני פסח זמן הגאולה, מתכוננים ישראל עם שני האיזורים של משיח, והיינו האמונה והצדקה, כי בפורים המצוה לבסומי עד דלא ידע, ענין ביטול הדעת ע"י תוקף האמונה, וכן מצות מתנות לאביונים, ואלו השנים הם איזור של משיח כבפסוק הנ"ל והיה צדק איזור מתניו והאמונה איזור חלציו.

הנה שורש החטאים הוא חטא עץ הדעת, ושרשו הוא הרצון אל הידיעה, כמו שהשיא הנחש והייתם כאלהים יודעי טוב ורע, וכן אומר ותרא האשה כי נחמד העץ להשכיל, ופגם

השפעת פרנסה בפורים

כדי להורות שאצלו עכשיו בחי' המקדש ואין לישראל עוד תקוה לבנין ביהמ"ק. והנה הזכרנו בפ' שקלים העל"ט שפורים הוא עת מסוגלת

ואחז"ל שאחשורש לבש עצמו בבגדי כהונה אצל המשתה שעשה. והענין ע"ד שמובא שרצה לעשות הכל כדוגמת המקדש

להשפעת הפרנסה כמובא שמגל"ה עולה כמנין לח"ם וכמנין מזל"א דכל מזונא ב' תליין. והובא שם שפרנסה נמשכת ממקור גבוה מראשית ההשתלשלות ויורדת עד למטה. וידוע שפורים ויוה"כ הם במשקל אחד, וביוה"כ נמשכת ג"כ השפעת הלחם אלא שאז איננה מתלבשת בגשמיות ונשארת רק ברוחניותה, וע"כ הוא יום עינוי שאין אוכלים בו לחם הגשמי אבל אוכלים אז לחם אבירים שמלאכי השרת נזונים ממנו כדאי' בפרי צדיק ושלכך הסוגיא בגמ' של אכילת המן נמצאת בפ' יום הכפורים בשלהי מס' יומא. אך בפורים יורדת ההשפעה עם התלבשותה הגשמי, כי בפורים יורדת ההארה עד לתוך הטבע וכמו שהאריך

בזו הקדושת לוי, ואשר מטעם זה כ' שם שגדול הארת המגילה מהארת כל התורה כי הארתה נמשכת ובוקעת אל תוך דרכי הטבע. ובפורים המצוה להתבסס עד דלא ידע כי ההארה נמשכת עד המדרגה התחתונה ביותר שהיא השכרות אשר אין מתועב יותר מן השכור ואף שם מגעת ההארה. ולחם אבירים שאוכלין ביוה"כ ברוחניות אוכלים אותו בפורים בהתלבשות הלחם הגשמי, ותיבות לבסומ"י ע"ד דל"א יד"ע הוא בגימ' לח"ם אבירי"ם, ואבנו של שבט בנימין בחשן הוא ישפ"ה בגימ' פרנס"ה שנמשך בחדש אדר שהוא החדש של בנימין. וגם בנימין בגימ' ל"א יהיה ב"ך אביו"ן. פרשת תצוה תשנ"א

פורים מסוגל לפרנסה בשפע

ועד"ז י"ל שהיתה הישועה בפורים כי באמת הרי נתחייבו שונאיהם של ישראל כלי' כנ"ל אלא שהקדימו ישראל שקליהם, והיינו כי בזה ששקלו שקליהם נמשך להם שפע פרנסה כנרמז בתיבת ונתנו כנ"ל, וממילא לא יהיה בהם נגף כי מאן דיהיב שובעא לחיי הוא דיהיב. וע"כ מצות היום בפורים הוא מתנות לאביונים שבזה נמשך השפעת פרנסה ובפורים מגיע נתינת הצדקה לעולמות גבוהים ביותר. ואי' בספח"ק שפורים מסוגל להשפעת פרנסה ונרמז כי בסומ"י בפורי"א הוא בגימ' פרנס"ה טוב"ה, וכן כפי המובא לעיל שבאותיות פרנסה נרמז כל השיעור קומה ואותיות פר"נ הם רומזים לג' הראשונות שמשם שורש הפורים, ואותיות אלה פר"נ עולה כמנין פורים. ואהמ"כ תערוך לפני שלחן נגד צוררי שזו תפלה על הפרנסה, כדאי' בספח"ק לומר מזמור זה בכל סעודה כי יש בו בקשה על הפרנסה. וזהו נגד צוררי כי ע"י המשכת הפרנסה נצלים מצוררי היהודים. ושליטת עמלק היתה בנחשלים ושלח"ן הוא אותיות נחש"ל שנהפך מנחש"ל לשלח"ן והוא נגד צורר"י כמנין הישמעאלי"ם שהם הצוררים בסוף יומיא בסיום גלות אדום כאשר הזכרנו כמ"פ.

אמנם כדי שיוכלו לקבל השפעת הפרנסה צריכים כלים המחזיקים השפע, וזהו ע"י האחדות והשלום וכמ"ש חז"ל לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום כמ"ש ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. וכן אמרו מחלוקת אחת דוחה ק' פרנסות. וע"כ אמרה אסתר לך כנוס את כל היהודים כי ע"י האחדות יוכלו לקבל שפע הפרנסה ובזה ינצלו ממות לחיים כנ"ל, והאזהרה על מחלוקת הוא בפסוק ולא יהיה כקרח ועדתו, ונחשב במנין המצוות לאיזה דעות. וע"כ תיבות ול"א יהי"ה כקרח עולה כמנין פרנס"ה, כי זה הכלי מחזיק ברכה.

ואחז"ל (מס' ביצה טו:) הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר שנא' אדיר במרום ה'. ועי' בבני יששכר בביאור מאמר זה שחדש אדר מורה על האמונה והבטחון בה', וזהו הסגולה לקיים הנכסים לחזק האמונה ובטחון. ולפי האמור לעיל המגלה שרשה ממקם גבוה מאד וכאשר כ' ביסוד יוסף שבקריאת המגלה נפתח עולם חדש קדוש מאד ובברכה שמברכים על מקרא מגלה אנו קורין וממשיכין שיתגלה זה העולם העליון, וע"כ כ' שם שצריך לברך ברכה זו באימה וברתת כי קורין אז לעולם הנורא הזה שיתגלה. וי"ל שע"ז אמרו יטע בהם אדר שנא'

ומהם אמירת פ' המן – וראוי ללמוד את דברי הבאר מים חיים בס"פ בשלח על פ' המן לדעת את הגישה הנכונה לבקשת הפרנסה. וכן מעשר כספים מסוגלת לפרנסה. ובמד' פנחס כ' שאמירת י"ג עקרים בכל יום היא סגולה לפרנסה, ובפשטות מפני שבזה ממשיך על עצמו אמונה. ואחד מגדולי הסגולות היא אמירת בהמ"ז בכוונה כמובא בספה"ק, והנותן לבו לכוונת בהמ"ז ימצא שם הרבה אוצרות של דביקות בהשי"ת, ויתכן שיעבור האדם כל ימי חייו ולא יתן לבו לרוב טוב הגנוז בבהמ"ז. וע"כ צריך לזהר בכוונתה ולאמרה מתוך הסידור ולהתדבק בצורת האותיות וכוונתם.

והנה בצוק העתים הללו אשר מצב הפרנסה הורע בעוה"ר יש אשר נתרשלו עי"ז מנתינת צדקה, אבל טעות היא בידם שהרי הצדקה היא יסוד הפרנסה. ושמעתי ע"ז משל נאה, שהיתה עגלה טעונת משאות כבדים והוכבד לה לעלות בגובה ההר עד שהוכרחו הנוסעים לזרוק חפצים מן העגלה כדי להקל עליה, ונענה א' מהם שהרי אופני העגלה כבדים הם מאד וראוי להסירם מן העגלה כדי להקל עליה, ואמרו לו כי לא יתכן זאת שהרי האופנים הם המולכים את העגלה ובלתם אין העגלה יכולה ללכת בכלל. ועד"ז הנמשל במה שמקמצים בנתינת צדקה מחסרון הפרנסה הרי בזה משליכים את האופנים שעליהם עומדת כל הפרנסה.

פרשת משפטים תשנ"א

אדיר במרום ה', כי שורש המגלה הוא ממקום עליון שנקרא אדיר במרום, ושם הוא שורש הפרנסה, וע"כ ע"ל מקר"א מגל"ה עולה כמנין השמות הממונים על הפרנסה כמצויין בסדורים בתיבות פותח את ידך שהם ר"ת פא"י וס"ת חת"ך, ותיבות פא"י וחת"ך הם כמנין ע"ל מקר"א מגל"ה, וכן, ע"ל מקר"א מגיל"ה (עם יר"ד) בגימ' אדי"ר במרו"ם ד". וע"כ יתקיימו נכסיו.

ובגמ' (מגילה דף יא.) דרשו בשמו של אחשוורוש שהכל נעשו רשין בימיו שנא' וישם המלך אחשוורוש מס. וי"ל לדרכנו שהיתה זאת סיבה מאת ה' כי ע"י דחקות הפרנסה נתעוררו להתפלל על השפעת הפרנסה ונענו בתפלתם כי לא עכב הס"מ על זה, וממילא זכו להשאר בחיים כי לא יהיבין מזוני כי אם לחיי, ואכן מצינו שעשה אחשוורוש הנחה למדינות מהמסים שהטיל ועי"ז הוטב מצב הפרנסה אז, ואחר גמר הנס כתוב וישם המלך אחשוורוש מס, כי מאחר שכבר באה הישועה לא הוצרכו עוד להשפעה הזו ע"כ כבר היה יכול להטיל מס.

ובכניסת חדש אדר הוא החדש של השפעת הפרנסה כנ"ל קורין פ' שקלים שהוא המשכת הפרנסה כנרמז בתיבת ונתנו שנקרא ישר והפוך כנ"ל, ובדרך כלל פרשה זו נקראת בפרשת משפטים כי בפרשה זו נכללו כל דיני ממונות, וזה התנאי להצלחת הפרנסה שתהא מיוסדת עפ"י דרכי התורה בהיתר ולא באיסור. ושתי פרשיות אלו משפטים שקלים תלויים חד בחדריה.

ובספה"ק מובא סגולות שונות לפרנסה,

שחוק של פורים – ליצנותא דע"ז

עמלק. וזה ענין שבפורים עושים ליצנות, כי אז הוא הזמן של מלחמה בעמלק וחזוק באמונה. ולכן תופסים אז את כלי זיינו שהיא הליצנות. ומיניה וביה שדי ביה נרגא.

פרשת בשלח תשנ"ג

אך כח זה של כפירה יסודו בקליפת הליצנות. שע"י כח הליצנות יכולים לבטל כל ענין אמת, וכמ"ש הר"ר צדוק הכהן זצ"ל שהליצנות היא המנגדת את האמונה, וזהו קליפת עמלק הבא לקרר את האמונה ע"י כח הליצנות וכמו שנדרש במד' הפסוק לץ תכה זה

קבלת התורה בפורים

שהתיבה היתה חמשים אמה רחבה לכוונת הרמז אל התורה כנ"ל ע"כ בחר לו דוקא העץ מתיבה זו, ודייקא מרחבה שהיא נ' אמה כדי שבזה יוכל להגביר ביותר כוחו כדי למנוע קבלת התורה בזמן ההוא. אבל הקב"ה הפיר עצתו, ומעץ הזה דוקא, שרומז לנו"ן יום של קבלת התורה הוכן מפתו, כי ממקור הגבוה הזה של חמשים שערי בינה בא נס של פורים. פרשת נח תש"נ

ואי' במדרש ובתרגום המגילה, שהלך המן להרי ארט ולקח משם עץ חמשים אמה מתיבת נח לתלות עליו את מרדכי, וצ"ב. וי"ל להנ"ל כי היות שהיה אז זמן של קבלת התורה כמ"ש הר"ן, שיום פורים חשוב כיום קבלת התורה שקבלוה אז ברצון, ורצה המן לבטל זאת ע"כ רצה להתגבר בכח חמשים שערים דקליפה למנוע קבלת התורה שהיא בסוד חמשים שערי בינה, ולכן הכין עץ גבוה חמשים אמה. ולפי

הדר קבלוה בימי אחשורוש

בתולדה. וכמו שפי' החי' הרי"מ, ברוך אתה ה' מגן אברהם. שהקב"ה מגן על הנקודה של אברהם שיש בכל אחד מישראל. שאף מי שנשקע בחטאים עד מאד עכ"ז זיק האמונה שבקרב לא תכבה והוא שורש הנעלם כנ"ל. אמנם עכ"ז סכנה עצומה להתחבר עם הרשעים כי עלולים הם לטמא אותם המתחברים עמם. ולזה לא מועיל השורש הנעלם שבפנימיותם. וזה הטעם שנפלטו מהענן. שאין זה סותר לחביבותם בעיני ה', כי אף שגדולה חביבותם מאד כנ"ל עכ"ז הרי סכנה להיות עמם בהתחברות בתוך המחנה.

וזה היה טעותו של עמלק שחשב שאלו שנפלטו נכרתו משרשם ח"ו ויכול הוא להלחם עמם, אבל באמת גם להם יש שורש נעלם שיש להם בירושה מאברהם אבינו אשר לא תכבה לעולם. ועל זה התנבא ירמיה הנביא כשהתנבא על החורבן ואמר (בפרק א') מצפון תפתח הרעה וגו' על כל הרעה אשר עזבוני ויקטרו לאלהים אחרים וגו' כה אמר ה' קדש ישראל לה' כל אוכליו יאשמו רעה תבוא אליהם. והרי שאף בשעה שמתנבא על ישראל שעובדים ע"ז ומביאים עליהם את החורבן עכ"ז קדש ישראל לה', וזהו מטעם הנ"ל כי יש בהם שורש הנעלם במורשה מאברהם אבינו. ולכן, קד"ש ישראל להויה. עולה בגימ', ברוך אתה ה' הויה מג"ן אברהם. וגם בגימ', שור"ש הנעלם. שע"ז קדש ישראל לה'.

ויש לרמז בפסוק של "ויקחו לי תרומה" הנקרא בכניסת חדש אדר שרומז על משאחז"ל שהדר קבלוה בימי אחשורוש. וכמ"ש בבעל הטורים תרומה אותיות תורה מ', שרומז על התורה שנתנה למ' יום. שקבלוה ישראל ברצון בימי אחשורוש כי בזה השלימו את חובתם כדי שיקובל התוספת של מצות הפורים. שזהו דוגמת הג' תרומות שנזכרו בפסוק זה כדי להקדים החיוב לפני התוספת. ולכן, ויקחו לי תרומה. בגימ', אחשור"ש. שהרי הדר קבלוה בימי אחשורוש. אלא דבאמת צ"ב למה נקטו בימי אחשורוש ולא בימי מרדכי ואסתר, כנוסח שאומרים בהזכרת על הנסים.

ויבואר, דהנה מצינו שמלחמת עמלק היתה עם הנפליטים מהענן שהם היו אותן שעבדו ע"ז לפסל מיכה. ובשביל שנזדווג להם עמלק, חמתו של הקב"ה שפוכה על עמלק לנצח. ומלחמה להויה בעמלק מדור דור. שמזה נודע לנו גודל חביבותו של כל אחד מישראל בעיני השי"ת. ואפילו לאותם שנפלטו מהענן בחטא ע"ז. ואמנם א"כ יש לתמוה למה נפלטו כלל אם כך גדלה חביבותם לפני ה'.

והביאור כי ודאי לא ידח ממנו נדח, וסוף סוף כל אחד מישראל יתוקן. וכמבואר בספה"ק שיש לכל אחד מישראל שורש הנעלם שהוא בתוכיות נפשו ושם יש זיק פנימי שא"א לכבות. והוא ירושה מאברהם אבינו שהיה ראש למאמינים, וכל אחד מישראל יורש אמונה זו

ואסתר כי ע"י שקבלו התורה ברצון נתברר למפרע שהם אחים ורעים להקב"ה ויש להם שורש ולא כמו שרצה אחשורוש לומר שאין להם אחשורוש ח"ו. וז"ש קבלוה בימי אחשור"ש.

והנה עמלק עומד על ישראל להכחיש את שורש הנעלם שבכל איש ישראל ששם טמונה נקודת האמונה, ולכן כל מגמתו הוא להטיל ספיקות באמונה ח"ו כמו שרמזו בספה"ק עמל"ק בגימ', ספ"ק, כי הוא מטיל בלבולים וספיקות באמונה. ובעמלק נאמר 'אשר קרך' שרוצה לתלות הכל במקרה ולא להאמין שהכל בהשגחת השי"ת, וכן נאמר אצל המן 'אשר קרהו' וכמו שדרשו חז"ל ע"ז שהוא בנו של עמלק שנאמר אצלו אשר קרך. ולפי הנ"ל הרי אחשורוש שותפו של המן ולכן, אש"ר קר"ך. בגימ', אחשור"ש. ונאמר אצל זכירת מעשה עמלק, ואת"ה עי"ף ויג"ע ול"א יר"א אל-הי"ם. שזה עולה בגימ', שר"ש הנעל"ם. שזאת היא מגמתו של עמלק להכחיש השורש הנעלם ולבלבל את ישראל בספיקות האמונה. בפרט בעיקבתא דמשיחא שגדולים מאד נסיונות האמונה. שאז הוא בחי' אחרית המחנה כדוגמת שבט דן שהיא המאסף לכל המחנות ושבטו מהנפלטים שפגע בהם עמלק. כי זמן ומקום תואמים הם כמו שאיתא בספר יצירה. וממילא אחרית הזמן כנגד אחרית המחנה.

וכן הוא בעיקבתא דמשיחא פוגע עמלק בשלומי אמוני ישראל שהם מבחי' שבט דן ומבלבל ראשם בספיקות. ולכן, ויב"א עמל"ק וילח"ם ע"ם ישראל ברפיד"ם. בגימ', שמ"ע ישראל הוי"ה אל-הינ"ו הוי"ה אח"י. שפסוק זה הוא יסוד האמונה. וגימטריא זו הוא לפי חשבון שאות רבתי נחשבת ארבע פעמים כמ"ש החת"ס. וכנראה שהוא עפ"י יסוד ההלכה שאות רבתי יש לכתבה בשיעור גודל ארבע אותיות. ולפי"ז בפסוק שמע ישראל וגו' יש עי"ן רבתי שהוא בגימ', ר"פ, ודל"ת רבתי שהוא בגימ' ט"ז. ולפי"ז נמצא החשבון הנ"ל שפסוק ויבא עמלק וגו' בגימ' שמע ישראל וגו'. והיינו כי עמלק בא להכחיש הפסוק שמע ישראל. ואינו

והנה קדש ישראל לה' פירש"י שהם תרומה. וברבינו בחיי כתב עה"פ, ויקחו לי תרומה. דקאי על כנסת ישראל שהיא תרומה. ויקחו לי תרומה, היינו שיקחו אותי כנסת ישראל שהיא התרומה. וזה שרמזו במדרש 'ויקחו לי' אותי לוקחים כביכול אמר הקב"ה קחו אותי שאדור ביניכם, ע"כ. והיינו שישראל מושרשים בהקב"ה והוא דר ביניהם.

והנה אחשורוש הוא שותפו של המן כמו שהמשילו חז"ל לבעל התל ובעל החריץ. ואמרו במדרש שנקרא אחשורוש שרצה לעקור ביצתן של ישראל. ופי' המפרשים ביצתן היינו שרשן. שרצה לעקור שורשן של ישראל. וזהו אחשור"ש נוטריקון א"ח-שור"ש. כי בני ישראל הם אחים ורעים להקב"ה ויש להם שורש נעלם שמושרשים בהקב"ה. ואחשורוש רצה לעקור את זאת. כן פירשו מפרשי המדרש, עי"ש. אך כשנעשה הנס לישראל, לפי שחטאם לא היה אלא לפנים כמשאחז"ל, היינו ששורשם הנעלם לא חטא, ומה שהשתחוו לצלם לא היה אלא לפנים. וכמו שהקשו התלמידים כלום משוא פנים יש בדבר, וענה להם רשב"י, הם לא עשו אלא לפנים ולכן זכו לנס. נמצא שמה שזכו לנס הוא מחמת שלא חטאו בעצם. וזכו אז לקבל התורה מרצון ונתברר למפרע שמעולם לא נותקו מהשורש ויש להם אח ושורש. וזכו אז לבנין ביהמ"ק. ועד"ז אחר שחטאו ישראל בעגל אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה שזהו לכפרה על חטא העגל, וזכו לבנין המשכן כמו שבימי אחשורוש זכו לבנין ביהמ"ק. שגם כאן נתברר שחטאם לא היה אלא לפנים אבל יש להם שורש נעלם שלא חטא. ולכן יש להם תיקון על עון העגל. ולכן איתא במדרש ויקחו לי תרומה שרק ישראל יתנו תרומה ולא הערב רב, כי רק להם יש תיקון לעגל מצד שורש הנעלם שלא חטא. וזהו הנרמז בתיבת, תרומ"ה. שהיא בגימ', ואנ"י תמי"ד עמ"ך. שישראל יש בהם שורש נעלם היפך ממה שרצה אחשורוש לעקור ביצתן של ישראל, וזהו, ויקחו לי תרומ"ה. בגימ', אחשור"ש. ולכן אחז"ל הדר קבלוה בימי אחשורוש דייקא, ולא אמרו בימי מרדכי

מודה שישראל שומעים ומאמינים שה' אחד. כי מכחיש שורש הנעלם.

וזה שהביא המדרש עה"פ ויקחו לי תרומה. זש"ה שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. כי לפי שנתבאר לעיל מרומז בפסוק ויקחו לי תרומה ענין השורש הנעלם שלכן הועיל התרומה לכפר על עון העגל כי עשו רק לפנים ולא בשורש. וכמ"ש. (תהלים מ"ד) אם שכחנו שם אלקינו ונפרש כפינו לאל זר. הלא אלקים יחקר זאת כי הוא ידע תעלמות לב. והיינו שיודע השורש הנעלם בתעלומות הלב ששם האמונה מושרשת בתוך כל אחד מישראל. ולכן מביא המדרש הפסוק שמע ישראל, שישראל שומעים ומכירים האמונה בשורש הנעלם ולא כעמלק שמקטרג שאין לישראל אמונה, והקב"ה יודע תעלומות לב. ולכן נרמז, תעלומות ל"ב. בגימ', אלה"י הראשונים"ם והאחרונים"ם. שכולם מקושרים בשורש האמונה בפנימיות הלב. ולכן, ויב"א עמל"ק וילח"ם ע"ם ישראל ברפידים. בגימ', ושמ"ת שמ"ו אברה"ם. כלומר שיש לישראל האמונה בתולדה מאברהם אבינו, ולא כעמלק המכחיש זאת. וכאשר ביארתי שה"א של אברהם הוא כח התולדה, ומצאת את לבבו נאמן גם בתולדה.

ועוד מביא המדרש עה"פ ויקחו לי תרומה. הה"ד 'אהבתי אתכם אמר הוי"ה וגו' כמובא לעיל. כי אף שמעשי ישראל דומים בעוה"ר למעשי עשו כמו שאמר, 'אח עשו

ליעקב', אבל בכל זאת, 'ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי'. כי הוא יודע תעלומות לב. ולכן, אהבתי אתכם אמר הוי"ה. בגימ', ז"ה קרב"ן אחיעז"ר ב"ן עמישד". שהוא נשיא של שבט דן, ודוקא אצלו נרמז האהבה, כי אף שעמלק מקטרג על שבט דן שהם עע"ז ונפלטו מהמחנה, עם כל זאת, אהבתי אתכם אמר הוי"ה. וזה ענין 'משנכנס אדר מרבין בשמחה'. כי בחדש זה שזכו ישראל לנס וקבלו התורה מרצון נתאשר ונתקיים שריר וקיים שישראל דבוקים ומושרשים באלקי אמת. ולכן הוא הזמן של שמחה על האמונה הקדושה ועל קבלת מלכותו אשר מלכותו ואמונתו לעד קימת נאמנים ונחמדים על אבותינו ועלינו על בנינו ודורותינו. וכל שלשלת הדורות תקועים באברהם אבינו שהוריש האמונה בכל הענפים הנמשכים ממנו. ובחדש זה הוא זמן חיזוק האמונה ומגילת אסתר הוא מלשון גילוי ההסתור כמו שפי' בעבודת ישראל.

ונס הפורים יש בו הוראה על ההשגחה הפרטית על כל פרט ופרט, ושאין מקרה כלל. ולא כעמלק, 'אשר קרך', התולה הכל במקרה. וידוע דברי הרמב"ם כי אין שמחה כהתרת הספיקות ולכן בחדש זה הוא זמן השמחה. שזהו שמחת פורים שמסתלקים הספיקות והאמונה מבהיק ומאיר.

פרשת תרומה תשנ"ה

הדר קבלוה בימי אחשורוש

צריכים ללמוד איזה דבר טוב זה מזה שהרי הם כמו אותיות התורה ודרשינן סמוכים. ונרמזו אל כל ישראל ס"ת כולם בלמ"ד שנכון שכל תיבות התורה אשר באמת הם נשמות ישראל ילמד"ו זה מזה.

וארשום למזכרת, משנה תורה הוא חזרת התורה ומ"מ נשנה משום דבר שנתחדש בו כמ"ש רז"ל. והיא כנגד ה"א אחרונה שהיא תושבע"פ כמ"ש האריז"ל. ותושבע"פ הדר קיבלוה בימי אחשורוש. והמפרשים כתבו אל"ה בגימט' ל"ו כמנין הימים של הוכחתו עד ז'

כתיב אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל. עיין רש"י שכינסם כולם. וי"ל בס"ד דדרשינן סמוכים כמ"ש סמוכים לעד לעולם. ואפילו לרבי יהודה דלא דריש סמוכים במשנה תורה דריש. עיין ריש יבמות. וידוע שכל אותיות התורה מכוונים כנגד נשמות ישראל. ולכן כאן כשהתחיל משה רבנו ספר דברים שדרשינן בו סמוכים לכו"ע כינס את כל ישראל שכל נשמות ישראל יהיו סמוכים זל"ז ועי"ז ותושפע השפעה שימשכו חידושי תורה ע"י סמוכים. ומכאן, כשבני ישראל מתוועדים יחד,

אדר. והענין כי המן קטרג שהם עם מפוזר ומפורד ואינם סמוכיים. ואז הדר קיבלו עליהם תושבע"פ שהיא כנגד ספר דברים שדרשינן בו סמוכים (מפני שצריך לסמכ"ה לאות וא"ו בבחינת תשוב ה"א). ואז הכל נקבצים ליום הכניסה להיות לכנסת אחת ומקיימים מצות משלוח מנות שהיא מצוה מיוחדת במינה, כי

כ"א יש לו ניצוץ נפשו בתוך מאכלו וע"י ששולחין מנות איש לרעהו כ"א מקבל איזה מידה טובה של חברו ע"י שאוכל ממאכלו בבחינת דרשינן סמוכים. א"ל כ"ל ישראל בגימט' אי"ש לרעהו.

פרשת דברים

בפורים מתגלה נקודת הברוך מרדכי שבתוך כל יהודי שבאמת מקבל התורה מאהבה

בנדיבות הלב. ותיבות אש"ר ידבנו"ו לב"ו בגימט' תור"ה, ללמד על תורה שבע"פ שגם היא נתקבלה בנדיבות הלב.

וע"ז אמר בתנא דבי אליהו כשאמרו ישראל נעשה ונשמע אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה. כי כשקבלו ישראל התורה ואמרו נעשה ונשמע רק על תורה שבכתב, והיה נדמה שע"י כפיית ההר כגיגית קבלו התורה שבע"פ, בא הקב"ה והעיד על ישראל, "ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו", שהאמת שקבלו הכל ברצון כאשר הוכיח סופן על תחילתן בנס דפורים.

וענינו של חודש אדר הוא הענין של קימו וקבלו. לקבל התורה מאהבה ושמחה. ומשנכנס אדר מרבים בשמחה. וחדש אדר הוא זמן של הסתר, כמו שדרשו חז"ל אסתר מה"ת מנין שנא' ואנכי הסתר אסתיר פני. והוא החודש המרוחק ביותר מהארת חודש ניסן, כי הוא החודש האחרון למנין החדשים, ואז עלול להיות זמן של זקנה והתיישנות, וזמן של התגברות קרירות של עמלק כמ"ש "אשר קרך בדרך", ואחז"ל במשל שצינן את האבטי' הרותחת. וע"ז מתרשלים בתפלה ומתאחרים לבוא ולהתחיל כולם כאחד בשפה ברורה ובנעימה. ועל כן צריך להתאזר ולחמם את האמט' ולמחות את קליפת עמלק. וחדוש זה הוא בחי' ונהפוך הוא, וכל מה שיש בזמן יש בנפש כידוע, ועל כן כמו שהזמן נתהפך, כן גם יכול האדם להתהפך ולהיות לאיש אחר.

וסוד זה שבלב כל אחד מישראל מתגלה בפורים, כי נכנס יין ויצא סוד. ומתגלה שכל אחד מישראל, אף שהוא מלוכש במלבושי המן, כמו שנוהגין בפורים, מ"מ יש בו נקודה קדושה של ברוך מרדכי, וכל חטאם של ישראל אינו אלא לפניו. ואז כדברי המהר"ל נוכחים לדעת שבנ"י קבלו התורה ברצון ובאהבה אף שהיה נדמה שנעשה ע"י כפייה. ורש"י פי' על דברי הגמ' "הדר קבלוה" – מאהבת הנס. מאהב"ה ר"ת א'רור ה'מן ב'רוך מ'רדכי ה'יהודי. (יהודי הוא בחי' היו"ד). שבפורים מתגלה הנקודה הפנימית של ברוך מרדכי [שיש בכל אחד מישראל]. ואף מה דנדמה ככפי' הוא ברצון הלב ובאהבה. ובשביל שבפורים מתגלה הרצון הנעלם שבלב ישראל. כן לעומת זה מתגלה הרצון העליון, מבחי' קוצו של יו"ד.

וזה ענין "ויקחו לי תרומה" שקורין בחודש אדר. כי תרומה אותיות תור"ה מ', שזה רומז על תורה שבע"פ שנתנה במ' יום. והתורה בא להעיד כאן על ישראל שאף תורה שבע"פ שנדמה שקבלוה ישראל מתוך כפייה ואונס. אבל האמת שקבלוה ברצון ובאהבה כמו תורה שבכתב. וזה נתגלה במדריגת הארבעים, שם יש הרצון, והוא מכון כנגד רצון העליון. וע"ז אמר – תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו – שאף תורה שבע"פ קבלוה בנדיבות הלב וברצון, כאשר הוכיח סופו על תחילתו, בימי אחשוורוש. וכתבה התורה אצל תרומה הבאה בחובה אשר ממשכנין עליה, שאף היא באה

ויעזור השי"ת שיהיו הימים הבאים ימי שמחה ונזכה למחיית עמלק ושימלא כבודו את כל הארץ אמן.

פרשת תרומה תשמ"ח

כח התפילה של פורים

אחשורש ותקפו של המן ותקפו של מרדכי ותקפו של נס, ופירש בסה"ק מאור ושמשי, כי יש כמה מיני ישועות שנצרכים לישראל, לפעמים להכניע תקפו של המן צורך היהודים הרוצה להשמיד וכו', ולפעמים להכניע תקפו של אחשורש מגזירת המלכיות ולפעמים להרים תקפו של מרדכי ולהמשיך תקפו של נס, וכל אלו הישועות נכללות במגילה.

פרשת תצוה תשנ"א

וגדול מאד כח התפלה ביום זה וכ' הרה"ק מקאמאנא זצ"ל שבפורים עולים כל התפלות בלי עיכוב, ואף איש הפשוט יכול ליכנס בהיכל שכל צדיק יכול ליכנס, וכ' שם שכן קיבל מרבתי בלחישת ואני הולך רכיל ומגלה סוד. ע"כ. וע"כ לא נכון להתהולל בליל פורים ועי"ז אין יכולים להתפלל כדבעי בבוקר רק צריך להיות מוכן במח צלול לתפלת פורים. ואי' בגמ' מס' מגילה שבקריאת המגלה יש תקפו של

פורים אין לו יום קבוע

הכניס"ה, ירמוז ע"ד שכ' בנועם אלימלך פ' דברים שיש עולם הנקרא "כל ישראל" והעולם ההוא שלם בלי שום פגם, כי הכללות ישראל הם צדיקים כמ"ש ועמך כלם צדיקים, ושם אין שליטה לחטא כלל והוא הנקרא אדם קדמון, ועי"ז אנו אומרים קודם קיום המצוה בשם כל ישראל שאנו מתקשרים בבחי' זו, עי"ש. וזה שרמז לנו התנא שבאיזה כח זוכים לאור של שער החמשים שבפורים עד שאינו מוגבל ליום מיוחד עי" בחי' האחדות עם כללות ישראל כמו שהיה בפורים לך כנוס את כל היהודים. ועל כן, דוקא ביום של כניסה, שמתקבצים בציבור עם חבריהם בית ישראל, יכולים לקרוא המגילה אפילו שלא בזמנו. ובזה מבוארת ההלכה דשלא בזמנו קורין דוקא בציבור.

פרשת בא תשנ"א

ועד"ז פורים שהוא ג"כ ממעל לחשבון ע"כ אין לו יום קבוע, שמקופות חומה עושים פורים בט"ו ובני העיירות בי"ד ובני הכפרים מקדימים ליום הכניסה ופעמים בי"א בי"ב בי"ג, וכן יש בו דין מיוחד של סמוך ונראה מה שלא נמצא כן בכל התורה שע"י שהמקום סמוך ונראה לעיר המוקפת חומה דינה כמקופת, וזה משום שבחי' הפורים אינה מוגבלת במדת החשבון, וע"כ עד"ז כל חדש אדר שהוא נהפך לשמחה והוא בבחי' שער החמשים אינו מוגבל ויכול להתפשט הארתו לחדש הסמוך לו שהוא חדש שבט, ועי"ז נמתק הדין בבחי' ונהפוך הוא וכמו שצירוף חדש שבט הוא יוצא מפסוק המר ימירנו והיה הוא הרומז לבחי' ונהפוך הוא שממירים את הדין וממתיקים אותו. וענין מה שאמרו שהכפרים מקדימים ליום

פורים הכנה לליל שימורים

מקאזניץ זצ"ל בשפת פויליש - טאקי פורים יאקי ליל שמורים - שכפי ערך מדרגת הפורים כן היא מדרגת הליל שמורים. ובשבת פ' פרה שהוא באמצע סדר ההילוך לפסח אנו מטהרים

ובפורים הוא זמן מחיית עמלק שזה הכנה לקראת הפסח שבו משביתים החמץ שהוא ג"כ מחיית עמלק וכדאי' בזה"ק שבערב פסח תהיה מלחמת עמלק, וכאשר דבר בקדשו הרה"ק

אמונת	מעלת יום הפורים	עתיך	קא
ומקדשים עצמנו לקראת ליל התקדש חג. ומה שהיה בפורים בחי' פו"ר נעשה אח"כ פר"ה כי פורים הוא ע"ש הפ"ר, וע"כ מרומז פורים בפסוק (שמות כג) שבעת ימים תאכל מצות כי בו	יצאת ממצרים ולא יראו פני ריקם, כי סופי תבות ממצרים ול"א ירא'ו פנ"י ריק'ם הוא פורים, כי פורים הוא הדרך לפסח.	פרשת צו תשנ"ג	

* * *

* *

*

מרבין בשמחה – מתנות לאביונים בשמחה

בעל מימרא זו של משנכנס אדר מרבין בשמחה. וידוע כי כל מה שנשבה מחלקי הקדושה ביד הקליפות בהכרח שיקאום כמ"ש חיל בלע ויקיאנו. והאריז"ל כ' בסוד מה שאחז"ל חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, כי הניצוץ הקדוש שנמצא אצל המן ראוי לברכה. וע"כ צריכים להתבסם שאז יברכו את הנצוץ הקדוש, ובלא ביסוס א"א כי אז יש חשש שתעלה הברכה על המן עצמו, ויש לרמוז כי ברו"ך המ"ן בגימ' ח"ל בל"ע ויקיאנו"ו.

והנה עיקר שמחת הפורים היא נדיבות הלב במצות מתנות לאביונים וכמ"ש הרמב"ם (סוף הל' מגילה) טוב לאדם להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים שהמשמח לב האומללים האלה דומה לשכינה שנא' להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים ע"כ. ושמעתי לדייק בזה שמצות מתנות לאביונים בפורים היא מגדר מצות שמחת פורים ולא מגדר מצות צדקה, שנדיבות הלב הוא מצד השמחה. והנה רב שמואל בר שילת היה מופלג בנדיבות הלב שהפקיר את העסק בנכסיו לצורך הלימוד עם התינוקות, והוא המגלה את ההלכה של מרבין בשמחה שענינה הריבוי בצדקה ובנדיבות הלב מתוך שמחה כנ"ל. ובזה יובן מאין הגיע להמן נדיבות הלב במדה מרובה כי היה בקרבו הניצוץ של נדיבות הלב מצד הנצוץ הקדוש של רב שמואל בר שילת שעתיד לצאת ממנו וזאת אשר הביאתו לידי נדיבות של נתינת עשרת אלפים ככר כסף. ולכ"ן ר"ב יהודה ברי"ה דר"ב שיל"ת בגימ' ועשר"ת אלפי"ם ככ"ר כסף אשקו"ל.

פרשת ויקרא תשנ"ב

ראוי להבין במה שאמר המן לשקול עשרת אלפים ככר כסף שהוא סכום עצום מאד. והמפרשים כ' שרצה לתת הכסף לצרכי צדקה לעניים כדי שתעמוד לו הזכות להכריע שקלי ישראל. והדבר תמוה מאין בא להמן מדת נדיבות כזו, והרי הסטרא אחרא היא צר עין, ולא נמצאת מדת הנדיבות אלא בקדושה.

והביאור בכ"ז – כי הנה אמרו חז"ל (סנהדרין צו) מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק ומנו רב שמואל בר שילת. ובמס' בבא בתרא (דף ח: דחז"ל עה"פ (דניאל יב) ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד אלו מלמדי תינוקות כגון מאן כגון רב שמואל בר שילת, וכמובא שם בש"ס שהיה מופלג בנאמנות ומסירותו ללמד התינוקות ולא ביטל עצמו מזה לצורך קיום נכסיו. נמצא שהוא הדוגמא למופת ולמלמדים, והוא ראש לכל מלמדי תינוקות כדרך שאחז"ל במד' (פתיחתא לאסתר רבה) שיש לכל בחי' נפש אחת שהוא הראש, כמו משה ראש לנביאים, יהושע ראש לכובשים, דוד ראש למנגנים וכו'. וה"נ רב שמואל בר שילת הוא ראש למלמדים. ובזה נתקיים ונהפוך הוא, שהמן זמם בראשונה להשבית ח"ו לימוד תשב"ר כדאי' בחז"ל, ולבסוף ממנו בעצמו יצאו מבני בניו רב שמואל בר שילת הראש למלמדי תינוקות, שזהו הגורם השראת השכינה בישראל כמו שדחז"ל בפסוק ותצא מן בת ציון כל הדרה, שלא גלתה שכינה עד שגלו תשב"ר, ואז יצא כל הדרה שהיא השכינה. וזה ענין דאי' (תענית כט) אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה, כי דייקא בני בניו של המן שנשתחררו ונפדו מן הקליפות ולמדו תורה בבני ברק, הם המרגישים ביותר את שמחת הפורים, וע"כ רב שמואל בר שילת הוא

אין מדקדקין במעוֹת פורים

עוד ועוד. וע"ז אמה"כ לעלוקה שתי בנות הב' (משלי ל). ורומז אל בחי' הקליפה שיש לה שני בנות שהם לעומת רחל ולאה בצד הקדושה. והיא אומרת הב' הב'. ולעומת זאת בקדושה נאמר הכתוב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. שהוא בחי' הנתינה וההשפעה.

ובשבת שקלים [שבו מברכין חודש אדר] מתעורר בחי' ההשפעה והנתינה. ומבטל את הקליפה האומרת הב' הב'. ולכן שבת שקלים בגימ' שתי בנות ה"ב ה"ב. כי הם זה לעומת זה. ועוד יש לרמז ונתנו אי"ש כפ"ר נפש"ו להו"ה בגימ' טר"ף לבית"ה וח"ק לנערות"ה. וכאמור שזה רומז לבחי' הקדושה שמשפעת תמיד לאחרים.

פרשת משפטים תשס"ד

פורים היא בחי' הגורל, שענינו בלא זכותים. אלא מפני שכך עלה הגורל, ואין טעם ברצון. ולכן בפורים נותנים משלוח מנות שהוא בין לעשירים בין לעניים, בבחי' העשיר לא ירבה והדל לא ימעט. ולכן ההלכה היא שבפורים אין מדקדקים למי נותנים אלא כל הפושט יד נותנים לו, ואפי' לנכרים נותנים בפורים. וזהו כבחינה האמורה בדברי האריז"ל בענין החיוב לבסומי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. שזהו כדי שיאמר בטעות ברוך על המן. ובזה ימשוך שפע לניצוץ הקדוש המחי' את המן. ועד"ז נותנים צדקה אף לנכרים. והיא בחי' ההשפעה. וכך היא המדה של צד הקדושה. להשפיע לאחרים ולא לעכב לעצמו. ובהיפוך צד הקליפה הוא לעכב לעצמו וליטול

לבישת מסוה בפורים

אסתר מן התורה מנין ואנכי הסתר אסתיר פני אבל אנו מאמינים שתחת הסתר הפנים יש פנים מסבירות ומשגיח עלינו לטובה. פורים

ענין מנהג ישראל ללבוש מסוה בפורים נראה כי האיש הלבוש מסוה מסתיר את פניו אבל ידוע שתחת המסוה יש פנים אחרים. וכן

יו"ט לא קבלו עליהם

וע"כ תיבת ומאב"ל ליו"ט טו"ב בגימ' כ"י ל"א יהי"ה ב"ך אביו"ן. ומרדכי הוא משבט בנימין שהוא שייך לחדש אדר לפי סדר השבטים לתולדותם ובנימ"ן עולה בגימ' ל"א יהי"ה ב"ך אביו"ן וכן אבנו של בנימן הוא ישפ"ה בגימ' פרנס"ה כאשר אמרנו בשבת העל"ט, וימי הפורים יש בהם השפעת פרנסה כמו שהבאנו כבר. ונראה להוסיף כי כל מה שזמם המן על היהודים נתקיים ונהפוך הוא ומכיון שהמן גזר ושללם לבוז לגזול את רכושם של ישראל א"כ ראוי שיהפך הדבר ויושפע שפע פרנסה לישראל. ועתה בשנה זו שזכינו ג"כ למפלתו של צורר היהודים בפורים שזמם ג"כ לבוז שללם של ישראל ראוי שיתהפך להיות שפע לישראל בעת מפלתו ותתמלא ציון מחורבנם. ותיבות ושלל"ם לבו"ז בגימ' ישמעא"ל.

פרשת כי תשא תשנ"א

והנה אמרו במס' מגילה (דף ה:) דמעיקרא כתוב במגילה שמחה ומשתה ויום טוב ולבסוף כתיב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ואילו יום טוב לא כתיב כי מלאכה לא קבילו עליהו. והנה בפסוק הראשון לא נזכר מתנות לאביונים ורק בפסוק שלבסוף. וזה משום שמרדכי היה סבור שכבר יהא התיקון השלם ויבואו ימות המשיח שאז נאמר ולא יהיה בך אביון ולא יהא אז ענין מתנות לאביונים, וע"כ רצה לתקן יום טוב כי לעת"ל יהיה פורים יום טוב, אבל חכמים שבאותו הדור לא הרגישו עדיין את האור של ימות המשיח וראו שעדיין יצטרכו ישראל להיות בחשכת הגלות וצריך אור הפורים להחיות את ישראל בגלות ע"כ לא קבלו עליהו יום טוב ותקנו מתנות לאביונים. ומה שכתוב במגלה ומאב"ל ליו"ט טו"ב הם תיבות אשר זורח בהם האור של ימות המשיח שאז יהא יום טוב ולא יהיה עוד מתנות לאביונים,

לבסומי עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לארור המן

וי"ל דמאחר שבפורים הוא זמן מחיית עמלק ונתקיים 'ביום אשר שברו איבי היהודים לשלוט בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאיהם'. ואז הס"א נוחלת מפלה גדולה, שחדש אדר היה בחלקו של עשו ונחטף ממנו על ידי יעקב, לכן צריך להזהר לקיים לא תחסום שור בדישו, ולא לבטל כח הס"א מכל וכל. לכן בא מצות הביסוס בפורים שעי"ז ניתן יניקה להס"א על ידי אמירת ברוך על המן כנ"ל. ולזה, שו"ר בדישו"ו. בגימ', חיי"ב אינ"ש לבסומי בפורי"א.

פרשת שמות תשנ"ה

בדרך פקודיך, מבאר בזה טעם האיסור של אכילת מצה בערב פסח, כי מאחר שערב פסח הוא זמן ביטול הס"א ע"י העסק בביעור חמץ, צריך להשאיר איזה חלק להס"א שלא לבטלו מכל וכל. ואם היו ביום זה אוכלים גם מצה היה בזה ביטול יותר מדאי לכוחות הס"א.

ונראה דזה סוד הבסומי בפורים עד דלא ידע. עפי"ד האריז"ל שענין עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי הוא כדי שיאמרו בטעות ברוך על המן ובזה יתנו איזה יניקה לס"א.

חיוב לבסומי עד דלא ידע

אנו קורין לעולם החדש שיצא לחול ויתגלה, והוא בחי' אור חדש על ציון תאיר וע"כ או"ר חד"ש בגימ' ע"ל מקר"א מגל"ה, וכן אחשתרני"ם בני"י הרמכ"ם בגימ' או"ר חד"ש ע"ל ציו"ן תאיר, וזה האור של נ' שערי בינה הוא המבטל כוחו של המן עם עץ חמשים אמה שלו, ולכן אחשתרני"ם בני"י הרמכ"ם בגימ' ויחל"ש יהוש"ע א"ת עמל"ק. ונרמז בו ג"כ בחי' הגורל כי ויחלש הוא מל' גורל כמו שאמרו מטילין חלשין על הקדשים.

פרשת תצוה תשנ"ב

ולפי שהנס של פורים הוא מעולם נעלם בלתי מושג ע"כ בפורים באה המצוה לבסומי עד דלא ידע. וזהו הענין מה שאמרו במס' מגילה – קראה בכל לשון יצא שהרי אנו קורין האחשתרנים בני הרמכים ומי ידעין מה הם. ולכא' תמוה הדבר שלא ידעו האמוראים פירושא דמילתא. אך הענין כי הם מבשרי הישועה, והם עיקר הנס, ולפי שהישועה באה ממקור גבוה מעלמא דלא קיימא למינדע, ע"כ אחז"ל שאין ידוע מה הם. וכבר הובא לעיל מדברי היסוד יוסף שבברכת על מקרא מגלה

הקדימו שקליהם לשקליו

אותיות ד"ם ו"ר מ"ת שהם בגימ' שלישיים. ועוד יש לרמז כי חכמ"ה בינ"ה ודע"ת בגימ' צר"ר כ"ל היהודיים. כי המן הוא בחי' ג' ראשונות דקליפה כנ"ל. וכנגד זה הם ג' התרומות האמורות בפרשה זו.

והנה בכל שנה ושנה מתחדשת המלחמה עם עמלק. ולכן נקבע יום תענית אסתר לדורות, כי כמו שבמלחמת עמלק היו מתענים כן בכל שנה שמחדשים המלחמה צריך להתענות. ולכן החמירו הצדיקים ביותר בתענית אסתר אף שמדינא דשו"ע הוא קל יותר משאר תעניות. לפי שתענית זה שייך למלחמת עמלק שבכל שנה.

ויש לרמז לפימ"ש בספה"ק שבסוף פרשת תצוה נאמר, וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם הכיפורים אחת בשנה יכפר עליו. וגו', שכלל הפסוק לומר 'אחת בשנה' לרמז על יום הפורים לפי המבואר בזוה"ק שיום כיפורים היינו שהוא כמו פורים. ולכן נאמר ב' פעמים 'אחת בשנה' האחד, על יוה"כ והשני, על יום הפורים. והנה ביום הכיפורים נאמר בפ' אמור, לכפר"ר ע"ל בני ישראל מכ"ל חטאת"ם שזה בגימ' תענית"ת אסתר וכמבואר שגדול ביותר ענין התענית הזה.

והנה ביארנו בשבת העל"ט שאופן המלחמה עם עמלק הוא ע"י כח הצדקה. ולכן העבודה של חדש אדר וימי הפורים עיקרה בנתינת צדקה. וע"י הצדקה ממשיכים הארה גדולה של פורים שהיא הארת יסוד אבא. והצדקה של פורים אינה דומה כלל לצדקה של כל ימות השנה, כי עולה למקום מיוחד לתקן תיקונים נעלים ביותר. וכמו שמבואר בספה"ק שמצוה הנעשית בזמן מקודש ערכה גדול ביותר לאין ערוך, כגון לימוד התורה ביום השבת שזה זמן מועט כזמנים טובא בימות החול. ועד"ז צדקה של פורים גדול ערכה ביותר מצדקה של שאר ימות השנה. ואחז"ל, גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה כמ"ש, שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות.

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו'. רש"י ג' תרומות אמורות כאן בענין וכו', אחת תרומת בקע לגלגולת לקרבנות ציבור. ומבואר בגמ' פ"ק דמגילה שהקדים הקב"ה שקלי ישראל לשקליו של המן, כדי לבטל כוחם במה שביקש לתת הכסף לצרכי עניים כמ"ש במפרשים.

והענין ששקלי ישראל הניתנים מפנימיות הלב אינן בכלל כערך שקלי המן הניתנים בקרירות. ולכן יפה כוחם של שקלי ישראל לבטל שקלי המן. וכמו שכתבו בספה"ק כי שק"ל בגימ' נפ"ש כי השקלים ניתנים בפנימיות הנפש. וכמו שפי' האלשיך הקדוש הפסוק, אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון רפידתו זהב מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים. שהפסוק בא לפרש איזה יקר וגדולה יש כאן למלך מלכי המלכים בבנין מפואר של זהב וארגמן. וכי יש בזה חשיבות לפניו ית"ש. אלא שהחשיבות הוא ע"י שהתנדבו ישראל בחשק ואהבה לבנינו. ואהבה זו יוקדת בתוך הבנין הגשמי. וזהו, תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים. שזה החשיבות שלו שתוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים. עכת"ד וזה יש לרמז בפסוק ויקחו לי תרומה"ה שהוא בגימ' תוכ"ו רצוף אהבה"ה. שע"י נתינת התרומה באהבה מנצחים את שקלי המן.

ובשבת העל"ט ביארנו ענין מה שדרשו חז"ל בפ"ק דמגילה על הפסוק, הלא כתבתי לך שלשים. ששלש פעמים נכתב ענין מחיית עמלק. עפ"י המובא בשלש אלפי"ן של השם הוי"ה נפגמו בחטא אדה"ר, והם ג"כ ג' האלפי"ן של התיבות אדם א'ור א'מת. ואברהם אבינו תיקן ב' האותיות א-ל של האלפי"ן ונשארו ג' אותיות פ' שיתקנו לעתיד. ועמלק שהוא בגימ' ג' פעמים פ' אוחו בהם לעכב התיקון. והוא בחי' ג' ראשונות דקליפה שהם חכמה בינה דעת. וכנגד זה יש ג' פעמים ענין מחיית עמלק לבטל ג' כוחות שלו. ונרמז בתיבות 'שלישים' כי לפי האמור שנפגמו ג' האלפי"ן של אדם אור אמת, נמצא שנשארו

והנה אחז"ל בניסן עתידין להגאל. ולכן מקדימין בעבודת הצדקה בחדש אדר שהיא מקרבת את הגאולה, ועל ידה יכולים לזכות לבחי' אחישנה ולקרב הגאולה בחדש אדר לפני הזמן של חדש ניסן. ונתינת צדקה צריכה להיות בשמחה וטוב לבב וכמ"ש בזה"ק, שכפי ערך שמקבלים בשמחה את אורח עני ואת השבת, כן יקבלו את הנשמה בשמחה לאחר זמן הפטירה מעזה"ז. וכבר אמרנו שהעצה שיוכלו לתת בשמחה היא ההרגל בנתינת הצדקה, וז"ש הפסוק, נתן נתן ולא ירע לבבך בתתך לו. שעל ידי שתרבה בנתינה אפילו מאה פעמים תזכה שלא ירע לבבך בתתך לו. גם כתבו בספרים עצה להפריש מקודם הממון לצדקה ובזה יקל לו הנתינה אח"כ בשמחה כי כבר הופרש הממון לכך. וכל אחד נמדד לפי ערכו כמ"ש בספר חסידים, שפרוטת העני חשובה כאלף של העשיר.

וכתב התניא באגרת התשובה שעיקר העבודה בעיקבתא דמשיחא היא נתינת הצדקה. כי השכינה נפלה למדריגה תחתונה, וכדי למיקם שכינתא מעפרא צריך דייקא נתינת הצדקה. עוד כתב התניא, שמה שאחז"ל, שהמבזבז אל יבזבו יותר מחומש, לא נאמר רק במי שלא חטא אבל מי שחטא הרי כל אשר לאיש יתן בעד נפשו. וכמו שלא ימנע אדם עצמו מלעסוק ברפואת הגוף אף שיעלה להוצאות מרובות, כן ברפואת הנפש שהיא הצדקה אין לחוש על הריבוי.

ואיתא בזה"ק, שיש מלאך האוחז ביד האדם ומכביד עליו שיקפוץ את ידו מנתינת הצדקה. וצריך האדם לערוך מלחמה כנגדו ולשבור מדת רע עין. וזאת היא מלחמת עמלק. ובכל עניני עבודת ה' העיקר הוא לערוך מלחמה כנגד היצר ולא די לאדם שיאחוז בסדר היום הקבוע לו, אף אם הוא עסוק בתורה ותפלה לא יגיע לכלום אם לא יתאמץ במלחמה להוסיף על טבעו הרגיל, הן בהתמדת התורה או בכוונת התפלה. וכן במעשה הצדקה צריך להלחם נגד המניעות המעכבים אותו מלתת.

וכבר אחז"ל, גמירי שאין אדם נעשה עני מן הצדקה, והביאו המחבר בשו"ע הלכות צדקה. וכמו שרמזו בספה"ק בתיבת 'ונתנו' שנקראת למפרע ג"כ 'ונתנו'. כי הנותן צדקה נותנים לו מן השמים. ויש לרמז כי תיבת ונתנו' בגימ' חיי"ב אד"ם לבסומ"י בפורי"א. כי השכרות בפורים צריכה להיות מנתינת הצדקה, שירבה בצדקה וישתכר מהנתינה, ואם נראה לפעמים שאע"פ שהרבה אדם בצדקה עכ"ז ירד מנכסיו, ודאי שלא מנתינת הצדקה נעשה עני, אלא יכול להיות שלא נתן כפי המוטל עליו כמו שאחז"ל, על נקדימון בן גוריון. או אפשר שהחליש דעת העני ולכן אירע לו זאת. אבל ודאי שלא מנתינת הצדקה נעשה עני. והעוסק בצדקה ממציאים לו ממון שיוכל ליתן, כמו שאחז"ל (ב"ב ט). עה"פ, רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה ועושר. ויזכה לתת יותר מכוחו.

ולפי האמור שנתנת הצדקה היא המלחמה עם עמלק. ולכן נרמז בתיבות נת"ן תת"ן שהוא בגימ' ויב"א עמל"ק וילח"ם ע"ם ישראל"ל ברפידים. ומי שאין ביכלתו להרבות בעצמו בנתינת הצדקה, יכול לעסוק בקיבוץ מעות. ומובא בספה"ק, שההליכה לקבוץ צדקה היא תיקון גדול לירכים. וכמעט אין תיקון יסוד יותר מזה. ומובא שההליכה בארבע כנפות העיר לקבץ צדקה נחשבת כארבע מיתות ביד. ובטהרת הקודש מאמר הצדקה מביא עובדא מהרה"ק רבי ייבא זצ"ל, שראוהו פעם אחת מחייד, ושאלוהו לפשר הדבר, ואמר שראה בשמים שדנו אדם גדול וצדיק שהיה עסוק כל היום בתורה ושעה אחת ביום היה רגיל לקבץ מעות לעניים, והיתה אותה שעה קשה בעיניו שהוא מבטל בה מהתורה. וכשדנו אותו בשמים היה חסרים לו זכותים ודייקא אותה שעה שהלך לקבץ לעניים היא הכריעה את דינו לזכות.

ויהי רצון שבזכות הצדקה נזכה לקיום הפסוק, ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. אמן:

הקדימו שקליהם לשקליו

וזה ביאור הענין מה שנשכח ממשוה רבינו מה לעשות עם השקלים היתרים. דמאחר ששקלים אלו הם מאותם נשמות שיש הוה אמינא עליהם שהם שכוחים מה' ח"ו לכן נשכח ממשוה רבינו מה יעשה בהם. ועמלק שבא להתגרות באלו הנפליטים לפי שלדעתו הם שכוחים ואבודים מה' ח"ו, אבל האמת כמ"ש, 'ואנכי לא אשכחך'. לכן מדה כנגד מדה המצוה למחות את זכר עמלק שהוא ישכח מן העולם. כי ישראל לא נשכחו כלל אלא נזכרים הם לפני ה', אבל זכרו של עמלק עומד להימחות ולהשכח. וכן המן הלך כשיטת זקנו עמלק, ולכן לא הזדקק לתת פדיונם של אותם היתרים על ששים רבוא שהרי הם נפליטים מן המחנה. ורק נתן פדיונם של ששים רבוא שעולה עשרת אלפים ככר כסף.

והנה חדש אדר שהוא האחרון בסדר חדשי השנה הוא מכוון לאלו הנפליטים מן המחנה השייכים לשבט דן המאסף לכל המחנות. וחדש זה היה מתחילה בחלקו של עשו כדאיתא בזוה"ק שנתחלקו החדשים בין יעקב ועשו וטבת שבט ואדר נפל בגורלו של עשו.

אמנם החדש הזה נהפך מיגון לשמחה ונחתף מחלקו של עשו. ולכן הימים האלה נזכרים ונעשים, שנהפכו מלהיות ימים שכוחים, להיות נזכרים ונעשים. וימים אלה מעוררים לנפש הישראלית שיהפוך עצמו לשנות דרכיו, כדוגמת הימים האלו שהפכו את עצמם.

וכפי האמור לעיל, שחדש נהפך מיגון לשמחה, שהיה נשכח ונהפך להיות נזכר כמ"ש 'הימים האלה נזכרים ונעשים'. יש בו עיבוד לנפשות ישראל ליהפך ולהשתנות, ואף אותם שיש עליהם הו"א שהם שכוחים יכולים ליהפך כי, ואנכי לא אשכחך. וכמו שנזכר מרע"ה לבסוף מה לעשות עם השקלים היתרים.

ובאלשיך הק' כתב, שעל תיבות 'ואת האלף' הטעם 'אזלא גרש' שהוא תנועה כמי שנזכר באיזה דבר שנשכח ממנו. ואזלא גרש יש רמז על הנשמות הנפליטים שנתגרשו מן

איתא בגמ' (מגילה ט"ז) שהמן ביקש לשקול עשרת אלפים ככר כסף כנגד ישראל כי זהו שיעור פדיונם של ס' רבוא מישראל. (כ"כ התוס' שם)

וכבר עמדו בזה לפרש האיך החשבון מכוון לששים רבוא מישראל שיעור של עשרת אלפים ככר כסף.

אמנם צ"ב שהרי במספר זה לא נכללו כל ישראל כי ישנם עוד שלשת אלפים ושלש מאות וחמשים יתרים על ששים רבוא. ולמה לא נתן המן דמי פדיונם ג"כ.

וביאור הענין, כי הרי היו בתוך ישראל הנחשלים שנפלטו מחוץ לענן ונתגרה בהם עמלק על שהיה בידם פסל מיכה, ושקלי אלו הנפליטים היו אותם היתרים על מאת הככר שלא הגיע חלקם להיות מאדני המשכן אלא שנעשה מהם ויום לעמודים. כי הווים הם תלויים מחוץ לחצר בדוגמת אלו הנפליטים שנפלטו מן המחנה, ואעפ"כ גם הם יש להם חלק בחצר המשכן כי מחוברים הם הווים אל העמודים. וכמו שפירש האבן עזרא עה"פ, ווי העמודים וחשוקיהם כסף, כי חשוקיהם מלשון דבוקיהם, כי הווים ידבקו אל העמודים.

ונשמות אלו הנפליטים מן המחנה הם הנשמות האחוזים בשמות הפסוקים האחרונים בתורה של 'וימת שם משה וגו'. אשר פסוקים אלו הם מחוץ למחנה שלדעה אחת בגמ' לא כתבם משה רבינו. ואף לדעה שמשוה כתבם, כתבם בדמע. והם נשמות שכוחות השייכים לבחינת אבולו של משה שאז נשכחו שלשת אלפים הלכות.

ויש לומר שהוא מכוון לשלשת אלפים היתרים על ששים רבוא. וסיום התורה בתיבות 'לעיני כל ישראל' שנדרש על שבירת הלוחות שעל ידי זה נמשך שכחת התורה כמו שאחז"ל. ונשמות האלו אחוזים בבחינת שכחת התורה. ועליהם נאמר, 'ותאמר ציון עזבני הוי"ה והוי"ה שכןני'. אבל הקב"ה משיב להם, 'גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך'.

דרעוא ושייך לבחינת הדגים שהם י"ג מכילין דרחמי. והדגים הם מכוסים בים, שים הוא בחינת היובל מספר חמשים. ובסעודה שלישית של חדש אדר הוא תוקף בחינת החדש ומזלו. ובעת רצון זו יש לנו להפוך עצמנו כבחינת הזמן של חדש אדר שנתהפך מיגון לשמחה. ויעזור השי"ת שנזכה ליהפך לטוב, ועי"ז נזכה להתגלות כבוד שמים ע"י ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן:

פרשת כי תשא נ"ה

המחנה ששקליהם הם שנתותרו על מאת הככר והם האלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שנוכר בהם משה רבינו לבסוף ועשה מהם ווים לעמודים. ולכן, וא"ת האל"ף. בגימ', חוד"ש אדר. שהוא החדש שנשכח ונהפך להיות נזכר. והנה מזלו של חדש אדר הוא דגים. ורמזו בספה"ק 'דגים' נוט' י"ג מכילין דרחמי. שבחדש זה הוא עת רצון שנמשכים בו י"ג מדות של רחמים, שזה בחינת רעוא דרעוא. וכתב בסידור התניא, שביחוד יש לאכול דגים בסעודה שלישית, והיינו לפי שאז רעוא

הקדימו שקליהם לשקליו

של בני ישראל אחר שנחסר מהם ג' אלפי איש כמו שאיתא במדרש הנ"ל, כי המן ביקש לבטל התיקון.

אמנם הקב"ה אמר, כבר הקדימו שקליהם לשקליך. והיינו ששקלי בני ישראל אינם כלל במשקל אחד עם שקלי המן, כי שקלי ישראל ניתנים בפנימיות הלב. כמ"ש בספה"ק, שק"ל בגימ' נפ"ש. ולכן, אין שקלי המן יכולים לבטל שקליהם של ישראל. והמספר של תקצ"ז כאשר נחלקהו לג' חלקים עולה כמספר ג' פעמים צדק"ה. ועי" הצדקה של בני ישראל נתקנים ג' האלפי"ן שנפגמו בחטא העגל כנ"ל, ונתוספו ג' אלפים החסרים להשלים המנין של ס' רבוא.

והעיר אחד מן השומעים, שלכן הזקיקם ליתן ג' תרומות כמ"ש רש"י ריש פ' תרומה, לתקן ג' אלפי"ן, ע"כ. ויש לרמז ג' תרומות בגימ' המ"ן אשר ביק"ש לאבד"י. ולפי שהמן ביקש לעכב התיקון של ג' אלפי"ן שהם שלשת אלפי איש שנחסרו ע"י חטא העגל. לכן שלש"ת אלפי"ן אי"ש בגימ' ארו"ר המ"ן אשר בק"ש לאבד"י. כי ביקש לחסר המנין של ס' רבוא, ולעכב התיקון של ג' אלפי"ן. ועל זה אמרה תורה, זה יתנו כל העובר על הפקודים. וכמו שפירשו בספה"ק, שהעובר על פקודי ה' יתן השקלים כדי לכפר. ושקלים אלו קדמו לשקלי המן וזכו עי"ז לנס של פורים. ולכן ז"ה יתנו"ו כ"ל העב"ר ע"ל הפקדי"ם בגימ' מגיל"ת אסת"ר.

ולפי זה הנה ג' אותיות פ' של ג' האלפי"ן עדיין לא נתקנו, ויושלם התיקון ע"י משיח. ולפי שעמלק הוא המרכבה לסט"א כמ"ש, ראשית גוים עמלק. הוא המעכב את תיקון של אלו הג' אותיות פ'. ולכן עמל"ק בגימ' ג' פעמים פ'. כי הוא אוחו בהם לעכב התיקון. ועמלק הוא הראשית מצד הקליפה והוא מכוון כנגד ג' ראשונות, ולכן הוא חלוק לג' חלקים. והוא דעת דקליפה כידוע הכולל ג' מוחין שהם חכמה בינה ודעת דקליפה. חכמ"ה בינ"ה ודע"ת בגימ' צר"ר כ"ל היהודי"ם. ולכן, אחז"ל (מגילה ז.) על ענין מחיית עמלק את הפסוק (משלי כ"ב) הלא כתבתי לך שלישים. שלישים ולא רבעים. ששלש פעמים נאמר ענין מחיית עמלק, והיינו לפי שנתחלק לג' חלקים כדי לתקן את הג' אלפי"ן אשר עמלק אוחו בהם.

והנה, ע"י השקלים תיקנו ישראל את חטא העגל בנתנם כופר נפשם לכפר על נפשותיהם. ולכן נחלקו ישראל לדגליהם ג' שבטים לכל דגל, שהוא חלוקת התיקון לג' חלקים. לתקן ג' האלפי"ן. והתיקון הוא ע"י מצות הצדקה בנתינת השקלים, ועמלק שרוצה לעכב התיקון כנ"ל, לכן ביקש המן לתת עשרת אלפים ככר כסף שהוא מכוון למספר שקלי ישראל, וביקש לתת אותם לצרכי צדקה כמו שאיתא במפרשים. ובזה ביקש לבטל כוחם של שקלי ישראל, ולחסר שלשת אלפי איש ממספר ס' רבוא. ולכן המ"ן ב"ן המדת"א בגימ' תקצ"ז שהוא המספר

פ"ה. נרמז בראשי תיבות של עשרת בני המן שהם זה לעומת זה. כנגד ראשי תיבות של שבטי ישראל, שעולה המספר כמנין ג' פעמים פ"ה. שע"י מפתלם נתקנו ג' אותיות פ"ה. והמילוי השלישי של פ"ה. נרמז בתיבות יב"א המל"ך והמ"ן היו"ם שעולה כמנין ג' פעמים פ"ה. שזה התיקון השלם. שתיבות אלו יש בהם צירוף השם הו"ה כסדרן.

וביאור המדרש, מה ששאל משה רבינו להקב"ה, היאך ימנה את בני ישראל והלא נאמר, והיה זרעך כעפר הארץ. והשיב לו הקב"ה, שימנה ראשי האותיות שעולה תקצ"ז. ולכאורה איזה תשובה יש כאן לשאלתו. אמנם לפי המבואר בספרים, שעיקר הגימטריא הוא עם חשבון מילוי האותיות, ואותיות המילוי בעצמם יש להם מילוי, וכן נמשך החשבון עד אין ערך. ובוזה ביארו מה דאיתא, שיש ששים רבוא אותיות לתורה, אף דכשנבוא למנין לא נמצא אף מחצית מספר זה, אלא שהכוונה היא בצירוף מילוי האותיות. וזה התשובה על שאלת משה רבינו, שאף שיש מנין לישראל זה רק במנין ראשי התיבות, אבל עוד יש כאן מנין כל האותיות עם מילואיהם ומילוי דמילואיהם עד אין חקר. ולכן בפורים שהוא הארה מימות המשיח ובימי המשיח שאז יהיה אות פ"א במילואו, גם ר"ת של מספר בני ישראל במילואם, ואז הוא זרע"ך כעפ"ר הארץ בגימ' ויר"א אל-הי"ם א"ת האו"ר כ"י טו"ב. כי יהיה תיבת אור בשלימותו. ובוזה מסתיימת המגילה, ודוב"ר שלו"ם לכ"ל זרע"ו שהוא בגימ' זרע"ך כעפ"ר הארץ, ויר"א אל-הי"ם א"ת האו"ר כ"י טו"ב. ויתגלה האור הגנוז, וכתרו ישועה.

ובהגיע חדש אדר הוא זמן התיקון ע"י עבודת הצדקה. ומשנכנס אדר מרבין בשמחה. וכמ"ש הרמב"ם, שאין לך שמחה מפארה לפני הקב"ה אלא להחיות לב עניים. ולכן חייב אדם להרבות במתנות לאביונים יותר ממשלוח מנות. ובכניסת חדש אדר יתחיל האדם להרגיל את עצמו בנתינת צדקה כדי שבהגיע פורים לא ירע לבבו בתתו הצדקה. ויתן מתנות עניים

והנה, השלמת התיקון של הג' אלפי"ן יהיה בימות המשיח, אבל בפורים יש התנוצצות והארה מימות המשיח כמו שאיתא בספח"ק. ולכן יש אז הארת התיקון של ג' אלפי"ן. ולכן מפתל המן היתה ע"י חרבונה שהוא אליהו, וכדרך שאלהו בא לבשר הגאולה לפני ביות המשיח, כן בפורים, כשמופיע הארת ימות המשיח, גם אליהו מופיע בהתלבשות חרבונה. ולכן פורים בריבוע פ-פ-פ-פ-פור-פור-פורים עולה בגימ' הנ"ה אנכ"י של"ח לכ"ם א"ת אלי"ה הנבי"א. וחרבונה המליץ לפני המלך באמרו, גם הנה העץ אשר עשה המן וגו', והרי כתבו התוס' (מגילה י"ג:) על הפסוק, הכסף נתון לך, שגימטריא דהכסף עולה הע"ץ. רמז לו שיתלה עליו. ועד"ז מה שאמר חרבונה, גם הנה העץ. רמז על הכסף של שקלי ישראל שהקדימו לשקלי המן, ועי"ז גרמו הישועה של תליית המן על העץ. וחרבונה שהוא אליהו הוא אשר סבב מפתל המן אשר ביקש לאבדי ולחסר המנין של שש מאות אלף, וע"י חרבונה נעשה התיקון ונשלם המנין של ת"ר. ולכן וג"ם חרבונה זכור"ר לטו"ב בגימ' ת"ר. שהוא שש מאות אלף. וזהו, הלא כתבתי לך שלישיים בגימ' או"ר אד"ם אמ"ת, חסר ג', וצריך להשלים ג' האלפי"ן.

ולפי האמור, שבפורים הוא תיקון שלש האותיות פ' של ג' האלפי"ן שנפגמו, והרי האות פ' ניתנת למלאות בג' דרכים. פ"א פ"ה פ"י. ולפי זה יש לרמז, דהנה מובא (מגילה י:) כמה אמוראים שפתחו פיתחא לדרוש בענין המגילה. ואחד מהם הוא רבה בר עופרן שפתח לה פיתחא מהפסוק (ירמיה מ"ט) ושמתי כסאי בעילם והאבדתי משם מלך ושרים. כי נס פורים נעשה בשושן הבירה אשר בעילם המדינה, ועל זה אומר 'ושמתי כסאי בעילם'.

ויש לרמז כי כסאי בעיל"ם בגימ' ג' פעמים פ"א. שזה התיקון נעשה בשושן הבירה ונתקיים, ושמתי כסאי בעילם. ובעל המימרא שפתח להאי פיתחא הוא רב"ה ב"ר עופר"ן שעולה בגימ' אחשור"ש. והמילוי השני של

בשמחה ורוח נדיבה. ובזכות נתינת הצדקה
נזכה לתקן את נפשנו ונקיים, ושקל

אשא בבית נכון ונשא. במהרה בימינו אמן;
פרשת שקלים תשנ"ו

הקדים שקליהם לשקליו

דבריהם (לעיל בדף יג): על דברי ר"ל שהקדים
הקב"ה שקליהם לשקליו, שהרי שם יותר ראויין
הדברים להאמר, ולמה אמרו זאת על דברי הגמ'
דאיתי קומצי דידכו ודחי עשרת אלפים ידי.

ויתבאר בהקדם מה שהביא הבני יששכר
במאמריו לחודש אדר, מ"ש המגלה עמוקות
בשם סודי רזי, שהמלאך של חודש אדר שמו
אברכיא"ל, והוא מלאך שכולו טוב, ותחתיו יש
כ"ה מלאכים, ע"כ.

וכנראה, שזהו מה שמצויין בסידורים
במזמור הודו לה' כי טוב כל"ח, שעל כל פסוק
נכתב שם מלאך אחר, והראשון הוא אברכיא"ל,
וזהו המלאך של חודש אדר המכוון נגד הפסוק
הודו לה' כי טוב כל"ח, ותחתיו נמצאים כ"ה
מלאכים שהם כ"ה הפסוקים של כל"ח הבאים
אחריו.

והנה, שורש שמו שנקרא אברכיא"ל מורה
על ברכה, והוא מכוון עם מ"ש בספה"ק שחודש
אדר הוא כנגד יוסף אשר נתחלק לב' שבטים,
וע"כ יש ב' חדשי אדר, ויוסף הוא בחי' הברכה,
שנתברך בברכת וידגו לרוב בקרב הארץ.

וכן מזל אדר הוא דגים, וגם זה רומז על
בחי' הריבוי שנקרא שם המזל בלשון רבים, ולא
נקרא דג כמו שאר המזלות שהם בלשון יחיד
[דאף שגם מזל תאומים הוא שנים, מ"מ אין זה אלא אחד כי הרי לא
שייך תאומים אלא בשנים], וזה מורה על בחי' הברכה
והריבוי.

וע"ד שכתב המהר"ל, ששורש תיבת
ברכ"ה הם האותיות ב'ר'ך', שכל אחד מהם
מורה על הכפל, כי האות ב' הוא הכפל ביחידות
והאות כ' הוא הכפל בעשירות והאות ר' הוא
הכפל במאות, ולהורות בא על ענין הריבוי
והברכה. גם בחדש אדר בירך משה רבינו את
ישראל לפני מותו, שזה היה ביום ז' אדר, ועפ"י
האמור כי חדש זה הוא זמן ברכה.

והנה, חפצי העולם יש להם שורש עליון
כל אחד לפי שרשו, ולא כל אחד יודע להעריך
ערכם האמיתי, אבל צדיקים מתבוננים ברמיזי

במדרש ילקוט איתא, באחד באדר
משמיעין על השקלים, דאמר קרא זאת עולת
חודש בחדשו, אמרה תורה חדש והבא לי קרבן
מתרומה חדשה, וכיון דבניסן בעינן אקרובי
מתרומה חדשה, קדמינן וקרינן באחד באדר כי
היכי דניתי שקלים למקדש. אמר ר"ש בן לקיש,
גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד המן הרשע
לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים
שקליהם לשקליו, ע"כ.

וכן בגמ' מגילה (יג): הובאו דברי ר"ל אלו,
וסיים שם, והיינו דתנן באחד באדר משמיעין
על השקלים, ע"כ.

ובגמ' (מגילה דף טז): איתא עוד, שהמן מצא את
מרדכי ביום ט"ז ניסן כשהוא עוסק עם תלמידיו
בהל' קמיצה, ושאלו במאי עסקיתו, אמרו ליה,
בזמן שביהמ"ק קיים מאן דמנדב מנחה מייתי
מלי קומצא דסולתא ומתכפר ליה, אמר להו,
אתא מלי קומצי קמחא דידכו ודחי עשרה אלפי
ככרי כספא ידי, ע"כ.

וכתבו שם התוס' ע"ז, וז"ל, שמעתי
שעשרה אלפי ככר כסף עולין חצי שקל לכל
אחד מישראל, שהיו שש מאות אלף כשיצאו
ממצרים, ואמר שיתן לאחשוורוש כל פדיונם,
ודוק ותשכח, עכ"ל. וכתבו במפרשים שהמן
נתן הכסף לצרכי צדקה, ובזכות זה רצה
להתגבר נגד ישראל.

[גם איתא במדרש עה"פ ותשם אסתר את מרדכי על בית המן,
שהכריש של המן ניתן לעמלי תורה ולבנין ביהמ"ק. וי"ל שזכות
הצדקה של עשרת אלפים ככר כסף עמדה לו להמן שזכה שמבני בניו
למדור תורה בבני ברק, שהרי אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, ואמרו"ל
שרבי שמואל בר שילת שהיה מלמד תינוקות הוא מבני בניו של המן,
ויש לרמז לפי"ז כי עשרת אלפים ככ"ר כסף עולה בגימ' רב"י
שמואל ב"ר שילת.]

אכן תמהו המפרשים, דאין החשבון
מכוון, שהרי המחצית השקל שנתנו ישראל עלו
למאת ככר כסף שמהם נעשו האדנים (כמ"ש בפ'
פקודי), ואילו המן נתן עשרת אלפים ככר כסף,
וחתרו המפרשים בדרכים שונים לקיים דברי
התוס'.

גם יש לתמוה, דאמאי לא העמידו התוס'

דחכמתא בכל דבר שרואים עפ"י פנימיות השורש של אותו דבר, וכגון כשרואים חפץ בגוון לבן מתעוררים למדת החסד שהוא שורש גוון זה. והרי הדברים הגשמיים הם כלים לדברים רוחניים, וזהב הוא כלי ליראת ה' וע"כ הוא אדום שמורה על דין, וכסף הוא כלי לאהבת ה' וע"כ הוא לבן והוא מלשון כסופין, ולכן דברים אלו הם יקרי ערך בעוה"ז על כי הם מרכבה ליראת ה' ולאהבתו.

ועוד זאת יתירה, שאם נותנים נדבת כסף בנדיבות הלב כדבעי, הרי טוב עין הוא יבורך, ושורה הברכה בנדבה ונעשה תוכו רצוף אהבה גדולה ויתירה וגדול ערכו ביותר.

ואיתא, שאם נותנים לעני נדבה בחפץ הלב, הוא נעשה שבע אף בשיעור פחות ונחשב המועט כמרובה. וזהו שאמרו חז"ל, כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך, כי הפרוטה היה לה פנימיות יותר מהשוויון הנראה לעינים. ולעומת זאת, אם נותנים בצרות עין, אזי אין העני נעשה שבע, ולכן הזהירו חז"ל בזה"ק שאסור לקבל מקמצן, שנא' אל תלחם לחם רע עין, ורמזו בספרים אין הקומץ משיביע את הארי, שאם ניתן בקמיצות אינו יכול להשיביע.

ונמצא, שנדבת מחצית השקל שנתנו ישראל בנדיבות הלב ובטובת עין שרתה בו הברכה, והיה ערכו פי כמה, כי מדת השפע העליונה נכנסה בכסף זה יותר מהקצבה.

והנה, שיערה חכמה העליונה כמה מדות של אהבה וכיסופין נצרכים להמשיך שפע הנצרכת למצוה מסויימת, כמו חמשת סלעים לפדיון הבן, וזה השיעור לפי בריאת הכסף, אבל אם נותנים בטובת עין עד שהכהן נהנה אף מן פחות מחמשה סלעים, סגי בפחות מכן, וזה ענין של לדידי שוה לי המבואר במס' קידושין, כי נכנסת הברכה בהכסף ויש בו מדות של אהבה וכיסופין יותר מקצבה הבינונית.

וכתב החת"ס, שתכלית הברכה היא הריבוי במספר מאה, ע"ד שאה"כ ביצחק וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'. וזה ענין של מאה ברכות שבכל יום, וכתב בילקוט ראובני שהם כנגד מאת אדני"ם הרומזים על מאה

הזכרות של השם אדני" של מאה הברכות. ויש לרמוז גם בשורש תיבת ברך שנכפל בו המספר פי מאה, כי מתחיל בבי"ת ועולה עד לרי"ש שהוא שיעור מאה פעמים.

ונמצא לפי"ז שמאת הככר שנתנו ישראל למחצית השקל, שכפי המבואר היתה בו בחי' הברכה, הרי היה ערכו פי מאה, ונמצא ששפיר עלה לסך עשרת אלפים ככר כסף, שהרי ק' פעמים מאת ככר עולה למספר זה.

וזאת רמז הכתוב בפ' פקודי, מאת אדנים למאת הככר ככר לאדן, אשר לכאורה הרי יתור לשון יש כאן, שהול"ל מאת אדנים ככר לאדן, אך בא הכתוב לרמוז שכל ככר לאדן היה עולה למאת ככר שהרי היה ערכו פי מאה, ויש לרמז ויקח"ו ל"י תרומ"ה בגימ' תוכ"ו רצו"ף אהב"ה.

והמן, שלא ידע זאת והיה סבור ששקלי ישראל עלו רק מאת ככר, רצה לבטל כוחם ע"י נתינת פי מאה כנגדם כמנין ס"מ, אבל הופרה עצתו, כי בנתינת ישראל בנדיבות וחפץ לבם הרי היה נחשב נתינתם פי מאה, וגם הם נתנו עשרת אלפים ככר כסף כנ"ל שביטלו את שלו.

וע"כ באחד באדר משמיעין על השקלים, שהוא החודש של ברכה, ונרמז בגימ' של באח"ד באד"ר שהוא כמנין בר"ך, שהיום הראשון בחודש כולל כל החודש, ולכן באחד באדר, שבו שליטת המלאך אברכיאל, הוא ראש החודש של ברכה שמזלו ריבוי שהם דגים, והיא ברכת יוסף וידגו לרוב. ולכן מא"ה שערי"ם בגימ' שש מאות ששים ושש, שהוא ברכת יוסף, מדה הששית ביחידות בעשירות ובמאות.

וזה ריש לקיש בגמ' שהקדים הקב"ה שקליהם לשקליו, והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים, כי ע"י בחי' הברכה של אחד באדר הופרה עצתו של המן, שע"ז עלה מנין מאת הככר לעשרת אלפים.

ומעתה א"ש שהעמידו התוס' במגילה דבריהם על דברי הגמ' (בדף טז.), כי שם מתברר ענין הנ"ל, כי שם עסקינן בקומץ שמקריבים מהמנחה, וזה דבר מועט מאד, וכתב רש"י בפ' ויקרא עה"פ ונפש כי תקריב מנחה, שלכך

נפישין מילייהו], ושפיר י"ל שעשרת אלפים ככר כסף של המן היו מכוונים נגד שקלי ישראל, שאע"פ שנתנו רק מאת ככר, היה ערכם פי מאה, ולכן המתינו התוס' בדבריהם עד הכא.
פרשת ויקהל תש"ס

כתבה תורה במנחה לשון "נפש", כי דרכו של עני להקריב מנחה ומעלה עליו הכתוב כאילו הקריב נפשו. ורואין אנו כאן שהקומץ המועט הניתן בנדבת וחפץ הלב נחשב כמרוכה ועולה לרצון לפניו. וגם "נפש" לשון ריבוי הוא [מלשון

הקדים שקליהם לשקליו

להביא קרבנות צבור, וזהו משורש ישראל ששם כל הנשמות מתאחדים בשוה. ולכן "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט" כי הצדיק אינו יכול להרבות במעשים שם, והדל הרשע לא יוכל לפגום שם כנ"ל. ובזה שונה מצות שקלים מכל מצוות שבתורה, שבכל המצוות יכולים להדר במצוות ולהוסיף כל אחד לפי מה שהוא אדם. אבל בשקלים אי אפשר לצדיק להדר יותר מבינוני וכו', מפני שבשורש הכל שוים, כי שם אין מגיע לא מצוה לתקנו ולא עבירה לפגמו.

ובזה יובן מ"ש במגילה (יב:) גלוי וידוע לפני מי שאמר וה' העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו. והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים. ופירשו המפרשים, שהמן רצה לתת ממון לצדקה, מאה פעמים יותר ממחצית השקל של ששים רבוא. וקשה, דאם ה' בכח שקליו של המן להרע לישראל ולהכריע שקליהם, מה בכך שהקדימו מא' באדר; וכי בשביל זה כבר נגרע ערך שקלי המן. ולפי הנ"ל יובן, שהמן שהוא מזרע עמלק יש בכוחו להגיע עד שתי אותיות האחרונות של שם הוי"ה, כמו שאמרו חז"ל שאין השם שלם עד שימחה זרעו של עמלק, ועד שימחה עמלק כתיב "כי יד על כס י-ה", אבל שקלי ישראל מגיעים לקוצו של יו"ד. וזהו שהקדימו שקליהם לשקליו, ששקלי ישראל קודמים בשם הוי"ה ומגיעים יותר למעלה ממקום שיכול המן להגיע. ואפי' אז שהי' זמן הגלות ולא נתנו שקלים בפועל, אבל ע"י קריאת הפרשה של שקלים לבד ג"כ נתעורר בחי' זו, כמו שאומרים "ובצדק הגה ערך כי תשא". ולכן הביא הגמ' ממתני': באחד

והנראה לומר דפ' שקלים בא ממקום גבוה מאד, בחי' קוצו של יו"ד, ששם אין מגיע שום חטא ופגם, וגם אין יכולים להוסיף או לתקן שם ע"י מצוה כי הוא למעלה מבחי' מצוות ועבירות. וכמבואר בסידור הרב ובליקוטי תורה (בכמה מקומות) שמשם בא הכפרה של יום הכיפורים בבחי' "לפני ד' תטהרו", מבחי' קוצו של יו"ד שהוא קודם ולפני אותיות הוי"ה. ומשם בא גם בחי' פורים, שכל ישראל שוים בו, בבחי' "עד דלא ידע", שאין לנו השגה שם, בחי' רצון העליון, ואין טעם לרצון. ולכן יום הכיפורים ופורים שניהם יש להם שייכות עם ענין הגורל, כי הגורל הוא למעלה מטעם ודעת. וכן רואים בחוש, שבפורים כל מי שהוא שפל יותר, מתגלה בו יותר השמחה, כי בחי' זו הוא שורש נשמת ישראל ושם כולם שוים לטובה, בבחי' לעתיד לבוא "ועמך כולם צדיקים", ועתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים, והמחול אין לו תחילה וסוף (כמבואר בספה"ק), רק כולם שוים במרחקם מן הנקודה האמצעית. ומשורש זו בא בחי' י"ג מדות של רחמים שנתגלו דוקא לאחר חטא העגל, שאז הוצרכו למשוך רחמים רבים ממקום שלא הגיע הפגם. ושם הוא בחי' אבן שתיה, קה"ק, שמשם הושתת העולם, וישראל עלו במחשבה תחילה ע"כ שם אין שייך קטרוג על ישראל, כי שם הם בבחי' בנים. ורק לגבי עבד שייך לומר שאחד הוא עבד נאמן והשני נאמן עוד יותר, אבל אצל בנים לא שייך לומר שכן א' יותר בן מהשני, כי בחי' בנים הוא לא מכח סיבה אלא מציאות, שאי אפשר להשתנות.

ומצות השקלים הוא מבחי' זו כמוזכר לעיל, שעל ידו מתאחדים כל ישראל ביחד

באדר משמיעין על השקלים, "משמיעין" דייקא, אפי' בזמן שאין שם אלא שמיעת הפרשה בלבד.

והנה ידוע שיש ששים רבוא אותיות לתורה, וכל א' מישראל נאחז בא' מאותיות התורה ושם שורשו. [ולכן כתב האריז"ל שכשמגביהין הספר תורה ישתדל לראות הכתב, כי אולי יזכה לראות האות ששייך לנפשו ויגיע אליו הארה גדולה בנפש. וידוע שהרה"ק מראפשיץ זי"ע הי' דרכו בקודש שכל יום הי' מתקן דבר מה בהסוכה שלו או מדבר מעניני סוכה, ואמרו עליו הצדיקים ששורשו הי' ממצות סוכה]. וכשמגיע האדם להמצוה או להאות בתורה שיש לו שייכות עם נשמתו, מרגיש התלהבות והארה יתירה באותו ענין.

והנה מצינו שמשה רבינו נצטוה שהוא בעצמו עם אהרן והנשיאים ימנו את ישראל. ולמה הטריחוהו בעבודה זו, והלא סתם מספר יוכל כל מאן דהוא לספור. והנראה בזה, שנצטוה לספור במספר השמות. וענינו, כי כל אחד מישראל מושרש באות אחד מן התורה, ואותו האות הוא חלק מפרשה שבתורה. ולפי ענין אותה פרשה, נוכל להבין ענינה ותפקידה המיוחדת של אותה הנשמה שהאות שלה מושרשת באותה פרשה. ומשה רבינו בנשאו את ראש בני"ל לפקדיהם, קשר כל נשמה ונשמה בשורשה, ע"י שחקר במהות כל אדם, מעשהו ופקודתו, ע"י שהתבונן בשמו ששם מבואר שליחותו ותפקידו, ע"י חשבונות וגימטריאות וראשי וסופי תיבות וכו', ועי"ז קשר את האדם לשורשו בתורה. [וידוע שזהו ענין של קריאת פתקים אצל צדיקים]. וזהו מה שכתוב אצל מנין ישראל, שיפקדם במספר שמות כלומר, ע"י הגימטריא והחשבון של שמו, ועי"ז ידע באיזה מקום בתורה הוא שייך, ולשם יקשרנו.

ונראה לומר, שהואיל ומצינו גבי יהואש, שהוא עסק במצות "כי תשא את ראש", והוא חיזק את ענין מצות השקלים שהיתה נטושה בישראל, זהו סימן שהאותיות של שמו במספר שמות שייך לפרשת שקלים. וכן חיזק את מצות

מחצית השקל של תרומת הלשכה לקרבנות, כמבואר בהפטורה שעסק בבדק הבית, וגם במצות "כסף עובר", וביאור המפרשים שהוא כסף מחצית השקל של "כל העובר על הפקודים". וכן איתא בדברי הימים ב' [כ"ד] שתבע יהואש, "מדוע לא דרשת וגו' להביא וגו' את משאת משה", ופירש"י: משאת על שם כי תשא, משאת משה כלומר שקלים שצוה עליהם במדבר, ע"כ.

וגם במספר שמות של שמו של יהואש מרומז ענין זה. כי ידוע שיש ארבע יסודות אש רוח מים עפר, כנגד ארבע אותיות שם הוי"ה. ובשמו של יהואש יש כל אותיות שם הוי"ה [כי ה"א בתרא של השם הוא כפל כידוע], כי הוא, יהואש, האות יו"ד הכולל הכל. וגם יש בו אותיות א"ש כי אש הוא היסוד כנגד אות יו"ד, וגם א"ש ר"ת ש'קל א'שא [בבחי' מטבע של א"ש]. והשם יהואש עם האותיות של שמו בגימ' "כל העבר", כי מצוה זו שייכת בכל הדרה אפילו ל"כל העובר על הפקודים" כלומר, מי שעובר על פיקודי ד', כי במצוה זו העשיר במצוות לא ירבה והדל במצוות לא ימעיט אורו, כי כולם שווים במחצית השקל. וכן נקרא "כסף הכפורים", שהוא כמו פורים ויום כפורים, כי יום כפורים הוא קודש הקדשים של השנה. ומצוה זו היא קודש הקדשים של המצוות, מקום שאין מגיע שום פגם וקטרוג, כמו פורים.

ומי יוכל להראות גודל פאר בחי' פרשת שקלים, ומי יוכל להורות לנו ענינה יותר מיהואש שפגם כ"כ הרבה, ובבחי' קה"ק דייקא, וניצול דייקא ע"י קה"ק שזה מורה שאע"פ שעונו גדול מנשוא, ומכף רגל ועד ראש אין בו מתום, מ"מ בבחי' שקלים בחי' קה"ק, שם אין מגיע הפגם ואדרבה, הקה"ק עוד מצילו. ושם הוא הבחי' של "לכלתי ידח ממנו נדח", ודוקא יהואש הנידח, הוא הוא שתקין מצות השקלים בזמנו, והוא הוא הממשיך לנו הארת פ' שקלים ע"י ההפטורה עד היום הזה.

הקדים שקליהם לשקליו

כ"ה מלאכים, ע"כ. וכנראה שזהו מה שמצויין בסידורים במזמור הודו לה' כי טוב כל"ח, שעל כל פסוק נכתב שם מלאך אחר, והראשון הוא אברכיאל. וזהו המלאך של חודש אדר המכונה נגד הפסוק הודו לד' כי טוב כל"ח ותחתיו נמצאים כ"ה מלאכים שהם כ"ה הפסוקים של כל"ח הבאים אחריו.

והנה, שורש שמו אברכיאל מורה על ברכה והוא מכונה עם מ"ש בספה"ק שחודש אדר הוא כנגד יוסף אשר נתחלק לב' שבטים, וע"כ יש ב' חדשי אדר. ויוסף הוא בחי' הברכה, שנתברך בברכת "וידגו לרוב בקרב הארץ", וכן מזל אדר הוא דגים. וגם זה רומז על בחי' הריבוי שנקרא שם המזל בלשון רבים, ולא נקרא דג כמו שאר המזלות שהם בלשון יחיד, [דאף שגם מזל תאומים הוא שנים, מ"מ אין זה אלא אחד כי הרי לא שייך תאומים אלא בשנים] וזה מורה על בחי' הברכה והריבוי. וע"ד שכ' המהר"ל ששורש תיבת "ברכה" הם האותיות ב'ר'ך', שכל א' מהם מורה על הכפל כי האות ב' הוא הכפל ביחידות, והאות כ' הוא הכפל בעשירות, והאות ר' הוא הכפל במאות. ולהורות בא על ענין הריבוי והברכה.

והנה, חפצי העולם לאו כל א' יודע להעריך ערכם האמיתי, כי הרי הדברים הגשמיים הם כלים לדברים רוחניים, וזהב הוא כלי ליראת ה' וע"כ הוא אדום שמורה על דין, וכסף הוא כלי לאהבת ה' וע"כ הוא לבן והוא מלשון כסופין. ולכן דברים אלו הם יקרי ערך בעוה"ז, על כי הם מרכבה ליראת ה' ולאהבתו.

ועוד זאת יתירה, שאם נותנים נדבת כסף בנדיבות הלב כדבעי, הרי טוב עין הוא יבורך ושווה הברכה בנדבה, ונעשה תוכו רצוף אהבה גדולה ויתירה, וגדול ערכו ביותר. ואי' שאם נותנים לעני נדבה בחפץ הלב, הוא נעשה שבע אף בשיעור פחות ונחשב המועט כמורבה. וזהו שאמרו חז"ל (פסחים ק"ב). כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך כי הפרוטה הי' לה פנימיות יותר מהשויות הנראה לעינים. ולעומת זאת, אם נותנים בצרות עין, אזי אין העני נעשה שבע.

"זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל וגו'". במדרש ילקוט איתא, באחד באדר משמיעין על השקלים דאמר קרא "זאת עולת חודש בחדשו", אמרה תורה חדש והבא לי קרבן מתרומה חדשה. וכיון דבניסן בעינן אקרובי מתרומה חדשה, קדמינן וקרינן באחד באדר כי היכי דניתי שקלים למקדש. אמר ר"ש בן לקיש, גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד המן הרשע לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהם לשקליו, ע"כ. וכן בגמ' מגילה (יג.) הובאו דברי ר"ל אלו, וסיים שם: והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים.

ושם (דף טז.) איתא עוד שהמן מצא את מרדכי ביום ט"ז ניסן כשהוא עוסק עם תלמידיו בהל' קמיצה, ושאלו במאי עסקיתו. אמרו ליה, בזמן שביהמ"ק קיים מאן דמנדב מנחה מייתי מלי קומצא דסולתא ומתכפר ליה. אמר להו, אתא מלי קומצי קמחא דידכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא ידי. וכתבו שם התוס' ע"ז, וז"ל: שמעתי שעשרה אלפי ככר כסף עולין חצי שקל לכל אחד מישראל שהיו שש מאות אלף כשיצאו ממצרים, ואמר שיתן לאחשוורוש כל פדיונם, ודוק ותשכח, עכ"ל. [וכתבו במפרשים שהמן נתן הכסף לצרכי צדקה, ובזכות זה רצה להתגבר נגד ישראל].

אכן תמהו המפרשים דאין החשבון מכונן, שהרי המחצית השקל שנתנו ישראל עלו למאת ככר כסף שמהם נעשו האדנים (כמ"ש בפ' פקודי), ואילו המן נתן עשרת אלפים ככר כסף. וחתרו המפרשים בדרכים שונים לקיים דברי התוס'.

גם יש לתמוה, דאמאי לא העמידו התוס' דבריהם לעיל בדף יג: על דברי ר"ל שהקדים הקב"ה שקליהם לשקליו, שהרי שם יותר ראויין הדברים להאמר. ולמה אמרו זאת על דברי הגמ' דאתי קומצי דידכו ודחי עשרת אלפים ידי.

ויתבאר בהקדם מה שהביא הבני יששכר במאמרו לחודש אדר מ"ש המגלה עמוקות בשם סודי רזי שהמלאך של חודש אדר שמו אברכיאל והוא מלאך שכולו טוב, ותחתיו יש

ולכן הזהירו חז"ל בזוה"ק שאסור לקבל מקמצן, שנא' "אל תלחם לחם רע עין". ורמזו בספרים אין הקומץ משביע את הארי שאם ניתן בקמיצות, אינו יכול להשביע. ונמצא שנדבת מחצית השקל שנתנו ישראל בנדיבות הלב ובטובת עין שרתה בו הברכה והי' ערכו פי כמה, כי מדת השפע העליונה נכנסה בכסף זה יותר מהקצבה.

והנה שיערה חכמה העליונה כמה מדות של אהבה וכיסופין נצרכים להמשיך שפע הנצרכת למצוה מסויימת, כמו חמשת סלעים לפדיון הבן, וזה השיעור לפי בריאת הכסף. אבל אם נותנים בטובת עין עד שהכהן נהנה אף מן פחות מחמשה סלעים, סגי בפחות מכן. וזה ענין של "לדידי שוה לי" המבואר במס' קידושין כי נכנסת הברכה בהכסף ויש בו מדות של אהבה וכיסופין יותר מקצבה הבינונית.

וכתב החת"ס שתכלית הברכה היא הריבוי במספר מאה, ע"ד שאה"כ ביצחק "וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'", וזה ענין של מאה ברכות שבכל יום. וכתב בילקוט ראובני שהם כנגד מאת אדני"ם הרומזים על מאה הזכרות של השם א-ד-נ-י של מאה הברכות. ויש לרמזו גם בשורש תיבת בוך שנכפל בו המספר פי מאה, כי מתחיל בבי"ת ועולה עד לרי"ש שהוא שיעור מאה פעמים. ונמצא לפי"ז שמאת הככר שנתנו ישראל למחצית השקל שכפי המבואר היתה בו בחי' הברכה, הרי הי' ערכו פי מאה. ונמצא ששפיר עלה לסך עשרת אלפים ככר כסף, שהרי ק' פעמים מאת ככר עולה למספר זה. וזאת רמז הכתוב בפ' פקודי "מאת אדנים למאת הככר ככר לאדן", אשר לכאורה הרי יתור לשון יש כאן, שהול"ל "מאת אדנים ככר לאדן". אך בא הכתוב לרמזו שכל ככר לאדן הי' עולה למאת ככר שהרי הי' ערכו פי מאה.

והמן שלא ידע זאת והי' סבור ששקלי

ישראל עלו רק מאת ככר, רצה לבטל כוחם ע"י נתינת פי מאה כנגדם כמנין ס"מ אבל הופר עצתו, כי בנתינת ישראל בנדיבות וחפץ לבם הרי הי' נחשב נתינתם פי מאה, וגם הם נתנו עשרת אלפים ככר כסף כנ"ל שביטלו את שלו.

וע"כ בא' באדר משמיעין על השקלים, שהוא החודש של ברכה, ונרמז בגימ' של באח"ד באד"ר שהוא כמנין בר"ך, שהיום הראשון בחודש כולל כל החודש. ולכן באחד באדר שבו שליטת המלאך אברכיאל והוא ראש החודש של ברכה שמזלו ריבוי שהם דגים, והיא ברכת יוסף "וידגו לרוב". ולכן מא"ה שערי"ם בגימ' שש מאות ששים ושש שהוא ברכת יוסף מדה הששית באחדיות בעשירות ובמאות. וז"ש ריש לקיש בגמ' שהקדים הקב"ה שקליהם לשקליו, והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים כי ע"י בחי' הברכה של א' באדר הופר עצתו של המן, שע"ז עלה מנין מאת הככר לעשרת אלפים.

ומעתה א"ש שהעמידו התוס' במגילה דבריהם על דברי הגמ' (בדף ט"ז ע"א), כי שם מתברר ענין הנ"ל, כי שם עסקינן בקומץ שמקריבים מהמנחה, וזה דבר מועט מאד. וכ' רש"י בפ' ויקרא עה"פ "ונפש כי תקריב מנחה", שלכך כתבה תורה במנחה לשון "נפש" כי דרכו של עני להקריב מנחה, ומעלה עליו הכתוב כאילו הקריב נפשו. ורואין אנו כאן שהקומץ המועט הניתן בנדבת וחפץ הלב נחשב כמרובה ועולה לרצון לפניו. וגם "נפש" לשון ריבוי הוא [מלשון נפישין מילייהו] ותוכו רצוף אהבה בריבוי, היפך קומץ שהוא לשון מיעוט. וא"כ, שפיר י"ל שעשרת אלפים ככר כסף של המן היו מכוונים נגד שקלי ישראל, שאע"פ שנתנו רק מאת ככר הי' ערכם פי מאה. ולכן המתינו התוס' בדבריהם עד הכא.

הקדימו שקליהם לשקליו

שפקד את השקלים ושם עליהם עינו לטובה ולברכה ובכח זה היה המשכן יכול לכלול בקרבו כל בתי כנסית שבגלות והיה בחי' מועט המחזיק את המרובה כי חלה עליו ברכה בכוחו של משה.

ולזהנ"ל יש לומר דע"י שחלה ברכה בכסף היה בו ריבוי של מאה פעמים כמו שכ' בכת"ס בפ' תולדות בפסוק וימצא בשנה ההיא מאה פעמים ונמצא שהיה מספר עשרת אלפים.

פרשת פקודי תשמ"ט

אמרו חז"ל במס' מגילה שישראל הקדימו שקליהם לשקלי המן וכ' בתוס' בשם מדרש שהמן כיוון לתת עשרת אלפים ככר כנגד מספר השקלים של ישראל שהם ס' ריבוא ותמהו המפרשים דהא החשבון עולה רק למאה ככר כמבואר בפרשה זו.

והנה אי' בזה"ק דהא כללא הוא דכל מידי דקאי בחושבנא אין הברכה שורה ולמה היו מונין את נדבות המשכן, ותי' דכיון דהי' החשבון מסטרא דקדושה שורה הברכה אף שהוא בא בחשבון וזהו ע"י ברכתו של משה

הקדימו שקליהם לשקליו – שמהן נעשה אדנים

כלומר באדר שני, ע"כ. ומה שנרמז אלול בתיבת לולא, י"ל כי אחרי שפונים ימי הרצון של אלול ולא נצלום כראוי, חושבים הלואי שהי' עכשיו אלול שאוכל לשוב בתשובה, ואומר "הלואי וואלט איך", ומתרעם על עצמו שלא ניצל את האלול כראוי. וזהו לולא שהוא לשון הלואי, שחושב האדם הלואי, והאלול נתהפך אצלו ללולא. וכשבא אדר שני הוא זמן תשובה כמו באלול, וחודש אדר מתעורר אז הרחמנות על ישראל, כי הוא זמן המרוחק ביותר מניסן. וכ"ש באדר שני שההתרחקות נתוספת, וכן לעומת זה מתרבה הרחמנות.

ויעזור השי"ת בכניסתנו לאדר שני שנזכה לקיים דברי חז"ל משכננס אדר מרבין בשמחה. והעסק בתורה הוא שמחה, כמ"ש "פקודי ה' ישרים משמחי לב". וכן תפלה היא שמחה, כמ"ש "ישמח לב מבקשי ה'", וכתוב "ושמחתים בבית תפלתי". ונזכה בקרוב לגאולה שלימה ב"ב.

פרשת שקלים

וזהו ענין האדנים, שהם היו התחתית בשיעור קומת המשכן שעליהם נשענים הקרשים כמו הרגלים בתוך המנעלים. והאדנים הם על הקרקע כמו עקביים של אדם, וצורת המשכן הוא כצורת אדם (כידוע מזה"ק ח"ב דף קסב:). ובבחי' זמן, שקולים האדנים כמו חודש אדר בשנה שהיא אחרית השנה, לעומת ניסן שהוא הראש חדשים. והרמז לזה, ק' אדני"ם בגימ' אד"ר. וכבר הקדימו שקליהם של ישראל שמהם נעשו מאת האדנים לשקליו של המן, אשר באחד באדר כשמגיע זמן האדנים של השנה, תתעורר זכות האדנים אשר שחה לעפר נפשם, ומצטרף משקל העפר והטיט והרפש לזכותם של ישראל.

וידוע פי' הרה"ק שר שלום מבעלזא זצוק"ל עה"פ "כי לולי התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמיים", שתיבת לול"א הוא אותיות אלול. ואם התמהמהנו באלול ולא חזרו בתשובה כראוי, אזי יכולים להשלים זאת ולשוב בתשובה כאשר "זה פעמיים" היינו החודש השנים עשר כמנין ז"ה הוא פעמיים,

פתחי זה מרדכי ונפתחים ע"י שערי שיערי רחמים

ואמרו חז"ל (מנחות סה.) פתחי זה מרדכי – כי הוא היודע לפתוח שערי רחמים. ובחודש זה נפתחים שערי רצון העליון ומרדכי ואסתר מוסרין מפתחות לכלל ישראל שיפתחו שערים העליונים. וזה ענין שבמס' מגילה מובא כמה פעמים שהאמוראים פתחו לה פתחא להאי פרשה מהכא. הרומז לענין פתיחת שערי רצון. ובמגילה (דף יב:) דרשו עה"פ איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש. כולן על שמו נקראו, בן יאיר שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו. בן שמעי ששמע אל תפלתו. בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו, ע"כ. וקיש הוא ר"ת ק'וצו ש"ל י"וד. ושזהו הנקודה העליונה שאין מגיע שם קטרוג וחובה. ושם הקיש מרדכי ונפתחו לו. ודרשו בן יאיר שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו. ולכאורה א"כ למה נקרא שמו יאיר והול"ל האיר. אמנם דבר זה נשאר נצחי לדורות שיאיר אור העליון הזה בכל שנה ושנה וע"כ נקרא יאיר לשון עתיד שיאיר אור פני מלך לדורות, כהיום הזה. והימים האלו נזכרים

ונעשים בכל שנה גם בדורותינו אלה שמרדכי ואסתר באים בימי הפורים האלה ופותחים לנו שערי רחמים ומאירים עיני ישראל בסליחה כמו ביום הכיפורים. ואשרי העם שככה לו. ויש לנו להצטרף עם מרדכי שמתפלל בחדש זה ובימי הפורים על ביהמ"ק ועל עם ה'. וכמובא לעיל מדברי הבני יששכר על מה שנאמר ויזעק זעקה גדולה ומרה, שהוא מפני שהקול יפה לבשרים. ומרדכי ואסתר הם בחי' הבשרים כנ"ל. ואסתר היא הלבנה וכמו שאחז"ל שהיא מלשון איסתרה.

ומובא בספרים שבחודש אדר יש להתאמץ ביותר בכונת אמן יה"ש"ר. ולהתפלל שיתמלא שמו של הקב"ה וכמו שהביאו התוס' (ברכות ג.) בשם מחזור ויטרי לפרש יהא שמיא רבא שהשם י"ה יהא גדול ושלם במילוי כל השם. עכשיו אין השם שלם ואין הכסא שלם מפני עמלק וזרעו. ובזמן מחיית עמלק בחודש אדר הזמן מסוגל לתיקון זה.

פרשת משפטים תשס"ד

מרדכי – בן קיש

כי אין מה שיעכב שם. וממילא אם הקיש מרדכי שם, הרי בודאי נפתחו לו. וידוע שכל עניני העולם הזה רומזים לדברים עליונים. וצדיקים היו רואים תמיד בדברי העוה"ז את הדברים העליונים הנרמזים בהם. ובזמננו בעיקבתא דמשיחא שנתחדשו חכמות בטבעי העולם, רואים שיש דלתות הנפתחים מאליהם וא"צ רק לגשת אליהם ונפתחים מיד. וזה רמז על הדלתות הנ"ל של שורש י"ג מדות, שא"צ רק להקיש עליהם ואז מאליהם יפתחו. ולכן נתחדשו דלתות אלו דוקא בזמננו.

פרשת פקודי

ודרשו חז"ל (מגילה יב:) הפסוק "מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני", שכך הפסוק נדרש ע"ש מרדכי, כי "בן יאיר" היינו בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו, "בן שמעי" בן ששמע אל תפלתו, "בן קיש" שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו, ע"כ. ולכאורה קשה, בשלמא בתיבות שמעי ויאיר מרומז בתיבה ששמע ה' תפלתו והאיר את עיני ישראל. אבל היכן רמז בתיבת קיש שנפתחו לו השערים, ושלא רק הקיש בהם ולא נפתחו. אכן, מרדכי הקיש על שורש י"ג מכילין דרחמי, ונרמז בתיבת קי"ש ר"ת ק'וצו ש"ל יו"ד ששם שורש הי"ג מדות, ושם אין תלוי בזכות וחובה כלל. וע"כ כשמקשים שם, בע"כ נפתחים השערים

ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות

ושמחים כשראו את מרדכי יוצא בלבושים אלו, שבגדים אלו על מרדכי היה בחי' צחוק, שהוא היה רגיל בלבושים של היהודים.

ויוסף הצדיק היה רוצה להראות לאחיו שלא ייראו מהגלות המתחיל עכשיו, שהכל מתחפשים ולובשים מלבושים, וכמו אצל יוסף בעצמו, שעד עכשיו היה כמו שהיה לובש מסוה, והיה נראה כנ"ל כמושל עריץ ואיש רע מעללים ששמו צפנת פענח, ועכשיו כשנתגלה לאחיו לקח את המסוה מעל פניו, והכל ראו שהוא יוסף הצדיק, ועד עכשיו היה לבוש מסוה.

ובאמת כל הגלות כן הוא, שבגלות נראה לעיניים כאילו יש חשך ורע וגלות ובאמת הכל הוא כיסוי (עס איז אלץ א פארשטעלונג).

ולכן יוסף נתן לאחיו לא סתם שמלות, רק חלפות שמלות, חלפות פי' שמחליפים לבושים, מחליפים לבוש אחד ולובשים לבוש שני, ואם מחליפים ולובשים לבוש אחר.

וזה נתגלה בפורים, שראו שהכל היה רק הסתר פנים, והכל מתחפשים בלבושים שונים, ומתחת ההסתר בוקע האור, ולכן רמז להם יוסף שלא ייראו ולא יתפעלו מהגלות, שאינו אלא לבוש ותחפושת.

ובזה גם מתורץ הקושיא הנ"ל, שסוף כל סוף מהו עם הקנאה שיקנאו בו אחיו, שע"ז אין מה לקנא, שהכל שחקו על מרדכי כשיצא בלבושים אלו מארמון המלך, שאין אלו בגדיו הרגילים, והטבע הוא שצוחקים כשרואים דבר שהוא היפוך הרגיל.

ל"ל שב"ק פ' ויגש תש"ס

כתוב בפרשת ויגש, לכלם נתן לאיש חלפות שמלות ולבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חלפת שמלת, ואיתא בגמ' (מגילה טז.), וכי אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל בו. א"ר בנימין בר יפת, רמז רמז לו שעתיד לצאת ממנו בן שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות, ואיזה הוא, זה מרדכי שנא' (אסתר ט') ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן, ע"כ.

ולכאורה צ"ב, למה רמז יוסף לאחיו אודות ענין הפורים דוקא עכשיו כשמכינים לדת למצרים.

גם צ"ב, שעדיין הקושיא עומדת, שהיאך יכשל בענין שנצטער בו שמחמת שאביו עשה לו הכתנת פסים קנאו בו אחיו, וכי בשביל שיצא מרדכי מבנימין יתן לו חמש חלפת שמלות, והלא יקנאו בו אחיו כמו שקנאו בו אודות הכתנת פסים.

גם צ"ב, למה כתיב חלפת שמלת, והול"ל שמלות סתם.

וי"ל בזה, שמסתמא היה מרדכי לבוש בשבת ויו"ט "בשטריימעל ובעקעשע", והיאך יצא מרדכי בחמש לבושים אלו, והלא היה פורים, ואיתא בשו"ע שצריכים ללבוש בגדי שבת ביום הפורים.

רק הענין הוא, שבפורים נתברר שהכל מתחפשים (אלץ איז פארשטעלט), ומה שנראה כלפי חוץ בחיצוניות אינו אלא לבוש. וכשיצא מרדכי בחמש לבושים אלו בחוץ הכל צחקו עליו והילדים עשו שחוק ממנו, ולכן כתיב לאח"ז והעיר שושן צהלה ושמחה, שהיו צוהלים

ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וגו'

משקל שני סלעים מילת שהוסיף יעקב ליוסף משאר אחיו נתגלגלה דבר וירדו אבותינו למצרים. א"ר בנימין בר יפת רמז רמז לו שעתיד בן לצאת ממנו שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות, שנאמר ומרדכי יצא

כתיב "לכלם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חליפות שמלות". ומקשין בגמ' (מגילה טז), אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל בו, דאמר רבא בר מחסיא א"ר חמא בר גורי' אמר רב בשביל

ממנו מרדכי שאצלו כתיב מלפני המלך שהחשיבות בבגדים הוא רק מלפני המלך, אבל באמת לא איכפת ליהודים בין בגדים חשובים לגרועים, וזהו גופא תי' הגמ' שרמז לו שלא איכפת לן בחשיבות בגדים וממילא שוב לא הטיל קנאה כי מסתמא החמשה בגדים שנתן לבנימין היו חשובים ביחד כמו הא' שנתן לשאר האחים כי הרי לא איכפת לי' אם ניתן לו בגדים גרועים ואין זה בזיון לו.

ועוד אפשר לפרש הכתוב בדרך אחר ע"פ הידוע מזוה"ק שבגדים הם המצוות שהאדם עושה וכמו שהתורה היא מזון הנשמה כך המצוות הם לבושים לנשמה ונעשה מהם חלוקא דרבנן להמקיימים אותם, וכמו שאמר הנביא ליהושע כה"ג, ויהושע הי' לבוש בגדים צואים, ואמר לו הסר מעליך בגדים הצואים והלבש אותך מחלצות, שזה קאי אתשובה שיעביר מעליו המעשים לא טובים וילבש עצמו במלבושי מצוה, וע"י התשובה שעשו ישראל באותו זמן ג"כ נתלבשו מחלצות וסרו מעליהם הבגדים הצואים, ומרדכי יצא בבגדים חשובים מאוד, ואע"פ שבגדים מפוארים אינם תופסים מקום אצל יהודי אמת, מ"מ הבגדים של מרדכי היו באמת חשובים, כי היו מלבושים רוחניים, מלבושים שאצל ההמון עם אינם חשובים אבל לפני המלך שקאי על הקב"ה כמו שאמרו חז"ל, הם חשובים ויקרים מאד, וזהו מש"כ ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת, דהיינו יראת שמים כידוע, וחור, היינו אהבת ד', ועטרת זהב גדולה ותכריך בוך, הכל קאי על אורות גדולות שנעשו מהם מקיפים ומלבושים למרדכי, וארגמן, שנעשה מרכבה לשכינה כידוע שארגמ"ן מרמז להמלאכים נושאי המרכבה.

פרשת ויגש

מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וגו', עכ"ל הגמ'. וקשה איך תי' קושיתו דמה בכך שרימז לו הלא עדיין הטיל קנאה בניניהם. והגר"א תי' שהחמשה בגדים שנתן לבנימין היו שוין בשוויונות כמו הבגד יחידי שנתן לכל א' מן האחים. וזה ג"כ קשה מאוד והלא לפי דבריו עיקר התי' חסר מן הספר, וגם קשה לומר שביזה את בנימין ונתן לו בגדים גרועים כדי לרמז לו.

והנראה לומר ע"ד שאיתא בדרשות חת"ס עה"פ ומרדכי יצא וגו' דמה שלבש מרדכי בגדים חשובים אלו והיו לו לתפארת זה הי' חשיבות רק לפני המלך וכן העיר שושן היתה שמחה מזה אבל אצל עובדי ד' מעולם לא היו אצלם חשיבות בבגדים יקרים ומפוארים. (ולא דרשו חז"ל על "וכבדתו" רק כסות נקי' אבל לא כסות מפואר ויקר), רק ליהודים היתה השמחה, באורה ושמחה וששון ויקר דהיינו תורה ויו"ט ומילה ותפילין.

ולפי דרכינו נוכל לומר דבאמת הבגדים שנתן יוסף לבנימין הי' כל א' מהם חשוב כמו הבגדים שאר האחים, אבל עתה הלא עשו השבטי י' תשובה והסירו הקנאה מלבם (אף שק' לומר על שבטי י' שהיו להם קנאה בשביל בגדים אבל מ"מ אין מקרא יוצא מידי פשוט) וממילא לא תפס אצלם מקום חשיבות בבגדים שיתקנאו באחיהם בשביל דבר כזה, זה תי' הגמ' שיוסף נתן לבנימין ה' חליפות לרמז שייצא ממנו בן שייצא "מלפני המלך" בה' לבושי מלכות, והחשיבות יהי' רק מלפני המלך כנ"ל, אבל ליהודים יש חשיבות אחר וא"כ אין להם במה להתקנאות ושפיר מתורץ קושיית הגמ'.

אך י"ל באופן אחר לפי דרך הגר"א שבאמת נתן לבנימין בגדים גרועים כנ"ל אלא שלא היו בזיון לבנימין לפי שרמז לו שייצא

כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש

ולתוכן המגילה. והענין נראה כי המגילה מתחלת לספר מן הסעודות הגדולות שעשה אחשורוש אשר הראה את כבוד מלכותו אשר

כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש. המגילה מסיימת כי המלך שם מס על הארץ ואיי הים אשר לכאורה אין לו שייכות לסיפור הנס

כלכל את צרכי סעודות אלו מהמסים העצומים אשר גבה מהעם כאשר דרשו חז"ל (מס' מגילה דף יא.) שלכן נקרא אחשורוש שהכל נעשים רשים בימיו. ואח"כ בזכותה של אסתר הוקל עליהם כמש"כ והנחה למדינות עשה. ואח"כ בסוף המגילה מגיד הכתוב שלא תאמר שבזה נסתיימה ההגדה מהמלך אשר ביקש לאבד את היהודים אלא שבכל דור ודור עומד אחשורוש חדש והקב"ה עושה לנו נסים נסתרים כמו במגילה זו להצילנו מידם. ולמגילה זו אין סוף שכאשר מסיימים אותה שוב מתחילים מחדש כי יש אחשורוש חדש והקב"ה מושיענו ע"י מרדכי חדש. ולכן המגילה נעוצה סופה בראשה ובפרק האחרון כבר משתעי אודות הצורך

החדש אשר שם מס על הארץ וממילא צריכין להתחיל מחדש לספר על הסעודות וההוצאות המרובות. ומסביר הכתוב, כי מרדכי היהודי משנ"ה, כלומר שהוא מתחדש עוד הפעם כמו "ומשנה כסף קחו בידכם", ולמה צריכים מרדכי משנה כלומר מרדכי שני, ומתרץ למלך אחשורוש, שצריכים אותו לבטל הגזירות של האחשורוש החדש. ולכן נקרא מגיל"ה, מלשון גלגל החזור בעולם, שבכל דור מתחדשת מגילה זו מחדש וחוזר חלילה. ולכן מסובבים הנערים את הגראגער"ר שגם המן גלגל החזור בעולם ומתחדש בכל דור ומלחמה לד' עמלק מדור דור.

פורים

מרדכי בגימט' ער"ד

מזימת בגתן ותרש ומ"מ לא שינה את לשונו ועי"כ הי' הנס ומרדכי זה לעומת זה כנגד ערד. כי אילו הי' מראה בקיאותו בלשון עמים היו נשמרים ממנו. פורים

וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב. ופרש"י זה עמלק ששינה את לשונו לדבר בלשון כנען. עי"ש בפ' חקת. ער"ד בגימ' מרדכי, שידע לדבר בלשון האומות והבין את

מרדכי תיקן חטא אדם הראשון, והמתין לזמן הגאולה

וחלק רע. ולזה נאמר לאדה"ר מכל עץ הגן תאכל ומעץ הדעת טוב – היינו שיאכל מחלק הטוב שבעץ הדעת. ואח"כ אמר ורע לא תאכל. שחלק הרע שבו לא תאכל. ואילו היה ממתין אדה"ר על השבת היה ראוי לאכול מחלק הטוב שבו. ויש לרמז ומע"ץ הדע"ת טו"ב בגימ' שב"ת.

והנה משה רבינו הוא בחי' הדעת דקדושה ובחי' עץ הדעת טוב. והם התאוננו כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו. וכנ"ל שאז פגמו כעין הפגם של אדה"ר באכילת עץ הדעת. והנה מובא שמרדכי הוא נשמת משה. וא"כ הוא בחי' הדעת. ולכן על ידו נעשה תיקון החטא וכנ"ל ע"י שהמתין לישועה ולא נהנה מסעודתו של אחשורוש. ז"ה מש"ה האי"ש בגימ' דור"ש טו"ב לעמ"ו.

פרשת כי תשא – פרה תשס"ד

ועד"ז בימי אחשורוש היה טעות בחשבון השבעים שנה של גלות בבל כדאיתא במס' מגילה. ועל שם זה עשה אחשורוש המשתה כי לפי חשבוננו נשלמו שבעים שנה ועכ"ז לא נבנה המקדש. והיו מבני ישראל שהלכו אל הסעודה, וטעו גם הם בחשבון ולא המתינו. אבל מרדכי הזהיר שלא לילך אל הסעודה. לפי שהוא המתין על זמן השלמת החשבון. ובזה תיקן את פגם אדה"ר שלא המתין [ער שב"ק]. ולזה מרמז בחטא עץ הדעת בפסוק ותקח מפריו ותאכל. מפרי"ו אותיות פורי"ם. לרמז שמרדכי תיקן הפגם.

ויש לרמז לדרכינו בפסוק כ"י ז"ה מש"ה האי"ש ל"א ידענ"ו מ"ה הי"ה ל"ו בגימ' נפשנ"ו חכת"ה להו"ה. כי זה היה הפגם שלא קיימו בנפשם נפשנו חכתה לה' ולכן אמרו לא ידענו מה היה לו.

ואיתא בספר מי השילוח להרה"ק מאיזביצא זצ"ל. שבעץ הדעת היה חלק טוב

מרדכי ראש לבשמים – בחי' משיח

שבחי' מרדכי הוא בחי' משיח שיקבץ נדחי ישראל ויקרא דרור בארץ וישיב כל האובדים והנדחים לשרשם. ולכן מסכת מגילה שייכת לבחי' משיח צדקנו. שהיא המסכת של לא יכרת וכן"ל שא"א להכרת מהשורש ח"ו. ולכן, מסכת מגיל"ה. בגימ', משי"ח צדקנו"ו.

ולפי זה הרי שמן המשחה נתגלה בו בחי' היובל ובחי' משיח. וממילא בשעה שמשחו את המשכן ואת אהרן ובניו הופיע שם בחי' היובל, אשר היובל הוא בחי' קיבוץ כל ישראל. ולכן אין היובל נוהג רק כאשר כל יושביה עליה. כי זה כל ענין היובל קיבוץ כל ישראל. ולכן בשעת המשיחה בשמן המשחה שנתגלה היובל, החזיק המקום ההוא את כל ישראל, לא מפני שהיה צורך לנס ההוא, אלא לפי שכן הוא ראוי לפי בחי' היובל שנתגלה אז. כי בחי' היובל הוא קיבוץ כל ישראל לשרשם. ולכן נרמז, וא"ת כ"ל העד"ה הקה"ל. בגימ', שע"ר הנו"ן. וזהו בחי' כנוס את כל היהודים. שהוא בחי' היובל כנ"ל.

פרשת צו תשנ"ה

וזה ענין השייכות של מרדכי להיות הראש לסממנים של שמן המשחה, כי בשמן המשחה מופיע בחינת היובל ועולם התיקון של ימות המשיח. ולכן במקום זה נתגלה שא"א לבר ישראל לעבור על הל"ו כריתות כי בחינת היובל מקשרת כל אחד לשרשרו. ואי אפשר להכרת ולהתנתק ח"ו, וזהו מר דרור בחי' היובל שהוא קריאת דרור בארץ. והוא בחינת מרדכי, שהוא מבחינת היובל שער החמשים.

וזה שדרש בפ"ק דמגילה, אצל הפתיחות למגילה את הפסוק, והיתה לה' לשם עולם לא יכרת. שזה רומז להנ"ל שאי אפשר להכרת. ומ"כר"ת נעשה כת"ר. שזהו שער החמשים בחינת הכתר. שע"ר נ', בגימ', כת"ר. וגם גימ', גבו"ה חמשי"ס אמ"ה. וגם גימ', שמ"ו מרדכי"י. כי הוא מבחינת היובל כנרמז במר דרור, מרי דכיא. וזה שייך לבחינת שמן המשחה שמופיע בו אור היובל. ולכן שמ"ן משח"ת קד"ש יהי"ה בגימ' יוב"ל הי"א שנ"ת החמשי"ס שנ"ה.

ובירושלמי דרשו, והיתה לה', לשם זה מסכתא, והיינו מסכת מגילה. ולפי האמור

מרדכי ראש לכל הבשמים – בכוחו להחזיר נשמות אבודות

שבניסן נברא העולם נמצא שחדש ניסן הוא הראשית. וחדש זה הוא שורש נסים הנגלים, ושמ"ו "ניסן" מלשון נס. וסדר החדשים נמשך עד חדש אדר שהוא המרוחק ביותר מחדש ניסן והוא חדש של הסתר פנים בבחי' שאחז"ל אסתר מה"ת מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני. והוא מכוון לדורות של עיקבתא דמשיחא תקופת הסתר פנים. ויש ראשית "בנפש" היינו המלך או כהן גדול.

(ג) סדר י"ב שבטים מכוון לסדר י"ב חדשים. ולפי סדר הדגלים נמצא כי ניסן מכוון לשבט יהודה, ואדר מכוון כנגד שבט נפתלי. אכן נפתלי שייך למחנה דן ומבואר בסדר המסעות שמחנה דן מאסף לכל המחנות. ופירש"י לפי ששבט דן מרובה באוכלוסין הוא מתפשט בסוף המחנה אחורי כל המחנות למ"ד שהיו נוסעים כתיבה מרובעת. ונמצא לפי"ז

כתיב ועשית מזבח מקטר קטורת וגו'. דקדקו המפרשים למה המתין בציוי מזבח הקטורת עד אחר גמר ציוי עשיית המשכן ובגדי כהונה וסדר שבעת ימי המילואים.

ונקדים ג' הקדמות. (א) יש שיעור קומה בסדר הדורות. שתחילתם הוא בנשמות האבות ודורו של משה רבינו שהם בחי' הראש ונמשכים ויורדים רבבות מדריגות עד העקב שהם נשמות הנמוכות בעיקבתא דמשיחא, ומ"מ כולם קשורים ביחוד נפלא עם הראש. עיין כל זה באורך בספר התניא.

(ב) מבואר בספר יצירה שבריאת העולם הוא בבחי' עולם שנה ונפש, והם מכוונים זה לזה. יש ראשית "במקום" שהוא אבן שתיה ששם ראשית הבריאה. ויש ראשית "בזמן" שהוא ראש השנה, ותלוי במחלוקת ר"א ור"י אם הוא ניסן או תשרי. ולפי מה דקיי"ל כר"י

שיש לייחס חדש אדר לשבט דן המתפשט בסוף המחנה. ובני דן הם הנחשלים שנפלטו מענני הכבוד כידוע מדברי התרג"י, ובהם שלט כוחו של עמלק. והם המכוונים לנשמות הנמוכים של עיקבתא דמשיחא השייכים לחדש אדר כנ"ל.

ובירושלמי (מגילה פ"א ה"ה) איתא שנס של פורים אירע בשנה מעוברת באדר שני. וי"ל דהנה כל חדש יש לו צירוף מיוחד של שם הוי"ה. אבל אדר שני אין לו צירוף והוא חוץ למחנה הקדושה והוא מרוחק יותר מסתם חדש אדר, וזהו כבחי' שבט דן שנפלטו מן המחנה. ונדמה לכאורה שנדחו מן הקדושה ח"ו. אבל באמת אדר שני הוא כללות כל הצירופים, דהיינו הקב"ה שהוא הכולל. והוא מאסף את בני דן ומצרפם לכללות הקדושה.

ובבחי' זו הוא נס של פורים. כי לפי המבואר בדברי חז"ל היה נראה אז שכבר כלו שבעים שנה של גלות בבל ועדיין לא נגאלו. ולכן חשבו אחשוורוש והמן שהקב"ה הזניחם ח"ו. וזוהי כבחי' אדר שני שנפלט ממחנה צירופי הקודש. אבל באמת אדרבא אדר השני יש בו הכח של מסמך גאולה לגאולה, ובו נעשה הנס של פורים. והוא מקושר עם ניסן שהוא בחי' הראשית. ופורים הוא יו"ט לשפלים ולדור של עיקבתא דמשיחא שהוא תקופת ההסתר.

ובסוף התורה יש שמונה פסוקים מן וימת שם משה שלח מ"ד משה לא כתבם. וי"ל שבאותם אותיות מושרשים אלו הנפלטים מן המחנה שלפי הנראה אינם מקושרים אל הראשית, כי נפסקו ח"ו. אכן באמת אדרבא הם נעוצים סופם בתחילתם עם בחי' הראשית בבחי' אדר שני המקושר לניסן.

ואיתא במדרש שמשה רבינו נפטר באדר שני. ונראה לכאורה כי פסקה התפשטותו של משה בדורות של תקופת אדר. אבל באמת באדר נולד משה והתפשטותו נמשכת לעולם עד תחתית המדריגות.

והנה קטורת מלשון קשר, ע"ד שפירש"י בסוף פ' חיי שרה בענין השם קטורה שהוא מלשון קשר. והיינו כי כח הקטורת הוא לקשר את כל ישראל לרבות החלבנה הרומז לפושעי

ישראל. חלבנ"ה בגימ' המ"ן. כלומר אותם שהם תחת שליטת המן יש להם ג"כ עליה ע"י הקטורת, אשר בו מתקשרים כל ישראל בשורש הנעלם אשר שם כולם שוים. והוא בחי' עולם העיגולים, ע"ד שאחז"ל עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים שענינו כי במחול כולם סובבים בשוה את מרכז העיגול. והוא בחי' השורש הנעלם שכל ישראל שוים בו, אשר מצד שורש זה יש אהבה מסותרת בתוך כל אחד מישראל. ועל זה נאמר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. ויש לרמז ל"א יכל"ו לכב"ת א"ת האהב"ה בגימ' ע"ל כ"ל אבד"ה אש"ר יאמר כ"י הו"א ז"ה. כי מצד השורש הנעלם שהוא מקום האהבה המסותרת יש תיקון לכל האובדים.

ואחז"ל מרדכי מן התורה מנין שנאמר מר דרור ומתרגמין מרי דכיא. והנה מור הוא ראש לכל הבשמים, וזהו מרדכי שהוא נשמת משה שהוא ראש לכל הבשמים. והוא בתוך סממני הקטורת שבהם החלבנה. כי הקב"ה שולח את נשמת משה לדור של חלבנה שהם דור של אובדים כדי להשיבם.

ויש לבאר בענין זה מאמרו של רשב"ג הצרי אינו אלא שרף הנוטף מעצי הקטף. דלכאו' יש לתמוה למה נקט בלשון שלילי ולא אמר הצרי הוא שרף הנוטף מעצי הקטף. עוד יל"ד על שמצינו בשמן המשחה שמתחיל הפסוק במור שהוא החשוב וראש לכל הבשמים. ואילו גבי סממני הקטורת מתחיל בנטף שהוא שרף הנוטף מעצי הקטף. ולמה לא התחיל עם מור שהוא ג"כ בין סממני הקטורת, ויל"ד עפ"י הנ"ל כי הקטורת הוא בחי' הנהגת העיגולים אשר שם הכל שוים ונמצא בתוכם אף החלבנה, משא"כ בשמן המשחה אין נמצא חלבנה. ולכן אצל הקטורת אין הקדמה למור, כי בהנהגת העיגולים הכל שוים. ולכן הצרי ראוי לימנות בראש אף שאינו חשוב משאר סממנים. ועד"ז מובא בספה"ק בענין התמנות מנהיגים, שיש לפעמים למנהיג חשיבות מצד עצמו ולכן נבחר מצד חשיבותו. אבל יש שאינו חשוב אלא שנבחר מן השמים. וכדוגמת מטה שנעשה מן

יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק. שיהושע יצא מענני הכבוד לחוץ כדי להציל מיד עמלק את הנפלים לחוץ. ובמשקל זה הוא ענין מזבח הקטורת היוצא לחוץ להציל את האובדים ולקשרם אל הקדושה. וכבחי' הישועה של פורים היוצאת לאדר השני שהוא בחוץ ע"י מרדכי שהוא המור היוצא לחוץ להציל את האובדים והנפלים משליטת עמלק.

וזה ענין שנכתב פרשת מזבח הקטורת אחר סיום כל הפרשה. כי מזבח הקטורת יוצא חוץ ממחיצת הקודש של הארון וכלי המשכן ובגדי כהונה כדי לקשר את הנפלים לחוץ ולהשיב את האובדים והנדרים. וזה יש לרמוז קטר"ת סמ"ם דק"ה בגימ' ע"ל כ"ל אבד"ה אש"ר יאמ"ר כ"י הו"א ז"ה, שכח סגולת הקטורת להשיב את האבדות. ונרמז עוד בסוף הפרשה הישועה של פורים כמו שכתב בספר אמרי נועם על הפסוק וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכפורים אחת בשנה יכפר עליו וגו'. שנכפל בפסוק "אחת בשנה". ורומז להא דאיתא בזוה"ק שיום פורים הוא במשקל אחד עם יוה"כ ואף גדול ממנו. ולכן "פעם א' "אחת בשנה" קאי על יוה"כ, ופעם הב' "אחת בשנה" קאי על פורים. וגם נסמכה פ' הקטורת לתחילת פרשה שאחריה שהיא פרשת שקלים, שהיא פרשת בחי' העיגולים. כי כל ישראל שוים במחצית השקל, העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט. ומשם נמשך ישועת פורים כמו שאחז"ל שקדמו שקליהם לשקלי המן. וזהו סגולת חדש אדר שיש בו חיזוק לנחשלים, כאשר כל ישראל מתקשרים בשוה העשיר"ר ל"א ירב"ה והד"ל ל"א ימעיט בגימ' החד"ש אש"ר נהפ"ך לה"ם. וכן מובא בספרי סלאנים לרמז בתיבת תצו"ה שהוא ר"ת צ"עקת ה"דל ת"שיב ו"תושיע. ומובא בזוה"ק שחדשים אלו של אדר ניסן אייר סיון הם חדשים של קיבול תפילות. וחדש אדר הוא זמן התעוררות אהבה רבה ואהבת עולם. וזמן קבלת התורה מאהבת הנס. הרחמן הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

פרשת תצוה תשס"ה

העץ, אשר מחפים ראשו בכסף ועי"ז נעשה אותו צד חשוב. ובאמת אין לאותו צד שום מעלה מצד עצמו. והיה ראוי כמו כן שיהיה בהיפוך, שיפול להיות אותו צד למטה והצד האחר למעלה, אלא שכך נפל הגורל. ועיין בישמח משה פ' שופטים (בפסוק לבלתי רום לבבו) שמי שנתמנה על הציבור אף אם אינו ראוי לגדולה עכ"ז יש לו הכח לבטל גזירות עי"ש. והנה בגמ' (ב"מ פה) שיבחו את רשב"ג בגודל מעלת ענותנותו, והוא מופלג בעניותו עי"ש. ולפי"ז י"ל שרשב"ג בא להתנצל על היותו נשיא היושב בראש, הגם שאינו ראוי למדה זו לפי דעתו וענותנותו, לזה אמר הלא תראה כי הצרי אינו אלא שרף הנוטף מעצי הקטף. כלומר הרי אינו חשוב מצד מעלתו כי אינו אלא וכו', ועכ"ז נמנה בפסוק ראשון. ומוכח מזה שאין הקדמה מוכיחה על מעלת הדבר. ועד"ז אף שאני יושב בראש אין בזה הוראה על המעלה.

והנה מרדכי ואסתר הם בחי' הקטורת כדאיתא בבני יששכר (תחילת מאמרי אדר) שחדש אדר שייך לבחי' הריח. ולכן נעשה הנס ע"י מרדכי ואסתר שהם בחי' הבשמים. שהרי מרדכי הוא מר דרוך כנ"ל, ואסתר היא הדסה הרומז להדס. וזה ענין שנאמר אצל מרדכי ויצא בתוך העיר ויזעק וזעקה גדולה ומרה, ולא נכתב מה היתה הזעקה. אלא הוא ענין מה שנאמר שהקול יפה לבשמים. ומאחר שמרדכי הוא בחי' בשמים לכן הרים קולו, ע"כ. ולפי דרכו יש לרמוז כי הנה יש במגילה צירופי שם הוי"ה מראשי תיבות וסופי תיבות כמובא בדברי האריז"ל. ובמקום עיקר הישועה בפסוק י"בוא ה"מלך ו"המן ה"יום נרמז שם הוי"ה בר"ת כסדרו (עיין יסוד יוסף). ויש לרמוז יב"א המל"ך והמ"ן היום בגימ' הד"ק היט"ב היט"ב הד"ק. ורומז לאותם השחוקים ונדוקים בשפלות. וקולם של אלה דייקא הוא יפה לבשמים להמשיך את הישועה. כי בקטורת מתקשרים בשוה כל המדריגות עד למדריגת התחתונות, וכמו שנתבאר.

ובמלחמת עמלק נאמר ויאמר משה אל

מה ראתה אסתר שתמלוך על קב"ז מדינות

נרמזו בתיבות שני חיי שרה. שכאשר נחשב מספר האותיות עם המילוי [שי"ן נר"ן יו"ד ח"ת יו"ד יו"ד שי"ן רי"ש ה"א] יעלה כמנין אלף ושמונה מאות ועשרים. שזהו המספר של שם הוי"ה שנזכר בתורה. וזה עפ"י הנזכר שכאן רמז הפסוק הנס של פורים שנפעל על ידי שרה.

ולבאר ענין מיעוט הבכי. נקדים מה שאמר התניא באגרת הקודש (סי' כ"ח), דברי תנחומים לבעל קדושת לוי על פטירת בנו. וכתב שם לבאר מאמר חז"ל, למה נסמכה פרשת מרים לפרשת פרה אדומה, לומר לך, מה פרה מכפרת אף מיתת צדיקים מכפרת. וצריך ביאור, למה נסמכה דוקא לפרה אדומה הנעשית חוץ לשלש מחנות ולא נסמכה לפרשת חטאת הנעשה בפנים על גבי המזבח.

וכתב שם לבאר דבזוה"ק איתא, ענין סוד הקרבנות שהם העלאת נפש הבהמית שבקליפת נוגה אל שרשה ומקורה. ולכן מכפרים על השגגות שהם מהתגברות נפש הבהמית שבנוגה. אכן פרה אדומה יש בה ענין קידוש מי חטאת שהיא מבחינת קדש עליון שהיא בחינת חכמה עילאה ששם אתהפכא חשוכא לנהורא, ואפילו שלש קליפות הטמאות מתבררים ונתקנים מעין עולם התיקון שיקויים אז, רוח הטומאה אעביר מן הארץ. ולכן יש בה כפרה אף על הזדונויות. ולכן מטהרת טומאת מת אף שהוא אבי אבות הטומאה. שהוא למטה מטה מנוגה.

והארה זו נמשכת גם כן בפטירת צדיקים, שנעשה אז עת רצון כי כל עמל האדם בכל ימי חייו שהוא למעלה בבחינת הסתר, מתגלה ומאיר בבחינת גילוי מלמעלה למטה בעת פטירתו. ואז מתגלה בחינת המזל השמיני שהוא מדת נוצר חסד, ונוצר אותיות רצון. וע"י גילוי הארת מדת ונוצר חסד בעת פטירת צדיקים מאיר חסד הוי"ה ופועל ישועות בקרב הארץ

במדרש, שרבי עקיבא היה יושב ודורש והיו העם מתמנמנים בקש לעורר, פתח ואמר, מה ראה אסתר שתמלוך על קב"ז מדינות, תבוא בת בתה של שרה שחיתה קב"ז שנה ותמלוך על קב"ז מדינות.

וביאר האוהה"ק בספרו ראשון לציון על מגילת אסתר, שהיתה סיבה מאת ה' שתהא מלכותה במספר מכוון של קב"ז מדינות כדי שעי"ז יתעורר המספר של שני חיי שרה השווה למספר זה. ויועיל זכותה של שרה להביא הישועה לישראל. עכת"ד. ועפי"ז י"ל בכוונת הכפל, שני חיי שרה. כי להמבואר המספר של קב"ז נשתלשל מבחינת זמן לבחינת מקום. כי בתחילה היה המספר בשני חיי שרה בבחינת הזמן, ושוב נעתקו לקב"ז מדינות בבחינת המקום.

וזה הדגיש הכתוב, שני חיי שרה. רצה לומר, שכעת הם רק בבחינת הזמן של שני חיי שרה, אבל עתידים הם להשתלשל עוד לבחינת מקום כדי להביא ישועה לישראל. ויש לרמז בזה עוד, עפ"י הידוע שבמגילה לא נכתב בפירוש שם הוי"ה ית"ש כי היא בבחינת הסתרה. שהנהגתו ית' מלוכש בטבע. ועכ"ז הרי דרשו חז"ל בפ"ק דמגילה בפסוק, והיה להוי"ה לאות עולם לא יכרת. "לשם" זה מקרא מגילה. כי באמת המגילה מליאה משמותיו ית"ש בדרך הסתר. וגדולה היא ההארה של המגילה עד שכתב החת"ס בדרשותיו, שהאור של מגילת אסתר הוא יותר נכבד ויקר מתורת משה.

והנה ראיתי בהגדה חדש האביב שהביא בשם א' הקדמונים שיש בתורה מספר של אלף ושמונה מאות ועשרים פעם שם הוי"ה. ולפי האמור הארת המגילה המליאה משמותיו ית"ש גדולה מהארה של תורת משה. ולכן היא כוללת כל המספר הנ"ל של שמות הוי"ה שבתורה. וזה

לכפר על עון הדור אף על הזדונות. ולכן נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה דייקא ולא לשאר קרבנות. עכת"ד.

ולפי"ז יתפרש הכתוב, שני חיי שרה ותמת שרה וגו'. היינו כי כל שני חיי שרה ואת אשר פעלה בהם נקבצו בזמן של ותמת שרה. ומזה נמשך גודל עת רצון ונשפעו חסדים לדורי דורות עד דור אחרון.

וזה הטעם שלא בכה אברהם אבינו רק מעט כמו שרומז הבעל הטורים בכ"ף זעירא של ולבכתה כי היתה לו נחמה בשפע רב הנשפע במיתת שרה. וביותר להמבואר לעיל שמספר שני חיה שהיא קכ"ז הכינו את הישועה של פורים בקכ"ז מדינות. נמצא שביום מיתת שרה כשנשלם המספר של קכ"ז נשלמה ההכנה של נס הפורים. ונחמה גדולה היתה זאת לאברהם אבינו. כמו שביאור זה מבעל התניא היתה נחמה לבעל קדושת לוי.

והנה המזמור של אשת חיל הם דברי אברהם אבינו על שרה אמנו. כדאיתא במדרש שזה היה הספרדו. ושם נאמר, ותשחק ליום אחרון. וי"ל שזה רומז על נס הפורים שנמשך ביום אחרון של שרה בהשלמת קכ"ז שנות חייה. שמזה נמשך השחוק של חדש אדר שהוא הישועה לדור

אחרון. כמו שחדש אדר הוא האחרון בסדר החדשים. ולכן שב"ע ועשרי"ם ומא"ה מדינ"ה בגימ' ותשח"ק ליו"ם אחרו"ן.

ולהמבואר שמיתת צדיקים יש בה כפרה כדוגמת הכפרה של פרה אדומה. יש לרמז כי תיבת ולבכתה במילוי האותיות [וי"ו למ"ד בי"ת כ"ף תי"ו ה"ן עולה בגימ' ויקח"ו אלי"ך פר"ה אדמ"ה תמימ"ה. כי לכך יש כ"ף זעירא בתיבת ולבכתה לפי שבכה מעט כי נתנחם בכפרה שהיא כדוגמת פרה אדומה. וזה מקושר גם כן עם נס הפורים שנמשך אז כנ"ל. כי פרה ופורים שייכים אהדדי כמבואר בספה"ק. ושלכן קריאת פרשת פרה סמוכה אחר הפורים.

וענין הפורים הוא הארה הנמשכת במקום החשך וההסתר כבחינת פרה אדומה שהכהן יוצא אל מחוץ למחנה. וכן הוא הארת הפורים שנמשכת לחוץ בתוך ימי החול שהם חוץ לקדושה. ובפורים נמשך בחינת, ונהפוך הוא. שהוא ענין אתהפכא חשוכא לנהורא כמו שנעשה בפרה אדומה כמבואר לעיל.

פרשת חיי שרה תשנ"ו

מה ראתה אסתר שתמליך על קכ"ז מדינות

להתבונן מזה יקרת הזמן, ובה בקש לעוררן מתנמתם לבל יפסידו הזמן היקר. ע"כ.

ובאוה"ח הק' בפירושו על מגילת אסתר כתב בזה שכל חשבון המכוון בגימטריא לענין אחר, הוא מעורר אותו ענין ע"י החשבון המכוון ולכן מנין המדינות שמלכה עליהם אסתר שהיו במספר קכ"ז עוררו זכות שנותיה של שרה שהם באותו מנין והזמין הקב"ה שיהיו המדינות בחשבון זה כדי שיתעורר עי"ז זכותה של שרה.

במדרש רבי עקיבא היה יושב ודורש והיו העם מתנמנמים בקש לעוררן פתח ואמר מה ראתה אסתר שתמלוך על קכ"ז מדינות תבוא בת בתה של שרה שחיתה קכ"ז שנה ותמלוך על קכ"ז מדינות.

והח' הרי"ם פירש הכוונה במה שביקש לעוררן בדורש זה כי כאשר נבוא לחשבון הרי כל שנה משנותיה של שרה הנחילה לאסתר מדינה שלימה, ולפי"ז כל שעה ושעה הנחילה אפרכיא וכל רגע ורגע הנחיל כפר. ויש

וי"ל המכוון בזה כי מה שנסתבב לשרה שתלקח לבית פרעה היה צורך לזה כדי שעי"ז תכניע קליפת מצרים, וכדאיתא במדרש שבזכות שרה נסתייגו כל הנשים מעריות בגלות מצרים, והוא כעין מ"ש האריז"ל בענין מה שנשא שלמה המלך בנות מלכי אומה"ע כי שורש קליפת האומה הוא בבית המלכות וע"י ששלמה המלך נשא בנות המלכים ביקש להכניע את כל האומות תחת מלכותו ית"ש, וה"נ ע"י שבאה שרה לבית פרעה הכניעה שם את קליפת מצרים והועילה בה לדורות הבאים. גם יבואר עפ"י מה שאמר אברהם אבינו לשרה, למען ייטב לי בעבורך. ופירש"י, יתנו לי מתנות. והוא תמוה וכי אברהם אבינו נתן עיניו במתנות והרי שונא מתנות יחיה אמנם ידוע מ"ש הרבמ"ן שם כי מעשי האבות הם סימן לבנים ולקחת שרה לבית פרעה היא סימן לגלות מצרים והנגעים של פרעה הם סימן לעשרה מכות ויציאתה משם היא סימן לגאולת מצרים והמתנות שנתן פרעה בעבורה הם סימן לרכוש גדול שהוציאו ישראל ממצרים. ע"כ. והנה ידוע המובא בספה"ק שרכוש המגיע

מאדם רשע יש בו קליפה וגורם נזק אל המקבלו ולפי"ז י"ל ששרה הכניעה את קליפת מצרים וביררה בזה את הרכוש שעתידים ישראל להוציא משם שיהיה מזוקק וטהור וזה היה הפועל דמיוני במתנות שקיבלה מפרעה וע"ז כוון אברהם באמרו, למען ייטב לי בעבורך. וכפירש"י יתנו לי מתנות והיינו שיהיו המתנות מזוקקים ע"י כוחה של שרה שהכניעה שם הקליפה ועי"ז יזכו ישראל להוציא בעתיד את הרכוש גדול כשהוא מזוקק ויהא ראוי לבנות ממנו משכן ה' במדבר. ולפי"ז י"ל שלכך הוצרכה גם אסתר להתעוררות זכותה של שרה כי גם היא נכנסה לבית הצלמים של אחשורוש מקום משכן הקליפות והיתה צריכה להתמודד שם עמהם ולהכניעם בכח היותה מלכה והיתה צריכה שמירה שלא תכנע ח"ו מהם ולזה נזדמן לה המספר של קכ"ז מדינות שבזה נתעורר זכותה של שרה כדברי האוה"ח הק' הנ"ל ועמדה לה כוחה של שרה שהכניעה הקליפה בבית פרעה שתצליח גם היא כמו כן להכניע הקליפה. פרשת חיי שרה תשנ"ח

מה ראתה אסתר שתמלוך על קב"ז מדינה

איש יפה סימן הוא שגם נשמתו יפה. וכן איתא בס' ישראל קדושים, שאבשלום ששיבח אותו הקרא ביופי, בוודאי כוונתו על יופי הפנימיות. ומסתמא הי' ג"כ בחיצוניות כן. ולכאורה יפלא, הלא ישנם כמה גויים ורשעים שהם יפים והלא גם ביופיה של ושתי המלכה הרשעה הפליגו חז"ל. ולענ"ד נראה שיש שני מיני יופי. האחת, היא יופי דקדושה שהיא נובעת מקדושת ויופי הנשמה. (כמו שפירש בספר אגרה דכלה על רבקה ומרים שמעולם לא נכשל אדם ביופים ואדרבה הרואה אותן בא לידי קיום המצוות ואהבת מצוות הבורא). והשנית יופי שבא מחמת חמדת עוה"ז והחן וההשתוקקות לזו היופי היא באה מחמת

במדרש. פליאה. מה ראתה אסתר שתמלוך על קב"ז מדינה, אלא תבוא אסתר שהיא בת בתה של שרה שחיתה ק' וכ' ז' ותמלוך על ק' וכ' ז' מדינות. (כן היא הגירסא בב"ד) וכבר נשתברו כמה קולמסין על זה ואענה גם אני בע"ה חלקי. ברש"י בת ק' כבת כ' לחטא, בת כ' כבת ז' ליופי, שני חיי שרה, שכולן שוין לטובה. ופירש בשפ"ח שבת כ' כבת ז' ליופי. וקשה, מה שיבח את שרה אמנו בזה, הלא שקר החן והבל היופי. ועוד קשה מה זו מעליותא ביופיה אם בת כ' כבת ז', הלא אין זה מדרך העולם ומה צורך לנס כזה. ונראה בזה, כי איתא בספה"ק דלבוש החיצון הגשמי הוא לבוש לנשמה הפנימית. והארכתי קצת בזה בפרשת אמור. ומי שהוא

יצה"ר ועל זה נצטוונו ולא תתורו אחרי וגו' ואחרי עיניכם, אבל באמת יופי כזה היא שקר החן והבל היופי, מפני שאינו אמת שהרי אינו מראה כלום על הנשמה, רק אחיות עינים בעלמא הוא. ויופי כזה הי' לושתי המלכה וכל כת דילהון.

וכלל ידוע הוא שכל דבר שבקדושה אינו מפיג טעמו לעולם והוא אמת ויציב וקיים לעולם משא"כ דבר של טומאה ושל שקר (והיינו הך) מפיג טעמו ונשתנה לגריעותא במשך הזמן. וכן כתיב, שפת אמת תכון לעד

ועד ארגיעה לשון שקר. וממילא יופי שמצד הקדושה מתקיים עד זקנה ושיבה ואינו מתגרע. וזהו שבחה של שרה, שבת כ' כבת ז' ליופי, וממילא נשמע שהיופי המופלג שלה מבצבצת לחיצוניות גופה מחמת רבוי יופי נשמתה שהרי לא נגרע במשך הזמן, ובחן ויופי כזה, אשה יראת ד' דייקא היא תתהלל. וגם לאסתר הי' יופי כזה שהרי בת ע"ה שנה היתה וחוט של חסד משוך עלי, וממילא מובן המדרש.

פרשת חיי שרה

יופי של אסתר ושרה מצד נשמתן

ואמרו ע"ז תבוא בת בתה של שרה שחיתה קכ"ז שנה ותמלוך על קכ"ז מדינות, והיינו שהיתה דוגמת שרה שעליה אחז"ל שכל שנותיה שוין לטובה והיתה בת ק' כבת ז' ליופי, שזהו מצד חוט של חסד הנמשך מצד הנשמה, וכן היה ענין זה אצל אסתר.

פרשת לך לך תשס"ג

וכענין זה היה ג"כ אצל אסתר, שאחז"ל עליה שירקרקת היתה כהדס ולכן נקראת הדסה, אלא שחוט של חסד משוך עליה, וכן אמרו שהיתה זקנה בת ע"ד שנה כמנין הדס"ה, ועכ"ז עמדה ביפה. וזהו כענין בחי' היופי של שרה הנמשך מצד הנשמה.

וז"ש חז"ל מה ראתה אסתר וכו', והשאלה היא איך זכתה ליופי בהיותה בת ע"ד שנה,

אסתר זו הדסה בגימט' שבעים וחמשה

האבות ואז יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה, ויש לרמז כי ימ' תמימ'ם (חסר יו"ד, ע"פ המסורה) בגימ' ואבר"ם הטי"ב בעבור"ה, וכמו שנתבאר שהטבה ההיא היתה סימן לדורות הבאים כי יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה.

והנה יל"ד בדברי המדרש הנ"ל שדרש הדס"ה כמנין שבעים וחמש שהרי הדסה עולה רק כמנין שבעים וארבע, ויש מפרשים שהכוונה בצירוף הכולל וזה דוחק כי לא מצינו במדרש אופן זה של צירוף חשבון הכולל, ובתיקנ' נמצא כן אבל לא במדרש.

וי"ל ולבאר למה נרמז בשם הדסה על שנות אברהם בצאתו מחרן ולא על כל מנין שנותיו, אכן הנה בהיות אברהם אבינו בחו"ל ששם הוא שליטת שרים העליונים של אומה"ע

איתא עוד במדרש (ביד ל"ט י"ג) אמר הקב"ה לאברהם אתה יצאת מבית אביך בן שבעים וחמשה שנים חייך אף גואל שאני מעמיד ממך יהיה בן שבעים וחמשה שנים כמנין הדסה. ע"כ. הרי כי שנות האבות מועילים לישראל בדורות הבאים.

ועל זה אמר המדרש הנ"ל עה"פ, יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה. כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים כי שנות האבות הם תמימים ועומדת זכותם לדורות ונחלתם לעולם תהיה, וע"י שאוחזים במעשי אבות ומקיימים מ"ש חז"ל שיאמר אדם מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי וכמו שפירשו הכוונה שתהא איזה נגיעה במעשי האבות אזי מזמינים משמים חשבון המכוון לשנות האבות כדי לעורר ע"י הגימטריא זכות שנותיהם של

היתה עבודתו של אברהם אבינו להכניע כוחם של שרי האומות משא"כ בבואו לא"י נשתנה עבודתו ולא הוצרך עוד להלחם בשרי מעלה השייכים דוקא לחו"ל כי בארה"ק הקב"ה בעצמו שולט כדאיתא ברמב"ן בכ"מ, ונמצא שבמשך כל שנותיו אשר היה אברהם אבינו בחו"ל שהיו ע"ד שנים שלימות היה נלחם עם שרי מעלה כי אף מיום לידתו כבר התחילה עבודתו.

וכדרך ששמעתי מצדיקים שהיו קרוב לזמנינו אשר בעודם בעריסתם התחילו עבודתם בקודש, ואברהם כשהיה בן שלש שנים והכיר את בוראו נתעלית עבודתו לבחי' יותר נעלה ובהיותו בן חמש ושבעים יצא מחו"ל לא"י ושנה זו לא נחשבה לו למנין שנות חו"ל כי לא נשלמה בחו"ל כי בן חמש ושבעים נקרא בהיותו עדיין בתוך שנתו החמש ושבעים כדרך שמצינו בכבש בן שנה שנקרא רק בתוך שנתו. ומעתה זכות ע"ד שנים של ישיבתו בחו"ל עמד לאסתר שהוצרכה לזכות זה של מלחמה בשרי מעלה ודייקא שנותיו של אברהם אבינו בחו"ל עמדו לה כי בהם נלחם עם שרי מעלה משא"כ שנותיו בא"י לא היה בהם עבודה זה וא"ש שנרמז בשמה הדס"ה כמנין ע"ד שנה של אברהם אבינו שהשלימם בחו"ל. והישועה של פורים באה בכח הארת שער החמשים כנרמז בענין העץ שהיה גבוה חמשים אמה ולדרכנו הנה בזכות ע"ד שנים של אברהם אבינו כמנין הדסה זכתה להתעלות לבחי' שער החמשים ששם הוא ביטול הקליפות ורמז לכך כי הדסה במילוי האותיות ה"ה דל"ת סמ"ך ה"ה עולה בגימ' ע"ץ גבוה חמשים.

וע"פ המבואר שחמש ושבעים שנה של אברהם אבינו עמדו לאסתר הנקראת הדסה שעולה כחשבון זה, ונרמז עפ"י כי חמ"ש שנים ושבעים שנה בגימ' עשרת אלפים כס"ד, כי בזכות אברהם טיהרה אסתר את עשרת אלפים ככר כסף של המן.

וכתיב, ויבא אברהם לספוד לשרה

ולבכתה. וכתב הבעל הטורים שנכתב כ"ף זעירא בתיבת "ולבכתה" כי לא בכה אלא מעט, וראיתי שמובא עוד טעם כי תיבת ולבכתה בלא הכ"ף נקראת "ולבתה" שהרי בת היתה לאברהם ובכל שמה וגם היא מתה באותו פרק ולכן בא לספד לשרה ולבתה, ולדרכנו י"ל שתיבת "ולבתה" ירמוז על אסתר בת בתה של שרה כי זכותה של שרה נשארה לדורות, ולכן לא בכה הרבה כי נשאר זכותה לבתה וזכתה אסתר לקבוע את ימי הפורים.

ויש לרמוז עפ"י בתיבת ולבכתה עפ"י ד' החת"ס (כפ' נצבים) שאות רבתי נחשבת לחשבון הגימטריא ד' פעמים כמנין האות ויש מקור לזה בהלכה, ולפי"ז אות זעירא נחשבת לרבע ממנין האות. ועפ"י חשבון זה כאשר נחשוב הכ"ף זעירא למנין חמש שהוא רבע ממנין עשרים יעלה הגימטריא של ולבכתה כמנין וימ"י הפורים האלה, ורמז למה שאמרנו שלכן לא בכה הרבה לפי שזכותה של שרה נשארה לאסתר שע"י קבעה את ימי הפורים והמשיכה ימי פדות וגאולה לישראל ובנין בית שני בהכשר.

ובמנין שנות חיי שרה פורט הכתוב בסדר זה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים ואילו אצל קכ"ז מדינות הסדר בהיפוך שבע ועשרים ומאה מדינה.

והענין עפ"י המובא כי מנין המאות שייך לעולם הבריאה והעשירות לעולם היצירה והיחידות לעולם העשיה.

ומעתה שרה המשיכה מלמעלה למטה מעולם הבריאה ליצירה ואח"כ לעשיה ושוב כשבאה אסתר אחזה למטה בבחי' העשיה ועלתה מתתא לעילא עד לעולם הבריאה ששם הוא בחי' היובל שער החמשים שבזה המשיכה נס הפורים וכתיב, ותלבש אסתר מלכות. שזאת המדריגה התחתונה ומבחי' המלכות עלתה עד לכתר.

אסתר נשמה השייכות להשבת אבדה

לבנ"ה. וזהו בחי' התיקון של ירושלים שהיא בחי' הלבנה, שנקראת "כלת לבנון". ולכן אצל מצות השבת אבידה כתיב, והשבות'ו ל'ו. בגימ', אסתר המלכ"ה.

ובפרשת שמות היא התחלת תיקון שובבי"ם, שהוא ענין השבת אבידותיהם של ישראל. ולכן, פרש"ת שמו"ת. בגימ', תעית"י כש"ה אוכ"ד בק"ש עבד"ך. [פסוק בתרא של תמניא אפי כנגד דגל מחנה דן, סוף המחנה].

והתיקון נמשך בחדשי טבת שבט ואדר שהן כנגד, שבטי דן אשר ונפתלי. ולכן, שב"ט ד"ן שב"ט אש"ר שב"ט נפתל"י. בגימ', בי"ת המ"ן נתת"י לאסתר"ר. שזה בחי' התיקון כנ"ל.

פרשת שמות תשנ"ד

והנה אסתר היא הנשמה השייכת לענין השבת אבידה, שהיא בחי' הדורות של "הסתר אסתר פני", שהם האובדים והנדרחים. וע"י המגילה נעשה השבת אבידה. ולכן מצינו באסתר בפעם הראשון שמוזכר שמה, ה"א א'סתר ב'ת ד'ודו. הר"ת הם, אבד"ה. שזה בחי' נשמתה לקיים השבת אבידותיהם של ישראל. ולכן מצינו שאמרה אסתר, כאשר אבדתי אבדתי. וכן, ארור המן אשר ביקש לאבדי. והיא ג"כ בחי' הלבנה, כמו שאמרו בגמ' שנקראת אסתר ע"ש אסתהר, שהיתה דומה ללבנה. והלבנה היא האבידה הראשונה כנ"ל, וע"י אסתר שהיא המשיבה האבידות נעשה תיקון הלבנה. ולכן, ב'ית המן נ'תתי ל'אסתר. ר"ת,

אסתר עסקה בביעור חמץ

ודאי היינו רבינו הקדוש[אי מן מתייא הוא כגון דניאל איש חמודות.

ויל"ד דלא מצינו בשאר מקומות בדברי חז"ל שיקראו לדניאל איש חמודות, ורק בפסוקים בדניאל מצינו כן. ומאי שנא הכא דנקטו בגמ' לשון זה.

וי"ל, דהנה דניאל היה משבט יהודה מזרע מלכות בית דוד. כדאיתא בפסוקי דניאל. והיה בחי' משיח. ונרמז בשמו 'דניאל' במילוי האותיות, דל"ת נו"ן יו"ד אל"ף למ"ד. בגימ', רו"ח אפינ"ו משיח הוי"ה. שזה נאמר על יאשיה המלך שנהרג בעון הדור ואמר עליו הפסוק (איכה ד') רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם וגו'. וכיוצ"ב קרה לדניאל שנלכד בעון הדור כנ"ל מדברי החת"ס. ואילו זכינו היה מתגלה אז להיות הגואל.

והוא היה המנגד להמן שהוא מבחי' שער הנו"ן. שהמן עשה עץ גבוה חמשים אמה כדי להתגבר בכח חמשים שערי טומאה, כנכתבאר במהר"ל. ולעומת זה דניאל היה מבחי' נ' שערי קדושה מבחי' היובל. והיה המנגד להמן. ולכן, דניאל. בגימ', המ"ן. כמו שאיתא בספה"ק.

במדרש עה"פ, ומרדכי ידע את כל אשר נעשה. אבל אסתר לא ידעה כי, שומר מצוה לא ידע דבר רע. זו אסתר שעסקה בביעור חמץ. וצ"ב במה נתיחדה אסתר שעסקה בביעור חמץ יותר מכל ישראל שגם הם עסקו בביעור חמץ.

ונקדים דברי החת"ס, שבשועה של נס פורים השתתפו ג' גואלים שהם, דניאל, מרדכי, ואסתר. שהם היו נגד המן שקראוהו חז"ל 'אד"ם' כמ"ש (תהלים קכ"ד) בקום עלינו אדם. ולא מלך זה המן. אדם ר"ת ד'ניאל מ'רדכי א'סתר. וע"י שנהרג דניאל שהוא התך כמו שאחז"ל. עי"ז זכו ישראל לישועה כי בטלה הגזירה ע"י שלקה דניאל וכיפר על הדור. כי ע"י שלוקה הגדול שבישראל נתכפר לאנשי הדור. כמו שאיתא טול גדול שבהם. ודניאל היה הגדול שבדור ההוא. וזהו שדרשו על 'התך' שכל דברי מלכות נחתכין על פיו. וקאי על דברי מלכות עליונה.

והנה ידוע שיש בחי' משיח בכל דור. ואיתא (סנהדרין צ"ח:) אמר רב אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש [אם מאותן שחיים עכשיו

עיקבתא דמשיחא לפני בנין בית שני. ולכן התעורר אז ענין הקדימה לנקבות כאשר הוא בזה"ז שבוה מתעורר הדין כי הנקבה קודמת לזכר. עד שהגיע לידי כך שושתי לא שמעה לציווי אחשורוש. ולזה בא דניאל להנהיג קדימת הזכר ולהיות 'כל איש שורר בביתו' כדי לבטל התעוררת הדין. ולזה נרמז בדבריו השם הוי' בר"ת 'היא ו'כל הנשים י'תנו' שאף שעדיין השם הוי' הוא בהיפוך מ"מ יש כאן התחלה להסיר מדת הדין ע"י שהשם נרמז בראשי תיבות ולא בסופי תיבות.

ובאה אח"כ אסתר וגמרה לבטל הדין באמרה 'יבוא ה'מלך ו'המן היום' ששם נרמז השם הוי' כסדרו בראשי תיבות, שזהו הצירוף של חדש ניסן היוצא מפסוק 'ישמחו ה'שמים ו'תגל ה'ארץ' והסמיכה גאולה לגאולה. חדש אדר עם ניסן. והמשיכה החסדים של ניסן לבטל הדינים של אדר.

ולכן הצטרפה אסתר עם דניאל בזה ששלחה את התך שהוא דניאל להיות שליח בינה למרדכי כדי לבטל גזירת המן. אשר בשליחות זו מסר נפשה למיתה בשביל כפרת ישראל כדברי החת"ס הנ"ל, ובוה נעשית התשועה לישראל. ונתבטל מדת הדין של המן. וזה ענין שאמר במדרש הנ"ל שעסקה אסתר בביעור חמץ כי המן שהוא הס"מ הוא בחי' החמץ והיא עסקה בביעור של המן שהוא החמץ. (כדאיתא בזה"ק ח"ב מ' ע"א, ובכמה מקומות).

והאריז"ל כתב בדבר המצרי שהרגו משה שהוא היה המרכבה לס"מ ונוקביה כאחד. והוא בחי' חמץ ומחמצת. שחמץ היא הזכר ומחמצת היא הנקבה. ומשה רבינו הרגו בשם 'תכ"ה' והוא שם אחד משם ע"ב. ולכן כשאמר משה ביום השני 'למה תכה רעך' אמרו לו 'הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי' היינו שאתה בא להרוג אותי בזה שהזכרת את השם 'תכ"ה' כמו שהרגת בשם זה את המצרי. עכדה"ק.

ועפ"י יש לרמז בפסוק האחרון שבספר תהלים, "כל הנשמה תהלל יה הללויה". כי דוד המלך שהוא משיח הוא המכה את הס"מ

והנה איתא בספר הגלגולים, (וכן הובא זה בספר גלגולי נשמות לרמ"ע מפאנו) שדניאל, נפלה נשמתו לסף הקדושה בסוף הבוחרים של עקב, ולפיכך גילה הוא את נבואת קץ הימין. ע"כ. והנראה בזה, שלכן נקרא שמו דניאל – מלשון דן, מאסף לכל המחנות – הנשמות של סוף השיעור קומה של כלל ישראל. ולנשמות אלה, הנמוכים והשפלים, יאיר אור חדש על ציון בקץ הימים, ויזכה לקיבוץ גלויות על ידי השופר גדול שישמיע דרור בכל הארץ. ולכן הפסוק האחרון של דניאל הוא, ואתה לך לקץ ותנוח ותעמד לגרלך לקץ הימין. ותעמ"ד לגרלך. גימ', שנ"ת היובל.

והנה בפסוקים נתבאר כי נבוכדנצר גזר שאסור להתפלל, ודניאל אכן התפלל, ולפיכך נשלח לגוב האריות וניצול. והנראה בזה שלא מסר דניאל נפשו על עבודת התפלה, שהרי הי' יכול להתפלל בצינעא. אלא כתיב אצלו, וכיון פתיחן לה בעליתה נגד ירושלם. ובגמרא ילפינן מכאן שצריך להתפלל בבית שיש בו חלונות, ושיתפלל נכח ירושלים. וברמב"ם משמע שהחלונות יהיו פתוחים. (וכן דרשתי בדרשת חנוכה הבית – פ' צו בספר אמונ"ע, ועכשיו מצאתי כן מפורש בשלחן הטהור מקאראנא זצ"ל) ונמצא שהתפלל דניאל נגד ירושלים אצל חלון פתוח, ולכן ידע מזה נבוכדנצר. ולפ"ז מסירת נפשו היתה עבור ירושלים. ובוה המתיק גזירת יהודי שושן שנהנו מסעודת אחשורוש ששמח על ירושלים שלא נכנתה, כדאיתא בגמרא.

וידוע, ששם הוי', כסדרו, הוא מדת החסד. שאותיות הזכרים י"ו, הם קודמים לאותיות נקבה ה"ה. עיין כל זה בספר יסוד יוסף בעניני פורים. וכן אם שם הוי' מרומז בראשי תיבות הוא חסד. ובסופי תיבות הוא דין. ולכן אמר המן 'ז'ה איננו שויה ל'י להגביר מדת הדין ע"י הזכרת שם הוי' בהיפוך ונוסף לזה שבא הרמז בסופי תיבות שגם זה מורה על תגבורת הדין. ודניאל בא להמתיק הדינים של המן. ולכן ממוכן שהוא דניאל יעץ לאחשורוש על דברי ושתי שכל הנשים יתנו יקר לבעליהן. כי בזמן ההוא היה תגבורת הדין כי היה אז בתקופת

ונוקביה. ולכן רמז בחתימת ספרו את השם 'תכ"ה' כדרך שאדם חותם שמו בגמר ספרו. ורמזו בראשי תיבות, 'כ"ל ה'נשמה ת'הלל' האותיות 'תכ"ה'. וכל הפסוק, 'כ"ל הנשמה תהלל י"ה הללויה'. בגימ', ז"ו רוח"ו ש"ל מל"ך המשיח.

והנה שם זה של 'תכה' הוא האותיות 'התך' שזהו דניאל. כי ע"י מסירת נפשו הכה את המן שהוא הס"מ כנ"ל. ובזה ביער את החמץ. ולכן אותיות 'התך' עם מילוי האותיות, ה"ה תי"ו כ"ף. בגימ', ע"ל ביעור חמץ.

ולפי האמור לעיל, שדניאל מסר נפשו על ירושלים במה שהתפלל כשחלונותיו פתוחים נגד ירושלים. ובזה תיקן מה שישראל שבאותו הדור זלזלו בירושלים. וי"ל, שלכך נקרא 'דניאל' איש חמודות' כי מסר נפשו על ירושלים עיר החמדה שהוא ההר אשר חמד אלקים לשבתו. ושעליה נאמר (תהלים ע"ח) 'הר ציון אשר אהב'. ולכן, דניאל אי"ש חמודות. בגימ', ה"ר ציו"ן אשר אה"ב. וגם, חמודות. [כי תיבת חמודות]

בספר דניאל, לפעמים מלא ולפעמים חסר בגימ', מל"ך המשיח. כפי שנתבאר שדניאל הוא בחי' משיח. ובזה מבואר דברי הגמרא הנ"ל שאמרו 'אי ממתיא כגון דניאל איש חמודות' והזכרו דייקא כאן בשמו איש חמודות כדי לרמז על היותו משיח שזה נרמז בשם איש חמודות וכן"ל. [וכו']

ואנו מתחילים וסופרים, 'היו"ם יו"ם אח"ד לעומ"ר' שהוא בגימ', גבו"ה חמשי"ם אמ"ה. [וכו']

וביום ראשון לעומר הוא שליטת החסד שהיא כנגד 'חסד שבחסד' ונתבטל אז הדין של המן ונתקיים 'ונהפוך הוא' ולכן, קציר"ת העומ"ר. בגימ', ונהפוך"ה הו"א אשר ישלט"ו היהודים. כי נתהפך הדין מסופי תיבות לראשי תיבות – ומהפוך ליושר – ונהפוך הוא. ונזכה ונחיה ונראה לשני ימות המשיח. אמן:

סעודת אסתר תשנ"ה

אסתר ביער החמץ שקבלה מבית המן

עדיין יכולים לעשות זאת בימי הספירה, ולזכך את מדות החסד והגבורה וכו'. ואסתר עשתה פועל דמיוני לכך ע"י שביערה את החמץ שבבית המן, שזה היה כבר ביום ב' של פסח, ובו ביום נהרג המן שהוא בחי' החמץ, וכן ביערה אסתר את החמץ של בית המן, ובאותו יום היא התחלת ימי הספירה, שבהם מבערים החמץ שבמדות הנפש כנ"ל. וביעור החמץ שעשתה אסתר ביום זה, הוא פועל דמיוני לאותם שעדיין לא הספיקו לבער חמצם לפני הפסח, שיזכו לבערו ברוח בער וברוח משפט.

סעודת אסתר תש"ס

כתיב, ביום ההוא נתן המלך אחשורש לאסתר המלכה את בית המן, ואיתא במדרש, שהיתה אסתר עוסקת בביעור חמץ. ובודאי ביערה את חמצה ערב פסח, ומצאתי בדברי יואל, שזה החמץ מבית המן שניתן לה בחוה"מ של פסח.

וי"ל, שנסתבב כן מן השמים לכוונה מיוחדת, כי באותו יום הוא התחלת ימי הספירה, שהם ימים המועדים לזיכוך המדות, והוא בחי' ביעור חמץ, שצריך לבער את בחי' החמץ שבמדות האדם.

והנה, אסתר היא המתקנת את השפלים שבישראל, אשר לבם מרגיש שבימי ההכנה לפסח לא הספיקו לבער את החמץ שבנפשותיהם, עכ"ז,

זכות אבות של אסתר

אחשורש כמ"ש, ובהגיע תר אסתר בת אביחיל. והשני בקביעת הפורים כמ"ש, ותכתב אסתר

והנה במגילת אסתר מצינו שתי פעמים שנתיחסה אסתר אחר אבותיה האחד בבואה אל

בית המן וברכוש זה בנו אח"כ את הבית השני כדאיתא במדרשים ולשם כך הוצרכה אסתר לטהר את הרכוש מהקליפה שדבוקה בו.

ולכן נרמז בתיבות ותכתוב אסתר המלכה ב"ת אביחיל שהם בגימ' ב"ת המ"ן נתת"י לאסתר, כי בכח זכות אבות שנרמז ביחוסה בת אביחיל כנ"ל ע"ז זכתה שנטהר הרכוש שנתן לה אחשורוש וכפי המבואר שגם עבודת אברהם ושרה היתה כן וזכותם היא אשר עמדה לאסתר, ולכן ונחלתם לעולם תהיה בגימ' אסתר ב"ת אביחיל.

פרשת חיי שרה תשנ"ח

המלכה בת אביחיל, וכ' הגר"א וכן באלשיך שזה רומז לזכות אבות, ובב' פעמים אלה שהוצרכה לזכות אבות נזכר שם יחוסה.

ולדרכנו י"ל כי בבואה לאחשורוש למקום הקליפות הוצרכה לזכות אברהם ושרה שפעלו הכנעת שרי מעלה וביטול הקליפה במצרים וטיהרו את הרכוש שעתידים ישראל להוציא ממצרים כדי שיהא מוכשר לבנות בו את משכן ה', וזכות זה עמד לאסתר שתצליח לבטל הקליפה בבית אחשורוש ולטהר הרכוש שקיבלה אח"כ מאחשורוש את עשרת אלפים ככר כסף אשר נתן לו המן וגם מסר אחשורוש לאסתר את

מה ראתה אסתר שזימנה את המן

מהשגת ילוד אשה. וכל דבר ודבר הוא לטובתנו, אף שלפי שכל האדם נדמה שה' טוב יותר באופן אחר.

ולכן בסיום פ' משפטים כ' שאמרו ישראל נעשה ונשמע, שהוא ענין האמונה והבטחון בהשי"ת שעי"ז הקדימו נעשה לנשמע ולא חששו שמא יטיל עליהם יותר מכפי יכולתם. וכדאי' בגמ' (שבת פח.) דאמר ההוא צדוקי לרבא עמא פזיזא דקדמיתו פומיכו לאודניכו, אכתי בפחזותייכו קיימי, ברישא איבעיא לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו, א"ל אנן דסגינן בשלימותא כתיב בן "תומת ישרים תנחם", ע"כ. ולכן בגמר פרשיות השובבי"ם שעיקר התיקון הוא האמונה, מסיימת הפרשה בענין אמונת ישראל בהשי"ת ובטחונם בו.

ועל דבר זה היא מלחמת עמלק כמ"ש "אשר קרך בדרך" שהוא מל' מקרה, שמטעה בנ"א לתלות המאורעות במקרה ח"ו. וגם דרשוהו חז"ל על טומאת מקרה לילה, כי שניהם תלויים אחד בחבירו שע"י שנפש האדם מטהרה הוא מאמין בהקב"ה ומכיר בידעה ברורה גודל הפלגת השגחתו בכל תנועה. וכ' בעל התניא שהאיש הנלבב מרגיש מציאותו ית"ש בדוגמת שמרגיש האדם שיש בו נשמת חיים אף שאין יכול לראותה ולמששה. כך, אף שאין רואה השי"ת הוא מרגיש אמיתת המצאו.

והנה היערות דבש כ' ע"ז עפי"ד הגמ' (מגילה טו.) מה ראתה אסתר שזימנה את המן, ר' יהושע אומר מבית אביה למדה, שנא' [משלי כ"ה] "אם רעב שונאך האכילהו לחם". ורש"י פי': מבית אביה שמעה התינוקות אומרים כן. אבל היע"ד מפרש שהכוונה שלמדה כן משאול המלך שהקפיד על ביאת דוד אל הלחם, והוא מטעם זה שרצה לקיים "אם רעב שונאך האכילהו לחם". ואסתר למדה זאת ממנו שהרי היא מבית שאול, ע"כ. ואמנם זה גופא עדיין צ"ב.

וי"ל, כי הנה כעת אנו עומדים בסיומו של תיקון ימי השובבי"ם, שע"פ האר"י הק' מסתיים בשבוע זה התיקון. ובשל"ה הקדוש שמוסיף גם פ' תרומה תצוה, ואולי גם ויק"פ. ואלו ואלו דא"ח, כי בחינות שונות יש בסדר התיקון, ובפרשיות השובבי"ם הוא בחי' אחת של תיקון, ובפ' ת"ת או גם ויק"פ הוא בחי' אחרת של תיקון.

והנה עיקר התיקון הוא ענין האמונה להכיר ולידע שהבוי"ת מנהיג את העולם, ואין שום מקרה כלל בין בכלל ובין בפרט, כי הכל בהשגחתו ית'. וזה יסוד נקודת האמונה, להשליך כל יהבו על ה' ולבטוח בו בבטחון חזק ואמין, כי הכל משוער ממנו ית' במשקל ובחשבון מכוון ובאופן נפלא אשר נשגב

וכתב הרמב"ם (פ"א מהל' תענית) שאם תולים הצרה ח"ו במקרה ובמנהג העולם הרי זה דרך אכזריות, וזה מוסיף עוד צרות אחרות. והוא שכתוב בתורה "והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי", ע"כ. דע"י שאין האדם מאמין לתלות המאורעות בהשגחת השי"ת, הוא מביא א"ע לידי מצב של הסתר פנים.

ותיקון דבר זה יושלם ע"י משיח צדקנו שאז תהי' לה' המלוכה, שתמלא הארץ דעה את ה' וידע כל פעול כי אתה פעלתו וימחה זכר עמלק אשר עומד לבלבל האמונה ולתלות הכל במקרה. וע"כ נקרא שמו של משיח "שילה" שהוא "שי לו" כי הוא יתקן את ענין תליית המאורעות בקרי, וש"י הוא בגימ' קרי". ולכן נקרא "שילה" ע"ש שי לו. וגם שילה בגימ' מקר"ה.

והנה כתב החת"ס עה"פ "לא יסור שבט מיהודה וגו' עד כי יבוא שילה", וז"ל: כי הי' מקובל לאבותינו כי יקום לבסוף מלך בישראל רם ונשא וגבה מאד, ועד אשר יקום אין מלכות ישראל בשלימות, ולא הי' ביד יעקב להוריש המלכות האמיתית ההיא ליד שום א' כי מי יערב לבו לגשת, כי אם אשר יבחר ה' הוא הקדוש. ע"כ אמר ליהודה שלא יסור ממנו שבט ומחוקק עד כי יבוא שילה הוא המלך האחרון הנרצה בעיני ה', וזה אין ביד יעקב להורישו ליהודה ויהי' מאיזה שבט שיהי'. אמנם עד אותו שילה הוריש יעקב המלכות ליהודה, ולבסוף מלך אדוננו דהע"ה ע"פ צוואת הזקן שהמלכים עד שילה יהיו מיהודה. וכשזכה דהע"ה ונעשה רגל ד' שבמרכבה, ברכו ה' והושיבו לימינו ואמר לו כי אותו השילה המקווה יהי' ממנו ג"כ הוא משיח בן דוד אשר עינינו מייחלות ליום בואו במהרה בימינו, עכ"ל.

והנה אילו לא הי' שאול המלך עובר על דברי שמואל והי' מאבד לגמרי את עמלק, הי' הוא נבחר להיות השילה המקווה. אבל ע"י שפגם בזה, קרע ה' את ממלכתו ובחר בדוד המלך. אבל שאול המלך עדיין הי' סבור לתקן את אשר עוות ושיאה יכול לזכות להיות השילה המקווה. ומה"ט עשה סעודת ראש חודש כי

ענין ר"ח רומז על התיקון המקווה ע"י משיח צדקנו, שאז תשוב כנס"י [שהיא הלבנה] לקבל שפעת אורה מהקב"ה [שהוא השמש כמ"ש "שמש ומגן ה'"]. וכמ"ש המאור עינים (פ' בראשית) בהפלגת היחוד שבין כנס"י והקב"ה בעת קידוש הלבנה, אשר מזמן מ"ת אין ישראל זוכים ליחוד כזה כאשר בעת קידוש לבנה. וע"כ אומרים אז "דוד מלך ישראל חי וקים".

וע"כ הי' שאול המלך מתאוה לזכות להיות המלך המשיח ע"י סעודת ר"ח. וכבר כתוב בס' פרי צדיק שלא מצינו סעודת ר"ח אלא אצל שאול, שסעודה זו שייכת למלכות ע"כ. וזשה"כ שהי' מושבו אל מושב הקיר דהיינו שהי' רוצה להיות אותו שילה המקווה אשר שי לו, ולתקן ענין קיר הרומז על קרי וכנ"ל. ולכן כאשר שמע שדוד המלך עושה זבח משפחה, דהיינו שגם הוא עושה סעודת ר"ח, דנהו למורד במלכות כי הוא חפץ להיות המלך המשיח. וזשה"כ "כי אמר מקרה הוא" והיינו שהי' אומר שדוד המלך אינו ראוי להיות שילה, כי אדרבא הוא מבחי' המקר"ה, היפך התיקון של שילה [כי מקרה בגימ' שילה כנ"ל], והקפיד מאד על שעושה לעצמו סעודת ר"ח.

והנה במסורה (פ' ויחי) איתא פעם אחת כתיב "שילה", ושמונה פעמים כתיב "שלו". והנה שאול הוא אותיות שלו בתוספת אל"ף, אשר האל"ף מרמז לבחי' כתר מלוכה. אכן חסר לו מנין חי"ת מתיבת שילה, שזה רומז על בחי' העתיד כמ"ש "למנצח על השמינית", שזהו הכנור של שמונה נימין של דוד (כמ"ש המהר"ל). ובפעם השמיני נכתב "שלו" בפסוק "ויטש משכן שלו אהל שכן באדם" וירמוז שנטש הקב"ה את שאול ע"י שפגם במלחמת עמלק, ושכן אהלו על דוד לעשותו מלך המשיח, וכתב בתרי' "ויבחר בדוד עבדו".

והנה בספר קדושת לוי איתא עה"פ "ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב", וז"ל: כשהצדיקים רוצים לשבר הרשעים, מפרידים אותם מסיטרא שלהם להביאם לסיטרא דקדושה, והנה עי"ז משברים אותם כי נפרדים מסיטרא שלהם ולסיטרא דקדושה בודאי לא

ישוּבוּ יִשְׂרָאֵל לַהֲתַחֲדָשׁ וּלְהִיּוֹת כְּלָה מִקְבֵּלֶת מֵהַקֶּבֶ"ה שֶׁהוּא הַחֶתֶן. "אֵת מִסְפֵּר יָמֶיךָ אִמְלֹא" זֶה מִסְפֵּר הַיָּמִים שֶׁחֹסְרִים לַלְבָנָה עֵתִיד הַקֶּבֶ"ה לְמֵלֶאכֶם, וּתְשׁוּבַת הַלְבָנָה לִקְבֵּל אֹרֶה מֵהַחֲמָה. וְאַף שֶׁהַצִּירוּף שֶׁל חֹדֶשׁ אֲדָר הוּא צִירוּף שֶׁל דִּין ה-ה-י-ו, מ"מ אֵין לַחֲשׂוֹשׁ ע"ז כִּי וְנִהְפֹךְ הוּא, וּמִתְהַפֵּךְ הַצִּירוּף לְטוֹבָה. וְתִגְלָה הַהִסְתָּרֶת פְּנִים וּמִתְבָּרַר שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁנִּכְתָּב "הַמֶּלֶךְ", אֵף שֶׁנִּרְאָה לַעֲיֵן שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ אַחֲשׁוּרוֹשׁ, אֲבָל הָאֱמֶת הוּא שֶׁהַכּוֹנֵה עַל מַלְכוּת שֶׁל עוֹלָם, וְשֶׁהַקֶּבֶ"ה מְשַׁיֵּחַ עַל כָּל דָּבָר וְכַמ"ש "וְאֵין תְּמִיד עִמָּךְ אַחֲזָת בִּיד יְמִינִי".

כֵּן יַעֲזֹר הַשֵּׁי"ת בְּכַנִּיסְתָּנוּ לַחֹדֶשׁ אֲדָר שֶׁנִּזְכָּה לַהֲתַחֲזֹק בְּאֱמוּנָה וּבִטְחוֹן בַּהֲשִׁי"ת וּלְמַסְמֵךְ גְּאוּלָּה לְגְאוּלָּה, וְיִתְגַּלֶּה כְּבוֹד שְׁמִים בְּעוֹלָם, וְיִכִּירוּ וְיִדְעוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם כִּי לֵה' הַמְּלוּכָה.

פרשת משפטים

יִגִּיעוּ. וְאַסְתֵּר כִּשְׁעַשְׁתָּה הַסְּעוּדָה, בּוֹדָאֵי עֲשִׂתָּה אוֹתָהּ בְּקִדּוּשָׁה. וְהַרְצוֹן הִ' לְהַפְרִיד אֶת הַמֶּן מִן הַסֵּט"א שְׁלוֹ, וְעִי"ז לֹא יִהְיֶה לוֹ חַיּוֹת כָּלֵל, עַכ"ל עִי"ש.

וְזֶה י"ל הִיתָה כּוֹנֵנֶת שְׁאוּל, כִּי הוּא לִפִּי שִׁיטָתוֹ חֲשֵׁב שֶׁאֵין דּוֹד רְאוּי לְמַלְכוּת כָּלֵל כִּי הוּא מוֹאבִי ח"ו. וְעִי"ס עֲשׂוֹדֶת ר"ח שֶׁשִּׁיךְ לְמַלְכוּת דּוֹקָא רָצָה לְמַשׁוֹךְ אֶת דּוֹד אֶל בַּחֲיִנָּה זוֹ, וְהוֹאִיל וְאֵינוֹ שִׁיךְ לִזֶּה תִּהְיֶה זֶה ח"ו לֹא טוֹב לוֹ. וְכִשְׂרָאָה שֶׁתְּמִיד נִיצוֹל דּוֹד מִהַחֲנִית שֶׁרָצָה לְהַרְגּוֹ, חֲשֵׁב לְהַרְגוֹ דּוֹקָא ע"י הַסְּעוּדָה. וְלִכְּן הַקִּפִּיד "מִדּוּעַ לֹא בָא בֶן יִשְׂרָאֵל גַּם תְּמוֹל גַּם הַיּוֹם אֶל הַלְחָם".

וְחֹדֶשׁ אֲדָר הוּא חֹדֶשׁ שֶׁל הַסֵּתֶר פְּנִים, וְכַמּוֹ שֶׁאֲחֻז"ל: אֲסֵתֶר מֵה"ת מִנִּין, שֶׁנֶּא' "וְאֵנִכִּי הַסֵּתֶר אֲסֵתֶר פְּנִי". וְיִכּוֹל הָאָדָם לְהַסִּיר בִּטְחוֹנוֹ ח"ו וּלְהַרְפּוֹת בְּאֱמוּנָתוֹ. ע"ז בָּאָה הַתּוֹרָה בִּפ' זוֹ וְאָמְרָה "לֹא תִהְיֶה מִשְׁכָּלָה וְעֵקֶרָה בְּאַרְצֶךָ" שֶׁלֹּא תִּמּוֹשׁ בַּח' כְּלָה (כִּפִּי הַבְּאֵמ"ח הַנ"ל), כִּי עוֹד

מה שזמיתה אסתר המן לסעודה

שֶׁל רַשִׁי" בְּהַדִּי' שֶׁם, שִׁזְכָּה לַעֲוֹה"ב מִפְּנֵי שֶׁנִּהְיָ בּוֹתְרִנּוֹת, וְכֵאֵן בַּחֲוָשׁ פִּירֶשִׁי" רַחֲבַת יָדִים מִלְשׁוֹן וּתְרִנּוֹת, עִי"ש. וְלִכְּן מְרֻמֵּז רַבִּי חֲנִינָא בֶּן תְּרַדְיּוֹן בְּתִיבַת רַחֲבַת יָדִים שֶׁפִּירוּשׁוֹ וּתְרִנּוֹת. כֵּן הוּא לִפִּי פִּשְׁטוֹ. אֲבָל יֵשׁ עוֹמֵק בּוֹ, כִּי הַדּוֹרוֹן שֶׁשִּׁלַּח יַעֲקֹב הִיָּה בְּבַחֲנִית יוֹה"כ וּפּוֹרִים כִּנ"ל, וְאוֹתָם הַבְּהֻמּוֹת הִיוּ מְנִיצוּצֵי עֲשׂוֹ מִהַתְּפַשְׁטוֹת נִפְשׁוֹ, בַּח' רְכוּשׁ. וְלִכְּן וִיקָח מִן הַבָּא בִּידוֹ, מִן אוֹתָם שֶׁמַּעֲצָמָם בָּאוּ לַעֲשׂוֹ – כַּמּוֹ שֶׁדִּרְשׁוּ רַז"ל בְּבִיאַת הַבְּהֻמּוֹת וְהַחֲיּוֹת לְהַתִּיבָה, שֶׁבָּאוּ מִעֲצָמָן לִפִּי שֶׁהֵן הִיוּ חֲלָקוֹ שֶׁל נָח. וְהוֹאִיל וְהוּא עֵסֶק בְּשִׁלּוּחַ דּוֹרוֹן לַעֲשׂוֹ מְנִיצוּצֵי נִפְשׁוֹ, מִהֲרָאוּי גַּם לְשִׁלּוּחַ דִּינָה בְּכָלֵל אוֹתוֹ הַדּוֹרוֹן, כִּי הִיא מְנִיצוּצֵי רוּחוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, בַּח' אִשָּׁה – אֲבָל חֵס יַעֲקֹב עַל דִּינָה וְנָתַן אוֹתָהּ בְּתִיבָה. כִּי מֵה שֶׁאֵין שִׁיךְ לַעֲשׂוֹ, רַק לִיעֲקֹב, לִזֶּה לֹא יַחֲשׂוֹק עֲשׂוֹ, כִּי לֹא יִנּוּחַ שְׁבֵט הַרְשָׁע עַל גּוֹרֵל הַצִּדִּיקִים – וְכַמּוֹ שֶׁכְּתוּב גְּבִי רִבְקָה 'וְאִישׁ לֹא יִדְעָה', כִּי הִיא גּוֹרֵל יִצְחָק, וְלִכְּן בְּמָקוֹם הַפְּקוּדוֹת וּמָקוֹם רֶשַׁע וְאַנְשֵׁי רֶשַׁע בַּחֲרָן מ"מ לֹא חֲשָׁקוֹ בָּהּ וְלֹא

וְהִנֵּה כָּל הַדּוֹרוֹן שֶׁשִּׁלַּח יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹ הִיָּה בְּבַחֲנִית שְׁעִיר לַעֲזָאוֹל, כְּדָאִי בּוֹה"ק וְכַמ"ש ג"כ בְּאוֹה"ח הַק', שֶׁשִּׁלַּח יַעֲקֹב תִּקְ"ף בְּהֻמּוֹת לַעֲשׂוֹ כְּמִנִּין שְׁעִיר. וְאָמַר יַעֲקֹב אֲבִינוֹ אֲכַפְרָה פְּנִי, הַרְוֹמֵז לְבַחֲי' יוֹם הַכִּיפּוּרִים, כִּי הִיָּה הַדּוֹרוֹן בְּבַחֲי' שְׁעִיר לַעֲזָאוֹל שֶׁל יוֹה"כ. וְכֵן בַּח' פּוֹרִים הוּא בְּאוֹפֶן זֶה, כִּי הִישׁוּעָה בָּאָה ע"י הַסְּעוּדָה שֶׁנִּתְּנָה אֲסֵתֶר לְהַמֶּן בְּבַחֲי' שְׁעִיר לַעֲזָאוֹל. וּמִבּוֹאֵר בְּהַאֲרִיז"ל (מִבּוֹא בְּאוֹה"ח) שֶׁזֶה שֶׁחֲשָׁקָה נִפְשׁוֹ שֶׁל שֶׁכֶם בְּדִינָה, הִיתָה מִפְּנֵי קִדּוּשָׁתָהּ, שֶׁבְּשֶׁכֶם הִיָּה כְּבוֹשׁ נִפְשׁוֹ שֶׁל רַבִּי חֲנִינָא בֶּן תְּרַדְיּוֹן, וְקִדּוּשָׁתוֹ חֲשָׁק לִידְבֹק בְּקִדּוּשַׁת דִּינָה. וְהִיא שֶׁאֲבָה מִמֶּנּוּ נִשְׁמַת ר"ח בֶּן תְּרַדְיּוֹן, וְנִרְמַז בְּפִסְק [שֶׁאֲמַר שֶׁכֶם] "וְהָאֶרֶץ הִנֵּה רַחֲבַת יָדִים לְפָנֵיהֶם", רַחֲבַת נֹט' ר'בִּי חֲנִינָא בֶּן תְּרַדְיּוֹן, עִי"ש. וְיֵשׁ לְהַבִּין עֲנִין הַרְמַז בְּתִיבָה זוֹ דּוֹקָא וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.

וְנִרְאָה הַבִּיאוֹר, כִּי רַבִּי חֲנִינָא בֶּן תְּרַדְיּוֹן הִנְהִיג בּוֹתְרִנּוֹת גְּבִי מַעֲשֵׂה שֶׁל מַעוֹת פּוֹרִים שֶׁנִּתְחַלְּפוּ בְּמַעוֹת צִדְקָה (עֲבֻדָּה זֶרָה יו"ד), וְכֵן לְשׁוֹנוֹ

שלטו בה. ולכן התאומות שנולדו עם השבטים לא נתנם יעקב בתיבה, כי עשו לא יחשוק בהן. אבל דינה היא גורל של עשו תמורת אמה, ומצד שהיא שייכת לעשו יחשוק בה, וכמו שפירש באוהחה"ק על שכם למה חשק בה, שיש בה משורש נפשו, עיי"ש, וכמבואר להלן. והואיל שהסטרא אחרא ששרו של עשו הוא הס"מ, שהוא הראש לכל הע' אומות – יש לו תביעה על דינה, על שלא נפלה ביד עשו, לפיכך נפלה ביד שכם, ובזה נפרע חובו. וכן הוא בגוון החיצון, כי הוא במשפט.

והנה ר"ח בן תרדיון היה גבאי צדקה [והדוגמא לזה], וגדולה צדקה שמקרכת את הגאולה, כמ"ש ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. ולכן הקדימה נשמת ר"ח בן תרדיון לצאת בזמן התנאים – ולא המתינה על זמן העתיד כאשר יקריים מנחה ישיבו, וכל הנשמות ישובו למקורם בקדושה – כי נפש ר"ח בן תרדיון השייכת לצדקה ראויה להקדים ולקרב את זמן העתיד.

והנה בס' מנחה חדשה (לרבי נפתלי חיים הורוויץ) כתב בענין סעודת פורים, שהוא בבחי' שעיר

לעזאזל, שנותנים בזה חלק לס"מ. ואז משתכרים עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, כדי שיאמרו מתוך שכרות ברוך על המן, ולברך את הניצוץ הקדוש אשר בו, כמבואר בדברי האריז"ל, ע"כ.

ולפי"ז י"ל בענין המעשה שאירע לר"ח בן תרדיון – שנתחלפו לו מעות פורים במעות צדקה, ונתן הכל לצדקה ולא לקח כלום מהם לצורך סעודת פורים – שבזה אירע ג"כ כענין מה שאירע אצל דינה ושכם. כי כמו שחלק הקדושה שבשכם נפלט ממנו ונכנס לקדושה, ה"נ מעות פורים השייכים לחלקו של הס"מ, כי סעודת פורים הוא בחי' השעיר לעזאזל כנ"ל, נכנסו ונתערבו עם מעות צדקה, שהם חלק השכינה הק', כי השכינה נקראת ג"כ בשם צדקה (עיי' בס' שערי אורה). ורבי חנינא בן תרדיון תיקן מה שאיחר יעקב נדרו, שהוא לא נתאחר, ובו היה ניצוץ שכם שאצלו נאמר ולא אחר הנער. וכן אחז ר"ח בן תרדיון במדה זו, ולכן רבי חנינא ב"ן תרדיון בגימ' א"ל תאחר"ו את"י.

פרשת וישלח תשנ"ט

אסתר עסקה במצות השבת אבידה

א"א לשנות ההל' לשוב לקחתה. וזה ג"כ פלא וג"כ דורש ביאור. והסבר הענינים האלו הוא כדלקמן:]

במס' קידושין (דף ה.) ילפינן קידושי שטר מגזירה שוה ויצאה והיתה. מקיש הויה ליציאה, מה יציאה בשטר אף הויה בשטר.

ולחלן בפ' האיש מקדש (דף מג.) נחלקו ר' יוחנן וריש לקיש אהא דתנן נערה המאורסה היא ואביה מקבלים את גיטה. דר"ל סובר דגם בקידושין הדין כן. ור' יוחנן סובר דוקא בגירושין אבל בקידושין אביה ולא היא.

ואמרין התם בסוף הסוגיא [אחר שפסק הדין כר"י ולא כר"ל] (דף מד.) דצוות ר"ל כי כרוכיא ויצאה והיתה (פירש"י) כך היה צועק הא כתיב ויצאה והיתה הויה כיצאה מה גירושין בין היא בין אביה אף קידושין בין היא בין אביה) וליכא דאשגח ביה, ע"כ.

[איתא בגמ' (קדושין דף מד.) שיכול האב לקבל קדושין של בתו הנערה, ולר"י לא יכול לקבל גירושין של בתו, ולר"ל כן שיכול לקבל הגירושין. ופסקו הרבנן שההלכה כר"י וצוות ר"ל כי כרוכיא ויצאה והיתה וליכא דאשגח ביה. וצ"ל מדוע צוות במקום זה דוקא, מה שלא מצינו כן שצוות כאשר אמרו ההלכה לא כוותיה, שזה רובה הפעמים בש"ס. והוא פלא ודורש ביאור.]

כתיב בירמיה (ירמיה ג.) לאמר הן ישלם איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר הישוב אליה עוד הלא חנוף תחנף הארץ ההיא ואת זנית רעים רבים ושוב אלי נאם הוי"ה, ע"כ.

וידוע השאלה, איך עושה ה' את זאת, כי איך יבוא עשה ודוחה ל"ת. ואפילו ע"י תשובה

ג"כ מקיימם. והיאך לא יקיים הקב"ה את הל"ת של לא יוכל בעלה הראשון לקחתה. ומה שייך לומר שתשובה דוחה את ל"ת שבתורה, וכי יכולה אשה לשוב לבעלה הראשון ע"י תשובה. וביאור הענין, כי ידוע מכמה מקראות שאיש ואשה הוא דוגמא להקב"ה וכנסת ישראל.

ובריש מס' קידושין (דף ד:) אמרו שהאשה היא אבידה של הבעל ולכן דרכו של איש לחזור אחר אשה כדרך שבעל האבידה לחזור על אבידתו.

וזה דוגמא לכנסת ישראל שהם ג"כ אבידה המתבקשת כמ"ש (תהלים קיט) תעיתי כשה אובד בקש עבדך. וכללל הוא שלא ידח ממנו נדח, וכל אחד מישראל ישוב לשושו שהוא בקב"ה. ותחזור האבידה לבעליה. ואף נשמה שנתרחקה ממקור מחצבתה סוף סוף תשוב למקורה.

ודוגמא זו ג"כ באיש ואשה שאף אם נתגרשו ונתפרדו זה מזה מ"מ עתידים הם לשוב ולהתאחד בגלגול אחר. כי הם נשמה אחת. ואין הפירוד ביניהם רק בגוף. ובגוף זה נאסר לבעלה הראשון לשוב לקחתה, אבל בגלגול שני תשוב האשה לבעלה.

ולכן אומר הנביא הן ישלח איש את אשתו וגו' חנוף תחנף הארץ, היינו שרק בארציות יש איסור לשוב לקחתה, אבל בפנימיות הנשמה תשוב לבעלה הראשון. ולכן שוב אלי נאם ה'. כי גדולה תשובה שמשיבה את האבידה לבעליה, וחזרת הנשמה להתאחד במקור מחצבתה.

והנה כבר ביארנו עפ"י הכלל שכל נשמה מושרשת במצוה מיוחדת, שאסתר המלכה מושרשת במצות השבת אבידה. והיא עסקה לבטל את גזירת המן אשר בקש לאבדי, ובקש לאבד את כל היהודים. ואסתר עסקה בהשבת אבידה, והיא סימן לכלל ישראל האובדים והנדכים שעתידיים להתבקש ולשוב לשרשם.

ולכן אמרה כאש"ר אבדת"י שעולה בגימ' ופדוי"י הוי"ה ישבו"ן ובא"ו ציו"ן ברנ"ה. וגם נרמז בפעם הראשון שמופיע שמה של אסתר במגילה שכתוב שם היא אסתר ב"ת ד'ודו שהם ר"ת

וראוי להבין, שהרי מצינו הרבה פלוגתות בין ר"י ור"ל [וברובם פסקו לא כוותיה] ולא מצינו בהם דצווה ר"ל כי כרוכיא. ומאי שנא דצווה ר"ל כי כרוכיא בהאי הלכתא דוקא.

ובעיקר הילפותא של ויצאה והיתה יש להתבונן לפי הכלל המובא בספרים (מהר"ל ורבי צדוק הכהן) שהלכה הנלמדת ממקום אחר, ישנה המשנה פנימית מן המלמד אל הלמד.

וכגון תקיעת שופר של ר"ה, שלמדוהו חז"ל מתקיעת שופר ביוה"כ של יובל. זאת אומרת שנמשך בתקיעות של ר"ה בחי' התקיעות של יובל.

ולפי"ז יש לתמוה היאך יצדק ללמוד בהיקש הויה מציאה, שהרי הם דברים נוגדים לגמרי, והיך שייך שיומשך בקידושין הבחי' הפנימית של גירושין.

ואף שכבר העירו כיוצ"ב בגמ' הנ"ל (קידושין ה.) אהא דבעי ללמוד מהיקש יציאה להויה מה הויה בכסף אף יציאה בכסף, ומשני יאמרו כסף מכניס כסף מוציא סניגור יעשה קטיגור. ופריך אי הכי שטר נמי יאמרו שטר מוציא שטר מכניס קטיגור יעשה סניגור, ומשני מילי דהאי שטרא לחוד ומילי דאי שטרא לחוד. אמנם אין זה מספיק רק לגבי גוף החפצא של השטר שאין ענינם שוה, ולכך אין לחוש לקטיגור נעשה סניגור.

אבל עדיין צ"ב כנ"ל לפי הכלל שהדבר הנלמד נמשך בו פנימיותו של המלמד. א"כ היאך שייך שבקידושין שהוא בחי' חסד ימשך בו יניקה מגירושין שהוא בחי' הדין.

ונקדים עוד דברי הגמ' (יומא פד:) גדולה תשובה שדוחה את לא תעשה שבתורה (לא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה) שנאמר (ירמיה ג) לאמר הן ישלם איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר הישוב אליה עוד הלא חנוף תחנף הארץ ההיא, ואת זנית רעים רבים ושוב אלי נאם הוי"ה, ע"כ.

וצ"ב הרי איתא בירושלמי (מס' ר"ה) שהקב"ה שומר משמרתה של תורה וכמ"ש חוקיו ומשפטיו לישראל. שחוקי ומשפטי התורה הם חוקיו ומשפטיו של הקב"ה שהוא

מאתו ית' והם שבים לשרשם. כי נשאר קשר הנשמה אף אחר הגירושין. והוא ענין ההיקש של הויה ליציאה שנשארת ההויה אף אחר היציאה.

ולכן מצות השבת אבידה נמנית ע"י מוני המצוות [הראשונים] למספר תקל"ח שהוא בגימ' ויצא"ה והית"ה. ויש לרמז עוד כי והית"ה לאי"ש אחר בגימ' וחסד"י מאת"ך ל"א ימו"ש, כי אף כשיצאה והיתה לאיש אחר שהוא בחי' הדין של גירושין מ"מ מקושר בה חסד של הקידושין. ובס' גלגול נשמות להרמ"ע מפאנו כ' שריש לקיש הוא גלגול של שאול המלך, וגם של מרדכי, והוא ענין אחד כי מרדכי הוא ההשלמה של שאול. ושאל הכין את נס הפורים ע"י שהשאיר בחיים את אגג שממנו יצא המן הרשע. ומרדכי השלים את הנס. וכמ"ש בספח"ק שלא מצינו ששמואל הנביא הוכיח את שאול על שהשאיר את אגג, ורק על מה שהשאיר את הצאן הוכיחו. כי את אגג היה צורך להשאיר כדי שיצא ממנו המן וישתלשל מזה הנס של פורים.

ומעתה ר"ל שהוא מרדכי הרי הוא הנפש של פורים, כי מרדכי ואסתר הם הנפש של פורים. והוא הנפש של השבת אבידה וכמו שנתבאר שאסתר היא הנפש של השבת אבידה. ואיתא בגמ' (גיטין מז.) שריש לקיש זבין עצמו ללודאי שהם אוכלי אדם. והיה תחילה ריש גזלני, והיה בבחי' נפש אוברדת. ולכן נפשו שייכת להשבת אבידה. והוא מושרש עם ההיקש של ויצאה והיתה המורה על השבת הנפשות האבודות.

ולכן כאשר נחלק עם ר' יוחנן בענין ההיקש של ויצאה והיתה, צוח ר"ל כי כרוכיא ויצאה והיתה. כי בזה פגע ר' יוחנן בצפור נפשו של ר"ל. ולכן יצא ר"ל מכליו וצוח כי כרוכיא ויצאה והיתה, שהרי זה כל עצמו של ר"ל להיותו הנפש של השבת אבידה.

ואמרו שם בגמ' וליכא דאשגח ביה. וזה לפי שענין זה הוא בחי' נעלמת למעלה מההשגה. שהרי פורים הוא בחי' עד דלא ידע, למעלה מן הדעת, ולכן ליכא דאשגח ביה.

אבד"ה. וכן הרמז בתורה במצות השבת אבידה שכתוב שם והשבותו ל'ו שזה בגימ' אסת"ר המלכ"ה.

ואחז"ל (מגילה יג.) שהיתה אסתר עומדת מחיקו של אחשורש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי. ולפי האמור בזה היא מסמלת את כלל ישראל כמאמר הנביא הנ"ל ואת זנית רעים רבים ושוב אלי נאם ה'. כי אין שום נפש נדחה בישראל. וכל האובדים ישוּבו לתיקונם. ואף שזנו אחרי ע"ז עדיין יכולים לשוב לבעלם הראשון להקב"ה. כי כאמור שבחלק הנשמה יש שיבה אף אחר גירושין.

ובזה מבואר ענין ההיקש של ויצאה והיתה. כי אף אחר היציאה בגירושין לא בטל הקשר של הקדושין. ואדרבא, ע"י הגירושין מתעורר ביותר הענין של לא ידח ממנו נדח ומתחזק ענין הקשר של הקידושין.

וגם כפי המבואר בספרי חב"ד שדוקא הגלות מכין את הגאולה. ובעצמו של הגלות מתרקם הגאולה. וכמו שהאר"י בזה המהר"ל בספר הנצח (פרק א') שהגלות הוא סימן היותר מובהק אל הגאולה.

ולפ"ז הרי דייקא הגירושין מביא את הקשר של הקידושין. ושפיר מקשינן הויה ליציאה. ונמשך בחי' המלמד לתוך הלמד. כי ההויה נמשכת ויונקת מן היציאה, כי היציאה גורמת את ההויה. ולכן דוקא ילפינן קידושין מיציאה.

והמהר"ל שם מבאר עפ"י דבריו הנ"ל ענין שמצינו שרחל מבכה על בניה בשעה שיצאו ישראל לגלות. כי רחל עקרת הבית היא כח המקבץ נדחי ישראל. וכח זה מתעורר דייקא ביציאת ישראל לגלות. ולכן אז דייקא היא מבכה על בניה והקב"ה מנחמה ושובו בנים לגבולם, עי"ש. ויש לרמז כי רח"ל מבכה ע"ל בני"ה בגימ' ושו"ב אל"י נא"ם הוי"ה. וכפי המבואר שדוקא ביציאה לגלות מתעורר הבחי' של ושוב אלי נאם הוי"ה.

ועפ"י המבואר היקש זה של ויצאה והיתה יש לו שייכות עם מצות השבת אבידה, שענינו השבת הנשמות האבודות בישראל שנתגרשו

והנה ריש לקיש הוא אבידה המתבקשת. והוא נפש מרדכי היהודי כנ"ל. ולכן מרדכי היהודי בגימ' יקבצ"ך הו"ה אלקי"ך. והנה המן אשר בקש לאבדי הוא המבקש לאבד את ריש לקיש, ולכן רי"ש לקי"ש בגימ' אש"ר בק"ש לאבד". ובתחילה היה ר"ל נפש אובדת בהיותו ריש גזלני. ואח"כ בא ר' יוחנן והחזירו בתשובה. והיינו שנתלבשה בחי' פורים בר' יוחנן והשיבו. ולכן רבי יוחנן בגימ' פורי"ם.

ויש לצרף לעינן זה מעשה ששמעתי מהרב שמואל דיטון נ"י. שהי' בא"י בחור אחד שסר מן הדרך ונתגלגל למדינת אינדיאה ונתחבר שם לאחד מסוגי הע"ז שם. ולבקשת הוריו חזר לביתו על יו"ט. בהיותו שם בקשוהו ליכנס לשמיעת שיעור בישיבת אור שמח. ונענה לבקשתם ושמע שם שיעור בהל' השבת אבידה. ובאותה שעה לא שם לבו כלל לדברים ששמע.

ושוב כשחזר אח"כ לאינדיאה טייל פע"א ברחוב עם הכומר של הע"ז. והלה הבחין בארנק המונח על הארץ, ומיהר להגביהו בשמחה באמרו מה טוב חלקו של המוצא ואוי לרוע מזלו של האובד. ומשראה הבחור זאת נתעוררה מחשבתו להבחין את ההבדל בין ישראל לעמים. שהרי שמע השיעור בהל' השבת אבידה, והיאך דרכו של ישראל המוצא אבידה להשתדל להשיב האבידה לבעליה, ואילו הגוי חוטף המציאה לעצמו. והתבוננות זו השיבתו לביתו ולדרך התורה. הרי לנו היאך שמצות השבת אבידה השיבה נשמה אבודה לשרשה.

והנה כ' המהר"ל שיום ראשון לספירה כולל את כל חמשים ימי הספירה. שהרי כל תכלית הספירה הוא להגיע ליום החמשים. ויש להוסיף עפ"י המבואר בזוה"ק שמדת החסד הוא יומא דאזיל עם כולי יומי. ולפי"ז יום ראשון לספירה שהוא חסד שבחסד אזיל עם כולי יומי.

וביום זה נתלה המן על העץ גבוה חמשים

אמה. כי יום זה מקושר עם בחי' יום החמשים כנ"ל. ומזה נמשך כח הנס מבחי' שער החמשים. ובאותו ט"ז בניסן שנתלה בו המן אשר ע"י נס זה חזרו ישראל לקבל התורה ברצון מאהבת הנס, היתה הספירה בבחי' עליונה מיוחדת שמעולם לא ספרו עוד בבחי' כזו. כי אז היתה הספירה מקושרת ביתר שאת עם יום החמשים שהוא יום קבלת התורה, שהרי קיימו וקבלו התורה מאהבת הנס.

ואף אם נאמר שתליית המן היתה ביום אחר שכבר ספרו העומר, מ"מ הרי מובא מצדיקים לספור כמה פעמים ביום. ומובא מהרה"ק מרימונוב זי"ע [וכן עשו רבים] לספור עשרה פעמים ביום [כמו בשחר באנא בכח, וכן כשהולך ברחוב וכו']. וא"כ הרי ספרו אז ישראל גם אחר שנעשה הנס. והיתה הספירה מקושרת עם קבלת התורה מאהבת הנס.

ולכן נמשך בספירת יום זה כח הפורים. שאחר הסדר המשיך לקרוא המגילה לזכרון הנס שנעשה בליל זה. ובאו אליו יהודי אחד שלא ספק לשמוע המגילה בפורים, ופסק שיצא בשמיעה בלילה זה...

וענין זה נרמז בתיבות הו"ם יו"ם אח"ד לעמ"ד שהם בגימ' גבוה חמשים אמ"ה. וגם לפי הגירסא בעומר כמובא בט"ז עיי"ש, נרמז בתיבות הו"ם יו"ם אח"ד בעומ"ד שעולים בגימ' ימ"י הפרי"ם האל"ה.

ולכן סגולת יום זה שיקבל האדם על עצמו בכניסת ימי הספירה עול תורה מאהבה. ויגיעה בתפלה וזיווך המדות, ולהתקשר ע"י הקיימו וקבלו של נס הפורים.

וכבר אמרנו לעיל בביאור הגמ' דליכא דאשגח ביה כי בחי' הפורים נעלמת מההשגה בבחי' עד דלא ידע. וק"ו ליום ב' דפסח יום תליית המן דליכא דאשגח ביה. אבל בני"י משכילים משגיחים ביום זה ועושים זכר לסעודת אסתר בכינס באהבת אחים ומתקשרים בבחי' הפורים.

אסתר משיבה האבידות

וזה ענין אסתר שדרשו חז"ל מלשון איסתהר שהיתה יפה כלבנה. כי היא נשמת חדש אדר שהוא זמן השבת אבידה ותיקון פגם הלבנה. וע"כ אסתר היא המשיבה את האבידות,

פרשת משפטים תשנ"ב

אסתר הסעיד לאחשורוש סעודת ליל סדר

כתיב, ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב, ודקדק ע"ז בקדושת לוי, מהיכן הגיעה להמן מדה קדושה זו של שמחה וטוב לב. וי"ל, כי היות שהיה אז חג הפסח, ואסתר הכינה בקדושה לצורך החג מצות ומרור ויין, ומאחר שגזרה צום של שלשה ימים, נשאר המאכלים שהכינה. ולקחה אלו המאכלים, ונתנתם לאחשורוש בסעודת אסתר, שהרי אחשורוש חיבב סעודת א"י, כדאיתא במדרש (אסתר רבה פ"ב, א) עה"כ בהראותו את עושר כבוד מלכותו, שהסעודות של שמונים ומאת יום היו סעודות של מאכלי א"י, הרי שחביבה היתה לו סעודת א"י, ולכן שמח אחשורוש לאכול סעודה זו של מצה ומרור. והמן, שנהנה גם הוא

ממאכלים אלו, נכנסה בו קדושה גדולה ע"י קדושת המאכלים, ועי"ז השיג מדריגת שמח וטוב לב באותה שעה. וגם מזה נמשך מה שאחז"ל שמבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, כי באותו לילה נתעברה זרש ממנו, ולמחרתו בתליית המן ברחה, כדאיתא בתרגום שני, וי"ל שמסתמא ברחה לבני ברק ומשם נצמחו בני בניו שלמדו תורה בבני ברק. והכל נמשך מכח קדושת הסעודה שאכל המן באותו לילה, וזה מרומז במ"ש יב"א המלך והמן היו"ם א"ל המשת"ה שזה בגימ' למד"ו תור"ה בבני ברק.

פרשת חיי שרה תש"ס

נשמת אסתר שייכות להשבת אברה

כתב המהר"ל בספר אור חדש על מגילת אסתר, עה"פ ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי, אשר דרשו חז"ל בזה כי כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, וענין דבר זה הוא משום שזה האומר דבר בשם אומרו הרי הוא מוציא הדבר מתחת ידו ומחזירו ומיחסו לשורשו, לכן מביא ג"כ גאולה לעולם להוציא את ישראל מתחת יד העכו"ם להיות תחת השי"ת אשר ממנו הכל וישובו אל מקומם ונחלתם, עכת"ד. וכבר נתבאר במק"א, כי הנה כל ישראל מושרשים באותיות התורה, ועמי הארץ שבישראל מסתמא אחוזים באותיות הפרשה של הבהמות ששלח יעקב לעשו, ששם הוא מקומם שהם מסורים ביד היצה"ר ואין להם התבלין להנצל מהיצה"ר, כמ"ש רז"ל בראתי יצה"ר

בראתי תורה תבלין, והם אותם אשר יצה"ר שופטן, והרי הוא היצה"ר הוא הס"מ, וע"כ הם שייכים לעדר הבהמות שנשלח לעשו, אבל בימות המשיח ישובו כולם להגאל מידו ולחזור לשרשם. ואותו ע"ה חידש ענין כזה השייך לאותיות התורה שבחלקו, שעתידי הוא לשוב לשרשו בימות המשיח, והרגיש בנפשו הכרח לבקש שיאמרו דבר זה בשמו, כי האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, ועי"ז יזכה לגאולתו לשוב לשורשו, ועכ"פ לגאולה פרטית אף טרם הגאולה הכללית. ומילא ר' אושעיא את בקשתו ואמר המאמר בשמו, שבזה החזיר המאמר לשרשו, כי ענין זה ראוי לעצם המאמר שעתידיים כל הנשמות לחזור למלך המשיח ולשוב לשרשם,

וע"י שבכל דור ודור לומדים בני תורה שבישראל את המאמר הזה במדרש בשם אותו עם הארץ, פועלים איתערותא שכמה עמי הארץ ישובו לתורה ומקריבים הגאולה.

וענין זה נרמז בדברי עשו שאמר מי לך כל המחנה, שדייק לומר לך, כי כל המחנה ששלח אליו לדורון הם באמת שייכים ליעקב ועתידים לשוב אליו. וע"כ ר"ת לך כל המחנה אותיות כל"ה, שהם ר"ת כ"י לה' המלוכה, כי עתידים כולם לשוב תחת מלכותו של הקב"ה, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו, כדי לשפוט למי ראויים כל הנשמות האלו שתחת ידו. וגם נרמז בתיבת מ"י ר"ת מנחה ישיבו, שהוא הפסוק שהביא המדרש הנ"ל.

נמצא מבואר שתכלית הדורון היה להשתדל להשיב את עשו למוטב ותקן בזה הפגם של יעקב שמנע ממנו התשובה ע"י לקיחת הברכות, וע"כ היה ג"כ ראוי שיתן לו את דינה להחזירו למוטב מאותו טעם עצמו ששלח אליו הדורון, וע"כ נענש יעקב על שמנע ממנו את דינה, אבל אין בזה ללמד על הכלל, שודאי א"צ להנשא לרשע כדי להחזירו למוטב, ורק אצל יעקב היה תביעה ע"ז כנ"ל.

וחז"ל למדו דבר זה, שהאומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, ממה שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי, וי"ל לפי מה שביארנו

במק"א, שאסתר המלכה היא נשמה השייכת אל השבת אבדה, ונרמז בראשי תיבות ה"א אסתר ב"ת ד'ודו שהם אותיות אבד"ה, וכן במה שאמרה אסתר על נפשה וכאשר אבדתי אבדתי, אסתר המלכ"ה גימ' והשבות"ו ל"ו.

ומעתה, דייקא אסתר, שהיא נשמת השבת אבדה, היא שורש הלכה זו של האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, לפי שהלכה זו שייכת אל ענין השבת אבדה, שענינם הוא השיבה אל השורש.

והנה חנוכה ופורים הם מועדי חול, והוא מענין השבת אבדה, כי ימי החול הם בחי' רה"ר ומועדי חול משיבים האבדות מרה"ר לרה"י, כי כל כח הסטר"א (בחינת רה"ר) הוא במה שגנבה ניצוצות קדושות ששייכות לרה"י והם שם אצלה בשביה, ולכן נרמז בתיבות מנח"ה ישיב"ו בגימ' חנוכה ופורים, שהם זמני חול השבים מרה"ר לרה"י ביחד עם הנשמות המכוונות להם.

ובזוה"ק איתא עה"פ אלה מועדי ה' דקאי על חנוכה ופורים, ויש לרמז לפי הנ"ל כי אל"ה מועד"י חו"ה בגימ' כ"י לחו"ה המלוכה, הרומז שלעתיד ישפטו את הר עשו להשיב כל הנשמות העשוקות שתחת ידו אל תחת מלכותו של הקב"ה.

פרשת וישלח תשס"ב

אסתר תיקן הטא לשה"ר – להיות כל ישראל באחדות

לבוא אל המלך מלכו של עולם. וזהו שרמז הפסוק ותלקח אסתר בחודש טבת, שע"י תיקון האחדות כנ"ל בבחינת לאת"י (צירוף של חודש טבת גדלי לד' אתי ונרוממה שמו יחדו), ובבחינת יחדי"ו, מיד נלקחים אל המלך. "ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים", שחשוב בעיני הקב"ה יותר מצדיקים שבדורות הקודמים ששכחו מלבם על עניני עוה"ז... "ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות", היינו הצדיקים שהיה לבם קרקע בתולה לפני הקב"ה.

פרשת ויחי תשמ"ז

ואמה"כ (אסתר ב) "ותלקח אסתר אל המלך בחדש העשירי הוא חודש טבת. ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים וגו'". והנה אסתר הוא כינוי לכנסת ישראל בעיקבתא דמשיחא בזמן הסתר פנים. ואסתר הוא בגימ' לשו"ן הר"ע. שזהו התיקון בעיקבתא דמשיחא לתקן פגם הלשון ולהיות באחדות עם כל ישראל כמו שאמרה אסתר "לך כנוס את כל היהודים". היפך ממה שאמר המן "ישנו עם אחד מפורז ומפורד". וכתוב בגמ' לית מאן דידע לישנא בישא כהמן. ובזכות זה לבד ראויים ישראל

בני בניו של המן

חלקי הקדושה אשר נתבררו אח"כ והיו מבני בניו של המן. וע"כ כ"ל הנחשלים בגימ' בנ"ח ש"ל המ"ן, והם היו אותם הגלגולים בצאנו של עמלק כנ"ל שרצה שאול לתקנם ולהחזירם לקדושה. וע"כ מיט"ב הצא"ן בגימ' אד"ר ב' כי בהם נתגלגלו נשמות הנחשלים שהם נשמות של אדר ב' כנ"ל.

פרשת ויקרא תשנ"ב

והנה אי' בירושלמי שהנס של פורים היה באדר שני. וגם אי' במד' אצל מלחמת עמלק שכ' בחר לנו אנשים, שנולדו באדר שני. וכבר ביארנו בזה כי הנחשלים שנפלטו מן המחנה הם נשמות השייכים לאדר שני שהוא החדש העומד מחוץ לסדר חדשי השנה, ובהם התגרה עמלק ללחום. וי"ל שאלה הנחשלים ששלט בהם והרגם לקח נשמות אלה בשביה ומהם הגיע לו

מלחמת עמלק ע"י לימוד התורה

שקבלו התורה מאהבה, וליהודים היתה אורה זו תורה כדחז"ל, וע"כ אור"ה בגימ' ז' אד"ר יום לידת משה שבו נתמלא הבית כולו אורה מאור שנא' בו כי טוב.

***

והמפרשים העירו בענין מצות קריאת פרשת זכור, שלפי המובא שיכולים לצאת בקריאת ויבוא עמלק שבפורים למה אם כן צריך לקרות שניהם. וי"ל הענין כי יצרו של אדם מתחדש בכל יום, והיצה"ר של היום אינו היצה"ר של אתמול, וע"כ צריך להכין נגדו כלי קרב בכל יום מחדש, ובכל דור ודור הוא בא מחדש ולכן אמה"כ ויבא עמלק בוי"ו מוסיף, שחוזר ובא עוה"פ מחדש בכל דור ודור, וע"כ ניתנה מצות הקריאה של פ' זכור לקראה מתוך הספר שלא כשאר קריאות אפי' החשובות שלא בא החיוב לקראם בספר כגון פרשת ק"ש, אך זה בשביל שצורת מצוה זו נקבעה דוקא שתהא בבחי' לימוד התורה ולא כמצוה קיומית בלבד. ולדברי החת"ס הברכה על התורה מלפניה ומאחריה היא חלק מהמצוה וצריך שיהא בה כוונת שומע ומשמיע לצאת. וזה מפני שקריאת הפרשה היא לשם תלמוד תורה ושייכת בה ברכת התורה ולא ע"ד שמובא בפוסקים שמותר לומר פסוקים קודם ברכה"ת אם אומרם לשם תחנונים או בשעת הדחק כשהשעה עוברת, יכולים לקרות ק"ש בלא ברכה"ת דאין המצוה לשם ת"ת. אבל פ' זכור צורת המצוה היא

ונסיונות האלו של מקדש הסט"א אינם דוקא בעניני אמונות טפלות שההמון נמשך אחריהם, אלא גם בדרכו הפרטי של כל אחד ואחד ימצא שאפי' אנשים כשרים יזניחו איזה חלק ממצוות התורה באופן קבוע או בדברים שבין אדם למקום או בדברים שבין אדם לחבירו כאן משא ומתן באמונה, וקובעים במחשבתם שענין מסויים הזה אינו בשבילם. וזהו מדרכי הסט"א המפרדת בין הדבקים לבלתי לכת אחרי כל מצות ה' ורק לאחוז חלק מהם. והגם כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא והאדם נכשל לפעמים בענינים שונים, אך מ"מ אסור להיות נמכר לשקר קבוע, ומזה צריך לזהר מאד.

ולהנצל מפיתויים הכוזבים של הסט"א העצה היחידה היא ע"י ריבוי בקביעת עתים לתורה, וע"י כח התורה יכולים לצאת אפי' משער הנון שבטומאה כמ"ש האוחה"ק, וע"י העסק בתורה יבוא משה רבינו לגאלנו כמ"ש ג"כ האוחה"ק, שמשה רבינו הוא הגואל העתיד שיתלבש עם נשמת דוד המלך להיות נשמת משיח, וכ"ז שישראל בטלים מן התורה אין חפצו לגאול אותם כי אינו חפץ בעם בטלנין מן התורה, וע"ד שכ' עוד האוחה"ק שארץ ישראל אין חפצה כי אם בלומדי התורה.

ולכן החושק לזכות לסיוע של בחי' משה בפרט בז' אדר שהוא יום לידת משה, צריך לקבל עליו להחזיק בלימוד התורה, וכל קוטב הפורים סובב על ענין קימו וקבלו היהודים וגו',

באופן של לימוד התורה מתוך הספר כדי להכניע כוחו של עמלק בכח התורה שכל כוחו היה ע"י שרפו ידיהם מדברי תורה, ואין

מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה.

פרשת תרומה תש"ב

עשרת בני המן

ולכך בפורים מאבדים עשרת בני המן שהם עשר המדרגות שבקליפה. וכן בפסח

מאבדים עשרת פתיתי החמץ שבם עשרה המדרגות שבקליפה.

פרשת מצורע תשנ"ב

המן צורר "כל" היהודים

והנה בסוף המגילה בפעם האחרונה שנזכר שמו של המן כתוב כי המן בן המדתא האגגי צורר כ"ל היהודים, וזהו תואר חדש שלא נזכר בכל המגילה.

וי"ל הענין בזה, כי בחי' המן הוא כח הטומאה בכל דור ודור, והכל כלול במגילה, ופעם האחרון שנזכר שמו של המן מכוון לתקופת עיקבתא דמשיחא שאז תוקף הטומאה בשער החמשים, לעומת בחי' הכתר בחי' כל ישראל, וכנ"ל מדברי הנועם אלימלך שהוא העולם שמוששים בו כל נשמות ישראל ונעשים אחד, וע"ז נאמר צר"ר כ"ל היהודים בגימ' שע"ר נ', שאז עומד המן כנגד בחי' כל היהודים.

אך לעומת זה נאמר כי האיש מרדכי הולך וגדול, להתגבר נגד תוקף טומאת המן, כ"י האי"ש מרדכ"י בגימ' שע"ר נ'.

ועכשיו אנו בזמן תוקף שער ה' דקליפה, ולכן לעומת זאת הפורים הבעל"ט הוא נפלא

ביותר, שמדריגת הפורים היא לפי כמה שצריכים, ובזמן כזה שיש צורך לנפלאות גדולות, נותנים מן השמים פורים גדול יותר.

ושנה זו היא פרי"ם תשס"ב בגימ' אש"ר המל"ך חפ"ץ ביקר"ו, ומורה על בחי' הרצון העליון שאין טעם ברצון אלא מפני שכך חפץ המלך. ועוד הוא בגימ' אבו"א א"ל המל"ך אש"ר ל"א כד"ת, ומורה על בחי' שזוכים ישראל אפילו במדריגה כזו כאשר הם באים שלא כדת, לפי שאינם באים מצד המע"ט אלא מצד הרצון העליון.

ובספה"ק הובא על חדש אד"ר שהוא ר"ת ר'עוא ד'רעוין א'שתכח, שכל החדש הוא בבחי' רעו"ד, וביתר שאת בשעת רעו"ד של שבת מברכים אדר, שהוא עת השלמת תיקון שובבי"ם.

ויה"ר שנזכה שיקויים ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר.

פרשת משפטים תשס"ב

המן רצה לבטל קבלת עומ"ש של ישראל

וזהו פתשגן המגילה שתחילתה ויהי בימי אחשורש וגו' ודחז"ל דקאי על הקב"ה שהאחרית וראשית שלו נוט' של אחשורש, ורמז הכ' על קבלת מלכותו ית' בק"ש שמקיימין ישראל בראשית ואחרית. ואמר – הוא אחשורש המולך מהודו ועד כוש – רומז לכללות ישראל מראשיהם הנקראים הודו עד השפלים ביותר שנקראים כוש, שבכולם נמשכת קבלת מלכות שמים – שבע ועשרים

ומאה מדינה – רומז על שבע מצות, ושני הראשונות שעל גביהם, ולמעלה מהם נקודת הראשית הנקראת מאה, ומריש כל דרגין עד סוף כל דרגין קיימת מלכותו ית'.

והמן הוא היפך של ק"ש ויחוד שמו ית', שהוא ע"ז כדאי' שעשה עצמו אלוה והוא ביקש לעקור ק"ש שישאל קורין וע"כ בקש לתלות את מרדכי מיד בבוקר טרם שיקרא ק"ש כמ"ש במד', וע"כ תיבות ובבקר אמ"ר למל"ך ויתל"ו

את הטוב שבאחריתן של ישראל, וע"כ מצינו בהגדה במעשה שישבו התנאים בבני ברק שבאו תלמידיהם ואמרו רבותינו הגיע זמן ק"ש של שחרית, כי הם היו בני בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק. ע"כ היו מדקדקין ביותר במצות ק"ש אשר המן רצה לבטל. ומיניה וביה שדי ביה נרגא שבני בניו הקפידו ביותר בדקדוקי ק"ש אשר לפי המבואר בפוסקים עיקר מצותה מיד בהגיע זמנה בשחרית, וע"כ זרזו את רבותיהם ואמרו הגיע זמן ק"ש של שחרית. ומעשה זאת בבני ברק הי' בפסח באותו יום שהמן רצה לבטל ק"ש.

סעודת אסתר תשנ"א

בגים' בקריא"ת שמ"ע, והוא קטרג על ישראל בחטא ע"ז שהשתחוו לצלם, ובקש לבטל את ראשיתן של ישראל כנ"ל כי עמלק מתנשא בעצמו שהוא ראשית גויים, ולכך מצינו שמלחמת עמלק היתה דייקא עם הנחשלים שהם האחרית של ישראל שהם שבט דן המאסף לכל המחנות שנפלטו מהענן, ובהם נמצא חטא ע"ז בפסל מיכה וכן אח"כ בעגלי ירבעם שהיה בחלקו של דן. אמנם הרי אחז"ל מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, שהיה בהמן ניצוצות קדושות דייקא משבט דן שהם אחריתן של ישראל כפי המבואר בספר יהושע (י"ט-מ"ה) שהעיר בני ברק היא בחלק דן, ובני בניו של המן למדו תורה בבני ברק דייקא לברר

קליפת עמלק והמן להכחיש האמונה

ועל פרעה ועל מצרים, כי קליפת המן שהוא עמלק הוא ענין אחד עם קליפת מצרים, שהם קליפת הכפירה.

ולכן כמו שפרעה אחר ראותו כל הנפלאות רדף אחר בני ישראל ולא התפעל מכל אשר ראו עיניו, כן עמלק אף אחר שנבהלו אלופי אדום התחזק לבוא להלחם בישראל.

ומפלת המן היתה דייקא בפסח, שאז הוא זמן חיזוק האמונה, לעומת המן המנגד להאמונה, וכמ"ש רש"י עה"פ מה תצעק אלי, כדאי היא האמונה שהאמינו כי וזכות אבותיהם שתעמוד להם. ומובא רמז לכך בהגדת אור שמחה (להרה"ק מבארניב), מ"ה תצעק אלי בגימ' אברהם יצחק יעקב ואמונה.

פרשת בשלח תש"ס

והנה, קליפת עמלק ענינו להכחיש את האמונה, ומובא בספה"ק עמלק בגימ' ספ"ק, שהוא עומד להכניס ספיקות אמונה בישראל, קליפת אשר קרך, לתלות הכל במקרה ח"ו.

ועד"ז המן, שהוא מזרע עמלק, נאמר אצלו ויספר המן את כל אשר קרהו, ואמרו חז"ל ע"ז במדרש, קרהו בן בנו של קרהו, היינו עמלק שנאמר בו אשר קרך, והמן ביקש להתגבר בכח חמשים שערי טומאה, ולכן עשה עץ גבוה חמשים אמה.

ושמו המ"ן הוא מלשון מהימנותא, כי הוא המנגד להאמונה [ע"ד המובא שנח"ש גימ' משי"ח כי הוא המנגד]. והנה המ"ן במילואו הוא ה'א מ'מ נ'ון, ונמצא שאותיות הנעלם של שמו הוא אמו"ן, והיא שמו של שר מצרים, כמ"ש בהפטרות פ' בא, הנני פוקד על אמון מנא

המן קליפה גדולה של אפיקורסות

הנו"ן של טומאה. ולכן עשה עץ דוקא חמשים אמה, כי שם שורשו בשער החמשים, ובכח זה של אפיקורסות רצה לכולות שונא"י. ובזה יובן שמפלת המן הי' צריך להיות דוקא בפסח ודוקא בעץ חמשים, שהרי בפסח הוא הזמן שזכו ישראל לשער החמשים של אמונה, ואוכלים

והנה המן הי' קליפה גדולה של אפיקורסות, שהרי איתא במדרש ויספר להם המן את כל אשר קרהו, שהוא מלשון מקרה, מלשון אשר קרך בדרך. כלומר שכפר בהשגחה פרטית ולא האמין שאין מקרה בעולם כלל. עיין רמב"ן סוף פ' בא. וקליפה כזו, יונקת משער

צום לשלוש, כל שלשה ימים צמו לעורר זכות שלשה אבות. ראש מבית רשע מחצת בעץ חמשים בפסח. ולכן זכתה להתנגד בכוחה הגדול של אמונה (ויהי אומ"ן את הדס"ה), ונלחמה ונצחה את המן שורש הכפירה. האותיות של המילוי של המן (ה"א מ"מ נו"נ) הם אומ"ן. והוא מאותו הקליפה של פרעה מלך מצרים, שהשר שלהם נקרא אמו"ן שר של מצרים (אמון מנא) כדאיתא בירמי' מ"ו (הפסרת פ' בא) והוא החליפה של אמ"ן מנ"א שמנגד נגד אמונה. ופרעה והמן בחדא מחתא בענין זה. שביעי של פסח

מיכלא דמהימנותא וקובעים האמונה בבניהם ע"י מצות סיפור יצי"מ וכו', ע"י הכח של וחמושים עלו בני מארמ"צ. ולכן נקרא שמו המ"ן מלשון מהימנות"א, כי הוא זלעז"ז המנגד לאמונה (וכמו נח"ש משי"ח כידוע). [וכו'] [וזהו שאומרים בפזמון אמץ גבורתך בליל ב' דפסח אומרים קהל כינסה הדסה צום לשלש בפסח, ראש מבית רשע מחצת בעץ חמשים בפסח. וצריך ביאור. וי"ל הכוונה בזה] "קהל כינסה הדסה", שהיא ע"י תפלתה וזכותה התנגדה להמן קליפת הכפירה רח"ל, ע"י כח ירושת אבות שהיא אמונה. ולכן נקראת הדס"ה.

מפלת המן ע"י סוד היובל – עץ חמישים

והוא מובן מטעם הנ"ל כי לפי שמקום זה הוא מבחי' שער החמשים לכן אין בו שליטת החמץ. ויש לרמוז הר"י ארר"ט בגימ' שע"ר הנ'. אך באמת אדרבא ע"י עץ זה היתה מפלתו של המן. כי מרדכי הוא מסוד היובל והכניע את המן ותלו אותו על עץ חמישים של תיבת נח. כי המן אין לו שייכות עם בחי' היובל. ואדרבא הוא בחי' החמץ של העולם, והוא היה עבדו של מרדכי כמ"ש חז"ל והוא כבחי' חם שנתקלל להיות עבד. ולכן ארר"ט כנע"ן בגימ' המ"ן ב"ן המדת"א. ורבן גמליאל שהיה אדונו של טבי שהיה מזרע יהודה והיה מנשיאי א"י שנתקיים בהם לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו, הוא בחי' מרדכי מסטרא דחירות ולכן רב"ן גמליאל בגימ' אי"ש יהודי הי"ה. זוה"מ סוכות תשס"ד

איתא בתרגום יונתן למגילת אסתר שהעץ חמישים אמה שהכין המן לקח אותה מתיבת נח שהיתה על הרי אררט שהיה חמישים אמה רחבה. ובתרגו"י עה"כ תבת עצי גופר, שהלך נח להרי אררט ומשם לקח העצים. וכן – ותנח התבה על הרי אררט, ששבה ממקום שלוקחה משם. והענין בזה כמ"ש בעל היכל הברכה בפירושו על מגילת אסתר שהמן ביקש להתמודד עם מרדכי בכח שער החמישים, ולכן השתמש בעץ חמשים אמה של התיבה שהיתה מבחי' שער החמישים כנ"ל, ע"כ. וזה ג"כ הענין שנטל אותה מהרי אררט שהוא המקום של סוד שער החמשים. וכדאיתא בגמ' (פסחים ו) שהמקדש אשה משש שעות ולמעלה אפי' בחטי קורדניתא אין חוששין לקידושיו. ופירש"י שהם חטים מהרי אררט וקשים הם להחמיץ.

בית המן ניתן לאסתר – ונבנה ברכושו הביהמ"ק

עפ"י המדרש שהמן מצא אוצרות של ביהמ"ק. וא"כ כל מה שהיה ברשותו של המן היה מקודש בקדושת ביהמ"ק. ואף אם נאמר כסברת הגמ' (ע"ז נב) שנתחללה הקדושה ע"י שבאו בה פריצים וחללוה. אין זה אלא סילוק מדריגת הקדושה. אבל הא חזינן דאכתי נשאר בהם רושם הקדושה. שהרי אמרו שם בגמ'

והנה מובא במפורשים בטעם מ"ש במגילה ובבבא לא שלחו את ידם. שהוא כדי לתקן חטאו של שאול המלך שלקח משלל עמלק. והקשה ע"ז השם משמואל שא"כ היאך קבלה אסתר את בית המן ולהשתמש ברכושו עבור בנין ביהמ"ק. עיי"ש. ונראה ששתי תשובות בדבר.

דלאו אורח ארעא לאשתמושי בהו. וכן מתבאר ממה שנענשו בלשצאר ואחשורוש על שהשתמשו בכלי ביהמ"ק. וא"כ שפיר השתמשה אסתר ברכוש שהיה ברשות המן לצורך בנין ביהמ"ק.

ובאופן אחר י"ל בפשטות עפ"י שאחז"ל שהמן היה עבדו של מרדכי. והרי כל מה שקנה עבד קנה רבו. וא"כ כל רכושו של המן שייך למרדכי.

פרשת משפטים תשס"ד

ממוכן זה המן – ממוכן, כלום הכינו שלחן לפניך

ששמו גופא נוט' כרים בני שנה וכו'. אבל ממוכן ששמו מרמז על הכנה, מנא להו דקאי על השלחן, הלוא מצי קאי גם על שאר העבודות שצריכין הכנה.

וי"ל, כי השלחן יש בו הוראה אל מעלת חשיבות ההכנה לעבודה, כי צריכים להתכונן בהכנה דרבה לפני כל מצוה ולא ליפול לתוכה פתאום בלא הכנה. ובכל בוקר נוטלים ידיים כדי להתקדש ולהתכונן לעבודה, ולפני התפלה עוסקים בכל אופני ההכנה, ומה גם כשהשי"ת עוזר שזוכים ללמוד דף גמ' לפני התפלה. וכן לפני ברהמ"ז נוטלים מים אחרונים כדי לקיים "והתקדשתם והייתם קדושים", ואומרים הנני מוכן ומזומן. וכן לכל מצוה כתק"ש ומגילה ועוד, מתכוננים בהכנה להיות מוכשר ומוכן לקיים המצוות. וכזאת היתה עבודת השלחן, שאין בה כלל עבודה מיוחדת כמו שאר כלי המשכן [שהמנורה מיוחדת לעבודת ההדלקה, והמזבח מיוחד לזריקה ולהקטרה, וכן כולם]. אבל השלחן, אין שום עבודה עליה, שכולה רק משמשת לצורך הכנת הלחם משבוע לשבוע כדי שאח"כ יקחו הלבונה ויקטירו על המזבח, ואדרבא שם היא עבודתה. ואח"כ יקחו הכהנים את הלחם ויאכלוהו, והשלחן רק לערוך המאכלים ע"ג כדי להכניסו לסעודה. ומטעם זה נקרא שמה על שם ההכנה, כי זה כל עבודתה. וכן ממוכן שדרשו חז"ל הוא ממוכן לפורענות, וע"י עצה זו שאמר ממוכן לפני המלך והשרים לתלות את ושת, זו היא הכנה לאסתר שתכנס למלכות, והוא המן ממוכן ע"י לפורענות.

פרשת תרומה

בגמ' (מגילה יב:) דרשו עה"פ "והקרוב אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש", א"ר לוי כל פסוק זה על שום קרבנות נאמר: כרשנא אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך. שתר כלום הקריבו לפניך שתי תורין. אדמתא כלום בנו לפניך מזבח אדמה. תרשיש כלום שימשו לפניך בבגדי כהונה דכתיב בהו "תרשיש שהם וישפה". מרס כלום מירסו בדם לפניך. מרסנא כלם מירסו במנחות לפניך. ממוכן כלום הכינו שלחן לפניך, ע"כ. והנה אחז"ל שממוכן זה המן. ויל"ד למה נרמז דוקא בשמו ענין עריכת לחם הפנים על השלחן. ויתבאר ע"פ המובא בספה"ק (עין קהלת יעקב ערך המן) שהמן הוא הנחש הקדמוני שהי' המסית הראשון לעבור את פי ה' באכילת איסור של עץ הדעת, והוא הסית ג"כ שיאכלו ישראל מסעודתו של אותו רשע. ודבר זה מרומז ג"כ בדברי הגמ' שדרשו: המן מן התורה מנין, שנא' "המן העץ וגו'" הרי ששמו מושרש בתורה אצל חטא עץ הדעת.

והנה לחם הפנים הוא הניגוד לחטא עץ הדעת כמו שנתבאר, שבו אין תערוכת הרע הגורם לקנס המיתה. ולכן א"ש ששמו של המן [שהוא הנחש המסית לעץ הדעת] עורר את הניגוד אליו שהוא ענין הכנת לחה"פ על השלחן, ע"ד שכל השמות שם עוררו דברים המנוגדים להם.

אמנם צ"ב מה שנרמז ענין השלחן בשם הכנה שלא כדרך שאר הדברים הנזכרים שם ששם רמזו במפורש. כי כל רואי פני המלך שם מרמז על איזה עבודה, כגון כרשנא,

ממוכן זה המן – כלום הכינו שלחן לפניך

אין שולט עליהם הזמן, ואפי' כשנתרחקו הדורות הרבה מהאבות מ"מ עדיין הם חס כביום הלקחו, ויש בהם לחלוחית האבות, וגם חיבת הקב"ה להם לא בטלה. וכמו דאי' בגמ' שהיו מגביהין השלחן ברגלים לבנ"י ואמרו ראו חיבתכם לפני המקום, כי הי"ב שבטים הם כנגד י"ב צירופי שם הוי' וכמו שא"א למחוק א' מהי"ב צירופים כן אי אפשר לשום שבט לימחק ולאבוד חיותו אפי' כשהוא במצב ירוד כמדומה, מ"מ עדיין זיק האבות בו וגם חיבתו של מקום לא בטלה ממנו, וזהו היפך טענה של המן שהם ישנים מן המצוות, ולכן דוקא בשמו מרומז טענה זו של "כלום הכינו לחם הפנים", בבחי' מני' ובי' שדי בי' נרגא.

וזה הראה הנס של פורים שישראל באיזה מצב שהם עדיין חביבותי' גבן ואין הזמן שולט עליהם ואין האהבה בינם ובין הקב"ה מתישן, ואדרבה אפי' בשעה שהם חוטאים גם אז לא זו מחבבן, כמ"ש החת"ס שבאותו זמן גופא שחטאו ונהנו מסעודתו של אחשוורוש הרשע באותו זמן גופא כבר הכין הקב"ה את הישועה וסילק את ושתי. וזהו ענינו של פורים שבו מתגלה גודל האהבה שבין ישראל למקום למעלה מהזמן והשכל, עד דלא ידע.

ל"ג בעומר

במס' מגילה דרשו על שמות הסריסים רואי פני המלך כרשנא שתר וכו', שכולם הם המלצות שהמליצו בשביל ישראל, כלום הקריבו (העכו"ם) לפניך כרים בני שנה (כרשנא) וכו', ועל ממוכן דרשו כלום הכינו לפניך לחם הפנים. והנה ממוכן זה המן ולמה דוקא בשמו מרומז טענה זו, וגם למה נקט דוקא לחם הפנים ולא קטורת או הדלקת המנורה שהכינו ישראל לפני ד'.

רק הענין הוא שהמן טען, ישנו עם אחד, ולית מאן דידע לישנא בישא כהמן, כי המן טען שאה"נ האבות הקדושים ובניהם עבדו את ד' כדבעי, אבל עתה כבר נתישנו ישראל, וישנים הם מן המצוות, והמצוות נתישנו ונזדקנו אצלם ומקיימים אותם בלי חיות, ואין בהם עוד לחלוחית. (וכן עשה זקנו עמלק "אשר קרך בדרך" שהטיל קרירות בעבודת ישראל ויזנב בך כל הנחשלים). וע"ז בא מצות לחם הפנים להראות היפך זה, כי הוא י"ב חלות כנגד י"ב שבטים המכוונים כנגד י"ב צירופי הוי', והיו עורכים אותה ביום השבת וכשהסירו החלות לשבת הבא נעשה בהן נס שהיו חס כיום הלקחו, שעדיין היו חמים ממש כמו שיצאו אז מן התנור, ואע"פ שע"פ טבע הי' צריך הזמן לשלוט עליהן והיו צריכין להתישן ולהתעפש מ"מ לא נעשה ככה. וזה מראה שכלל ישראל

זמן תליית המן

ככרי כספא דידי. ע"כ. ובמד"ר אסתר (פר' י"ד) אי' שהיו עוסקין בהלכות מצות העומר שהרי אותו היום הי' ט"ז בניסן אשר בזמן המקדש היו מקריבין אז את העומר. והראה להמן מה שהיו קומצין מן העומר וע"ז אמר המן שזה ידחה עשרת אלפים ככר שלו, ומעתה כיון דבגמ' לא הזכירו כלל מענין העומר אלא סתם מי שמנדב מנחה מייתי קומץ, הי' נראה לכאו' דהגמ' נקט דלא היה אז ט"ז בניסן כ"א למחרתו. אכן רש"י בעצמו פי' שם בגמ' שהיה דורש בענינו של יום כי היה אז יום תנופת העומר. וא"כ הדרא

מבואר במד"ר שהיו ג' ימי התענית ביום י"ג י"ד וט"ו בניסן. אכן רש"י במגילת אסתר וכן במס' מגילה דף ט"ו. פי' שהיו ב"ד ט"ו וט"ז. ובערב שאחר יום ט"ז נתלה המן. ולכאו' תמוה למה יחלוק רש"י על המבואר במדרש. ולכאו' אפ"ל סמך לדברי רש"י מהא דאי' במגילה (דף טז.) שמצא המן את מרדכי עם תלמידיו עוסק בהל' קמיצה ושאלו המן במאי עסקיתו וא"ל בזמן שביהמ"ק קיים מאן דמנדב מנחה מייתי מלא קומציה דסולתא ומתכפר לי' א"ל אתא מלי קומצא דידכו ודחי עשרה אלפי

מזה בדברי הנביאים, א"כ מי שמפקפק על הגאולה הלז הרי כופר בעיקר האמנת התורה והאמנת הנביאים עכ"ל. ולפ"ז בענינו צ"ב מה טענה אסתר אם אין ישראל למה פסח, ואיזה הצדקה יש בזה לבטל את מצות הפסח.

אכן נראה ברור בעז"ה דהנה תרי"ג מצוות התורה נחלקו בג' חלקים והם עדות חוקים ומשפטים. יש מצוות שהם עדות כמו השבת עדות על בריאת שמים וארץ, וכן מצות הפסח והמצה הם עדות על המבואר בתורה שהבטיחנו הקב"ה והוצאתי אתכם והצלתי אתכם וגאלתי אתכם ולקחתי אתכם. והבאתי אתכם אל הארץ וגו' ונתתי אותה לכם מורשה, וע"י שמירת חג הפסח ככל משפטו וחוקתו אנו מעידים על היעודים שהבטיחנו השי"ת אז. וכ' החת"ס שם בפ' וארא שחז"ל תקנו ד' כוסות על ד' לשונות הראשונות של גאולה, אבל עדיין ישנם ב' לשונות של גאולה שהם והבאתי אתכם, ונתתי אותה לכם, שעדיין לא נתקיימו עוד, ואולי לעתיד לבוא יתוספו עוד ב' כוסות נגד ב' גאולות הנ"ל ע"כ.

ומעתה כשנחתמה הגזירה בימי מרדכי ואסתר על ישראל לכלותם ח"ו. כדאי במד' שנודע למרדכי ע"י אליהו שהגזירה היתה חתומה בטיט. הנה אף שיש קושיא גדולה בדבר דהיאך יתכן שכלל ישראל יאכל ויכלה ח"ו, מ"מ אין להרהר מחמת קושיות שלכל קושיה יש למצוא תירוצים.

וכן היה בנסיון העקידה שא"ל הקב"ה להקריב את יצחק ואף שהקב"ה בעצמו א"ל כי ביצחק יקרא לך זרע. ולא היה מהרהר כלום אחר דברי הקב"ה. ואמנם בכל זאת מצות פסח שהם עדות על היעודים שנאמרו לכלל ישראל לא שייך עדות זו לעת כזאת. שהרי העדות מזוייפת מתוכה וכמעיד עדות שקר ח"ו. ואם אוכלים מצה לעת כזאת, אין זו מצה כלום ואי אפשר לברך עליה ברכת אכילת מצה. וזה כוונת אסתר שאם אין ישראל למה פסח, שהרי כל עצמו של הפסח אינו אלא עדות על קיום היעודים הנ"ל ואם אין ישראל הגם שאין להרהר כלום, אבל מ"מ עדות אין כאן שהרי עדות שקר

קושיא לדוכתי' למה נטה רש"י מדברי המדרש, ועכ"פ לשיטת רש"י נמצא שסעודת אסתר ראויה להיות היום ב"ז בניסן.

אחז"ל (מגילה י"ב) שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל שבאותו הדור כלי' וכו'. וצ"ב מאין ידעו בפשיטות שאכן נתחייבו כליה. ואולי לא היה רק ענין של פחד כהנפת רצועה בלבד.

והנה דרשו חז"ל עה"פ ויעבור מרדכי שהעביר יו"ט ראשון של פסח בתענית. וצ"ב היאך עקרו המצוה המחוייבת מדאו' בערב תאכלו מצות. ובמד' (פר' ח' ז') אי' ששלח מרדכי לאסתר והרי בהם יום ראשון של פסח, אמרה לו זקן שבישראל אם אין ישראל למה הוא הפסח. מיד שמע מרדכי והודה לדבריה ע"כ. ולכאו' צ"ב מה תשובה היא זו שאם אין ישראל למה פסח, וכי מוטלים עלינו מצוות התורה רק באופן כשהקב"ה עושה לנו הטוב בעינינו, והלא משועבדים אנו לעשות רצונו ולעבדו בכל אופן ואופן. כמ"ש בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. ודחז"ל בכל נפשך אפי' נוטל את נפשך – ובכל מאדך בכל מדה ומדה שמודד לך. וכל זמן שישראל קיימים מוטל עליהם לקיים מצות הפסח, וע"ד שכ' החתם סופר בתשו' (חיי"ד שני"ז) בענין הויכוח אם יש י"ג עיקרים כהרמב"ם או רק ג' עיקרים כדעת העקרים שהם מציאות ה' ותורה מן השמים ושכר ועונש. וכ' שם החת"ס וז"ל אך א"א לי בשום אופן להאמין שתהיה גאולתינו א' מעיקרי הדת ושאם יפול היסוד תפול החומה חלילה, ושנאמר אלו היה ח"ו חטאינו גורמים שיגרש אותנו גירוש עולם וכדס"ל לר"ע בעשרת השבטים שהם נדחים לעולם. המפני זה רשאים הם לפרוק עומ"ש או לשנות קוצו של יו"ד אפי' מדברי רבנן חלילה, אנחנו לא נעבוד ה' לאכול פרי הארץ ולשבוע מטובה, לעשות רצונך אלקי חפצתי, ועכ"פ ועל כל אופן עבדי ה' אנחנו. יעשה עמנו כרצונו וחפצו ואין זה עיקר ולא יסוד לבנות עליו שום בנין. אך כיון שעיקר יסוד הכל להאמין בתורה ובנביאים ושם נאמר גאולתינו האחרונה בפ' נצבים ובפ' האזינו כמ"ש רמב"ן שם והרבה

קיים הוא רק בגלל הישועה שנעשית אז דאל"ה אין פסח כנ"ל.

נחזור להנ"ל בענין בחי' היובל המופיע בפסח, כבר אמרנו בענין שהוסיף משה יום א' מדעתו, כי בחי' היובל הוא מעולם השמיני שהוא למעלה מן הזמן וע"כ היה יכול משה להוסיף יום א' כי יום החמשים שהוא בחי' היובל אינו משועבד לחשבון הנמסר בידינו. וכן מה"ט אין ברור אצלנו יום מתן תורתנו ונחלקו בו תנאי אם היה בו' סיון או בו' בסיון כי הוא מבחי' היובל שהוא למעלה מן הזמן, וכיוצא"ב תליית המן שנתלה על עץ גבוה חמישים אמה שהוא מבחי' היובל שהוא למעלה מן הזמן. ע"כ אין הדבר ברור באיזה יום היה אי בט"ז בניסן או ביי"ז בו.

סעודת אסתר

הוא חלילה. וגם כתיב ואותנו הוציא משם למען הביא אותנו אל הארץ אשר נשבע לאבותינו וזה עדיין לא נתקיימה לעולם שהרי עדיין לא זכינו לארץ קניי קניזי וקדמוני שנשבע לאבותינו. ומרדכי שהיה נביא וידע שאכן נחתמה גזירת כליה על ישראל ח"ו קבל את דברי אסתר שלא שייך לקיים את עדות הפסח כעת וע"כ העביר יו"ט ראשון של פסח בתענית.

ועתה יפה שאלו תלמידיו של רש"י מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה, כי הנה מוכרח הדבר שאכן היתה גזירת כלי' דאל"כ היאך הותר למרדכי להעביר את הפסח בתענית וע"כ שאכן נחתמה גזירת כלי' ולכן לא היה שייך לשמור אז את הפסח דהוה עדות שקר כנ"ל. ומעתה נכון וראוי הוא לעשות גם בפסח זכר לסעודת אסתר כי עצמותו של חג הפסח

מה שמבואר בפרדר"א שהמן נתלה ביי"ז ניסן

קרבנות נאמר, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה וכו', ממוכן, כלום הכינו שלחן לפניך.

והחת"ס מבאר ששמות השרים נזדמנו להיות כעין באופן הקרבנות, שיתעורר עי"ז זכותם של ישראל ע"י המלאכים, אמנם צ"ב.

עוד דרשו שם בגמ' ממוכן זה המן, ונקרא ממוכן ע"ש שהוא מוכן לפורענות. וצ"ב מה שהמן דייקא מוכן לפורענות טפי משאר רשעים כגון פרעה וסנחריב ונבוכדנצר שקבלו פורענותם. בסוף פרשת אמור אחר פרשת לחם הפנים נאמר פרשת המגדף, ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי וגו', וברש"י הביא דחז"ל מהיכן יצא, מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום או שמא פת צוננת של ט' ימים בתמיה, וכו'. והנה אמר הכתוב וינצו במחנה, ופירש"י שהיו מריבים על עסקי מחנה, שבא ליטע אהלו בשבט דן ולא הניחו אותו. וצ"ב שייכות מריבה זו עם לגלוג על לחם הפנים.

וביאור הענין כי הנה אמו של המגדף היתה שלומית בת דברי למטה דן, ולכן בא

בשנה זו לא קיימנו סעודת אסתר ביום ב' של פסח כנהוג, כי היה ערב שבת, ומ"מ בפרדר"א איתא שהמן נתלה ביי"ז ניסן. ואפשר שמשום זה פירש רש"י בגמרא (במס' מגילה טז) שאמר מרדכי להמן על שאלתו של קומץ המנחה, שבזמן המקדש אנו מקריבין קומץ למנחת עני, ולא פירש כבמדרש רבה על קומץ העומר שהוא מענינו של יום, אלא שרצה לפרש גם לשיטת הפרדר"א, שלשיטת המדרש היה זה בט"ז בניסן, יום הקרבת העומר, ורש"י פירש לשיטתו של הפרדר"א שהיה ביי"ז בניסן, ואז לא הקריבו את העומר.

איתא ברוקח שבפרשת אמור אחרי סדר המועדות נאמר פרשת המנורה ופרשת לחם הפנים, ורומזים לחנוכה ופורים, שהמנורה מרמזת לנס דחנוכה, ולחם הפנים רומז לפורים. וצ"ב היאך לחם הפנים רומז לפורים, והמפרשים הבינו שלחם הפנים רומז לסעודת פורים, והוא דוחק.

במס' מגילה (דף יב:) דרשו עה"פ והקרוב אליו כרשנא וגו' ממוכן, כל פסוק זה ע"ש

עכ"ז מצד פנימיות שורש הנעלם שיש לכל אחד מישראל ראויים הם להקרא "עמי".

ומובא בספ"ה"ק שזה ענין מה שנאמר באסתר, ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית, שאסתר פעלה לכנס לפנימיות של ישראל, היפך ממה שהמן מקטרג מצד החיצונית, שאצל המן נאמר והמן בא לחצר בית המלך החיצונה.

וכמו שביארנו במק"א הענין שהמן נתן עשרת אלפים ככר כסף כנגד ששים רבוא חצאי שקלים של ס' רבוא מישראל, והרי היו עוד ג' אלפים וחמש מאות וחמשים יתירים על מנין ס' רבוא ולמה לא נתן המן שקלים כנגדם. אלא שלפי המבואר בפ' פקודי, השקלים של אלה היתירים על ס' רבוא עשו מהם ווים לעמודים, והיינו כי אלה השקלים היו מאותם שלא זכו שחלקם ינתן למשכן עצמו, אלא ווים לעמודים שזה מחוץ למשכן, וזה לפי שהם היו מבני דן שנפלטו מהמחנה. ולכן היה המן סבור שאין לו לחשוש כלל על יהודים אלה כי אבדה תקותם ח"ו, וכשיטת זקינו עמלק שהתגרה בנחשלים שנפלטו מן המחנה, וכל זה לפי שאינם מאמינים בפנימיות של נשמות ישראל. אבל הנביא מבטיח לעצמות היבשות, שאמרו יבשו עצמותינו, בהעלותי אתכם מקברותיכם עמי, שהוא בגימ' ותעמיד בחצר בית המלך הפנימי, שזה נאמר באסתר שפעלה להביט על פנימיותם של ישראל, וכנ"ל.

ועוד נרמז בפסוק ויוציאני אל הבקעה והיא מלאה עצמות, שתיבות והי"א מלאה עצמות בגימ' דין (לפי החשבון שאותיות הספריות של מנצפ"ך נחשבים למספר מאות, וא"כ האות ק' בגימ' שבע מאות), כי עצמות היבשות הם מבני דן הנפלטים. וגם תיבות והי"א מלאה עצמות בגימ' פורים במילוי האותיות פ"א וא"ו רי"ש יו"ד מ"ם, כי פורים היא תשועת העצמות היבשות של בני דן.

וביארנו בפורים העל"ט בענין שהרג משה רבינו את המצרי שהכה איש עברי, שביערות דבש הביא שהמן היה גלגולו של אותו מצרי,

לתקוע אהלו בשבט דן. והנה שבט דן מצינו אצלו כמה קלקולים וחטאים, שאצלם היה פסל מיכה, והם היו הנחשלים שנפלטו ממחנה ישראל שעליהם היה לעמלק שליטה, וכן מצינו באברהם אבינו שנא' וירדף עד דן, ששם תשש כוחו שראה שעתידים בניו להעמיד שם עגל.

וזה המגדף דימה בדעתו ששבט דן מאס בהם ה' ח"ו, ואינם שייכים במחנה ישראל. והם מושרשים באותיות שבסוף הס"ת בשמונה הפסוקים של וימת שם משה, שאינם מכלל הספר שלדעה אחת יהושע כתבם, ולפי דעתו של הבן איש מצרי ראוי הוא לתקוע אהלו בשבט דן הגם שהוא בן איש מצרי, שהרי גם בני דן אינם שייכים למחנה ישראל. וכשם שנפלטו נשמותיהם מן המחנה, נפלטו אותיותיהם מן הספר תורה, שהם אחרית המחנה (מאסף) כמו אחרית הס"ת.

אך האיש הישראלי שעשה עמו מריבה הוכיח לו לסתור את דעתו מפרשת לחם הפנים, שיש שם י"ב לחמים המכוונים ל"ב צירופי הוי"ה, ושגבה מעלתם וסודם עד שאף האריז"ל לא השיג סודם ולכן אמר יגלי לן טעמי דבתריסר נהמי דאינון את בשמיה, והם מכוונים ל"ב השבטים אשר שבט דן בכללם. הרי שגם שבט דן שייך לצירוף אחד של שם הוי"ה. והנס של הלחם שהוא חם ביום הלקחו מורה על קדושת צירופי הוי"ה שבו, ומוכח מזה ששבט דן עדיין בקדושתו עומד, ולא פג טעמו וחמימותו. ועל זה יצא בן איש המצרי ולגלג על פרשת לחם הפנים והכחיש את הנס של הלחם שהוא חם, ועמד על דעתו ששבט דן מאס בהם ה' ח"ו, ואין הלחם חם כלל, כי נתקררה האהבה של השי"ת אליהם. ולכן נסמכה פרשת המגדף לפרשת לחם הפנים.

וזה ענין ההפטרה של שבת זו בענין המתים שהחיה יחזקאל, שהיו אומרים יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו נגזרנו לנו, שעצמות אלה נפלטו מארץ ישראל בחטאם. אבל הנביא מבטיח ואומר והעליתי אתכם מקברותיכם עמי, וחזר ואמר ובהעלותי אתכם מקברותיכם עמי, הדגיש לקראם "עמי" בכפילא, כי אף שחטאו

ולפי"ז הכאת משה את המצרי היתה פועל דמיוני למפלת המן.

והנה החי' הרי"ם אומר שפורים הוא יו"ט בימות החול כי הוא נועד לחזק את ישראל בחשכת הגלות בבחי' ימות החול. ולפי"ז זהו מה שנאמר ויך את המצרי ויטמנהו בחול, שבהכאת המצרי הכין משה רבינו את הנס של פורים כנ"ל, וז"ש ויטמנהו בחול, היינו שטמן אותו לימות החול, שהוא פורים שנקבע בימות החול, ופעל אז ישועת הפורים על לעתיד, ויטמנהו מלשון הטמנת חמין.

ויש לרמז כי ויר"א אי"ש מצר"י בגימ' א"ת זכ"ר עמלק, וגם ויטמנהו בחול בגימ' מז"ל מאדי"ם, כמ"ש המהר"ל שהמ"ן בגימ' מאדי"ם, שהוא שליטת הרע. ועוד נרמז בתיבות ויר"א כ"י אי"ן אי"ש, דהיינו שראה שהוא גברא קטילא ואינו איש, שהוא בגימ' המ"ן ב"ן המדת"א האג"י.

והנה איתא במדרש (שמו"ר א: כח) שהאיש עברי אשר הכהו המצרי היה דתן, ולדברינו הרי עמלק והמן אחזו בשיטה אחת שאותם החוטאים שבישראל אבדה תקותם ח"ו. ולכן עמלק נזדקק לנחשלים, וכן המן נזדקק ליהודים שהשתחוו לצלם ושנהנו מסעודתו של אותו רשע. וה"נ זה המצרי, שהוא שורש המן, נזדקק ליהודי רשע כדתן, ולפי המובא בספה"ק דתן הוא קליפה קשה יותר מאבירם. ומשה רבינו הכה את המצרי, שהוא פועל דמיוני למפלת המן, אשר בהיות שנזדקק ליהודים כדוגמת דתן נחל המן מפלתו.

וכבר הזכרנו כמ"פ דברי הפרי צדיק עה"פ ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי, שאף כאשר לפי ראות העין נראה שאין הבדל במעשים של יעקב ועשו, ועל כן שואלים ישראל במה אהבתנו, עכ"ז אומר הקב"ה 'ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי', כי אין הקב"ה דן על החיצוניות אלא על הפנימיות. ויש לרמז לפי"ז כי תיבות תפת"ח אר"ץ ותבל"ע דת"ן בגימ' ואה"ב א"ת יעק"ב וא"ת עש"ו שנאתי.

ונחזור לתחילת דברינו, שהבן איש מצרי

לגלג על לחם הפנים וסבר ששבת דן נפלטו מקדושת כלל ישראל ח"ו, ולפי המבואר הרי בן איש המצרי הוא בנו של המן בסוד הגלגול, ולכן הלך בשיטת אביו שזולזל בבני דן החוטאים, ובזה הוציא שם רע על ישראל. והסתירה לדעתו היא בפרשת לחם הפנים אשר כל י"ב הלחמים שרתה עליהם שמו ית', וכנ"ל. ולכן הפסוק ונת"ת ע"ל השלח"ן לח"ם פני"ם לפנ"י תמי"ד בגימ' כ"י הוצי"א ש"ם ר"ע ע"ל בתול"ת ישראל, כי לחם הפנים מברר שאין להוציא שם רע על בתולת ישראל – בתולת ישראל היא הנקודה שאין שם שום מגע גוי ומקטרג, כמו קרקע בתולה שלא נגע בה איש, דהיינו נקודה הפנימית שבישראל.

וזה ענין שדרשו חז"ל על השם ממוכן, שאמרו מלאכי השרת כלום הכינו שלחן לפניך. והזכירו בזה זכותן של ישראל, שמתברר מהשלחן שכולם שייכים לשורש הקדושה, שלא כדעת ממוכן שהוא המן העומד להכחיש זאת, ולכן 'ממוכן' במילוי האותיות מ"ם מ"ם וי"ו כ"ף נו"ן בגימ' שלח"ן.

וא"ש מה שדרשו עוד על ממוכן שהוא מוכן לפורענות, והיינו שכבר הוכן לפורענות עוד מימי משה רבינו כשנהרג המצרי על ידו על שנזדקק לדתן, ובזה הוכן פועל דמיוני למפלת המן אשר נזדקק לחוטאים.

ומבואר לפי"ז הרמז שכתב הרוקח שפרשת לחם הפנים רומז על פורים, שהרי לחם הפנים מורה על מעלת החוטאים של שבת דן, שזהו כל קוטב הפורים.

ובענין נבואת יחזקאל על תחיית העצמות היבשות מובא בדברי חכז"ל (מדרש ילקוט יחזקאל לו) שאלו העצמות היו מאותם שהשתחוו לצלם של נבוכדנצר, שאחר שראה נבוכדנצר שחנניה מישאל ועזריה מסרו נפשם וניצלו, אמר מאחר שיש לכם אלו"ה מציל למה עזבתם אותו והשתחיתם לצלם, אלא כדרך שעשיתם בארצכם שהחרבתם אותה כך אתם באים לעשות בארץ הזאת, וצוה להרוג את כולם. ונמצא שאלו העצמות היבשות הם אותם

שבחטאם עוררו את קטרוגו של המן, ועכ"ז באה הנבואה שיחיו עצמות אלו כי הקב"ה מביט בפנימיותם, וכנ"ל.

ועוד מובא שם במדרש הנ"ל ששאל הקב"ה ליחזקאל הנביא מה אתה רואה, ואמר עצמות יבשות, א"ל הקב"ה יש בי כח להחיותם או לאו, א"ל ה' אלקים אתה ידעת, ולפי שלא האמין לא נקברו עצמותיו בארץ ישראל כמ"ש ואתה על אדמה טמאה תמות, ע"כ. ולכאורה יפלא, וכי שייך לומר שהסתפק יחזקאל אם יכול הקב"ה להחיות העצמות.

אמנם י"ל שכל ענין זה היה ממראה הנבואה, ויש בה הוראה על מצבם של ישראל

שאבדה מהם האמונה, ואין זה מצד יחזקאל עצמו, כי ודאי לא היה מסתפק כלל בדבר, אלא שיש כאן הוראה במראה הנבואה על מדרגת ישראל. וע"ז אחז"ל שבשביל כך נגזר על יחזקאל שיקבר בחו"ל, ואין זה מצד עונש ליחזקאל, אלא ע"ד שמשה רבינו הוצרך לישאר במדבר כדי שעל ידו יבואו מתי מדבר לעת"ל, ה"נ נסתבב ליחזקאל שישאר קבור בחו"ל כדי שכוחו יועיל לישראל לעת"ל, והוא יביא עמו את מתי בבל שלא זכו לגאולה, ואז יתגלה הפנימיות של כל או"א מישראל, עצמיות קדושת ישראל.

סעודת אסתר שבת חוה"מ פסח תשנ"ט

ניצוץ משיח מגיע עד ויזתא

על קומה שלימה של טומאה בשלמותה מלמעלה למטה. ובשורה התחתונה השורה הי"א כתיב שם הבן העשירי ואת ויזתא. ושמו ויזת"א בגימ' משי"ח ב"ן דו"ד להראות ולהכריז שאף שם מגיע ניצוץ משיח ושמשיח הוא לכל.

פרשת נח תשנ"ז

...וי"ל שרצה להודיענו שאף מי ששקוע במי המבול בכל קומת הס"א אפילו בכל י"א אמותיו מ"מ תדע שאף שם יש תבה שיוכל להנצל בו מן המים הזידונים הסוערים בחוץ ע"י התאחזות במשיח המנחם והמתקן. וכן יש לרמז במגילת אסתר שכל עשרת בני המן נכתבו בפנ"ע והעמוד הוא י"א שורות המראה

מגילה נקראת אגרת

במגילה אשר אם יקראנה עכו"ם לא יראה ערכה ומתיקותה אבל בר ישראל הקורא את המגילה חביבה היא אצלו ומרגיש בה מתיקות כאילו נשלחה האגרת הזאת אליו ביחוד.

פרשת תצוה תשנ"א

המגילה נקראת אגרת הפורים שהיא כדוגמת אגרת שמקבל אדם מבני ביתו שכתובים בה פרטים שאינם חשובים אלא בשביל מקבל האגרת בלבד, ואיש זר שיקרא האגרת לא ימצא בהם שום ענין. אבל המקבל האגרת חביבים אצלו כל הכתוב בה, וכן

במגילת אסתר מתגלית האמונה היפה עמלק

שבגלות אבדה מהם החכמה ואילו אח"כ מצינו שממוכן יעץ למלך להרוג את ושתי, ואיתא במדרש והובא בתוס' שממוכן הוא דניאל, וצ"ב מה היתה דעתו של דניאל שלא חשש על נפשו כדרך שחששו חכמי ישראל שהשתמטו ממנו.

וי"ל כי התבונן דניאל בקלקול שעתידי להיות ע"י אורך הזמן בעסק המשפט של ושתי שע"ז כל בני המדינה עסוקים בשיחה בדבר המשפט שהרי הוא נוגע לפאליטיק, ויש בזה סכנה לישראל שיטמאו מחשבתם ח"ו בדברים כאלה שאין רשות להרהר בהם, ודניאל שהוא הנביא של הגאולה שבנבואתו ישנו גילוי זמן הגאולה לכן הרגיש ביותר הסכנה שבדבר כי הייתה אז זמן פקידה לגאולתם של ישראל וחשש שע"י הפגם ח"ו תתקלקל הפקידה, לכן יעץ למהר תיכף גזירת משפטה של ושתי כדי שיגמר דבר המשפט וישקטו בני המדינה מלשוחח בענין זה.

ומובא שהח"י הרי"ם אמר שכשאירע המעשה של ושתי ונכנס אחד לביהמ"ד לספר החדשות גערו בו כי מה נפק"מ לנו מה שאירע בחצר המלכות, אכן לא ידעו שבאותה שעה התרקם הנס הגדול של פורים עכ"ד, ואמנם אעפ"כ באותה שעה הצדק היה עם המוחים כי לא ראוי לעסוק בענינים אלה המטמאים את המחשבה.

ולפי"ז יתפרשו דברי ממוכן (שהוא דניאל כנ"ל), והיום הזה תאמרנה שרות פרס ומדי וגו', כי כל יום שמדברים העם בענין זה הוא הפסד וסכנה, והרי כולם משוחחים על כך שהרי הוא דבר

במגילת אסתר רואים בעליל את קשרי פרקי המאורעות אשר על אף שהיה ביניהם הפסק של כמה שנים עכ"ז מצטרפים המאורעות ומתקשרים זה בזה וניכרת בהם השגחתו ית' במאורעות המתחדשים בסדר הטבע ולכן מגילה זו היא מגילת מחיית עמלק כי בה מתגלית האמונה היפה דעתו של עמלק. [וכו']

בעתים הללו כשהמלכיות מתגרות זו בזו יש לקיים צווי חז"ל, אם ראית מלכיות מתגרות זו בזו צפה לרגלי משיח והנפק"מ לנו כדי להתכונן בהוספת זכיות כדי שנהיה ראויים לגאולה, והנה כמו שקריעת ים סוף היתה בזכותו של יוסף כמ"ש חז"ל על הפסוק, הים ראה ויננס. בזכותו של יוסף שנאמר אצלו, וינס ויצא החוצה. כמו כן הגאולה העתידה תהיה בזכותו של יוסף והיינו ע"י קדושת ישראל מדתו של יוסף, וכן מצינו במדרש שדרשו שמות השבטים על גאולת מצרים ואילו שמו של יוסף נדרש על הגאולה העתידה כמ"ש, ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו וגו' ולכן בעתים הללו חס"מ עושה נסיונות כדי לקלקל קדושתן של ישראל ומייצר חדשות בעולם המבלבלות ומטמאות את המח ובני אדם נמשכים לדבר בהם וצריך להשמר ביותר שלא להאזין כלל לדברים אלו.

ויש לבאר בענין זה בהא דמבואר במגילת אסתר ששאל המלך אחשורש לחכמים יודעי העתים כדת מה לעשות במלכה ושתי, ואחז"ל בפ"ק דמגילה ששאל לחכמי ישראל ומשכו ידיהם מלענות לו כי היו יראים שלא יתחרט אח"כ ויתלה האשם בהם, לכן השיבוהו

הנוגע לפאליטיק, כי לא על המלך לבדו וגו' כי על כל המדינות וגו' ומאחר שע"ז נכשלים ישראל הרי כדי בזיון וקצף שזה יגרום בזיון וקצף ח"ו על ישראל ולכן, אם על המלך טוב

וגו' שיבוצע מיד הדין בושתי וע"ז תשקוט המדינה.

פרשת בשלח תשנ"ח

זכירת עמלק במגילה בפורים

וכורש, וכשמלך אחשורוש חתכו מגדולתו. ופריך בגמ' למ"ד שלכך נקרא "התך" שכל דברי מלכות נחתכין על פיו, ולא שהורידוהו מגדולתו, א"כ מה הי' עונשו של דניאל. והביאו ע"ז שם התוס' שלפי התרגום נענש הרבה שנהרג ע"י המן, דכתיב "ויגידו למרדכי את דברי אסתר" ולא כתיב שם התך לפי שהרגו המן על שהי' משיב דברים בין אסתר למרדכי, ע"כ.

וראו להבין, מה טעם המתינו בשמים מלענוש את דניאל עד עתה, והלא מה שהשיא עצה לנבוכדנצר הי' כבר לערך ע' שנה לפני כן, ומדוע נתארך לו הזמן כ"כ.

בגמ' (מגילה יב) אי' עה"פ "והקרוב אליו כרשנא שתר וגו'", כל פסוק זה על שם קרבנות נאמר וכו' ממוכן, כלום הכינו שלחן לפניך. ובדרשות חת"ס (דף קכ"ט) מבואר כי שבעת השרים היו כנגדם במרום שבעה מלאכים, כי מלכותא דארעא ומלכותא דרקיעא הם כאחד. והי' סיבה מאת ה' שיהיו שמות השרים נקראים בשמות כאלה המעוררים זכות הקרבנות, כי המלאכים שכנגדם ג"כ נקראים כשמות השרים שבארץ, וע"ז יתעורר בשמים זכות הקרבנות.

ומעתה ראוי להבין מה שאמרו שם בגמ' תיכף אח"ז: תנא ממוכן זה המן, ולמה נקרא שמו ממוכן, שמוכן לפורענות. וקשה, מאי קשיא לי' למה נקרא שמו ממוכן, והלא כבר אמר ששמו מרמז על הכנת שלחן של ישראל. וא"כ הרי שפיר נקרא שמו כן כדי שיתעורר ע"י קריאת שם המלאך שכנגדו זכות הכנת השלחן (כדברי החת"ס) שהי' זאת מאת ה' לצורך זה. וא"כ מה מקשה למה נקרא שמו ממוכן.

בתוס' שם הביאו שיש מדרש שממוכן הי' דניאל. וצ"ב מה בעי התוס' בזה, וכי דרכם להביא כל מקום שיש מדרש החולק ע"ד הש"ס.

בגמ' (מגילה ד) רב ורב חנינא ורבי יוחנן ורב חביבא מתנו, בכולי סדר מועד כל כי האי זוגא חלופי רבי יוחנן ומעיל רבי יונתן. שלחה להם אסתר לחכמים, כתבוני לדורות. שלחו לה [משלי כב] "הלא כתבתי לך שלשים" שלשים ולא רביעים. [פירש"י: בשלשה מקומות יש לנו להזכיר מלחמת עמלק בספר ואלה שמות [יז], ובמשנה תורה [כה], ובס' שמואל [א' טו], וזהו שאמר שלמה בדבר ששילשנו אי אתה רשאי לרבעו, ע"כ]. עד שמצאו לו מקרא כתוב בתורה [שמות יז] "כתוב זאת זכרון בספר": "כתוב זאת" מה שכתוב כאן ובמשנה תורה, "זכרון" מה שכתוב בנביאים, "בספר" מה שכתוב במגילה, ע"כ.

ומבואר כאן שהי' לחז"ל טעם לפרש קרא דמשלי הנ"ל דקאי על הזכרת מלחמת עמלק, או שכן היתה קבלה בידם. ומה שחזרו לפרש אח"כ דהמגילה היא הפעם השלישית, הוא מסתמא ע"י שירדו לעומק טעם הדבר שהקפיד הכ' על כתיבת שלשים ולא רביעים. וע"ז נראה להם לומר שהמגילה היא הפעם השלישית. וצ"ב מה טעם יש בדבר להקפיד שלא יוזכר מלחמת עמלק יותר מג' פעמים, והא כמה דברים נכפלו בתורה כמה פעמים, וכגון אזהרת שבת נזכר בתורה י"ב פעמים.

בגמ' (ב"ב ד) אחז"ל שנענש דניאל על שהשיא עצה לנבוכדנצר שאמר לו "והטאך בצדקה פרוק", כי נגלה לנבוכדנצר שעתידה לבוא עליו פורענות, והשיא לו דניאל עצה שיתן צדקה. וכן הי', שנתן צדקה והגינה עליו מן הפרענות. וע"ז נענש דניאל, וכמו שדרשו הפ' "ותקרא אסתר להתך", ואמר רב "התך" זה דניאל, ולמה נקרא שמו התך, שחתכוהו מגדולתו והיינו בימי אחשורוש, שבלשצר השליטו שליש במלכותו, וכן אצל דריוש

העליון הממונה על הנחשלים מדין ששמו דניאל.

ונקדים עוד דברי היצירות דבש (ח"ב דרוש ט ו') שהעשרת אלפים ככר כסף שנתן המן, עשה בהם צדקה לעניים, ורצה המן בזכות הצדקה להצליח. וע"כ הוצרכו ישראל להקדים שקליהם לשקליו, כדי שיעמדו נגד זכות הצדקה של המן. ומ"מ עמדה לו זכות הצדקה שלא יהא נכלה זרעו, ויצאו ממנו גרים. ועי"ז נגרם שלא הי' הגאולה שלימה אשר היתה ראוי' להיות בימי עזרא, כי ע"י שנשאר זרעו של עמלק קיים לא הי' הגאולה שלימה, כי אין השם והכסא שלם, עכת"ד.

ובזה יונח לנו מה שבא העונש לדניאל רק בימי אחשורוש, כי אין הגויים שייכים למדת החסד ולמצות צדקה. הרי חזינן שולוא שיעץ דניאל לנבוכדנצר לעשות צדקה, לא הי' נופל זה בדעתו מעצמו. וא"כ, מנא ידע המן שיכול לקטרג ע"י צדקה. אלא ודאי שנתפרסם הדבר בין הגויים ע"י מעשה דנבוכדנצר, וראו שכל י"ב חודש ששמע לעצת דניאל לא בא פורענות עליו, וכשהפסיק מלתת צדקה נענש תיכף. והיו שם באותו דור כמה אנשים שעדיין זכרו את המעשה, ודניאל בעצמו עדיין חי.

ונמצא, עתה נגרם ע"י דניאל עיכוב הגאולה, שהרי ע"י שגילה לנבוכדנצר זכות הצדקה ונתפרסם הדבר, ומזה למד המן וגם הוא נתן צדקה. ועמדה לו זכות זו שישארו ממנו בנים, ועי"ז נתעכבה אז הגאולה כנ"ל. וע"כ נתעורר כעת חטאו הקודם של דניאל אשר גרם ענין כזה, וע"כ יצא דינו כעת ליענש.

אכן, א"כ יש להתבונן איך דניאל איש חמודות בא אכן, לחטא כזה אשר גרם עיכוב הגאולה.

ויבאר עפי"ד המד"ר משפטים (פ' ל' אות כ"ד) שטעמו של דניאל בנתינת עצה זו הי' כיון שראה לישראל שיצאו ערומים מירושלים ולא הי' בידם שוה פרוטה, והיו מתים ברעב בראש כל חוצות, לכך אמר לו שיעשה צדקה. ונבוכדנצר פתח אוצרותיו והי' מפרנס לישראל י"ב חודש, עכת"ד המד". ונמצא שמגודל

ויש לבאר כל זה בהקדם מה ששמעתי ממרן האדמו"ר מסאטמאר זי"ע, שביאר דברי חז"ל (הובא ברמב"ם הלכות מגילה פ"ב ה"ח) שכל המועדים יהיו בטלים חוץ מימי הפורים. כי פורים הוא יו"ט של מחיית עמלק אשר ענין זה יושלם בעת הגאולה, שאז ימחה לגמרי זכרו של עמלק ורוח הטומאה תעבור מן הארץ. ובפורים יש לנו הארה מזמן העתיד של ימות המשיח, כי הוא מועד של מחיית עמלק. וע"כ לא יתבטל לעת"ל, כי אדרבא אז יושלם המועד בתיקונו השלם, עכת"ד. וכדברים האלה מבואר גם בס' ליקוטי תורה למהר"ם מטשערנאביל זצ"ל שכ' שלפי שלעת"ל תהי' הארה נפלאה ונשגבה כ"כ שלא יהא יכולת לסובלו, ע"כ ניתן לנו הפורים שעי"ז יתרגלו קצת להארת ימות המשיח המאיר בפורים. ובכח זה יוכלו לקבל ההארה בעת הגאולה, שכבר הורגלו עיני הנשמה בראיית האור.

וכבר אמרנו שמה"ט בא הרמז בסימני א"ת ב"ש המרמזים על קביעת המועדים, והאותיות ו"פ רומזים שפורים חל ביום מימי השבוע שיחול בו יום ו' דפסח הבא אחריו. וזה שלא כסדר הרמז בשאר המועדים שנרמזו הקביעות על המועד הבא אחר הפסח. והיינו מטעם הנ"ל, כי פורים שואב הארתו מפסח דלעתיד דהיינו מימות המשיח. וע"כ נרמז קביעותו ע"י הפסח הבא אחריו.

והנה האר"י הק' מבאר הענין שנגלה הקץ לדניאל יותר מזולתו. כי נשמתו של דניאל נפלה עד סוף הקדושה [הנקרא "קץ הימין"], במקום שנדחו ניצוצות הנשמות בעמקי הקליפות בעולם העשיה. וע"כ ידע מתי יושלם בירור הניצוצות, ועי"ז ידע מתי הקץ האמיתי (הובא בסוף ס' גלגלי נשמות לרמ"ע מפאנו). והנה נרמז בשמו של דניאל ע"פ שאמרנו כמ"פ, ששבט דן הם נשמות העקביים הנפליטים מחוץ לקומת הקדושה שפלטם הענין. והנה שמות המלאכים יש בהם האותיות יא"ל בסוף. והנ"ל דניאל הוא ד"ן-יא"ל, ורומז על שבט דן שלשם נפלה נשמתו של דניאל לעמקי הקליפות אצל נשמות עיקבתא דמשיחא, והוא מעורר את המלאך

ואמנם עכ"ז נענש דניאל על כך, שזה הוא מדרכי ההנהגה ע"ד שכ' המדרש תנחומא (פ) וישב) שהחטאים שאירעו לצדיקים הם בחי' "נורא עלילה על בני אדם", כי בלא"ה הוא גזירה מן השמים לצורך הנהגת הבריא, אלא שהקב"ה מגלגלו ע"י חטא. וה"נ, חשבו לו לדניאל דבר זה לחטא כדי להביא לפועל גזירת המקום המוכרחת בלא"ה לבוא. [ובאמת הי' חטא וצריך תיקון, אלא שהמצוה גדולה ממנה].

ומעתה נבאר דברי התוס' שהביאו המדרש שממוכן הוא דניאל. כי הי' קשה להם הקושיא דלעיל, דמאי מקשה הגמ' למה נקרא שמו ממוכן והלוא כבר ידעינן הטעם. וגם הי' קשה להם, כי תיבת ממוכן כתובה שם מומכן וזה רומז על שם ע"ב [היוצא מהפסוקים ויסע ויבוא ויט], והשם האחרון שם הוא מו"מ. ושם ע"ב הוא שם של חסד, ושם מו"מ האחרון שבהם הוא חסד שבחסד (כ"כ בקהלת יעקב). וא"כ תמוה הדבר היאך בא להיות נרמז בשמו של המן השם הזה מו"מ, שם של חסד שבחסד. ע"כ הביאו התוס' המד' שממוכן הוא דניאל. ואין זה סותר לדברי הש"ס, כי הנה כ' האר"י הק' שכל נפש דקדושה יש כנגדו נפש דקליפה. וע"כ דניאל הוא הנפש דקדושה המכוונת נגד נפש דקליפה של המן, ודניאל בגימ' המן. וע"כ שפיר שיך להיות נרמז בשם ממוכן שם מו"מ. וגם א"ש מה שאמרו בגמ' שלכך נקרא ממוכן על שהוא מוכן לפורענות, ואין זה סותר למה שאמרו לעיל מיני' שטעם קריאת שמו הוא לרמז על זכות הכנת השלחן, כי תרווייהו קשוט שחלק הקדושה של דניאל הוא אשר עורר בשמים הלימוד זכות על ישראל שהכינו השלחן, ועי"ז נתעורר הקטרוג להמן שמוכן לפורענות, כי גם המן שיך לשם ממוכן כי הוא זלעז"ל בקליפה.

ודייקא דניאל מיועד לעורר זכות השלחן, כי בסוף פ' אמור כתיב "ויצא בן אשה ישראלית", וברש"י שם הביא: א"ר ברכי', מפרשה שלמעלה יצא [פרשת לחם הפנים]. ליגלג ואמר "ביום השבת יערכנו" דרך המלך

רחמנותו על ישראל מסר נפשו לעשות עבירה לשמה. ואף שדבר זה יוכל לגרום עיכוב הגאולה לא הביט ע"ז, כי ענין הגאולה שיך להקב"ה, אבל על דניאל מוטל לעזור לטובתן של ישראל. וע"כ אף שיש חטא בדבר, מ"מ עדיף לעשות המצוה. וע"ד שכ' התוס' בב"ק (צא) גבי נזיר שציער עצמו מן היין ויש בזה קצת חטא, ומ"מ המצוה גדולה מן העבירה, כדאמר הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. וכן בתענית חלום בשבת שקורעין ממנו גזר דינו, ומ"מ יש בזה חטא וצריך למיתב תענית לתעניתו, עכת"ד התוס'. וה"נ בעניננו כנ"ל.

ויש להוסיף עוד ענין בזה, ע"ד הידוע מכמה צדיקים שאמרו שהי' בידם להביא את הגאולה אלא שאין ברצונם מחמת שיש עדיין נשמות שלא נתקנו, וע"י קדימת העת ידחו ח"ו. וע"כ דניאל שהוא הי' נשמה שנפלה לסוף קומת הקדושה לעיקבתא דמשיחא, וראה שע"י הקדמת הגאולה עדיין ישארו נשמות שידחו ח"ו, ע"כ העדיף לאחר זמן הגאולה לגורל רחמנותו על נשמות העקביים שגם הם יבואו לתיקונם.

וגם י"ל דראה שעתידים לצאת מהמן לומדי תורה בבני ברק, וא' מהם הוא רב שמואל בר שילת אשר עליו אמרו חז"ל שממנו יש ללמוד היאך יש למלמד לנהוג עם תלמידיו. ולכן העדיף לאחר קץ הגאולה לצורך נשמות חשובות כאלו. וע"ד שפי' הרה"ק מרוז'ין זיע"א הא דאמר שאול לשמואל על שאלתו למה השאיר זכר לעמלק, הושיבו "הקומותי את דבר ה' וגו'". והוא תמוה, היאך שיך לומר שהקים את דבר ה', והלוא דבר ה' הי' לבלתי השאיר שריד. ופי', דהכוונה דע"י שהשאיר את אגג יצא ממנו המן [כדאי' בדחז"ל שבאותה לילה נתעברה ממנו שפחה ומזה יצא המן] ועי"ז נסבב נס הפורים, וע"י כן קיבלו ישראל התורה מרצון. וזהו "הקומותי את דבר ה'" כלומר, שסבבתי עי"ז את נס הפורים שע"י קימו וקיבלו ישראל מחדש את דבר ה' ברצון. ועד"ז רצה דניאל בזרע קודש שעתיד לצאת מהמן.

לאכול פת חמה בכל יום, שמא פת צוננת של תשעה ימים, בתמי'. ומתניתא אמרה מבית דינו של משה יצא מחוייב. בא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן וכו'.

והנראה בזה, שהנוקב השם הזה ידע שאין הוא מזרע ישראל המיוחס, ולכן אינו שייך למחנה. אבל למחנה דן שייך שפיר, שהרי הם נפליטים מן הענן ומאס ה' ח'ו בהם על ע"ז שבידם [פסל מיכה], וא"כ הוא אינו גרוע מהם וחשוב עכ"פ כמותם, ותקע אהלו במחנה דן. והסבירו לו שלא כן הוא, אלא אפילו הנחשלים שבישראל לא זו הקב"ה מחבבם. ולכן יש י"ב חלות בלחם הפנים, כנגד י"ב שבטים ושבת דן מכללם. וי"ב חלות אלו הם מושרשים בשם הוי"ה ב"ה, וכל חלה וחלה הוא כנגד מי"ב צירופים שבשם הוי"ה. ונעשה בהם נס שהיו ביום השבת בעת סילוקם חמים ממש כבשעת אפיתם, כמ"ש "לחם חם ביום הלקחו" וזה מראה על חביבות הקב"ה לישראל, שלא זו מחבבם ועדיין חביבותם גבי'. ואפילו החלה הי"ב שהיא כנגד דן ג"כ בכלל זה, וחמה היא, ומי"ב צירופי הוי"ה היא. והי' מראים זה לישראל ברגל איך שהחלות חמים הם, כדי להראות חיבתם. ואמרו: ראו חיבתכם לפני המקום, סילוקו כסידורו, שנא' "לשום לחם חם ביום הלקחו" (תגינה כו:).

וזה הי' טעותו של עמלק שפגע במחנה דן, כי סבר שזנוחים הם. וזה הבן איש מצרי לא רצה להאמין את זה, וטען לא כן הוא אלא החלות נתקרו ואינם חמים [טעותו של עמלק "אשר קרך בדרך"], וליגלג על לחם הפנים שהיא פת צוננת ולא חמה. ונקב את השם, שחיסר אחת מצירופיו המכוון לשבת דן ועשה ח'ו נקב בשם הוי"ה.

ומה שעשה עמלק עשה המן, ונזדווג לסוף המחנה, עיקבתא דמשיחא של גלות הראשון המכוונים לבני דן. ולכן דניאל, המלאך הממונה על בני דן המכוון כנגד הצדיק דניאל של עוה"ז שמו ממוכן, והוא ממליץ "כלום הכינו שלחן לפניך", שהוא מראה על חביבותן של ישראל בכל מצב שהם [ויש לרמוז, שלחן הוא אותיות

נחש"ל]. ודניאל הוא הנביא השייך לעקבות של דן כנ"ל. וכל הקרבנות היו משפיעים הצלחות והשפעות לשעתן, וכשחרב ביהמ"ק חסרנו כל אלה. אבל השלחן הכין זכותים והמלצות טובות לימי הגלות. ולכן זכותו מכונה בלשון כנה, והממליץ שמו ממוכן.

והנה כ"ד ספרי הקודש הם כנגד כ"ד קישוטי כלה, והם קישוטי השכינה הקדושה, ומכוונים כנגד כ"ד צירופי אדנ"י (כידוע מסדר התיקון ליל שבועות). והנה גם במס' שבת יש בה כ"ד פרקים המכוונים להנ"ל, כמו שמצויין בסידורים בתיקוני שבת, ונקראת שבת כלה מלכתא. ונמצא שכל פרק ממס' שבת מכוון נגד ספר א' מספרי הקודש. ולפי"ז, הספר דניאל שהוא במספר כ"א של ספרי הקודש הוא מכוון כנגד פרק כ"א ממס' שבת שהוא פ' נוטל. ושם פותחת המשנה: נוטל אדם את בנו והאבן בידו. וביארו שם בגמ', שמפני שיש לבן געגועין אל אביו, ואם לא יטלנו אביו יחלה, התירו לאביו ליטול בנו אף שהמוקצה בידו. וענין זה מכוון שפיר נגד דניאל שהוא שייך לנשמות הפחותים שבעיקבתא דמשיחא כאמור, והקב"ה נוטל את בניו אף שהם כמוקצה מחמת מיאוס, ועכ"ז מפני שיש לבנים געגועים לאביהם שבשמים, ע"כ אין הקב"ה מואסם "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים" [ודרשו בגמ': לא מאסתים בימי המן] "ולא געלתים לכלותם". ונפלא הדבר, כי נוט"ל הוא בגימ' כמנין דניאל דו"ק.

והנה העונש שנגזר על דניאל שנהרג, זה כשלעצמו אין בו עונש כ"כ לדניאל, שהרי הולך אדם לבית עולמו וסוף האדם למות ממילא, ומי שנהרג ע"י עכו"ם גדולה חשיבותו מאד, שהגם שהוא רשע מתכפרים עונותיו. והוא נחקק בפורפירא דמלכא, ועתיד הקב"ה להתלבש בהאי פורפירא ולנקום דם עבדיו, וא"כ אין זה עונש כ"כ לדניאל שנהרג. אך ההפסד והעונש הי' שלא זכה לחיות בנס של פורים, שהי' נאה הדבר לדניאל, שהוא המגלה הקץ ושייך לנשמות העקביים שיזכה להתגלות האור של ימות המשיח בפורים. וזה הי' עונשו

שלא זכה להגיע לכך.

אכן, ע"ז אמה"כ בסיום ספר דניאל "ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגרלך לקץ הימין" שאף שלא זכית בימין לחיות בהתגלות של ימות המשיח בפורים, מ"מ תנוח ותזכה לעמוד לעתיד לקץ הימין, שאז יהא יום שכולו פורים, הנרמז בתיבת ימין שהוא מרדכי איש ימיני, וגם תיבות לק"ץ הימין בגימ' כמנין ימי הפרי"ם. אז יזכה דניאל להשלמת האור של פורים כאשר יבקע אור הגאולה וימחה עמלק לגמרי מן העולם. "ותעמוד לגורלך" שהוא ענין פורים הוא הגורל. והגורל מורה על חביבות ישראל (כאשר כבר ביארנו), ולכן גם הכפרה של יוה"כ הוא ע"י גורל כידוע. ודרשו חז"ל מפסוק זה "ימי הפורים האלה לא יעברו", שלא יבטלו לימי המשיח כמו שאר מועדות. ולכן נרמז רמז זה דוקא בתיבת הפורים" בה"א הידיעה פורים של לעת"ל.

והנה זאת ידעו חכמי ישראל שלא תהי' הגאולה שלמה עד שימחה זרעו של עמלק מכל וכל, ואז יהי' השם שלם והכסא שלם. אבל במלחמת יהושע לא פעל אלא החלשת כוחם, וכמ"ד ברש"י שם: ויחלש יהושע לא השאיר אלא חלשים שבהם, מכאן אנו למדים שלא עשו אלא ע"פ הדיבור של שכינה, עכ"ל. ולכן הקפידה תורה שלא תכתב פרשה כזו אלא שלש פעמים, כמ"ש "הלא כתבתי לך שלשים" דהיינו, ששלש פעמים יתכן שתהי' מלחמת עמלק כעין מלחמתו של יהושע, אבל לא יהי' נמחה שמו לגמרי. "ולא רבעים" בפעם הרביעי לא תהי' כמו מלחמת יהושע, כי אז יקויים מחה אמחה לגמרי והי' ה' למלך וגו', ושמו שלם וכסאו נכון. ובמלחמת מרדכי ואסתר היו מצפים לישועה גמורה, והיו סבורים שכבר מיהו זרעו של עמלק מכל וכל ואחד מהם לא נותר, וכמו דאיתא בתרגום כשהרגו בשונאיהם חמשה ושבעים אלף, וחמש מאות איש, ושלש מאות איש, בכל פעם תירגם "כולהון רופילין מדבית עמלק".

ולכן כששלחה אסתר לחכמים כתבוני לדורות, ושלחה להם נוסח המגילה, וראו

שכולה כתובה בהסתרה, ובמקום שם השי"ת כתוב המלך, ושם המגילה נאה לה מגילת אסתר, וזה סימן שאין השם והכסא שלם עדיין, מיאנו לקבל מגילה כזאת, שהרי ציפו וקוו שאחר מלחמה כזאת תהי' גאולה שלימה, ומורא גדול זו גילוי שכינה. והם לא ידעו שעלתה בידם של שבעים מבני המן להמלט ולהחבא, ועליהם אמר הכתוב "שבעים בלחם נשכרו" אל תיקרי שבעים אלא שבעים כמ"ש בגמ' (מגילה טו:), ולכן שלחו לה, "הלוא כתבתי לך שלשים" ולא רבעים עד שלשה פעמים יתכן שתהא כתובה ענין מלחמת עמלק כמו של יהושע ולא יותר, כי עכשיו כבר זכינו למחות את שמו לגמרי וכבר צריכים להתכונן לקראת ביאת מלך המשיח.

אבל אסתר שכתבה את המגילה ברוה"ק ידעה ודאי שכדבריהם לא כן הוא. והענין, שעדיין יש נפשות יקרות של לומדי תורה בבני ברק שעדיין גנוזים הם בזרע המן ואין לכלותם. וזה גופא הטעם למה "ויחלש יהושע את עמלק" ולא מחה אותו לגמרי, כי הי' ע"פ הדיבור של שכינה מפני אותן הנשמות. ויתכן שזה הי' כוונת שאול ג"כ. ולכן כתיב "ויחלש יהושע", ויחל"ש בגימ' בני" בר"ק. ותיכף אח"ז כתיב "ויאמר ה' אל משה כתוב זאת זכרון", כלומר "כתוב זאת" ענין ויחלש, שלש פעמים. והאיר ה' את עיני חכמים כי אין הקפידא של "שלשים" על כמה פעמים כתובה, אלא על כמה מלחמות נלחמו. והלוא המלחמה של פרשת בשלח, היא היא זאת המלחמה של פ' זכור, רק שאז הוכפל הענין בפ' כי תצא. ולפי זה שוב דרשו "כתוב זאת" מה שכתוב כאן ובמשנה תורה, כי שם חזר ונשנה אותו הענין ממש ולאחד יחשב. והרמז, כי זא"ת ר"ת ז'כור א"ל ת'שכח, והוא תחילת וסיום פ' זכור, וזה נכלל בפ' בשלח.

אבל באמת גם החכמים צדקו בדרשתם הראשונה, ובמגילה זו יש בגניזה כל הארת מחיית עמלק וימות המשיח, רק שעדיין הכל בכסוי, וכשיבוא המשיח ב"ב יבקע אור המגילה לחוץ באופן אור חדש אור נפלא, ותתגלה יפיה והדרה לעיני כל. ואדרבה, היא בקיעת האור אל

תוך הטבע, וגם שם באפסי ארץ תתגלה ישועת אלקיננו (כאשר האריך בזה בס' קדושת לוי). ואז יתגלה שהישועה הגמורה הלוא היא כתובה במגילת אסתר, ובה יש האורה של ימות המשיח.

עכ"פ, הנה באים לפנינו ימי הפורים שהם ימים של הארת ימות המשיח, ומי שזוכה יכול ע"י השתיה ביין לטעום מהארת ימות המשיח [ומי שאינו מסוגל לזה, עדיף שלא ישתה ולא יזיק אחרים בחנם]. ובימים אלה יכולים לזכות להטות לב להקב"ה ולקבל התורה מרצון. ואמרו צדיקים, שכמו שיהודי הוא בפורים כך

הוא בליל שמורים, וכמו שביליל שמורים כך הוא כל השנה. ומסתמא ההתחלה בפ' זכור. חשבתי שהיום התפלה תהא יותר בהתלהבות, ובימים מקדם היו מתפללים יותר טוב, ועכ"פ אין לפחות ממדרגת ימים שעברו. וביום הפורים שהוא יום שטרודים בו, מ"מ יש איזה זמן שיכולים לידבק אז בהקב"ה, והוא בעת התפלה. ויעזור השי"ת שנזכה לקבל התורה מרצון ולהטות לבבנו אליו אכ"ר.

פרשת זכור

זכירת עמלק ג' פעמים ופעם ג' במגילה

שהשיא עצה לנבוכדנצר שאמר לו "וחטאך בצדקה פרוק", כי נגלה לנבוכדנצר שעתידיה לבוא עליו פורענות, והשיא לו דניאל עצה שיתן צדקה. וכן הי', שנתן צדקה והגינה עליו מן הפורענות. וע"ז נענש דניאל, וכמו שדרשו הפ' "ותקרא אסתר להתך", ואמר רב "התך" זה דניאל, ולמה נקרא שמו התך, שחתכוהו מגדולתו – והיינו בימי אחשורוש, שבלשצר השליטו שליש במלכותו, וכן אצל דריוש וכורש, וכשמלך אחשורוש חתכו מגדולתו. ופריך בגמ' למ"ד שלכך נקרא "התך" שכל דברי מלכות נחתכין על פיו, ולא שהורידוהו מגדולתו, א"כ מה הי' עונשו של דניאל. והביאו ע"ז שם התוס' שלפי התרגום נענש הרבה שנהרג ע"י המן, דכתיב "ויגידו למרדכי את דברי אסתר" ולא כתיב שם התך לפי שהרגו המן על שהי' משיב דברים בין אסתר למרדכי, ע"כ.

וראוי להבין, מה טעם המתינו בשמים מלענוש את דניאל עד עתה, והלוא מה שהשיא עצה לנבוכדנצר הי' כבר לערך ע' שנה לפני כן, ומדוע נתארך לו הזמן כ"כ.

בגמ' (מגילה יב:) אי' עה"פ "והקרוב אליו כרשנא שתר וגו'", כל פסוק זה על שם קרבנות נאמר וכו' ממוכן, כלום הכינו שלחן לפניך. ובדרשות חת"ס (דף קכ"ט) מבואר כי שבעת

בגמ' (מגילה ז.) רב ורב חנינא ורבי יוחנן ורב חביבא מתנו, ככולי סדר מועד כל כי האי זוגא חלופי רבי יוחנן ומעיל רבי יונתן. שלחה להם אסתר לחכמים כתבוני לדורות. שלחו לה (משלי כ"ב), "הלא כתבתי לך שלישים" – שלישים ולא רביעים. [פירש"י: בשלשה מקומות יש לנו להזכיר מלחמת עמלק – בספר ואלה שמות (י"ז), ובמשנה תורה (כ"ה), ובס' שמואל (א' ט"ז), וזהו שאמר שלמה בדבר ששילשנו אי אתה רשאי לרבעו, ע"כ]. עד שמצאו לו מקרא כתוב בתורה (שמות י"ז) "כתוב זאת זכרון בספר": "כתוב זאת" – מה שכתוב כאן ובמשנה תורה, "זכרון" – מה שכתוב בנביאים, "בספר" – מה שכתוב במגילה, ע"כ.

ומבואר כאן שהי' לחז"ל טעם לפרש קרא דמשלי הנ"ל דקאי על הזכרת מלחמת עמלק, או שכן היתה קבלה בידם. ומה שחזרו לפרש אח"כ דהמגילה היא הפעם השלישית, הוא מסתמא ע"י שירדו לעומק טעם הדבר שהקפיד הכ' על כתיבת שלישים ולא רביעים. ועי"ז נראה להם לומר שהמגילה היא הפעם השלישית. וצ"ב מה טעם יש בדבר להקפיד שלא יוזכר מלחמת עמלק יותר מג' פעמים, והא כמה דברים נכפלו בתורה כמה פעמים, וכגון אזהרת שבת נזכר בתורה י"ב פעמים.

בגמ' (ב"ב ד.) אחז"ל שנענש דניאל על

מטעם הנ"ל, כי פורים שואב הארתו מפסח דלעתיד – דהיינו מימות המשיח. וע"כ נרמז קביעותו ע"י הפסח הבא אחריו.

והנה האר"י הק' מבאר הענין שנגלה הקץ לדניאל יותר מזולתו. כי נשמתו של דניאל נפלה עד סוף הקדושה [הנקרא "קץ הימין"], במקום שנדחו ניצוצות הנשמות בעמקי הקליפות בעולם העשיה. וע"כ ידע מתי יושלם בירור הניצוצות, ועי"ז ידע מתי הקץ האמיתי (הובא בסוף ס' גלגולי נשמות לרמ"ע מפאנו). והנה נרמז בשמו של דניאל ע"פ מה שאמרנו כמ"פ, ששבט דן הם נשמות העקביים הנפליים מחוץ לקומת הקדושה שפלטם הענין. והנה שמות המלאכים יש בהם האותיות יא"ל בסוף. והנ"ל דניאל הוא דן-יא"ל, ורומז על שבט דן שלשם נפלה נשמתו של דניאל לעמקי הקליפות אצל נשמות עיקבתא דמשיחא, והוא מעורר את המלאך העליון הממונה על הנחשלים מן ששמו דניאל.

ונקדים עוד דברי היעירות דבש (ח"ב דרוש ט"ו) שהעשרת אלפים ככר כסף שנתן המן, עשה בהם צדקה לעניים, ורצה המן בזכות הצדקה להצליח. וע"כ הוצרכו ישראל להקדים שקליהם לשקליו, כדי שיעמדו נגד זכות הצדקה של המן. ומ"מ עמדה לו זכות הצדקה שלא יהא זרעו כלה, ויצאו ממנו גרים. ועי"ז נגרם שלא הי' הגאולה שלימה אשר היתה ראוי' להיות בימי עזרא, כי ע"י שנשאר זרעו של עמלק קיים לא הי' הגאולה שלימה, כי אין השם והכסא שלם, עכת"ד.

ובזה יונח לנו מה שבא העונש לדניאל רק בימי אחשורוש, כי אין הגויים שייכים למדת החסד ולמצות צדקה. הרי חזינו שולוא שיעץ דניאל לנבוכדנצר לעשות צדקה, לא הי' נופל זה בדעתו מעצמו. וא"כ, מנא ידע המן שיכול לקטרג ע"י צדקה? אלא ודאי שנתפרסם הדבר בין הגויים ע"י מעשה דנבוכדנצר, וראו שכל י"ב חודש ששמע לעצת דניאל לא בא פורענות עליו, וכשהפסיק מלתת צדקה נענש תיכף. והיו שם באותו דור כמה אנשים שעדיין זכרו את הנעשה, ודניאל בעצמו עדיין חי.

השרים היו כנגדם במרום שבעה מלאכים, כי מלכותא דארעא ומלכותא דרקיעא הם כאחד. והי' סיבה מאת ה' שיהיו שמות השרים נקראים בשמות כאלה המעוררים זכות הקרבנות, כי המלאכים שכנגדם ג"כ נקראים בשמות השרים שבארץ, ועי"ז יתעורר בשמים זכות הקרבנות. ומעתה ראוי להבין מה שאמרו שם בגמ' תיכף אח"ד: תנא ממוכן זה המן, ולמה נקרא שמו ממוכן, שמוכן לפורענות. וקשה, מאי קשיא לי' למה נקרא שמו ממוכן, והלא כבר אמר ששמו מרמז על הכנת שלחן של ישראל. וא"כ הרי שפיר נקרא שמו כן כדי שיתעורר ע"י קריאת שם המלאך שכנגדו זכות הכנסת השלחן (כדברי חת"ס) שהי' זאת מאת ה' לצורך זה. וא"כ מה מקשה למה נקרא שמו ממוכן.

בתוס' שם הביאו שיש מדרש שממוכן הי' דניאל. וצ"ב מה בעי התוס' בזה, וכי דרכם להביא כל מקום שיש מדרש החולק ע"ד הש"ס. ויש לבאר כל זה בהקדם מה ששמעתי ממרן האדמו"ר מסאטמאר זי"ע, שביאר דברי חז"ל שכל המועדים יהיו בטלים חוץ מימי הפורים. כי פורים הוא יו"ט של מחיית עמלק אשר ענין זה יושלם בעת הגאולה, שאז ימחה לגמרי זכרו של עמלק ורוח הטומאה תעבור מן הארץ. ובפורים יש לנו הארה מזמן העתיד של ימות המשיח, כי הוא מועד של מחיית עמלק. וע"כ לא יתבטל לעת"ל, כי אדרבא – אז יושלם המועד בתיקונו השלם, עכת"ד. וכדברים האלה מבואר גם בס' ליקוטי תורה למהר"ם מטשערנאביל זצ"ל שכ' שלפי שלעת"ל תהי' הארה נפלאה ונשגבה כ"כ שלא יהא יכולת לסובלו, ע"כ ניתן לנו הפורים שעי"ז יתרגלו קצת להארת ימות המשיח המאיר בפורים. ובכח זה יוכלו לקבל ההארה בעת הגאולה, שכבר הורגלו עיני הנשמה בראיית האור.

וכבר אמרנו שמה"ט בא הרמז בסימני א"ת ב"ש המרמזים על קביעת המועדים, והאותיות ו"פ רומזים שפורים חל ביום מימי השבוע שיחול בו יום ו' דפסח הבא אחריו. וזה שלא כסדר הרמז בשאר המועדים שנרמז הקביעות על המועד הבא אחר הפסח. והיינו

ונמצא, עתה נגרם ע"י דניאל עיכוב הגאולה, שהרי ע"י שגילה לנבוכדנצר זכות הצדקה ונתפרסם הדבר, ומזה למד המן וגם הוא נתן צדקה. ועמדה לו זכות זו שישארו ממנו בנים, ועי"ז נתעכבה אז הגאולה כנ"ל. וע"כ נתעורר כעת חטאו הקדום של דניאל אשר גרם ענין כזה, וע"כ יצא דינו כעת ליענש.

אכן, א"כ יש להתבונן איך דניאל איש חמודות בא לחטא כזה אשר גרם עיכוב הגאולה. ויבואר עפ"י המד"ר משפטים (פ' ל' אות כ"ד) שטעמו של דניאל בנתינת עצה זו ה' כיון שראה לישראל שיצאו ערומים מירושלים ולא ה' בידם שוה פרוטה, והיו מתים ברעב בראש כל חוצות, לכך אמר לו שיעשה צדקה. ונבוכדנצר פתח אוצרותיו וה' מפרנס לישראל י"ב חודש, עכת"ד המד'. ונמצא שמגודל רחמנותו על ישראל מסר נפשו לעשות עבירה לשמה. ואף שדבר זה יוכל לגרום עיכוב הגאולה לא הביט ע"ז, כי ענין הגאולה שייך להקב"ה, אבל על דניאל מוטל לעזור לטובתן של ישראל. וע"כ אף שיש חטא בדבר, מ"מ עדיף לעשות המצוה. וע"ד שכ' התוס' בב"ק (צ"א) גבי נזיר שציער עצמו מן היין ויש בזה קצת חטא, ומ"מ המצוה גדולה מן העבירה, כדאמר הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. וכן בתענית חלום בשבת שקורעין ממנו גזר דינו, ומ"מ יש בזה חטא וצריך למיתב תענית לתעניתו, עכת"ד התוס'. וה"נ בעניננו כנ"ל.

ויש להוסיף עוד ענין בזה, ע"ד הידוע מכמה צדיקים שאמרו שה' בידם להביא את הגאולה אלא שאין ברצונם מחמת שיש עדיין נשמות שלא נתקנו, וע"י קדימת העת ידחו ח"ו. וע"כ דניאל – שהוא ה' נשמה שנפלה לסוף קומת הקדושה לעיקבתא דמשיחא, וראה שע"י הקדמת הגאולה עדיין ישארו נשמות שידחו ח"ו, ע"כ העדיף לאחר זמן הגאולה לגודל רחמנותו על נשמות העקביים שגם הם יבואו לתיקונם.

וגם י"ל דראה שעתידים לצאת מהמן לומדי תורה בבני ברק, וא' מהם הוא רב שמואל בר שילת אשר עליו אמרו חז"ל שממנו יש

ללמוד האריך יש ללמוד לנהוג עם תלמידיו. ולכן העדיף לאחר קץ הגאולה לצורך נשמות חשובות כאלו. וע"ד שפי' הרה"ק מרוזין זי"ע הא דאמר שאול לשמואל על שאלתו למה השאיר זכר לעמלק, והשיבו "הקימותי את דבר ה' וגו'". והוא תמוה, היאך שייך לומר שהקים את דבר ה', והלוא דבר ה' ה' לבלתי השאיר שריד. ופי', דהכוונה דע"י שהשאיר את אגג יצא ממנו המן [כדאי' בדחז"ל שבאותה לילה נתעברה ממנו שפחה ומזה יצא המן] ועי"ז נסתבב נס הפורים, וע"י כן קיבלו ישראל התורה מרצון. וזהו "הקימותי את דבר ה'" – כלומר, שסבבתי עי"ז את נס הפורים שע"י "קיימו" וקיבלו ישראל מחדש את דבר ה' ברצון. ועד"ז רצה דניאל בורע קודש שעתיד לצאת מהמן, ודפח"ח ושי".

ואמנם עכ"ז נענש דניאל על כך, שזה הוא מדרכי ההנהגה ע"ד שכ' המדרש תנחומא (פ' וישב) שהחטאים שאירעו לצדיקים הם בחי' "נורא עלילה על בני אדם", כי בלא"ה הוא גזירה מן השמים לצורך הנהגת הבריאה, אלא שהקב"ה מגלגלו ע"י חטא. וה"נ, חשבו לו לדניאל דבר זה לחטא כדי להביא לפועל גזירת המקום המוכרחת בלא"ה לבוא. [ובאמת ה' חטא וצריך תיקון, אלא שהמצוה גדולה ממנה].

ומעתה נבאר דברי התוס' שהביאו המדרש שממוכן הוא דניאל. כי ה' קשה להם הקושיא דלעיל, דמאי מקשה הגמ' למה נקרא שמו ממוכן והלוא כבר ידעינן הטעם. וגם ה' קשה להם, כי תיבת ממוכן כתובה שם מומכן – וזה רומז על שם ע"ב [היוצא מהפסוקים ויסע ויבוא ויט], והשם האחרון שם הוא מו"מ. ושם ע"ב הוא שם של חסד, ושם מו"מ האחרון שבהם הוא חסד שבחסד (כ"כ בקהלת יעקב). וא"כ תמוה הדבר האריך בא להיות נרמז בשמו של המן השם הזה מו"מ, שם של חסד שבחסד. ע"כ הביאו התוס' המד' שממוכן הוא דניאל. ואין זה סותר לדברי הש"ס, כי הנה כ' האר"י הק' שכל נפש דקדושה יש כנגדו נפש דקליפה. וע"כ דניאל הוא הנפש דקדושה המכוונת נגד נפש דקליפה של המן, ודניאל בגימ' המ"ן. וע"כ

שפיר שייך להיות נרמז בשם ממוכן שם מו"מ. וגם א"ש מה שאמרו בגמ' שלכך נקרא ממוכן על שהוא מוכן לפורענות, ואין זה סותר למה שאמרו לעיל מיני' שטעם קריאת שמו הוא לרמז על זכות הכנת השלחן, כי תרווייהו קשוט – שחלק הקדושה של דניאל הוא אשר עורר בשמים הלימוד זכות על ישראל שהכינו השלחן, ועי"ז נתעורר הקטרוג להמן שמוכן לפורענות, כי גם המן שייך לשם ממוכן כי הוא זלעז"ל בקליפה.

ודייקא דניאל מיועד לעורר זכות השלחן, כי בסוף פ' אמור כתיב "ויצא בן אשה ישראלית", וברש"י שם הביא: "א"ר ברכי", מפרשה שלמעלה יצא [פרשת לחם הפנים]. ליגלג ואמר "ביום השבת יערכנו" – דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום, שמא פת צוננת של תשעה ימים, בתמי'. ומתניתא אמרה מבית דינו של משה יצא מחוייב. בא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן וכו'.

והנראה בזה, שהנוקב השם הזה ידע שאין הוא מזרע ישראל המיוחס, ולכן אינו שייך למחנה. אבל למחנה דן שייך שפיר, שהרי הם נפלטים מן הענן ומאס ה' ח"ו בהם על ע"ז שבידם [פסל מיכה], וא"כ הוא אינו גרוע מהם וחשוב עכ"פ כמותם, ותקע אהלו במחנה דן. והסבירו לו שלא כן הוא, אלא אפילו הנחשלים שבישראל לא זו הקב"ה מחבבם. ולכן יש י"ב חלות בלחם הפנים, כנגד י"ב שבטים ושבת דן מכללם. וי"ב חלות אלו הם מושרשים בשם הוי"ה ב"ה, וכל חלה וחלה הוא כנגד מי"ב צירופים שבשם הוי"ה. ונעשה בהם נס שהיו ביום השבת בעת סילוקם חמים ממש כבשעת אפיתם, כמ"ש "לחם חם ביום הלקחו" – וזה מראה על חביבות הקב"ה לישראל, שלא זו מחבבם ועדיין חביבותם גבי'. ואפילו החלה הי"ב שהיא כנגד דן ג"כ בכלל זה, וחמה היא, ומי"ב צירופי הוי"ה היא. והי' מראים זה לישראל ברגל איך שהחלות חמים הם, כדי להראות חיבתם. ואמרו: ראו חיבתכם לפני המקום, סילוקו כסידורו, שנא' "לשום לחם חם ביום הלקחו" (תגיגה כו:).

וזה הי' טעותו של עמלק שפגע במחנה דן, כי סבר שזנוחים הם. וזה הבן איש מצרי לא רצה להאמין את זה, וטען לא כן הוא אלא שהחלות נתקררו ואינם חמים [טעותו של עמלק – "אשר קרך בדרך"], וליגלג על לחם הפנים שהיא פת צוננת ולא חמה. ונקב את השם, שחיסר אחד מצירופיו המכוון לשבת דן ועשה ח"ו נקב בשם הוי"ה.

ומה שעשה עמלק עשה המן, ונזדווג לסוף המחנה, עיקבתא דמשיחא של גלות הראשון המכוונים לבני דן. ולכן דניאל, המלאך הממונה על בני דן המכוון כנגד הצדיק דניאל של עזה"ז שמו ממוכן, והוא ממליץ "כלום הכינו שלחן לפניך", שהוא מראה על חביבותן של ישראל בכל מצב שהם [ויש לרמז, שלח"ן הוא אותיות נחש"ל]. ודניאל הוא הנביא השייך לעקבות של דן כנ"ל. וכל הקרבנות היו משפיעים הצלחות והשפעות לשעתן, וכשחרב ביהמ"ק חסרנו כל אלה. אבל השלחן הכין זכויות והמלצות טובות לימי הגלות. ולכן זכותו מכונה בלשון הכנה, והממליץ שמו ממוכן.

והנה כ"ד ספרי הקודש הם כנגד כ"ד קישוטי כלה, והם קישוטי השכינה הקדושה, ומכוונים כנגד כ"ד צירופי אדנ"י (כידוע מסדר התיקון ליל שבוועות). והנה גם מס' שבת יש בה כ"ד פרקים המכוונים להנ"ל, כמו שמצויין בסידורים בתיקוני שבת, ונקראת שבת כלה מלכתא. ונמצא שכל פרק ממס' שבת מכוון נגד ספר א' מספרי הקודש. ולפי"ז, הספר דניאל שהוא במספר כ"א של ספרי הקודש הוא מכוון כנגד פרק כ"א ממס' שבת שהוא פ' נוטל. ושם פותחת המשנה: נוטל אדם את בנו והאבן בידו. וביארו שם בגמ', שמפני שיש לבן געגועין אל אביו, ואם לא יטלנו אביו יחלה, התירו לאביו ליטול בנו אף שהמוקצה בידו. וענין זה מכוון שפיר נגד דניאל שהוא שייך לנשמות הפחותים שבעיקבתא דמשיחא כאמור, והקב"ה נוטל את בניו אף שהם כמוקצה מחמת מיאוס, ועכ"ז מפני שיש לבנים געגועים לאביהם שבשמים, ע"כ אין קב"ה מואסם – "ואף גם בזאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים" [ודרשו בגמ': לא

מאסטים בימי המן] "ולא געלטים לכלותם". ונפלא הדבר, כי נוט"ל הוא בגימ' כמנין דניאל, דו"ק.

והנה העונש שנגזר על דניאל שנהרג, זה כשלעצמו אין בו עונש כ"כ לדניאל, שהרי הולך אדם לבית עולמו וסוף האדם למות ממילא, ומי שנהרג ע"י עכו"ם גדולה חשיבותו מאד, שהגם שהוא רשע מתכפרים עונותיו (עיי' שומר אמונים מאמר השגחה פרטית פרק י'). והוא נחקק בפורפירא דמלכא, ועתיד הקב"ה להתלבש בהאי פורפירא ולנקום דם עבדיו, וא"כ אין זה עונש כ"כ לדניאל שנהרג. אך ההפסד והעונש הי' שלא זכה לחיות בנס של פורים, שהי' נאה הדבר לדניאל, שהוא המגלה הקץ ושייך לנשמות העקביים שיזכה להתגלות האור של ימות המשיח בפורים. וזה הי' עונשו שלא זכה להגיע לכך.

אכן, ע"ז אמה"כ בסיום ספר דניאל "ואתה לך קץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין" – שאף שלא זכית בימך לחיות בהתגלות של ימות המשיח בפורים, מ"מ תנוח ותזכה לעמוד לעתיד לקץ הימין, שאז יהא יום שכולו פורים, הנרמז בתיבת ימין שהוא מרדכי איש ימיני, וגם תיבות לק"ץ הימין בגימ' כמנין ימי הפריים. ואז יזכה דניאל להשלמת האור של פורים כאשר יבקע אור הגאולה וימחה עמלק לגמרי מן העולם. "ותעמוד לגורלך" – שהוא ענין פורים הוא הגורל. והגורל מורה על חביבות ישראל (כאשר כבר ביארנו), ולכן גם הכפרה של יוה"כ הוא ע"י גורל כידוע. ודרשו חז"ל מפסוק זה "וימי הפורים האלה לא יעברו", שלא יבטלו לימי המשיח כמו שאר מועדות. ולכן נרמז רמז זה דוקא בתיבת הפריים בה"א הידיעה – פורים של לעת"ל.

והנה זאת ידעו חכמי ישראל שלא תהי' הגאולה שלימה עד שימחה זרעו של עמלק מכל וכל, ואז יהי' השם שלם והכסא שלם. אבל במלחמת יהושע לא פעל אלא החלשת כוחם, וכמ"ד ברש"י שם: ויחלש יהושע – לא השאיר אלא חלשים שבהם, מכאן אנו למדים שלא עשו אלא ע"פ דיבור של שכינה, עכ"ל. ולכן הקפידה

תורה שלא תכתב פרשה כזו אלא שלש פעמים, כמ"ש "הלא כתבתי לך שלשים" – דהיינו, ששלש פעמים יתכן שתהי' מלחמת עמלק כעין מלחמתו של יהושע, אבל לא יהי' נמחה שמו לגמרי. "ולא רבעים" – בפעם הרביעי לא תהי' כמו מלחמת יהושע, כי אז יקויים מחה אמחה לגמרי והי' ה' למלך וגו', ושמו שלם וכסא נכון. ובמלחמת מרדכי ואסתר היו מצפים לישועה גמורה, והיו סבורים שכבר מיחו זרעו של עמלק מכל וכל ואחד מהם לא נותר, וכמו דאיתא בתרגום כשהרגו בשונאיהם חמשה ושבעים אלף, וחמש מאות איש, ושלש מאות איש, בכל פעם תירגם "כולהון רופילין מדבית עמלק".

ולכן כששלחה אסתר לחכמים כתבוני לדורות, ושלחה להם נוסח המגילה, וראו שכולה כתובה בהסתרה, ובמקום שם השי"ת כתוב המלך, ושם המגילה נאה לה – מגילת אסתר, וזה סימן שאין השם והכסא שלם עדיין, מיאנו לקבל מגילה כזאת, שהרי ציפו וקוו שאחר מלחמה כזאת תהי' גאולה שלימה, ומורא גדול זו גילוי שכינה, והם לא ידעו שעלתה בידם של שבעים מבני המן להמלט ולהחבא, ועליהם אמר הכתוב "שבעים בלחם נשכרו" – אל תיקרי שבעים אלא שבעים כמ"ש בגמ' (מגילה טו.). ולכן שלחו לה, "הלא כתבתי לך שלשים" ולא רבעים – עד שלשה פעמים יתכן שתהא כתובה ענין מלחמת עמלק כמו של יהושע ולא יותר, כי עכשיו כבר זכינו למחות את שמו לגמרי וכבר צריכים להתכונן לקראת ביאת מלך המשיח.

אבל אסתר שכתבה את המגילה ברוה"ק ידעה ודאי שכדבריהם לא כן הוא. והענין, שעדיין יש נפשות יקרות של לומדי תורה בבני ברק שעדיין גנוזים הם בזרע המן ואין לכלותם. וזה גופא הטעם למה "ויחלש יהושע את עמלק" ולא מחה אותו לגמרי, כי הי' ע"פ הדיבור של שכינה מפני אותן הנשמות. ויתכן שזה הי' כוונת שאול ג"כ. ותיכף אח"ז כתיב "ויאמר ה' אל משה כתוב זאת זכרון", כלומר "כתוב זאת" – ענין ויחלש, שלש פעמים. והאיר ה' את עיני

עכ"פ, הנה באים לפנינו ימי הפורים שהם ימים של הארת ימות המשיח, ומי שזוכה יכול ע"י השתיה ביין לטעום מהארת ימות המשיח [ומי שאינו מסוגל לזה, עדיף שלא ישתה ולא יזיק אחרים בחנם]. ובימים אלה יכולים לזכות להטות הלב להקב"ה ולקבל התורה מרצון. ואמרו צדיקים, שכמו שיהודי הוא בפורים כך הוא בליל שמורים, וכמו שבלייל שמורים כך הוא כל השנה. ומסתמא ההתחלה ב'פ' זכור. חשבתי שהיום התפלה תהא יותר בהתלהבות, ובימים מקדם היו מתפללים יותר טוב, ועכ"פ אין לפחות ממדרגת ימים שעברו. וביום הפורים שהוא יום שטרודים בו, מ"מ יש איזה זמן שיכולים לידבק אז בהקב"ה, והוא בעת התפלה. ויעזור השי"ת שנזכה לקבל התורה מרצון ולהטות לבבנו אליו אכ"י.

פרשת זכור

חכמים כי אין הקפידא של "שלישים" על כמה פעמים כתובה, אלא על כמה מלחמות נלחמו. והלא המלחמה של פרשת בשלח, היא היא זאת המלחמה של פ' זכור, רק שאז הוכפל הענין ב' כי תצא. ולפי זה שוב דרשו "כתוב זאת" – מה שכתוב כאן ובמשנה תורה, כי שם חזר ונשנה אותו הענין ממש ולאחד יחשב. והרמז, כי זא"ת ר"ת זכור אל תשכח, והוא תחילת וסיום פ' זכור, וזה נכלל ב'פ' בשלח.

אבל באמת גם החכמים צדקו בדרשתם הראשונה, ובמגילה זו יש בגניזה כל הארת מחיית עמלק וימות המשיח, רק שעדיין הכל בכסוי, וכשיבוא המשיח ב"ב יבקע אור המגילה לחוץ באופן אור חדש אור נפלא, ותתגלה יפיה והדרה לעיני כל. ואדרבה, היא בקיעת האור אל תוך הטבע, וגם שם באפסי ארץ תתגלה ישועת אלקיננו (כאשר האריך בזה בס' קדושת לוי). ואז יתגלה שהישועה הגמורה הלוא היא כתובה במגילת אסתר, ובה יש האורה של ימות המשיח.

סדר המגילה בכתבי הקודש

ובזה יש ליתן טעם להא דקיי"ל שאם כתב מגילת אסתר בתוך שאר הכתובים לא יצא בקריאתו כי אין כאן פרסומי ניסא. ולכא' אמאי נחסר כאן פרסום הנס עי"ז. אך להנ"ל י"ל כי בזה שכותבה בין שאר הכתובים מורה שכאילו שוה היא במדרגתה עם שאר הכתובים, ונמצא שמחסר בפרסום עוצם מדרגת הנס שהיא מבחי' שער החמשים שבזה גדלה מעלתה על שאר כתבי הקודש, וכאשר כ' הרמב"ם שכל ספרי הנביאים וכתובים עתידיים להתבטל לעת"ל חוץ ממגלת אסתר. ואין הכוונה שיבטלו לגמרי אלא בדוגמת ביטול ברוב, כי לעוצם ההארה שתתגלה אז יהיו אלו בטלים במיעוטם, לבד ממגלת אסתר שגדול הבהקת אורה ולא תתבטל אף לעת"ל, וע"כ מובן שע"י שכתבה למגילה בין הכתובים ביטל פרסום הנס שבה.

ומעתה י"ל דמעיקרא לא ידעו החכמים גודל האורה שבמגלת אסתר כי אור זה אינו מתגלה רק ביום הפורים, ובשאר ימות השנה

אכן לאמתו של דבר במגלת אסתר כבר יש בו גילוי אור חדש אשר יאיר במילואו בגאולה העתידה, וכלשון הזה כותב רבינו החתם סופר דרשות (דף קס"ד) מגילת אסתר אור הקדוש הכלול בה הוא ממש יותר גדול ונכבד מתורתנו הקדושה עצמה". ודברים בוערים כאש כאלה מרפסין איגרא. וככל הדברים והחזיון הזה איתא גם בספר קדושת לוי (קדושה ראשונה בד"ה "ובזה"), ואע"פ שבזמן הזה אנו קוראים בו רק הנס שאירע בימי מרדכי בשושן הבירה, אבל בגאולה העתידה יתגלה שבמגילה זו יש כל האור של מחיית עמלק דלעתיד. ואור שער החמשים כבר בוקע במגילה כמו שמבאר המהר"ל ענין העץ של חמשים אמה שיסודו הוא מדרגת שער החמשים. וע"כ שפיר ראוי ספר זה של מגלת אסתר להשלים את הכ"ד צירופים של קשוטי השכינה ולהיות ראש לכל הקשוטים, כי כבר מאיר בו הארת הגאולה העתידה.

אין המגילה במעלה יתירה על שאר כתבי הקודש, אבל מאחר שקראו המגילה ביום הפורים כי לזה לא התנגדו כי רק לדורות לא הסכימו לקבעה, ואז נתגלה לעיניהם האור כי טוב הוא ומופיע בו אור שער החמשים וראו בו את הגאולה העתידה, ע"כ חזרו בהם והסכימו לדרוש המקרא "כתוב זאת זכרון בספר", באופן שתיבת בספר קאי על המגילה כנ"ל וזהו דיוק לשון הירושלמי שהאיר הקב"ה את עיניהם, והוא שזכו לראות האור של המגילה כנ"ל ובוזה חזרו בהם. ותיבת הספ"ר הוא גימ' כמנין ציון במילואו צדי"ק יו"ד ו"ו נו"ן, רומז שהמגילה יש בה הארת הגאולה העתידה כאשר עיר ציון תמלא עם האותיות במילואם, וע"כ נרמז בה ציון במילואו. והוא הספר המשלים כ"ד קשוטי השכינה והוא ראש לכולם.

אכן ראוי להבין לפי"ז למה לא נקבעה מגילת אסתר באחרונה בסוף כ"ד ספרי הקדש שהרי היא המשלימה אותם והיא ראש לכולם כנ"ל, ולמה חשבו סדר הספרים במס' ב"ב דף י"ד ע"ב דניאל מגלת אסתר עזרא ודברי הימים. ובסידור למהר"י עמדין צ"ל כ' בסדר תיקון ליל שבועות אצל כ"ד הספרים שיש אומרים שמגלת אסתר בא לפני דניאל. וראוי להבין ענין מחלוקתם אצל ספר זה דייקא. ועפ"י פשטות יש לומר דתליא פלוגתתם אם נסבור שהתך הוא דניאל ונהרג ע"י המן כדאי' שאם הדבר כן בהכרח שדניאל כתב ספרו לפני מגלת אסתר, אבל אם נימא שדניאל עדיין חי אח"כ שפיר יתכן שכתב ספרו אחר מגלת אסתר.

אמנם יש לבאר הענין עפ"י שהארכנו בשבת העל"ט שבחי' הפורים, וכן כל חדש אדר מכיון ששרשו מבחי' שער החמשים שהוא למעלה מן הזמן ע"כ יפה כוחו להתפשט מחוץ לגבולתיו ופורץ הארתו לחדש שבט הנסמך אליו על דרך דדרשינן סמוכין בתורה, וכמו שמצינו בדיני פורים שהמקום שסמוך ונראה

לעיר המוקפת חומה דינו כמוהו. עי' בדברנו שם בארוכה. והנה י"ב חדשי השנה מסודרים ליי"ב צירופי שם הוי"ה כנודע אשר ע"ז בונה הבני יששכר יסוד ספרו בכל חדש וחדש. ואמנם כפי האמור שלשם אדנ' יש כ"ד צירופים נמצא שלכל חדש יש ב' צירופים, וכל אחד מהם מאיר לחצי חדש. וידוע מחלוקת ב"ש וב"ה אם ר"ה לאילן הוא בא' בשבט או בחמשה עשר בו. וכפי שביארנו שחדש שבט המכוון לחדש אב היה ראוי להיות חדש של דין אלא שנמתק דינו ע"י הארת חדש אדר הבוקע לתוכו. וזה בחי' ר"ה לאילן שהוא ענין ראשית צמיחת כנסת ישראל הנמשלת לאילן, ונחלקו ב"ש וב"ה מתי נעשה מיתוק זה של חדש אדר. כי ב"ש ס"ל שכוחו של אדר בוקע למפרע עד לא' בשבט וב"ה ס"ל שלא מתפשטת הארתו רק עד חמשה עשר בשבט. וכבר כ' בחי' הרי"מ בענין פלוגתא זו דשניהם אמת כי א' בשבט הוא ר"ה לגדולים וחכמים שזהו בחי' ב"ש דחריפי טפי, ואילו בט"ו בשבט הוא בחי' ר"ה לכל ישראל.

ומעתה יבואר ענין שחשבו חז"ל מגלת אסתר לפני עזרא ודברי הימים. דהן אמת שמהראוי שמגלת אסתר תחשב באחרונה כי היא המשלימה לכולם. אכן לפי שבחי' חדש אדר מקדים לבוא בחדש שבט כנ"ל, והרי כ"ד צירופי אדנ' מכוונים לחדשי השנה שני צירופים לחדש כנ"ל, נמצא שהצירוף האחרון המכוון לחדש אדר הראוי למגלת אסתר מקדים עצמו להיות מכוון לחדש שבט, וע"כ קנה מקומו לפני עזרא ודברי הימים כי חדש שבט הוא הצירוף הכ"א והכ"ב. ולפי שיטת ב"ה שמקדים עצמו בט"ו בשבט ראוי לחשוב אסתר אחר דניאל שאז הוא מכוון לצירוף השני של החדש, ואילו לסברת ב"ש שכבר מאיר בא' בשבט ראוי להקדים המגלה לפני דניאל וזה טעם פלוגתתן.

פרשת בשלח תשנ"א

מגילת אסתר ספר הכ"ב נשלמו הכ"ב צירופים של שם אדנ-י

המכוונים לכ"ד קישוטי כלה, והיא שייכת לימי הפורים החלים בפרשה זו, כי בפורים הוא זמן

בפרשת כי תשא קורין ויתן אל משה ככלתו, שדרשו מזה ענין כ"ד הספרים

וכבר הבאנו שבפסוק ויתן אל משה ככלתו דרשו חז"ל שת"ח צריך להיות מקושט בכ"ד ספרים, ומאחר שראש לכ"ד הספרים הוא מגלת אסתר, לכן נרמז כאן א"ל מש"ה ככלת"ו בגימ' אד"ר מרבי"ם בשמח"ה.

ונסיים בענינו של זמן, ויתן אל משה ככלתו רומז לבחי' הכלה, ועיקר הכלה היא מגלת אסתר, שהיא עטרה לקישוטי הכלה, שיש בה אורו של משיח וביטול עמלק וכל הקליפות, ובסוף יומיא העיקר הוא ביטול ישמעאל, וחדש אדר וימי הפורים והמגילה מבטלים ישמעאל ופחדיו, ולכן ככלת"ו בגימ' פר"א אד"ם יד"ו בכ"ל וי"ד כ"ל ב"ו.

ויה"ר שנזכה להרכות בשמחה, ויקויים ישמח ה' במעשיו, ישמח ישראל בעושיו. ונזכה לראות בשמחת ציון בבניה, אם הבנים שמחה, בישועת ישראל במהרה אמן כן יהי רצון. פרשת כי תשא תשס"ג

הופעת אור מגלת אסתר שהוא עטרת כ"ד הספרים ובחיר הצירופים של השם אדנ-י שהם קישוטי השכינה.

ומובא בקהלת יעקב (ערך שושן) בענין השם שוש"ן שהוא כינוי לשכינה, ומביא שם מזוה"ק עה"פ הרצים יצאו דחופים וגו', רצים דקדושה, והעיר שושן (היינו השכינה) צהלה ושמחה, ע"כ. ולדרכנו יש לרמז כי במגילת אסתר, שהיא הספר הכ"ב (עי' בבא בתרא (יד): סדרן של נביאים וכתובים, אחר מגילת אסתר הוא ספר עזרא וספר דברי הימים), נשלמו כ"ב הצירופים של שם אדנ-י שהוא השכינה, ולכן כ"ב פעמים של אדנ-י בגימ' העי"ר שוש"ן צהלה ושמח"ה.

ומובא בשל"ה הקדוש לרמז במשנה ריש מס' מגילה, מגילה נקראת בי"א י"ב י"ג י"ד ט"ו, שמספר כל אלה עולה ביחד ס"ה כמנין שם אדנ-י, ע"כ, ולדרכנו, לפי שהמגילה היא ראש לצירופי שם אדנ-י.

ברכה שלאחר קריאת המגילה

ויבואר בהקדם הגמ' (מגילה כא) בענין נוסח הברכה שלאחרי קריאת המגילה דנחלקו אמוראי חד אמר בא"י הנפרע לישראל מכל צריהם וחד אמר האל המושיע. ומסיק הלכך נמרינהו לתרווייהו בא"י הנפרע לישראל מכל צריהם האל המושיע. והנה עד"ז היא הפלוגתא של ב"ש וב"ה בנרות חנוכה אי מוסיף והולך או פוחת והולך, כי הסברא של פוחת והולך היא לרמוז על התמעטות אומה"ע כפרי החג שפוחתין והולכין וזה כסברת המד' שצריך לברך הנפרע לישראל מכל צריהם דהיינו שמברכין ומודים על פורענות העכו"ם, ואידך סברא של מוסיף והולך היא כסברת המ"ד

זאת חנוכה תשנ"ב

נשים בקריאת המגילה

סי' כ"ב כ', כי במצות קריאת המגילה מלבד מצות פרסום הנס שבה יש בה ג"כ משום מצות זכירת מחיית עמלק, וכיון דנשים פטורות ממצות זכירת מחיית עמלק כמ"ש החינוך משום שאינן בנות מלחמה, נמצא שאינן מחייבות רק במצות פרסום הנס כי אף הן היו

אי בשו"ע דנשים אין מוציאות האנשים בקריאת המגילה, וטעמא דמילתא כי הנשים אינם מצוות כי אם בשמיעה אבל האנשים מצווים בקריאה, וע"כ אין הנשים יכולים להוציאן במצות הקריאה כי אינם חייבות בדבר. וחקרו המפרשים בטעמו של דבר. ובס' מרחשת

דהאשה הנס, וע"כ די להם בשמיעה שזה הוי פרסום, משא"כ האנשים שחייבים גם במצות זכירה יש להם חיוב קריאה, ומזה"ט אין הנשים יכולים להוציאם כי במצות הקריאה הו"ל אינם מחוייבות בדבר, ומסיק שם דלפי"ז בלילה שאין אז זמן מלחמה כמו שביאר שם, וע"כ אין אז מצות זכירה, שפיר יכולים הנשים להוציא את האנשים, עכת"ד. אבל דין זה הוא חידוש גדול, וכל כי האי הו"ל להפוסקים לכתוב דבקריאת הלילה יכולים הנשים להוציא את האנשים.

והאור שמח ריש הל' מגילה כ' לבאר עפ"י הגמ', דמגילת אסתר נאמרה ברוה"ק לכתוב מדרשא דכתוב זאת זכרון בספר, ודריש בספר על מגילה, וקרא זה נאמר גבי מחיית עמלק, ולכך נשים שאינן במצוות מחיית עמלק לא קאי עליהם דרש זה, וממילא אינן מחוייבות בקריאה מתוך הכתב מדברי קבלה רק מדרבנן, כהא דאי' בתוס' דלמ"ד דלא נאמרה לכתוב היינו מדברי קבלה אבל מדרבנן צריך מתוך הכתב, וא"כ כשהאשה קוראה והאיש שומע אינו יוצא את החיוב של דברי קבלה לקרות מתוך הכתב כיון

באותו הנס, וע"כ די להם בשמיעה שזה הוי פרסום, משא"כ האנשים שחייבים גם במצות זכירה יש להם חיוב קריאה, ומזה"ט אין הנשים יכולים להוציאם כי במצות הקריאה הו"ל אינם מחוייבות בדבר, ומסיק שם דלפי"ז בלילה שאין אז זמן מלחמה כמו שביאר שם, וע"כ אין אז מצות זכירה, שפיר יכולים הנשים להוציא את האנשים, עכת"ד. אבל דין זה הוא חידוש גדול, וכל כי האי הו"ל להפוסקים לכתוב דבקריאת הלילה יכולים הנשים להוציא את האנשים.

והאור שמח ריש הל' מגילה כ' לבאר עפ"י הגמ', דמגילת אסתר נאמרה ברוה"ק לכתוב מדרשא דכתוב זאת זכרון בספר, ודריש בספר על מגילה, וקרא זה נאמר גבי מחיית עמלק, ולכך נשים שאינן במצוות מחיית עמלק לא קאי עליהם דרש זה, וממילא אינן מחוייבות בקריאה מתוך הכתב מדברי קבלה רק מדרבנן, כהא דאי' בתוס' דלמ"ד דלא נאמרה לכתוב היינו מדברי קבלה אבל מדרבנן צריך מתוך הכתב, וא"כ כשהאשה קוראה והאיש שומע אינו יוצא את החיוב של דברי קבלה לקרות מתוך הכתב כיון

פרשת תרומה תש"נ

וזכרם לא יסוף מזרעם – מגילה לא תבטל לעת"ל

אמרו במס' מגילה (דף ז) אסתר ברוה"ק נאמרה, ונחלקו שם בגמ' מהיכן מוכח דבר זה. ורב יוסף אמר מהכא וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים. ומנא ידע את העתיד וע"כ דברוה"ק נאמרה. ורב נחמן בר יצחק אמר מהכא וזכרם לא יסוף מזרעם. וצ"ב מה הוסיף רנב"י בהביאו סיפא דקרא הרי אין בו לכאור' הוספה על רישא דקרא.

ויבואר בהקדם מה שביארנו הא דאי' שם בגמרא שלחה להם אסתר לחכמים כתבוני לדורות, שלחו לה הלא כתבתי לך שלשים ולא רבעים, עד שהאיר הקב"ה את עיניהם ומצאו מקרא כתוב בתורה כתב זאת זכרון בספר וכו'. ולכאור' מה נתחדש להם יותר והרי גם מתחילה ידעו מקרא זה אלא שדרשוהו באופן אחר כמבואר שם. וגם מה ענין הקפידה שלא לכתוב

בפרשה זו קורין י"ג מדות של רחמים שמהם נמשכים לישראל כל מיני ישועות והצלחות, ונמשך רחמים וחנינה אף למי שאינו הגון ואינו כדאי, והיא הבחי' המתגלית בחדש אדר שאז עת רצון שמתעוררין בו י"ג מדות של רחמים כמו שרמזו בספה"ק מזל אדר דגים ר"ת י"ג מכילין דרחמי. ובפרט בסעודה שלישית ברעוא דרעוא שהוא זמן התגלות י"ג מדות של רחמים וע"כ מובא (בסידור הרב בעל התניא) שיש לאכול דגים ביחוד בסעודה שלישית. וכנ"ל שדגים היא בחי' י"ג מכילין דרחמי, ופרשה זו שכתובה בה י"ג מדות נקראת בשבוע שחל בו פורים שאז עת התגלות הי"ג מדות, ובפרט בשנה זו שיום שיתסר חל בשבת זו שכפי המקובל מתלמידי הבעש"ט עדיין נמשכת הארת פורים בשיתסר ושיבסר.

רבעים, וביארנו כי כל כ"ד ספרי הקודש הם כ"ד קשוטי השכינה שהיא הכלה ומכוונים נגד כ"ד צירופי השם אדנ-י. ויש קישוט אחד שהוא ראש לכולם והוא הספר שבו השלמת מחיית עמלק כאשר יתוקן עולם במלכות ש-די, וכל זמן שיש עמלק בעולם עדיין אין להשלים את הצירוף והקישוט הזה. וע"כ סברו חכמים שאין לכתוב מגלת אסתר כי אין בו השלמת מחיית עמלק וצריך להשאיר את ספר העשרים והארבע לזמן שימחה עמלק לגמרי. אבל לבסוף האיר הקב"ה את עיניהם וראו כי אור המגילה רם ונשגב הוא ויש בו הארת ימות המשיח אלא שעדיין הוא בהסתר, אבל בהגיע הזמן יתגלה לעין כל היאך במגילה זו נכתב גם השלמת מחיית עמלק דלעתיד. וזהו ע"ד מ"ש החת"ס והקדושת לוי כי גדול ונכבד הוא אור המגילה יותר מתורת משה עצמה, וע"כ שפיר ראויה מגילה זו להיות בראש הקישוטים אף שעדיין לא הגיע עת מחיית עמלק בשלימות.

והנה הטורי אבן מקשה שם בסוגיא על מה שהוכיחו בכמה הוכחות שהמגילה נאמרה ברוה"ק מדחזינן במגילה כמה דברים שא"א לידע אותם רק עפ"י רוה"ק, דאכתי מנ"ל שהמגילה כולה נאמרה ברוה"ק, דאה"נ שלפעמים שרתה רוה"ק על מרדכי ואסתר אבל עדיין יכול להיות שכתבת המגילה לא היתה בהופעת רוה"ק עליהם. וכדחזינן שם בסוגיא דלחד מ"ד קהלת לא נאמרה ברוה"ק אף ששיר השירים נאמרה ברוה"ק, הרי דאף ששלמה המלך שרתה עליו רוה"ק מ"מ ספר קהלת לא אמרה בהופעת רוה"ק. והנה בצ"ע. וי"ל עפ"י"מ דא' בירושלמי דמגילה שכל הספרים עתידין ליבטל חוץ ממגלת אסתר. והחת"ס הביא בכוונת מאמר זה שלפי ערך השגת ישראל לעת"ל אשר תגדל הרבה יותר מהשגת הנביאים תהיה בטלה הנבואה ע"ד ביטול ברוב, כי תיבטל הנבואה במיעוטה לעומת השגת ישראל עצמם, לבד ממגלת אסתר שגדול אורה כ"כ שאף לעת"ל לא תיבטל לעומת ההשגה ששיגו ישראל אז. והיינו כנ"ל שבמגלת אסתר מאיר הארת ימות המשיח.

ומעתה יש להוכיח מזה שאסתר ברוה"ק נאמרה דאל"כ היאך יתכן שיכתבו מגילה שנכלל בה האור של ימות המשיח, והרי עדיין לא היו אז ימות המשיח, ועדיין לא משיגין אותה כלל. ואין זאת כי אם שרוה"ק הופיעה אז על מרדכי ואסתר וכך כתבו את המגילה. ואע"פ שלא השיגו בשכלם בשעת הכתיבה את כל טוב אורה ותפארתה, מ"מ העתיקו אות באות ממה שנתגלה להם ברוה"ק (כמו שדניאל כתב את הקץ אע"פ שהוא לא הבין את החשבון כמו שכתוב בסוף ספר דניאל) ומזה הוכחה ברורה שאסתר ברוה"ק נאמרה.

והנה מובא מהחזוהי מלובלין זצ"ל שביום שפוגעים בש"ס מימרא מרב נחמן בר יצחק נמשך שמחה על כל היום. וי"ל הענין עפ"י שכ' בס' אמרי יוסף מספינקא שרב נחמן בר יצחק הוא בגימ' כתר חכמה בינה. כ"כ שם לפי דרכו. והנראה מזה שנשמת רב נחמן בר יצחק שייכת למדרגות העליונות שלמעלה מזה העולם, והוא שייך לזמן של ימות המשיח, שאז תהיה השמחה רבה בעולם, ישמחו השמים ותגל הארץ, ישמח ה' במעשיו ישמח ישראל בעושיו, וכמו שרמזנו בתיבת משי"ח אותיות ישמ"ח, וע"כ מימרא של רנב"י מעוררת שמחה של ימות המשיח.

והנה בירושלמי הנ"ל דרשו דבר זה שמגלת אסתר לא תבטל לעת"ל מקרא דזכרם לא יסוף מזרעם, ויליף בגז"ש מהכתוב קול גדול ולא יסף, שלא יפסק לעולם. ומעתה יבואר הא דיליף רנב"י מקרא וזכרם לא יסוף מזרעם שמגלת אסתר ברוה"ק נאמרה, כי מהאי קרא ילפינן שמגלת אסתר לא תבטל אף לעת"ל, והיינו מטעם שיש בה האור של ימות המשיח, והאין יתכן לכתוב מגילה כזאת אם לא שהופיעה עליהם רוה"ק, ולא סגי לי' ברישא דקרא לא יעברו מתוך היהודים כי בזה עדיין יש להקשות קו' הטו"א דמנ"ל דכל המגלה נאמרה ברוה"ק אבל מהא שפיר יליף מדלא תבטל המגלה לעת"ל. ודוקא רנב"י שהוא שייך לימות המשיח דרש לה להאי דרשה השייכת להארת ימות המשיח הנכללת במגילה.

בט"ו, אם תצרף כל החשבונות האלה, יהי' הסכום ס"ה, כמספר אדנ-י. עכתדה"ק. וצריך ביאור למה דוקא בריש מסכתא זו יש רמז כזה. ולהנ"ל יובן, הואיל ומס' מגילה הוא המסכתא שמבארת את מגילת אסתר, שהוא ראש לכל הצירופים של שם אדנ-י, לכן בא רמז שם זה בראש המסכתא.

פרשת כי תשא תשנ"א

והנה נתבאר לעיל שהמגילה מכיון שיש בה אור ימות המשיח היא הראש לכ"ד הספרים שהם כ"ד קשוי' השכינה וע"כ מרדכי היהודי עולה בגימ' כ"ד ספרים, וזה ג"כ ענין ברוכה אסתר בעד"י כי עדי הוא מל' קשוי' ואסתר השלימה את ראש הקשוי' ע"י כתיבת המגילה.

ובזה יובן מה שרמז השלה"ק בתחילת מס' מגילה, מגילה נקראת ב"א ב"ב ב"ג ב"ד

איזהו עיר גדולה על שיש בה עשרה בטלנים

תורה. כי עיקר שמירת העיר היא התורה שלומדים בה ולא החומה שעשוי' מאבנים וטיט.

וזהו פשוט שאם במגילת אסתר צריך חומה כדי לקרוא בט"ו בודאי לפי דעת רוח הקדש שבה נכתבה המגילה, אין כוונת חומה לגדר אבנים גרידא שהרי מבואר בגמרא שתכלית החומה הוא לשמירה. ולפי התורה אין חומה נקרא שמירה כדרך סנטורי קרתא. ולפיכך הבינו חז"ל שאין חל שם שמירה על עיר של חומה אא"כ יש שם עשרה בטלנים שהם עיקר השמירה.

פזרים

לפירוש הרמב"ם במשנה איזה עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנים שלגבי דין מקדימין ליום הכניסה נאמר, נחא, דזהו גדר של עיר גדולה אם יש בהם אוכלוסין שיכולין לפרנס עשרה בטלנים. אבל לפירוש הרשב"א שלגבי מוקף חומה נאמר, קשה מאי נ"מ אם יש בה עשרה בטלנים.

והנראה, ע"פ המדרש (פתיחתא דאיכה ב') דבני ר' חייא ביקשו לראות נטורי קרתא והביאו השומרים הסובבים בעיר ואמרו אלו סנטורי קרתא, כי הנטורי קרתא הם המלמדי תינוקות כי אם ד' לא ישמר עיר שוא שקד שומר.

והנה דרשו חז"ל (פסחים פז.) אני חומה זו

פרוז בן יומו קרוי פרוז

הפרזות אתי לומר שאפי' אינו דר בעיר רק ל' יום סגי שיהא נקרא יושב העיר וקורא ב"ד אבל לא ביום א'. ומתרג' החת"ס וז"ל נ"ל לחלק בין יושבי "העיר" ובין יושב "בעיר" כי יושב בעיר נאמר על פעולת הישיבה בתוכה, אפי' יושב בתוכה בן יומו נקרא יושב בתוכה. ולעומת זה לכשיוצא ממנה לשעה כבר בטלה פעולתו ובין לילה היה ובין לילה אבד. משא"כ יושב העיר הוא שם תואר שהוא מאותם המישיבים את העיר וגורמים לה ישוב, ולא תואר בזה השם כ"א לכשיהיה בתוכה שלשים יום. וכן לא יקרא בן העיר, והעיר לו אם, והוא לה בן, אא"כ יהיה שמה י"ב חודש. ואלו

ונקדים דברי החת"ס בשו"ת (אור"ח סי' קצ"ד) ע"ד הקו' ונקדים אהא דאחז"ל בפ"ד דמגילה דבן עיר שהלך לכרך אפי' רק ליום אחד דינו כבן כרך וכן להיפך, וילפינן מדכתיב היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות למה לי אלא לומר פרוז בן יומו קרוי פרוז. וק' מהא דקי"ל בפ' חלק (ק"ב) גבי אנשי עיר הנדחת שאם הודחו עמהם אנשים מעיר אחרת אם נשתהו שם שלשים יום דינם כאנשי עיר הנדחת דגבי עיר הנדחת כתיב יושבי העיר וכל' יום מקרי יושבי העיר ואילו לשאר דינים דבעינן בני העיר צריך שיעור י"ב חודש. ומעתה מנ"ל שפרוז בן יומו קרוי פרוז והא י"ל דקרא דהיושבים בערי

התוארים יצדקו לו גם כשיוצא ממנה והוא במצולת הים נקרא יושב עיר פלוני אבל לא יושב בעיר. ואשר ע"כ בעיר הנדחת דכתיב יושבי העיר ההיא בעי ל' יום. ובמגילה דכתיב היושבים בערי הפרזות, ב' בערי משמשת דאפי' בן יומו קרוי פרוז עכ"ל. וכ' שם עוד בענין מ"ש אשרי יושבי ביתך דאלו שבאים ויושבים בביהמ"ד עדיין אינם בכלל אשרי רק אלו שהם מתוארים יושבי בית ד' שאפי' כשאנינו בביהמ"ד כל מקום שהולך ביתו עמו הרי זה בכלל אשרי. והביא עוד מ"ש חז"ל (כתובות ק"א.) כל הדר בא"י שרוי בלא עון שנא' העם היושב בה נשוא עון. דקדקו לומר הדר שצריך שיקבע דירתו שם ויהא לכל הפחות מיושבי העיר לאפוקי היושב שם לשעה כעובר אורח דאע"ג דאף ההולך בא"י ד"א הוא בן עוה"ב מ"מ אינו נשוא עון אא"כ הוא מהיושבים ומ"מ כ' הקרא העם היושב בקרבה דאפי' אם הוא מיושבי א". דלענין התואר שמו עליו אף כשיוצא משם ומ"מ לענין נשיאת עון בעי דוקא בזמן שהוא יושב בה אבל כשיוצא באותה שעה איננו נשוא עון.

אלא דאכתי טעמא בעי מה ראו חכמים לשנות במגילה מכל התורה ולתלות בפרוז

ומוקף בן יומו ולא בישיבה של ל' יום. ע"ז הסכים החת"ס עם השואל שם שטעמא דמילתא דהכי הוה מעשה בשעת הנס שהרי בני שושן שהיו באותו יום במקומות אחרים נחו עמהם מאויביהם ביום י"ד ובני מקומות אחרים שהיו אז בשושן לא נחו עד יום ט"ו וע"כ נקבע כן לדורות עכ"ד. והנה גם נשמתי עמדה על הר סיני וחלקי אמרה נפשי להסביר באופן אחר מ"ש במגילה דלא תלוי בשיעור ל' יום.

בהקדם מ"ש המהר"ל בענין נס דפורים שמקורו מעולם השמיני ממעל לשבעת ימי בראשית ולכך היה העץ גבוה נ' אמה המורה על בחי' שער החמישים. וע"כ מצינו במגילה כמה פעמים ענין מהירות כגון מהרו את המן, מהר קח הלבוש ואת הסוס, ויבהילו להביא, הרצים יצאו דחופים, כי זה ענין הנס שהוא למעלה מבחי' הזמן וע"כ הוא הולך במהירות ודוחק את הזמן עכ"ד. ולפי"ז י"ל דאין לנו לקבוע זמן קריאת המגילה לפי שיעור של ל' יום כי ימי הפורים הוא למעלה מהזמן והאיך נבוא לקבוע דינו עפ"י שלשים יום הנתונים תחת שלטון הזמן. וע"כ יום זה הוא עומד בפנ"ע ולפי המקום שנמצא האדם ביום זה הוא נדון.

שמחת תורה

הוא אחשורוש

היא ביד ה', ואין להתפעל בענין המלכות כשיש מלך רשע כי לב מלכים ביד ה', ולכן האמת הוא שמלך בבל הוא הקב"ה בעצמו.

פרשת נשא תשנ"ט

וכענין שנאמר במדרש עה"פ 'הוא אחשורוש', הוא אשר כתוב בו 'אבל גדול ליהודים' הוא אשר כתוב בו 'שמחה וששון ליהודים', והיינו כי כל מלכותו של אחשורוש

הוא אחשורוש

שהוא ברשעו מתחילתו ועד סופו מ"מ כאשר שבו ישראל בתשובה אותו האחשורוש עצמו גזר שמחה וששון ליהודים. ואין שום נפ"מ מי הוא המלך והשר רק הכל תלוי במעשינו.

פורים

בגמרא (מגילה י"א ע"א) הוא אחשורוש הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו. ובמדרש הוא אחשורוש שבאו כל הצרות בימיו שנא' אבל גדול ליהודים. הוא אחשורוש שבאו כל הטובות בימיו שנא' שמחה וששון ליהודים. נראה ביאורו לב מלכים ושרים ביד ד' ואע"פ

הוא אחשורוש

הרע, דזה לעומת זה ברא אלקים. "הוא הי' גבור ציד לפני ד'", זהו נמרוד שהמריר את כל העולם נגד הקב"ה. וכנגדו מצד הקדושה, "אברם הוא אברהם", שפירסם אלקותו ית"ש בכל העולם, "דמתחילה הי' נקרא אלקי השמים ולא אלקי הארץ ועכשיו נקרא אלקי השמים ואלקי הארץ שהרגלתיו בפי הבריות", כמו שפירש"י בפ' חיי"ש עה"פ 'ה' אלקי השמים וגו'" (כד, ז). ובכל מקום שהלך אברהם הי' עומד עליו נמרוד לשטנו, באור כשדים רצה להרגו על ששיכר הע"ז, ונמרוד הי' הוא שאמר "הבה נבנה לנו עיר" עם האנשי דור הפלגה, ואברהם יצא לקראתם בחרב, ונמרוד הוא אמרפל שלחם עם אברהם במלחמות הד' מלכים. "הוא עשו אבי אדום" דכל מה שעשה הי' בכוונתו לבטל מלכות שמים בזה העולם. וכנגדו מצד הקדושה, "ודוד הוא הקטן" שהי' המרכבה למלכות שמים בעולם הזה. וכן מצינו שעשו הי' לו ח' מלכים שמלכו באדום עד שמלך מלך ישראל, וכנגדן העמיד יעקב ח' מלכי ישראל שבטלו מלכות אדום, כמו דכתיב בימי שאול "אין מלך באדום", ובימי יורם מלך השמיני כתיב "פשע אדום וכו' וימליכו עליהם מלך", וכן כתב רש"י עה"פ ואלה המלכים (בראשית לו). "הוא דתן ואבירם" שני אחים מצד הקליפה וכנגדם מצד הקדושה "הוא משה ואהרן", דשני

במד"ר על מגילת אסתר אי' "הוא אחשורוש" חמשה לרעה וחמשה לטובה, חמשה לרעה (בראשית י') הוא הי' גבור ציד לפני ד', (שם לו) הוא עשו אבי אדום, (במדבר כו) הוא דתן ואבירם, (ד"ה ב, כח) הוא המלך אחז, הוא אחשורוש, חמשה לטובה (ד"ה א, א) אברם הוא אברהם, (שמות ו') הוא משה ואהרן, הוא עזרה עלה מבבל, ודוד הוא הקטן, הוא חזקיהו. ר' ברכי' בשם רבנן דתמן אית לן חד דטבא מכולהון "הוא ד' אלקינו בכל הארץ משפטיו". וצ"ב.

עוד אי' שם במד' "ויגידו להמן וגו'". אמר לון המן אמרון לי' זקנו הלא השתחוה לזקני הה"ד ותגשן השפחות וגו' ואחר נגש יוסף ורחל וישתחו, היתיב, ועדיין לא נולד בנימין, אמרון לי' הה"ד ויגידו להמן. וצריך להבין מה תי' להם מרדכי "עדיין לא נולד בנימין", והנה אף דאמת הוא דבנימין לא השתחוה לעשו אבל יעקב זקנו השתחוה לעשו כמו דכתיב "וישתחו ארצה שבע פעמים" ומה תי' על זה.

כי הגיד להם אשר הוא יהודי. אי' במד' א"ת יהודי אלא יחידי שכל הכופר בע"ז הרי הוא מודה ביחידו של עולם. וצ"ב.

ונראה דביאור הענין הוא כך, דמה שחישב המדרש חמשה "הוא" לטובה וחמשה לרעה, הם כל אחד זה כנגד זה, הטוב כנגד

ד' אלקינו בכל הארץ משפטיו" דבכל הארץ אפי' במקום שנראה שיש שם "הוא עשו אבי אדום", באמת אינו כן אלא "בכל הארץ משפטיו" דבכל העולם הוא לבדו השופט.

והאמת הוא דמעולם לא השתחוה יעקב לעשו כלל, דעשו הוא אפס וריק, כמו שאמרו עליו במדרש אמר הקב"ה שוא הוא שבראתי בעולמי זה עשו, וכל כוחו של עשו הוא רק אחיזת עינים, ולא הי' צריך יעקב אבינו לירא ממנו ולהכניע את עצמו בפניו כלל. אלא כמו דאי' בזה"ק (ח"א דף קעא) "והוא עבר לפניו" זה השכינה הק' "וישתחו ארצה ז' פעמים" שהשתחוה יעקב להשכינה הק' רק שהי' נראה כמו שהשתחוה לעשו, ואם יטעה עשו ויחשוב שיעקב כוון ליכנע בפניו, "לאז ער מיינען אזוי", אבל באמת יעקב השתחוה להשכינה כנ"ל.

וזהו מה שהקשה המן "אמרן לי' זקנו השתחוה לזקני", "התיב ועדיין לא נולד בנימין", אבל זהו תי' רק בחיצוניות הענין אבל עיקר התי' הוא הה"ד "כי הגיד להם אשר הוא יהודי", פי' שמרדכי הגיד לו אשר "הוא", "והוא עבר לפניו", פירושו, יהודי אל תאמר יהודי אלא "יחיד", יחודו של עולם, שבאמת מעולם לא השתחוה זקנו יעקב לפני עשו אלא לפני השכינה הק', דיעקב לא השתחוה אל הבל וריק אלא ל"אשר הוא יהודי", היחידו של עולם, שכל העולם מלא כבודו "הוא ד' אלקינו בכל הארץ משפטיו".

פרשת וישלח

אחים הללו דתן ואבירם תמיד היו מריבים עם משה ואהרן, כמו שהעיד הקרא שהם הלשינו על משה שהרג את המצרי, וכל השנים שהיו ישראל במדבר עמדו נגדם במחלוקת. "הוא המלך אחז", שמלך רשע הי' כמו דאי' בחז"ל למה נקרא שמו אחז, שאחז בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. וכנגדו מצד הקדושה "הוא חזקיהו", שבימיו בדקו מדין ועד באר שבע ולא מצאו תינוק ותינוקת שלא הי' בקי בטומאות וטהרות. "הוא אחשורוש", שביטל בנין בית המקדש שהתחילו לבנותה בימי כורש, וכנגדו מצד הקדושה "הוא עזרא עלה מבבל", שבנה ביהמ"ק. חמשה זה כנגד זה, דזה לעומת זה ברא אלקים. דכך עלה ברצונו שיהי' בעולם טוב ורע, כדי שיהי' ביד האדם בחירה חפשית לבחור באיזה מהם שירצה, וליטול שכר אם בוחר בטוב. אבל לא תאמר שיש באמת מציאות של רע בעולם שהוא דבר ממש, ע"ז מסיים המדרש אית לן חד דטבא מכולהון "הוא ד' אלקינו בכל הארץ משפטיו", דבאמת אין בעולם רק "הוא" אחד, ד"הוא" פירושו דבר שיש בו הוי' וקיום, והוא דבר ממש. אבל כל כוחות הטומאה והרע בעולם אין להם מציאות כלל, והס"מ וכל כת דילי' אפס וריק הם, ואינם רק אחיזת עינים לפי שיונקים מכוחות הקדושה, ואין להם קיום עצמי. וזהו מה שאמר המדרש שלא תאמר דבאמת יש חמשה "הוא" לטובה וחמשה "הוא" לרעה, שיש באמת מציאות "הוא" של רע בעולם, דזה אינו, אית לן חד דטבא מכולהון דאין רק חד "הוא" והוא מפני שאין בכל העולם רק מציאות אלקותו ית', "הוא

כשבת המלך אחשורוש

ואצל שלמה המלך נאמר וישב שלמה על כסא ה', ששיבתו היתה דוגמא לישיבה של מעלה, ואחשורוש ביקש לדמות עצמו לשלמה המלך, כמ"ש חז"ל שעשה כסא כדוגמת כסא שלמה, אבל אצל הקליפה אין שייך ישיבה ולכן נאמר כשבת.

ובענין זה שמעתי מהרה"ק מסאטמאר זצ"ל, בענין שאומרים בנשמת כי כל פה לך

והנה, מדרך הקליפה לדמות עצמה אל הקדושה כקוף בפני אדם, ולכן הקליפה מדמה עצמה בבחי' הישיבה.

וכמ"ש אצל אחשורוש כשבת המלך אחשורוש, ואמרו ע"ז במדרש שלא נאמר שבת אלא כשבת, לפי שאומה"ע אין להם ישיבה, והיינו כפי הנ"ל, כי ענין הישיבה היא דוגמא לעולם הכסא, ואין זה שייך אלא בקדושה.

נעשה מרכבה לעולם הכסא. ואומרים שם על המלאכים כולם עומדים ברום עולם, היינו כי המלאכים הם בעולם היצירה והם בבחי' עמידה, אבל ישראל יושבים בעולם הבריאה, אמנם אומה"ע אין אצלם ישיבה, ולכן נאמר כשבת המלך אחשורש.

ובספר יערות דבש עושה חשבון שתחילת המשתה של אחשורש היה בליל פסח, ולפי"ז יבואר ביותר שבלייל פסח זוכים ישראל לבחי' ישיבה בהסיבה. וכמ"ש הרד"ק מסאטמאר זצ"ל בביאור מ"ש הלילה הזה כולנו מסובין, דאע"פ שישנם הפטורים מהסיבה, כגון נשים או תלמיד אצל רבו, מ"מ כולנו זוכים לבחי' הסיבה דרך חרות אף שאין מסובים כולם בפועל.

ועד"ז פי' מ"ש הלילה הזה כולו מצה, שכל עיצומו של לילה זה הוא בחי' קדושת המצה, וכל החלל מסביב יש בו השראת המצה, ע"כ. [ואולי זה ענין המנהג של צדיקי בית בעלו לצאת לחוץ לטייל אחר עריכת הסדר, כי כל האויר מלא מהשראת בחי' המצה.] ובליילה זה שישראל זוכים לבחי' ישיבה של קדושה, דימה עצמו אחשורש וביקש לשבת ג"כ על כסא מלכותו, אבל הוא רק כשבת וכמו שנתבאר.

פרשת מצורה - שבה"ג תש"ס

יודה וכל לשון לך תשבוע וכל עין לך תצפה וגו' וכל הלבבות יראוך, והוא תמוה, וכי אמת הוא כן שכל פה לך יודה וכו' וכל הלבבות יראוך, והרי אין המציאות כן.

וביאר, כי איברי האדם הם דוגמא לשל מעלה, וכשהאדם מקדש אבריו הם נעשים מרכבה להשראת שכינתו, ומתלבש בהם בחי' עין ואוזן שלמעלה וכיוצ"ב בשאר אברים, שהם כולם ענינים רוחניים שמהם נשתלשלו אברים הגשמיים שבאדם הנקראים בשמות אלה. והאדם שאין מקדש אבריו, אינם ראויים ליקרא בשמות האלה, כי לא נעשו מרכבה לבחי' הרוחנית העליונה.

ולכן אמר כי כל פה לך יודה, וכל לשון לך תשבוע וכו' וכל הלבבות יראוך, כי פה שאינו מודה לה' אינו נקרא בשם פה, ולב שאינו ירא מהשי"ת אינו נקרא לב, ע"כ.

ובזה ביארתי הא דאיתא במדרש עה"פ כבד לב פרעה, שאין לפרעה לב אלא לבו הוא כבד, והיינו כנ"ל, כי לב שאינו ירא מהשי"ת אינו נקרא בשם לב.

ועד"ז הוא ענין הישיבה, שאינו ראוי ליקרא בשם זה אלא בבחי' הקדושה, ואיש הישראלי המכוין לבו בתפלתו בברכת יוצר

כשבת המלך אחשורש על כסא מלכותו

להקב"ה וכן ברכים וקומות שאינם כורעים ומשתחווים להקב"ה ולבבות שאינם יראים ממנו. אך הענין הוא כי בצלם אלקים עשה את האדם. וע"י שהאדם שומר אבריו בקדושה ומשתמש בהם לעבודת בוראו הרי אבריו נעשים מרכבה לאברים העליונים אשר על שמם במרכבה העיונה נשתלשלו שמות אלה על הארץ מתחת ונקראו בשם עין ולב וכיוצ"ב. ומי שאינו משתמש באבריו בפעולה הראויה להם אין הם קרויים כלל בשמות אלה, וע"כ יפה נאמר כל עין לך תצפה וגו' כי העין שאינה מצפה אינה נקראת עין והלב שאינו ירא אינו נקרא לב. עכת"ד.

ועד"ז בענינו, כשיהודי עוסק בתפילתו ומחשבתו ולבו קשורים בתיבות התפילה אזי

וזה לעומת זה עשה אלקים. כמו שיש ענין ישיבה בקדושה כן נמצא ישיבה בקליפה בבחי' קוף בפני אדם, שרוצה הקליפה לדמות עצמה אל הקדושה. והוא מה שמצינו שכ' כשבת המלך אחשורש על כסא מלכותו. ואמר שם במד' (פר' א' - י"א) א"ר יצחק אומה"ע אין להם ישיבה, איתבון הא כתיב כשבת המלך, אמר להם בשבת המלך אין כתיב כאן אלא כשבת המלך, ישיבה שאינה ישיבה, אבל ישיבתן של ישראל ישיבה. ע"כ.

וביאר הדבר עפי"מ ששמעתי מהאדמו"ר מסאטמאר זצוק"ל לפרש אמרינו בתפלת נשמת, כל עין לך תצפה וכל ברך לך תכרע וכל קומה לפניך תשתחוה וכל הלבבות יראוך. והוא תמוה שהרי כמה וכמה עינים ישנם שאינם מצפים

כשמגיע לברכת יוצר ויושב הרי הוא נעשה מרכבה לשיבה העליונה של עולם הכסא ושיבה כזו שמה ישיבה. משא"כ אומה"ע אין ישיבתם קרויה בשם ישיבה כלל כי אינה מרכבה לשיבה של מעלה, והוא כשבת כמו ישיבה אבל איננה ישיבה. ובברכת יוצר אור אנו אומרים בענין המלאכים היאך שכולם עומדים ברום עולם ומברכים ומשבחים ומפארים וכו', כי המלאכים עם עוצם מעלתם אינם יכולים לזכות אל מה שבר ישראל יכול לזכות, שהם רק עומדים ברום עולם ואין אצלם ישיבה, אבל ישראל זוכים בברכת יוצר להעשות מרכבה לשיבה של מעלה והם יושבים אז ומשבחים ואומרים היאך שהמלאכים עומדים ברום עולם ואומרים קדוש וברוך. וזו היא בחי' אליהו שהוא שייך לעולם הבריאה ששם בחי' משיח כנ"ל וע"כ בשעת ברית מילה הגם שכל העם עומדים כמובא בפוסקים ע"ש הכתוב ויעמדו כל העם בברית. מ"מ הסנדק בלבד יושב כי הוא מרכבה לבחי' אליהו ואתו עמו יושב אליהו הנביא על הכסא. וע"כ הוא מרכבה לעולם הכסא והוא יושב וכל העם עומדים. ובאליהו כתיב (מלכים א' י"ז) אליהו התשבי ומתשבי גלעד, שהוא נקרא ע"ש הישיבה כי הוא מרכבה לבחי' הישיבה שלמעלה. וכן באברהם אבינו אחר שמל את עצמו כ' והוא יוש"ב פתח האהל ואחז"ל והובא ברש"י שא"ל הקב"ה שב ואתה סימן לבניך שעתידי אני להתייצב בעדת הדיינים והם יושבים. ע"כ. והענין כי כשיש דין למטה אין דין למעלה וישיבת הדיינים יש בה ענין המתקת הדינים אשר שרשה בעולם הבריאה במידת הבינה ששם הוא המתקת הדינים. וע"כ צריכים הדיינים לישב בדין.

ובליל פסח כשפותחים הדלת לאליהו הנביא ומוזגים כוס רביעי ואומרים ההלל שאמרוהו ישראל בצאתם ממצרים ונקרא הלל המצרי והוא השורש לכל אמירות ההלל של כל השנה. אומרים הלל זה בשיבה הגם שכל השנה אומרים הלל בעמידה. כי עתה באמירה זו נמצא אתנו אליהו הנביא שהוא המרכבה לעולם הכסא. והלל זה הוא הסנדק של ההללים של כל השנה. וע"כ יושבים אז באמירת ההלל בדוגמת הסנדק היושב וכל העם עומדים. וה"נ כל ההללים עומדים והלל זה יושב.

ואמה"כ אצל שלמה המלך וישב שלמה על כסא ה', שהוא היה מרכבה בישיבתו לכסא ה' של מעלה. ובמד' אסתר הנ"ל אי' שאחשורוש עשה כסא משלו כדמות כסא שלמה שרצה לדמות עצמו לישיבת שלמה, אבל הכתוב אומר כשבת המלך אחשורוש ולא בשבת כי אין אצלו ישיבה. וביערות דבש עושה חשבון שסעודת אחשורוש היתה בפסח עיי"ש, והיו ישראל יושבים אז על ישיבת ההסבה. וישיבתם היא הקרויה ישיבה, אבל אחשורוש היה רק כשבת קוף בפני אדם. וישראל זוכים בליל פסח להיות יושבים מסובין ונעשים מרכבה לשיבה העליונה של עולם הכסא וכדדרשינן מהפסוק, ויסב אלקים את העם שאפי' עני שבישראל צריך ליסב בליל פסח. ובאותו מקרא כ' וחמושים עלו בני ישראל מאמ"צ. שמזה דרשו בזוה"ק שחמשים פעמים נכתב בתורה יצ"מ שהוא בחי' היוכל השייך לעולם הבריאה. כי ישראל בהסבם זוכים להיות מרכבה לכסא ה', ואשרי יושב"י ביתך. אשרי העם שככה לו שהם יושבים ושרפים עומדים ממעל להם.

פרשת מצורע

בהראותו את עושר כבוד מלכותו

המגילה בהקדמתו) ולא יזה צורך הנס היתה סעודת א"י. ואמרת לי לחברים מקשיבים מסעודת רעוד"ר, ועכשו הראוני שכבר כתוב הדר ענין זה בספר תפארת שלמה, ולכן אעתיק לשונו. ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב.

בהראותו את עושר וגו', על פסוק זה במד"ר, ר' יהודה בן סימון אמר סעודת ארץ ישראל הראה להם. ע"כ. וצריך ביאור הלא אמרו שכל פרט שנאמר ונרמז במגילה הוא לצורך הנס. (עיין ספר יסושה"ע, וביאור ר' יעקב מליסא ז"ל על

אבינו בתוספת המרובה כי באו ימי השילום וכו'. עכ"ל. וכן פירש בזה בס' אגד"כ את הפסוק בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, כי זה הי' יום סילוק משה רבינו ע"ה, וכל כח של כל מאה ועשרים שנותיו נתקבצו לו באותו יום.

והנה בספר מראות הצובאות להאלשי"ך ז"ל, בשמוא' [א' ט"ז] פירש מה שכתב וילך אליו אגג מעדנות ויאמר אכן סר מר המות. והקשה שם בתחילת דרושו, במה סר. ובפסוק [ל"ח] כתוב: וז"ל ויאמר שמואל הגישו אלי את הגג, וכו' שחשב שמאליו לא יבוא כי לא לטובתו מגישו כי אם להורגו, אך הוא וילך אליו מעצמו ואמר לו אל תתמה כי הנני בא מעצמי למות כי הנה אכן סר מר המות ויהי' במה שאמרו ז"ל כי אותו הלילה נזדווגה לו שפחה ובא עלי' ונתעברה ממי שמזרעו יצא המן המאבד את היהודים. ועל כן אמר אכן אחר שכבר הזרעתי זרע שיעשה נקמות לי סר מר המות הזה. אז ויאמר שמוא' אל תתנחם במה שיעשה המן כי כן תשכל מנשים אמך כי יבוא מי שיהפך אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם והאביד שריד מבית אגג. עכ"ל.

וגם שם צריך ביאור, הלא דבר הוא שדוקא ביום שמת הוליד זרע שממנו יצא המן. אולם לפי הנ"ל יש להבינו בעזה"י, כי ביום הגיע פקודת האדם, אז כל כוחותיו מתקבצים בבחינת תוסף רוחם יגועון. ומסתמא זרע שנולד ביום זה יש בו כח רב ועצום כי יש בו כל עוז ותעצומות כוח המולידו. והנה יש לתמוה על אגג שאחר שכבר נלכד ביד שאול וידע שלמחר יהרג ביד שמוא' שמסר נפשו להשאר זרע, אך ידע שעכשו דוקא עת הכושר ביום מיתתו להנתן נקמות לו שיוכל להשאיר כח צפוני אבי אבות הטומאה שישמיד ח"ו את כל וגו' מנער ועד זקן בכוחו הגדול של רע, בקיבוץ כל כוחותיו הטומאים. ושנאתו לישראל נתן לו את העוז והמרץ עד שאכן סר ממנו מר המות וכדברי האלשי"ך. ועוד נתכוין להשביח כוחו ומזלו של עמלק שכבר הוכחתי בדרשת פ' זכור של האי שתא. שאותו היום של מלחמת שאול בעמלק הי' ב"ד ניסן. שהרי איתא

לכאורה יש להתבונן בדבר זה שנכתב על רשע כזה בלשון נכבד שמח וטוב לב. אולם הנראה בזה כי איתא בפסיקתא דר' כהנא פ' זכור כי יד על כס' י' אמר רבי אליעזר בן יעקב נשבע הקב"ה בכסאו שאינו מקבל גר מזרעו של עמלק וכו'. והנה זהו כמה הי' פליאה בעיני דברי המדרש הזה שהוא היפך הגמרא דא' בגיטין (נז) מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק. אכן הנ"ל מה שידענו ממעלות הצדיקים כי גדול הנהנה משלחן גבוה אשר ת"ח מסובים בה להביא את האדם לידי טהרה וקדושה לכן כאשר זימנה אסתר את המן על המשתה זה פעמיים והי' המן ג"כ שואף מעט מחיות הקדושה משני הסעודות הללו וז"ש שמח וטוב לב לכן יצאו ממנו הצדיקים הללו שלמדו תורה בבני ברק. עכ"ל.

ואמרתי בעזה"י בדרך קרוב לזה. ואקדים במה שיש לתמוה על מה שאיתא בתרגום על הפסוק חמש מאות איש ואת פרשדנא וגו' כי זרש אשת המן ברחה ולא הרגה. ופלא, שהיא המרשעת היתה תחילה בעצת רשעים שכן כתיב ותאמר לו זרש אשתו וכל אוהביו יעשו עץ גבוה חמשים אמה וגו'. וגם ישראל מיחדים אותה לקללה עם המן שאומרים ארורה זרש. ומ"מ בעת שפעת נסים ונפלאות ונקמו ברשעים, לא עכבה מן השמים ועלתה בידה לברוח.

והנה איתא במדרש (הובא בס' שמחת הרגל להרב חיד"א ז"ל על הפסוק י' ויאמרו כל העם אשר בשער) דבועז מת בלילה אשר נשא את רות. וצריך ביאור הלא אין שום דבר נעשה במקרה ולמה דוקא ביום שמת נשא את רות.

והנראה על פי מה שביאר האוה"ח הק' בפ' ויחי עה"כ ויקרבו ימי ישראל למות, וכתב שם ע"פ הקדמות מהאריז"ל כי ביום הסתלקות האדם מהעוה"ז מתקבצים אליו כל חלקי נפשו של כל ימי חייו ויתוספו בו כל חלקי הנפש שנדו והלכו מידי לילה בלילה, והוא אומר תוסף רוחם יגועון וכו'. וזהו שאמר ויקרבו ימי ישראל למות, פי' חלקי הנשמה שעלו ממנו דבר יום ביומו הן עתה קרבו וכו' והרגיש יעקב

בזוה"ק שמלחמת עמלק תהי' ביום י"ד ניסן (מובא בחידושי חת"ס למס' סוכה, מ"א ע"א). ולכן דוקא ביום זה שלח שמואל את שאול להלחם בעמלק ואם הי' מצליח הי' תיכף זמן התיקון כאשר ביארתי בארוכה בדרשה. וראי' לדבר, כתיב ויפקדם בטלאים, ובתרגום איתא ומניאון באימרי פסחיא. נמצא שאותו הלילה הי' בחג הפסח ואז השאיר אחריו זרע המן באופן תקיף ועז בכל כוחי נפשו הטמאה והאורורה. ובזה רצה להשביח כוחו של עמלק שלא יבנה ביהמ"ק בפסח המעוטר להיות בפסח כדאיתא שם בגמ' סוכה הנ"ל אצל תקנת ריב"ז, עיי"ש ובחת"ס, שלפיכך מלחמת עמלק בי"ד בניסן כדי שיבנה ביהמ"ק בט"ו בניסן, כי עמלק מעכב את בנינו. והקב"ה בורא רפואה קודם למכה והזמין שגם בועז הצדיק יכין זרעו של דוד דוקא ביום פטירתו, ביום התקבץ כל כוחות נפשו הקדושה והרוממה וזרע כזה יוכל להתאמץ לעשות מלחמה וקרב זה לעומת זה כנגד תקפו של עמלק.

והנה בפיוט של "אומץ גבורותיך" איתא, קהל כינסה הדסה צום לשלש בפסח, ראש מבית רשע מחצת בפסח. וצריך להבין הלא כמה וכמה פרטים של סיבות כולם נקבצו באו יחדו לגמור את הנס של פורים, וכל פסוק במגילה יש בו פרט מיוחד הנצרך לנס. ולמה פרט הפייטן פרט זה שצמו צום בפסח.

והנראה בזה כי אסתר קיימה כל התורה בסתר בבית אחשורוש. ובפרוס הפסח בוודאי הכינה חטים וקמח משומר ויין כשר לד' כוסות וכל התבשילים הכשרים והנהוגים בישראל בפסח והיא קותה אולי יעזור השי"ת ותבטל הגזירה ותוכל לאכול מצה ומרור כדת. אבל הואיל שהיא צמה צום לשלש בפסח, נשאר אלו המאכלים המוכנים בכשרון ובקדושה ובאמירת לשם יחוד וכו', ולא קיימה מצותה בהם. והיא כאשר קראה את אחשורוש והמן אל המשתה, והמשתה שלה הי' והם באו אצלה, כנהוג בנימוס, בוודאי היא אכלה וטעמה ג"כ אצל המשתה. והלא כל עצמה של אסתר היא שאין אסתר מגדת את עמה, ואם תאכל רק מצה אצל

המשתה הלא יחשוד אחשורוש תיכף שהיא ישראלית. ולכן קדם הנס, שבתחילת הסיפור של המגילה הגיד שאחשורוש עשה משתה שבעת ימים והגיש להם סעודת ארץ ישראל, והוא כנהוג אצל החשובים האפרתים, נוהגים תפנוק שאוכלין סעודת של מדינות אחרות ומבזבזים ממון רב לזה במקומות המיוחדים לזה כמו "רעסטרנט איטליאני" "רעסטרנט סיני" וכדומה. ואחשורוש הי' חשוב אצלו יותר מכל, מאכלי ארץ ישראל שהרי שמונים ומאת יום הגיש לכל קרואיו מאכלים אלה, כמו שדרשו חז"ל עה"כ בהראותו את עושר וגו' זה סעודת ארץ ישראל. ולהלן כתיב גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים, ומדרשו, "גם" שגם היא נתנה להם סעודות א"י, עיי"ש. וזהו סימן לעושר רב בפרט בימים ההם שהי' צריכים להוביל את המאכלים והירקות והתבלינים של א"י כמה שבועות וחדשים מא"י לפרס. ולכן זה הי' המצאת אסתר, הואיל וכבר ידענן שסעודת א"י חביבה אצל אחשורוש, לכן הזמינה אותו ואת המן לסעודה שיש בה משהו מיוחד, דהיינו, הואיל וסעודה זו חלה דוקא בימים שאצל היהודים הוא חג הפסח, ולכן הודיעה את אחשורוש, שהכינה ע"י בקיאים ואומנים סעודה מיוחדת שאוכלים יהודים בחג הפסח, בארץ ישראל. והיא הביאה את המצה הקדושה המשומרת שהכינה ושאפתה בערב פסח אחר חצות בזמן מלחמת עמלק של לעתיד לבוא, ובזמן ביעור החמץ והשאור והמעיקים לשכינה, ברוח בער וברוח משפט, וע"י מאכלים אלו דוקא ביקשה להכניע כוח טומאתו של עמלק, הוא המן הרשע. וע"י שהי' סעודת א"י, לא עוררה חשד ע"ע באכלה מצה.

וכאשר פתרה כן הי'. שכח קדושת סעודתה הכניעה את המן כדאיתא בסה"ק קדו"ל (ד"ה ויצא) שהקשה מאין בא להמן שמחה וטוב לב אשר זה מסטרא דקדושה, ותיריך שזה מחמת הקדושה שנהנה מסעודת אסתר, ועי"ז הפרידה את המן מהטומאה אולם אל הקדושה לא בא כי אין לו שייכות לקדושה ונשאר בלא חיות כלל, עיי"ש.

אולם מה נעשה עם ניצוצות הקדושה שבלע מצה ובלע מרור ויין משומר, מה נעשה עם כל זה. וכבר הקדמנו שמזאת הקדושה יצאו הצדיקים שלמדו תורה בבני ברק, וכדברי התפא"ש.

והנראה בזה, כי אמרו חז"ל (גיטין נד:) מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, ומנו רב שמוא' בר שילת. (בספרים שלנו לא נמצאו התיבות "ומנו רב שמוא' בר שילת" אבל גירסא זו איתא בספר סדר הדורות ערך "שילת" וחזר ושנה אותו בערך "רב שמוא' בר שילת". ועל גירסא זו בנה עליותיו עיי"ש). ובג' ב"ב (ד' ע"ב) הפליג בשבחו של רשב"ש שהי' מלמד תינוקות באמונה וקרא עליו המקרא ומצדיקי הרבים ככוכבים אלו מלמדי תינוקות כגון מאן כגון רשב"ש. עיי"ש. ובגמרא תענית איתא אמר רב שמוא' בר שילת כשם כשנכנס אב וכו' כן כשנכנס אדר מרבין בשמחה. והנה ידוע ששורש כל נפש חכם נמצא בחידושי תורתו. ולהנ"ל ניחא שהרי לדברי התפא"ש זכה המן ליוצאי חלציו בבני ברק ע"י מה שכתוב עליו ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב, ע"י סעודת אסתר כנ"ל. ולכן הואיל וניצוץ זה הקדוש זכה לו המן ע"י שמחה וטוב לב, לכן נתלבש בו ניצוץ צדיק שמחדש בתורה הלכה של מרבין בשמחה. (וכבר רמזתי סוף השו"ע או"ח מסיים הרמ"א טוב לב משתה תמיד, ומתחיל שויתי ד' לנגדי תמיד ר"ת שיל"ת. ואכמ"ל).

והנה מודעת זאת מדרכי אלקינו ית' שמדתו הוא שבאם איזה רשע רוצה למנוע איזה טוב מישראל, אז הקב"ה נוקם בו דוקא בענין זה שמרבה הטובה לישראל באותו ענין דוקא שרצה הרשע למנוע. ודוגמא לזה במדרש אסתר, שהמן טען לפני אחשורוש שיש ליהודים חגים יותר מדאי ומפקי כולא שתא בשה"י פה"י (שבת היום, פסח היום), אמר הקב"ה, רשע, אתה צר עין בימים טובים של ישראל, הנני מוסיף להם יום טוב נוסף על מפלתך הוא חג פורים, ע"כ.

ועתה, בוא וראה מעשה אלקינו. הלא סעודה הראשונה של אסתר היתה ביו"ט ראשון

של פסח, ומשם יצא המן שמח וטוב לב, וע"י קדושת סעודה זו קנה לחלקו את ניצוצו של רבי שמוא' בר שילת. וביום המחרת, הרי נתלה, בסעודה שני'. נמצא שהוליד את הזרע של קדושה דוקא ביום שמת בו, ע"י קיבוץ כל כוחותיו, וכולם סייעו ועזרו בביאת רשב"ש לעולם שחידש הלכה לשמוח על מפלתו של המן כל החודש. ואין לך נקמה יותר מזו. אגג מסר נפשו ביום מיתתו להביא המן לעולם להשמיד את כל וכו' בחג הפסח. והמן בחג הפסח עזרו לו כל כוחותיו שירש מאגג, להרבות ישראל בעולם ע"י ריבוי גרים באופן של ונהפוך הוא, דוקא ביום מיתתו כנ"ל. ונתעורר כוחו של בועז שנשא את רות הגיורת באופן של תוסף רוחם, ונתרבו גרים גם באופן זה, ע"י המן.

ומובן השתא למה עזרו מן השמים את זרש לברוח, ולא הרגוה. שהרי מעוברת היתה עם זקנו של רבי שמוא' בר שילת, המלמד תינוקות העומד לנס. ותיכף כשיצא המן מהסעודה שמח וטוב לב, פגע בתינוקות שלמדו תורה ואמר באלה אני מתחיל להשמיד אותם, כמבואר במדרש, ונתברר נקמת ד' באדום שאף הוא הרבה מלמדי תינוקות ולימוד תורה ברבים בישראל. ובילקו"ש סוף ירמי' הגירסא מבני בניו של המן מלמדי תינוקות בבני ברק.

והיכן ברחא זרש שלא יכירוה. הלא בני בני' היו בבני ברק ומסתמא ברחא היא שם ונתגיירה, ולא עלה שום חשד עלי' שהיא זרש, שהרי כמה מעמי הארץ מתיידיים באותו פרק וחשבו שגם היא מהמתיידיים הרגילים. ושם ילדה את בנה אשר מבני בניו יצא רבי שמוא' ב"ש. יהי' איך שיהי', או שברחה היא תיכף שם, או שאחר זמן נתגלגל הדבר שבני' קבעו מקומם שם, ובלייל פסח שכל ישראל עסוקים בהגדה ובסיפור נפלאותיו ית' ורואים את עצמם כאילו הם יצאו ממצרים, אז חיבה יתירה נודעת לאנשי בני ברק מצאצאיו של המן, שמוסיפים על שבח של שאר ישראל, שבליילה זו נבראו הם ע"י כוח של מצה ומרור ומשבחים ומפארים על גאולתם

שפורים הוא זמן של השפלים, הנחשלים, שיכולים ביום זה להגביה א"ע כוחו של מגביה שפלים עד מרום. מעולם לא הי' פורים גדול כמו פורים זה, שהרי כל המועדים נתקטנים והולכים בכל שנה, כי אין אנו אוכלים מצה ומספרים בסיפור יצי"מ באותו ההתלהטות וההתלהבות של הדורות הראשונים, אין אנו מקבלים את התורה בשבועות כמו אבותינו ואין ישיבתנו בסוכה כדורות הראשונים. אבל פורים הוא דוקא לשפלים, עבורם נתקן יו"ט זה, וכל מה שאנו שפלים ביותר הפורים גדול יותר כי צריכים פורים יותר גדול לשפלים יותר נמוכים. ועל זה אנו משבחים, שבשפלנו זכר לנו.

פורים

מהטומאה של עמלק ועל פדות נפשם שהוציאם ד' מחמשים שערי טומאה של המן, מתחת שליטת השט"ן (בגים' בנ"י בר"ק) ומעשה בר"א ור"י וכו' שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרין ביצי"מ במקום המסוגל הזה לסיפור זה, עד שבאו תלמידיהם אותו המחנה שרצה המן לעקור תחילה ואמרו רבותינו וכו'.

פורים הוא זמן של מתייהדים. אותם שהרגישו שעד עתה היו נכרים, ונתנכרו מאביהם שבשמים, ועכשו יכולים לקבל ע"ע עול מלכות שמים ולכרות ברית חדשה עם הרבש"ע. פורים הוא זמן של "ונהפוך הוא", שיכולים להתהפך בכוחו של פורים להיות לאיש אחד, וכבר ביארתי ב"אגרת הפורים"

ואת יקר תפארת גדולתו מלמד שלבש בגדי כהן גדול

עולה מן המדבר כתמרות עשן, וז"ל, מדבר באלישבע בת עמינדב שראתה חמש שמחות ביום אחד, ראתה יבמה מלך, ואחיה נשיא, ובעלה כה"ג, ושני בניה סגני כהונה, ופנחס בן בנה משוח למלחמה, כיון שנכנסו בניה להקריב יצאו שרופין ונהפכה שמחתה לאבל, מיד נעשית כתמרות עשן, ע"כ. והשתא, אילו היה אהרן הכהן מחויב לגרשה ע"י התמנותו לכה"ג, לשמחה מה זו עושה, והלא עומד לגרשה, וע"כ דאין צריך לגרשה.

ויש לרמוז ענין זה במ"ש בסיומא דמס' גיטין, כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות, ע"כ, וי"ל הכונה שאפילו אם מגרשה בשביל עבודת המזבח, כגון שנעשה כה"ג ורצה לגרשה בשביל קיום מ"ע אשה בבתוליה יקה, אין נכון הדבר וכנ"ל. ואיתא שם, אם יגיש מנחה לא ירצה, וי"ל דקאי על מנחת חביתין של כה"ג, והבן.

אך מ"ש החת"ס דיצא ידי חובתו במה שלקח בתולה בהיותו כהן הדיוט, דבר זה צ"ב, דהאיך שייך לצאת המצוה המוטלת על כה"ג במה שלקחה לפני כן, והלא אז עדיין לא היה כה"ג, ואף כאינו מצווה ועושה לא היה שעדיין לא חל עליו שם כה"ג.

כתוב במגילת אסתר, בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו, ודחז"ל מלמד שלבש בגדי כהונה גדולה, כתיב הכא "יקר תפארת" וכתיב התם "לכבוד ולתפארת", ע"כ, וצ"ב, מה היתה כונת אותו רשע בלבישת בגדי כהונה גדולה.

ונקדים דברי החת"ס (תורת משה פ' אמור) עה"פ והוא אשה בבתוליה יקה, וז"ל: הרמב"ם מונה זה למצות עשה ליקח בתולה. ויש להסתפק, אם לקח הכה"ג בתולה כשהיה כהן הדיוט, ונעשה כה"ג, אי מחוייב אז ליקח שוב בתולה, וממילא לדעת הרמב"ם דסובר דבכל השנה ג"כ אסור הכה"ג כב' נשים, היה צריך לגרש הראשונה וליקח בתולה מחדש, וצ"ע, עכ"ל.

ובשו"ת חת"ס כתב (אה"ע סי' קנא), דאם נשאה בבתוליה, אע"ג שאז לא היה כה"ג, אולי כבר יצא י"ח של מ"ע בתולה מעמיו. אמנם אם היתה אשתו הראשונה בעולה, ונתמנה להיות כה"ג, יש לחקור אם צריך לגרשה, ומצדד החת"ס דלא יגרש, ולא יעבור בקום ועשה של גירוש אשתו ראשונה, עכ"ל. [ול"י צ"ע שהרי אפשר לו שלא יקבל ההתמנות להיות כה"ג ולא יכנס בספק.]

ונראה להוכיח, דאם נשא בתולה א"צ לגרשה מדברי המד"ר (שה"ש פ"ג ז) עה"פ מי זאת

ברית אלא למי שעושה כלי שנאמר (ישעיה נד) כי בועליך עושיך ה' צבאות שמו, ולעיל מיניה שם בגמ' הובא הפסוק (מלאכי ב) והיא חברתך ואשת בריתך, וכך קיימת ברית בין ישראל להקב"ה שהם זוג עליון, שבכל אופן ומצב לא יתפרד הקשר ביניהם.

ובחי' זו שייכת בקדש הקדשים, כי קדש הקדשים הוא מקום הבריאה של אדם וחיה, ולכן שם שורש הזווג ומקום כריתת ברית – ויש לרמוז אש"ת בריתך בגימ' ל"א טו"ב היו"ת האד"ם לבד"ו אעשה"ה ל"ו עז"ר כנגד"ו, שהוא המאמר העשירי השייך לקדש הקדשים – ושם הוא מקום שני הכרובים הרומזים להקב"ה עם כנסת ישראל.

ולכן בקדש הקדשים הוא מקום לוחות הברית בתוך ארון הברית, ושם הוא מקום ברית אבות שהוא הקשר הנצחי בין הקב"ה עם ישראל, שע"י בטלים כל הקטרוגים.

וכתב הרמב"ן בספר אמונה ובטחון שבלוחות נאמרו ח' פעמים שם הוי"ה, והענין כי עשר קדושות יש בארץ ישראל כדאיתא במס' כלים, ושמונה מהם בירושלים (והב' אחרים הם הקדושות של כללות ארץ ישראל וערים המוקפות חומה), ולכן מספר ח' פעמים הוי"ה שבלוחות הם כנגד כללות ח' קדושות של ירושלים.

וע"ד שביאר המהר"ל (תפארת ישראל פ' מח) דברי הירושלמי (תענית פ"ד ה"ה), הלוחות ארכו ו' טפחים ורחבו ו' טפחים והיה משה תופס בטפחים והקב"ה בטפחים וטפחים ריוח באמצע, ע"כ, וביאר המהר"ל וז"ל: התורה היא החיבור בין השי"ת שהשפיע התורה ובין העם המקבלים את התורה, ולכן אמר כי השי"ת היה תופס בשני טפחים העליונים ומשה המקבל היה תופס בשני טפחים התחתונים, ואמר כי השני טפחים חלק, ואותם שני טפחים חלק משותפים בהם השי"ת הנותן והאדם המקבל, ודבר זה מורה על החבור הגמור שיש אל האדם עם השי"ת ע"י התורה, כי הכי קי"ל לענין שנים אווזין בטלית, מה שהוא ביד כל אחד הוא שלו והשאר חולקין בשוה ושניהם משותפים בו, ע"כ. הרי שהלוחות מורים על הברית שבין

דוגמא לדבר, יש מצוה לשנות בגדים לכבוד שבת – ושינוי בגדים דאורייתא כדאיתא בגמ' שבת (קיד.), ועיין שם (קג.) וכבודתו, שלא תהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול – וכי שייך לקיים מצוה זו בשינוי בגדים ביום רביעי, הרי עדיין לא הגיע זמן המצוה, ולא שייך לקיים המצוה כי אם בערב שבת, וה"נ הלוקח בתולה כשעדיין אינו כה"ג, היאך יקיים המצוה, הרי המצוה אינה שייכת אצלו עדיין.

אמנם יש לבאר עפ"י הבנת המכוון בזה שצותה התורה שיקח כה"ג בתולה דוקא. ובחינוך כתוב ביאור ע"ז. וד"ת כפטיש יפוצץ סלע, וי"ל עוד דבר בזה: הנה לעומת הכה"ג למטה יש כה"ג למעלה, והוא מיכאל המקריב קרבנות בשמים בביהמ"ק של מעלה, ואהרן הכהן בעבודתו למטה מעורר עבודת הכה"ג למעלה שהוא מיכאל סניגורן של ישראל, וכמ"ש בילקוט ראובני עה"כ כי היום ה' נראה אליכם, נרא"ה אותיות אהר"ן, אליכם אותיות מיכאל.

והכה"ג נכנס אל קדש הקדשים, שמקום זה הוא מבחי' ג' ראשונות ולמעלה משבעת ימי בראשית, ושם עולם הנקרא עתיקא, ששם בחי' הכפרה וסליחה ורחמים גמורים ואין שם פגם חטא. ומשם נמשכת בחי' יוה"כ, וכן פורים שהוא יותר במעלה מיוה"כ כדאיתא בתיקוני זוהר, ושם בטלים כל הקטרוגים ומתגלה הבחי' של בנים אתם לה' אלקיכם, שאף כשאין שום זכות מ"מ לא נאבד השם בן. ויש לרמוז לפי דברי הזוה"ק על הפסוק מה תצעק אלי, בעתיקא תליא מילתא, והיינו שכאשר מתגלה עולם זה של עתיקא אין צורך לצעקה כי הישועה באה בלי שום זכות, ולכן בני"ם את"ם להוי"ה אל-היכ"ם בגימ' מ"ה תצע"ק.

ובקודש הקדשים היא זכירת ברית אבות, אשר אף אם זכות אבות תמה מ"מ ברית אבות לא תמה, כי ענין הברית הוא קיום הקשר בין שני אוהבים אף אם יבואו זמנים שהיה ראוי שתתבטל האהבה, מ"מ תתקיים ע"כ כריתות ברית.

וכענין דאיתא (סנהדרין כב:) אין אשה כורתת

בפנים משום חשש קטרוג החטא, הרי בקדש קדשים אין מקום לקטרוג וכנ"ל.

אמנם יתבאר ע"ד שכתב בזוה"ק עה"פ ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתי ולא געלתיים לכלותם, שהוא משל למלך שהיתה כלתו נמצאת בבית בורסקי, לא מנע המלך מלילך אל כלתו בשביל הריח הרע, וה"נ, ישראל הם כלתו של הקב"ה וע"כ אף בהיותם בגלות בארץ אויביהם אין הקב"ה ממאסם, והטעם, לכלתם כתיב חסר וי"ו, ורומז שישראל הם כלתו של הקב"ה, וע"כ אין הקב"ה מואסם לעולם, ע"כ.

וזה ג"כ ענין פתיחת המגילה בפסוק זה של ואף גם זאת וגו' כדאיתא (מגילה יא.) שזה היה ג"כ בנס דפורים, שלא הביט הקב"ה אל חטא ישראל שהשתחוו לצלם ונהנו מסעודתו של אותו רשע, כי גם הופיע עליהם בתוך טומאתם להושיעם.

וע"כ כתב הצמח צדק שלא נזכר שמו של הקב"ה במגילה, כי אין ראוי להיות שמו של הקב"ה במקום הטומאה, ואמנם אדרבה הופיע עליהם שם הקב"ה בבחי' נעלה יותר ממקום שלפני ה', היינו לפני אותיות הוי"ה מבחי' קוצו של יו"ד, ששם מתעוררת בחי' ברית אבות הקיימת לעולם אף שאין ישראל זכאים.

ובזה יבואר שבחוץ אין קפידא שלא ילבש הכה"ג בגדי זהב, כי שם שייכת הבחי' הנ"ל שהמלך יוצא אל כלתו במקום בורסקי, וה"נ הקב"ה יוצא אלינו אף בתוך טומאתנו, ואין לחשוש על בגדי זהב כי ע"י השמנה בגדים מתעורר ברית אבות כנ"ל. והכה"ג בעצמו הוא בחי' קה"ק המעורר את הברית, ונתעורר בחי' לא געלתיים לכלתם, ויש לרמז ל"א געלתיים לכלתם בגימ' כ"י א"ם בתול"ה מעמי"ו יק"ה אש"ה.

אך כל זה שייך בחוץ, אבל כשהכה"ג נכנס בפנים אין זו דרך ארץ ליכנס במזכרת העון, שהרי אז אנו נכנסים למלך ולא המלך בא אלינו, וע"כ ל"ש לסמוך על הזכרת הברית שבין ישראל להקב"ה.

ומעתה יתבאר שתלה הכתוב ואמר שבעת

ישראל להקב"ה, וע"כ מקומם בקה"ק, ששם בחי' עולם השמיני, שבו מתגלה בחי' הברית שבין ישראל להקב"ה.

וכן מה שלובש הכה"ג שמנה בגדים, הוא להורות על בחי' עולם השמיני המתעוררת אצל הכה"ג הנכנס לקה"ק. ויש לרמז שמונ"ה בגדי"ם בגימ' גבו"ה חמשי"ם אמ"ה, שזהו שורש שער החמשים שמשם בחי' פורים ויום הכפורים.

ומעתה י"ל, שכיון שהכה"ג למטה מעורר למעלה, לכן נצטוו כה"ג ליקח בתולה, כי ע"י שנשואיו הם זוג של כריתות ברית, כי האשה כורתת ברית עם מי שעשאה כלי, עי"ז יש בכוחו לעורר את זכירת הברית אצל הזוג העליון בין כנסת ישראל להקב"ה, כי כל זוג למטה מעורר הזוג העליון, ומתעורר ברית עולם בין הקב"ה וכנסת ישראל, כמ"ש וזכרתי אני את בריתי אותך בימי נעוריך והקימותי לך ברית עולם, וע"כ זווגו של הכה"ג הוא באופן של כריתות ברית אבות בין ישראל להקב"ה.

ומעתה סגי במה שהכה"ג נשאה בתולה בעודו כהן הדיוט, שהרי סוף סוף זווגו הוא באופן של כריתות ברית (וידוע בין לומדי הישיבות, שענין הקידושין אינו נעשה רק בשעת הקידושין אלא הוא מתחדש תמיד בכל רגע), וממילא שפיר יוכל הכה"ג לעורר ברית אבות אף ע"י שנשאה בתולה בעודו כהן הדיוט.

והנה הכה"ג הוא עצמו בחי' קדש הקדשים, שכל מה שיש במקום יש בנפש, וע"כ שייך הכה"ג ליכנס לקה"ק כי נפשו בחי' קה"ק, וכמ"ש ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים הוא. וכן בפרשתנו מסיימת הפרשה וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה וגו' קדש קדשים הוא לה', וקשה לפרש דקדש קדשים קאי על המזבח, והמלבי"ם מפרש דקאי על אהרן שהוא קדש קדשים. ולכן הכה"ג לובש שמנה בגדים כנ"ל, ויש לרמז שמנ"ה בגדי"ם בגימ' כ"י יו"ם כפורי"ם חו"א.

ומעתה צ"ב, היאך מותר לכה"ג ללבוש בגדי זהב בחוץ, הרי כמו שאסור לו ליכנס בקדש הקדשים בבגדי זהב כמו כן יאסר אף בחוץ שהרי הוא בבחי' קדש קדשים. ועוד קשה בהיפוך, אמאי נאסר הכה"ג ללבוש בגדי זהב

ימים ילבשם הכהן אשר יבוא אל אהל מועד לשרת בקדש, כי עי"ז שהכה"ג נכנס לקה"ק זה מורה על היותו בחי' קה"ק בנפש, ומטעם זה יכול הוא ללבוש הבגדי זהב בחוץ, ואין לו לחשוש על קטרוג חטא כי בבחי' קה"ק אין שייך קטרוג כלל, וע"כ אמר הכתוב שמי ילבש את בגדי הזהב, אותו שנכנס לקה"ק, וכנ"ל.

מן האמור מתבאר שבגדי כהונה מורים על קשר ברית בין ישראל להקב"ה, והנה אחשורש עשה המשתה על קיום מלכותו, שלפי חשבונו כבר עברו ע' שנה של גלות בבל ולא נתקיימה הנבואה שיבנה בהמ"ק מחדש, וחשב שודאי לא תתקיים עוד ח"ו. ומצינו שמבנין ביהמ"ק היתה יראתו גדולה מאד, וכמ"ש לאסתר מה בקשתך עד חצי המלכות וינתן לך, ורחז"ל לא דבר שחוצץ למלכות והוא ביהמ"ק, שאף שנשאה אסתר חן בעיניו והיה מוכן לעשות כל משאלותיה אבל לא בנין ביהמ"ק, וכמ"ש היערות דבש שהיה אחשורש סבור שבבנין ביהמ"ק השני כבר יהא עולם התיקון ותתבטל מלכותו.

והנה מצינו אצל בלעם שהיתה טענתו החליפם באומה אחרת, שהוא הקריב יותר קרבנות מאברהם אבינו, ולא הסכים שיש לישראל כריתות ברית להיות בקשר של קיימא עם הקב"ה. וכן אומה"ע סוברים בגלותנו שאכן החליפנו הקב"ה ח"ו והסיר אהבתו מאתנו.

וע"כ לבש אחשורש בגדי כהונה, ורצה בזה לומר שהחליף הקב"ה את כלל ישראל ח"ו, ועכשיו הוא הלוּבש בגדי כהונה המורים על כריתות הברית.

ועי"ז כהיום הישמעלים אוֹחזים בקדש הקדשים, וטענתם שיש להם ברית המילה

כמ"ש בזוה"ק, ויש לרמוז אש"ת ברית"ך בגימ' ואל"ה תולד"ת ישמעא"ל, שהם זה לעומת זה.

ובתקופה זו מתעוררים פחדים בעולם, וזהו קליפת זרש אשת מפחיד, וחובתנו להתאזר בבטחון בהשי"ת. קליפ"ת זר"ש בגימ' והי"ה הוי"ה למלך"ך ע"ל כ"ל האר"ץ ביו"ם ההו"א יהי"ה הוי"ה אח"ד ושמ"ו אח"ד, שע"י שנתחזק כנגד קליפה זו נזכה לראות קיום פסוק זו. וע"י ביטול הקליפה נראה בהרמת קרן ישראל, ויש לרמוז קליפ"ת זר"ש אש"ת מפחיד"י בגימ' ויש"ם כת"ר מלכו"ת בראש"ה הרומז על כנסת ישראל.

ובעמלק נאמר ויזנב כך, ודרשו חז"ל שהיה חותך מילותיהן של ישראל וזורקן כלפי מעלה, וזהו כענין ישמעאל שמבזה ברית מילה של ישראל – כדאיתא ברש"י פ' העקידה עה"כ ויהי אחר הדברים האלה, שהתפאר ישמעאל שמילתו הוא חשובה יותר ממילת יצחק – וישמעאל מתלבש בעמלק, ויש לרמוז עמל"ק ישמעא"ל בגימ' ג' שער"י טומא"ה.

ויש לנו להתעורר בתפלה בעתים הללו, ולקיים לעולם יקדים אדם תפלה לצרה, וכמו שבימי מרדכי ואסתר נושעו ישראל ע"י תפילות ותחנונים כן היתה לנו, ועלינו לחזק שיעורי התורה שיהיו קבועים, ולהתחזק בבטחון בהשי"ת. וחדש אדר הוא חדש שברי מזליה, ושבת זו שלפני פורים קטן היא שבת זכור קטן, ויש לרמוז שב"ת פרש"ת זכו"ר קטן בגימ' ליהודי"ם הית"ה אור"ה ושמח"ה וששון ויק"ר.

והי"ר שנזכה לטוב לב משתה תמיד, ויקויים בנו ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר.

פרשת תצוה תשס"ג

ואת יקר תפארת גדולתו – מלמד שלבש בגדי כהן גדול

שהרי כל דבר שנכתב במגילה שייך לענין הנס, ואיזה שייכות לנס יש במה שאחשורש לבש עצמו בבגדי כהונה.

ובאופן אחד י"ל עפי"ד החת"ס, בענין שיעקב אבינו היה לבוש בבגדי עשו כשבא

במגילת אסתר, בהראתו את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו וגו', דרשו חז"ל שלבש אחשורש בגדי כהונה, ויליף לה בגזירה שוה מתיבת תפארת ממ"ש בפרשתנו בבגדי כהונה לכבוד ולתפארת, ע"כ. וצ"ב,

כדי שתבוא ברכה לאותו ניצוץ קדוש שבהמן, ע"כ.

והתפארת שלמה כתב בענין שנאמר בהמן בסעודת אסתר, ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב, שיש להתבונן היאך נכתב על רשע כזה לשון נכבד שמח וטוב לב, אלא ששאף מעט קדושה ע"י שאכל מהמשתה שעשתה אסתר, ולכן נאמר בו שמח וטוב לב, ובכח קדושה זו יצאו ממנו בני בניו שלמדו תורה בבני ברק כדאי' במס' גיטין (דף תז:), ע"כ.

ויש לרמוז זה בפסוק, יבוא המלך והמן היום אל המשתה, שבפסוק זה יוצא השם הוי"ה בכל תפארת גדולתו כסדרו, כי המשיכה אסתר הקדושה באותו משתה, שמכח זה יצא מהמן בני בניו שלמדו תורה בבני ברק, יבוא המלך והמן היום אל המשתה בגימ' למדו תורה בבני ברק.

ואמרו חז"ל שם שיצא ממנו רב שמואל בר שילת שהיה מלמד תינוקות, והנה בעל המימרא של משנכנס אדר מרבין בשמחה הוא רב שמואל בר שילת, כי הוא יצא מניצוץ הקדושה של שמח וטוב לב שנדבק בהמן במשתה אסתר, לכן הוא אמר ההלכה משנכנס אדר מרבין בשמחה.

והנה ניצוץ זה של רב שמואל בר שילת קדום הוא מימי האבות, דהנה אחז"ל (סנהדרין צט:): שהיה מנשה בן חזקיה יושב ודורש בהגדות של דופי, אמר וכי לא היה לו למשה לכתוב אלא ואחות לוטן תמנע ותמנע היתה פילגש לאליפז וכו', ומבאר שם הגמרא שרמזה לנו התורה שתמנע היתה בת מלכים, שהרי היתה אחות לוטן שהוא נמנה בין האלופים [וכל אלוף מלכותו בלא תאגא היא כדאיתא שם בסנהדרין], והיתה תאבה לידבק בזרע האבות, ובאתה לאברהם יצחק ויעקב ובקשה להתגייר ולא קבלוה, הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו, שאמרה מוטב תהא שפחה לאומה זו ולא תהא גבירה לאומה אחרת, ולפי שלא קבלוה האבות יצא ממנה עמלק שציער לישראל, עיי"ש.

וחשק זה שהיה לתמנע לידבק אל הקדושה, הוא מכח שהיה בה ניצוץ הקדוש של

לקבל את הברכות מיצחק במרמה, שהענין בזה, כי יעקב אבינו מדתו אמת, יעקב איש תם (בראשית כה כז), נתן אמת ליעקב (מכאן ז ב), ולא היה מסוגל לנהוג במרמה בקבלת הברכות כי אם ע"י שהתלבש בבגדי עשו, עכ"ד.

ועד"ז י"ל בענין אחשורש, שהיה מופלג בשנאתו לישראל יותר מהמן, וכמו שהמשילו חז"ל את אחשורש ואת המן לבעל התל ולבעל החריץ, וא"כ יש לתמוה מאין בא לאותו שונא ישראל לומר ועתה כתבו על היהודים כטוב בעיניכם.

וי"ל שלכן סבבו מן השמים שילבש בגדי כה"ג, שמדתו של אהרן הוא אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, ונשא אהרן על לבו את משפט בני ישראל (שמות כה יב), וע"י שלבש אחשורש בגדי כה"ג נדבק בו בהשפעתם ממדת אהבת ישראל, ועי"ז זכה לומר דיבורים אלו ועתה כתבו על היהודים כטוב בעיניכם, ומזה נצמח לישראל הימים האלה של פורים ושושן פורים וזכו לקבלת התורה מאהבה, ועת"ה כתב"ז ע"ל היהודים כטוב בעיניכם בגימ' פורים שושן פורים, ונמצא שלבישת אחשורש בגדי כהונה הוא מענין הנס.

ובאופן אחר י"ל, בהקדם מה שקרינו בהפטרות היום בענין מלחמת שאול בעמלק, ויתפש את אגג מלך עמלק חי ואת כל העם החרים לפי חרב (שמואל א טו ח), והוא תימה על שאול משיח ה' למה יצא זאת מלפניו להניח את אגג חי ולא קיים מחיית עמלק בשלימות.

אמנם כבר מצינו בפעם הראשונה במלחמת עמלק, שגם שם נאמר (שמות יז יג) ויחלוש יהושע את עמלק וגו', הרי שלא החרים יהושע את עמלק לגמרי, כי אם החלישו, וכנראה מזה כי יש עומק כוונה עליונה להניח איזה זכר מעמלק לפי שעה עכ"פ, והקב"ה רוצה בקיומו לעת עתה.

וכענין דברי האריז"ל בטעם שאחז"ל (מגילה ז): חייב לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, כי יש בהמן ניצוץ קדוש המחיה, ולכן ראוי לבסומי כדי שמתוך כך יבוא אדם לידי טעות ויאמר ברוך על המן

בגים' עם הכולל ותמנ"ע הית"ה פילג"ש לאל"פ"ז
ב"ן עש"ו.

ומאחר שהיה בעמלק ניצוץ קדוש, לכן לא
החרים יהושע את עמלק כי אם ויחלש יהושע,
ותמנ"ע במילוי האותיות [וא"ו תי"ו מ"ם גר"ן ע"ן] עולה
בגים' ויחל"ש יהוש"ע (וא"ו חיבור חשק לחבר).

ובזה מוכן ג"כ מה שלא החרים שאול את
עמלק לגמרי, לפי שהיה באגג ניצוץ קדוש
שהיה עתיד לצאת ממנו, וע"י שנשאר חי יצא
ממנו הניצוץ באותו לילה, וכמבואר במדרש
שאז הקים הזרע שממנו יצא המן ואשר מבני
בניו למדו תורה בבני ברק.

וא"ת א"כ למה נחשב לו לשאול המלך
דבר זה לחטא, כבר הבאנו כמ"פ מדברי
המדרש תנחומא פ' וישב, שזהו ענין נורא
עלילה על בני אדם, שיש חטאים שמוכרחים
להיות בגזירת עליון, עיי"ש, ועד"ז הוא בענין
חטאו של שאול שהניח את אגג חי, שהיה
מוכרח ענין זה לצורך הוצאת הניצוץ הקדוש
של רב שמואל בר שילת.

ועד"ז ביאר הרה"ק מרוזין זצ"ל מה
שאמר שאול לשמואל, הקימותי את דבר ה',
שלכאורה תמוה היאך יאמר שאול כן על דבר
שהוא נגד מצות ה', אכן ע"י שהשאיר את אגג
חי יצא ממנו המן שעל ידו נעשה נס של פורים
שגרם לקבלת התורה מאהבה, ועל זה רמז
בדבריו הקימותי את דבר ה', כלומר שבזה
גרמתי להקים את דבר ה' בקבלת התורה
מאהבה ע"י הנס של פורים שעתידי להשתלשל
מזה, ע"כ.

ויש לומר לפי זה, דהנה בגמרא מגילה (דף
ט) שלחה לה אסתר לחכמים כתבוני לדורות,
שלחו לה (משלי כב כ) הלא כתבתי לך שלשים,
שלשים ולא רבעים, עד שמצאו לו מקרא כתוב
בתורה, כתוב זאת זכרון בספר וגו'.

ומתבאר מזה שיש שלש מקומות שנזכר
בהם מלחמת עמלק, האחד בתורה, והשני
בנביאים בספר שמואל במלחמת שאול,
והשלישי בכתובים במגילת אסתר, ועל זה
נאמר הלא כתבתי לך שלשים. ולפי מה
שנתבאר שמה שהחיה שאול את אגג גרם לנס

רב שמואל בר שילת שהיה בקרבה, והיה תאב
אותו ניצוץ למינו להתדבק אל הקדושה,
ובהמשך הדורות יצא ממנה אותו הניצוץ ברב
שמואל בר שילת שבא מבני בניו של המן
שהוא מזרע עמלק היוצא מתמנע כנ"ל.

והטעם שריחקה האבות מלקבלה הוא לפי
שאחות לוטן תמנע, היינו כי אחות הוא לשון
חיבור וקשר, שהיה לתמנע קשר עם לוטן,
שהוא בחי' ארור המן, כי לוט"ן בגימ' המ"ן, וגם
הוא לשון קללה כמו שמצינו בתרגום על תיבת
ארור שמתרגם 'ליט'.

ולוטן יש בו בחי' ארור המן ביתר שאת,
ועד"ד שאחז"ל בצד הקדושה בעינין הללוי-ה,
שהוא שבח גדול ביותר כי נכלל בו השבח עם
השם כאחד, ועד"ז להבדיל בלוטן, נכלל בו
תיבת ארור עם תיבת המן כאחד, כי לוטן בגימ'
המן וגם הוא לשון ארור כנ"ל, ולפי שהיה
לתמנע חיבור עם לוטן לא רצו האבות לקבלה.

והנה מצינו אופן של גימטריא שאין
מחשביין בו אלא האותיות הנעלמות, ובדרך זה
יש לרמז בתיבת לוט"ן שהאותיות הנעלמות
שהם (ל)מ"ד (ו)א"ו (ט)י"ת (נ)ו"ן עולים בגימ'
ומצדיקי' הרב"ם, רומז לרב שמואל בר שילת
שהיה מלמד תינוקות שעליהם דרשו חז"ל
הפסוק (דניאל יב ג) ומצדיקי' הרבים ככוכבים,
שניצוץ זה של רב שמואל בר שילת הוא נעלם
בלוטן. ותיבות ואח"ת לוט"ן תמנ"ע בגימ'
מלמ"ד תנוקו"ת.

ועוד נרמז בנעלם של לוטן כשנחשוב נו"ן
רבתי למספר ז' מאות (כי האותיות מנצפ"ך נחשבים למאות
אחר האות תי"ו) שאז האותיות הנעלמות שהם מ"ד
א"ו י"ת ו"ן עולים בגימ' המ"ן ב"ן המדת"א צר"ר
היהודי"ם.

וזהו ענינו של פורים, שהוא מקרב את
הרחוקים, וכמ"ש ורבים מעמי הארץ מתייהדים,
ואז מתקרב הניצוץ הקדוש שבתמנע, ויצא
אותו ניצוץ ע"י משתה אסתר, וכדברי התפארת
שלמה הנ"ל. וזהו שאמרו בגמ' מגילה שאחד
מהפתיחות של המגילה הוא בפסוק (ישעיה נב י)
ורא"ו כ"ל אפס"י אר"ץ א"ת ישוע"ת אלהינו,
שהוא בחי' עמי הארץ מתייהדים, ופסוק זה

שירו מגעת והשאר יחלוק, ועד"ז שני הטפחים שבאמצע הלוחות שלא אחז בהם הקב"ה ולא משה רבינו הוא מקום השיתוף השייך לשניהם, שהוא בחי' היחוד של הקב"ה עם ישראל.

ובלוחות נכתב שם הוי"ה ח' פעמים, שזהו עולם השמיני, עולם של כסא הכבוד שנשמות ישראל חצובים משם, והוא מקום שער החמשים, עולם היובל, והוא בחי' יחוד הקב"ה עם ישראל וכמו שנתבאר.

והנה כמו שיש קדש הקדשים בחי' מקום, כן הכה"ג הוא קדש הקדשים בבחי' נפש, וכמ"ש (דברי הימים-א כג יג) ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים הוא, וכמו שביאר הערבי נחל שהכה"ג נכנס ביוה"כ לקדש הקדשים והוא התאחדות ג' הבחי' של קדש קדשים, כה"ג בנפש, יוה"כ בזמן, קדש קדשים במקום, ולכן הכה"ג לובש שמונה בגדים, שהוא ענין עולם השמיני בחי' היובל.

ומעתה יבאר המצוה שיקח הכה"ג אשה בתולה, כי הכה"ג, שהוא הקדש קדשים בנפש, מעורר למעלה זכירת הברית של הקב"ה עם ישראל, ונושאי בתולה יש בהם כריתת ברית כי אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי, וכשהכ"ג נושא את הבתולה, ע"י כריתת ברית שבנישואיו מתעורר למעלה זכירת הברית של הקב"ה עם ישראל.

ולפי"ז יצדקו דברי החת"ס שאף שנשא בתולה בהיותו כהן הדיוט יצא ידי חובתו, וזה לפי שאף אז יש בנישואיו כריתת ברית וראוי לעורר למעלה זכירת הברית (וביותר לפי דברי הלומדים שהקידושין הם דבר תמידי שמתחדשים בכל יום).

ויש להתבונן, שאם הכה"ג הוא קדש קדשים בנפש, למה הוא לובש בגדי זהב בחוץ, הרי כמו שא"א להכנס לקדש הקדשים בבגדי זהב, היה ראוי שלא ילבש הכה"ג כלל בגדי זהב שהרי הוא בעצמו קדש הקדשים.

אמנם בזוה"ק איתא (ויקרא קטו:) עה"כ (ויקרא כו מד) לא מאסתים ולא געלתים לכלתם, עפ"י משל למלך שהיתה כלתו נמצאת בבית בורסקי, שהוא מקום שריחו רע, ומחיבת המלך לכלתו הוא בא אל בית הבורסקי, כך ישראל הם כלתו

הפורים, יש לרמוז שהפסוק ויתפושש א"ת אג"ג מל"ך עמל"ק ח"י בגימ' כתבת"י ל"ך שלשו"ם (תיבת שלשום עם וא"ו כדכתיב).

הנה בשו"ת חת"ס עמד על המחקר במצות והוא אשה בבתוליה יקח (ויקרא כא יג) שנצטוה בה כה"ג, מה הדין באם לקח אשה כשהוא כהן הדיוט ואח"כ נתמנה להיות כה"ג, האם יש לו לגרש את אשתו ראשונה כדי לקיים מצות והוא אשה בבתוליה יקח בהיותו כה"ג, ומסיק שב ואל תעשה עדיף, ולא יגרש אשתו הראשונה, די"ל דיצא ידי חובתו במה שלקח בתולה בהיותו הדיוט, ע"כ. וצ"ב, היאך יכול לצאת ידי חובתו במה שלקח בתולה בהיותו הדיוט, הלא באותה שעה עדיין לא חלה עליו המצוה.

וכדי להבין המכוון בזה, נקדים כי יש כהן גדול למטה וכן גם למעלה, וכמובא בילקוט ראובני פ' שמיני לרמז בפסוק היום ה' נראה אליכם, כי אהרן הוא כה"ג למטה ומיכאל הוא כהן גדול למעלה, נראה אליכם אותיות אהר"ן מיכאל, ע"כ.

והכה"ג נכנס לקדש הקדשים שהוא מכוון כנגד קדש הקדשים של מעלה, ובמקום זה של קדש הקדשים הוא היחוד הגמור של הקב"ה עם כנסת ישראל, ואין שם מקום לקטרוג, ושם הוא נקודה הפנימית שבשורש כל ישראל שאין בו שום חטא.

והוא מקום ארון הברית, שבו מונחים לוחות הברית, שהיא בחי' כריתת ברית בין הקב"ה עם ישראל וזכירת ברית אבות לישראל, ושני הכרובים הם בחי' חתן וכלה, הקב"ה וכנסת ישראל, וכענין שאחז"ל (סנהדרין כב:) אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי.

ולוחות הברית המונחים בקדש הקדשים מורים על התקשרות ישראל עם הקב"ה, עפ"י ד המהר"ל שביאר הא דאיתא במדרש שהלוחות הם ששה טפחים, וכשמסרם הקב"ה למשה רבינו כביכול הקב"ה אחז בשני טפחים ומשה אחז בשני טפחים, וביניהם נשאר שני טפחים פנוי, ומבאר המהר"ל שהוא ע"ד שאיתא בגמ' (ריש בבא מציעא) בענין שנים או חזין בטלית שזה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום

בגמ' (מגילה טו:) ולא כל המלכות ולא דבר שחוצץ למלכות ומאי ניהו זה בנין בית המקדש, ולכן אחז בשיטת בלעם שאמר החליפם באומה אחרת.

ולשם כך לבש בגדי כהונה של הכה"ג המורים על כריתת הברית של הקב"ה עם ישראל, ורצה בזה שיכרות הקב"ה ברית עמו ולבטל את בריתו עם ישראל, ומטעם זה נענש מיד ואבד את ושתי שהיתה אשת בריתו, והוא מדה כנגד מדה לפי שרצה שיבטל הקב"ה את בריתו עם ישראל שהם כלתו, ומבואר בזה שענין לבישת אחשורש בגדי כהונה שייך להנס.

והנה כל חיתון של חתן וכלה הוא בחי' יובל, כי ענין היובל הוא ושבתם איש אל אחוזתו, ענין השיבה אל השורש, וכן חתן וכלה היו מתחלה בשורש אחד אלא שנתחלקו וכשהם מתחתנים שבים לשרשם כמו שהיו בגן עדן מקדם. וזהו בחי' היובל שהוא בחי' שופר גדול המקבץ כל האובדים והנדחים להשיבם לשרשם, וכמ"ש (ישעיה כו יג) יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור וגו', וזהו שופר יוה"כ של יובל, וכן חיתון חתן וכלה הוא השבת אבידה, וכמו שאחז"ל (קידושין ב:) בענין שנקראו קידושין "דרך" לפי שדרכו של איש לחזר על אשה, משל לאדם שאבדה לו אבדה בעל אבדה מחזור על אבידתו. דר"ך במילוי האותיות [דל"ת ריש כ"ה] בגימ' הי"א האש"ה אש"ר הכי"ח הוי"ה לב"ן אדנ"י.

ובחי' יוה"כ הוא היובל, שאז שבים ישראל לשרשם ע"י התשובה, ושבת עד הוי"ה אלהיך. ועד"ז הוא פורים, כי פורים ויום הכיפורים הם במשקל אחד כידוע מזוה"ק, ובפורים הוא זמן השבת האובדים, וכמו שנתבאר לעיל, והוא בחי' היובל, שהוא שער החמשים, וזה ענין העץ גבוה חמשים אמה, שהוא בחי' שער החמשים, וכדאיתא במדרש שהיה העץ מקודש הקדשים שהוא בחי' היובל כנ"ל.

ואסתר היא נפש של השבת אבידה כאשר

של הקב"ה ומחיבת הקב"ה לכלתו הוא בא אליהם בבית בורסקי בהיותם בארץ אויביהם בעומק שפלותם, וזהו לא מאסתים ולא געלתים לכלתם, כי תיבת לכלתם הוא מלשון כלה, שלפי שישראל הם בחי' הכלה אינו מואס בהם ובא אליהם.

וזה אחד מהפתיחות של המגילה, כמבואר (מגילה יא.) ששמואל פתח בפסוק זה של לא מאסתים ולא געלתים לכלתם, ודרש לכלותם בימי המן, כי נס פורים נעשה לישראל שהשתחוו לצלם ונהנו מסעודת אחשורש, ועכ"ז לא הביט און ביעקב (במדבר כג כא), ובא הקב"ה לבית בורסקי לחיבת הכלה.

ובזה מבואר מה שהכה"ג לובש בגדי זהב בחוץ, כי אין הקטרוג מעכב, שהמלך בא אף לבית בורסקי, ודייקא לפי שכה"ג הוא קדש קדשים מתגלה אצלו בחי' האהבה והיחוד של הקב"ה עם ישראל שזהו בחי' קדש קדשים, ומחמת הפלגת האהבה אין חשש לקטרוג.

ודוקא בפנים יש קפיידא שלא יכנס הכה"ג שם בבגדי זהב, דאף על פי שהמלך בא לבית בורסקי אל הכלה, מ"מ לאו אורח ארעא שהיא תבוא עם הבית בורסקי אל המלך, ולכן בקדש הקדשים אין ליכנס בבגדי זהב אבל בחוץ אין קפיידא.

ומעתה מבואר הפסוק שבעת ימים ילבשם הכהן וגו' אשר יבוא אל אהל מועד, דשפיר תלה הפסוק את לבישת השמונה בגדים בענין זה שנכנס לקדש קדשים אע"פ ששם אין רשאי ליכנס בשמונה בגדים, והיינו לפי שמה שנכנס הכה"ג לקדש קדשים הוא מצד שהוא עצמו בחי' קדש קדשים בנפש, ומטעם זה עצמו הוא ראוי ללבוש הבגדי זהב בחוץ, כי לעוצם הפלגת אהבת הקב"ה לישראל שהם כלתו, אשר בחי' זו מתגלית אצל הכה"ג מצד היותו קדש קדשים, לכן אין חשש לקטרוג המתעורר ע"י הזהב כי המלך בא לכלתו אף לבית בורסקי.

ובדרך זה יש לבאר ענין שלבש אחשורש בגדי כהונה. שהרי מצינו ברחז"ל שהיה אחשורש ירא מבנין בית המקדש, ובשביל זה אמר עד חצי המלכות וינתן לך, וכמו שפירשו

ביארנו בזה במק"א, ונרמז בראשי תיבות ה'א' א'סתר ב'ת ד'ודו שהם אותיות אבדה. וגם והשבות'ו ל'ו בגימ' אסתר המלכ'ה, וגם אסתר המלכ'ה מרדכ'י היהוד'י בגימ' הש"ב תשיבנ'ו.

ועוד אסתר המלכ'ה בגימ' אש'ה בבתוליה [יקח], וכמו שנתבאר שהוא ענין כריתת ברית, ובחי' זו מתגלית בפורים שהוא בבחי' היובל וקדש הקדשים, והוא זמן זכירת ברית אבות וקיום הברית שא"א להחליף את ישראל באומה אחרת ח"ו, היפך מה שרצה אחשורש שיחליפו ח"ו את ישראל באומה אחרת.

וזה קוטב המגילה שסובב על ענין זווג איש ואשה, ועומק המכוון הוא בחי' יחוד הקב"ה עם כנסת ישראל המתגלה במקום קדש הקדשים, שהם בחי' חתן וכלה, חת"ן וכל"ה בגימ' ע"ל מקר"א מגל"ה.

וזהו ג"כ ענין העץ חמשים שהוא מקדש הקדשים וכמו שנתבאר, ומגילת אסתר רמזה חז"ל בפסוק הלא כתבתי לך שלשים כמו שהובא לעיל, ותיבת שלשים הכתיב הוא בוא"ו

שלשום שהוא גימ' שע"ר נו"ן, כי המגילה היא בחי' היובל המשיב האבדות לשרשם.

וחדשי טבת שבט אדר הם בחלקו של עשו כדאי' בזה"ק, אמנם חודש אדר נהפך ונתגייר להכלל בקדושה, כי פורים הוא השיבה לשורש, וכמו שהניצוץ הקדוש שהיה בתמנע נתברר לשוב לשרשו כמו שנבאר באורך, ולכן אותיות הנעלמות של ותמנע' שהם (ו)א"ו (ת)י"ו (מ)"ם (נ)ו"ן (ע)י"ן בגימ' ונהפוך"ה הו"א, כי הניצוץ שהיה בשביה אצל הטומאה נהפך להכלל בשורש הקדושה.

וניצוץ זה שהוא רב שמואל בר שילת כנ"ל, ששב לקדושה בסוד יובל המשיב אל השורש, והנה בסדר הדורות מובא שלפעמים נקרא ר"ב שמואל ב"ן שיל"א שהוא בגימ' אי"ש א"ל אחוזת"ו.

ויה"ר שנזכה למחיית עמלק, ועי"ז נזכה לשוב אל שורשנו, ושבנו בנים לגבולם במהרה בימינו אמן.

פרשת תצוה תשס"ב

ואת יקר תפארת גדולתו – מלמד שלבש בגדי כהן גדול

אינו נוגע כלל בבחי' קדושת בגדי כהונה, ונמצא שאחשורוש בלבשו עצמו בבגדי כהונה לא היתה בהם קדושה כלל כי היו ריקנים מבחי' האור השייך להם אשר לא יחול רק ע"י אחד השייך לבחי' זו. ולכן לא הקפידה רק בחללו את קדושת כלי המקדש. ומעתה י"ל שמה שכ' את יק"ר תפארת גדולתו רומז לבחי' זו כי יק"ר הוא אותיות רי"ק ומצינו במקראות כנ"ך הרבה תיבות המתחלפות בסדרם, וע"כ גם הכא אפשר לדרוש תיבת יקר בתיבת ריק. ורצה הכתוב לרמוז שהיו הבגדים ריקנים מבחינת קדושתם ולכן לא הביאו בגמ' הדרגמא ממקרא זה כי כאן יש טעם בדבר. ולכן הביאו ממקרא האחר.

פרשת תצוה תשמ"ט

והקשו המפרשים אהא דאמרי' בגמ' (מגילה טו) מאי תרגום שכתבו מקרא איכא וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן. והיינו כי תיבת יקר הוא לשון תרגום, וק' דאמאי לא מייתי הגמ' ממקרא מוקדם לזה שכ' את יקר תפארת יקר גדולתו. אך הנה אחז"ל עה"פ "וכלים מכלים שונים", שהוציא אז כלי ביהמ"ק ויצאה בת קול ואמר להם ראשונים כלים מפני כלים ואתם שונים בהם. ולכא' למה לא מצינו קפידה על הוצאת בגדי כהונה שלבש אותם אחשורוש, אך להנ"ל הרי בגדי כהונה שייכים לבחי' עולם השמיני שהוא למעלה מסדרי הבריאה וא"כ אין שייך עליהם רק מי שהוא שייך למדרגה זו אבל מי שאין לו שייכות והשגה כלל בעולם ומדרגה זו

שמונים ומאת יום

תחבולותיכם תמיד עלינו לרע וכל פעם שאתם נאספים תמיד אתם חושבים עצה ומזימה לכלותינו ח"ו ואתם רואים בעיניכם איך הקב"ה מפיר מחשבותיכם יום יום ואינו מניח לכם להפיק זממותיכם א"כ עליכם ולא עלינו מוטל לשבח על הגברת החסד עלינו. ודפח"ח).

וזהו שמונים ומאת יום נאספו הפרתמים ושרי המדינות והגם שלא נתפרסם אבל בוודאי כל מחשבותיהם עלינו לרע וכל עצותיהם הופרו עד שהוצרכו לטכס עצות אחרות ושוב הופרו. וזהו שדרשו חז"ל יום אחרון כראשון דהיינו שלא הועילו כלום עד יום האחרון.

פורים

שמונים ומאת יום. ודרשו חז"ל (א"ר ב' ג) יום אחרון כראשון. כי כבר נתברר מפי קדמונים שכל זמן ששרי אוה"ע נאספים אז כל מחשבות לבם רק רע על ישראל והקב"ה מפיר מחשבותיהם. (כאשר שמעתי מעשה מר' איציק'ל פטרבורגר ז"ל ששאל אותו שר אחד מה זה שאתם אומרים הללו את ד' כל גוים וגו' כי גבר עלינו חסדו. וכי אם עליכם יהודים גבר חסד ד' למה נשבחוהו אנו הגויים. והשיב, אין אנו נכנסים לבית הועד כאשר אתם נאספים לחשוב מחשבות להרע לנו ואין אנו יודעים לשבח את השי"ת כאשר מופרים מחשבותיכם. אבל אתם הגויים אתם יודעים שכל

בחדר גינת ביתן המלך

שהוא במקדש, כי במקדש היה מועט מחזיק את המרובה, ואילו כאן היה מרובה שאינו מחזיק את המועט.

והענין בכל זה, כי הנה זאת היא פעולת הסט"א בכל הדורות להדמות עצמה אל הקדושה כקוף בפני אדם, ורוצה להמשיך את בני האדם במה שעושה לעצמה ענינים דומים לצד הקדושה, וכמו שיש בהמ"ק בצד הקדושה כן להבדיל יש גם מקדש לסט"א. ורמז לזה שהיתה הסעודה של אחשורוש שמנים ומאת יום ואח"כ שבעה ימים, אך ביום השביעי נשבתה שמחתם ע"י מעשה ושתי וע"כ לא נחשב מן המנין כי אם קפ"ו יום כאותיות קו"ף רמז להנ"ל שרצה אחשורוש להדמות כקוף בפני הקדושה. וכן הוא הנסיון בכל דור ודור, ותיכף אחר החורבן התפשטה דת הנוצרית שג"כ היתה דוגמא לדת תוה"ק, שהיא מיוסדת על כללי התורה כגון אהבת רעים ורחמנות והטבה, שזה כלל גדול בתורה מ"ש ואהבת לרעך כמוך, אבל אינם מקבלים את כל גופי התורה, וכן היה במשך כל הדורות עד שהאחרון הכביד שנטלה הסט"א ענין יקר כארץ ישראל השקולה ככל המצוות ועזבה שאר גופי התורה, אכן התורה היא קומה שלימה שכל מצותיה אחוזים וקשורים זה בזה כמ"ש המאור

המהר"ל בס' אור חדש האריך בביאור סעודת אחשורוש שכל המכוון שם היה כי רצה לעשות דוגמת המקדש כי לפי חשבונו נשלמו הע' שנה לגלות בבל כדאי' בדחז"ל פ"ק דמגילה, ונתיישבה דעתו במלכותו שחשב שלא יבנה עוד המקדש, וע"כ רצה לעשות לעצמו דוגמת מקדש ולבש את בגדי הכהונה כדחז"ל, וכיון להראות לישראל את כבוד מלכותו היאך שהכל מכוון אצלו כעין מלכותא דרקינא ויש לו ג"כ מקדש.

ולפי דבריו י"ל בהא דאחז"ל עה"פ בחצר גינת ביתן המלך, שהכניסן לחצר ולא החזיקתן והכניסן לגינה ועדיין לא החזיקתן עד שהכניסן לביתן. כי הנה במקום המקדש מצינו שבטלו כללי החשבון והמדה, כהא דמצינו שמקום הארון אינו מן המדה וכן עומדים צפופים ומשתחווים רווחים, כי במקום המקדש שורה בחי' שמים על הארץ ובשמים אין גבולי החשבון שולטים. והכא בסעודת אחשורוש באמת היה ידוע להם מתחילה חשבון הקרואים, ועפ"י החשבון היה ראוי שיחזיקם החצר אלא שאירע דבר פלא שנתקלקל חשבונם והוצרך להושיבם בגינה ואח"כ בביתן, כי היה רצונו ית' להתלוצץ מאחשורוש הרצה לרמות מעשיו דוגמת המקדש, והנה נעשה אצלו ההיפוך ממה

עינים בפסוק אמרת ה' צרופה שמצוות התורה הם צרופים יחד וא"א להפרידם.

והביאור בזה, כי הנה הבריאה כולה היא קומה שלימה של רמ"ח איברים ושס"ה גידים, וכן לעומת זה התורה שהיא דיפתרא דעלמא היא יצירה של קומה שלימה מרמ"ח איברים ושס"ה גידים, וכמו שיצירת הולד יש לה משך זמן של ארבעים יום, כמו"כ יצירתה של התורה היה לה ג"כ משך זמן של ארבעים יום, וכמו ששלימות הולד הוא דוקא ע"י היצירה של כל הארבעים יום כן שלימות התורה הוא רק ע"י השלמת הארבעים יום, וע"י העסק בכל חלקי התורה אנו משלמים את קומת הבריאה בשלימות, כמבואר בספרי הרמח"ל שכל חלק שבתורה מכוון לחלק מיוחד בבריאה. וע"כ צריך לעסוק בכל חלקי התורה כדי להשלים כל חלקי הבריאה. וכמ"ש בשו"ע הרב הל' ת"ת, שאף מי שאין ביכלתו לזכור כל התורה שאז פטור הוא מלעסוק בכולה וסגי שיחזור על תלמודו לפי כוחו, מ"מ נכון הדבר שעכ"פ פע"א בימי חייו ישלים את כל התורה, וכיון שהתורה היא בדוגמת קומת אדם הרי כמו שאם יחסרו מהאדם איברים לא ישאר חיותו בו ה"נ אם מחסירים ממצוות התורה נמצא שמתבטלת לגמרי.

והנה המשכן ג"כ הוא קומה שלימה כדוגמת הבריאה כולה, שהרי אמרו בזוה"ק צורתא דמשכנא כעין צורתא דעלמא, וכל חלקי התורה מכוונים נגד כלי המשכן ג"כ, וע"כ היו מ' מלאכות במשכן שמהם ילפינן מלאכות דשבת כדוגמת מ' יום דיצירת הולד ומ' יום דמתן תורה, ולכך ילפינן מלאכות דשבת ממלאכות המשכן, שהרי אותן המלאכות שהיו במשכן ודאי שהם היו בבריאת העולם שהרי שוים הם כנ"ל, ונמצינו למדים שממלאכות אלו שבת הקב"ה ביום השבת. ומה שיש רק ל"ט מלאכות בשבת זה משום שויתר הקב"ה על א' מהם, כי ענין הארבעים הוא ארבעים מדרגות הקדושה ונקודת הארבעים היא בחי' רצון העליון שאין מגיע שם שום פגם, וע"כ גבי מלקות שצותה תורה ארבעים יכנו למי שעבר על ציווי התורה ופגם בארבעים מדרגות הקדושה, ואתו רבנן ובצרי חדא כי בנקודת הארבעים מתגלה שלא היה שום פגם. וה"נ בשבת בצרי חדא והוי ארבעים חסר אחת. וכן כ' התוס' בסוף מס' תענית שגזירת מ' שנה במדבר ויתר הקב"ה על שנה אחת והיו רק ל"ט שנה.

פרשת תרומה תש"נ

חור כרפס ותכלת וגו'

המשומר, שעל זה אמה"כ יין מלכות רב כיד המלך. וכנ"ל, שאז לא יהא היין משכר, ויהא כוסו של דוד מחזיק רכ"א לו"ג בגימ' ה' פעמים אליה"ו (עם האות וא"ו, שיוחזר אז המשכון מיעקב אבינו). וע"י בחי' אליהו יתברר היין כנ"ל, ולכן אליהו הנביא במילוי האותיות אל"ף למ"ד יו"ד ה"י וא"ו ה"י נו"ן ב"ת יו"ד אל"ף בגימ' יי"ן מלכות ר"ב כ"ד המלך.

פרשת אחרי קדושים תשנ"ט

והנה במגילת אסתר מבואר בפרטיות סעודת אחשוורש, חור כרפס ותכלת וגו', שלכאורה עפ"י פשטות אין הבנה לזה כי אנחנו לא נדע מה הם כל הדברים האלה. ואמנם איתא במדרש כי אחשוורש קאי על הקב"ה שהראשית והאחרית שלו, וי"ל שסעודת אחשוורש תרמוז על סעודת צדיקים לעת"ל, ואז נבין לאשורם כל אלו הדברים הרומזים על תענוגים והשגות רוחניות, ואז ישתו מיין

על רצפת בהט ושש ודר וסחרת

ומחזירים בעליהם אחריהם עד שמוציאים אותם בדמים יקרים). ודר וסחרת. דבי ר"י תנא שקרא דרור לכל בעלי סחרת. (פרש"י עשה נחת רוח

על רצפת בהט ושש ודר וסחרת. בגמרא (מגילה יב.) מאי בהט אמר רב אסי אבנים שמתחוטטות על בעליהן. (פרש"י מחטטים

לכל בני מלכותו להעביר מהם מכס הסוחרים) ופסוקים אלו אינם נראים מסודרים שמפסיק אודות דרור באמצע סיפור הסעודה ושוב חוזר לסעודה ומספר והשקות בכלי זהב. ונראה בעזה"י ע"פ פשט כי מדרך המלכים להטיל מס כבד על אבנים טובות וכל מיני מותרות כאלו ולכן הם יקרים מאד. ולולא המכס היו בזול הרבה יותר. ולכן כשמספר גודל ערך יקר הסעודה (כדי לפרסם לאיזה שלוח נכנסה אסתר

כמו שדרשו ז"ל) אומר שהיו שם אבנים שנקראים בהט שבעליהן מחטטים אחריהן מחמת גודל יקרה. ולא תאמר שהם עולים בדמים יקרים מחמת המכס, כי דר וסחרת, שקרא דרור ממכס לכל בעלי סחורה ועדיין הם נקראים בשם בהט ועדיין צריך לחטט אחריהם אמור מעתה כמה הון שקע המלך בסעודה זו שאבנים כאלו היו קבועין ברצפה.

פורים

ביום השביעי כטוב לב המלך ביין

יותר משנותיו ממדינתו, ומרדכי ג"כ הרי היה נמצא, והוא היה מגולי ירושלים ע"י נבוכדנצר למעלה מע' שנה לפני זה, א"כ לפ"י היה צריך להיות לאחשורוש יין מא"י שהיה לפני החורבן, ומהיכן היה לאחשורוש יין של א"י מלפני החורבן. אמנם הנה כתוב במגילה "וכלים מכלים שונים" ורחז"ל ראשונים כלים מפני כלים ואתם שונים בהם, בלשאצר היה רוצה להשתמש עם כלים של ביהמ"ק ומיד נהרג ונתנו כל הכלים מיד לתוך האוצרות שלא להשתמש מהם עוד, ועכשיו בא אחשורוש להראות שאבדה כל תקוה לישראל הביא עוד פעם כל הכלים של ביהמ"ק. והנה בביהמ"ק היה לשכת השמנים ובמשנה במסכת תמיד איתא שהיה באותה לשכה יין ושמן, והיה שם כלים של יין שהיו מוכנים בשביל הנסכים למזבח והיו על אותם כלים חותם בתוך חותם ונבוכדנצר הביא כל הכלים של ביהמ"ק כמו שהיו לבבל ולא נגע במה שבתוכם, ובתוך אותן כלים היו שם יין של ביהמ"ק שהוכנו לנסכים עם כוונות גדולות לשם נסכי הקרבנות כפי הצורך בביהמ"ק בכל ההידורים השייכים מתחילת זריעת עד סוף כל מלאכתן הכל נעשה לש"ש.

ובשעת סעודת אחשורוש הוציאו כל הכלים וגם אותו היין של ביהמ"ק וכשראה מרדכי הצדיק אותו היין שמח מאד וחשב לעצמו שיכול עכשיו לעשות קידוש בשבת על יין המשובח ביותר, ומה גם שבא מא"י,

ביום השביעי כטוב לב המלך ביין, דרשו חכמז"ל במגילה (דף יב:) שהקב"ה שמח שישראל היו מתענגים עם יום השבת ושותים יין של קידוש ומנגנים זמירות, וזהו כטוב לב המלך (מלכו של עולם) ביין, יש לתמוה, וכי עד כאן בכל הגליות לא היה שבת שהקב"ה היה שמח שישראל עושים קידוש על היין ומה נשתנה שבת זאת מכל שאר השבתות.

"ויין מלכות רב כיד המלך", צ"ב מה חידוש בזה שהיה לו עשירות של יין והא חזינן שהיה לו כל כך עשירות שאפילו יותר משלמה המלך. כמ"ש זהב וכסף, בהט ושש ודר וסוחרת. ועיין במדרש עה"כ ועמודי שש. א"כ מאי קמ"ל שהיה לו יין מלכות רב. "ויין מלכות רב" דרשינן בגמרא שנתן לכ"א יין שהיה גדול ממנו בשנים. צ"ב איזה נס אשמעינן בזה, דידוע דכל ענין במגילה הוא חלק מהנס. וכי אם לא היה יין לכ"א שגדול ממנו בשנים לא היה נעשה הנס של פורים. "אין אונס" דרשינן שנתן לכל אחד יין ממדינתו, צ"ב מה רבותא בזה שהיה יין לכל אחד ממדינתו. ועוד דרשינן "לעשות כרצון איש ואיש" זה מרדכי והמן וזה מדרש פליאה. וגם צריך ביאור היאך זכה כלל ישראל לאור גדול כזה של פורים ומגילת אסתר שכתב החת"ס שאור של המגילה הוא יותר נכבד מאור של תורת משה רבינו. והיאך זכו בעלים המדינה מקום של הסתר פנים לדבר שהוא גדול יותר ממתן תורה.

אמנם כיון שנתן אחשורוש לכל אחד יין

שהריזינער אמר ע"ד חז"ל שאמרו על משרע"ה ו"כי לאכול מפריה הוא צריך". דמשרע"ה היה כ"כ גדול ולא היה צריך לפירות בשביל יראת שמים, אבל כל ישראל צריך לאכול מפרי' וזוכה עי"ז לקדושה נפלאה וכמ"ש הב"ח לענין נוסח ברכת על המחזי "לאכול מפרי'", ולכן אם שותים יין בזה עולים עי"ז למדריגה גדולה כמ"ש הבמ"ח "והיה באכלכם בלחם הארץ והרימותם ממנו תרומה לד'" דאם אוכלים מלחם הארץ נעשו ממנו האדם מורס ויותר קרוב לד'. ולכן כל הע' שנה של גלות בבל לא שתו ישראל עדיין יין כזה. וכל ישראל שבאותו זמן עלו במדריגה והתחילו לשיר זמירות לד', ולכן "ביום השביעי כטוב לב המלך ביין" שהיה להקב"ה נחת רוח גדול מיין כזה של אותו שבת, והכל בשביל היין של א"י של נסכים שהיה בהם קדושה נפלאה ועי"ז זכו "אין אונס" שקבלו תורה באהבה "קימו וקבלו", ולכן היתה "כרצון איש ואיש", ומרדכי והמן. מרדכי היה מרוצה שישראל שותים יין קדוש ונשגב, והמן היה מרוצה שישראל שותים יין של נסכים

ובוודאי לא יהיה להם עוד יין ולא יהיה להם עוד ביהמ"ק וכו', אבל באמת זכו אז ישראל לבחי' של "יין המשומר" שהיה משומר לישראל מכל פגם, שהיה היין מוטל בכלי זכוכית שהיו יקרים כזהב ואפילו הכי לא נעשו יין נסך, עפ"י מה ששמעתי מכ"ק אדמו"ר מקלויזענבורג (שליט"א) [זצ"ל] שהקב"ה ישלח לו מהרה רפו"ש, שאם יין נחתם חותם בתוך חותם אז אפי' הראי' של עכו"ם אינו מזיק דכיון שא"א לנסכו גם הראי' אינו מפוגם. וכיון שאז היו הכלים נחתמים חותם בתוך חותם כנ"ל היו משומרים ולא נתנסכו. ושתויי יין המשומר של ביהמ"ק כמ"ש בשה"ש "הביאני אל בית היין" ששם נמצא הבחי' של יין המשומר לישראל, שהיה משומר עד זמן של אסתר שתבא על ידיהם נס בתוך הסתרה ויין המשומר בגימט' אסתר, וזכו ע"י זה לפורים ולכן מנהג ישראל לשותות יין בפורים זכר לנס שנעשה ע"י שתיית אותו היין.

פורים

ושתי המלכה

נמכרה לגוי היתה גלגול ושתי שכפתה בנות ישראל לעבוד בשבת.

פרשת יתרו

ש' שתי ימים ת' עבוד ו' עשית ר"ת ושתי". ע"פ מה שאיתא בספר גלגולי נשמות לרמ"ע ערך ושתי. שאותה פרה שלא רצתה לעבוד בשבת עד שלחש לה בעלה הראשון שעכשו

ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים

לאבל. וא"כ, אין טענה על ושתי שלא באה לפני המלך, כי יום זה לה לאבל. אכן כ"ז אם הוא באמת ט"ו בניסן, אבל אם השנה מעוברת, הרי הוא ט"ו באדר ואין לה הצדקות. וע"כ הוצרך לשאול לחכמים יודעי העתים אם השנה מעוברת אם לאו. והאמת שהיתה השנה מעוברת וע"כ היתה חייבת, ע"כ.

ויש לתמוה, דלמה הוצרך לברר זאת ע"י קריאת חכמי ישראל, והלאו היו מסובים בסעודתו י"ח אלף מישראל (כדאי' בתרגום), והסעודה היתה כרצון איש ואיש ואחז"ל (מגילה

והנה כ' "ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים", ואחז"ל (מגילה יב:) ששלח לחכמי ישראל היודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים. והתמיהה מפורסמת, דמה שייך שאלת הריגת ושתי לחכמים היודעים העתים. ומבאר היערות דבש (ח"א דרוש י"ז) כי ע"פ חשבון נמצא שהיום השביעי כטוב לב המלך ביין הי' ביום ט"ו בניסן בחג הפסח אם לא היתה שנה מעוברת. והנה ושתי היתה בתו של בלשצר שנהרג בליל פסח כאשר השתמש בכלי המקדש (כמ"ש בפיט בליל פסח). ואי' בגמ' שגם העכו"ם הי' להם יום מיתת אבותיהם

או ניסן. וכמו"כ הי' המן שמח שנפל גורלו על אדר הראשון, ולא חשב שמא לא יעברו ישראל השנה, דכיון שלפי חשבון המזלות צריך לעבר השנה חשב שאין ביכולת ישראל לבטל זאת, שהרי לא הי' מאמין בזה כנ"ל. ולא היתה שייכת אצלו כלל האמונה בזה, כי לא שייך אמונה רק בדבר שהנפש שייכת אליה. ומיושבים שפיר דברי היע"ד והחת"ס.

נמצינו למדים שע"י נס הפורים נתחזק כח תושבע"פ. כי הנה תורה שבכתב היא התורה השלוחה לנו ממרום ע"י משה רבינו שהורידה לארץ. ולעומת זאת תושבע"פ היא התורה שישאל מחדשים בארץ ועולה למרום, והקב"ה מקבלה ואומרה בשם ישראל. וע"י שנתגלה בפורים שישאל שולטים על המזלות ובידם לעבר שנים ולקבוע חדשים כפי רצונם, ומקבלים בשמים כמו שפוסקים חכמי ישראל בארץ, הרי בזה נתחזק כח תושבע"פ, שמתקבלת במרום התורה העולה מהארץ. וכמו שאיתא בפ"ק דר"ה, ששואלים המלאכים אימת הוא ראש השנה זמן המשפט, ומשיב הקב"ה בואו ונרדה ונשאל לישראל אימת הוא ר"ה, כמ"ש "כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב".

וע"כ אחר נס דפורים קימו וקבלו היהודים את התורה מאהבה שזהו התורה שבע"פ, כמבואר במדרש תנחומא לתרץ קושיית התוס' במס' שבת אהא שכפה הקב"ה על ישראל ההר כגיגית שיקבלו את התורה, והרי כבר אמרו נעשה ונשמע. ותי' המד"ת דרך תושבע"כ קבלו ישראל, אבל תושבע"פ לא רצו לקבל וע"ז הי' הכפייה. וממילא בפורים כאשר נתודע כח התושבע"פ, ונתודע להם שדוקא ע"י כח חכמים שקבעו שנה פשוטה בזמן שהיתה צריכה להיות מעוברת, וע"ז נעשה הנס, חזרו ישראל לקבל התושבע"פ ברצון מאהבת הנס.

וע"כ חודש אדר שייך לשורש תושבע"פ השייך לנשמת ר"ע (כמבואר לעיל), שהוא מקום שורש נשמות ישראל שבו כולן שוין לטובה, והעשיר לא ירבה והדל לא ימעט. דאע"פ שמעיקרי האמונה להאמין בשכר ועונש, ואסור

יב. כרצון מרדכי והמן, והם היו השרים הממונים על הסעודה (וכדאי' שם בגמ' ובפירש"י), וא"כ, אם הי' אז פסח, ודאי שהכינו מצות ומרור וארבע כוסות, והי' יכול לראות ולברר בעצמו אם ישראל אוכלים חמץ או מצה, ולא יוצרך לשלוח אחר חכמים יודעי העתים אשר אין זה כ"כ לכבודו.

הנה החת"ס כ' (בחי' חת"ס על מס' מגילה) אהא דאחז"ל (מגילה ו:): אין בין אדר ראשון לשני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים, ודרשוהו מהכ' "אגרת הפורים הזאת השנית". ומבאר החת"ס, דאותה השנה שהפיל המן הפור הי' צריך לפי חשבון לעבר השנה, וגורלו נפל על אדר הראשון. ולכן הי' שמח, כי בחודש זה מת משה, וגם אין לו המעלה של מסמך גאולה לגאולה של ניסן כי יש אדר שני, ולכן לא הי' חושש שינצלו ישראל. וחכמי ישראל רצו לבטל הגזירה, ע"כ החליטו שלא לעבר השנה כדי שיהא לחודש המעלה של מסמך גאולה לגאולה, ובכח זה נתבטלה הגזירה. ולכן בשנה הבאה היו צריכים לתקן ולעבר השנה, וע"כ שלחו שיקראו אגרת הפורים השנית, דהיינו בחודש השני. ואמנם, היות שהנס נעשה ע"י שלא עברו השנה, לכן לענין משתה ושמחה החיוב גם באדר ראשון, עכת"ד.

ולכאורה יש לתמוה למה הי' המן שמח ולא עלה בדעתו שיכולים חכמי ישראל שלא לעבר השנה ולעשותו שנה פשוטה. ואמנם, שניהם יבוארו כאחת, כי הנה המן ואחשוורוש לא האמינו שישאל שולטים על המזלות, כי הם האמינו שהמזלות מנהיגים את העולם ח"ו. ואם ע"פ חישוב המזלות נמצא ששנה זו צריכה להתעבר, אין עצה ותבונה נגד המזלות. ולא האמין במה שאחז"ל: "אתם" אפי' שוגגין, אפי' מוטעין, אפי' מזידין. כמו שב"ד קובעים כך מסכימים בשמים. וממילא לא סמך אחשוורוש לברר אם ישראל אוכלים מצות ולהכריע מזה אם היום פסח אם לאו, כי שמא טעו ישראל בחישובם ובאמת הוא יום אחד. ע"כ שלח לקרוא לחכמי העתים שישבו עתה לחדש מחדש ולקבוע את החודש בודאות אם הוא אדר

מוסיפים מאותיות הנ"ל. ובשמו של בנימין יש ששה אותיות ולא הוסיפו כלום. ויש לרמז בזה, כי שבט בנימין האחרון הוא מכוון נגד אותם השפלים והעקביים השייכים לחודש אדר שהוא החודש האחרון המרוחק מניסן. ושם אין כתובים שום אותיות של האות ושל כללות שבטי ישראל, כי הם כנפלים מחוץ לכללות ישראל, וזכות אבות כבר תמה אצלם. אבל אף הם אינם נדחים, בר"ת של בנימין נ'שבע י"י ב'לתי י'דח מ'מנו נ'דח. וע"י שורש העליון הכולל בשוה את כל א' מ'ישראל, שהוא שורש תושבע"פ כנ"ל הרמז באבן ישפה שהוא נוט' יש-פה (כמ"ש בריבנו בחיי). ע"י נקודה זו, אף אותם הנשמות עולים ובאים אל תיקונם. [וכו']

נמצא מזה, כי חודש אדר מתנה יקרה הוא לנו נשמת העקביים בדור של אסתר מה"ת מנין שנא' "ואנכי הסתר אסתיר" ואשרנו מה טוב חלקנו שזכינו לכך. ומי גבר אשר יתבאר בנפשו שאין הוא זקוק למתנה הזו, ובזמן הזה יכולים ע"י פניה והטייה אחת להקב"ה לידבק בתורה ומצוות ולהיפך לאיש אחר בבחי' ונהפוך הוא. ולדעה א' בירושלמי כבר יכולים לקרות המגילה מר"ח אדר, אלו הצריכים לצאת לדרכם לפני פורים. וכל החודש נהפך לשמחה, כמ"ש "החודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה". ומרחפים בעולם י"ג מכילין, וא"צ כי אם לגשת ולהקיש בשערים ואז מעצמם יפתחו כנ"ל. ויעזור השי"ת שנזכה להפוך עצמנו לנשמות של "ליהודים היתה אורה וגו'", ולמסמך גאולה לגאולה בעגלא ובזמן קריב.

פרשת פקודי

לומר שהקב"ה ותרן הוא, וכל חוטא יבוא על ענשו על חטאיו, אבל מ"מ בנקודת השורש כל ישראל שוין לטובה למגדול ועד קטן, וכאור"א יבוא לבסוף אל תיקונו השלם, וכמ"ש "לבתי ידח ממנו נדח". ובחודש אדר וימי הפורים מתגלה הארת נקודה זו, ונמשך בעולם י"ג מכילין דרחמי. וביאורו הוא, כי יש זמנים של התגברות מדת החסד הגמור, ואז הקב"ה מוחל על חטאים במחילה גמורה. וכן כשרואה שאי אפשר לסבול העונש, ובפרט כשיש גזירה של כליה על הכלל ח"ו (עיי' כל זה ברעת תבונות לרמח"ל סי' קל"ח). ועיי' ברמב"ן (סוף שירת האזינו) שישראל מובטחים בגאולה אפילו אם יחטאו ולא ישובו, ע"כ. ונראה ביאורו, שמאריך אף ועושה נסים וחסדים, וממילא ישובו מאהבה אח"כ. וכן משמע מתומר דבורה לרמ"ק (פ"א על מדת לא החזיק לעד אפ"ו), שהקב"ה עשה נסים לישראל בימי ירבעם והחזיר גבול ישראל אע"פ שעבדו ע"ז, והאריך אפו ונתן להם זמן ארוך לעשות תשובה, וסוף כל סוף גאולת הכלל והפרט מוכרחת.

ובזה י"ל, דהנה יש כמה אופנים בסדר י"ב השבטים, ולפי סדר תולדותם נמצא שבנימין הוא האחרון. ועל אבני החושן היו חקוקים שמות השבטים כפי תולדותם (כמבואר במקרא). ונמצא שהאבן האחרון שהוא ישפה הי' עליו שמו של בנימין. ואי' בדברי חז"ל שהי' חקוק על אבני החושן התיבות אברהם יצחק יעקב שבטי ישראל והיו חלוקים באופן שיהיו על כל אבן ששה אותיות. וכל שבט לפי מספר האותיות החסרים בשמו למנין ששה, כך היו

שבעה רואי פני המלך

תקנו שבעה סנהדרין בעיבור השנה ע"כ. וגם לפי' התוס' צ"ב מה שייכות עיבור השנה לאלו סנהדרין דייקא שהגלה בנבזראדן. ונקדים מ"ש בדרשות חת"ס (דף קכט.) לפרש מה שאחז"ל (מגילה יב:) עה"פ והקרוב אליו כרשנא שתר וגו' כולם ע"ש קרבנות נקראו. כרשנא אמרו מלה"ש לפני הקב"ה רבש"ע כלום

בגמ' (סנהדרין דף י:) עיבור השנה בשבעה סנהדרין כנגד שבעה רואי פני המלך. ופירש"י דהכוונה על שבעת שרי פרס ומדי המוזכרים אצל אחשורוש. והתוס' כ' דאין נראה שתקנו נגד שרי העכו"ם, ע"כ פי' ר"ת דהם שרי ישראל שמצינו בנבזראדן שהגלה הסנהדרין כתוב שם – ושבעה אנשים מרואי פני המלך – וכנגד זה

הקריבו לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך וכו', ממוכן כלום הכינו שלחן לפניך. תנא ממוכן זה המן ולמה נקרא שמו ממוכן שמוכן לפורענות. וכו' החת"ס וז"ל ויל"ד טובא וכי הפרסיים קראוהו ממוכן ע"ש שמוכן להיות תלוי, וגם כי נדחוק שהכתוב כינהו כן מ"מ קשה מ"ט קראו אח"כ כמה פעמים המן היה לו לקרותו ג"כ ממוכן שאז היה תלייה שלו יותר קרובה. ולכאור' י"ל דהנה כעין מלכותא דארעא ככה יש למעלה. פי' כגון הקרוב אליו שבעת שרי פרס ומדי ישבו לדון את ושתי הנה באותה שעה ממש יושבים למעלה שבעה שרים ונושאים ונותנים בדין ושם כל א' משפיע דעתו ועצתו להשר שלמטה היושב כנגדו. ומאת ה' היתה שהיו שמות השרים ההמה שלמטה בשם הקרבנות כדי שגם העליונים יקראו בשמם כי המה נקראים כשם אותן של מטה כידוע דשם המלאך משתנה לפי שליחותו, וכלן היו שמותם שלמעלה ג"כ כזה להזכיר עי"ז זכותן של קרבנות ישראל, כדי לגמור דינה של ושתי למיתה. והנה כל השמות קרואים ע"ש הקרבנות חוץ משמו של המן, שאין בו רמז לקרבנות ע"כ היסב הקב"ה שמו של השר למעלה ממוכן אע"פ ששם השר שלמעלה הוא כאותו של מטה מ"מ היינו הך שהרי אותו שלמטה היה מוכן לפורענות ושייך עליו שם ממוכן, ועי"ז הוזכר למעלה שהכינו שלחן לפני הקב"ה וא"ש עכ"ל.

והנה ענין עיבור השנה הוא כדי להשוות תקופת הלבנה עם תקופת החמה וענינו כי הקב"ה כביכול הוא החמה ע"ד שכ' שמש ומגן ה' – וכנסת ישראל היא הלבנה. ומן הצורך להשוות את כנס"י עם הקב"ה שיהיו תואמים ומכוונים זה כנגד זה שיהא לבם של ישראל מכוון להקב"ה ותגיע ההשפעה ביושר מאור פני מלך חיים עד לכנסת ישראל בלי שום מונע. וע"כ בחדש אדר טרם בא חג הפסח שאז מאיר השם אהי"ה שעל ידו היתה יצ"מ ועל ידו נתבטלו הקטרוגים מעל ישראל כנ"ל, צריכים הסנהדרין לחשוב אם כנסת ישראל מכוונים לקבל אור פניו ית"ש דהיינו שתהא הלבנה מכוונת עם החמה.

והנה לפי"ד החת"ס היו שבע שרים עליונים כנגד שבעת השרים שלמטה ואלו השרים בשמים רצו לחרוץ דינה של ושתי למיתה. שהיא היתה בת בנו של נבוכדנצר שהחריב את ביהמ"ק והיא ג"כ יעצה לבטל בנין ביהמ"ק כדאיתא בתרגום. וגרמה לבטל השפעת אור פני מלך חיים מכנסת ישראל. ושרי עליון אלו הם רואי פנ"י המל"ך המשתדלים שיאירו פני מלך חיים וישפיעו ביושר עד כנסת ישראל. ורצו לעורר זכות הקרבנות שהקריבו ישראל בבהמ"ק ולנקום בזרעו של נבוכדנצר שבטלה בנין ביהמ"ק והסירה השפעת אור פני המלך לכנס"י.

ובזה א"ש שלמדים הא דבעינן שבעה סנהדרין לעיבור שנה משבעת רואי פני המלך. שהרי עיבור השנה ענינו להשוות הלבנה שהיא כנס"י עם החמה שהוא הקב"ה כביכול, שקיבלו ישראל מאור פני מלך חיים. וע"כ יש לדמותם אל שבעת רואי פני המלך המזכירים אצל אחשוורוש. ואין הכוונה על השרים שלמטה אלא על שרים העליונים שהם המשתדלים להשפיע הארת פני מלך לכנס"י כנ"ל. וגם לפי' התוס' דהכוונה על אותם סנהדרין שהגלה נבזראדן יתבאר עד"ז כי ענין הגלות הוא ביטול קבלת ההשפעה מאור פני מלך וע"כ שפיר שייכת עיבור השנה לסנהדרין אלו.

ובזה יובן מה שאיתא שם בגמ', ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים, אלו סנהדרין שיודעים לעבר שנים וחדשים, וצ"ב. ולדברינו, הכוונה למלך עליון אשר אמר לשרים עליונים רואי פני המלך המעוררים זכות הקרבנות, שהוא זכות ביהמ"ק ששם ממשיכים שפע מפלא העליון עד כנסת ישראל, שהם יתבוננו בענין עיבור השנה – דהיינו להשוות את תקופת ניסן של הלבנה עם תקופת ניסן של החמה, כדי שעל ידי זה יושפע שפע רב ובנין ביהמ"ק כנ"ל. והמלך מסר לסנהדרין, שהם התפללו על הריגת ושתי שהיא בת בתו של נבוכדנצר שהחריב ביהמ"ק (וכדאיתא בתרגום על פסוק זה שהם התפללו על כך). ותפלתם פעלה למעלה שהתעורר הקב"ה למסור דינה לרואי פני המלך

העליונים, שהם הממונים על סידור הלבנה שתקבל מהחמה, וממילא נחרץ דין ושתי להריגה, ונכנסה אסתר שבנתה ביהמ"ק מממונו של המן כדאיתא במדרש.

וחודש אדר הוא זמן של תשובה וכדאי' מהרה"ק מהר"ש מבעלז זצוק"ל עה"פ "כי לולא התממהנהו כי עתה שבנו זה פעמים", לולא' אותיות אלו"ל, ואם התממהנהו באלול מלשוב, אז עתה שבנו ז"ה פעמים, היינו יש לנו לשוב בחדש השנים עשר כמנין ז"ה, פעמיים, שלעתיים חדש זה הוא פעמיים כשמעברים השנה, ע"כ. וכ"כ ג"כ בשפת אמת שחדש אדר מיועד לתשובה.

ולכאור' מה ענין הרמז בכתוב ז"ה פעמיים' שחדש אדר הוא לפעמים כפול, ומה שייכות לזה עם הרמז של תשובה. אך לדברינו נמצא שחדש אדר דייקא הוא החדש שמעברים אותו כי אז הזמן להשוות את ישראל עם הקב"ה ע"י

התשובה ולהיות לבם מכוון להקב"ה. כי כתיב "שמור את חודש האביב", ודרשו חז"ל שצריכים להשוות שבחודש ניסן, יהי' תקופת ניסן של לבנה בתוך תקופת ניסן של חמה. וע"י שהלבנה נתאחרה כי שנת הלבנה חסרה י"א יום משנת החמה, אז אם רואים סנהדרין שבניסן של לבנה יהי' עדיין תקופת טבת של חמה, מוסיפין אדר שני. וע"ז מסדרין שחג הפסח יהי' מוכן לשלוט בו שם אהי', ולהשפיע אור ישר עד כנס"י. ואז הסנהדרין באים לעשות חשבון וחושבים חשבוננו של עולם להשיב לב ישראל לאביהם שבשמים כדי להשוות הלבנה עם החמה. ומפני שז"ה פעמיים, כלומר הואיל וחזינן שחודש אדר לפעמים כופלים, והטעם כי הוא חודש של חשבוננו של עולם, לכן הוא חודש של תשובה כמו אלול.

פרשת שקלים

עיבור שנה ע"י "שבעה רואי פני המלך"

כינוהו כן, מ"מ קשה מ"ט קראוהו אח"כ כמה פעמים המן, היה לו לקרותו ג"כ ממוכן שאז היה תלייה שלו יותר קרובה. ולכאור' י"ל דהנה כעין מלכותא דארעא ככה יש למעלה. פי' כגון הקרוב אליו שבעת שרי פרס ומדי ישבו לדון את ושתי הנה באותה שעה ממש יושבים למעלה שבעה שרים ונושאים ונותנים בדין ושם כל א' משפיע דעתו ועצתו להשר שלמטה היושב כנגדו. ומאת ה' היתה שהיו שמות השרים ההמה שלמטה בשם הקרבנות כדי שגם העליונים יקראו בשמם כי המה נקראים כשם אותן של מטה כידוע דשם המלאך ג"כ משתנה לפי שליחותו. ולכן היו שמותן שלמטה ג"כ כזה להזכיר ע"ז זכותן של קרבנות לישראל, כדי לגמור דינה של ושתי למיתה. והנה כל השמות קרויים ע"ש הקרבנות חוץ משמו של המן, שאין בו רמז הקרבנות, ע"כ היסב הקב"ה שמו של השר למעלה ממוכן אע"פ ששם השר שלמטה הוא כאותו של מטה, מ"מ היינו הך שהרי אותו שלמטה היה מוכן לפורענות ושייך

בגמ' (סנהדרין י:) עיבור השנה בשבעה סנהדרין כנגד שבעה רואי פני המלך, ורש"י מפרש דהכונה על שבעת שרי פרס ומדי המוזכרים אצל אחשורוש. והתוס' כ' דאין נראה שתקנו נגד שרי העכו"ם. ע"כ פ' התוס' דהם שרי ישראל. שמצינו בבבזראדן שהגלה הסנהדרין כ' שם – ושבעה אנשים מרואי פני המלך – וכנגד זה תקנו שבעה סנהדרין בעיבור שנה ע"כ. וגם לפי התוס' צ"ב מה שייכות עיבור שנה לאלו סנהדרין דייקא שהגלה בבזראדן.

ונקדים מ"ש בדרשות חת"ס (דף קכט.) לפרש מה שאחז"ל (מגילה יב:) עה"פ – והקרוב אליו כרשנא זתר וגו' כולם ע"י קרבנות נקראו. כרשנא אמרו מלה"ש לפני הקב"ה רבש"ע כלום הקריבו לפניך פרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך וכו', ממוכן כלום הכינו שלחן לפניך. תנא ממוכן זה המן ולמה נקרא שמו ממוכן, שמוכן לפורענות. וכ' החת"ס וז"ל, ויל"ד טובא וכי הפרסיים קראוהו ממוכן ע"ש שמוכן להיות תלוי, וגם כי נדחוק שהכתוב

עליו שם ממוכן. ועי"ז הוזכר למעלה שהכינו שלחן לפני הקב"ה וא"ש עכ"ל.

והנה ענין עיבור השנה הוא כדי להשוות תקופת הלבנה עם תקופת החמה וענינו כי הקב"ה כביכול הוא החמה ע"ד שכ' – שמש ומגן ה' – וכנסת ישראל היא הלבנה. ומן הצורך להשוות את כנס"י עם הקב"ה שיהיו תואמים ומכוונים זה כנגד זה שיהא לבם של ישראל מכוון להקב"ה ותגיע ההשפעה ביושר מאור פני מלך חיים עד לכנסת ישראל בלי שום מונע. וע"כ בחדש אדר טרם בא חג הפסח שאז מאיר השם א-ה-י-ה שעל ידו היתה יצי"מ ועל ידו נתבטלו הקטרוגים מעל ישראל כנ"ל, צריכים הסנהדרין לחשוב אם כנסת ישראל מכוונים לקבל אור פניו ית"ש דהיינו שתהא הלבנה מכוונת עם החמה.

והנה לפי"ד החת"ס היו שבע שרים עליונים כנגד שבעת השרים שלמטה ואלו השרים שבשמים רצו לחרוץ דינה של ושתי למיתה. שהיא היתה בת בנו של נבוכנצר שהחריב את ביהמ"ק והיא יעצה ג"כ לבטל בנין ביהמ"ק כדאיתא בתרגום, וגרמה לבטל השפעת אור פני מלך חיים מכנסת ישראל. ושרי עליון אלו הם רואי פנ"י המלך המשתדלים שיאירו פני מלך חיים וישפיעו ביושר עד כנסת ישראל. ורצו לעורר זכות הקרבנות שהקריבו ישראל בביהמ"ק ולנקום בזרעו של נבוכנצר שבטל בנין ביהמ"ק והסיר השפעת אור פני המלך לכנס"י.

ובזה א"ש שלומדים הא דבעינן שבעה סנהדרין לעיבור שנה משבעת רואי פני המלך. שהרי עיבור השנה ענינו להשוות הלבנה שהיא כנס"י עם החמה שהוא הקב"ה כביכול. שיקבלו ישראל מאור פני מלך חיים. וע"כ יש לדמותם

אל שבעת רואי פני המלך המוזכרים אצל אחשוורוש. ואין הכוונה על השרים שלמטה אלא על שרים עליונים שהם המשתדלים להשפיע הארת פני מלך לכנס"י כנ"ל. וגם לפי התוס' דהכוונה על אותם סנהדרין שהגלה נבזרדן יתבאר עד"ז. כי ענין הגלות הוא ביטול קבלת ההשפעה מאור פני מלך וריחוק הלבנה מלהתייחד עם דודה. וע"כ שפיר שייכת עיבור השנה לסנהדרין אלו אשר תפקידם להשוות את הלבנה אל החמה וכנ"ל. ויש לרמז שבע"ה רא"י פנ"י המלך בגימ' וא"ת המאור הקטן.

ובזה יובן מה שאיתא שם בגמ', ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים, אלו סנהדרין שיודעים לעבור שנים וחדשים, וצ"ב. ולדברינו, הכוונה למלך עליון אשר אמר לשרים עליונים רואי פני המלך המעוררים זכות הקרבנות, שהוא זכות ביהמ"ק ששם ממשיכים שפע מפלא העליון עד כנסת ישראל, שהם יתבוננו בענין עיבור השנה – דהיינו להשוות את תקופת ניסן של הלבנה עם תקופת ניסן של החמה, כדי שעל ידי זה יושפע שפע רב ובנין ביהמ"ק כנ"ל. ויש לרמז יודעי העתים בגימ' פגימ"ת הלבנה. והמלך מסר לסנהדרין, שהם התפללו על הריגת ושתי שהיא בת בתו של נבוכנצר שהחריב ביהמ"ק. (וכדאיתא בתרגום על פסוק זה שהם התפללו על כך). ותפלתם פעלה למעלה שנמסר דינה של ושתי לרואי פני המלך העליונים, שהם הממונים על סידור ותיקון פגימת הלבנה לסעדה ולתקנה שתקבל מהחמה, וממילא נחרץ דין ושתי להריגה, ונכנסה אסתר שבנתה ביהמ"ק ע"י בנה של אסתר וע"י ממונה. וכן מממונו של המן כדאיתא במדרש.

פרשת משפטים תשס"ד

לא על המלך לבדו עותה ושתי המלכה

אח"כ ונשמע פתגם המלך בכל המדינות כי רבה היא וגו'. כי ל' רבה היא מל' פרה ורבה, ומורה על דבר שנולדים ממנו תוצאות רבות כמו שפירש"י על פרו ורבו, שאם היה אומר הכ' פרו

והנה כ' במגילת אסתר לא על המלך לבדו עותה ושתי המלכה כי על כל השרים וכל העמים וגו', והיינו כי קלקולה אינו ענין פרטי בלבד כי השפעתה מגעת על כל המדינות. ואמר

היה אחד מוליד אחד ולא יותר בא ואמר ורבו
שאחד מוליד הרבה, וזה ענין שאמה"כ כי רבה

היא שהוא דבר כללי הנוגע לכל המדינות
פרשת נח תשנ"ב ותוצאותיו רבות.

וכל הנשים יתנו יקר לבעליהם

ובמס' מגילה (דף טז) א"י אהא דתרגום
שקראה עברית לא יצא. דהיכן כתוב תרגום
במגילה. וקאמר רב פפא ונשמע פתגם המלך.
ורב נחמן בר יצחק אמר וכל הנשים יתנו יקר
לבעליהן. דקדק השפת אמת למה לא הביא מ"ש
לפני זה במגילה ואת יקר תפארת גדולתו. וי"ל
עפ"י מ"ש ש' בזה"ק דקדיש נתייחד בל' תרגום
כי זה לשון השייך לסט"א וע"י אמירת איש"ר
בל' תרגום שוברים כח הסט"א מיניה וביה
בלשון שלהם. והחת"ס בחי' למס' חולין בסוגיא
דרוב כ' דענין קריאת הפרשה שנים מקרא ואחד
תרגום הוא כענין חד בתרי בטל לבטל כח
הסט"א שבלשון תרגום. ומעתה ל' תרגום
שבמגילה יש בו ענין מיוחד של ביטול כח
הסט"א שהרי המגילה היא מלחמת עמלק
והחת"ס כ' שמגלה נוס' ל'העביר ג'לולים מ'
ה'ארץ, ורצו האמוראים לנקוט לשונות תרגום
שבמגלה במקום שמרומז בהם ביטול והכנעת
הסט"א, וע"כ אמר רב פפא ונשמע פתגם המלך
אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה היא, שפסוק
זה יש בו רמז ליש"ר שזה פתגם המלך כי רבה
היא, ותיבות ונשמע פתגם המלך בגימ'
ביו"ם שנים עשר יו"ם שהוא הנשיא הי"ב
המכוון לחדש אדר שבו נשלם חנוכת י"ב
הנשיאים שהם מבטלים את שנים עשר נשיאים
של ישמעאל, והוא גם בגימ' אל"ה תולדות
יצחק כאשר הזכרנו כבר את דברי בעל
הטורים שם שכאשר יבטל כח ישמעאל כמ"ש
על פני כל אחיו נפל אז יצמח משיח בן דוד
שהוא מתולדות יצחק.

והוא גם גימ' הנ"ה אנכ"י של"ח לכ"ם
א"ת אליהו הנביא. ורב נחמן בר יצחק נקט
קרא דוכל הנשים יתנו יקר לבעליהן שגם פסוק
זה רומז שכל האומות יתנו יקר להקב"ה, וגם
שבפסוק זה נרמז בתיבות ה"א ו'כל ה'נשים
י'תנו שם הוי"ה מהופך שהוא צירוף חדש תמוז
החדש של התגברות הדין. ועתיד הוא להתהפך

לששון ולשמחה בבחי' ונהפוך הוא, ותיבת
יק"ר בגימ' כ"י נח"ם ה"י ציו"ן, ותיבות יתנו
יק"ר בגימ' ביא"ת המשיח, שאז יהפך החדש
תמוז ע"י כח הפורים, וע"כ לא נקט רנב"י
מקרא קודם של יקר תפארת גדולתו רק מקרא
זה הרומז לעת הגאולה כאשר יעברו גלולים מן
הארץ האחוזים בל' תרגום, וכפי האמור לעיל
רנב"י הוא שייך לימות המשיח.

ובמס' מגילה (דף טז) נחלקו אמוראי בענין
מ"ש ויספר להם כבוד עשרו ורוב בניו. כמה
בנים היו לו ולחד מ"ד היו לו מאתים ושמונה
שכן הוא גימ' של ור"ב. ופריך בגמ' ור"ב הרי
הוא בגימ' מאתיים וארכיסר ואמר רב נחמן בר
יצחק ורב כתיב. ותמוה מאי ס"ד דהמקשן וכי
לא ידע שכתוב ורב חסר וא"ו. אמנם הנה כל
הענין תמוה עפ"י פשוטו שהיו לו כ"כ בנים וגם
מה נ"מ לחלוק בזה כמה בנים היו לו, ובע"כ
א"א לפרש אגדה זו עפ"י הפשט כאשר כן הוא
בהרבה דברי אגדה שא"א לפרשם עפ"י הפשט
כדאי' במפרשים, והמהר"ל יסד ע"ז ספרו באר
הגולה להורות את הצפון באגדות חז"ל. וי"ל כי
הנה רב נחמן בר יצחק הוא שייך לימות המשיח
כנ"ל ונרמז בשמו נחמן מל' נחמה. ובגמ' מס'
ברכות אמרו שהרואה נחמן בחלום נסי נסים
נעשו לו. נמצא ששם זה רומז לנסים, וגם נקרא
בר יצחק הרומז למשיח שהוא מתולדות יצחק
כנ"ל מדברי הבעה"ט בפסוק ואלה תולדות
יצחק. ומשיח מתייחס ביחוד אל יצחק אבינו
שהשם יצחק הוא מספר שמונה פעמים הוי"ה
הרומז לבחי' השמיני שהוא בחי' המשיח
שעתיד לנצח על כנור בן שמונה נימין שהוא
מבחי' עולם השמיני וגם ב"ר יצחק בגימ'
שמיני, וכנגד זה המן התגאה בספרו כבוד
עשרו ור"ב בניו שהוא מספר יצחק שהוא ח"פ
שם הוי"ה, וסבר המן שיש בכוחו לבטל את כח
מרדכי ע"ז. ושב שאף אם הוא בעצמו יפול ביד
מרדכי אבל סו"ס עדיין יש לו בנים ולא ימחה

שמו לגמרי והם יצליחו להכניע את מרדכי ח"ו. והנה המקשן הקשה שהגים' של ורוב עפ"י המקרא הוא רי"ד ומנ"ל לדרוש הגים' לפי המסורת אולי יש לדרוש עפ"י המקרא. ואמר רנב"י ורב כתיב, והיינו שמסתבר אצלו לדרוש

כפי המסורת, וכיון שהוא נשמה השייכת לימות המשיח ע"כ כסברתו ראוי לדרוש בענין זה השייך לשורש נפשו.

פרשת כי תשא תשנ"א

וכל הנשים יתנו יקר לבעליהם

ויש מקום לסדר זה וגם לסדר זה. וע"ד שמצינו בסדר י"ב שבטים שיש סדר לפי תולדותם ויש סדר לפי הדגלים ושניהם נכונים. וה"ל לפי סדר אחד מתייחס צירוף זה לחדש תמוז ולפי סדר אחר הוא מתייחס לחדש אדר שנהפך מיגון לשמחה, וממילא נהפך הצירוף לטובה, אבל חדש תמוז עדיין לא נהפך.

ובגמ' (מגילה יב:) דרשו עה"פ ויאמר ממוכן זה המן. ובתוס' שם איתא בשם מדרש שממוכן הוא דניאל ולפי שהיתה אשתו פרסית ולא רצתה לדבר כי אם בלשון פרס לכן מציע למלך שיכתבו אגרות להיות כל איש שורר בביתו ומדבר כלשון עמו ע"כ. והוא פלא מאי בעי התוס' בזה להביא מדרש שהוא שלא כדברי הגמ'.

ויש לבאר כי דניאל התנבא על זמן הקץ, ואיתא בדברי האריז"ל שדניאל ירד לתחתית המדריגות בסוף הימים שהוא סוד הרגלים. שהם הנשמות השפלות בעיקבתא דמשיחא ולכן נגלה לו קץ משיח, ע"כ. ובתקופת עיקבתא דמשיחא היא התגברות הקליפה, שכאמור עיקר תוקף הקליפה האי הנוקבא והיא הנקראת ל-י-ל-י-ת שהוא בגימ' ז"ה איננ"ו שו"ה ל"י שמשם יוצא הצירוף המורה על הדין וכן"ל, כי הנוקבא היא מדת הדין.

ולכן רואים כי בעתים הללו יש התגברות של כח הנוקבא אצל אומה"ע יותר מבדורות הקודמים, שזה בחי' התגברות הקליפה ומדה"ד. ומעתה י"ל שדניאל רצה להמתיק את התגברות הדין שהיא התגברות הנוקבא בעיקבתא דמשיחא שהיא בחי' תקופת תמוז ארוכה. ועל כן רצה להגביר את מדת הזכר שהוא מדת החסד. ולכן יעץ שישגזור המלך שיתנו כל הנשים יקר לבעליהן ולהיות כל איש שורר בביתו,

והנה פרשת קרח קורין בכניסת חדש תמוז שהוא חדש של תוקף מדת הדין, שצירופו של החדש יוצא מסופי תיבות ז"ה איננ"ו שו"ה ל"י. ויש בזה רמז לתוקף הדין, הן מצד שהצירוף יוצא מסופי התיבות ולא מראשי התיבות, והן מצד שסדר האותיות של שם הוי"ה הוי לגמרי מהופך, ואותיות הנקבה מקדימים לאותיות הזכר. והיינו כי האותיות י"ו של השם הם אותיות הזכר ושני האותיות ה"א הם אותיות הנקבה. וכשהשם הוא כסדרו מקדימים אותיות הזכר את אותיות הנקבה ויש בזה התגברות החסד. כי הזכר הוא מדת החסד והנקבה היא מדת הגבורה. ובצד הקדושה הזכר מקדים את הנקבה משא"כ בצד הסט"א הנקבה מקדמת את הזכר וכמ"ש רש"י בפ' ויצא (לא-יז) עה"פ ויקם יעקב וישא את בניו ואת נשיו. שיעקב הקדים הבנים משא"כ אצל עשו נאמר ויקח עשו את נשיו ואת בניו. שהקדים את הנקבות ע"כ. ועד"ז כתב באוה"ח הק' עה"פ בפ' ויחי ולשרקה בני אתונו. שבחלומו היה לוחם עם הסט"א. ואת הזכר נצח בקל. אבל את הנקבה לא היה יכול לנצח כ"כ בקל כי אם אחר יגיעה רבה הפילה ממדריגתה אבל לא כמו את הזכר עיי"ש. והוא כענין הנ"ל שבצד הסט"א הדין גובר ומקדים ולכן הנקבה שהיא מדת הדין גוברת ומקדמת. וזה שורש הדבר שסדר הכתיבה אצל ישראל הוא מימין לשמאל אבל סדר כתיבה של עשיו הוא משמאל לימין.

נחזור לענין חדש תמוז שסדר צירופו של חדש זה מורה על תוקף הדין. והנה הגם שהבני יששכר מייחס צירוף זה לחדש תמוז, מ"מ בס' שערי אורה מייחס צירוף זה לחדש אדר וכן בס' באר מים חיים סוף פ' בא. והדברים סותרים זה את זה לכאן' וצ"ע. ועכ"פ כנראה ששניהם אמת

ונחזור לעניננו, דניאל המתיק את חדש תמוז ואת עיקבתא דמשיחא שהיא תקופת תמוז ע"י העצה של וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן. ולכן הובטח דניאל ותעמוד לגורלו לקץ הימין. היינו שהימין שהוא החדש יתגבר. והנה מדת החדש הוא כאשר הצירוף של השם הוי"ה הוא כסדרו. וזה בחי' להגיד כי ישר הוי"ה. היינו שהשם הוי"ה הוא ישר ולא הפוך. וזה נאמר במזמור תיקונו של קרח, וכמובא מהאריז"ל לרמז בסופי תיבות צדי"ק כתמ"ד יפר"ח. והיינו כי קרח ביקש להגביר את מדה"ד אבל התיקון הוא – להגביר כי ישר הוי"ה – ולא בהיפוך. וזה יש לרמז בההבטחה לדניאל לגרל"ך לק"ץ הימין בגימ' להגי"ד כ"י ישר הוי"ה. ומאמר זה וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן הוא המהפך את צירוף הדין לרחמים. ועי"ז נהפך החדש מיגון לשמחה וגו'. יתנ"ו יקר לבעליהן בגימ' החד"ש אשר נהפך.

וקרח ועדתו שבקשו להגביר מדת הדין חלקו על מאמר זה של וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן. ולכן הנשים יתנ"ו יקר לבעליהן בגימ' מחלוקת קר"ח ועדת". ובחדש תמוז שהיא זמן הדין אז נהפך צד הנוקבא ונכנע לקדושה. כ"ל הנשים בגימ' בתמוז.

ועפ"י האמור יבואר מה שרצה דניאל שאשתו תדבר בלשה"ק כלשון עמו. ומה היה איכפת לו אם לא ידברו בלה"ק. אכן מאחר שביקש להמתיק כאן את מדת הדין של הנוקבא ורמז זאת בצירוף שם הוי"ה שבראשי תיבות ה"א ו"כל ה"נשים יתנו. לכן רצה שיקראו האגרות האלו כלשון הקודש שאל"כ הרי לא יצטרף צירוף השם הוי"ה בקריאה זו. אבל כשיקראו הדברים בלה"ק יופעל ענין ההמתקה ויהפוך הדין לחדש.

ועפ"י האמור יבוארו דברי התוס' שהביאו בענין ממוכן הא דאיתא במדרש שהוא דניאל. שזהו כהשלמה לפי הגמ'. והיינו כי ממוכן שהוא המן דיבר לפני המלך התחתון הוא אחשוורוש, ולפי המבואר במדרש ממוכן הוא דניאל ודיברו היה לפני המלך העליון לפעול

שהזכר ישלוט על הנקבה. כלומר שהחסד ישלוט על הדין. ובזה הפך את צירוף של תמוז המורה על הדין. והנה מובא מהאריז"ל שמקומות במגילה שנרמז בהם שם הוי"ה בראשי תיבות ואחד מהם הוא בפסוק ונשמע פתגם המלך וגו' רבה ה"א ו"כל ה"נשים יתנו יקר לבעליהן. שנרמז בו שם הוי"ה למפרע. ומטעם זה יש להקורא לחבר תיבת היא עם התיבות שלאחריהם כי בצירופם יאיר שם הוי"ה הרמוז בו. והנה תמצא פלא כי בפסוק זה דייקא שרמוז בו שם הוי"ה למפרע שהוא צירוף של דין, בו דוקא נמצא ההמתקה. שהרי פסוק זה יורה על שהנקבה משועבדת לזכר. והיינו שהדין נכנע אל החדש.

ובגמ' (מגילה ט.) בדין תרגום שכתבו מקרא, מחפש הגמ' היכן יש תרגום במגילה, וקאמר רב פפא הפסוק ונשמע פתגם המלך. ורב נחמן בר יצחק קאמר וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן. וצ"ב למה מבקש רנב"י פסוק אחר ולא סגי ליה בפסוק שהביא רב פפא. ובס' בית יצחק על מס' מגילה הקשה עוד שהיה לו לרנב"י להביא מקרא קודם לזה שנאמר את יקר תפארת גדולתו והניח בצ"ע.

וע"פ דרכנו יבואר עפ"י המובא שנשמע רב נחמן בר יצחק שייכת לעולם התיקון וכמ"ש האמרי יוסף לרמז ר"ב נחמ"ן ב"ר יצחק בגימ' כת"ר חכמ"ה בינ"ה. ומובא שהרה"ק מלובלין היה שמח ביותר כשנזדמן לו בלימוד בגמ' דברי רב נחמן בר יצחק. ומעתה י"ל שרצה רב נחמן בר יצחק להביא דוקא תרגום מפסוק זה וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן. כי התרגום הוא שייך לבחי' הסט"א. ומובא בחידושי החת"ס למס' חולין שזה טעם לקריאת שנים מקרא ואחד תרגום כדי לבטל את הסט"א חד בתרי. ולפי"ז תיבות התרגום שבמגילה יש בהם המתקה למדת הדין שבהם. ומאחר שפסוק זה וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן יש בו ענין מיוחד של הכנעת הדין לחדש כי הנקבה משתעבדת להזכר וכנ"ל. לכן ביקש רנב"י להביא פסוק זה דוקא לעשות ההמתקה ביתר שאת.

המתקת הדין של תמוז, וע"י דיבורו לעליונים גרם לפעול בתחתונים.

ופ' קרח יש בה צ"ה פסוקים כמצויין בסוף הפרשה דניאל סימן, כי דניאל כמנין צ"ה. ועפ"י האמור שייך ענין קרח אל דניאל, כי קרח בקש להגביר הדין ולעומת זאת דניאל פעל ההיפוך.

ויה"ר שנזכה בחדש זה הבעל"ט לקיים מזמור שיר ליום השבת וגו' והמסתיים להגיד כי ישר הוי"ה. והוא אך טוב וחסד לבית ישראל. יהי החדש הזה כנבואת אבי חוזה וישמע בבית זה ובבתי כל ישראל קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה. פרשת קרח תשס"ד

ומדבר כלשון עמו

בתוס' (מגילה יב:) ד"ה ממוכן, כתב וז"ל יש מדרש שהיה דניאל ולפי שהיה נשוי לשרית שהיתה גדולה ממנו שלא היה יכול לכופה לדבר כלשונו יעץ לעשות כן ע"כ. וצריך ביאור. וי"ל בהקדם דידוע דבנ"י נגאלו ממצרים בזכות שלא שינו שמם לשונם ומלבושם. ואף דבלא"ה היו מובטחים שיצאו ממצרים מ"מ זה דוקא בגמר ד' מאות שנה. אבל שהקב"ה יחשב את הקץ ויקדים הזמן ע"י שיחשוב הד' מאות שנה מלידת יצחק לזה היה צריך זכות מיוחד. וע"כ היו צריכים הזכות שלא שינו לשונם וכו'. ובס' מעין גנים להבני יששכר כ' בענין שפת אידיש שנהגו ישראל לדבר בה שמקורה מלשון דייטש אלא שהוסיפו בה תיבות שונות ושינו ועקמו לגמרי את השפה עד שפנים חדשות באו לכאן, בכדי לשנות מלשון העכו"ם. ועד"ז יש ללמד זכות על מקומותינו שמדברים ולומדים בל' ענגליש כי מעקמים אותה ע"י הוספת תיבות של לה"ק ואידיש עד שנשתנה צורתה.

והנה אי' בגמ' פ"ק דמגילה בענין חשבון ע' שנה דגלות בבל שהיה הדבר מכוסה האין לחשוב החשבון של ע' שנה. ובלשצר עשה חשבון שמתחילים מראשית מלכות בבל. וכשנשלמו הע' שנה לפי חשבונו וראה שלא נבנה הבית עשה שמחה והוציא כלי ביהמ"ק והשתמש בהם ובלילה ההוא נהרג. ואחריו בא אחשורוש בג' שנים למלכו ועשה חשבון אחר וכשנשלם ע' שנה לפי חשבונו עשה את המשתה הגדול לכל שריו ועבדיו. וג"כ הוציא את כלי ביהמ"ק ועי"ז בא השטן וקטרג וגרם להריגת ושתי. ומבואר בגמ' שגם דניאל סבר

מתחילה כחשבונו של בלשצר ואחשורוש עד שראה שהגיע הזמן ולא נגאלו והבין שטעה בחשבונו. כי ענין קץ הגאולה הוא דבר טמיר ונעלם אשר ליבא לפומא לא גליא. ואף הצדיקים אשר נגלו לפניהם תעלומות אבל דבר זה אין נגלה להם. וכשביקש יעקב לגלות הקץ נסתם ממנו. וכן הביא הרמב"ם סוף הל' מלכים שר"ע טעה בבן כוזיבא. וכוונתו במה שהביא ענין זה אף שאינו דבר הלכה, אלא כדי להודיענו שאפי' ר"ע יכול היה לטעות עצמו בדבר זה. וכן דניאל בעצמו מסיים ספרו אחר שאמר חשבון הקץ שהדברים סתומים וחתומים ושקץ הפלאות הוא דבר שאין הוא בעצמו יודע. אך מ"מ יש זמני קץ שהם זמנים המסוגלים לגאולה. וכן היה בחשבונו של הע' שנה שבאמת היה פקידה מסוגלת לגאולה בחשבון של דניאל אילו היו זוכים ישראל לכך וכדאי' בגמ' (שם יב.) לפקידה בעלמא. וכשחלף הזמן ההוא לא עשה דניאל כמעשה אחשורוש ח"ו שפקר עי"ז וכפר בגאולתן של ישראל, אלא עמד והמתין עוד לזמן אחר.

והנה התבונן דניאל מה זאת שבאמת לא זכו ישראל להפקד בזמן זה המסוגל לפקידת הגאולה ובא למסקנא שחסר לישראל אותו הזכות שהיה לבנ"י במצרים שלא שינו את לשונם. ובזמן ההוא י"ל שהיו ישראל מדברים בלשון העמים ולא דברו בשפת היהודים שהיה לשון ארמית בעת ההיא שהוא לשון הקרוב ביותר ללה"ק. ותלה דניאל שדבר זה הוא בעוכריהם של ישראל לעכב את הגאולה ורצה לתקן זאת, וע"כ יעץ לאחשורוש לשלוח אגרות

לן להיות כל איש שורר בביתו פשיטא אפי' קרחה בביתה פדכשא ליהוי. ופירש"י שע"ז הוחזק שוטה בעיני האומות וע"כ כבוא האגרות להרוג את היהודים המתינו ליום המועד שאל"כ לא היו ממתנים כלל. נמצא ששורש הנס היה ע"י אגרות הראשונות. ולהנ"ל י"ל עוד שע"י שדניאל לא התיימש בראותו שנשלם החשבון ולא נגאלו אלא התבונן מה צריך לתקן בישראל וע"ז החליט שצריך לתקן ענין שינוי הלשון ועשה זאת באמצעות האגרות שכל הנשים יתנו יקר לבעליהן כנ"ל. ונמצא שעצת האגרות הראשונות היה שרשם ע"י שדניאל המתין לישועה ולא התיימש. וע"כ מדה כנגד מדה נתעורר בזכות זה שגם האומות המתינו ולא מיהרו להרוג את היהודים מיד כשבאו האגרות. ועכ"פ הרי שורש הנס בא ע"י האגרות הראשונות ע"כ נקטו בגמ' פסוק זה למצוא ל' תרגום במגילה. דאף שבמגילה נכתב גם לפני כן תיבת יקר מ"מ שורש ומפתח של נס המגילה נצמח ממקום זה ששלחו האגרות שכל הנשים יתנו יקר לבעליהן. והאגרות הראשונות של דניאל הם היו נכתבים קודם שכתבה אסתר את המגילה, ולכן נקטו חז"ל מקרא זה.

פרשת בראשית תשמ"ט

שכל הנשים יתנו יקר לבעליהן ויהיה כל איש שורר בביתו ומדבר כלשון עמו. וכמו שהביאו המדרש שהיתה אשתו ממאנת לדבר כלשונו ורצה לתקן זאת ע"י צווי המלך להיות כל איש מדבר כלשון עמו. וע"ז יהיו בני" מדברים כלשון עמם ולא ישנו את לשונם בלשון העמים. ואמר בנוסח האגרות שכל הנשים יתנו יקר לבעליהן, שמבואר בגמ' (שם ט.) שתיבת יקר הוא ל' ארמי. דהנה י"ל שכמו שהיום חדשו לדבר בל' עברית הרי אין כל חדש תחת השמש וגם אז לפני הקץ היה כאלו שחדשו לדבר בל' זה, ורצה דניאל שיערבו תיבות מל' ארמית שע"ז יהא הל' לשון יהודי כנ"ל מדברי המעייין גנים. ולכן שלח בל' זה שכל הנשים יתנו "יקר" לבעליהן שבזה מעורב תיבת יקר שהוא ל' ארמי.

ובגמ' שם א' מאי תרגום שכתבו מקרא איכא במגילה דכתיב וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן. שתיבת יקר הוא ל' תרגום. והקשו המפרשים (חת"ס ופ"א) אמאי שביק הגמ' קרא דלעיל מיני' דכתיב את יקר תפארת גדולתו עיי"ש מה שתירצו. וי"ל דהנה אמרו (שם יב:) אלמלא אגרות הראשונות לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט אמרי מאי האי דשדיר

אשר הגלה מירושלים – לחזק המגורשים בגלות

ואי' בדברי חז"ל עה"פ אשר הגלה, שהגלה מרדכי מעצמו מירושלים הגם שהיה בידו להשאיר בירושלים. ובתרגום יונתן אי' שיצא לצורך אסתר כדי לגדלה, והוא הענין כדאי' באריז"ל שמרדכי הוא נשמת משה. וע"כ כמו שמצינו אצל משה רבינו שנקבר במדבר לצורך מתי מדבר שיזכו לתח"מ, כן עד"ז היה אצל מרדכי שיצא לגולה לטובת אסתר, וכן

מצינו שהיה על ידי קבלת התורה מחדש, קיימו וקבלו היהודים, כמו שהיה בימי משה רבינו. וכן כמו שמשה רבינו גייר את הערב רב כן היה במרדכי כמ"ש ורבים מעמי הארץ מתייחדים כי נפל פחד מרדכי עליהם. ויש לרמז לפי הנ"ל כי ברו"ך מרדכי היהודי בגימ' אזל"א גר"ש, שהגלה מרדכי כדי לחזק את המגורשים בגלות. פרשת כי תשא תשנ"ב

ויהי אומן את הדסה

וראה כמה גדול אדם זה שנעשה לו נס כזה. א"ל אביי אדרבה כמה גרוע אדם זה שנשתנו לו סדרי בראשית ע"כ. ופירש"י שנשתנו לו וכו', ולא זכה ליפתח לו שערי שער ע"כ.

אמרו בגמ' (שבת נג:) ת"ר מעשה באחד שמתה אשתו, והניחה בן לינק, ולא היה לו שכר מגיקה ליתן, ונעשה לו נס ונפתחו לו דדין, כשני דדי אשה והניק את בנו. אמר רב יוסף בא

מהם. וגם יש להפליא שאחר שקורין המגלה מגדול הנס שנעשה ע"י מרדכי, וכולה מחמדים ומתוקה לחיך, והיאך זאת שבהגיע לסיומה משאירים בפה טעם לא טוב, ע"י הכתות רצוי לרוב אחיו המלמד שפרשו ממנו מקצת סנהדרין.

אכן הענין הוא, דהנה נבאו חכז"ל על מצב הדור בתקופת עקבתא דמשיחא שיראי חטא ימאסו וסר מרע משתולל על הבריות, שאז מי שסר מרע יחשבו לשוטה. ובתקופה זו עובדי ה' הם בשפלות ונחשבים ללעג ולקלס, ויד רשעים צלחה. וע"כ ניבא הנביא האחרון מלאכי נבואתו האחרונה המכוונת לתקופת עקבתא דמשיחא, והיא ההפטרה האחרונה שבסוף השנה שאנו מפטירין בשבת הגדול. ושם כתוב לאמר, "אמרתם שוא עבוד אלקים וגו' כי הלכנו קדורנית מפני ה' וגו' גם נבנו עושי רשעה וגו'". והעצה להתחזק בתקופה זו היא כמו שממשיך שם "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וגו'", וכאשר אמרו צדיקים שלא יוכלו להתחזק בעקבתא דמשיחא רק ע"י קבוץ חברים וישוחחו דברי חיזוק בעבודת השי"ת וממפעלות צדיקים.

והנה מה שמלעיגים על עובדי ה' היא לטובה להם, כי דבר זה מועיל להשתיק הקטרוג אשר הבע"ד מתחזק לעורר עליהם. וע"ד שיסופר מהרה"ק מראפשיץ זצ"ל שהיה מלעיג ומבטל את הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשיץ זצ"ל, ומשום כך הלכה זוגתו הרבנית והעלימה את עצמה, ונתנה קוויטל לא' הצדיקים שבעלה יהי' לו יראת שמים, וכשהביט הצדיק בקוויטל אמר לה הלא בעלך מאיר בכל העולמות. ושאלה אותו א"כ למה מבזה אותו הרה"ק מראפשיץ, אמר לה, כי מלאכים ושרפי מעלה מתקנאים בעבודתו, ולכן הוא מלעיג עליו כדי שלא יקטרגו עליו. ונמצא שטוב ויפה הוא לעובדי ה' מה שהם ללעג בעיני עמא דארעא.

והנה ידוע שנס מגלת אסתר שייך לתקופת עקבתא דמשיחא שאז בזמן הנס היה ג"כ בסוף זמן גלות בבל. ואחז"ל אסתר מה"ת מנין שנאמר "ואנכי התסר אסתר פני", שזה קאי על

ובתוס' ישנים על הגליון כ' וז"ל ובב"ר על פסוק "ויהי אומן את הדסה", שנפתחו למרדכי שני דדים כדדי אשה ליכא למיפרך הכי, דהכי קאמר, נשתנו, דלא ה"ל שכר מניקה, ומרדכי ה"ל שכר אך לא היה מוצא מניקה ע"כ. וצ"ב להבין תירוץ, דסוף סוף הרי לא היה למרדכי מינקת, ומה המעלה במה שהיה לו שכר מניקה, והרי כל התועלת של ממון הוא רק בכדי שיוכלו להשיג בו הנצרך לו. ובפשטות צ"ל בכוונתם דכיון שלא נמצא לו אז מינקת, א"כ הרי היתה מכת מדינה דאינו דבר המיוחד למרדכי לבדו, משא"כ בחסיד זה שדייקא לו, לא הזמין הקב"ה פרנסתו שיוכל ליתן שכר מניקה, וע"כ יש לומר עליו גריעותא. והנה ד"ת כפטיש יפוצץ סלע. ואפ"ל ישוב אחר לקו' התו"י, דהנה כ' הרמ"ע מפאנו בספר ג"נ שלו, דאותו חסיד היה גלגולו של מרדכי, ולכן אירע אצלו אותו הדבר שאירע למרדכי. והנה הנס של פורים היה מלובש בתוך הטבע. וכ' הקדושת לוי דמהאי טעמא גדלה מעלת קדושת המגילה יותר מקדושת התורה, כי שם מתגלית הנהגתו והשגחתו ית"ש אף בתוך הטבעים. משא"כ שאר הנסים שבתורה הם באופן היוצא מרדכי הטבע ע"כ. ונמצא שמרדכי נתעלה למדרגה גבוהה ביותר שהיא הנהגה הנסית בתוך הטבע. ומתחילה כשנעשה לו הנס של הדדין עדיין היה במדרגה של נסים שלא כדרך הטבע. אבל לבסוף נתעלה למעלה יתירה מזו. ומעתה כשנתגלגל בחסיד זה שנשתנו לו סדרי בראשית ונעשה לו נס שלא בדרך הטבע, הוי ירידה לדידיה כלפי מדרגתו, שהוא כבר זכה למדרגה גבוהה יותר, ועכשיו לפי ערך הדור לא היה זוכה לזה. ולכן אמר ע"ז אביי כמה גרוע אדם זה, כי לדידיה הוי זה גריעותא כנ"ל.

וי"ל עוד בחינה בענין זה. דהנה בפסוק האחרון שבמגילה מסיים על מרדכי "רצוי לרוב אחיו" ואחז"ל ולא לכל אחיו מלמד שפרשו ממנו מקצת סנהדרין, לפי שנעשה קרוב למלכות ובטל מתלמודו. וצ"ב להבין הענין שפרשו ממנו מקצ"ת, דמשמע אבל רובם לא פירשו. וממנ"פ או יפרשו כולם או אף לא אחד

הנסים שנעשו בבתי בראי, שזה כבר מרוחק קצת מהאבן שתיה, ושם לא היה בחי' שמים, ושם כבר נחשב לנס.

ולפי"ז הנה מובא בספה"ק שמרדכי היה בחי' קדש הקדשים, בחי' יום הכפורים, בחי' שער החמשים. וזהו ביאור מ"ש במד' שהמן נטל את העץ של חמשים אמה מקדשי הקדשים. והוא תמוה מאין היה לו עץ מקדש הקדשים והלא הכל נשרף באש. ובפרט למה שאיתא בס' עבודת ישראל שהאש היתה רק למראית עין, והבהמ"ק עלה ונגנז, א"כ בודאי לא שייך שיבוא לידו עץ משם. ועל כרחק הכוונה כמ"ש המהר"ל בכמה דוכתי בכיוצא בדברים אלו, שהכוונה שהעץ היתה בו מבחי' קדש הקדשים. והענין הוא עפ"י הנ"ל שמרדכי הי' בחי' קדש הקדשים, והמן היה זה לעומת זה בקליפה. וכיון שרצה לקעקע את מרדכי הוצרך לעץ של בחי' קדש הקדשים, ובזה רצה להשפיל ח"ו כל קומת הקדושה. ולבסוף הופרה עצתו ואדרבה השפיל מרדכי את כל קומת הקליפה, ותלו אותו ואת עשרת בניו שהם כל עשרת המדרגות. וזהו העמוד שבמגילה שבו כל עשרת בני המן. ובראש העמוד מתחיל בתיבת "איש" שהוא ר"ת ש'מע ישראל ה' אלקינו ה' א'חד. כי קריאת שמע הוא בחי' קדש הקדשים, וסוף העמוד הוא "עשרת" המורה על כל עשרת המדרגות.

ומעתה כיון שמרדכי הוא בחי' קדש הקדשים, לא נחשב אצלו לנס אף מאורעות שלא כדרך הטבע. כי בבחי' קדש הקדשים שהוא בחי' שמים, שם הכל טבעי ופשוט כנ"ל. ואכן נתעלה מרדכי לבחי' זו מדה כנגד מדה, בשביל שהמשיך אלקותו ית"ש בהשפעת נסים בתוך דרך הטבע, בנס דפורים. לכן נתעלה לבחי' זו שאפי' מה שהוא שלא כדרך הטבע נחשב אצלו לטבע. וא"כ מיושב קו' התוס' ישנים הנ"ל, דמרדכי ליכא למיפרך, דלגבי ידי' לא מקרי שינוי בסדרי בראשית, כיון שהכל נחשב לסדר וטבע לפי בחינתו. ודוקא באותו חסיד בגמ' אמרו כמה גרוע שנשתנו עליו סדרי בראשית.

זמן הסתר פנים בסוף יומיא. ולכן מסיימת המגילה שמרדכי הצדיק היה רצוי רק לרוב אחיו, כי פרשו ממנו מקצת סנהדרין, ואין בזה לריעותא למרדכי, כי אדרבא יפה הדבר וכן צריך להיות, שמי שהוא צדיק ועובד ה' יהי' לו כאלה, שלא יסכימו אתו, ויפרשו ממנו. וזה מסמל לדורות העתידים בגלות ובפרט בעקבתא דמשיחא שבכל דור יהיו צדיקים ועובדי ה' שיהיו כאלה שירחיקום וילעיגו מהם ואין בזה חסרון שכן צריך להיות והוא לטובה בשבילם כנ"ל.

וזה הענין שאמר אביי על אותו חסיד שהיה גלגולו של מרדכי "כמה גרוע אדם זה" דכך היא המדה, וטובה היא לחסיד, שילעיגו עליו ויאמרו עליו דבר חסרון.

ונראה לומר עוד בעומקו של דבר לתרץ קו' התוס' ישנים. עפ"י שאחז"ל במס' יומא גבי עשרה נסים שנעשו בבהמ"ק דלא חשבינן נס דמקום ארון אינו מן המדה, כי זה נס שנעשה בבתי גואי וזה לא קחשיב. וראוי להבין דמה טעם יש בזה שבשביל שנעשה בבתי גואי לא נחשיבה בהדי נסים שבבהמ"ק? ואין לומר דהטעם משום שלא היה הנס נגלה ומפורסם, זה אינו שהרי ברגלים הראו לישראל הנס הזה שיראו חיבתם לפני המקום. אכן ביאור הדבר הוא כי מקום קדש הקדשים הוא האבן שתיה שמשם הושתת העולם. ונמצא ששם הוא המקום דנשקי שמיא וארעא. כי בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, ובסיום בריאת השמים התחילה בריאת הארץ במקום האבן שתיה. ולכן במקום זה יש בו מבחינת שמים וארץ ביחד. וזהו שאמה"כ יברך ה' מציון עשה שמים וארץ, שבמקום ציון הוא מקום עשיית שמים וארץ. והנה בשמים אין כלל עניני מדות וחשבונות, כי כל זה לא שייך רק בארץ התחתונה. ומעתה יובן דלא חשבינן נס דמקום הארון אינו מן המדה, דכיון שנס זה נעשה בבתי גואי במקום האבן שתיה ששם נמצא בחי' שמים, א"כ לא נחשב זה לנס מה שמקום הארון אינו מן המדה, כי בבחי' שמים, דבר זה הוא טבעי ופשוט, ולא לנס יחשב. ולא חשבינן אלא

ובדבר קו' התוס' ישנים י"ל עוד בפשטות. דהנה אותו חסיד היה מוטל עליו לזון את בנו הקטן, ולא היה לו כדי צרכו לקיים המוטל עליו. וע"כ אמרו עליו כמה גרוע וכו'. משא"כ אצל מרדכי שאסתר לא היתה בתו ולא היה מוטל עליו לזונו יותר משאר בני אדם, דעל כולם מוטלת המצוה בשוה. וא"כ אדרבא זכות היא למרדכי שהוא זכה במצוה זו. אבל ל"ש לומר עליו גריעותא שנשתנו לו סדרי בראשית. וענין זה רמזו במגלה עצמה שכ' "ויהי אומן את הדסה" שמזה דרשו חז"ל שנעשה לו נס והיה

מניקה. ושמה יקשה לך דהוי גריעותא, ע"ז אמר "היא אסתר בת דודו" ואינה מוטלת עליו לזונה וכו"ל. וימי הספירה הם בדוגמת שבעה נקיים שהאשה מיטהרת כדאי' בזוה"ק והובא במג"א (סי' תצ"ד סק"ד), דזה הטעם למנהג אכילת מאכלי חלב בחג השבועות, כי דם נעכר ונעשה חלב. ונמצא שביום החמשים לספירה אנו מגיעים לבחי' מרדכי בחי' הנקת חלב. שזה בחי' קדש הקדשים כדאי' בגמ' (מנחות צח) ששני בדי הארון היו דוחקין ובולטין בפרכות כשני דדי אשה. טעודת אסתר תשמ"ז

ויהי אומן את הדסה

אמרו בגמ' (שבת נג:) ת"ר מעשה באחד שמתה אשתו, והניחה בן לינק, ולא היה לו שכר מניקה ליתן, ונעשה לו נס ונפתחו לו דדין, כשני דדי אשה והניק את בנו. אמר רב יוסף בא וראה כמה גדול אדם זה שנעשה לו נס כזה. א"ל אבבי אדרבה כמה גרוע אדם זה שנשתנו לו סדרי בראשית ע"כ. ופירש"י שנשתנו לו וכו', ולא זכה ליפתח לו שערי שכר ע"כ.

ובתוס' ישנים על הגליון כ' וז"ל ובב"ר על פסוק "ויהי אומן את הדסה", שנפתחו למרדכי שני דדים כדדי אשה ליכא למיפרך הכי, דהכי קאמר, נשתנו, דלא ה"ל שכר מניקה, ומרדכי ה"ל שכר אך לא היה מוצא מניקה ע"כ. וצ"ב להבין תירוץ, דסוף סוף הרי לא היה למרדכי מינקת, ומה המעלה במה שהיה לו שכר מניקה, והרי כל התועלת של ממון הוא רק בכדי שיוכלו להשיג בו הנצרך לו. ובפשטות צ"ל בכוונתם דכיון שלא נמצא לו אז מינקת, א"כ הרי היתה מכת מדינה דאינו דבר המיוחד למרדכי לבדו, משא"כ בחסיד זה שדייקא לו, לא הזמין הקב"ה פרנסתו שיוכל ליתן שכר מניקה, וע"כ יש לומר עליו גריעותא. והנה ד"ת כפטיש יפוצץ סלע. ואפ"ל ישוב אחר לקו' התו"י, דהנה כ' הרמ"ע מפאנו בספר ג"נ שלו, דאותו חסיד היה גלגולו של מרדכי, ולכן אירע אצלו אותו הדבר שאירע למרדכי. והנה הנס של פורים היה מלוכש בתוך הטבע. וכ' הקדושת לוי דמהאי טעמא גדלה מעלת קדושת המגילה

יותר מקדושת התורה, כי שם מתגלית הנהגתו והשגחתו ית"ש אף בתוך הטבעים. משא"כ שאר הנסים שבתורה הם באופן היוצא מרדכי הטבע ע"כ. ונמצא שמרדכי נתעלה למדרגה גבוהה ביותר שהיא הנהגה הנסית בתוך הטבע. ומתחילה כשנעשה לו הנס של הדדין עדיין היה במדרגה של נסים שלא כדרך הטבע. אבל לבסוף נתעלה למעלה יתירה מזו. ומעתה כשנתגלגל בחסיד זה שנשתנו לו סדרי בראשית ונעשה לו נס שלא בדרך הטבע, הוי ירידה לדידיה כלפי מדרגתו, שהוא כבר זכה למדרגה גבוהה יותר, ועכשיו לפי ערך הדור לא היה זוכה לזה. ולכן אמר ע"ז אב"י כמה גרוע אדם זה, כי לדידיה הוי זה גריעותא כנ"ל.

וי"ל עוד בחינה בענין זה. דהנה בפסוק האחרון שבמגילה מסיים על מרדכי "רצוי לרוב אחיו" ואחז"ל ולא לכל אחיו מלמד שפרשו ממנו מקצת סנהדרין, לפי שנעשה קרוב למלכות ובטל מתלמודו. וצ"ב להבין הענין שפרשו ממנו מקצ"ת, דמשמע אבל רובם לא פירשו. וממנ"פ או יפרשו כולם או אף לא אחד מהם. וגם יש להפליא שאחר שקורין המגלה מגודל הנס שנעשה ע"י מרדכי, וכולה מחמדים ומתוקה לחיך, והיאך זאת שבהגיע לסיומה משאירים בפה טעם לא טוב, ע"י הכתוב רצוי לרוב אחיו המלמד שפרשו ממנו מקצת סנהדרין.

אכן הענין הוא, דהנה נבאו חכז"ל על מצב

דמשיחא שבכל דור יהיו צדיקים ועבדי ה' שיהיו כאלה שירחיקום וילעיגו מהם ואין בזה חסרון שכן צריך להיות והוא לטובה בשבילם כנ"ל.

וזה הענין שאמר אב"י על אותו חסיד שהיה גלגולו של מרדכי "כמה גרוע אדם זה" דכך היא המדה, וטובה היא לחסיד, שילעיגו עליו ויאמרו עליו דבר חסרון.

ונראה לומר עוד בעומקו של דבר לתרץ קר' התוס' ישנים. עפ"י שאחז"ל במס' יומא גבי עשרה נסים שנעשו בבהמ"ק דלא חשבינן נס במקום ארון אינו מן המדה, כי זה נס שנעשה בבתי גואי וזה לא קחשיב. וראוי להבין דמה טעם יש בזה שבשביל שנעשה בבתי גואי לא נחשיבה בהדי נסים שבבהמ"ק? ואין לומר דהטעם משום שלא היה הנס נגלה ומפורסם, זה אינו שהרי ברגלים הראו לישראל הנס הזה שיראו חיבתם לפני המקום. אכן ביאור הדבר הוא כי מקום קדש הקדשים הוא האבן שתיה שמשם הושתת העולם. ונמצא ששם הוא המקום דנשקי שמיא וארעא. כי בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, ובסיום בריאת השמים התחילה בריאת הארץ במקום האבן שתיה. ולכן במקום זה יש בו מבחינת שמים וארץ ביחד. וזהו שאמרו "יברכך ה' מציון עשה שמים וארץ", שבמקום ציון הוא מקום עשיית שמים וארץ. והנה בשמים אין כלל עניני מדות וחשבוניות, כי כל זה לא שייך רק בארץ התחתונה. ומעתה יובן דלא חשבינן נס דמקום הארון אינו מן המדה, דכיון שנס זה נעשה בבתי גואי במקום האבן שתיה ששם נמצא בחי' שמים, א"כ לא נחשב זה לנס מה שמקום הארון אינו מן המדה, כי בבחי' שמים, דבר זה הוא טבעי ופשוט, ולא לנס יחשב. ולא חשבינן אלא הנסים שנעשו בבתי בראי, שזה כבר מרוחק קצת מהאבן שתיה, ושם לא הוה בחי' שמים, ושם כבר נחשב לנס.

ולפי"ז הנה מובא בספה"ק שמרדכי היה בחי' קדש הקדשים, בחי' יום הכפורים, בחי' שער החמשים. וזהו ביאור מ"ש במד' שהמן נטל את העץ של חמשים אמה מקדש הקדשים.

הדור בתקופת עקבתא דמשיחא שיראי חטא ימאסו וסר מרע משתולל על הבריות, שאז מי שסר מרע יחשבו לשוטה. ובתקופה זו עובדי ה' הם בשפלות ונחשבים ללעג ולקלס, ויד רשעים צלחה. וע"כ ניבא הנביא האחרון מלאכי נבואתו האחרונה המכוונת לתקופת עקבתא דמשיחא, והיא ההפטרה האחרונה שבסוף השנה שאנו מפטירין בשבת הגדול. ושם כתוב לאמר, "אמרתם שוא עבוד אלקים וגו' כי הלכנו קדורנית מפני ה' וגו' גם נבנו עושי רשעה וגו'". והעצה להתחזק בתקופה זו היא כמו שממשיך שם "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וגו'", וכאשר אמרו צדיקים שלא יוכלו להתחזק בעקבתא דמשיחא רק ע"י קבוץ חברים וישוחחו דברי חיזוק בעבודת השי"ת וממפעלות צדיקים.

והנה מה שמלעיגים על עובדי ה' היא לטובה להם, כי דבר זה מועיל להשתיק הקטרוג אשר הבע"ד מתחזק לעורר עליהם. וע"ד הסיפור מהרה"ק מראפשיץ זצ"ל שהיה מלעיג ומבטל את הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשיץ זצ"ל, ומשום כך הלכה זוגתו הרבנית והעלימה את עצמה, ונתנה קוויטל לא' הצדיקים שבעלה יהי' לו יראת שמים, וכשהביט הצדיק בקוויטל אמר לה הלא בעלך מאיר בכל העולמות. ושאלה אותו א"כ למה מבזה אותו הרה"ק מראפשיץ, אמר לה, כי מלאכים ושרפי מעלה מתקנאים בעבודתו, ולכן הוא מלעיג עליו כדי שלא יקטרגו עליו. ונמצא שטוב ויפה הוא לעובדי ה' מה שהם ללעג בעיני עמא דארעא.

והנה ידוע שנס מגלת אסתר שייך לתקופת עקבתא דמשיחא שאז בזמן הנס היה ג"כ בסוף זמן גלות בבל. ואחז"ל אסתר מה"ת מנין שנאמר "ואנכי הסתר אסתיר פני", שזה קאי על זמן הסתר פנים בסוף יומיא. ולכן מסיימת המגילה שמרדכי הצדיק היה רצוי רק לרוב אחיו, כי פרשו ממנו מקצת סנהדרין, ואין בזה לריעותא למרדכי, כי אדרבא יפה הדבר וכן צריך להיות, שמי שהוא צדיק ועובד ה' יהי' לו כאלה, שלא יסכימו אתו, ויפרשו ממנו. וזה מסמל לדורות העתידים בגלות ובפרט בעקבתא

והוא תמוה והלא קוה"ק הי' גבוה רק שלשים אמה. ועוד, מאין היה לו עץ מקדש הקדשים והלא הכל נשרף באש. ובפרט למה שאיתא בס' עבודת ישראל שהאש היתה רק למראית עין, והבהמ"ק עלה ונגנז, א"כ בודאי לא שייך שיבוא לידו עץ משם. ועל כרחק הכוונה כמ"ש המהר"ל בכמה דוכתי בכיוצא בדברים אלו, שהכוונה שהעץ היתה בו מבחי' קדש הקדשים. והענין הוא עפ"י הנ"ל שמרדכי הי' בחי' קדש הקדשים, והמין היה זה לעומת זה בקליפה. וכיון שרצה לקעקע את מרדכי הוצרך לעץ של בחי' קדש הקדשים, ובזה רצה להשפיל ח"ו כל קומת הקדושה. ולבסוף הופרה עצתו ואדרכה השפיל מרדכי את כל קומת הקליפה, ותלו אותו ואת עשרת בניו שהם כל עשרת המדרגות. וזהו העמוד שבמגילה שבו כל עשרת בני המן. ובראש העמוד מתחיל בתיבת "איש" שהוא ר"ת ש'מע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. כי קריאת שמע הוא בחי' קדש הקדשים, וסוף העמוד הוא "עשרת" המורה על כל עשרת המדרגות.

ומעתה כיון שמרדכי הוא בחי' קדש הקדשים, לא נחשב אצלו לנס אף מאורעות שלא כדרך הטבע. כי בבחי' קדש הקדשים שהוא בחי' שמים, שם הכל טבעי ופשוט כנ"ל. ואכן נתעלה מרדכי לבחי' זו מדה כנגד מדה, בשביל שהמשיך אלקותו ית"ש בהשפעת נסים בתוך דרך הטבע, בנס דפורים. לכן נתעלה לבחי' זו שאפי' מה שהוא שלא כדרך הטבע

נחשב אצלו לטבע. וא"כ מיושב קו' התוס' ישנים הנ"ל, דמרדכי ליכא למיפרך, דלגבי ידי' לא מקרי שינוי בסדר בראשית, כיון שהכל נחשב לסדר וטבע לפי בחינתו. ודוקא באותו חסיד בגמ' אמרו כמה גרוע שנשתנו עליו סדרי בראשית. [וכו']

ובדבר קו' התוס' ישנים י"ל עוד בפשטות. דהנה אותו חסיד היה מוטל עליו לזון את בנו הקטן, ולא היה לו כדי צרכו לקיים המוטל עליו. וע"כ אמרו עליו כמה גרוע וכו'. משא"כ אצל מרדכי שאסתר לא היתה בתו ולא היה מוטל עליו לזונו יותר משאר בני אדם, דעל כולם מוטלת המצוה בשוה. וא"כ אדרכא זכות היא למרדכי שהוא זכה במצוה זו. אבל ל"ש לומר עליו גריעותא שנשתנו לו סדרי בראשית. וענין זה רמזו במגלה עצמה שכ' "ויהי אומן את הדסה" שמזה דרשו חז"ל שנעשה לו נס והיה מניקה. ושמא יקשה לך דהוי גריעותא, ע"ז אמר "היא אסתר בת דודו" ואינה מוטלת עליו לזונה וכנ"ל. וימי הספירה הם בדוגמת שבעה נקיים שהאשה מיטהרת כדאי' בזה"ק והובא במג"א (סי' תצ"ד סק"ו), דזה הטעם למנהג אכילת מאכלי חלב בחג השבועות, כי דם נעכר ונעשה חלב. ונמצא שביום החמשים לספירה אנו מגיעים לבחי' מרדכי בחי' הנקת חלב. שזה בחי' קדש הקדשים כדאי' בגמ' (מנחות צח) ששני בדי הארון היו דוחקין ובולטין בפרוכת כשני דדי אשה.

סעודת אסתר

ותלקח אסתר בחודש טבת דייקא

שהוא הזמן של הסתר פנים בעיקבתא דמשיחא, וזה חשוב ביותר לפני הקב"ה. ואחשורש דרשו חז"ל, מלשון אחרית וראשית שלו. הרי שלשון אחרית נזכר כאן לפני ראשית.

ועל זה אומר הפסוק, ותלקח אסתר אל המלך אחשורש בחדש העשירי הוא חדש טבת. כי אסתר היא כנסת ישראל והיא נלקחת למלך שהוא הקב"ה בחדש טבת דייקא [שיש בה ג' ימי האפילה], שאז יש התקרבות יתירה, ונאמר עוד שם, ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים.

פרשת שמות נ"ו

ותלקח אסתר למלך וכו' בחודש העשירי היא חודש טבת

מכל הנשים, שלדור זה השפל יש חיבה יתירה לפניו ית' מכל הדורות הקודמים, וע"ד שאמר רבינו חיים וויטאל בשם האר"י ז"ל, שכפי ערך שפלות הדור נחשב כל דבר קטן יותר מעבודות רמות של צדיקים הקודמים, ולכן דור אחרון שהוא דור של הסתר פנים חביב יותר מכל הדורות.

ואצל ויזתא נכתב וא"ו רבתי, הרומז לוא"ו החיבור של בני דן, שהם מכוונים למדריגה העשירית השייכת לבחי' משיח בן דוד המנגד לויזתא כנ"ל, ואף שנראה שהם עומדים בחוץ מ"מ הם מחוברים לכללות קומת הקדושה בבחי' וא"ו החיבור.

פרשת צו שבה"ג תשס"ב

וחדש טבת, שהוא החדש העשירי, מכוון לשבט דן, ביו"ם העשירי נשי"א לבנ"י ד"ן בגימ' להו"ה את"י ונרוממ"ה שמ"ו, שמסופי תיבות אלו יוצא צירופו של חדש טבת, ורומז לחיבור דגלו של דן עם כללות ישראל בבחי' גדלו להו"ה את"י ונרוממ"ה שמ"ו.

וע"ז רומז הפסוק במגלת אסתר ותלקח אסתר למלך אחשורש בחדש העשירי הוא חדש טבת וגו' ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים וגו', כי המלך אחשורש הוא מלכו של עולם כידוע, וכנסת ישראל בעיקבתא דמשיחא הם בבחי' אסתר, שאז הזמן של ואנכי הסתר אסתיר, והם נלקחים אל המלך בחדש טבת, שתקופה זו של אחרית הדורות בחי' דגל מחנה דן היא תקופת טבת.

וע"ז אומר הפסוק ויאהב המלך את אסתר

ויאהב המלך את אסתר – דור של הסתר

הדור האחרון והם בבחי' חשים בן דן שהיה חרש. ועכ"ז הם החביבים לפני השי"ת והם הנלקחים אל המלך, כי מתאמצים הם בעסק התורה בתקופת החשך של טבת, וע"כ ויאהב המלך את אסתר בגימ' להורות לפניו גשנה, שזה הטעם שאוהב המלך את דור ההסתר בשביל שמתחזקים בעסק התורה.

פרשת ויגש תשנ"ב

וע"ז נאמר ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים היינו שמלכו של עולם אוהב את הדור של הסתר פנים המתחזקים בעבודה מתוך ההסתר. וע"ז נאמר ג"כ ותלקח אסתר בחדש העשירי הוא חדש טבת הרומז לבני הדור האחרון שהם מכוונים לחדש טבת שהוא החדש של שבט דן שהוא המאסף לכל המחנות ובני דן הם הנפלטים מן המחנה. וכיוצ"ב הוא גורל בני

ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי

במהר"ל. אך סוף כל סוף אחר כל התירוצים עדיין לא הונח לנו היאך ראוי להניח את אסתר להיות כבושה בגולה. עד שנתערב זרעה בין העכו"ם בהולידה את דריוש וצ"ב.

אמנם י"ל בהקדם מהר"ל אהא דאחז"ל כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, וילפינן לה מדכתיב ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי. ומבאר המהר"ל כי זה שאומר בשם אומרו תולה את הדבר באותו שהדבר בא ממנו.

והנה יש לתמוה בענין שהגיד מרדכי לאסתר את עצת בגתן ותרש כדי להציל את אחשורוש, והלא אסתר היתה תחת אחשורוש והיתה שבויה ברשות הסט"א. ואילו היה נהרג אחשורוש היתה אסתר משתחררת משבייתה. וא"כ הרי עדיף שלא יספר מרדכי עצת בגתן ותרש. ועוד הרי אחשורוש הוא מכלל עכו"ם שדינם לא מעלין ולא מורידין, ולמה הצילו מרדכי. והנה יש שני תירוצים בענין זה, עיין

ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי. ויש לרמז שב"ת תרומ"ה בגימ' הל"א א"ח עש"ו ליעקב"ב נאום הוי"ה ואה"ב א"ת יעקב"ב. ופורים הוא חזוק לאובדים שחבל יעקב לא ינתק, ולכן יעקב"ב אבינו"ו ל"א מ"ת בגימ' פורים במילוי האותיות פ"י וי"ו רי"ש יו"ד מ"מ.

וזהו שדרשו חז"ל עצי שטים עומדים, שמא תאמר אבד סברם בטל סיכויים, וזהו ת"ל שטים עומדים לעד ולעולמי עולמים. והיינו שחבל יעקב קיים לעולם והבריה התיכון מבריה בתוך הקרשים כולם עד למדריגה תחתונה.

וקורין פרשה זו בתחילת חדש אדר"ר שהוא נוטריקון ר"אש ד"ברך א"מת, שהאמת עובר בכל המדריגות ועי"ז הסוף מקושר עם הראש, ולכן המגילה היא דברי שלום ואמת. [וכו']

והנה חדש אדר הוא בחדש האחרון המכוון לתקופת הדור האחרון. והוא בבחי' הסתר פנים. כמו שדרשו חז"ל אסתר מלשון הסתר אסתיר פני. ודור אחרון שבו גובר ההסתר הוא בבחי' ימי מרדכי ואסתר, שג"כ היה תקופת עיקבתא דמשיחא בסוף גלות בבל. ואחז"ל במס' מגילה על הדור של מרדכי ואסתר שלא עשו אלא לפנים והיינו כי אין החטא מגיע אל שורש הנעלם הנמשך משורש אברהם שנטע כח האמונה בישראל לדורות ע"י נטיעת האשל כנ"ל. וכמ"ש החי' הרי"מ שזהו מגן אברהם, שהקב"ה מגן על נקודת אברהם שיש בכל אחד מישראל. ורמזו ברו"ך את"ה הוי"ה מג"ן אברהם בגימ' שור"ש הנעל"ם. ועוד יש לרמז שור"ש הנעל"ם בגימ' ימ"י מרדכי ואסתר"ר. וכן ויט"ע אש"ל בבא"ר שב"ע בגימ' בימ"י מרדכי ואסתר"ר שכפי האמור דור אחרון הוא ימי מרדכי ואסתר ואף בדור זה מגיע כח נטיעתו של אברהם אבינו וכן"ל.

ודור אחרון הוא דור של הנדחים והאובדים. וכבחי' הדור של ימי מרדכי ואסתר שנאמר עליהם לאבד את כל היהודים. וכן אסתר היתה נפש אבדה וכמו שאמרה על עצמה וכאשר אבדתי אבדתי, כי נאבדה ונטמאה בזרע אחשוורוש. ורמזנו בר"ת ה"יא א"סתר ב"ת

והוא מחזירו לאשר שייך לו. לכן ראוי הוא להביא גאולה לעולם, להחזיר את ישראל להבורא ית"ש ואל מקומם עכ"ד.

ולפי"ז י"ל דהנה בפרק ששי דמס' אבות קחשיב מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם. והאחרון שבהם הוא האומר דבר בשם אומרו. ומסיים התנא הא למדת כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי. ולפי מה שנתבאר שיש מ"ח קרשים במשכן שהם המ"ח מדריגות, במשקל זה יש מ"ח דברים של קנין התורה. ונמצא הקנין האחרון שהוא אומר דבר בשם אומרו מכוון נגד המדריגה האחרונה של הקרש האחרון, שהוא זמן ההסתר בחי' חדש אדר, ומ"מ הגאולה מגעת עד מדריגה האחרונה. כי שם הוא ענין של אומר דבר בשם אומרו שהביא גאולה לעולם והוא סימן לבחי' אמת ליעקב המבריה בתוך הקרשים מן הקצה אל הקצה ונמשכת אמיתת יעקב עד סוף מ"ח קרשים שהוא האחרית. מ"ח קרשי"ם בגימ' פד"ה הוי"ה א"ת יעקב"ב.

ומעלת האומר דבר בשם אומרו משיבה את האובדים והנדחים ונתקיים בזה השבת אבידה. ולכן האומר"ר דב"ר בש"ם אומר"ו בגימ' הש"ב תשיב"ם, שזה נאמר במצות השבת אבידה.

וזה ענין אסתר המלכה שירדה למקום האבידה עד שנטמא זרעה לבין העכו"ם. והכל לצורך שתוכל להעלות משם אובדים ונדחים. וקיימה השבת אבידה ולכן והשבות"ו ל"ו בגימ' אסתר"ר המלכ"ה.

וכל עיקר פרשה זו היא ענין הקרשים. שהיא נטיעת אברהם ויעקב וכמו שנתבאר אשר המשיכו כח האמונה לדורות עד הקרש האחרון. ולכן הביא כאן במדרש הפסוק הלא אח עשו ליעקב ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי. ללמדך כי יעקב חבל נחלתו ונמשך לעולם אף באותם זמני הסתר אשר נדמה לעין כי ניתק הקשר ח"ו. וזה שרמז הפסוק הלא אח עשו ליעקב וגו' וכמו שמבאר ר' צדוק הכהן שאף כאשר לפי ראות העין לא נראה החילוק בין עשו ליעקב עכ"ז

ד"ודו –אותיות אבד"ה. ובמשקל זה הם נשמות האבודות בתקופת דור האחרון והם בבחי' רגל התי"ו כמו שביאר בערבי נחל פ'

בשלח שרגל התיו יוצאת לחוץ, גבול הסט"א מחוץ למחנה. ויש לרמז תי"ו בגימ' צ"א הלח"ם בעמל"ק.

כי הגיד להם אשר הוא יהודי

(במגילה יג.) שלכך נקרא מרדכי היהודי על שכפר בע"ז. ובמהרש"א שם כי יהודי רומז לשם הוי"ה כמובא בפ"ק דסוטה דשמו של הקב"ה הוא בשמו של יהודה. וכן מובא בספרים כי האות יו"ד אחרונה של יהודי בהצטרפותה עם האות ד' נעשית אות ה' ויש כאן ד' אותיות הוי"ה. ועפי"ז י"ל הכוונה במה שאמר כי הגיד להם אשר הוא יהודי, היינו שבא לבטל הטענה שיעקב אבינו השתחוה ג"כ לעשו לזה אמר אשר הו"א כלומר מה ש' הו"א עבר לפניו – יהודי – קאי על שם הוי"ה שהשכינה הקדושה עבר לפניו ולא השתחוה יעקב לע"ז.

פרשת וישלח תשנ"ב

והנה כבר פירשנו דברי המד' ילקוט (אסתר רמז תתרנ"ד) בפסוק ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה. שאמרו לו הרי אבותיך השתחוה לאבותיו שנא' וישתחו ארצה שבע פעמים. א"ל בנימין אבי במעי אמו היה ולא השתחוה ואני בן בנו שנא' איש ימיני וכשם שלא כרע אבי כך אני איני כורע ולא משתחוה. ע"כ. וצ"ב לפי"ז למה נאמר בפסוק כי הגיד להם אשר הוא יהודי דהול"ל כי הוא ימיני דלכך אינו משתחוה. וע"ק דאכתי יש מקום לטענה שהרי סו"ס יעקב אבינו השתחוה. אמנם הרי מבואר בזוה"ק בפסוק והוא עבר לפניו דתיבת הוא קאי על השכינה שעברה בין יעקב לעשו ויעקב השתחוה לשכינה ולא לעשו ח"ו. והנה תיבת יהודי מובא

הפיל פור – הוא הגורל

הסבר בטעם רק כך הוא רצונו ית"ש. ומבחי' זו באה הישועה של נס פורים, כי באותה שעה שנהנו מסעודתו של אותו רשע כבר הוכנה הישועה עבורם ולא הביט הקב"ה אל עוונם, כי נתגלה אז בחי' זו של גורל שאין מגיע שם פגם.

פרשת שלח תש"נ

והנה בחי' זו נקראת גורל, כמ"ש התניא בס' תורה אור שזה היה בחי' הנס בפורים, כי מה שמרויח האדם בהשתדלותו התחכמותו זה מובן לעיני האדם בדרך השכל, אבל מה שמרויח ע"י גורל אין לזה שום טעם וסברא למה דוקא זוכה הוא בגורל. וה"נ עד"ז בחי' זו של שורש שאין מגיע בה פגם אין לזה שום

עשרת אלפים ככר כסף

היה שוכחה, וא"כ הרי ענין זה שהוא ג"כ מגופי התורה היאך הגיע הדבר ששכח זאת מרע"ה. ויבוא בהקדם המובא בגמ' (מגילה טז) שעשרת אלפים ככר כסף שנתן המן לאחשורש עולה כנגד חצאי שקלים של שש מאות אלף מישראל, וביקש המן ליתן כל פדיונם. וביארו שם המפרשים היאך מצטרף החשבון של עשרת אלפים ככר כסף כנגד חצאי שקלים של ס' רבוא מישראל, עיי"ש. אמנם אכתי צ"ב, שהרי מספר

כל העובר על הפקודים וגו' (בירושלמי פ"ד ה"ב) כל דעבר בימא יתן, וצ"ב. וי"ל בהקדם ביאור דברי המדרש עה"פ ואת האלף ושבע מאות וגו' עשה וויס לעמודים וגו'. שכשמנה משה את השקלים לא זכר מה לעשות עם השקלים היתרים על מאת הככר ונצטער על כך עד שהזכירו הקב"ה שעשה מהם וויס לעמודים, ע"כ. וצ"ב שהרי אחז"ל עה"פ ויתן אל משה ככלותו, שנמסרה לו התורה ככלה לחתן שלא

בני ישראל היה יותר משישים רבוא במספר של שלשת אלפים וחמש מאות, וא"כ למה לא נתן המן אף שיעור פדיונם של אלו.

וביאר הענין, כי הנה נאמר במלחמת עמלק ויזנב בך כל הנחשלים אחריו, והכוונה לאותם שנפלטו מחוץ לעננים והם מחנה בני דן אשר היה בידם פסל מיכה, ולפי שנפלטו לחוץ נתגרה בהם עמלק. ויש לומר לפי"ז שהשקלים היתרים על מאת ככר הם מאותם הנפלטים מחוץ למחנה, ולכן לא הגיע חלקם לאדני המשכן, אלא שנעשה מהם ווים לעמודים, אשר הם תלויים מחוץ לחצר הקודש בדוגמת הנפלטים שנפלטו לחוץ.

אכן אעפ"כ גם הווים יש להם שייכות עם חצר הקודש שהרי הווים מחוברים אל העמודים, וכמו שפירש האבן עזרא בפסוק ווי העמודים וחשוקיהם כסף. שתיבת חשוקיהם מתפרש מלשון דבוקים שהווים מדובקים אל העדנים. וזה רומז לנשמות הנפלטים שאף הם דבוקים עם המחנה.

כי הנה כל נשמות ישראל הם אחוזות באותיות התורה. ושמונה פסוקים אחרונים בתורה שתחילתן וימת שם משה וגו' הם בבחי' חוץ למחנה. כי נשתנו אלו הפסוקים משאר פסוקי התורה כדאיתא בגמ' מחלוקת היאך נכתבו, שלח מ"ד יהושע כתבן ולח מ"ד משה כתבן בדמע. ולכן גם דין קריאתם נשתנה כדאיתא בפוסקים. ובאותם פסוקים שהם חוץ למחנה אחוזות נשמות הנפלטים מן המחנה, והם נשמות השייכות לאבלו של משה, כי מובא בגמ' שבימי אבלו של משה נשתכחו שלשת אלפים הלכות. ועד"ז נשמות אלו הם נשמות שכוחות ולכן שרשם בפסוקים של וימת שם משה, וכן סיום התורה הוא לעיני כל ישראל שדרשו חז"ל דקאי על שבירת הלחות, שכפי משאחז"ל שכחת התורה נסתבבה ע"י שבירת הלחות. ולכן במקום זה קנו מקומם נשמות אלו שהם שכוחות. ועד"ז שנאמר ותאמר ציון עזבני ה' ואדני שכחני. שלאמתו של דבר אף נשמות אלו אינם שכוחות וגם פסוקים אלו של וימת שם משה מחוברים עם כללות התורה,

וכתשובת הקב"ה לציון "ואנכי לא אשכחך". ועמלק שבא להתגרות ולהלחם בנפלטים חוץ למחנה, הוא משום שחשב שהם שכוחים ח"ו ואין להם פתחון. ולכן נצטוינו מדה כנגד מדה תמחה את זכר עמלק, שכנגד שהוא סבור שהם שכוחים תמחה את זכרו שהוא יהא שכוח. אבל ישראל אינם שכוחים וכפי ההבטחה של ואנכי" ל"א אשכחך שהוא בגימ' זכ"ר עמל"ק, זה לעומת זה.

ובזה מבואר למה המן לא נתן אלא עשרת אלפים ככר כסף כנגד מאת ככר שנתנו ס' רבוא מישראל ולא חשש ליתן אף דמי פדיונם של היתרים על ס' רבוא. כי אותם הם הנפלטים מן המחנה. ואחז המן בשיטת עמלק זקנו שנשמות אלו היו שכוחות ח"ו ולכן היה סבור שאין צורך ליתן דמי פדיונם, כי הם נשמות השייכות לאבלו של משה שנשתכחו בהם ג' אלפים הלכות וכנ"ל. ונשמות השכוחות שייכים לג' אלפים הלכות שנשתכחו.

ובמשקל זה הוא ג"כ בבחי' הזמן. שלפי סדר חדשי השנה נמצא חדש אדר הוא האחרון בסדר חדשי השנה, והוא מכוון לדגל מחנה דן אשר לאחרונה יסעו. ובפרט בשנה מעוברת שחדש אדר השני נפלט לחוץ מכללות י"ב צירופים של שם הוי"ה. והוא מכוון לאלו שנפלטו מן המחנה אשר עמלק נלחם בהם. וחדש אדר נפל בחלקו של עשו, כפי המובא בזוה"ק שנתחלקו החדשים בין יעקב ועשו ונפל לגורל של עשו טבת שבט ואדר, וכן תמוז אב ואלול. אלא שיעקב חטף ממנו את חדש אלול, ע"כ. ומסתבר שעד"ז גם חטף מרדכי את חדש אדר, ולכן הם ימי ונהפוך הוא. כי נהפך חדש זה ויצא מגורלו של עשו לגורלו של יעקב. והימים תובעים לנפשות ישראל שכל אחד יתהפך וישנה עצמו לטובה כדוגמת הימים שנהפכו. [וכו']

והנה חדש אדר שהוא האחרון בסדר חדשי השנה המכוון לנשמות שבט דן, היא זמן של שכחה המכוון לנפשות של שבט דן שהם נפשות שכוחות כנ"ל. אך היות שנהפך החודש מיגון לשמחה בבחי' ונהפוך הוא, נהפכו ימים

האובדים והנדחים. ולכן בהפסדת הפרשה מצנינו ענין אליהו בהר הכרמל, שזהו ענינו של אליהו להשיב האובדים. וזה ענין שהקריב אז אליהו שחוטט חוץ בהר הכרמל עפ"י נבואה כמאחז"ל. שזהו תיקון עבור אותם שהם בחוץ ואין יכולים להיכנס. וכן ענין השני פרים לפי המובא בס' גלגולי נשמות שהיו נשמות דתן ואבירם ונתקנו אז בשני פרים. הרי שאף דתן ואבירם שהיו מופלגים ברשעתם, עכ"ז נמצא להם תיקון. ויש לרמוז ויקח"ו לנ"ו שני"ם פרי"ם (946) בגימ' יתק"ע בשופ"ר גדו"ל ובא"ר האבדי"ם (1288). ועוד בשופ"ר גדו"ל בגימ' מחו"ץ למחנ"ה מושב"ו.

הרחמן הוא יקרבנו ויעשה לנו נסים ויגאל אותנו בקרוב ויקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ ונאמר אמן.

פרשת כי תשא ותס"ה

אלו מלהיות שכוחות להיות ימים נזכרים. וז"ש והימים האלה נזכרי"ם ונעשים. ושמשון שהוא השופט משבט דן והוא ראש נשמות דן היתה תפלתו זכרנ"י נ"א וחזקנ"י נ"א א"ך הפע"ם הז"ה בגימ' נזכרי"ם ונעשי"ם.

וגדולה היא סגולת הימים האלה. ורמזו הספה"ק במזל חדש אדר שהוא דגי"ם שהיא נוטריקון י"ג מכילין דרחמי. שהחדש הזה הוא עת רצון שנמשכים בו י"ג מדות של רחמים. וכל החדש הוא בבחי' רעוא דרעא. אד"ר הוא ר"ת של ר"עוא ד"רעא א"שתכח (מלשון הזוהר על שמן מנחה של שבת). ומובן שביתר שאת מתגלה בחי' זו בסעודת רעוא דרעוא של שבת. וביתר בשבת זו פרשת כי תשא שנזכרו י"ג מדות של רחמים בפרשה זו. ובדרך כלל פרשה זו נקראת בשבוע שחל בו פורים, והוא זמן של רבים מעם הארץ מתידידים. שהוא ענין שיבת

ויעקב זעקה גדולה ומרה – גבר מלכא עילאה ממלכא תתאה

רבנן מאי תיהוי עלן מאפיקורסין, אמר להם אבדה עצה מבנים מסרחה חכמתם, כיון שאבדה עצה מבנים נסרחה חכמתם של אומה"ע, ואבע"א מהכא, ויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך, ע"כ. ונמצא שלא יתכן שתגבר כח הטומאה בשיעור מרובה מכח הקדושה אלא שניהם תמיד בכח שוה.

ומובא בסיפוריו של הרה"צ רבי מאטיל מסלאנים זצ"ל (שכולם קיבל מצדיקים), שברומי נמצא בבית טומאתם מקום מיוחד הנקרא גליק ראד ששם משכן הנחש הקדמוני, והוא מלא טומאה, וכאשר נכנסים למקום ההוא י"א אנשים רק אחד מהם יוצא חי והוא נתמלא בכח טומאה גדול ובכשוף.

ופע"א יצא אחד כזה והסית את האפיפיור לגזור גזירת כליה ח"ו על כל היהודים, והגיעו הדברים אל הצדיק רבי יואל נכד הב"ח, ואמר ע"ז שאין לירא ממנו כלל.

ומשהגיעו הדברים לאזני המכשף, הלך אליו ועמד עליו בכשפיו להלחם אתו, והלך

ואחז"ל (מגילה טו.) בענין מה שזעק מרדכי צעקה גדולה ומרה, מאי אמר, גבר מלכא עילאה ממלכא תתאה, ופירש"י כינוי הוא להיפך בלשון נקיה, ע"כ, וענין זה צ"ב, היאך הטיח כ"כ כלפי מעלה לומר דברים כאלה.

וי"ל בהקדם מ"ש החת"ם סופר בפירוש הפסוק (שיר השירים ב:) אחזו לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים וכרמינו סמדר, שכתב בהתאוננות שלא כימים הראשונים שהיו בישראל צדיקים גדולים שהיו יכולים להגביר כח הקדושה לעומת הרשעים המתגברים בכח טומאתם, אבל בעתים הללו הרשעים מתגברים ברשעם ואילו מצד הקדושה חסרים הצדיקים שיעמדו נגדם. וז"ש שועלים קטנים, הם הרשעים המחבלים כרמים את כרם ישראל, אבל וכרמינו סמדר, הצדיקים לא בשלל כל צרכן ואין בהם הכח להתגבר כנגדם, עכ"ד.

ולכאורה יש להתבונן באמת היאך יתכן הדבר הזה, והלא איתא במס' חגיגה (דף ה:) כי קא ניחא נפשיה דרבי יהושע בן חנניה אמרו ליה

אותו "הוא" לעולם לא ימוט, אף בתקופה שחסרים החמשה "הוא" לטובה שהם כנגד חמשה "הוא" לרעה.

ובעיקבתא דמשיחא, כאשר קרוב קצו של הס"מ, ניתן לו הרשות להתגבר ביותר, שכן הוא ההנהגה במלכותא דרקייעא כעין מלכותא דארעא, שטרם שהורגין את הנדון למות נותנין לו משאלות לבו, וה"נ נותנין לס"מ כח רב טרם ביטולו, וזה טעם גודל התגברות הס"מ בעתים הללו שבבחי' הסוף והאחרית.

וחדש אדר הוא הזמן המכוון לבחי' זו כי הוא בעקב וסוף השנה, והוא חדש של הסתר פנים, בחי' אסתר, ואז התגברות הס"מ, שעמד המן על ישראל באמרו כי בחדש זה מת משה ואין להם הכח המנגד מצד הקדושה להתגבר נגד תוקף הס"מ המתלבש בבלעם, וגם אז היה בחי' עקב כי היה אז סוף גלות בבל, וע"כ היתה אז גדולה התגברות הטומאה.

אכן באמת בחדש זה נולד משה, וע"י פ' שקלים בא משה רבינו וזוקף את ראשן של ישראל, ובשקלי ישראל נעשו האדנים למשכן, והמשכן הוא שיעור קומה של נשמות ישראל והאדנים הם המדרגות הנמוכות שבבחי' העקב אשר עליהם נאמר כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו, וגם הם יש להם תקומה בכוחו של משה רבינו הזוקף את ראשן, שהוא המנגד את טומאת בלעם ברוב תקפו.

ועל כח זה כווננו כחז"ל שהקדימו שקליהם לשקליו, כי ע"י פ' שקלים בא אלינו מרע"ה וזוקף ראשן של ישראל לבל יפלו בעומק שפלותם. וזהו שמרמזו באחד באדר משמיעין על השקלים, וכפי המבואר שמשמיעין הוא ענין ההכנה הנשפעת לישראל, שידעו גודל הישועה של פרשת שקלים בכוחו של משה רבינו, ומבקשים אז אור פניך עלינו אדון נשא, שהוא ההיפך של הסתר פנים.

ובתקופת עיקבתא דמשיחא היא בחי' חדש אדר בסדר תקופת הדורות, שגדול מאד ההסתר פנים והתגברות כוחות הס"מ, אבל זאת נחמתנו בענינו שמשה רבינו בא אלינו וזוקף ראשינו, כי בכל דור מתלבשת בחי' משה רבינו

ומצאו בשדה והמשיך עליו אבנים מן השמים אבל הם נשארו תלויים באויר, ומשראה זאת אמר שא"כ צריכים הכנה כנגדו.

ושוב בא עליו בכח כשפיו והביא עליו חיות רעות וטורפות, אבל רבי יואל חג במקלו עיגול סביבו ולא יכלו החיות לעבור את העיגול, והוא עמד שם בתוך העיגול בדביקות נפלאה, ואמר למשמשו שאם ירגיש עליו שהוא בסכנה של פרידת נפשו יטיל עליו איזה מים מיוחדים שהכין לו.

ופעם לא הרגיש השמש, ולפתע רואה הוא שפניו חווירים כמת ומיהר לשפוך עליו מן המים, ונתעורר רבי יואל ואמר שהיתה לו כעת עלית נשמה, וראה היאך שהס"מ עומד ומקטרג שהמכשף הזה ראוי לו לנצח כי היות שהוא גדול בכח כשפיו כבלעם ולעומת זה רבי יואל אינו כמשה רבינו, נמצא שצריך הוא לנצח, ונענה המלאך מיכאל שאם אין בדור כמשה רבינו אז א"א שיהיה לעומת זה כבלעם, ועי"ז נשתתק הס"מ, ע"כ.

ומבואר כנ"ל, שא"א לטומאה להתגבר בתוקף אם אין לעומתה צד הקדושה המנגדתה, וא"כ היאך יצדקו דברי החת"ס הנ"ל.

וי"ל בהקדם דברי המדרש (אסתר רבה פרשה א, ב), "הוא" חמשה לרעה וחמשה לטובה, חמשה לרעה, הוא היה גבור ציד, הוא עשו אבי אדום, הוא דתן ואבירם, הוא המלך אחז, הוא אחשורש, חמשה לטובה, אברם הוא אברהם, הוא משה ואהרן, הוא אהרן ומשה, ודוד הוא הקטן, הוא יחזקיהו, הוא עזרא עלה מבבל. ר' ברכיה בשם רבנן דתמן, אית לן חד דטב מכולהון, הוא ה' אלקינו בכל הארץ משפטיו, שמדת רחמיו לעולם, ע"כ.

וביאור הענין כי זה לעומת זה עשה אלקים, ויש חמשה "הוא" לטובה כנגד חמשה "הוא" לרעה, היינו שהצדיק מנגד הרשע, אכן בתקופה שחסרים צדיקים המנגדים הרשעים אז הקב"ה בעצמו עומד לימין אביון להושיע משופטי נפשו והוא מנגד את כח הטומאה להכניעם, וע"ז סיים ר' ברכיה אית לן חד דטב מכולהון הוא ה' אלקינו בכל הארץ משפטיו, כי

בגדולי הדורות ומנהיגיהם.

ומצינו בגמ' (מגילה יא.) עה"פ לא מאסתיים ולא געלתיים לכלותם, לא מאסתיים בימי כשדים שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה, ולא געלתיים בימי יוונים שהעמדתי להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיה כה"ג, לכלותם בימי המן שעמדתי להם מרדכי ואסתר, להפר בריתי אתם בימי פרסיים שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות, כי אני ה' אלקיהם לעת"ל בימי גוג ומגוג, ע"כ.

והוא דבר נפלא, שבכל שאר הדורות העמיד הקב"ה לישראל צדיקים להיות להם תשועה, אבל בדור האחרון כאשר אפס עצור ועזוב אומר הקב"ה אני ה' אלקיהם, דבתקופת עיקבתא דמשיחא במלחמת גוג ומגוג, שהוא המלחמה של מינות וכפירה כמ"ש בספה"ק, אז הקב"ה בעצמו עומד להושיענו לבל נשטף במים הזידונים, וע"י מרע"ה הוא זוקף את ראשינו נגד כוחות הטומאה התקיפים וחזקים יותר ממנו שנוכל לעמוד במשקל שוה כנגדם. ובספרי הרמח"ל ובספר התניא מבואר שכאשר צד הטוב שקול נגד צד הרע אז בא הקב"ה ומכריע לטובה כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו.

ויבואר להנ"ל מה שזעק מרדכי גבר מלכא

עילאה ממלכא תתאה, שהיה מתמרמר על תוקף כוחו של הס"מ המתלבש בהמן שאין בצד הקדושה כח שוה המנגדו.

וכמובא בספר כתם אופיר (להרה"ק מקאמארנא) עה"פ יעשו עץ גבוה, שהשגתו של המן בצד הטומאה היתה יותר מהשגתו של מרדכי בצד הקדושה, כי השגת המן היתה בחמשים שערי טומאה ולכן עשה עץ גבה חמשים אמה ובוה ביקש להתגבר על מרדכי, ע"כ.

ולכן זעק מרדכי גבר מלכא עילאה ממלכא תתאה, שהיאך יוכל לעמוד נגדו, ואמנם הוא יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו, והגביהו הקב"ה למרדכי לעומת מדרגת המן, ונתעברה במרדכי נשמת משה שיוכל להתגבר כנגד המן.

[והנה הח"ס הנ"ל דרש המקרא וכרמינו סמדר כנ"ל, וי"ל כי דר הוא מל' התדרדרות, שלכן נקרא בשם דור כי הדורות מתדרדרים ויורדים, ותיבת סמדר רומז שהס"מ ד"ר, היינו כי הוא מתדרדר ויורד במדריגות התחתונות בעקביים, אכן לעומת זה יש חדש אד"ר שהוא א' ד"ר, שהקב"ה יורד למקום זה להושיענו ונתחלף מס"מדר לא"דר.

ויש לרמז עוד, כרמנ"ו סמדר בגימ' שע"ר נ', שהוא תוקף התגברות הס"מ בחמשים שערי טומאה].

פרשת משפטים תשס"ב

לדעת מה זה ועל מה זה

וזה סימן שכל קיומם של אותם היהודים תלוי בנסים ובלי נס אי אפשר להתקיים. ודורו של מרדכי ואסתר היו צריכים נס בלי ספק. וזה ששלחה אסתר הואיל ואין ישועה נראית, אפשר שעברו על התורה ופגמו בשורשן בלוחות ולכן אין נעשה נס, והעצה לשוב לקיום התורה ולהתקשר באותיות שעומדים בנס, וממילא יהי' נעשה גם להם נס. [ודוקא אלה הנשמות שחטאו בהשתחוי' לצלם והנאה מסעודתו של אחשוורוש, עד שהס"מ רח"ל יש לו שליטה עליהם, הם אחוזים באותיות ס"מ שבלוחות, שעליהם יש גזירה וצריכים לנס]. וזה היתה כל עבודת צדיקי הדורות לקשר את ישראל לשורשן שבתורה.

פזרים

"לדעת מה זה ועל מה זה", אמר רבי יצחק שלחה לו שמה עברו ישראל על חמשה חומשי תורה דכתיב בהם מזה ומזה הם כתובים (מגילה טו.). וצ"ב, למה נקטה דוקא ענין זה שהלוחות מזה ומזה, והלוא כמה ענינים היו בלוחות, שהיו עליו י' דברות, ושהיו ששה טפחים ושהיו לוחות אבן וכו'. והענין, שזה שהלוחות מזה ומזה הם כתובים והיו האותיות חקוקות מעבר לעבר, מזה מוכרח שמ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים. והלוחות, הרי הם כוללים כל התורה (כמ"ש רש"י בפ' יתרו בשם רבינו סעדי), וממילא כל אחד מישראל שיש לו אות בתורה ג"כ אחוז בחלק מאותיות הלוחות. ויש דורות ונשמות שהם תלויים באותם האותיות שעומדים בנס,

ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום

היא לנצח. אבל אם בא ממקום בלתי טהור, אז כמו שהם אין להם מציאות אמיתי כי עשו שוא שבראתי בעולמי, כן הישועה שלהם אין לה נצחיות, ולכן חלשה דעתו של רשב"י.

עוד אוסיף שלפעמים כדי להמשיך ישועה גדולה צריכים לפייס את הסט"א ולשלוח להם איזה דורון כמו שעיר המשתלח (עיין רמב"ן פ' אחרי) וכמו דורנו של יעקב לעשו וכמו שערות שבתפילין וכו'.

והנה בליל פסח, הזמן מסוגל לישועות שהם נצחיות וכמו שכתוב הוא הלילה הזה שימורים לכל בני ישראל לדורותם. ומפני שישועות הלילה הזה הם נצחיות לדורותם, ולכן מוכרח שתבוא מצד הקדושה ולא ממקום אחר. ועיין מה שכתבתי לעיל על הפיסקא "אני ולא מלאך" וצרף לכאן.

וזהו שהשיב מרדכי לאסתר. אמת הוא שאם תמתיני עדיין תוכלי לבוא אל המלך ולבטל הגזירה. אבל מזה לא יתהו' ישועה של פורים בעולם בבחינת תשועתם היית "לנצח" ולא תהי' ישועה נצחית. ולכן אם החרש תחרישי "לעת הזאת", כלומר אם לא תמסור נפשך בעד ישראל דוקא בליל פסח שבו יכולים להמשיך ישועות לכל בני ישראל לדורותם, אז באמת "ריוח", יש פנאי לבוא אחר הפסח, אבל ההצלה תעמוד ליהודים ממקום "אחר" כאשר ביארתי לעיל, שהוא ממקום הסט"א וישועה כזאת אינה נצחית. ואם תשאלי למה עשה ד' לך שלא נקראת לבוא למלך זה שלשים יום, אדרבה, כדי שתכניני את עצמך בטהרה למסירת נפש כזו, ולוותר על קדושת הפסח שלך עבור ישראל כדי שעי"ז תהי' בחינה של תשועתם היית לנצח. והואיל והיא ישועה גדולה צריכים לזרוק עצם לפני הכלב בבחינת שעיר המשתלח, וזו היא העצם שתזרקי לו כדי שלא יקטרג הסט"א, שתבואי לפני המלך ותקלקל את טהרתך דוקא בליל פסח, ועי"ז יתפייס. והואיל שע"פ הלכה לא היתה עבירה, שהרי אסתר קרקע עולם היתה, לכן מותר לעשות ענין הזה.

סעודת אסתר

ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלשים יום ויאמר מרדכי להשיב וגו' כי אם החרש תחרישי בעת הזאת. הנה האלשיך הק' פירש ואני לא נקראתי זה שלשים יום ויותר מזה בוודאי לא יוכל להתאפק ויקראני מעצמו מחר או לכל היותר באיזה ימים ולמה אסתכן. כן ראיתי בשם האלשיך הק'. וצריך ביאור הלא הגזירה היתה על י"ג אדר הבא ויש ריוח כמו י"א חדשים ומה לה להסתכן ולהכנס תיכף הלא לא תפסיד אם תמתין יום או יומים. גם למה דייק בתיבות ל"עת הזאת".

והנראה בעזה"ת כי כתב בעל חסד לאברהם (ר' אברהם אזולאי ז"ל זקנו של החיד"א) ששלשים יום לפני החג מתחיל הקב"ה לטהר את ישראל ולהכינם לחג הפסח, ובכל לילה יוצאים חלק א' משלשים מהטומאה עד שבלייל פסח טהורים לגמרי. עיי"ש. ולפ"ז הלא אמרו חז"ל על ויעבור מרדכי, שהעביר יום ראשון של חג בתענית נמצא ששליחותו של מרדכי אל אסתר שתבוא אל המלך היתה בערב פסח. ושלשים יום לפני זה שמאז חדל אחשוורוש לקרוא לאסתר הי' בפורים. וידוע איך חביבה היתה לפני המלך עד שמפני זה ביקשו בגתן ותרש לשלוח יד במלך אחשוורוש כמו שדרשו חז"ל, והי' דבר של תימה לאסתר איזה שגעון נפלה עליו שפתאום שבק לחביבותו וחדל לקרוא לה, ונתיישבה שזוהו חסד עליון מפני שצריכים לטהר א"ע לקראת החג שלשים יום כדי שיוכלו לאכל מצה ומרור בטהרה, ולכן נתנו בלבנו מן השמים שיניח לה באלו השלשים יום כדי שיהי' לה ליל התקדש חג בקדושה וטהרה כנאה וכיאה ללילה קדוש כזה. וזה שטענה, ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלשים יום וזהו מתת אלקים לי שאתקדש, ולמה אקלקל זה בידים ולטמא את עצמי דוקא בליל פסח ומוטב שאמתין עד אחר ליל זה.

והנה מצינו בסוף מס' מעילה שרשב"י נעשה נס על ידו על ידי שד וחלשה דעתו שלא באה הישועה ממקום קדוש עבור ישראל. וי"ל שאם הישועה באה ממקום קדוש, אז הישועה

ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום

הכל זה ל' יום, היאך אבוא אל המלך. ועל זה השיב לה מרדכי: "אל תדמי בנפשך" שטועה את בחשבון זה, שאין ליהודי לחשוב מחשבות כאלה, שמופרך הוא אצל הקב"ה. והכי מי שנקרא לבוא אל המלך בתוך שלושים יום, כבר יחשב כ"גברא". וצריך האדם לדעת תמיד שהוא בעצמו אינו נחשב לכלום, וכל אשר לו מתנת חנם הוא ואדרבה, לפי הערך שהוא נחשב לכלום הוא ראוי יותר לקבל מתנת חנם, וכל הפושט יד נותנים לו. ולכן צריך לדעת שפורים הוא עת רצון נורא מאד, וצריכים לנצל הזמן.

פורים

"ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום". יש לדקדק, מה הצורך להשיענו זאת במגילה. וי"ל, דהנה מצינו ששלושים יום הוא משך של זמן [כגון לענין ברכת "שהחיינו" ושאר ברכות הראיה, שחיובם חל לאחר ל' יום]. וז"ש אסתר, "ואני לא נקראתי לבוא אל המלך" היינו לפני מלך מלכי המלכים, שזה ל' יום שכבר לא אמרתי דיבור קדוש לפני הקב"ה, ואין לי שום הרגש דקדושה, ואיך אשא פני לפני המלך למסור נפשי ולהמשיך ישועה לישראל לצורך זה ראוי שילכו אלו המתפללים ולומדים כראוי בכל יום, שהם בעלי השגה ודבוקים תמיד בהקב"ה. אבל אני שכבר שכחתי

אם החרש תחרישי – דייקא – ב"עת הזאת".

ביאור למה כ' המן האגרות דוקא בלילה

שלא הזכירו לו כלל מענין מנחת העומר, שהוא מענינו של יום ט"ז בניסן (כפירש"י שם), משמע דלא היה אז יום ט"ז בניסן.

והנה, לפי שיטה זו, שביום י"ג התחילו התענית, נראה שהגורל שהפיל המן היה כבר ביום י"ב, ובאותו יום קיבלו את התענית, והתחילו להתענות ממחרתו ביום י"ג.

והנה ידוע, שי"ב ימים ראשונים של ניסן מכוונים הם ל"ב חדשי השנה, וא"כ, יום י"ב ניסן מכוון לחדש אדר שהוא חדש הי"ב.

וי"ל, שהמן הפיל את הגורל ביום זה דייקא, לפי שיטתו, שהיה סבור שחדש אדר אינו זמן מסוגל לישראל, וכמ"ש חז"ל שהיה שמח כשנפל הגורל על חדש אדר כי בז' באדר מת משה, ולכן כיוון להפיל הגורל דייקא ביום י"ב ניסן, המכוון לחדש אדר, והיה סבור שיש בזה סימן טוב לו.

אבל לאמתו של דבר, הרי אדרבא, דייקא יום זה הוא יפה לישראל, שהוא יום שנולד משה, וזה לא ידע.

ועוד, שיום זה מכוון לשבט נפתלי, ובו ביום הקריב בחנוכת הנשיאים אחירע בן עינן

בפיזט שבסדר ההגדה אומרים "שנאה נטר אגגי וכתב אגרות בלילה", והוא תמוה, שלא נמצא מקור לדבר זה שהמן כתב האגרות בלילה, רצ"ב.

במגילת אסתר, אם החרש תחרישי בעת הזאת וגו', וצ"ב, למה הקפיד מרדכי לעשות פעולות לביטול הגזירה "בעת הזאת" דייקא, והרי מועד הגזירה נקבע לחדש אדר, שהוא כמעט שנה תמימה, ומה הרעש לעת הזאת דייקא, עד שע"ז דחה את יו"ט פסח בתענית.

וביאור הענין, כי לצורך ביטול הגזירה, רצוי לקבוע התענית בזמן מסוגל לעת רצון, שיסייע להמתקת וביטול הגזירה.

והנה, מצינו חילוקי שיטות בזמן התענית של שלשה ימים שקבעה אסתר, שלפי שיטת רש"י (מס' מגילה טז.) היו מתענים ב"ד בט"ו בט"ז, ולשיטת המדרש היו מתענים ב"ג ב"ד בט"ו.

ויש משמעות כשיטת המדרש מדברי הגמ' במגילה, שמצא המן את מרדכי כשהוא עוסק עם תלמידיו בהלכות קמיצה, ושאלם במאי עסקיתו, והשיבוהו, בזמן שבהמ"ק קיים מי שהתנדב מנחה הרים ממנו קומץ כדי לכפר, הרי

נשיא לבני נפתלי, ובני נפתלי הם השפלים שבישראל, בחי' נפתל", והם שייכים לדגלו של דן, ויום זה מסוגל לישראל בזכותו של קרבן נפתלי.

ולכן ביקש מרדכי שדייקא ביום זה יקבלו ישראל את התענית, ויועיל העת רצון לישועתם, כי ביום קבלת התענית נחשב כבר כאילו התענו, כדאיתא במס' תענית (דף טז) עה"כ מיום אשר נתת לבך להבין ולהתענות כבר נשמעו דבריך, עי"ש.

ולכן אמר מרדכי אם החרש תחרישי בעת הזאת דייקא, כי אז הוא עת רצון לקבל התענית, בע"ת הוא"ת בגימ' ז"ה קרב"ן אחיר"ע ב"ן עינ"ן. ומאחר שהיא עת רצון, בהכרח לקבל אז התענית, אף שע"ז ידחו את היו"ט של פסח בתענית. ויש לרמז עוד, הו"א הגור"ל לפנ"י המ"ן בגימ' אחיר"ע ב"ן עינ"ן.

והנה, כמו שדקדק המן להפיל הגורל ביום זה של י"ב ניסן, הידר ג"כ לכתוב את האגרות ביום זה, שכתובת האגרות הוא המשך הגורל. וא"ת הרי פסוק עומד נגדנו, ויקראו סופרי המלך בשלשה עשר יום בו ויכתב ככל אשר צוה המן וגו', הרי שהכתיבה היתה ב"ג. יש לתרץ, שכתובת האגרות היה צריך לה

אורך זמן, כי עבודה קשה היתה לכתוב לשבע ועשרים ומאה מדינה, לכל האחדשדרפנים והפחות, ולחתום כל אחד מהם בטבעת המלך. ולכן נמשכה כתיבת האגרות, שהתחילה ביום י"ב, אל תוך ליל י"ג, ואצל אומות העולם הלילה נמשך אחר היום שלפניו, ונמצא, שלפי סברת המן, שיום י"ב הוא סימן טוב לו, עדיין נמשך מזלו בלילה שאחר היום, כי עדיין הוא יום י"ב אצלו.

אלא שהפסוק אומר, ויקראו סופרי המלך בשלשה עשר יום בו, כי לפי הלוח היהודי, הרי הוא כבר יום שלשה עשר, ואמנם, עכ"ז עדיין עומד לישראל זכותו של קרבן אחירע בן עינן נשיא לבני נפתלי, שהרי בקדשים הלילה הולך אחר היום, ונמצא שזכותו של הקרבן נמשך בלילה שלאחריו, הגם שהוא יום שלשה עשר. ומעתה, אלו הם דברי הפייטן, שנאה נטר אגגי וכתב ספרים בלילה, שהידר לכתוב הספרים בלילה, כדי לגמור כתיבתם בזמן של י"ב ניסן. אבל עמדה לישראל זכותו של אותו יום דייקא, שהוא יום הקרבת קרבן שבט נפתלי, שנא"ה נט"ר אגגי בגימ' בני' נפתל"י.

סעודת אסתר תש"ס

ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת

הדעת, והיא בחי' קדש הקדשים וכמ"ש בשפת אמת שבפורים וביזה"כ באים לבחי' קדש הקדשים וז"ש ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת, דהיינו שבפורים אבוא אל המלך לפני ולפנים בקדש הקדשים "אשר לא כדת" שבשאר ימות השנה אין הדת נתונה ליכנס שם, ע"כ. וי"ל בסגנון אחר שאבוא אל המלך אפי' אם עושים שלא כדת כי שם בבחי' קה"ק אין מגיע שם פגם כנ"ל. וע"כ שם הוא מקום הכפרה שנברא משם אדה"ר כמו שאחז"ל ממקום כפרתו נברא. והכה"ג הוא בחי' קדש הקדשים, שע"י שנכנס ביוה"כ לקה"ק הוא ממשיך על עצמו מבחי' קה"ק בשמונה בגדים שהוא לובש, וכמ"ש בפרשה זו שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מבניו אשר יבא אל אהל מועד לשרת

ובפורים שאין מביטים אז לפי דרגת הזכות והחובה אזי גם חרבונוא שהוא היהודי החרב זכור ג"כ לטוב, וע"כ הוא כמנין ל"א כחטאינו עש"ה לנו כנ"ל.

ובמאור ושמש כתב בענין הארת יום הפורים שמתגלית אז בחי' הנקראת אי"ה שהיא בחי' הכתר שמתגלית בכל שבת בקדושת כתר לרגע אחד בלבד בתיבת אי-ה שאז מקבלים התוס' נשמה יתירה, אבל בפורים הארה זו נמשכת כל היום ע"כ. וי"ל שנרמז בתיבות א'שר י'שלטו ה'יהודים ר"ת אי"ה שהיא הארה המתגלית בפורים, וכמו שרמזו בספה"ק שתיבת אדר נוט' רישא דלא אתיידע. וע"כ בפורים המצוה להתבסס עד דלא ידע להורות על ההארה שביום זה שהוא ממקום שלמעלה מן

בקדש, ופירש"י אותו כהן המוכן להכנס לפני ולפנים ביוה"כ, והרי שתלה הכ' השמונה בגדים בכניסת הכה"ג לפני ולפנים, וע"כ בחשן המשפט שנשא על לבו שם הי' בחי' קה"ק ואין

שם פגם כלל וע"כ נמנו השבטים כתולדותם כנ"ל. וזש"ה ונשא אהרן על לבו ...

פרשת תצוה תשנ"א

ויעבור מרדכי – שהעביר יום ראשון של פסח בתענית

והחליפו ואת כוכבו ליום אחר. וזהו ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים ברקיע כרצונו. ע"כ.

ובזה ביאר הרה"ק מסאטמאר זצ"ל בס' דברי יואל פ' בא, איך יתכן שאנו מחכים על משיח בכל יום, הלוא בניסן עתידין ליגאל, ותירץ, שכל יום יש אפשרות שהקב"ה יקח יום גאולה מניסן, ויורידנו להאי עלמא אפילו בחודש אחר. ומ"מ הגאולה שייכת לניסן שהרי יום הגאולה הוא מניסן, ודפח"ח.

ונבוא על המכוון שהמן הפיל גורלות מיום ליום ומחדש לחודש ושמה שנפל גורלו על יום מיתת משה רבינו ע"ה, והמתין עד י"ג באדר שאז תמה ימי אבלותו ונפסק זכותו לגמרי. ובאמת היה מוצלח בזה שנפל גורלו דוקא על יום וחודש זה. אבל לא ידע כי בז' באדר נולד משה. כי כתב החת"ס כי אין אדם מת ביום לידתו כי יום הלידה הוא יום שמזלו בתוקפו ואי אפשר למות ביום זה. אבל צדיקים הגדולים הם אינם תלויים במזל כלל ולא איכפת להו ענינים כאלה שהם למעלה מן המזל. והמן לא ידע זה ולכן כאשר נודע לו שבז' באדר מת, לא עלה על דעתו לחקור אם לא נולד ביום זה, שלפי דעתו אי אפשר זה. אבל גבי צדיקים אפשר ואפשר. ודפח"ח.

ונראה לומר בעזה"י כי גם מרדכי הי' בבחינה זו, שהרי במדרש רבה (בפסוק איש יהודי) מדמה מרדכי למשה בכמה ענינים. והוא הי' כוחו למעלה מן המזל שהזמן תלוי בו והי' בכוחו ע"י איתערותא דילי' לפעול בשמים להחליף זמנים. והנה באמת הי' יום י"ג אדר יום קשה מצד המזל, וכן י"ד וט"ו בו. והוא פעל בשמים שיחליפו את אלה הזמנים ליום י"ד, ט"ו, וט"ז בניסן שהם ימים של ביעור חמץ וביטול הקליפות. ואע"פ שמרדכי מצד עצמו

ויעבור מרדכי. מהו ויעבור אמר רב שהעביר יום ראשון של פסח בתענית (מגילה ט"ו ע"א). וברש"י על המגילה, ויעבור מרדכי על דת להתענות ביו"ט של פסח. וקשה, ע"פ הדקדוק נכון לומר ויעבור כשעושה עבירה וכמו שפרש"י. ומה שפירש רב שהעביר יו"ט בתענית, זה מפיך לשון ויעבור ממשמעותי שהוא לשון עבירה, אלא לשון העברה. על כן היהודים הפרזים וגו' שמחה ומשתה ויו"ט ומשלוח מנות איש לרעהו. ולקמן, ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות וגו' ומתנות לאביונים. ודרשו בגמרא (מגילה ה' ב) אבל יום טוב לא קיבלו עליהו. וצריך ביאור, כשכתב מרדכי המגילה כמות שהיא לא קיבלו יום טוב, והוסיפו מתנות לאביונים. ובשעת הנס קיבלו יו"ט שהוא איסור מלאכה ולא קיבלו מצוה מיוחדת של מתנות לאביונים.

והקרב אליו כרשנא שתר וגו' ממוכן. ואמרו בגמרא, כל פסוק זה על שם קרבנות נאמר. עיי"ש מגילה י"ב ב'. ודרש שם כל שמות החכמים יודעי העתים על שם קרבנות. וממוכן, דרשו שהמלאכים אמרו לפני הקב"ה כלום הכינו שלחן לפניך. נמצא שהזכירו את זכות לחם הפנים שהקריבו והכינו ישראל, שהמן ואחשורוש רצו לבטל. וצריך ביאור הלא ממוכן זה המן ולמה הזכירו את לחם הפנים דוקא על שמו.

והנראה בזה בעזה"י, על פי מה שכתב בנזה"ק על המדרש פ' בא, עה"כ ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ד' מארץ מצרים. וביאר שם שיש יום מיוחד לגאולה. ומזל וכוכב מיוחד ששליטתו דוקא ביום הגאולה. וכשרצה הקב"ה להוציא את ישראל לפני זמנו, החליף את הזמן והוריד את יום הגאולה לזה העולם לפני זמנו

צריכים לתמוך השכינה הק' ולסעדה בצדקה, ולכן הואיל ולא הי' אז הארת יום טוב, תיקנו מתנות לאביונים. והבן.

והנה ביומא כ"א קא חשיב שם הניסים שהיו בביהמ"ק. ומנה שם הנס של מקום הארון אינו מן המדה, וגם הנס של לחם הפנים שהיו חם ביום הלקחו. ונראה הביאור, כי הנס של הארון ענינו שיש לישראל הנהגה של למעלה מן המקום, ולכן מקום הארון אינה מן המדה. והנס של לחם הפנים ענינו שיש לישראל הנהגה של למעלה מן הזמן. ומה שלחם חם מפיג חמימותו ונתיישן בהמשך הזמן, הוא מחמת שהזמן שולט על הלחם לקלקלו אבל לחם הפנים שלא שלט עליו שליטת הזמן הי' במצב של חמימות אפילו ז' ימים אחר הלקחו מהתנור, כי הזמן לא פעל עליו.

והמן שלא האמין שיש לישראל צדיקים ששולטים על הזמן, ולפי דעתו אם מת משה בז' באדר אי אפשר שנולד בו, ולכן הפיל פור לימים ולחדשים. וזאת טענו המלאכים על ממוכן, שהוא המן, כלום הכינו הרשעים שלחן של לחם הפנים, כלומר כלום יש להם הזכות של לחם הפנים שענינו שישאל הם למעלה מן הזמן. לכן יבוא זכות לחם הפנים שאין הזמן שולט עליו ויבטל מחשבת המן האגגי שחושב לאבד את היהודים בזמן שלדעתו מסוגל יותר לאבדם.

ובזה יובן מדרש הובא בדרשות חת"ס שנת תק"ס בעניני פורים, וזה תוארו, אמר הקב"ה רשע אני אמרתי אלה מועדי ד' מקראי קודש אשר תקראו את"ס במועדס ואתה יושב וחושב חשבון מזלות. והא כתיב ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם ולא לפני עכו"ם, ע"כ.

פורים

לא איכפת לי' במזל כלל, אבל הדור אינו במדרגה זו, והם משועבדים למזל. ולכן הוא שיש לו ממשלה על המזל כי הוא למעלה ממנו, פעל עבורם שימי ערב פסח ופסח, יודחו לחול ביום י"ג וי"ד וט"ו באדר של שנה הבאה שהיא שעת הגזירה. וידוע שאנו מובטחים שמלחמת עמלק וביטולה יהי' בערב פסח (עיין בחידושי חת"ס ר"ה ל"א ע"א). וכן בפסח הוא זמן ביטול הקליפות כידוע. והיינו ויעבור מרדכי ודרשו שהעביר ימי פסח בתענית. כלומר ע"י ויעבור, שעבר על הדת והתענה בפסח, כי העביר את ימי הפסח ליום אחר, אבל מ"מ עבירה היא, שמצד ההלכה אין אנו משגיחים על ענינים כאלו וצריך לקיים את ימי הפסח לפי חשבון הימים של עולם הזה. אבל הוא עשה מפורים פסח ומפסח פורים.

וכשהגיע יום הנס, הרגישו הכל קדושת ושמחת יום טוב, שהרי לפי החלפת הימים הי' באמת פסח אע"פ שלפי הלוח הי' אדר. ולכן עשו משתה ושמחה ויום טוב. ובזה פעל שבטל מחשבת המן שחשב על היהודים להרע להם ביום שהורע מזלם, (כי ז' אדר הוא יום מזל טוב למשה, אבל לדורות היהודים באמת הורע מזלם ביום זה כי הם תחת המזל ונסתלק משה אז) ונתקיים אז ונהפוך הו"א, שנהפך פסח לפורים ופורים לפסח.

אבל לשנה הבאה כשכתב מרדכי את המגילה ולא הי' אז עוד צורך להחליף את הזמנים, והי' הפסח במועדו וימי הפורים בזמניהם, בחודש אדר, אז לא הרגישו היהודים שמחת יום טוב והאור של חגיגת הרגל בימי הפורים ולכן אז יום טוב לא קיבלו עליהם לדורות כאשר קבלו עליהם בשנת הנס.

והנה השכינה הק' בזמן הגלות נקראת אביון. אבל לא בשבתות וימים טובים. ולכן, בשבתות וי"ט אין זמן נתינת צדקה כי אין נצרך התעוררות זה למעלה. אבל בימי חול

ותלבש אסתר מלכות

הכא "ותלבש" וכתוב התם "ורוח לבשה את עמשי" ע"כ. צ"ב לאיזה צורך היתה אסתר לובשת רוח"ק בלכתה אל המלך.

ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות. במס' מגילה (דף טו.) בגדי מלכות מיבעי ליה. אר"א אר"ח מלמד שלבשתה רוח הקודש כתיב

הנשים נכריות, מיד עמדו ישראל וגרשו נשותיהם. וכי מילתא זוטרתא אחר שכבר הקימו משפחות לעזוב את משפחותיהם כרגע ע"י שמיעת דברי נחמיה, באיזה כח עשו ישראל את דבר הזה.

ויתבאר בהקדם מ"ש בס' זרע קדש עה"פ במגילה "אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר". דהנה אי' בזוה"ק שאסתר לא נזקקה לאחשורוש אלא שלחה שידה תחתיה. אמנם עכשיו אמר לה מרדכי שצריכה היא לילך בעצמה כי עכשיו צריכים להביא ישועה לישראל, וזה צריך להיות מצד הקדושה, וא"א שיבוא מצד הטומאה. וז"ש רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, שתבוא הישועה ממקום אחר היינו מסטרא אחרא. וא"א שתבוא ישועה לישראל מסט"א. וע"כ צריכה לילך בעצמה. ולכן אמרה כאשר אבדתי מבית אבא אבדתי ממך שנאסרה על מרדכי, עיי"ש.

אך יש להבין דסוף סוף הרי אלקיהם של אלו שונא זימה הוא, והיאך תבוא ישועה לישראל ע"י שתטמא אסתר לאחשורוש ואף דגדולה עבירה לשמה כמו שאחז"ל (נזיר כג.) גבי יעל, אבל מ"מ הרי הרבה רוח והצלה לפניו להושיע את ישראל באופן אחר ולמה נסתבב שתהא ישועתן של ישראל באופן זה והרי גם זה נקרא לכא' ישועה ממקום אחר.

וביאור הענין עפי"מ"ש בס' מאור עינים ריש פ' שמות וז"ל הנה נודע מאמרנו כמה פעמים במ"א כי החיות רצוא ושוב שצריך כל אחד ליפול ממדרגתו והטעם הוא כדי להעלות הנשמות הנפולין. למשל כשאדם עומד על הגג ואבן יקרה מונחת על הארץ אינו יכול ליקח אותה כי אם שירד אצלה באשר הוא שם ויקחה, ואז יעלה אותה למעלה. וצדיקא נקראו שלוחי דמטרוניתא שהם שלוחי השכינה, וצריכים לילך למקום שמשתלחים אף אם משתלחים למדרגות תחתונים וכו', וזה צריך כל אדם אפי' אותם שהם בבחי' בינונים בר מן הרשעים, אבל זולתם צריך כל אחד ליפול ממדרגתו לפעמים כדי להעלות אותן נשמות אשר תחתיו ר"ל

ויתר על כן, שמתבאר מדברי הגמ' במגילה שרוה"ק הוא לאו דוקא אלא שהיה ממש נבואה שהרי אמרו שם (דף יד.) גדולה הסרת טבעת יותר ממ"ח נביאים וז' נביאות שנתנבאו להן לישראל שכולן לא החזירום למוטב ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב. וקחשיב שם הז' נביאות ואסתר היא השביעית, והיכן מצינו שהיתה נביאה, ומביא הש"ס הפסוק הנ"ל ותלבש אסתר מלכות. הרי שזה היה נבואה שהיא ממש דבר ה' אל הנביא ולא רק רוה"ק שהיא הופעה בלב לחוד. וא"כ תגדל התמיה מה היה כאן צורך לנבואה.

בספר עזרא מצינו שכששבו ישראל מגלות בבל היו נשואים נשים נכריות, ונחמיה הוכיחם, וקרא להם לעזוב נשיהם, וכן עשו שחזרו בתשובה ועזבו את נשיהם. והענין הוא שטרם בוא זמן הגאולה מתגבר הבע"ד להחטיא ישראל בענין זה של התערבות בנשים נכריות, כמו שאז היה הזמן של גאולה מגלות בבל. ובעת זו כשמתעורר בשמים מעלת העם הנבחר שהם מרוממים מכל העמים וממקור קדוש מחצבתם, ע"כ מתגבר הבע"ד לקטרג על ישראל לדחות הגאולה ומכשילים בהתערבות נשואין עם העכו"ם כדי לבטל מעלתם המיוחדת. ואי' בזוה"ק שע"ז נעשה ענין הוצאה מרה"י שהוא רשות הקדושה לרה"ר שהוא רשות הסט"א, והוא דוגמת חילול שבת בהוצאה מרה"י לרה"ר. וכן כהיום הזה בעוה"ר גדול מאד ההתערבות של בני" עם העכו"ם, כמו שאז טרם הגאולה נכשלו ישראל בנשים נכריות. ואף אצל הכשרים שבישראל שאין נכשלים בפועל בנשיאת נשים נכריות, מ"מ הרי בכל מצוה יש ג"כ פנימיות כמ"ש הדרך פקודין בהקדמה. ופגם של נשים נכריות בפנימיות הוא. דהוא התורה היא הנקראת אשת חיל, ולעומתה החכמות החיצוניות נקרא אשה נכריה, וספרי הנכרים והכתבי עת הפסולים החודרים אל בתי ישראל, וקוראים בהם בפרט הנשים, זה הפגם של נשים נכריות המתגבר כהיום.

אמנם יש להבין היאך נעשה הדבר אז שע"י שקרא נחמיה אל ישראל שיעזבו את

שום הנאה כלל, כי טובתם של רשעים רעה היא אצל הצדיקים ועי"ז שנמצאה שם, פעלה להגביה את אלו שבאו בחיתון עם נכריות לאזור כח לגרש נשותיהן.

ובזה יובן מה שהוצרכה אסתר ללבוש נבואה בלכתה אל אחשורוש, כדי שתהיה מותרת לעשות דבר זה, הוצרכה לדבר נבואה. כי הנביא יכול לשנות דברי תורה, בהוראת שעה ע"פ הדיבור. ובאופן זה נעשה היתר גמור ע"פ התורה שכתבה כן בפרשת נביא. וכדאיתא (חולין ד' ע"א) גבי אליהו שאכל ממה שהביאו לו העורבים מבי טיבא דאחאב שהיה שחיטתם נבילה. ואמר שם ע"פ הדיבור שאני, דהיינו שאז הוא היתר גמור ע"פ התורה, ואין הוא תועבת ד' אשר שנה, כי התורה התירתו כמו שהתירה איסורי אכילה בביטול ברוב וכיוצא. וע"כ כדי שיהא הדבר נעשה בהיתר ובכשרות בלא נדנוד איסור שלא תבוא הישועה לישראל ח"ו ממקום אחר כנ"ל, הוצרכה אסתר לדבר נבואה, שבזה יתור לה לשנות מד"ת כדין נביא. וכ"ז לצורך העלאת נשמות ישראל הנפולים בחשך וכנ"ל.

סעודת אסתר

שהם למטה ממדרגתו ע"כ. ועיין בספר בעש"ט עה"ת (פ' אחרי), שמביא הקדמה יקרה מספר תוי"י ועוד הרבה ספרים בשם הבעש"ט הק'. וז"ל – זה הכלל כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא הרבים ידי חובתם (ר"ה כ"ט ע"ב). כלל גדול הוא שהצדיק אינו יכול להעלות את ישראל אא"כ יש לו ירידה קצת לפי בחינתו, להיות מחוייב בדבר מעין הפגם של ישראל. וע"י שהוא עולה ומתקן א"ע הוא ממשיך להעלות עמו גם את ישראל. וזה ביאור המשנה זה הכלל כל שאינו מחוייב בדבר מעין פגם ישראל, אינו מוציא הרבים ידי חובתם. אינו יכול להוציא את הרבים מעוונות שלהם. ע"כ דה"ק.

ובזה יבואר שאסתר הוצרכה לילך בשליחות ולרדת למקום הטומאה והחשך כדי לסייע בזה לעלות אותן נשמות נפולות שנמצאים שם אשר נשאו נשים נכריות. ובכחה של אסתר נתעלו אותן נשמות ועלו מטומאתם. ומובן בזה מאין בא להם גבורה זו שע"י שמיעת דברי נחמיה עזבו מיד את נשותיהם הנכריות. שדבר זה בא להם מכוחה של אותה צדקת שירדה למענם למקום החשך והטומאה של חיתון עם גוי, והיא עשתה לשם שמים בלי

ותלבש אסתר מלכות – שלבשה רוח הקודש

נבואה שהיא ממש דבר ה' אל הנביא ולא רק רוח"ק שהיא הופעה בלב לחוד. וא"כ תגדל התמיה מה היה כאן צורך לנבואה.

בספר עזרא מצינו שכששבו ישראל מגלות בבל היו נשואים נשים נכריות, ונחמיה הוכיחם, וקרא להם לעזוב נשיהם, וכן עשו שחזרו בתשובה ועזבו את נשיהם. והענין הוא שטרם בוא זמן הגאולה מתגבר הבע"ד להחטיא ישראל בענין זה של התערבות בנשים נכריות, כמו שאז היה הזמן של גאולה מגלות בבל. ובעת זו כשמתעורר בשמים מעלת העם הנבחר שהם מרוממים מכל העמים וממקור קדוש מחצבתם, ע"כ מתגבר הבע"ד לקטרג על ישראל לדחות הגאולה ומכשילם בהתערבות נשואין עם העכו"ם כדי לבטל מעלתם

ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות. במס' מגילה (דף טו.) בגדי מלכות מיבעי ליה אר"א אר"ח מלמד שלבשתה רוח הקודש כתיב הכא "ותלבש" וכתוב התם "ורוח לבשה את עמשי" ע"כ. צ"ב לאיזה צורך היתה אסתר לובשת רוח"ק בלכתה אל המשתה.

ויתר על כן, שמתבאר מדברי הגמ' במגילה שרוח"ק הוא לאו דוקא אלא שהיה ממש נבואה שהרי אמרו שם (דף יד.) גדולה הסרת טבעת יותר ממ"ח נביאים וז' נביאות שנתנבאו להן לישראל שכולן לא החזירו למוטב ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב. וקחשיב שם הז' נביאות ואסתר היא השביעית. והיכן מצינו שהיתה נביאה ומביא הש"ס הפסוק הנ"ל ותלבש אסתר מלכות. הרי שזה היה

להושיע את ישראל באופן אחר ולמה נסתבב שתהא ישועתן של ישראל באופן זה והרי גם זה נקרא לכאור' ישועה ממקום אחר.

וביאור הענין עפי"מ ש' בס' מאור עינים ריש פ' שמות וז"ל הנה נודע מאמרנו כמה פעמים במ"א כי החיות רצוא ושוב שצריך כל אחד ליפול ממדרגתו והטעם הוא כדי להעלות הנשמות הנפולין. למשל כשאדם עומד על הגג ואבן יקרה מונחת על הארץ אינו יכול ליקח אותה כי אם שירד אצלה באשר הוא שם ויקחה, ואז יעלה אותה למעלה. וצדיקא נקראו שלוחי דמטרוניתא שהם שלוחי השכינה, וצריכים לילך למקום שמשתלחים אף אם משתלחים למדרגות תחתונים וכו', וזה צריך כל אדם אפי' אותם שהם בבחי' בינונים בר מן הרשעים, אבל זולתם צריך כל אחד ליפול ממדרגתו לפעמים כדי להעלות אותן נשמות אשר תחתיו ר"ל שהם למטה ממדרגתו ע"כ.

ובזה יבואר שאסתר הוצרכה לילך בשליחות ולרדת למקום הטומאה והחשך כדי לסייע בזה לעלות אותן נשמות נפולות שנמצאים שם אשר נשאו נשים נכריות. ובכחה של אסתר נתעלו אותן נשמות ועלו מטומאתם. ומוכן בזה מאין בא להם גבורה זו שע"י שמיעת דברי נחמיה עזבו מיד את נשותיהם הנכריות. שדבר זה בא להם מכוחה של אותה צדקת שירדה למענם למקום החשך והטומאה של חיתון עם גוי, והיא עשתה לשם שמים בלי שום הנאה כלל, כי טובתם של רשעים רעה היא אצל הצדיקים ועי"ז שנמצאה שם, פעלה להגביה את אלו שבאו בחיתון עם נכריות לאזור כח לגרש נשותיהן.

ובזה יוכן מה שהוצרכה אסתר ללבוש נבואה בלכתה אל אחשוורוש, כדי שתהיה מותרת לעשות דבר זה, הוצרכה לדבר נבואה. כי הנביא יכול לשנות דברי תורה, בהוראת שעה ע"פ הדיבור. ובאופן זה נעשה היתר גמור ע"פ התורה שכתבה זה בפרשת נביא. וכדאיתא (חולין ה' ע"א) גבי אליהו שאכל ממה שהביאו לו העורבים מבי טיבא דאחאב שהיה שחיטתם נבילה. ואמר שם ע"פ הדיבור שאני, דהיינו

המיוחדת. ואי' בזה"ק שע"ז נעשה ענין הוצאה מרה"י שהוא רשות הקדושה לרה"ר שהוא רשות הסט"א, והוא דוגמת חילול שבת בהוצאה מרה"י לרה"ר. וכן כהיום הזה בעוה"ר גדול מאד ההתערבות של בני" עם העכו"ם, כמו שאז טרם הגאולה נכשלו ישראל בנשים נכריות. ואף אצל הכשרים שבישראל שאין נכשלים בפועל בנשיאת נשים נכריות, מ"מ הרי בכל מצוה יש ג"כ פנימיות כמ"ש הדרך פקודיך בהקדמה. ופגם של נשים נכריות בפנימיות הוא. דהוא התורה היא הנקראת אשת חיל, ולעומתה החכמות החיצוניות נקרא אשה נכריה, וספרי הנכרים והכתבי עת הפסולים החודרים אל בתי ישראל, וקוראים בהם בפרט הנשים, זה הפגם של נשים נכריות המתגבר כהיום.

אמנם יש להבין היאך נעשה הדבר אז שע"י שקרא נחמיה אל ישראל שיעזבו את הנשים נכריות, מיד עמדו ישראל וגרשו נשותיהם. וכי מילתא זוטרתי אחר שכבר הקימו משפחות לעזוב את משפחותיהם כרגע ע"י שמיעת דברי נחמיה, באיזה כח עשו ישראל את דבר הזה.

ויתבאר בהקדם מ"ש בס' זרע קדש עה"פ במגילה "אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר". דהנה אי' בזה"ק שאסתר לא נזקקה לאחשוורוש אלא שלחה שידה תחתיה. אמנם עכשיו אמר לה מרדכי שצריכה היא לילך בעצמה כי עכשיו צריכים להביא ישועה לישראל, וזה צריך להיות מצד הקדושה, וא"א שיבוא מצד הטומאה. וז"ש רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, שתבוא הישועה ממקום אחר היינו מסטרא אחרא. וא"א שתבוא ישועה לישראל מסט"א. וע"כ צריכה לילך בעצמה. ולכן אמרה כאשר אבדתי מבית אבא אבדתי ממך שנאסרה על מרדכי, עי"ש.

אך יש להבין דסוף סוף הרי אלקיהם של אלו שונא זימה הוא, והיאך תבוא ישועה לישראל ע"י שתטמא אסתר לאחשוורוש ואף דגדולה עבירה לשמה כמו שאחז"ל (נזיר כג:) גבי יעל, אבל מ"מ הרי הרבה רוח והצלה לפניו

שאו הוא היתר גמור ע"פ התורה, ואין הוא תועבת ד' אשר שנא, כי התורה היתרתו כמו שהתירה איסורי אכילה בביטול ברוב וכיוצא. וע"כ כדי שיהא הדבר נעשה בהיתר ובכשרות בלא נדנוד איסור שלא תבוא הישועה לישראל ח"ו ממקום אחר כנ"ל, הוצרכה אסתר לדבר נבואה, שבזה יתור לה לשנות מד"ת כדין נביא. וכ"ז לצורך העלאת נשמות ישראל הנפולים בחשך וכנ"ל.

ודבר זה היה ביום ב' דפסח שהוא יום הנפת העומר, שיום זה מיועד לרומם המדרגות הנמוכות והשפלות. והעומר אף שיש בו כמה מצות לא נקרא שמו כי אם עומר התנופה ע"ש מצות התנופה. שזה ענין העומר שבא משעורים שהוא מאכל בהמה להניף ולרומם המדרגות השפלות. שביום א' דבפסח משיגים ישראל השגות גבוהות של נ' שערי בינה, ואח"כ ביום הב' נופלים מהמדרגות וצריכים להתייגע

לעלות בסולם המדרגות עד שבועות. והנה אף שנופלים ממדרגה הגבוהה אעפ"כ הוא יום טוב וזמן שמחה ואינו נקבע ליום עצב ח"ו, כי יום שני של פסח, הוקבע להיות יום הנפה מתוך הנפילה ולקבוע בנפש שאעפ"כ הוא יום שמחה, כי הנפילה לתכלית טוב, וירידה צורך עלי'. שהנפילה היא שליחות שאנו משתלחים למדרגות הנמוכות כדי להעלותם. ונמצא שהנפילה היא לטוב לנו. ואדרבה מעלה יתירה יש לעבודה ממדרגה הנמוכה. וכמ"ש באגרות שומרי אמונים שבזאת יתחזק האדם אשר מרגיש ירידה בנפשו שדייקא כעת חשובה יותר עבודתו לפני המקום, כי עבודתו עולה ממקום החשך ועבודה כזו היא יותר נחת רוח לפני הקב"ה מעבודת הצדיקים. וזהו השמחה ביום ב' דפסח כאשר אנו נופלים ממדרגותינו שהיה לנו ביום א' דפסח.

סעודת אסתר תשמ"ח

ותעמוד וגו' נוכח בית המלך – נוכח ירושלים

כדי שיהיו קורין בבני שושן ויחשבו כאילו הם כרכין המוקפין אע"פ שהם עתה חרבין ויהיה זכרון לא"י בנס זה. עיין ברע"ב משנה א'. כל נשמה מישראל היא עיר קטנה. עיין בתניא כל בפרקים הראשונים. ואם קלקלה מעשיה, היא ירושלים בחורבנה. ונשמות כאלה יש להם תנחומין בשושן פורים שחולקין כבוד להם ולהם היו"ט הזה. עיין באגרת הפורים. ולכן בדורות האחרונים עושים את עיקר הסעודה בשושן פורים. וזוהי ברכת חרבונ"ה. נשמות של חורבן גם הם זכור לטוב.

פורים

ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית נוכח בית המלך. ובתרגום, נוכח בית המלך נוכח ירושלים. כי בוודאי חצר בית המלך הפנימית היא חצר בית המקדש. (כי המלך הוא הקב"ה) והיאך עמדה שם הלא היא בשושן. ומפרש התרגום שכוונה פניה בתפלה נוכח ירושלים כדין המתפלל. ואם מחשבתה היתה באותו המקום, הרי היא ממש עומדת באותו המקום כידוע מהבעש"ט הק'.

במשנה, (מגילה ב.) כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון. ופירשו הראשונים, אע"פ שאין להם חומה עכשו יקראו בט"ו כדי לחלוק כבוד לא"י שהיתה חרבה בימי מרדכי ואסתר

עד חצי המלכות – זה בנין ביהמ"ק

עד חצי המלכות ותעש, ואחז"ל זה בנין בהמ"ק. וחזינן שבקשה זו של בנין ביהמ"ק קשה להתקבל אף בעת רצון.

שמחת תורה תש"נ

וכמו שמצינו במקום התעוררות הרצון של כנס"י אצל הקב"ה הנרמז בקרא ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים שהוא ענין אהבת הקב"ה לישראל בזמן ההסתר יותר מבכל הדורות, ואף שם אמר המלך מה שאלתך וגו'

ו"מחר" אעשה כדבר המלך

בו מדת השמחה ע"י הקדושה שספג בקרבו, עכת"ד.

ויש להוסיף בזה כי הנה ודאי שהכינה אסתר מצות לחג הפסח בהיותה בבית אחשורש, ומצות אלו אפאתה בגודל קדושה וזהירות ודקדוקי הלכה, ומאחר שהעבירו אותו יום טוב פסח בתענית, נמצא שנשארו כל המצות האלו, וממצות אלו נתנה להמן לאכול אצל המשתה, ועי"ז נכנסו בקרבו נצוצי הקדושה, ונראה שמזה נמשך אח"כ שמבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, שהיה זה בכח נצוצות הקדושה שנכנסו בהמן בסעודת אסתר, וזו היתה מפלתו, שלא יכלה טומאתו לסבול קדושת המצות, ולכן נאבד מן העולם.

ויש לרמז כי בתיבות זה איננו שוה ל"י כתב האריז"ל לרמז בסופי התיבות שם הו"ה בהיפוך, שמורה על מדת הדין, וי"ל שהמשיך המן על עצמו מדת הדין ע"י המצות שאכל, וזה גרם למפלתו, ולכן תיבות וכו"ל זה איננו שוה ל"י הם בגימ' מצו"ת, ועוד נרמז בתיבות מצו"ת יאכ"ל בגימ' המן ב"ן המדת"א, כי אכילת המצות עמדו נגדו לטרפו ולאבדו.

וזה ענין מה שאיתא בדברי האריז"ל שלכן צריך לבסומי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, כדי שיאמרו ברוך על המן, ובזה יחיו את הניצוץ הקדוש שנמצא בו, ולדרכנו הוא הניצוץ הקדוש שנמשך לו ע"י אכילת המצות.

והנה איתא בתרגום שזרש ברחח עם חלק מבניה, וכבר אמרתי בזה בדרך השערה שברחה לבני ברק, ולכן שם נמצאו בני בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק, וכעת נראה לדרכנו שמה שאירע לאגג אירע להמן נכדו, שבאותו לילה אחר שאכל המן במשתה אסתר שע"ז נכנס בקרבו ניצוצי קדושה, נתעברה זרש ממנו, ולכן יצאו בני בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק, כי קדושת המצות פעלו זאת, ובזה יובן למה המתניה אסתר ליום המחרת, ואמרה מחר אעשה כדבר המלך, כי ביקשה לעשות מה שעשה זקינה שאול המלך שהרגיש שראוי

ותען אסתר ותאמר וגו' יבוא המלך והמן אל המשתה אשר אעשה להם ומחר אעשה כדבר המלך. וכבר נאמרו טעמים במפרשים למה המתניה עד ליום המחרת, ולא אמרה מיד את בקשתה ביום הראשון.

ונבאר עוד טעם בזה, ונקדים הא דאמרו חז"ל (י"מא נב) בענין הפסוק ב' בשלח צא הלחם בעמלק מחר אנכי נצב על ראש הגבעה, שתיבת 'מחר' אין לו הכרע אם הוא נמשך למעלה, צא הלחם בעמלק מחר, או שהוא נמשך למטה, מחר אנכי נצב וגו'.

ונראה שאין הכוונה בזה שיש לנו ספק בתיבת מחר להיכן היא נמשכת, אלא שכך ניתנה תיבה זו במסורה שאין לה הכרע ויש לדרשה לכאן ולכאן, וביד חכמי הדור להכריע הדבר לפי הזמן כאשר יבואר, דהנה במלחמת שאול עם עמלק השאיר את אגג, עד למחרת היום שהרגו שמואל הנביא, ושמואל הוכיחו על שלא קיים ציווי ה', אמנם שאול אמר הקימותי את דבר ה', ופי' על זה הרה"ק מרוזין זצ"ל כי הנה ע"י שנשא אגג בחיים באותו לילה יצא ממנו המן הרשע, שממנו זכו ישראל לימי הפורים, ונמצא ששאול המלך הקים את הפורים ע"י שהשאיר את אגג, ועל זה אמר הקימותי את דבר ה', ונראה לפי"ז ששאול המלך הרגיש שראוי לו להשאיר את אגג בחיים, ולכן הכריע בדעתו בפירוש תיבת מחר שהיא נמשכת למעלה לפי אותו הזמן, ובמלחמה זו נמסר הפירוש צא הלחם בעמלק מחר, ולכן ראוי להשאיר את אגג ליום מחר.

והנה כתב בקדושת לוי שעל ידי שאכל המן במשתה שעשתה אסתר בקדושתה, נכנסו בקרבו נצוצי קדושה, ועי"ז נפרד משורש הטומאה, ונשא באמצע כשהוא מופקע משני הצדדים, ועי"ז היתה מפלתו, וזהו שמצינו שאמר הפסוק ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב, דלכאורה הרי שמחה מדה קדושה היא והיאק יצוייר בהמן שיהא שמח, אלא שבאותה שעה אחר שאכל מהסעודה של אסתר נתעוררה

להשאיר את אגג למחרתו, וכן עשתה גם אסתר להשאיר את המן עד ליום מחר ועי"ז ישאר ממנו כח קדושה לזרעו וכנ"ל, ולזה הכריעה אסתר אז שתיבת מחר צריכה להתפרש אדלעיל, צא הלחם בעמלק מחר, שראוי להמתין במלחמת עמלק על יום מחר, ולזאת אמרה ומחר אעשה כדבר המלך, ועי"ז יצאו בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק, ויש לרמז במאמר אסתר יב"א המלך והמן היום א"ל המשת"ה [דהיינו לאכול המצות] שהם בגימ' למדו תורה בבני ברק, כי זה נמשך ע"י אכילת המן המצות באותו משתה.

והנה איתא בדברי האריז"ל בענין ה' אותיות מנצפ"ך שהמן היתה לו יניקה מאותיות מ"נ של מנצפ"ך, וזרש היתה לה יניקה מהאות צ', וחכמיו היו להם יניקה מאותיות פ"ך, ע"כ. והנה עוד איתא במדרש שה' אותיות אלו של מנצפ"ך הם אותיות של גאולה, והאות צ' היא המיועדת לגאולה העתידה כמו שכתוב איש צמח שמו ותחתיו יצמח.

ולדרכנו י"ל שזרש שברחה והולידה את בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק, יש בענין זה דוגמא לגאולה העתידה כאשר יתקיים הפסוק אז אהפוך אל העמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד, ולכן דייקא זרש שיניקתה מאות צ' שהיא האות של הגאולה העתידה, היא הביאה להולדת בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק שיש בזה פועל דמיוני לגאולה העתידה.

ובסדר ההגדה איתא מעשה ברבי אליעזר וכו', שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית, וכבר ביארנו בזה שי"ל כי אנשי בני ברק הוצרכו לתיקון כי הם היו מבני בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק, ולכן היה בהם פגם שלא היו יכולים לקרא קריאת שמע בבהירות, שהיו מחשבותיהם מבלבלים אותם מכוונתם, כי איתא במדרש שלכן אמרה זרש ובבקר אמור למלך ויתלו את מרדכי, כי בבקר הוא הזמן שמרדכי קורא קריאת שמע, לכן

יעצה שיתלו את מרדכי דייקא בבקר כדי לבטלו מקריאת שמע, ולכן נמשך מזה פגם לבני בניה בענין קריאת שמע, כמו שמצינו שאחז"ל גיורא עד עשרה דרי לא תבזי ארמאה באפיה, כי עדיין נשאר ניצוץ מגיותו אף לדורות שאחריו, ולכן בניו של המן לא היו יכולים לקרא את שמע, ורצו התנאים האלו לתקנם, ולכן נתכנסו לבני ברק כליל פסח, על דרך המובא בס' ערבי נחל שהצדיק יכול להשפיע מכוחו על אנשי עירו דייקא, ולכן בסדום היה צורך שיהיו צדיקים לכל עיר שיגיניו על העיר, ולכן באו התנאים לבני ברק לספר ביציאת מצרים, ובזה ימשיכו תיקון לאנשי בני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים עד שבאו תלמידיהם ואמרו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית, דהיינו שכבר יכולים אנו לקרא קריאת שמע בבהירות.

ולדרכנו י"ל שענין זה כבר פעלה אסתר ע"י קדושת המצות שהאכילה את המן, שבזה יזכו בניו של המן לקרא את שמע כראוי על אפו וחמתו של המן שביקש לבטל את קריאת שמע של מרדכי, וזה נרמז במאמרה של אסתר ומח"ר אעש"ה כדב"ר המלך שהוא בגימ' שמ"ע ישראל.

והמהר"ל כתב שמפלת המן נמשכה בכח יום הראשון של ספירת העומר שהוא כולל את כל החמשים יום, ויש בכח היום הזה בחי' היוכל של שער החמשים, ובזה הכניעה את המן שהתקומם בכח שער החמשים, שעל כן הכין עץ גבה חמשים אמה, ולכן היתה מפלתו דייקא ביום ראשון לספירה שיש בסגולתו כח היוכל, ויש לרמז ענין זה כי תיבות היום יום אח"ד לעמ"ר בגימ' גבו"ה חמשים אמה, וגם יום אח"ד לעמ"ר בגימ' במשך היוכל, ולפי"ז יבואר מה שדחתה אסתר ליום מחר כי רצתה להתגבר עליו בכח סגולת היום הראשון לספירה, וזה נרמז מתיבות ומח"ר אעש"ה שעולה בגימ' ע"ץ גבו"ה חמשים אמה.

ובענין זה יש ליישב המנהג לספור ספירת העומר כליל ב' דפסח תיכף אחר התפילה לפני עריכת הסדר, שיש המעצרים שאין ראוי לספור לפני הסדר, כי ענין הספירה יורה על

באמת שהצליח שאול במעשהו, שהרי כן ראוי היה שתעבור המלוכה לדוד, ובדרך זה גם אסתר הכריעה להמתין על יום מחר, ולקיים צא והלחם בעמלק מחר, והצליחה בהכרעתה כמו שנתבאר, ויש לרמז בתיבות הלח"ם בעמל"ק מח"ד בגימ' צר"ד היהודי"ם, שנרמז בזה מפלת המן שתהיה ע"י ההמתנה במלחמה למחר.

ואיתא בספרים בענין שאמרו בגמ' שביקש מרדכי לעשות פורים יום טוב שאסור בעשיית מלאכה, שזה שייך לבחי' עולם התיקון, ומאחר שעדיין לא הגיע זמן התיקון לכן לא נתקבלה בקשתו לעשות פורים יום טוב שאסור בעשיית מלאכה, אכן אף על פי כן אנו חוגגים בגלות סעודת אסתר ביום טוב שני של גליות, וממשיכים בזה בחי' התיקון שיהא פורים יום טוב שאסור בעשיית מלאכה.

סעודת אסתר תשנ"ז

הנפילה ממדריגת שער החמשים שזכינו בדרך מתנה בליל ראשון של פסח, ואנו סופרים כדי לזכר עצמנו ע"י פעולותינו שנזכה שוב למדריגה זו בחג השבועות בכח מעשינו, וא"כ איך נוכל לערוך הסדר בליל שני אחר הספירה שהרי הם תרתי דסתרי, אמנם להנ"ל הרי יום ראשון לספירה יש בכוחו הארת שער החמשים לפי שהוא כולל כל החמשים יום, וא"כ אין כאן סתירה, ושפיר ראוי לערוך הסדר אף שספרנו יום ראשון לספירה, שהרי גם ביום זה יש בו הארת היובל.

והנה ביארנו לעיל ששאול הכריע לפרש תיבת מחר אדלעיל צא הלחם בעמלק מחר, ובאמת ששאול היה צודק בהכרעתו, אלא שהיתה ראויה המלוכה שתעבור לדוד, ולכן נחשב לו זה לפגם בבחי' נורא עלילה על בני אדם כדברי המדרש תנחומא פ' וישב, וכעונש על זה הפגם הוסבה המלוכה ממנו לדוד, ונמצא

"ומחר אעשה כדבר המלך"

אמרי יוסף, ר"ב נחמ"ן ב"ר יצח"ק הוא בגימ' כת"ד חכמ"ה בינ"ה, שהם הארות נעלמות השייכות לימות המשיח. ועוד מובא שהרה"ק מלובלין היה שמח ביותר כשנזדמן לו בלימוד מימרא של רב נחמן בר יצחק, וכיוצא"ב מובא על הרה"ק מסאטמאר בספר תולדותיו.

גם איתא בגמ' מס' ברכות שהרואה הונ'א בחלום ג'ס נעשה לו, חנ'נ'א, חנ'נ'יא יוחנ'ן, ג'סי ג'סים נעשו לו, ולפי"ז גם שם ג'חמ'ן הרי יש בו ב' נונים, ויתר על כן שתחילתו בנו"ן וסופו בנו"ן (וע"ד שמואל מהרמב"ן י"א פסוקים שפותחים בנו"ן ומסיימים בנו"ן ומסוגלים להצלחה), והוא שייך להארת נו"ן שערי בינה שממש נמשך ישועת פורים וגם פסח.

וכבר הובא בדברינו מהמדרש ובעל הטורים עה"פ על פני כל אחיו נפל וסמך ליה ואלה תולדות יצחק וגו', שבנפילת ישמעאל יצמח משיח שהוא מזרע יצחק, וענין תליית משיח ביצחק, כי יצחק הוא המנגד של ישמעאל זה לעומת זה, ולכן בנפול ישמעאל יצמח משיח שהוא מזרע יצחק המנגד לישמעאל.

המפרשים הקשו מה טעם דחתה אסתר את שאלתה ובקשתה מאת המלך ליום מחר באמרה יבוא המלך וגו' ומחר אעשה כדבר המלך, וצ"ב.

בגמ' דרש עה"כ ויספר להם כבוד עשרו ורב בניו, שהיו לו ר"ח בנים כמנין "ורב", ומקשה הגמ' דילמא היו לו רי"ד בנים כמנין "ורוב" (מלא), ומתרץ רב נחמן בר יצחק "ורב" כתיב (חסר). וצ"ב, שהרי גם המקשה ודאי שידע שכתוב ורב חסר, אלא שעכ"ז סבר דיש לדרוש מנין ורוב מלא לפי שיש אם למקרא, וא"כ מה חידש רנב"י בתירוצו.

ויבאר עפ"י הקדמות שבדברינו (פ' תשא העל"ט), לענין ביאור דברי רב נחמן בר יצחק דיליף שמגלת אסתר ברוה"ק נאמרה מפסוק וזכרם לא יסוף מזרעם, עיי"ש בדברנו, ועפ"י אותם הקדמות נבאר ג"כ דברי רב נחמן בר יצחק אלו.

והוא עפ"י שנתבאר שם, שרב נחמן בר יצחק הוא נשמה השייכת לימות המשיח, וכמובא שם מהרה"ק מהרי"מ מספינקא בעל

המתניה עד למחר כדי שיוכל להוליד שורש זה. וכבר אמרתי בענין שרב שמואל בר שילת הוא בעל המימרא של משנכנס אדר מרבין בשמחה, להיות שהוא ולד משורש של שמח וטוב לב, שזהו ניצוץ הקדושה שנדבק בהמן, לכן ראוי לו ללמד הלכה זו של מרבין בשמחה. נקדים דברי רבי צדוק הכהן בספר פוקד עקרים, בענין אגג, שמבואר בתנדב"א שהיה רצונו עז להניח אחריו זרע, והנה מדה זו אינה ראויה לגויים, כי גויים אין להם שמחה בבנים, ואמרו בספריהם רקב ממון בנים, שהבנים הם הפסד הממון, וא"כ לכאורה מאין נמשך לאגג מדה זו לשמח בהולדת בנים.

אמנם מאחר שהיה בו ניצוץ קדוש שעתידי היה לצאת ממנו בני בנים שלמדו תורה בבני ברק, וזה הניצוץ הקדוש הוא שנתן לאגג החשק להניח זרע. וזהו שאמר אגג אכן סר מר המות, דאף שהבין שלבסוף יהרגוהו אבל שמח שעכ"פ תהא לו הזדמנות להוליד זרע, וכמובא במדרש שבאותו לילה הוליד את שורש המן, ע"כ תוכן דברי ספר פוקד עקרים עם קצת הסבר.

וכבר פירשתי בפסוק אשתך כגפן פוריה בניך כשתילי זתים סביב לשלחנך הנה כי כן יבורך גבר ירא ה', והיינו שברכה זו של בניך כשתילי זתים סביב לשלחנך, ראויה היא רק לברך בו גבר ירא ה', דאל"כ אין זו ברכה עבורו, כי אינו חפץ בבנים.

ועד"ז יתפרש מה שאמר עשו ליעקב מי אלה לך, והשיב לו הילדים אשר חנן אלקים את עבדך, וצ"ב וכי לא הבין עשו שהם ילדיו. אמנם כוונת עשו היתה לשאול שהרי ידעתי בך שחכם אתה, שהרי עקבתי זה פעמיים, וגם איש נגיד אתה, וא"כ מי אלה לך, הרי אין ראוי לחכם ונגיד כמוך ריבוי הבנים, והשיבו יעקב הילדים אשר חנן אלקים את עבדך, אצלי הילדים הם מתנה וחנינה מהאלקים ולא כמו שאתה סבור.

נחזור לענינו, ונקדים עוד מדברינו בשושן פורים העל"ט מדברי הרה"ק מרוזין על מה שאמר שאול לשמואל הקימותי את דבר ה', שצ"ב היאך יתכן לומר כן, הרי עבר על הצווי בהחיותו את אגג, אמנם כוון בזה כי ע"י

ולפי"ז י"ל שזה בחי' רב נחמן בר יצחק, שלהיותו מבחי' ימות המשיח הוא בבחי' "בר יצחק", וכנ"ל.

בתפארת שלמה עה"פ ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב, תמה היאך שיך לומר על רשע שמח וטוב לב שהוא מדה השייכת לקדושה. ועוד הקשה על מה שאחז"ל מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, והוא רב שמואל בר שילת, דהיאך שיך שנתגייירו מבני בניו, הרי איתא בפסיקתא שנשבע ה' שלא יהיו שום גרים מעמלק, וא"כ היאך נתגייירו בני בניו של המן.

וביאר התפארת שלמה עפי"מ שידענו ממעלת הצדיקים, שהנהנה משולחנם, שהוא שולחן גבוה, נדבק בו מקדושתם, ולפי"ז י"ל שע"י שנהנה המן מסעודתה של אסתר, נדבק בו חלק קדושה, עד שהיה ראוי לכתוב עליו אז שהיה שמח וטוב לב, ומצד ניצוץ זה של קדושה שנדבק בו יצאו ממנו בני בניו שלמדו תורה בבני ברק, עכת"ד.

ועדיין צ"ב, היאך נתיישב בזה הקושיא שא"א לזרע עמלק להתגיייר, ואין כאן מקומו להאריך בזה. ועכ"פ, בעיקר דבריו יש להוסיף עוד, ששורש זה כבר הותחל בעשו, זקנו של המן, שנהנה מסעודת יעקב כשביקש ממנו הלעיטני נא מן האדום האדום הזה, ואז נדבק בו מקדושת יעקב עד שלבסוף יצא ממנו חלק הקדושה בבני בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק. ובסעודת אסתר, שהאכילה את המן, הוסיפה לחזק את חלק הקדושה בכפליים, וטובים השנים מן האחד.

והנה לדברי התפארת שלמה צ"ל שהוליד המן שורש זה של רב שמואל בר שילת אחר שנהנה מסעודתה של אסתר, והיינו בלילה שאחרי הסעודה שהיה לילו האחרון לפני שנתלה למחרתו, ועפי"ד התרגום זרש ברחה, וא"ש שהולידה אח"כ שורש זה אשר צאצאיו למדו תורה בבני ברק. וא"ש לפי"ז מה שדחתה אסתר את בקשתה ליום מחר, כי ידעה בנבואה שעתה נתחזק בהמן ניצוץ של קדושה ועליו להוליד שורש של רב שמואל בר שילת, לכן

שהשאיר את אגג חי, הספיק להוליד בתוך כך שורש שממנו יצא המן שעל ידו נעשה הנס של פורים, שזכו אז ישראל לקבל התורה מאהבה כמ"ש קיימו וקבלו היהודים, וז"ש הקמותי את דבר ה', שעני"ז שהחייתי את אגג גרמתי לקיימו וקבלו היהודים, עכת"ד.

ועפ"ז יבואר מ"ש על שמואל ויזעק אל ה' כל הלילה, שזעקתו אל ה' היתה שאם כן הוא הדבר, שיש כאן תכלית גדול במה שנשאיר אגג חי, הרי יש להתפלל שיצליח המכוון ויושג התכלית של קיימו וקבלו היהודים, וזה נרמז בתיבות ויזעק אל ה' הויה כ"ל הלילה שהוא בגימ' קימ"ו וקבל"ו היהודים, כי על זה היתה זעקתו אל ה', וכנ"ל.

ומעתה, כוונת אסתר בדחיית הסעודה ליום מחר היתה במשקל אחד עם כוונת שאול שהחיה את אגג, שכמו שכוונת שאול היתה שיספיק אגג להוליד השורש של המן כך כוונת אסתר היתה שיספיק המן, להוליד שורש של רב שמואל בר שילת.

וכנ"ל, שאחר שאכל המן מסעודת אסתר ונדבק בו ניצוץ קדוש נאמר ויספר המן לזרש אשתו את כבוד עשרו ורב בניו, וכדברי רבי צדוק הנ"ל, שבדבריו אלה נראה תשוקתו לרוב בנים, ולכן התפאר שאף עם כבוד עשרו יש לו תשוקה לרוב בנים שזהו היפוך מדת הגוים האומרים שהבנים הם רקב הממוץ, ותשוקה זו נצמחה בו מכח ניצוץ רב שמואל בר שילת שנדבק בו ע"י הסעודה, ואז באותו הלילה הוליד את שורש רב שמואל בר שילת.

והנה במלחמת שאול עם עמלק נאמר ויפקדם בטלאים, וכתב ע"ז בתרגום יונתן באמריא דפסחא, והיינו שהיתה המלחמה בערב פסח, שהוא יום המיועד למלחמת עמלק (כדאיתא בתקוני זוהר), והיו לישראל טלאים של קרבן פסח שבהם פקד שאול את העם.

ולפי"ז נמצא דבר נפלא, שאגג הוליד בליל פסח, וכן המן הוליד בפסח כנ"ל (ואפשר בליל פסח של גליות), והיינו לפי שפסח הוא זמן של יציאת נצוצות הקדושים משביים, שזהו ענין מ"ש יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים, דהיינו יציאת

נצה"ק, ולכן הזמן גרמא ליציאת ניצוץ הקדוש של רב שמואל בר שילת.

וי"ל לפי"ז בענין המובא בהגדה שהיו התנאים מסובין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה, כי שם בבני ברק המקום מסוגל להוצאת ניצוץ הקדוש של בני בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק, ולכן היו מספרים שם ביציאת מצרים, שהסיפור ביצ"מ מסוגל להוצאת ניצוצות הקדושה, וכנ"ל, ולכן היו מספרים שם כל אות"ו הלילה בגימ' בני"ו ש"ל המן, ופעלו שבדורות האמוראים יולד רב שמואל בר שילת בבני ברק. נחזור לדברי רב נחמן בר יצחק שתירץ בגמ' ורב כתיב, שתירצו צ"ב כקושייתנו לעיל, וי"ל כי הנה המגילה היא שורש כל הישועות והגאולות, ויש בה הגאולה מגלות אדום, ומזה נמשך קושיית המקשן שהקשה דנימא שהיו לו רי"ד בנים כמנין ורוב, כי במספר זה נרמז ביטול גלות אדום כי ור"ב בגימ' אל"ה אלופ"י אדום.

אכן רב נחמן בר יצחק, שכאמור נשמתו שייכת לימות המשיח, ולכן היתה השגתו יתירה מהשגת המקשן, והוא ראה במגילה את הישועה האחרונה, שהיא ביטול ישמעאל המתגבר בסוף יומיא ומצטרף עם אדום, ונרמז בשמו נחמ"ן ב"ר יצח"ק בגימ' אדום וישמעאלים, ולכן אמר רנב"י ורב כתיב, שמספר ור"ב הוא כמנין יצח"ק, שהוא המנגד לישמעאל ומבטלו, ונרמז בזה ביטול ישמעאל.

ובדברי האריז"ל כתוב רמזי שמות הוי"ה שבמגילה היוצאים מראשי תבות וסופי תיבות, ושמות אלו הם עטרת המגילה, וראש העטרה הוא השם היוצא מפסוק יבוא המלך והמן היום, שראשי התיבות הם שם הוי"ה כסדרו, והוא הפסוק הנאמר אצל סעודת אסתר, ונרמז בתיבות אלו יבוא המלך והמן היום בגימ' ור"ב בני"ו, וגם ור"ב בגימ' יצח"ק המבטל את ישמעאל כנ"ל.

ובימים אלה זכינו לביטול ראש לשרי ישמעאל שבמדינת בבל, ונרמז ג"כ בשמו של ר"ב נחמ"ן ב"ר יצח"ק בגימ' ב"ת בב"ל השדוד"ה.

במגילה עד ביטול ישמעאל כנ"ל, לכן פתחתא שלו היא בפסוק זה דייקא. ויה"ר שיראו עיננו וישמח לבנו ותגל נפשנו בישועתך באמת באמור לציון מלך אלקיך.

סודות אסתר תשס"ג

ובגמ' פ"ק דמגילה בפתיחות של המגילה איתא שרב נחמן בר יצחק פתח בדרשת הפסוק לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם, אדם ולא מלך, וזה קאי על ישמעאל, כמובא בדברי הרב חיים ויטאל, לפי שישמעאל נקרא אדם כמ"ש הוא יהיה פרא אדם, ורב נחמן בר יצחק שרואה

וכל זה איננו שוה לי

"הן גביר שמתיו לך וכל אחיו נתתי לו לעבדים, ופירש"י: מה תועלת לך לברכה, אם תקנה נכסים שלו הן, ומה שקנה עבד קנה רבו, ע"כ. וכל מה שיש לעשו הוא בגזילה אצלו, שהכל ליעקב. והנה מדרך הצדיקים לעשות פעולות לעורר למעלה כידוע, ובאיתערותא דלתתא איתער לעילא, לפיכך חזר מרדכי לקנות את המן לעבד כדי לעורר את הענין למעלה שעיר ציון תמלא מחורבנה של צור, שהרי עשו עבד ליעקב והכריז תמיד בפגישתו את המן ואמר עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי, ובזה כיוון לעורר רחמים על ירושלים שיצא כנוגה צדקה.

והנה ידוע (ומובא בכנ"י חודש תמוז) שחדשי תמוז ואב נפלו לחלקו של עשו. ובפרט חודש תמוז שכולו דין, וצירופו כולו מהופך, משא"כ חודש אב שיש בו המתקה בחצי השני של הצירוף ובחצי השני של החודש. ועל חודש תמוז בכניסתו, כשיצאו המרגלים, כתיב "והימים ימי בכורי ענבים", וידוע מה שפירש הרמ"ע מפאנו ז"ל, שהימים שייכים לס"מ רח"ל, שאותיות שלפני ענב"ם הם שמו רח"ל. ועיקר החורבן והליכת המרגלים שגרם החורבן הי' בתמוז. וזה מה שמרדכי כיוון לעורר, עבד למי הלוא גם תמוז שייך ליעקב, וכן יהי' בעת הגאולה ב"ב שימי המצרים יתהפכו לששון ולשמחה. ולכן קנה את המן בככר לחם, לעורר את הברכה של דגן ותירוש שמכתי, ורצה שהמן יודה על זה בבחי' מלאך רע יענה אמן. וכמו שהשר של עשו הודה על הברכות, ואח"כ גם עשו בעצמו הודה, ואמר "יהי' לך אשר לך" (וכמו שאיתא שם ברש"י), כאן הודה על הברכות. ואכן הודה המן

"וכל זה איננו שוה לי בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך". ובבני יששכר לחודש תמוז מובא, שמסופי תיבות של "זה איננו שוה לי", יוצא צירופו של חודש תמוז. וצריך ביאור, מה ענין תמוז אצל מגילת אסתר. וי"ל, שאיתא בגמ' (מגילה טו) "וכל זה איננו שוה לי", מלמד שכל גנזיו של אותו רשע היו חקוקין לו על לבו. ובחידושי חת"ס ביאר, שלעיל מני' איתא בגמ', שכל פעם שפגש מרדכי בהמן אמר לו עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי, כי מרדכי קנה את המן לעבד בטולמי דלחמא. ולכן אמר המן "וכל זה איננו שוה לי בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי" כלומר, כל זה, ומראה באצבעו על לבו ששם היו חקוקין כל גנזיו, איננו שוה לי, כלומר אין שוה לי כלום, שהרי לפי דברי מרדכי אינם שייכים לי אלא לו, עכת"ד. ובעצם הדבר צריך ביאור כשהמן הי' רעב ללחם למה לא נתן לו מרדכי בחנם כדפסקינן שמפרנסים עני עכו"ם עם עניי ישראל משום דרכי שלום, ולמה קנאו לעבד עבור ככר לחם, ואין זה ממדת החמלה הטבועה בישראל, ולמה ציערו בכל פעם והזכירו שהוא עבדו.

והנראה בזה, שהרי המן מזרע המן מזרע עשו שכשזה קם זה נופל ולא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים. ואיתא בס' צבי לצדיק, שכאשר נתמלאה צור אז ירושלים חסר יו"ד ירושל"ם אותיות ש"ל רומ"י, וכאשר עיר ציון תמלא ואז נתרוקנה צור, אז ירושל"ם מלא אותיות של"י רומ"י, ע"כ. והאמת הוא שהכל שייך לירושלים, שהרי עשו עבד ליעקב מברכת יצחק "היה גביר לאחיק", וכמ"ש יצחק לעשו

ואמר "כל זה איננו שוה לי", ומרומז שם צירוף תמוז. והודה שגם תמוז אין שוה לו כלום שהרי שייך באמת למרדכי היהודי. ונתקיים ונהפוך הוא, ונהפך הצירוף לטובה לישראל אשר י"שלוטו ה'יהודים ה'מה בשונאיהם הוא צירוף אהי"ה של חודש סיון, ובחודש זה נתהפך הגזירה לטובה כדאיתא במגילה, "בחודש סיון בשלשה ועשרים בו".

ולכן ממשיכים הסעודה בתוך הערב, שאז הוא פורים ירושלים, להורות על שמחת ירושלים, שירושלים היא מלאה, ועיר ציון תמלא. ולכן ירושלים במגילה נכתבת מלא ביו"ד, מה שלא נמצא כמעט בכל המקרא.

פורים

ארורה זרש אשת מפחיד

שזוממים הם להטיל על ישראל, ולא זו אף זו שבגדול זרועך ידמו כאבן עד יעבור עמך ה' וגו', ומגילת אסתר היא נצחית בכל שנה ושנה, ובכוחה נופלים צוררי ישראל שבכל דור ודור, וכעת שצורר היהודים נתלבש במלך בבל הנקראת שנע"ר או שש"ך שהם כמנין צר"ר (חסר וא"ו, כדכתיב) כ"ל היהודים יזכנו השי"ת לראות במפלתו כמפלת המן צורר כל היהודים.

ובבני יששכר במאמר א' לחודש אדר הביא בשם כתבי האריז"ל אשר המן הרשע עם זרש אשתו עם חכמיו ואוהביו היו יונקים מן שמרי הגבורות דמנצפ"ך, היינו המן מן מ"נ דמנצפ"ך ודרש אשתו מן צ', וחכמיו מן פ"ך, ע"כ, ולפי האמור הגיעה זרש בכח הטומאה לשער החמשים, וע"כ זר"ש בצירוף צ' עולה כמנין נפלאותיך הרומז לנ-פלאות של שער החמשים, וכן עולה כמנין המ"ן ב"ן המדת"א, ובכל דור ודור כאשר הקב"ה מושיע את ישראל מהמן וזרש של אותו הדור, הם מקיימים שיחו בכל נפלאותיו, נ-פלאותיו, ומקיימים ודברי "נפלאותיך" אשיחה, בישועת ישראל שניצולו מקליפת זר"ש בצירוף צ', בגימ' "נפלאותיך".

פרשת יתרו תשנ"א

בנוסח שושנת יעקב אומרים ארור המן אשר בקש לאבדי ארורה זרש אשת מפחיד, ויל"ד למה ייחס את הפחד לזרש שהיא אשת מפחיד ואצל המן הזכיר רק בקש לאבדי, והרי זה שבקש לאבד לא עלתה לו כלל, ומה שהזיק בפועל הוא בהטלת הפחד על כלל ישראל אשר בכל מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע אבל גדול ליהודים, והיה ראוי לייחס דבר זה אצל המן בעצמו ולא אצל זרש אשתו.

ובימים אלה התלבש קליפת המן כצורר היהודים של תקופה זו בצורת מלך בבל, וכשם שכוחו של המן לא היה רק להטיל פחד כן גם הוא מטיל פחד על ישראל וכאשר הפיר הקב"ה עצת המן כן יפר גם את עצתו ששניהם במשקל אחד הם, ורמז לדבר כי בפסוק ויסר המלך את טבעתו ויתנה להמן בן המדתא האגגי צורר היהודים שמדבר מהסרת הטבעת שגרמה הפחד לישראל, התיבות להמן בן המדתא האגגי צורר היהודים עולה בגימ' כמנין הפסוק שנאמר אצל ישמעאל והי"א פר"א אד"ם יד"ו בכ"ל וי"ד כ"ל ב"ו וע"ל פנ"י כ"ל אחי"ו ישכו"ן, ושני הפסוקים של המן וישמעאל כל אחד מהם עולה כמנין תפול עליהם אימת"ה ופח"ד, שיפיל השי"ת עליהם את האימה ופחד

עץ גבוה חמשים אמה

כפיו ביטל כוחו של המן עם עשרת בניו שהם כנגד עשר הספירות. ולכן, אפר"ש א"ת כפ"י. בגימ', עשר"ת בני"ה המ"ן האגגי. וגם בגימ', ע"ץ גבוה חמשים אמה.

פרשת וארא תשנ"ד

והנה, המן בקש לעמוד כנגד ישראל בכח שער החמשים שבטומאה, ועל כוונה זאת בקש לעשות עץ גבוה חמשים אמה. ושער זה הוא שער הכפירה והאפיקורסות, שזהו מלחמת גוג ומגוג כנ"ל. ומשה רבינו בתפילתו בפרישת

בענין העץ חמשים ובנין ביהמ"ק מבית המן

על ידה. מעתה כוחו של נס פורים כבר הוכן מאז ע"י תיבת נח שהיה בה הארת שער החמשים אשר גרם את מפלתו של המן כדברי המהר"ל. וזה ענין שהכניס נח לתיבה זמורות של גפן וביציאתו נטע כרם ושתה יין שהוא בחי' הפורים שחייב אדם לבסומי בפוריא, וע"כ תיב"ה בגימ' בסומי בפוריא.

אכן דרך זו אינה עולה בדברי המהר"ל עצמו, כי הוא כ' במק"א לבאר ענין העץ מקדש הקדשים, כי במקום שער הנו"ן לא שולט החורבן, וע"כ נשאר העץ מקדש הקדשים וזה עצמו גם הטעם שאין המן יכול לשלוט במרדכי, כי מרדכי הוא ג"כ בבחי' זו של קה"ק שהרי הוא נרמז במר דרור בסממני הקטורת שמקטירים אותה ביוה"כ בקה"ק, וגם הוא משבט בנימין שבחלקו נבנה המקדש, וע"כ אין בכוחו של המן לשלוט עליו להזיקו. הנה לפי דרכו מתורץ הקו' הנ"ל דביהמ"ק שורף באש והיאך הגיע לו עץ מקה"ק, אבל עדיין צ"ב היאך הגיע לשם עץ חמשים לפי מדות קה"ק כנ"ל. וצריך לתרץ כי בקה"ק אין שולטים כללי החשבון והמדות כידוע, כי מקום הארון אינו מן המדה, כי שם הוא בחי' שמים ומדרגה שגבוה יותר מעוה"ז ואין חוקי החשבון נוהגים שם. וע"כ אין לתמוה שלפי מדות קה"ק אין מגיע שם עץ חמשים, דיתכן שפיר שהי' שם עץ חמשים כי החזיק מועט את המרובה, ומצינו בחי' זו בפ' צו שהיא פרשת שבת הגדול העל"ט, שנקהלו כל העדה פתח אהל מועד, וכי רש"י שזה א' המקומות שהחזיק מועט את המרובה, כי זהו בחי' המקדש שהוא למעלה מן החשבון. ונכתב זה הענין בפרשה של שבה"ג המשפעת לחג הפסח, כי גם אז מופיע בחי' זו של שער החמשים שאין שם כללי החשבון, וע"כ האיש הישראלי המקושר עם בחי' זו ע"י אמונתו ביצי"מ וע"י קיומו מצות זכירת יצי"מ וסיפור יצי"מ גם נפשו מתקשרת בבחי' זו, ועי"ז הקב"ה מסיר ממנו קטרוגו של השטן העומד ומשטין שלפי החשבון איש פלוני חוטא

ובענין מדרגת שער החמשים היו דברינו בפורים העל"ט בהקדם דברי קדשו של המהר"ל, שהמן רצה לתלות את מרדכי על עץ חמשים כי רצה להכניעו במדרגת שער החמשים, אך זה גופא היה מפלתו כי מדרגה זו היא כולה אלקות ואין שם מקום לע"ז, ורק צדיק הבטל אל אלקות יכול להגיע שם, משא"כ המן א"א לו להתקיים שם ובטל מציאותו. ואי' במד' ילקוט שלקח את העץ מהעצים של קדש הקדשים, כי מקום קה"ק הוא במדרגה עליונה של שער הנו"ן, ובכח זה רצה להתגבר על מרדכי אבל זה גופא גרם למפלתו כנ"ל. עכת"ר. והנה בילקוט אי' עוד דעה, שלקח המן את העץ מתיבת נח שהיתה בהרי אררט, ורוחב התיבה שהיה חמשים אמה משם לקח העץ. ולכאור' יש להתבונן, דבשלמא דעה זו שלקח מתיבת נח מובן שפיר כי היה שם עץ חמשים אמה מרוחב התיבה, אבל היאך יתכן שלקח מקה"ק עץ חמשים והרי מדת קה"ק היה שלשים אמה אורך ועשרים על עשרים אמה רוחב. ומנין הגיע שם עץ של חמשים אמה.

ועוד צ"ב, שהרי מבואר בפוסקים שנבוכדנצר שרף את ביהמ"ק וא"כ היאך הגיע להמן עץ מקה"ק והרי שורף. וי"ל דשני הדעות בקנה א' עולים, כי באמת לקח העץ מתיבת נח אלא שבחי' התיבה היתה בה ההארה של קדש הקדשים שהיא בחי' שער הנו"ן, וזה היה כח ההצלה של התיבה ממי המבול כי בשער החמשים אין שם שום שליטה למשחית ואין שם מגע נכרי כלל. וזהו שמסר הקב"ה לנח מדות מיוחדות לבנין התיבה ולא צוהו לעשות תיבה בעלמא, כי בנין התיבה הוא כדוגמת בנין המקדש שיש בה מדות מכוונות היאך לקנותה. וזה ענין מה שעוג מלך הבשן נפלט ממי המבול ע"י שאחז עצמו בתיבה, כי עוג היתה לו נגיעה בשער החמשים שהוא היה המנגד לעומת משה רבינו בקדושה, כמ"ש המגלה עמוקות פ' ואתחנן (והובא בדברינו בפ' ויקרא), ועי"ז היתה לו אחיזה בתיבה שהיא מבחי' שער החמשים וניצל

הוא ואין מגיע לו טובה, דכיון שמתעלה למדריגה שלמעלה מהחשבון אין מקום לטעון עליו מצד החשבון.

והנה אי' בדברי חז"ל, שע"י שנתן אחשוורוש את בית המן למרדכי ואסתר נטלו ממון זה ובנו את ביהמ"ק השני. ולכא' הענין תמוה שממנו של אותו רשע ישתמשו בו לבנין ביהמ"ק והרי כללא הוא כי כח הפועל בנפעל וקבלת מתנות מאדם רשע מזקת לנפש, כמו שהעיד באגרא דכלה (פ' שופטים), שהכיר צדיקים בעלי מדרגה שנפלו לגמרי ע"י שקבלו ממון מרשעים, והיאך יתכן שממונו של המן יוכשר לבנין הבית. וי"ל עפי"ד הדברי יואל (בקונטרס הרגלים - חג הפסח - דף י"א), לתרץ קו' הפנים יפות היאך יכלו לקחת ממקנה מצרים להקריב מהם קרבנות, והרי נעבד פסול לגבוה. ותי' משום שביצי"מ נתבטלו לגמרי אלהי מצרים שנא' ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים. וכדוגמת שיהא לעת"ל שיקויים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. וע"כ ל"ש שם פסול נעבד כי נתבטל אז לגמרי שורש הע"ז, ע"כ.

ובזה יש לפרש מה שאמר משה רבינו לפרעה על אמרו רק צאנכם ובקרכם יוצג, והשיב לו גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות. דלכא' מאי בעי בזה להתגרות בפרעה. אך בזה רמז לו התראה על מכות בכורות, שהרי ענין מכות בכורות מבואר שהיה ע"י שעבר ה' בארץ מצרים, וע"י הופעת גילוי שכינתו נתבטלו ממילא כח אלהי מצרים מגודל תוקף האור והם עבדו למזל טלה שהוא בכור. וז"ש לו מרע"ה גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות ולא יהא בהם פסול נעבד משום שעתידי הקב"ה לעבור באמ"צ שע"ז תבטל כליל שורש אלהי מצרים. ורמז לו בזה המכה העתידה לבוא. וע"כ סיים ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד בואנו שמה, כלומר שעתידי להופיע האור של שער החמשים שהוא למעלה מהידיעה וההשגה שהוא עלמא דקיימא למשאלא ולא למינדע. והיינו ואנחנו לא נדע וגו', שנבוא למדרגת לא נדע שהוא העולם העליון הנ"ל, וזו בחי' מדרגת אור של פורים שהוא בבחי' בסומי עד דלא ידע. ולכן תיבות

ואנחנו ל"א נד"ע מ"ה נעבו"ד עולה בגימ' מל"ך הבש"ן, שהוא המנגד לעומת שער החמשים כנ"ל, וגם עולה בגימ' לבסומ"י בפורי"א.

ומעתה י"ל שלכך יכלו להשתמש ברכושו של המן לבנין הבית ולא היה חשש היזק בדבר, כי נתבטל כליל רוח הטומאה אז. ובליל פסח כאשר מופיע העולם דקיימא למשאלא ולא למנדע נתקן הסדר בדרך שאלה והתשובה, הן הד' קושיות והן בדברי ר"ג מצה זו שאנו אוכלין על שום מה וכו'. וגם במזמור של בצאת ישראל ממצרים כ' בדרך שאלה מה לך הים כי תנוס וגו' מלפני אדון וגו', כי כל זה הוא לצד הופעת העולם דקיימא למשאלא. וכן עושים כמה שינויים כדי שישאלו התינוקות, ולפי המבואר בפוסקים אין אפי' תירוץ על השינויים רק שעושים אותם כדי שישאלו, כי בחי' עולם זה הוא למעלה מן דעת ואין התשובה ידועה ורק קיימא למשאלא.

והנה ביום זה שהוא הראשון לימי הספירה היתה לנו נפילה גדולה, כי ביום אתמול היינו עומדים בשער החמשים וכעת שבנו לראשית ואנו נכנסים בשער ראשון של הקדושה. ויש לשאול דא"כ איזה שמחת יו"ט היא לנו אם נפלנו כל כך. אכן הנה סומך ה' לכל הנופלים, והקב"ה אוחו בידנו ומעלנו ממדריגה למדרגה במשך ימי הספירה, וכל החמשים יום קשורים זה בזה, וגם היום הראשון מקושר עם שער החמשים והוא בבחי' מועט מחזיק את המרובה. ושפיר הוא יום שמחה כי בו ישמח לבנו שהקב"ה עמנו אף במדרגות התחתונות, ואנו מקריבים ביום זה מנחת עומר משעורים שהוא מאכל בהמה הרומז למדרגה הפחותה של ישראל, ועכ"ז עולה מנחתנו לריח ניחוח לפני ה'. ולזה דחתה אסתר במשתה היין ליום מחר כי יום המחר הוא יום ט"ז בניסן שבו מתברר מעלתם של ישראל אף במדרגת נפילתם, וע"כ רצתה להמשיך בזה הישועה לישראל שבאותו הדור שהיו במצב של חיוב כליה ח"ו. והמן רצה ליתן עשרת אלפים ככר כסף כי זה עולה חמשים פעמים מאת ככר הכסף שנתנו ישראל,

וכוון בזה כי ישראל הם במדרגה התחתונה הנרמז במאת ככר שנעשו מהם האדנים אשר האדנים הם השוכבים על הארץ ורומזים למדרגה הפחותה שבישראל אשר שחה לעפר נפשם, ואילו הוא המן נותן חמשים פעמים כמוהם שבא להתרומם עליהם בחמשים מדרגות יותר, אך לבסוף הודה שטעה כי אתי מלא קומצא דידכו שהוא מנחת העומר הקרב ביום ראשון לכניסת ישראל לשערי הקדושה ודחי עשרת אלפים ככר ידידי, כי אף במדרגה

התחתונה ביותר עולים מעשיהם לרצון לפני השי"ת. וע"כ א"ת עומ"ר התנופ"ה עולה כמנין מא"ת אדני"ם למא"ת הככ"ר, שאף בבחי' האדנים כאשר שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו מבקש הקב"ה להרים ריח הניחות של מעשי בהמה של בני ישראל, ובשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו. ונזכה במהרה להתרוממות קרן ישראל, ומאשפות דלותנו ירוממנו ונשיב לציון ברינה.

סעודת אסתר תש"נ

עין גבוה המשים אמה – מתיבת נח

אי' במדרש שהמן הלך אל הרי ארט ולקח משם עץ של חמישים אמה מתיבת נח כדי לתלות עליו את מרדכי. ולהבין הענין בזה, נקדים עוד לדקדק על המובא ברש"י עה"פ "ובחדש השני בשבעה ועשרים יום לחדש יבשה הארץ". שירידת המבול היה ב"ז בחדש השני, ומשפט דור המבול שנה תמימה היה, ואלו י"א יום היתרים במ י"א יום שהחמה יתירה על הלבנה ע"כ. וצ"ב אמאי נדונו לפי שנת החמה, והרי חזינן שבראש השנה כל העולם נדון לרבות אומה"ע, והוא לפי חשבון שנות הלבנה. וכמו"כ יש לדקדק בברייתא דפטום הקטורת דקתני התם שלש מאות וששים וחמשה כמנין ימות החמה. ומה טעם עבדינן לקטורת לפי מנין ימות החמה והרי ישראל מונין ללבנה ואומה"ע לחמה.

ויבאר ע"פ דברי ילקוט ראובני בפ' דברים עה"פ "אחד עשר יום מחורב" בשם העשרה מאמרות, שיש י"א כוחות הקליפות בסוד אחד עשר יום מחורב, וכנגדם י"א סמני הקטרת וי"א יריעות במשכן וגם י"א מזמורים שבתפלה למשה שאמר מרע"ה ונשתכחו ודוד המלך חזר ויסדם. ומש"ה בגימט' פעו"ר וי"א יתירים שהם י"א הקליפות אשר משה רבינו כנגדם לבטלם. וכן י"א פסוקים המתחילים בנו"ן ומסיימים בנו"ן [הנדפס בסידורים בשם הרמב"ן לאמרם במוצ"ש] עכת"ד. וזה הענין הנהוג אצל חסידים לומר י"א מזמורים שמתפלה למשה לצורך רפואה. כי בסגולתם להכניע

כוחות הקליפות. ויש להוסיף שזה ענין עשרת בני המן אשר בצירוף עם המן הם י"א שהם י"א כוחות הקליפות כנ"ל, וכולם נקראים בנשימה אחת לבטל כל שיעור קומת הקליפה. [וכו'] ומעתה יבואר מה שלקח המן עץ מן התיבה. כי ביטול הקליפה הוא משער הנו"ן של חמישים שערי בינה. וידוע ששער זה הוא בעולם הבריאה אשר שם אין שליטה לשום רע, ועל עולם זה כתיב "לא יגורך רע" כידוע. ומשם בא ביטול הקליפה ביציאת מצרים ומשום הכי נזכר נו"ן פעמים יציאת מצרים בתורה כדאיתא בזוה"ק עה"כ "וחמישים עלו בני ישראל מארץ מצרים". ומשם בא קדושת הסכך של הסוכה כידוע שע"י הסכך שורה בסוכה מקיפים דבינה, ומשם באה ההגנה של התיבה. ולהמשיך ענין זה היתה מדידת התיבה חמישים אמה רחבה. והמן שרצה לבטל כח זה מישראל עשה עץ חמישים אמה לתלות את מרדכי עליו ולהראות שבטל מישראל כח ההגנה שבאה משער החמישים. ומיני' ובי' לשדות בי' נרגא, והלך להביא דוקא עץ מהתיבה מרוחבת של חמישים אמה להראות שכח זה לא עמד למרדכי ולישראל להצילם מידו. אבל באמת הי' עץ אשר הכין לו וכשדרשו חז"ל לו הכין. כי עץ כזה מוכן דוקא לבטל את המן ואחד עשר כוחות שלו ע"י שהי' העץ הזה במדידה מדויקת לתלות י"א בני המן הם המן ועשרת בנים שלו, כמבואר החשבון המדויק במדרש.

פרשת נח תשמ"ח

ויקראו סופרי המלך בחדש השלישי הוא חודש סיון בשלשים ועשרים בו

כ"ג סיון הוא שורש הישועה של פורים

סמא-ל הוא שמאל, שזהו בחינת הס"מ. ולכן ז"ה איננו שו"ה ל"י בגימ' ימ"י בכור"י ענבי"ם. אמנם בכח של ונהפוך הוא שבמגילת אסתר מהפכים את שליטת השמאל שבימי תמוז על ראשו של המן.

ואחר פרשת המרגלים נאמרה פרשת נסכים. ואמר הכתוב כי תבואו אל ארץ מושבותיכם אשר אני נותן לכם. ופירש"י בישר להם שיכנסו לארץ. הרי שפרשה זו ענינה לבשר את ישראל בשורה טובה. וזהו בחי' גילוי אליהו שהוא איש פקיד על כל בשורות טובות. והוא צמיחת השורש של ונהפוך הוא. וזה נרמז בפסוק כ"י תבאו א"ל ארץ מושבתיכם בגימ' ונהפוך הו"א אש"ר ישלטו היהודים המ"ה בשונאיה"ם. וגם בפסוק זה יש ביטול גזירת הגלות אשר נגרם ע"י חטא המרגלים וכמ"ש בספר תהלים (ק) וישא ידו להם להפיל אותם במדבר ולהפיץ זרעם בגוים ולזרותם בארצות. ולכן בפסוק זה נרמז בשורת הגאולה.

בשבת העל"ט הבאנו מס' דברי יואל שע"י המתנת ז' ימים שהמתינו ישראל למרים נסתבב שחזרת המרגלים היתה ביום תשעה באב. וביראנו באורך שזהו היה סיבה לטובת תיקון המרגלים, כי יום תשעה באב הוא יום לידת בן דוד וגנון בו כח הגאולה עיי"ש באורך.

ועתה נוסיף באופן אחר. ונקדים דברי הרה"ק מרוזין זצ"ל בפירוש דבריו של שאול המלך שאמר לשמואל הנביא אחרי מלחמתו עם עמלק, הקימותי את דבר ה'. והוא תמוה שהרי אדרבא לא קיים את דבר ה' כי השאיר את אגג ואת הצאן. וביאר עפ"י המדרש שבאותה לילה שנשאר אגג חי הוליד בן שממנו יצא המן הרשע, ועי"ז נסתבב נס פורים וזכו ישראל לקימו וקבלו. וזהו שאמר הקימותי את דבר ה', שבזה שהחיתי את אגג הקימותי את הקיימו וקיבלו היהודים שעתיד להשתלשל עי"ז, עכת"ד. ודברים אלו הם כעין שדרשו חז"ל במדרש עה"פ בפ' וישב אצל השבטים לאחר שמכרו את יוסף, נאמר שם וישבו לאכל לחם.

יום כ"ג סיון הוא שורש הישועה של פורים, וכמו"ש במגילת אסתר ויקראו סופרי המלך בחדש השלישי הוא חדש סיון בשלשה ועשרים בו וגו' ומרדכי יצא מלפני המלך וגו' ליהודים היתה אורה וגו'. וביום זה אמר המלך אחשורש כתבו על היהודים כטוב בעיניכם. ובשבת זו מברכים חדש תמוז אשר צירופו של חדש זה יוצא מהפסוק שבמגילת אסתר ז"ה איננו שו"ה ל"י שסופי התיבות הם שם הוי"ה בהיפוך סדרו, המורה על תוקף הדין. ודייקא צירופו של חדש זה יוצא מפסוק במגילת אסתר שלא כשאר צירופי החדשים שיוצאים מפסוקי התורה. כי עבודת חדש זה הוא להפוך את הצירוף שיהא כסדרו ולהפוך הדין לרחמים. ועל כן ראוי לקנות מקומו במגילה של ונהפוך הוא. שיקויים בחדש תמוז כדרך שנאמר במגילה החדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאב"ל ליו"ם טו"ב שהוא בגימ' יח"י ראוב"ן וא"ל ימו"ת ויה"י מתי"ו מספ"ד, שענינו תיקון של ראובן המכוון לחדש תמוז. וסימן טוב שחל להיות כ"ג סיון בשבת מברכים תמוז. שיום זה הוא שורש של ונהפוך הוא. ועי"י שמברכים ביום זה את חדש תמוז הופכים את החדש מיגון לשמחה וממתקים את הדינים. והנה המתקת הדינים הוא בשער החמישים. ולכן החדש אשר נהפך עולה בגימ' שע"ר החמשים. ושם אין בחינת שמאל שהוא דין, וכמ"ש בזוה"ק לית שמאלא בההוא עתיקא. וזה מרומז בפסוק ונהפוך הו"א אש"ר ישלטו היהודים המ"ה בשונאיה"ם שהוא בגימ' (לשון הוה"ה) לית שמאל"א בהא"י עתיק"א כל"א ימינ"א.

ומרדכי הוא משורש זה שאין בו בחי' שמאל ולכן נקרא איש ימיני, שהוא כלא ימינא. והנה חדשי תמוז ואב הם חדשי העינים. וזה יש לרמז בפסוק כתבו על היהודים כטו"ב בעיניכם. דהיינו להפוך את חדשי העינים לטוב. וכאמור הימים ימי בכורי ענבים רומז לשם סמא-ל, שימי תמוז הם ימי שליטת הסמא-ל. וידוע שאותיות ס-ש מתחלפים. ונמצא שתיבת

נצמח קיימו וקיבלו היהודים. וזה נרמז בדברי לשה"ר של מרים כ"י אש"ה כשי"ת לק"ח בגימ' הקימות"י א"ת דב"ר הוי"ה. שהוא ענין קיימו וקיבלו היהודים כנ"ל.

ויה"ר שנזכה בכח יום זה של כ"ג סיון למה שנאמר ביום זה ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. ויקויים ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם. וזה כולל את היצה"ר שהוא השונא. ונזכה שיקויים והי"ה ביו"ם ההו"א יתק"ע בשופ"ר גדו"ל ובא"ו האבדי"ם שהוא בגימ' שלש"ה ועשרי"ם בסיון. ויבא אליהו לבשרנו יבוא משיח צדקנו.

פרשת שלח תשס"ד

ודרשו ע"ז במדרש שקלקול זה של השבטים גרם אכילת לחם בעתיד. כי מזה נסתבב שהיה יוסף מכלכל אותם בלחם בשני הרעב כמ"ש למחיה שלחני אלקים לפניכם.

ומעתה י"ל עפ"ז שע"י לשה"ר של מרים שנסתבב מזה שנתעכבו ישראל בשליחות המרגלים ז' ימים, מזה נצמח הכנת הישועה של פורים. שהרי אילו לא היו מתעכבים ז' ימים אלו, היו שולחים ישראל את המרגלים ביום כ"ג סיון ולא ביום כ"ט סיון. ועי"ז היה נפגם היום של כ"ג סיון ולא היה בו כח לעשות את הנס של פורים. אך ע"י שנתאחרת שליחות המרגלים נשאר יום כ"ג סיון להיות יום זכאי מוכן לישועה. וזכו ישראל עי"ז לנס של פורים שמזה

אחשתרנים בני הרמכים

באה ממקום פלא העליון ממקום גבוה חמשים אמה עלמא דלא קיימא למינדע. ולכן חייב לבסומי בפוריא עד דל"א יד"ע. והוא מבית היין ולכן הנס הי' ביין. ולכן גם האמוראים הקדושים לא ידעו פשר השליחים האלו.

פורים

בגמרא קראה בכל לשון יצא, שהרי אנו קורין האחשתרנים בני הרמכים. ומי ידעין מאי הם. וקשה איך יתכן שכל האמוראים לא ידעו מה זה אחשתרנים בני הרמכים, הלא מצינו בגמרא שנגלו להם ענינים כאלה בסוד ד' ליריאו (עיין ריש סוטה בענינא דשיעור נסתרה לטומאה). וי"ל שהאחשתרנים האלו בישרו הישועה. והישועה

ליהודים היתה אורה – זו תורה

כ' ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב. וי"ל עפ"י דברנו בשבת העל"ט שהיה בהמן נצוץ קדוש של בני בניו שלמדו תורה בבני ברק ובתוכם רב שמואל בר שילת שהפליגו חז"ל במסירותו בלימוד עם תנוקות ומזה הטעם הרגיש הוא ביותר את שמחת הפורים שנפדה מן הקליפה. וע"כ רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת הוא בעל המימרא של דין משנכנס אדר מרבין בשמחה. וז"ש ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב, שהוא ענין התעוררות הנצוץ הקדוש של רב שמואל בר שילת שהוא בעל שמחת הפורים ובעל שמחת התורה של ליהודים היתה אורה זו תורה, שהוא המלמד תורה לתנוקות, וע"ז רומז טוב לב ע"ד דאי' במד' על מ"ש בבעז ויאכל וישת וייטב לבו,

וכבחי' קבלת התורה של פורים שקיימו וקבלו היהודים מחדש עול התורה מאהבה. ותורה כזו מכפרת כקרבנות ויותר מזה, ומקרבת הגאולה כמ"ש במד' בפרשה זו אין ישראל נגאלים אלא בזכות המשניות. וע"כ בשנה מעוברת חל קביעות ימי הפורים בפרשיות הקרבנות של ויקרא-צו. והמגילה סובבת על ענין בהמ"ק והקרבת הקרבנות, שתחילת המגילה היא סעודת אחשורש שחגג את עכוב בנין בהמ"ק ואז נתעורר לישראל זכות הקרבנות כמו שדחז"ל פ"ק דמגילה (דף מב:) עה"פ והקרוב אליו כרשנא שתר וגו' כל פסוק זה ע"ש קרבנות נאמר. אמרו מלאה"ש לפני הקב"ה רבש"ע כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך וכו'.

בדברי תורה. ואמר הפסוק שיצא אז מהמן ונפרד ממנו הנצוץ הקדוש הנקרא שמח וטוב לב שהוא רב שמואל בר שילת כנ"ל.
ואי' בזה"ק (ח"א קלח) שלעת"ל יתבטל היצה"ר מן העולם אבל ישאר מעט ממנו לצורך חדותא דשמעתתא שזה נמשך מגבורות היצר. וי"ל דעד"ז היה אצל המן להיותו המרכבה של הס"מ כי בכל דור יש רשע אחד שהוא המרכבה

לס"מ ואז היה המן המרכבה, וע"כ מה שאירע לס"מ אירע להמן, דכמו שהס"מ נשאר ממנו רק מעט לצורך חדותא דשמעתתא, ה"נ כשנתבטל המן נשאר ממנו איזה חלק קדוש של שמחת התורה שהוא רב שמואל בר שילת בעל שמחת התורה כנ"ל.

פרשת צו תשנ"ב

ורבים מעמי הארץ מתייהדים

וי"ל שזוהי כוחה של פורים שאם מגויים נעשים יהודים ע"י פורים כי המגילה היא נצחית כידוע ממה שאמרו צדיקים הקורא למפרע לא יצא ודפח"ח. כ"ש שהכל נעשים יהודים יותר כשרים ע"י פורים.
ובפנימיות הדבר כל ענינה של פורים הוא התגלות עולם המקוה כי אז נתגלה שער החמשים ע"י העץ גבוה נ' אמה כידוע והוא יום כמו יום כפורים כידוע מתיקו"ז והוא מקוה ישראל ד'.

פורים

ורבים מעמי הארץ מתייהדים וגו' כי נפל פחד מרדכי עליהם. ובתפארת שלמה כתב, כי פחד השי"ת שהי' על מרדכי המשיך גם עליהם. ועי"ז התייהדו. עי"ש.
וי"ל בס"ד ע"י מעשה שהגרא"ז מלצר זי"ע שאל את הגרי"ח זוננפלד זי"ע מדוע הוא מבטל כ"כ זמן על רבוי טבילות במקוה. והשיב אם ע"י טבילה נעשה מגוי יהודי, כ"ש שע"י מקוה נעשה מיהודי, יהודי יותר כשר. ודפח"ח. ומאז גם הגרא"ז מלצר היתה לו גישה אחרת לענין זה, ע"כ בספר מרא דארעא דישראל.

מכת חרב והרג ואבד"ן

המן לאבד את בני דן, אמנם נהפך עצתו ונעשה מאבד"ד ד"ן מכת חרב והרג ואבד"ן.
פרשת צו תשנ"ב

וזהו שנאמר במגילה – ויכו היהודים מכת חרב והרג ואבדן, כי אבד"ן נט' אבד דן, שרצה

"ולא יעבור"

ועד"ז ישנם זמנים שהם בכחי' גבול של עשו, וזהו במחצית השני של החדש שאז הוא מיעוט הירח, ולכן יש אז שליטה לעשו, ולכן מובא שלא לעשות נישואין בימים אלה, ובפרט בחדש אדר שהוא בסוף השנה יש שליטה יתירה לעשו בימי מיעוט הירח.
ובגמ' (מגילה טז.) איתא שכשעלה מרדכי על הסוס בעט בהמן, וא"ל המן הרי כתוב בנפול אויבך אל תשמח, וא"ל מרדכי הני מילי בישראל אבל בדידכו כתיב ואתה על במותימו תדרוך. וי"ל שענין זה הוא דבר מיוחד בפורים שאז הרשות נתונה לדרוך על עשו, אף שבדרך כלל הוזהרנו שלא לעבור בגבולו.

איתא בספה"ק (זרע קודש, ליקוטי מהר"ן) שפ' פרה היא המשך של פורים. וי"ל בזה, עפי"מ שאמרנו בפורים העל"ט, בענין שאחז"ל (מגילה ב.) ואימא שיתסר ואימא שיבסר, ומשני ולא יעבור כתיב.

והענין הוא ע"ד שהוזהרו ישראל שלא יעברו בגבול בני עשו, והיינו לפי שעדיין לא זכינו לכבוש את הקני קניזי קדמוני שהוא גבול בני עשו, ולכן יצא אדום לקראת ישראל ואמר לא תעבור בי, והוזהרנו ע"ז (דברים ב.) אתם עוברים בגבול אחיכם בני עשו וגו' אל תתגרו בם כי לא אתן לכם מארצם עד מדרך כף רגל וגו'.

שהיא למעלה מזכות וחובה, מבחי' עולם הנקרא כל ישראל שאין מגיע שם שום חטא (ע"י נוע"א פ' דברים), וזהו שייכותו של פ' פרה לפורים, כי פ' פרה הוא מבחי' חקה, למעלה מן הדעת, וזה כבחי' הפורים.

פרשת צו – פרה תשס"ג

והנה רצו חז"ל לומר שיש לקרות המגילה אף בשיטת ושיבסר, אף שהם תחילת ימי מיעוט הירח, כדי ליכנס בגבול עשו בכח הארת הפורים, ואמנם אחז"ל ולא יעבור כתיב, שעדיין א"א לעבור בגבול בני עשו.

והנה סגולת הזמן של פורים, שאז הרשות לדרוך על עשו, הוא מכח שמתעורר אז ההנהגה

וזכרם לא יסוף מזרעם

לזה יש כ"ד פרקים במס' שבת, מסכתא של שבת כלה מלכתא.

והנה זה היה ידוע לחכמים, שצריך להיות קישוט אחד מאלו הכ"ד שהוא עטרה לכל הקישוטים, והיינו ספר אחד מכ"ד ספרי הקודש, ומאחר שהשם אדנ"י הוא בחינת המלכות כמובא בספרי הקדוש, ראוי להיות שהספר שהוא הראש לכולם יש בו ענין שלימות מדת המלכות, לתקן עולם במלכות שדי, שזהו ע"י השלמת מחיית עמלק.

ולכן מגלת אסתר, שיש בה מחיית עמלק, ראוי להיות עטרה לכל כ"ד הקישוטים שבשאר ספרי הקודש, וממילא ודאי שצריך להכתב כדי לכלול בספרי הקודש.

ואמנם מתחילה היו סבורים שמאחר שעדיין לא נמחה עמלק לגמרי אצל הנס של פורים, אין מגילה זו הראויה להיות עטרה לכ"ד הקישוטים, וממילא אין ראוי להכניס מגילה זו בכלל הכ"ד ספרים.

ואמנם, הרי מובא בספד"ק יסוד יוסף (פרק פב), שבקריאת המגילה מתגלה עולם קדוש ונורא מאד, ומחמת שהוא נורא מאד אינו מתגלה לחוץ כי אם פעם אחת בשנה, ומזה העולם היה שורש נשמתו של מרדכי הצדיק, עי"ש באורך.

ובספד"ק מובא מהמקובלים ששורש נשמת מרדכי הוא מיסוד אבא. והחת"ס בדרשותיו (דף קסד) כותב נפלאות ברוממות אור מגלת אסתר, שהוא יותר גדול ונכבד מאור של התורה עצמה, וכן כתב ג"כ בקדושת לוי. ומובא ממנהר"ם מטשערנובל זצ"ל, שמרדכי הוא בחי' משיח, ויש במגילת אסתר אור של משיח.

איתא בגמ' מגילה (דף ז.) אסתר ברוח הקודש נאמרה, ומביא הגמ' כמה הוכחות לזה, ורב יוסף אמר מהכא, וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, ומנא ידעו זאת מרדכי ואסתר אלא ודאי ברוה"ק, ורב נחמן בר יצחק אמר מהכא, וזכרם לא יסוף מזרעם. ובתוס' נדחקו מה הוסיף רב נחמן בר יצחק על דרשת רב יוסף, הרי הביא את סיום אותו הפסוק עצמו שדרש רב יוסף, עי"ש.

גם צ"ב, שהרי מסתמא כוונת רב יוסף עצמו היתה ג"כ על כל הפסוק (וכמו שכתב הבני יששכר שאין לדרוש חצי פסוק בפני עצמו), וכדרך הגמ' בהרבה מקומות שמזכיר רישא דקרא והכוונה על סוף הפסוק, וא"כ מה הוסיף רב נחמן בר יצחק בהביאו סיפא דקרא.

עוד איתא בגמ' שם, שלחה אסתר כתבוני לדורות, שלחו לה (משלי כב) הלא כתבתי לך שלישים, שלישים ולא רבעים, עד שמצאו לה מקרא כתוב בתורה, כתב זאת זכרון בספר וכו', וצ"ב, מה נתחדש להם במציאת פסוק זה, והלא גם מתחילה ידעו הפסוק אלא שדרשו אותו באופן אחר. ובירושלמי איתא, עד שהאיר הקב"ה את עיניהם ודרשו וכו', ומשמע שיש הארת עינים מיוחדת שנתגלה להם.

וביאור הענין, כי יש כ"ד קישוטי כלה הכתובים בספר ישעיה, וכמו שדרשו שתיבת ויבא"ה אל האדם בגימ' כ"ד, ועוד דרשו בפסוק ויתן אל משה ככלתו, כמו כלה שמקושטת בכ"ד קישוטים כך ת"ח יש לו להיות בקי בכ"ד ספרים, וכ"ד ספרי תנ"ך הם כ"ד קישוטי השכינה, והם כ"ד הצירופים של שם אדנ"י, וכמצויין בסדר תיקון ליל שבועות, ובמכוון

ומעתה י"ל שזהו מה שהאיר הקב"ה את עיניהם של חכמי ישראל, שנתגלה להם עוצם הארת המגילה, שהיא משורש עליון ויש בה הארת משיח, עד שהסכימו שראויה מגילה זו להיות ראש ועטרה לכ"ד הספרים שהם קישוטי השכינה, כי בהופעת אורו של משיח יש בו ביטול הגמור של עמלק והתגלות מלכות שמים בעולם.

וענין זה נרמז בפסוק הלא כתבתי לך שלישים, שתיבת שלישי"ם בגימ' האר"ת יסו"ד אב"א, שהוא שורש העליון של נשמת מרדכי, ולכן ראוי שתהא מגילה זו הנכתבת על ידו עטרת כ"ד ספרי הקודש.

והטורי אבן הקשה על ההוכחות בגמ' שהמגילה נכתבה ברוה"ק, דמנ"ל זה, הרי אע"פ שמוצאים אנו ששרתה עליהם רוה"ק, אכתי אינו מוכרח שבזמן כתיבת המגילה ג"כ שרתה עליהם רוה"ק – והרי איכא למ"ד שם שמגילת קהלת לא נכתבה ברוה"ק, ומ"מ מגילת שיר השירים נכתבה ברוה"ק אף לדידה – הרי שיתכן שהשראת רוה"ק אינה בכל זמן, וא"כ תקשי כנ"ל, והניח בצ"ע, ועיין ביערות דבש שכתב לתרץ קושיא זאת.

וי"ל עפ"י הירושלמי שכל הספרים עתידיים ליבטל חוץ ממגילת אסתר, והוא תמוה, וביאר החת"ם סופר הכוונה, כי לעת"ל תמלא הארץ דעה, ותרבה השגת כל אחד מישראל יותר מההשגה שהשיגו הנביאים, ולכן ספרי הנביאים יבטלו לעומת גודל ההשגה כעין ביטול ברוב, חוץ ממגילת אסתר שגדול ביותר אור המופיע בה אף יותר מההשגה ששיגו ישראל לעתיד (וכנ"ל שיש בה אורו של משיח וביטול עמלק), ולכן לא תבטל אף לעתיד, עכ"ד.

ולפי"ז, הרי בהכרח שמגילת אסתר נכתבה ברוה"ק, שאל"כ היאך כתבה אסתר מגילה שיש בה השגות ואורות של זמן העתיד, אלא ודאי שמן השמים הכתיבו מגילה זאת ברוה"ק ששרתה על מרדכי ואסתר (ועל דרך שדניאל כתב את זמן

הקץ אף שהוא עצמו לא ידע אלא שמן השמים הכתיבוהו).

ומובא מהרה"ק מלובלין שהיתה לו שמחה מיוחדת ביום שנזדמן לו ללמוד מימרא של רב

נחמן בר יצחק בגמרא, וכן מובא בספרי תולדות האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל.

וי"ל הענין בזה, עפ"י מ"ש האמרי יוסף לפי דרכו לרמז שהשם ר"ב נחמ"ן ב"ר יצח"ק בגימ' כת"ר חכמ"ה בינ"ה. ולדרכנו י"ל שרומז שהשגת רב נחמן בר יצחק היא מזמן העתיד, ולכן יש לו שייכות לג' ראשונות של כתר חכמה ובינה שהם מדריגות של זמן העתיד. ולכן רב נחמן בר יצחק מעורר מדת השמחה, וכענין השמחה של זמן העתיד כמ"ש ישמח ה' במעשיו, ישמח ישראל בעושיו.

ויש לרמז עוד, נחמ"ן ב"ר יצח"ק בגימ' ע"ץ חמשי"ם, כי נס פורים מקורו משער החמשים, מדריגת זמן העתיד, שאז יהא ביטול הקליפות, להעביר ג' לולים מן הארץ ר"ת מגל"ה (כמ"ש החת"ס). ולכן נחמ"ן ב"ר יצח"ק בגימ' אדו"ם וישמעאל"ם, שזה תכלית ביטול הקליפות.

ובחי' זו מופיעה בסעודה שלישית, שאז הוא זמן של לבטל לא לכל קליפין, ולכן רעו"א דרעו"א בגימ' נחמ"ן ב"ר יצח"ק. ולכן נוהגים באותו זמן לישב בחשך, המורה על העדר ההשגה, כי אין לנו ההשגה עתה במדריגה זו.

ועפ"י נבוא לביאור הוכחת רב נחמן בר יצחק שהמגילה נכתבה ברוה"ק ממ"ש וזכרם לא יסוף מזרעם, דהנה איתא בירושלמי שמגילת אסתר לא תבטל מדכתיב וזכרם לא יסוף מזרעם, ודרשינן גזירה שוה מהפסוק שנאמר במתן תורה קול גדול ולא יסף, וכמו שהתורה לא תבטל כמו כן המגלה לא תבטל.

ולדרכנו יבואר לפי"ז הוכחת רב נחמן בר יצחק מפסוק זה עצמו שמגילת אסתר נכתבה ברוה"ק, כי קיבל רב נחמן בר יצחק מרבותיו דרשת גזירה שוה של הירושלמי שהמגילה לא תבטל, ועפ"י החת"ס הנ"ל המכוון בזה הוא כי המגילה יש בה הארה של ימות המשיח, ומזה מוכח שהמגילה נכתבה ברוה"ק, שאם לא כן לא היו מסוגלים לכתוב מגילה שיש בה השגות עליונות ואור נכבד של זמן העתיד, שמרדכי ואסתר עדיין לא השיגוהו.

ומבואר מה שבא ר' נחמן בר יצחק להוסיף

שפיר יש הוכחה, ודייקא רב נחמן בר יצחק
דרש דרשא זו שהיא שייכת לשורש נשמתו
ששייכת לימות המשיח.
פרשת כי תשא תשס"ג

על דרשת רב יוסף שדרש מרישא דקרא וימי
הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, כי על
דרשא זו יש להקשות קושיית הטורי אבן מנ"ל
שנכתבה המגילה ברוה"ק, אבל מדרשא זו

ודובר שלום לכל זרעו

קריאת המגילה אז התפשטותו של משה הוא
מרדכי דובר שלום לכל ישראל וממשיך להם
השפעות טובות, וכל הנסים של פורים
שמתעוררים מחדש בכל דור ודור.
פורים

ודובר שלום לכל זרעו. ופרש"י ודובר
שלום לכל זרע עמו. וקשה הלא גם זרע עמו הם
עמו ונכללים בדורש טוב לעמו. וענינו נראה
בס"ד שקאי על דורי דורות ושפיר קראם זרע
עמו שאינם בדור אחד עמו. והיינו בשעת

* * *

* *

*

מאמר אגרת הפורים

כל דרגין המלוּבש בגוף עם הארץ וקל שבקלים נמשך ממוח העליון שהיא חכמה עילאה כביכול כמשל הבן שנמשך ממוח האב שאפילו צפרני רגליו נתהוו מטיפה זו ממש ע"י שהייתה תשעה חדשים בבטן האם, וירדה ממדרגה למדרגה להשתנות ולהתהוות ממנה צפרנים, ועם כל זה עודנה קשורה ומיוחדת ביחוד נפלא ועצום במהותה ועצמותה הראשון וכו' וגם עכשיו בבן יניקת הצפרנים וחיותם נמשכת מהמוח שבראש וכו'. וככה ממש כביכול בשורש כל הנפש רוח ונשמה של כללות ישראל למעלה, בירידה ממדרגה למדרגה וכו' נתהוו ממנה נפש רוח ונשמה של עמי הארץ ופחותי הערך, ועם כל זה עודנה קשורות ומיוחדות ביחוד נפלא ועצום במהותן ועצמותן הראשון וכו' כי יניקת וחיות נפש רוח ונשמה של עמי הארץ הוא מנפש רוח ונשמה של הצדיקים והחכמים ראשי בני ישראל בדורם, עכ"ל עם קצת השמטות.

מובא בספרים הקדושים ענינו של "עולם שנה נפש" המבואר בספר יצירה, והוא כי מראשית הבריאה סידר הקב"ה שתהי' הבריאה משולשת. כלומר, שכל עניני הבריאה יהיו בבחינת עולם, וגם כולם בבחינת שנה, וגם כולם בבחינת נפש כולם על משקל אחד, ומה שיש בזה יש בזה. ולדוגמא – יש כמה נפשות ממדרגות שונות והראש והשורש שלהם הוא ראש הדור. ולעומת זה יש כמה ארצות ממדרגות שונות והשורש שלהם הוא אבן השתי, קדש הקדשים, שמשם הושתת העולם. ולעומת זה יש כמה מיני זמנים והראש שלהם הוא ראש השנה וממנו נשפע על כל השנה. וזוהי בחינת עולם שנה נפש, כלומר, מקום, זמן, ונשמה.

ולהלכה נקטינן כרבי יהושע שבניסן נברא העולם ואז הוא ראש חדשים ראשון לחדשי השנה (ומה שאנו קובעים יום הדין ב"ה של תשרי כרבי אליעזר, שבתשרי נברא העולם, אין כאן מקומו לבאר, ועיין במס' ר"ה כ"ז ע"א בתוס' ד"ה כמאן, ולכן אנו מברכים ברכת

במס' מגילה (י"א ע"א) רב מתנה פתח לה פיתחא להאי פרשתא מהכא (פרש"י, כשהי' רוצה לדרוש באגרת הפורים הי' מתחיל לדרוש מקרא זה) כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו [דברים ה']. ופי' מהרש"א וז"ל: כי המן אמר שכבר הרחיקם אלקיהם מעל פניו וכו' ע"כ. ואמר כי לו אלקים קרובים בכל קראנו וגו', דהיינו בכל מקום שקראנו אליו הוא קרוב לנו. עכ"ל.

והמשמעות של הפיתחאות לאגרת הפורים שאיתא שם בגמרא לכל החכמים מר כדאית לי' וכו' הוא, שבפסוק זה מצאנו השער להכנס לתוך תוכן המגילה ולקובעה יתד בנפשותינו. ורש"י שתפס לשון "אגרת הפורים" ולא נקט לשון "מגילה" כרגיל בכל המסכתא בוודאי כוונתו, שעיקר המכוון במגילה הוא להודיענו דבר שנחוץ לנו ביחוד לידע, כמו אגרת ששלוחה בין אדם לחברו ובו מודיעו איזה ענין ביחוד לו. וסובר רב מתנה שמרדכי ואסתר ע"פ רוח הקודש שהופיע עליהם שלחו אגרת זו לדורם ולזרעם אחריהם, אשר העולה מכל האגרת הוא – לא כאשר אתם סבורים בית ישראל נפוצים בגולה בארץ העמים, שנתרחקתם מאליכם, חס מלהזכיר. תדעו שעדיין יש לכם אלקים קרובים כמו בימי קדם בהיותכם בפלטין של אביכם ומתהלכים בחצר המלך הפנימית. ואע"פ שהשליך אתכם אל ארץ אחרת כיום הזה, מ"מ לא זו מחיבתכם ועושה לכם נסים ונפלאות אפילו על אדמה טמאה.

ולהסביר את הנ"ל כאשר עם לבבי בעזה"ת, אקדים שלש הקדמות, ומשם בארה. בספר התניא פ"ב איתא וז"ל – יש רבבות מיני חלוקי מדרגות בנשמות גבוה מעל גבוה לאין קץ כמו גודל מעלת נשמות האבות ומשה רבינו ע"ה על נשמות דורותינו אלה דעקבי משיחא שהם בחינת עקביים ממש לגבי המוח והראש, וכן בכל דור ודור יש ראשי אלפי ישראל שנשמותיהם הם בחינת ראש ומוח לגבי נשמות ההמון וע"ה וכו', מ"מ שורש כל הנפש רוח ונשמה כולם מראש כל המדרגות עד סוף

החמה בניסן מפני שהלכה כרבי יהושע). ובבחינת "זמן" ניסן הוא הראשית, ותחילת התגלות מלכותו ית' בעולם. ולכן נקרא ניסן מלשון "ושים אותו על נס" שהוא למעלה ונראה לכל, וניסן הוא שורש לכל הנסים הנגלים. ואח"כ בסדר השתלשלות החדשים, מתרחק הזמן מראשיתו ומשרשו הולך ומתרחק, כמו דורות האחרונים המתרחקים מהראשונים, וכמו נפשות העמי הארץ המתרחקים ממדרגת התלמידי חכמים שבדור. וכמו שבנפש ישנן ראשי הדורות כמו דורו של משה רבינו, עד שבחינת הדורות מתמעטים והולכים עד התקופה של עקבי משיחא, כדברי התניא הנז' לעיל, כן יש לומר שזמנו של משה רבינו ודור המדבר, אשר אז, ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם, היתה תקופת הניסן של כלל ישראל ואז היתה כל ההנהגה, בנסים נגלים של יצי"מ ומתן תורה, עד דורנו עכשיו שהיא תקופת האדר וסוף הזמן. ולמה נמשלה אסתר לשחר, מה שחר סוף כל הלילה אף אסתר סוף כל הנסים (יומא כ"ט). והוא סוף הלילה ההיפך של ניסן שהוא תחילת בוקרו של ישראל. ואמרו חז"ל אסתר מן התורה מנין, שנאמר ואנכי אסתר אסתר וגו' (חולין קל"ט). וי"ל שלכן נקרא אדר, מלשון אדרת שער, שהוא לבוש עב, מפני שהנסים שבו מתלבשים בטבע ובהסתר משא"כ ניסן שהכל בהתגלות שלא ע"פ הטבע, ובניסן נאמר ובמורא גדול זו גילוי שכינה.

ידוע שי"ב שבטים מכוונים כנגד י"ב חדשים. והאריז"ל לפי גירסתו בספר יצירה, סידר את השבטים לפי סדר דגלי מדבר, דהיינו, ניסן שייך ליהודה, אייר ליששכר וכו'. ויש מן הגאונים שסידרום לפי סדר תולדותיהם. ולפ"ז ניסן שייך לראובן, וכן העתיק הר"י עמדין ז"ל בסידור תפלה שלו. וכן יש אופנים אחרים שיכולים להסתדר. ובספר פרי צדיק מאמרי ר"ח כסלו אות ז' ביאר שהכל אמת כי לפעמים מופיע בנפש כח זה ולפעמים כח זה. עי"ש.

והאריז"ל יחס את חודש אדר לשבט נפתלי כי הוא האחרון שבדגלי מדבר והוזכר אחרונה בפ' במדבר. וכן בקרבנות הנשיאים בפ'

נשא הקריבו הנשיאים לפי סדר הדגלים, ולכן, ביום שנים עשר יום נשיא לבני נפתלי וגו'. אבל בפ' בהעלותך אצל סדר הנסיעה כתיב ונסע מחנה בני דן מאסף לכל המחנות. ורש"י שם הביא מירושלמי שהי' שבט דן נוסע באחרונה, ומי שהי' מאבד איזה דבר הי' מחזיר לו. ושם בירושלמי ישנן שתי דעות בזה. לחד מ"ד היו נוסעים כקורה, פי' כשורה ארוכה זה אחר זה, ושבט דן נסע באחרונה. ולאידך מ"ד היו נוסעים כתיבה מרובעת באותו הסדר של חנייתן המבואר בפ' במדבר, שנאמר כאשר יחנו כן יסעו. ודגל יהודה הי' במזרח, ושל ראובן בדרום, ושל דן בצפון, ושל אפרים במערב. אבל לפי שהי' שבט דן מרובה באוכלוסין הי' מתפשט אחורי המחנות כדי שיהי' רבוע בריבוע שלם. ולפ"ז הי' באמת שבט דן במקומו בצפון בין בחנייתו ובין בנסיעתו לקיים מה שנאמר כאשר יחנו כן יסעו, אבל חלק העודף ממנו נתפשט אחורי מחנה אפרים להשוות את הריבוע. ואותן המשפחות משבט דן שלא תפסו מקומם בצפון עם עיקר שבטם אלא שנפל חלקם להיות אחורי המחנות כולם, וכאילו הם חוץ מהמחנה שהרי הם תוספת על שנים עשר מקומות הקבועים, הם הם היו אותן הנפשות שהיו עסוקים בהשבת אבדה, מטעם שיתבאר בעזה"י.

ובזה יובן מה שדרשו עה"כ ויזנב כן כל הנחשלים אחריו, ופרש"י שהם חסרי כח מחמת חטאן שהי' הענן פולטן מחוץ למחנה. ובתרגום יונתן איתא שהם היו משבט דן שהי' בידם פסל של מיכה. וכן הוא בספרי. ומובן שהי' הענן פולטם כי היו חוץ מסדר של י"ב גבולי אלכסון המכוונים כנגד י"ב צירופי שם הוי' השולטים כל אחד צירוף חודש בחדשו. כי לא בחנם ובמקרה סודר כן שיהיו אחורי המחנה וחוץ מהסדר כי אפילו קורט של עפר לא קנה מקומו חנם בלי השגחה פרטית מן השמים ובטעם מיוחד, וכ"ש דגלי מדבר שכל אחד הוסדר במקומו כפי שורשו מלמעלה כמבואר במדרשים. ואותם הנפשות שאינם שייכים תוך המחנה הוקבעו ע"פ הדיבור חוצה, כפי אשר

שורש נפשם כן למעלה, ולכן הי' שליטה לעמלק לזנב אותם.

נמצא שלמ"ד כקורה היו הולכים הי' שבט דן כולו הולכים לאחרונה. והגם שבמצב חנייתו שהוא העיקר אז הוא שבט התשיעי והאריז"ל מיחסו לחודש טבת, אבל בזמן נסיעה שזה מרמז על זמן הגלות שעדיין לא באו אל המנוחה ואל הנחלה והם במצב של ויהי בנסוע הארון, אז הם מכוונים לאדר, זמן החשך וההסתר, והחודש אשר הישועה שלו לא אירע בתוך ארץ ישראל אלא בארץ עילם מתוך הסתרה והעלם, ולא בימי גילוי ואורה כמו ניסן. ובתרגום יונתן בענין הדגלים איתא שעל דגל מחנה בני דן הי' כתוב "שובה ד' רבבות אלפי ישראל". ומשמע שהוא כמו תפלה שיהיו במצב של "ובנחה" ולא של "ויהי בנסוע". ולאידך מ"ד שכתובה היו הולכים אז נמצא שחלק משבט דן לא די שלא היו על מקומם אלא שהיו חוץ ומאחורי הסידור של י"ב שבטים.

ואחר כל הדברים והאמת האלה אבוא אל המכוון בעזה"י.

זמנו של אדר הוא זמן מלחמה לד' בעמלק. ומדוע. אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחרך. ומי הם הנחשלים ומה עשו שנהיו לנחשלים. הם הם אשר אמר משה אודותם, פן יש בכם משפחה או שבט אשר לבבו פונה היום מעם ד' אלקינו ללכת לעבוד את אלהי הגויים ההם פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה [דברים כ"ט]. וחז"ל דרשו בספרי שבדבריו אלה כיוון משה רבינו אל שבט דן שהי' עמהם פסל מיכה. וממשיך משה רבינו להזהירם, והבדילו ד' לרעה מכל שבטי ישראל וגו' ומחה ד' את שמו מתחת השמים. ואמרו כל הגוים מה חרי וגו' ויתשם ד' מעל אדמתם וישליכם אל ארץ אחרת וגו'.

ויבוא עמלק ויחשוב הלא הקב"ה בעצמו הזניחם ונפלטו מתוך סוכת שלומו והם חוץ לענן הכבוד החוסה על כללות ישראל, א"כ אזדווג להם ואטמאם כמ"ש חז"ל (ילקוט ש"ע"כ) על אשר קרך, רבי יהודה אומר טמאך, כד"א כי יהי' בך איש אשר לא יהי' טהור מקרה וגו'.

ואמרו אשר קרך, שנתן קרירות בך והרחיקך מאלקיך. וכה הוא דרכו של עמלק בכל דור, שהרי מלחמה לד' עמו בכל דור. הוא נגש אל הנחשל שנכשל באיזה עבירה קלה או חמורה ואומר לו – נחשל נחשל, הלא נכשלת בעוונך. האם לא תרגיש שמרוחק ומנודה אתה משני עולמות. האם לא תבין ששורש נשמתך הוא מאותם הנפילים אשר בארץ והקב"ה הזניחך ואין תקו' לאחריתך. ואגידה לך אחי מה שאלי דבר יגונב מאחורי הפרגוד. דע לך שאתה שייך למטה דן ומחוץ למחנה מושבך. עליך אמר הכתוב והבדילו ד' לרעה מכל שבטי ישראל. עליך אמר קרא וישליכם אל ארץ אחרת. אין לך חלק באלקי ישראל ח"ו.

וכשנפרד הידיד המוכיח ר' עמלק הלזה מהנחשל, נמצא הוא במצב עזוב ועגום וכולו אומר מרה שחורה. ומוכן שמתוך מצב כזה אינו מתעודד לתורה ועבודה שהרי אין השכינה שורה מתוך עצבות ואין עומדין להתפלל מתוך עצבות (ברכות ל', ושם). ובספר בית אהרן איתא בשם ר' אהרן הגדול מקארלין זי"ע שהגם שאין עצבות עבירה, מ"מ אין לך דבר המביא את האדם לידי כל מיני עבירות כמות, והעמלקי הזה פוגע בכל נפש יקרה שהרי אינו מתגורר מבחוץ, לאמור לא אכניסנו. כי כל אדם הוא עולם קטן (תיקוני ק"ל ע"ב) ומה שיש בכל העולם יש גם באדם. ולכן יש לו לכל אדם עמלקי פרטי המיוחד לו שמקנן בתוכו ממש בחלל שמאלי שבלב ועומד הכן בכל רגע ד' ישמרנו.

אבל כנגדו באותו הלב ממש בחלל הימיני יש נקודה קטנה, ניצוץ של אש והיא אלקות ממש. ובשם קדשו נשבע ד' לאברהם שלא יכבה ניצוץ זה לעולם ועד מכל אחד מזרעו. והיא היא אהבת ד' אשר מתלקחת כשלהבת בלבות הצדיקים, וטמונה ברמץ תחת גיעול התאוות בלבות הפושעים, ועליה אמר שלמה מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה. והחידושי הרי"ם דיבר בקדשו שעל נקודה זו שהיא מורשה לנו מאברהם אבינו, מברכים ברכת מגן אברהם, כי הקב"ה עומד ונוטר ניצוץ זה מכל מים הזידונים לבל

יכבוה. וכשמגיע זמן שהשמים של איש יהודי מתלבשים קדרות של עצבות, והרקיע שלו מתכסה בעבים של יאוש, והחשך וההסתר של אדר מחשיכים את חיי האמונה שלו עד שבא מים עד נפש, כי עמלק מלחש באזניו לאמר אלקיך ישן הוא, מיד ויקץ כישן ד' כגבור מתרונן מיין ומכריז מלחמה בעמלק. וכה דבר ד' לעמלק – איך מלאך לבך לגזול את דן בני ממני. אם אני גרשתי מעל פני ונופפתי את הרצועה מעל לראשו להפחידו וגעתי בו לאמר ומחה ד' את שמו מתחת השמים והבדילו ד' לרעה וגו', הלא מכל מקום בני הוא ולהחליפו בבן אחר אי אפשר, ולמחות שמו ח' כביכול איני יכול. אבל אתה עמלק הזידוני, כך אקיים מה שפצו שפתי אל דן בני. מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים.

ואז מיד ונהפוך הוא. והחדש של ריחוק וחשכות נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב וליהודים היתה אורה בתוך החשכה. כי הקב"ה מזריח בהם אור האמונה ותקוה של אמת ובטוחים בשמו ית' כי מתוך חשכת האדר יתנוצץ בהירותו של ניסן, ועוד יתחדש אורם כבראשונה כאשר כרת ברית לראשונים, שילקט נפזרים ויקבץ נדחים, ושבו בנים לגבולם כל אחד לחלקו ונחלתו בתוך שבטי ישראל.

ובירושלמי (פ"א דמגילה ה"ה) איתא שנס של פורים אירע בשנה מעוברת באדר שני. ויש להבין הלא יש לפי חשבון רק י"ב צירופים אפשריים לשם הוי' ב"ה. וכנגדם י"ב חדשים ומה טיבו של אדר שני. וראיתי בקצת סידורים שחודש אדר שני הוא כולל כללות שם הוי'. ונראה ביאור ענין זה, כי הנדחים משבט דן אשר הם חוץ למחנה ישראל, הם לכאורה חוץ מקדושת י"ב הצירופים ונדחים לחוץ אפילו אחורי חודש אדר. וישנן נשמות שנדמה כאילו אינן שייכות לכנסת ישראל אשר נמשלו ללבנה אשר היא עטרת תפארת ישראל שהם עתידים להתחדש כמותה. ונדמה שהן כבר נכנסו תחת שליטת החמה שהיא הנהגת אומות העולם. אבל לא כן הוא כי הקב"ה חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח ואותן הנשמות נכנסות תחת שליטת

אדר שני שהיא לוקחת אותם מתוך ימות החמה ומכניסה אותם שוב לחדש ישראלי, שהוא אדר שני שתפקידה להשוות את ימות החמה עם ימות הלבנה. אבל עדיין הם חוץ מגבול י"ב שבטים. אבל ידוע שכל גימטריא יש לה כולל שמוסיפין אחת לחשבון, ואיתא בספה"ק שזה הכולל הוא הקב"ה בעצמו שהוא כולל את כל העולם. ונראה ביאורו כי הקב"ה מצטרף להשוות החשבונות הבלתי מתוקנות שבישראל, והבן.

ובפרקי דר"א (פ' ל"ט) איתא שהגם שיורדי מצרים היו רק ס"ט, אבל הקב"ה בעצמו נצטרף עמהם להשלים למנין שבעים. ובצאת ישראל ממצרים ג"כ חסר אחד וכביכול נצטרף. ודרש באופן זה את הפסוק אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה. והענין הוא כי לצורך תיקון הנרצה היו צריכים דוקא שבעים נפש בירידה, וששים רבוא בעלי, והקב"ה אחראי שהוא ישרים את המנין, כי תיקון ישראל מוכרח. וכן כאן חוזרות נשמות הנדחות מגבול אומות העולם ע"י הקב"ה שידוע איך לחשוב חשבונות שיהי' מספר י"ב בגימט' י"ג ע"י כולל, ועי"ז נכללים הם לתוך מחנה ישראל, ואדר שני הוא הכולל של כל החדשים. ולבסוף אדר שני קוראים פ' החדש ושוב זוכים אלו הנשמות להתחדש, ולגאולת ניסן, מה שלא קיוו לזה כשהיו תחת שליטת החמה. ולכן מצות עיבור השנה ילפינן דוקא מהפסוק שמור את חודש האביב. וענינו, שכל אחד מישראל אפילו אחרי נמכר מ"מ גאולה תהי' לו. ואכמ"ל. וענין הכולל כי אפילו פושעים ועמי הארץ עדיין קשורים הם בקשר נפלא עם מהותם הראשון שהוא הקב"ה בעצמו הוא החכמה, חכמה עילאה כדלעיל מס' התניא. והוא כוללם כביכול לתוך עצמו ית' כי נתברר שיש להם חלק השייך לאלקות.

ולכן כשבא חודש אדר חודש ההסתר, הוא דוקא הזמן לקוות לניסן ולגאולה. ואפילו אם רואים שאחר עוצם חשכות ההסתר לא די שאינם נגאלים אלא שהחשכות מתכפל וימש חושך, הוא הסתר בתוך הסתר והוא אדר שני

ולאורה, כן אלו הנפשות של אדר שני הפחותות, הפושעים, עמי הארץ, הם יתעלו להיות דורו של משיח, דור דעה, דור של משה, דור של ניסן לעתיד.

וכנגד בחוש, פורים הוא היום טוב של השפלים והנמוכים. ומי שמרגיש בעצמו שהוא נמוך, ומי שמכנה את עצמו בשם "שפל", יצא ויעלוז עם חגו המיוחד לו, ויקשיב לקול היוצא מבין כנפי הכרובים אשר בתוך מקדש לבבו. וכזה ישמע שמע נא לי אתה השפל, הבאמת כסבור אתה שאבדה שאינה חוזרת אתה. לא כן הוא. כי אפילו מתוך זוטו של ים ושלווליתו של נהר משם יקבצך ד' אלקיך ומשם יקחך. אפילו אם השכבת את עצמך בין עצמות היבשות של בית הקברות של גויים, לשם ירד אביך הכהן ממושב יקרו בשמים ופיח בך רוח למען חיך. ואל תאמר בן הנכר אני מלהיות נלוה אל ד' לאמר הבדל יבדילני ד' מעל עמו. ואל תאמר הן אני עץ יבש. והנני שולח אגרת אליך, לא ספר, כי אם אכתוב הדברים בספר אפשר שתאמר למען כל חברתיו אבל לא למענך. אלא הנני שולח לך אגרת הפורים לך ביחוד. ועל המעטפה כתוב, אל כבוד דן בן הקב"ה ובנה של כנסת ישראל אשר מחוץ למחנה שלום. והמוביל כתב זה הוא מרדכי בעצמו אשר אורו שהוא נפשו של משה רבינו מופיע בכל פורים בעת קריאת המגילה לשמח נפשות ישראל, כדאיתא בספ"ק, כי מרדכי היהודי דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו. ותדע שאגרת הזאת היא שלוחה אל כל היהודים אשר בכל מדינות המלך הקרובים והרחוקים. שמעת דן בני, אפילו לרחוקים. אצל הקב"ה אין ישראל רחוקים שהרי רב מתנה פתח פיתחא בתוך לבות ישראל שתוכן המגילה ופתשגן הכתב של אגרת הפורים הוא כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו, ולא תלך בשיטתו של המן שסובר שהרחיקם אלקיהם מעל פניו. יהודי הנחשל! דן המרוחק! הקיצה ורנן והתקרב לתוך חיק אביך שבשמים ושמח בנקודת לבך, עם עצם הלזו שלך. שמח בנקודת אלקות שבך כי פורים הוא יום טוב לנחשלים. נאום ד' אלקים

ועיקר הנס של פורים הי' באדר שני אסתר מן התורה מן ואנוכי הסתר אסתיר. וסוף כל סוף מוכרח השחר להבקע. והמן שראה שבאדר מת משה (וביערות דבש (ח"ב דרוש ב') הביא מדרש שמת משה באדר שני) שמח. כי משה הוא ראש לכל הנשמות כדאיתא בס' התניא המובא לעיל. והוא ניסן של כל הנשמות בבחינת נפש. וממנו משתלשלות ויורדות ומתמעטות הנשמות עד בחינת אדר. וכשבא אדר שני חשב המן ששוב אין כח בחיות של משה להמשיך את החבל עד נשמות שפלטן הענן. כלומר נשמות של אדר שני. ואותן הנשמות היו בסוף גלות בבל שנדחו מגבול ישראל נחלת י"ב שבטים והיו בארץ עילם ולא עוד אלא שלפי חשבוננו כבר הי' אחר שבעים שנה ועדיין לא נגאלו. ואפילו דניאל טעה בחשבון כדאיתא בריש מס' מגילה (דף יב.), ולכן סבר שכבר נתיבשה הלחלוחית של משה ובשבעה באדר מת משה מתוך לבות בניי, ואבד סברם ותקותם. ועשה כמו שעשה זקנו עמלק שפגע בנשמות שחוץ למחנה. אבל לא ידע שאז נולד משה ויש דוקא בחודש אדר שני התחדשות לאלו הנשמות כי החודש הזה היא עצה עמוקה איך לתקן ולהחזיר אבדה לבעלים שהוא אביהם שבשמים. ולעורר זכות זה ניתן לשבט דן הכח להיות מאסף לכל המחנות ומצד שמהות הצלחתם היא תלוי' במצות השבת אבדה לכן עוסקים במצוה זו ומאספם אלקי ישראל.

וקודם פורים קוראים פ' תצוה ששם לא נזכר שמו של משה כי בחינת משה כ"כ בהעלם בארץ עילם עד שיש ח"ו מקום לטעות שזה משה האיש איננו. ומ"מ מתחילה הפרשה ואתה תצוה במצות שמן זית זך שהוא חכמה עילאה כידוע, רק ששמן נשפך בלחש, והוא שימה רק באזני יהושע שיצא ד' ונלחם בגויים ותמשך לדור דור. ואדרבה, פורים עושים דוקא באדר שני הסמוך לניסן. וזה הדור הירוד, וזה הדור השפל והזנוח והמיואש, דוקא הם יגיעו למצב של ונהפוך הוא, ומה שאירע לחודש בבחינת שנה, יארע גם לנשמות בבחינת נפש. וכמו שחודש שמחוץ למחנה נתהפך לששון ולשמחה

כן הוא כי באלו שמונה הפסוקים כתיב לא כהתה עינו ולא נס ליחו. ובספרי דרשו לא נס ליחו עכשו, כל הנוגע בו ליחה פורחת ממנו. ע"כ.

ומה שאירע עם הנפליטים מהענן בזמן משה אירע באלו הכתובים. ששם אמר משה ליהושע צא הלחם בעמלק. והביא רש"י המכילתא, צא מן הענן והלחם בו. כי עיקר מציאות עמלק הוא שאורב על הנחשל שהוא נפלט מתחת הענן. וגם באלו הפסוקים אשר מקומם הוא חוץ מהמחנה (ומפני שכתבם יהושע מותר לקרוא אותם ביחיד להרמב"ם (פ"ג: מהלכות תפלה ה"ו) כדי לעשות בהם שינוי ובשו"ע תכ"ח פסק שאין מפסיקים בהם מהאי טעמא) מופיע בהם ג"כ יהושע להלחם בעמלק ובאלו הפסוקים כתיב ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו. ובו נתעבר רוחו של משה כי אתפשטותא דמשה בכל דור, ובכל דור יש גדול הדור אשר בו מקושרים אפילו הפחותים ביותר וכן כל דור מקושר עם דורו של משה אפילו דור הפחות ביותר כמוכא לעיל מן התניא. ולכן ביום שקוראים אלו הפסוקים בסיום התורה מתחילים תיכף עוד הפעם מבראשית כדי להורות שאלו הנמוכים ביותר, אפילו אלה שהם אחוזים בתיבות לעיני כל ישראל וכתב רש"י זה שבירת הלוחות עיי"ש, וששלטה בהם השכחה ע"י שבירת הלוחות, ויש סברא ח"ו של ותאמר ציון עזבני ד' וד' שכחני, מ"מ אין הקב"ה מזניחם ח"ו ומקשרם שוב עם השורש שלהם ומחברים לעיני כל ישראל בראשית אשר שם חלקת מחוקק ספון.

והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור ובכל שנה ושנה בין שהיא שנה פשוטה ובה תופס שבט דן את מקומו בסוף המחנה למ"ד כקורה היו הולכים, ובין שהיא שנה מעוברת ובה התיקון עוד יותר שחלק מדן תופסים את מקומם מאחורי ומחוץ למחנה. וי"ל שהם שתי הדעות בגמרא אם ח' פסוקים האחרונים משה כתבן או יהושע כתבן, בכל אופן הקב"ה מקשר הנשמות של אחרית עם הנשמות של ראשית בבחינת נפש, ומקשר אדר

מקבץ נדחי ישראל, עוד אקבץ עליו לנקבציו. וידוע שכל אחד מישראל אחוז באחד מששים רבוא אותיות של תורה. ובס' פרי צדיק הסביר שכל יהודי שייך עכ"פ לחלק מאות שאם ינטל זה החלק יופסל. ואיש על דגלו באותות, כתיב, ומסתמא ראש הדור שהוא בחינת משה של אותו הדור אחוז בתיבת בראשית שהוא ראש התורה. וכן, במשקל של כל הדורות, נרמז שם דור המדבר שהם היו הראש לכל הדורות. וחז"ל דרשו, בראשית ברא אלקים בשביל משה שנקרא ראשית. (כי משה רבינו אחוז בתיבת בראשית, עיין רמב"ן שם) ויתכן לומר שאותן נשמות הפחותות שבכל דור שהענן פולטן, וכן הדור של עקבתא דמשיחא, הם אחוזים באותם שמונה פסוקים שבסוף התורה מן וימת שם משה. ובבס"ב (ט"ו ע"א) יש פלוגתא, לחד מ"ד משה כתב הפסוקים האלה בדמע ולחד מ"ד יהושע כתבן. וי"ל על דרך המליצה, שאלה הנשמות הם של אחרית הימים ובס' נתקיים והסתרתי פני מהם והי' לאכול ומצאוהו רעות רבות וצרות וגו', ודור זה של אחרית הימים מצא מקומו באחרית התורה, ופרשת חייהם המרים כתובים בדמעות על ספר דברי הימים לבית ישראל, ולכן בדמע כתובים בתורה ששם הכל ע"פ האמת. יחמול ד' על שארית ישראל ולא נסיף עוד לדאבה.

ולאידך מ"ד, לא כתבם משה כי משה כתב אותיות התורה של מחנה ישראל התלויים בנשמתו, אבל באתגליא נפסק החבל באלה שפלטן הענן והם מחוץ למחנה. ובפסוקים האלה השייכים לאדר שני שהוא חוץ לי"ב שבטים, ובאדר שני מת משה, ולכן בפסוקים האלה שמשתעים באותן הנשמות ג"כ כתיב, וימת שם משה.

אבל זה טעות מפורסם שהקב"ה ומשה עבדו הזניחו את הנחשלים משבט דן, וזהו טעותו של עמלק שבו כתיב ויזנב כך כל הנחשלים. ורמזתי, ויזנב הוא ר"ת ו'לא י'ידע ז' ב'אדר נ'ולד. כי בגמרא איתא משה רבינו לא מת (סוטה יג ע"ב) ואפילו באותן הנפשות שלפי הגוון החיצון פסק מהם לחלוחיתו של משה, לא

אבוד ומיואש ששב אל אביו. והם הם דברי האגרת וזה הוא פתשגן הכתב שקוראים אותו ל' יום לפני חג הפסח, יום גאולת ניסן, ודורשים בו בענינו של חג, שלא נתעצב ולא נתייאש, ונחכה ונצפה לאבינו שבשמים שיושיענו ויגאלנו שנית לאמור הן גאלתי אתכם אחרית כראשית להיות לכם לאלקים.

פזרים

עם ניסן בבחינת זמן, ומקשר שושן אשר בעילם המדינה עם ירושלים בבחי' מקום, ונתגלה השמחה וההרגש בלב בנ"י שהקב"ה תשועתם לנצח ותקוותם בכל דור, ודוקא חשים בן דן החרש שלא הרגיש, הוא הוא המכה את עשו שורשו של עמלק והמן, כי למענו הוקבע פורים. ומי שהוא נמוך ביותר, ונפלט ביותר, ורחוק ביותר, דוקא הוא שייך לפורים ביותר. כי גם למעלה השמחה עמו ביותר כדוגמת בן

מאמר גזירת עירין ומאמר קדישין

מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל באותו הדור

הדור שהלכה כמותו בכל העולם, וממילא גם כן למעלה שהוא השליט בכל העולמות כולם. והנה דוד המלך שהוא יושב מושב אלקים בארץ על כסא הוי', הוא נשמת אדם הראשון, והוא מלך המשיח בעצמו. ולכן הוא כולל וראש לכל הנשמות, ועל פיהו ישק כל העם, והוא הפותח והוא הסוגר בכל העולמות כולם. וכשהוא מזכה לאיש בדינו, הרי סברא זו של זכות נתקבלה למעלה ונתחדש זכות לכל העולם כולו, וכשהוא מרשיע לרשע, הריהו גורם השפלת והשבתת הרע מכל העולם בכל פניות ומחנות כי הוא מושל בכיפה. וכשהוא מטהר אשה לבעלה הרי בזה הוא מכניס הרהורי תשובה בכל קומת האשת חיל שהיא כנסת ישראל להטהר ולהתקדש ולהתרפק על דודה זה הקב"ה. וזהו שהשתבח דוד, כל מלכי מזרח ומערב וכו' אבל אני ידי מלוכלכות וכו' לטהר אשה, זו כנסת ישראל לבעלה. ולא מסר ענין זה למפיבוסת, כי הוא המלך, לבו של כל העם, ואין כח הטהרה של מפיבוסת מגיע בכל מדינות המלך כמו כוחו של דוד מלך ישראל. ואחר שפסק לטהר, שוב נמלך עם מפיבוסת לדעת אם יפה כיון ואין צריך לחזור בו. אבל עצם הפסק הקפיד שיהי' על פיו דוקא.

עוד זאת אקדים לבאר הענין שבהלכה (סנהד' (סנהד'

(י) סנהדרין שפתחו בדיני נפשות ולמדו כולם חובה פטרינן ל'. ואיתא שם הטעם, שצריך הלנת הדין למחזי ל' זכות אבל הואיל ואמר

בגמרא מגילה (יב.) שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל כלי' (בימי מרדכי ואסתר) אמר להם אמרו אתם. א"ל מפני שנהנו מסעודתו של אחשוורוש. אמר להם א"כ שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו לא יהרגו. אמרו לו אמור אתה. אמר להם מפני שהשתחוו לצלם. אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר. אמר להם הם לא עשו אלא לפנים וכו'. וכל המאמר הזה כולו אומר דרשני ובארני.

בגמ' ברכות (ד.) אמר דוד לפני הקב"ה וכי לא חסיד אני שכל מלכי מזרח ומערב יושבים אגודות אגודות בכבודם ואני ידי מלוכלכות בדם ובשפי' ובשליא כדי לטהר אשה לבעלה. ולא עוד אלא שכל מה שאני עושה אני נמלך עם מפיבוסת רבי ואומר לו מפיבוסת רבי יפה דנתי יפה חייבתי יפה זכיתי יפה טיהרתי יפה טמאתי ולא בושתי. ע"כ. וצריך ביאור, שהרי כנראה הי' מפיבוסת יותר מומחה בהוראה מדוד, ולמה נזדקק דוד לפסוק את ההלכה ואח"כ לשאול למפיבוסת, הי' לו תיכף לשלוח את השאלה למפיבוסת.

והנראה בזה, כי צדיק מושל ביראת אלקים וכל מה שפוסק למטה, מסכימים על זה בבית דין של מעלה וכמעשה דרבי אביתר (גיטין א) וכל צדיק לפי שורשו ומדרגתו מגיע למעלה ומתקבלים הוראותיו. וזה כוחו של מרא דאתרא שהלכה כמותו בכל מקומו. ויש רב הכולל, שהלכה כמותו בכל המדינה. ויש חכם וצדיק

כולם חייב תו לא חזו לי' זכות.

והנה כל ההלכה יש לה שורש וטעם למעלה. וטעם והנה הפנימי של ההלכה מכוונת ומתאמת עם פסק ההלכה. וצריך להבין, הלא ידוע שכשם שיש ב"ד של מטה כך כנגדן יש ב"ד של מעלה. ואם כל הב"ד של מטה פסקו לחובה, הרי כנגדן ישבו כסאות למשפט למעלה ופסקו כולם לחובה, והרי שם אין שקר ואין מוצל מפיהם דבר אמת עד מאד, וכולם הסכימו לחובה, ומאי טעמא דפטרין לי' גם למעלה.

והנראה בזה בעזה"ת, שאי אפשר לשום נשמה מישראל שתדחה לגמרי בלי שום תקוה שיבוא זמן של תיקון עבודה. וזאת אשר אמרה אשה התקועית החכמה לדוד "וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח", כידוע מספה"ק. ואיתא בשם הבעש"ט הק' זי"ע כי יש למעלה שלשה בתי דינים, אחד של מלאכים, למעלה ממנו של נשמות צדיקים, ועל גביהם הקב"ה בכבודו ובעצמו. וכשזוכה אדם שדינו בא לפני הקב"ה בעצמו, יוצא זכאי בדינו, ועל זה נאמר מלפניך משפטי יצא עיניך תחזינה מישרים. ע"כ.

וי"ל ביאורו, משל למלך שמינה פדגוג להדריך וללמד את בנו הקטן החביב עליו. גם צוה אותו, שבאם יראה שאין בנו מתנהג כראוי, יענישנו וייסר אותו. ויהי היום שבן המלך הלך שובב במעשה נעורות וגם ביזה את אביו המלך. אז גילה הפדגוג את דעתו כי בן מות הוא, ויתכונן ליסרו עד שתצא נפשו. ויתעורר המלך להציל את בנו מיד עבדו, ויאמר לפדגוג הלא לתקוני שדרתיך, וכל כוונתי בפקדי עליך ליסרהו הלא היתה רק לטובת בני שיתגדל בנימוסים הגונים. אך עתה שאתה רוצה להשחיתו, הרי בטלה כוונתי, וא"כ סלק ידיך ממנו לגמרי.

וככה נראה הענין כאן. כי כל דיין מומחה, בעל סברא אמיתית הוא, וכנגדו יש מלאך בשמים שמשמיע אותה סברא עצמה, בב"ד של מעלה לזכות או לחובה. ואם רבו המחייבים מענישים אותו למרק את חטאיו. אבל הואיל ויש גם דיינים המזכים, וכנגדן יש מלאכים הממליצים לזכות, לכן אחר שכבר קיבל ענשו,

נסתלק החוב ונשאר הזכות. וע"פ סברות הזכות, יש לו אחרית ושארית, ובא לתיקונו. אבל אם כל הדיינים מלמדים אך חובה ואין שום סברא בעולם שיזכהו, אחת דתו להמיתו מיתה נצחית, ואז מתעורר הקב"ה וגזור אומר שהדין בטיל לגמרי, ומלכותא דרקיעא כעין מלכותא דארעא, שלפעמים זורקין את הדין חוצה מבית המשפט כי הדיינים מסלקים ידם הימנו, ובטל דינא. וכן איתא בס' דרך ד', אחר שדיבר על הסדר וההנהגה של בתי דינים של מעלה, כתב שם (ח"ב פ"ח) וז"ל, אך באמת אין האדון ב"ה משועבד לשום חק ואינו צריך לזולתו ולא מתפעל משום דבר. ועל כן כשירצה להשתמש מרוממותו הנה יפעל וינהג כרצונו בלי הכרח או עיכוב כלל. ואולם להנהגת המשפט ינהג כפי השעבוד שזכרנו. אך כשתגזור חכמתו היות נאות העברה על שורת דין, הנה ישתמש מרוממותו ויחוד שליטתו, ויעבור על פשע, ויתקן כל קלקול בעוצם כוחו. עכ"ל.

ובמעשה העגל, ע"י תפלת משרע"ה זכו ישראל לי"ג מדות של רחמים. ומדות אלו מתעוררים בימי הסליחות, וביתר שאת בעשי"ת ובפרט ביוה"כ, שמזכירים אותם כמה פעמים. ואלו המדות הם למעלה מכל בתי דינים, כידוע, שהם התעוררות רצון העליון אשר עלה ברצונו כביכול לברוא העולם בשביל ישראל שהם בנים למקום, ועל זה אין מועיל שום קטרוג. וראש חטאת ישראל הי' העגל, והי' מן הצורך לפתוח השער העליון הזה כדי לבטל את הגזירה של כליון. ואדרבה אם לא הי' חטאם גדול כל כך, לא היו זוכים לפתיחת שער הגדול הזה. אבל מחמת שטען משרע"ה, אנא חטא העם הזה חטאה גדולה, ואין מספיק אפילו יסורים אלא כליון ח"ו, ולכן נצרך לעורר כוונת הבריאה שהיא בשביל ישראל ולהצילם ממדת הדין של הבתי דינים. ונמצא שקלקלתם תקנתם, שודאי משום שחטאו "חטאה גדולה" זכו לי"ג מדות ש"ר שהם מבטלים כל הדינים, וכמשל בן המלך הנ"ל שמתבטל כל הדין ומתפרק מהפדגוג וחוזר להיות תחת חסותו של אביו המלך. ובאותה שעה היו ישראל במצב של כולו

חייב ולכן נתבטל דינם. אבל לכאורה לא היו כולם חייב שהרי משרע"ה לא חטא והקב"ה הציע לו ואעשה אותך לגוי גדול. ולולא טענתו של משה שזה לא יועיל שהרי "כסא של ג' רגלים אינו עומד לפני בשעת כעסך כ"ש כסא של רגל א'" (רש"י שמות ל"ב י"ג) הלא הי' מתחיל כלל ישראל ממשה רבינו. אבל זה אינו שהרי גמירי דלא כלה שבטא (ב"ב קט"ז ע"ב) ואי אפשר לבטל ח"ו כלל ישראל וצריכים לישאר עכ"פ שריד מכל שבט. אבל צריך להבין מה שאמר לו הקב"ה ואעשה אותך לגוי גדול הרי אי אפשר לכולת שבט. ונראה שזה גופא פעל משרע"ה אצל הקב"ה שלא יכלה שום שבט מישראל. שהרי יש מדרגות בהשתלשלות ישראל, האחד הי' אברהם, ואח"כ יש דרגא של שלשת אבות, ואח"כ יש דרגא של שנים עשר שבטיא. והואיל וחטאו ישראל עד שלא הספיק הזכות של שלשת אבות וכסא של ג' רגלים לא יוכל לעמוד, הרי נתגלה שאין עתיד ישראל מבוסס כל צרכו, ולכן מוכרח להוסיף מדרגה נוספת ולצרף זכות השבטים, ואז נגזר דלא כלה שבטא, ומעתה אי אפשר לשום שבט ליבטל כדי שלא תופסק זכותו. והואיל וכן, כל השבטים חוץ מלוי הם כולו חייב, וע"י י"ג מכילין דרחמי ניצולו. (ומה שאצל ענין המרגלים חזר הקב"ה והציע ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו אע"פ שכבר נגזר דלא כלה שבטא, ארמוז בקיצור שיוכן שפיר ע"פ מה שאיתא בס' תפארת יונתן ששם היתה הכונה בסוד הגלגול, ודייק תיבת "ממנו", מיני' ובי' רק בגלגול, עיי"ש, ואכמ"ל).

ונבוא אל המכוון בעזה"י. רשב"י הי' נשמת משיח כידוע (ענין דרך ד' מאמר הלקוטים בענין רשב"י). ודיבור אחד של רשב"י נשמע מסוף העולם ועד סופו ועל פיהו מתנהגת הבריאה ועליו מתקיים הדור כדאיתא בגמ' (סוכה מ"ה). ושאלו תלמידיו את ר"ש מפני מה נתחייבו אותו הדור כלי'. ובאמת ישנם שני טעמים (הנאה מסעודת אחשוורוש, והשתחו' לצלם) ושניהם אמת כדאיתא במפרשים. אך הטעם של הנאת הסעודה לא רצה רשב"י להוציא מפיו.

והוא, כי המפרשים הגידו שהחטא של הנאת סעודה של אחשוורוש, הוא שמחה של גיל כעמים והשתתפות בחגם (שהרי ליהודים הכינו מאכלים כשרים כדאיתא בגמ'). ופירצה זו מצוי' בעזה"ר ומסתמא כן הי' בדורו של רשב"י. ולכן כמו שדוד המלך הנהיג את כל הבריאה במאמרו ולפי רוח פיו כן חיתוך המשפט למעלה, כן הי' עם אדוננו בר יוחאי, כי במאמר קדישין לתתא כן גזירת עירין לעילא. ולכן הי' נשמר מלהוציא מפיו שהחטא הי' שמחת ישראל אל גיל כעמים והתערבות בגוים, כי בדיבור זה יכול להמשיך ח"ו קטרוג על כל הכלל כולו. ולפיכך אמר, אמרו אתם, אבל מפי לא יצא. והם כיוונו אל האמת ואמרו שנהנו מסעודתו של אחשוורוש. והואיל והם פתחו בחובה פתח הוא בזכות נגדם, שאין זה טעם מספיק לבדו על הגזירה אלא אם כן תוסיף טעם אחר בבחינת זה וזה גורם. דאם לא כן, שבשושן יהרגו ולא בכל העולם כולו. וע"כ צ"ל שאין זה הטעם יחידי, ולכן מסכימים גם עתה בשמים שבעד חטא זה אין חייבין כליון ח"ו. אמרו לו אמור אתה, ואמר על שהשתחו' לצלם, וזה חטא חמור, ובזה היו כולם חייבים, וממילא פטורים, כדין סנהדרין שלמדו כולם לחובה. ואע"פ שהיו שלשה צדיקים שלא השתחו' (חנני' מישאל ועזרי') אבל הם היו משבט יהודה, ומה תעשה עם השבטים האחרים. ולכן אין לך זכות גדול מזה, דגמירי דלא כלה שבטא, וזה מכריח שיתעוררו י"ג מדות ש"ר כמו בכל מצב של כולו חייב, ויוצאים פטורים כולם.

אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר, אמר להם הם לא עשו אלא לפנים וכו'. כלומר, הרי דרכו של אלקינו הוא אשר לא ישא פנים [דברים י'] ואיך יתכן שימחול וישא פשע דוקא מפני שכולם חייבים. ועל זה השיב, הם לא עשו אלא לפנים. ביאורו, כמו שהשריש המהר"ל בכמה מקומות בספריו ובפרט בפרקים הראשונים של ספר נצח ישראל, שאין ישראל ראויים לחטא כלל. והחטא אצלם רק במקרה ולא בעצם כמו סיגים המעורבים בזהב טהור (פרק י"ד, ושאר מקומות) ואין החטא נוגע לתוכיותם רק בחיצוניות

תשא ששם חטא העגל, וסליחתו ע"י י"ג מ"ר, שזכו לזה ע"י היותם כולם חייבים ונתגלה בזה הבחינה שהם בנים למקום. וכן בימי מרדכי ואסתר ע"י שהיו כולם חייבים זכו לנס וליום טוב אשר בה מתבלטת האהבה שבין הקב"ה לישראל, היא היא האהבה, שעל ידה קימו וקבלו עליהם התורה ברצון.

ובתחלת אדר קורין תרומה והוא בנין המשכן שהי' כפרה על מעשה העגל. ונראה שעבור כן מתחילה פ' תרומה עם י"ג נדבות המשכן כדאיתא ברש"י בריש הפרשה. ובפרשה זו מתעוררת האהבה הטבעית של אב לבן ובן לאב שבין הקב"ה וכנס"י, שמתלבט ע"י שייכות הגורל. ומתעורר הענין של אנו גורלך עד קבלת התורה ע"י אהבה ורצון, כמ"ש קימו וקבלו היהודים.

פורים

ולפנים. וזו היתה מליצתו של רשב"י שהם בנים למקום עמוסי בטן ופנימיות הקדושה של אביהם שבשמים תמיד שורה בהם, ולכן לא הביט און ביעקב ועמל בישראל. והסיבה והמסובב שניהם עולים בקנה אחד, כי הוא נושא פנים להם מפני שהם בנים, ומפני שהם בנים אין זה קרוי נשיאת פנים שהרי במקרה שהם חוטאים אינו אלא לפנים, כנגלה ליודע תעלומות.

וזה הי' הנס של פורים, שנתעורר למעלה שאנו גורלו של הקב"ה, (כמו ביוה"כ, שאנו אומרים אנו גורלך ואתה גורלנו), ואין טעם לגורל כאשר ביאר הרב ז"ל בסידור עניני יוה"כ ופורים, אשר ישועת שני הימים היא ע"י הגורל. ולכן נראה כי מזל אדר דגים, כי איתא בספד"ק כי דגים ר"ת י"ג מכילי דרחמי.

ומובן למה ברוב השנים חל פורים ב' כי

ביאור בגמ' שאלו תלמידיו את רשב"י וכו'

כי יש בזה זכות לישראל שלא נתחייבו בעון חמור כ"כ של ע"ז.

וסברתם היתה עפ"ד התוס' (כתובות לג:) אהא דאמר רב אילמלי נגדוה לחנניה מישאל ועזריה פלחו לצלמא, דהטעם כי לא היה אותו הצלם עבודת כוכבים ממש אלא היה אנדרטא לכבוד המלך, אלא שחמו"ע מסרו עצמם למיתה כי אעפ"כ היה בזה קידוש השם. ונמצא כי אין לחייב את ישראל על שהשתחוו לצלם שהרי לא היה ע"ז ממש. והנה רצו תלמידים להוכיח ששיטתם כי לטעמו של רשב"י תקשי למה נתחייבו באותו הדור הרי החטא של הצלם כבר היה בזמנו של נבוכדנצר. וזהו שדקדקו מפני מה נתחייבו ישראל שבאותו הדור דייקא, ועל כרחך אין הטעם משום חטא הצלם. ואמר להם רשב"י אמרו אתם כלומר אדרבא נראה אם סברתכם ראויה להתקיים. ולא השיב להם מיד על קושייתם כי הוא צריך גם לסברתם כמו שיתבאר לקמן ולכן בקש שיאמרו לו טעמם. ואמרו לפי שנהנו מסעודתו של אותו רשע,

בגמ' (מגילה יב.) שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה. אמר להם אמרו אתם. אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. אמר להם א"כ שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו. אמרו לו אמור אתה. אמר להם מפני שהשתחוו לצלם. אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר. אמר להם הם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים והיינו דכתיב כי לא ענה מלכו ויגה בני איש. ע"כ. וראוי להבין דאם ידעו התלמידים טעם על שנתחייבו ישראל כליה למה שאלו את רשב"י, ואם בכל זאת רצו לשאול דעתו למה לא ענה להם מיד הטעם רק אמר להם אמרו אתם.

ועתה נשוב לבאר דברי הגמ' בויכוח של רשב"י ותלמידיו. דידוע היה לתלמידיו שיטתו של רשב"י שסובר דהגזירה היתה על שהשתחוו לצלם. אבל הם לא היו ניחא להו בטעם זה ונקטו הטעם לפי שנהנו מסעודתו של אותו רשע. ורצו לברר ולהוכיח שהצדק עמם,

וכמו שביארו בזה המפרשים שכיון שהסעודה ההיא היתה לחגוג את ביטול תקות ישראל לבנין בהמ"ק כי לפי חשבוננו של אחשורש כבר שלמו שבעים שנה של גלות בבל ועדיין ישראל בגולה, ולכך היה בזה חילול השם גדול שבני ישראל היו שותפים בהנאת הסעודה, והרי עון חילול השם אינו מתכפר אלא במיתה ולכן נתחייבו כליה. והקשה להם רשב"י שא"כ רק אותם שבשושן יתחייבו, דהן אמת כמו שביארו המפרשים (הובא בחת"ס על המגילה) שאף הרחוקים שלא השתתפו בפועל במשתה אבל היו נהנים ממנה מרחוק והתפארו בה, אבל מ"מ אין ראוי גזירת כליה אלא על אותה שהשתתפו בפועל. ושוב הקשו תלמידיו לפי דבריו שהיה החטא שהשתתפו לצלם וכי משוא פנים יש בדבר והיאך נמחל להם העון.

ותשובת רשב"י היא דבאמת צריכים לב' הטעמים, כי על עון הצלם לא נתחייבו עדיין בשעתו כי נמצא בדינם לימוד זכות שהיה באונס ונתן להם ארכא שישובו, ועי"ז יזכו לתיקון החטא. אמנם משנהנו מסעודתו של אותו רשע ועברו על איסור ההתרחקות מזבחי גוי, מעתה נגזר עליהם להמסר תחת רשות הע' שרים, כאשר נתבאר שזאת היא התוצאה מהקריב רצון לדרכי הגויים. וכיון שנמסרו לידון בב"ד של ע' שרים הרי אין שם רחמים בדין ויצאה הגזירה על שהשתתפו לצלם, כי עד עתה שנדונו בהיכל זכות יצאו זכאים אבל משנידונו בהיכל חובה לא נמצא עליהם זכות. ונמצא דרשב"י סבר בו הטעמים כמו שנתבאר. וא"ש שנתחייבו באותו הדור דייקא. וגם הרחוקים, כי הם נהנו, וברצונם הכניסו א"ע תחת שליטת ע' השרים של אוה"ע.

ועל מה שהקשו התלמידים וכי משא פנים יש בדבר. השיב להם כי הם לא עשו אלא לפנים ולכן גם הקב"ה עשה עמהם רק לפנים. והענין כי ישועתם של ישראל בימי מרדכי ואסתר באה מהופעת בחי' היובל כמ"ש בספח"ק בענין

העץ גבוה חמשים אמה שנתעורר אז בחי' השער החמשים. ולכן אף שע"י שנהנו מסעודתו של אותו רשע נמסר דינם לע' שרים, מ"מ ע"י התעוררות העם רצון של היובל שהוא סוד השופר הגדול המקבץ את כל האובדים והנדחים ומשיבם אל שרשם כמ"ש ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו. בכח זה זכו לינצל מרשות הע' שרים ולהיות נדון ע"י הקב"ה בעצמו שהוא מוצא לימוד זכות כדי להכריע המשפט לצדק. ובבחי' היובל שהיא הנקודה הפנימית מתברר שאין שום פגם בישראל כי בכל א' מישראל יש נקודה פנימית שאינה נפגמת לעולם.

וזהו שאמר הם לא עשו אלא פנים, ויתפרש עפ"י שהביא בזוה"ק על הכתוב במגילה וקבל היהודים את אשר החלו לעשות. דלכך כ' לשון יחיד כי הכוונה על מרדכי שהוא נשמת משה רבינו שהוא כללא דיהודאי. ונמצא שבזה שמרדכי לא השתחוה להמן שהוא היה המרכבה לס"מ כמ"ש מהאריז"ל, בזה פעל מרדכי על כללות היהודים להוציאם מרשות הע' שרים בסוד היובל המוציא בע"כ אף את העבד, וקיים מרדכי הכתוב לא תשתחוה להם שהוא כגימ' להמ"ן ב"ן המדת"א האגג"י צור"ר היהודיים.

וע"י שנתעורר בחי' היובל נתברר שלא עשו ישראל אלא לפנים, ובזה נתבטלה הגזירה. ובעל המאמר הוא רשב"י שהוא עצמו שייך לבחי' זו שהוא בסוד חמשים בחי' היובל וקדש הקדשים. וזהו שאמרו בגמ' (מס' מגילה) בן יאיר שהאיר עיני ישראל בתפלתו, בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו. ורומז שהאיר עיני ישראל והכניס בהם הרהורי תשובה, והקיש על שערי רחמים דהיינו י"ג מדות של רחמים, שהם במקום היובל שהוא שער הרחמים, ונרמז כי קי"ש ר"ת קוצו של יו"ד, שהוא בחי' הנקודה הפנימית.

פרשת משפטים תשנ"ג

כי לא לנצח ישכח אביון – תקות עניים תאבד לעד

המ"ן אש"ר בק"ש לאבד"י בגימ' שלשי"ם יו"ם לפני" הפס"ח, וכאשר מגיע ערב פסח שכבר השלימו היציאה מהקליפות מאבדים עשרה פתיתי חמץ לאבד עשר כוחות הטומאה זה לעומת זה.

ובדרך זה יש לבאר בענין מצות מתנות לאביונים, כי האביון הוא בבחי' שכחה שהקב"ה מסתיר פניו ממנו והוא בבחי' שכחי אלקים. אמנם הכתוב מעיד כי לא לנצח ישכח אביון, וזה ענין שהעני ניזון משכחה שהיא תבואה שנשכחה מבעה"ב ולאח"כ נזכר בה וחייב להניחו לעני, וזה לחזק לב העני כי כמו שתבואה זו השכוחה נזכרה אח"כ כן אביון זה עוד יעלה לזכרון ולא לנצח ישכח.

והנה המן רצה להשכיח ח"ו זכרם של ישראל ולאבדם. ע"כ נתקן לעומת זה מצות מתנות לאביונים להורות כי לא לנצח ישכח אביון ואנו מחזירים אחר האביונים ולא מסתפקים בנתינה כאשר יבואו לבקש, כי המצוה לחזור אחר האביונים וליתן להם. וזה מורה על היפך מה שבקש המן לאבד זכרם של האביונים, והיינו בקש עבדך, וע"כ מתנו"ת לאביונים בגימ' המ"ן אש"ר בק"ש לאבד"י.

ובגמ' (יבמות עז.) דרשו גז"ש בפסוק (בראשית טו) שני בנותיך הנמצאות, וכתוב (תהלים פט) מצאתי דוד עבדי. וכפי הנ"ל ששורש דוד המלך היה מוסתר שם ולא נשכח לנצח אלא שנמצא לבסוף כי לא לנצח ישכח אביון. ולעומת זאת עשרת בני המן נאבדו לגמרי ואבד זכרם. ולכן עשרת בני המ"ן בגימ' מצאתי הנמצא"ת, הם שתי התיבות של הגזירה שוה.

פרשת צו תשנ"ב

ועוד זאת, כי בפורים מתעורר נשמת אסתר שהיא הנשמה המיועדת להשבת אבדה. ונרמז במגילה בפעם ראשון שנזכר שמה (שה מקום השורש) – ה"א אסתר ב"ת ד'דור ר"ת אבדה. והיא בחי' הלבנה שהרי דרשו בפ"ק דמגילה ששם אסתר ע"ש אסתהר, והלבנה היא הראשונה לאובדים, שנאבד לה י' ימים בשנה לעומת שנת החמה ע"י מיעוט הלבנה. ועוד מצינו אצל יוסף שנאבדו לו י' טיפות שהיה ראוי שיצאו ממנו י"ב שבטים ולא יצאו כי אם ב' שבטים כדאי' בדחז"ל. ואסתר היא המתקנת פגם הלבנה להשיב אבידתה, ולהכין את הגאולה העתיד השאז יתוקן פגם הלבנה, ונרמז בפסוק ב"ת המן נ'תתי לאסתר ר"ת לבנה. וכן היא משיבה אבידתו של יוסף ע"י היותה מבני בניה של רחל שהוא ענין תיקון משיח בן יוסף להכנת הגאולה. ולכן בפסוק של מצות השבת אבידה נרמז במ"ש והשבות"ו ל"ו בגי' אסת"ר המלכ"ה כי היא מוכנת להיות נשמת השבת אבידה. וזה שאמרה כאשר אבדתי אבדתי, וכוונה להתחזק שהיא כאבידה המתבקשת. וע"כ מאס"ף לכ"ל המחננו"ת עולה בגימ' עשרה פעמים ובא"ו האבדי"ם, הרומז להשבת האבידות של י' ימי הלבנה וי' טפות של יוסף, ולעומת זאת נאבדו עשרת בני המן כמ"ש ואב"ד חמש מאות איש ואת פרשנדתא וגו', אבל ישראל לא נאבדו ח"ו כמו שבקש המן לאבדו, רק כפי האמור לעיל ששלשים יום לפני פסח המתחילים ביום הפורים מתחילים לצאת בני מהיכלות הטומאה ומתחילים ליכנס לנ' שערי בינה המופיעים בפסח, וע"כ חמשי"ם שער"י בינ"ה בגימ' אש"ר בק"ש לאבד"י, וגם

ענין שושן פורים בירושלים

הכבוד שמשם נמשך י"ג מדות של רחמים, ולכן שושנ"ת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכל"ת מרדכי, כי התכלת דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד, ושם מקור י"ג מדות של רחמים הנרמז בשושנה, וגם תכל"ת מרדכי בגימ' אסתר ב"ת אביחי"ל שהיא השושנה שמוזה באה הישועה. ואי' בספה"ק שהישועה היתה צריכה להיות ע"י זכר ונקבה ולכן באה ע"י מרדכי ואסתר. וזה ענין שושן שהוא בחי' זכר ושושנה בחי' נקבה, כי מרדכי בחי' שושן ואסתר בחי' שושנה. וזה שהביאו בגמ' הנ"ל שלא עשו אלא לפנים ואף הקב"ה לא עשה עמהם אלא לפנים, שנא' כ"י ל"א ענ"ה מלבי"ו ויג"ה בני אי"ש שפסוק זה בגימ' שושנ"ה. וגם אסתר שמנינם שוה, כי ההצלה היתה ע"י התעוררות י"ג מדות של רחמים הנרמז בשושנה.

פרשת משפטים תשנ"ג

ואיתא בספר מנות הלוי כי העץ חמשים לקח המן מקדש הקדשים, והיינו שהופיע אז בחי' קדש הקדשים השייך לסוד שער החמשים ומזה בא מפלת המן, ולכן לזכרון הנס חוגגים בירושלים יום מיוחד של שושן פורים, כי הנס בא ע"י שהופיע בשושן הבירה קדושת בהמ"ק וירושלים, וכמו שנאמר ושמתי כסאי בעולם, ולזכר זה נקבע אח"כ בבהמ"ק שער שושן שהיה שם ציור של שושן הבירה, כי הנס היה ע"י הופעת בחי' המקדש בשושן הבירה. ושם שורש י"ג מדות של רחמים, ולכן שושן הבירה בגימ' שערי רחמים כמו שאמרו בגמ' שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו. וזה ענין מה שבאה הישועה ע"י אסתר הנקראת שושנה, כי השושנה יש בה י"ג עלין כמ"ש בזוה"ק שנרמז בזה י"ג מדות של רחמים. וז"ש שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי, כי השושנה היא הרומזת לי"ג מדות של רחמים. והישועה נמשכה ממקור העליון של כסא

יום מיוחד לירושלים – פורים דמוקפין

מירושלים, ולא כתיב כן בשאר ספרי נביאים וכתובים, כי המגילה היא מבחי' עולם התיקון כאשר עיר ציון תמלא, ותהיה אז ירושלים מוקפת חומת אש כמ"ש ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב. ולכן מגל"ה נקרא"ת בגימ' חומ"ת א"ש סבי"ב.

פרשת שמות תשנ"ג

וי"ל עפ"י המובא שפורים הוא מבחי' זמן הגאולה ועת התיקון כאשר ימחה שמו של עמלק. ולכן אף שכל המועדים יהיו בטלים לעת"ל מ"מ ימי הפורים לא נבטלים, כי פורים הוא שייך לזמן הגאולה. ולכן יש בו יום מיוחד לירושלים שהוא פורים דמוקפין. ובמגילה נכתב ירושלים במילוי היו"ד כמ"ש אשר הגלה

פורים בחי' שבת ופורים משולש בירושלים

קבלה לכל, וכמו שאמרה אסתר, לך כנוס את כל היהודים. וכן כתוב, להקהל ולעמוד על נפשם. והקהילה והאחדות הוא התיקון של פורים. וזהו המלחמה בעמלק שרוצה לעשות פירוד בישראל. ונרמז במ"ש, שחנו ישראל ברפידים שהיא אותיות 'פירדים'.

וזהו, ויקה"ל משה. שהוא בגימ', ויאמ"ר כ"י י"ד ע"ל כ"ס י"ה. שהקהילה היא המלחמה בעמלק. ומשה הוא מרדכי כמ"ש במד' ובזוה"ק.

ובשנה זו התיקון היה ביותר כאשר התאחדו כל ישראל לקרא ביום אחד. ולכן נרמז במה שכתוב במשנה, ח"ל להיו"ת ער"ב שב"ת מוקפין חומ"ה קורין ב"ו ביום. שהוא בגימ', מושיעיים בה"ר ציון לשפוט א"ת ה"ר עש"ו. ועכשיו במנחה של שבת זו הוא העליה של גמר הפורים. ואיתא בספה"ק שפרשת פרה היא גמר התיקון של פורים. שמהפ"ר של פורים נעשה פרה.

וכתב בספר ליקוטי מוהר"ן, שמפורים מתחיל ההליכה לפסח, ונרמז בפסוק, בו יצאת ממצרים ולא יראו פני ר'קם שהר"ת הם פורים. ובפרט בשנה זו שאנו הולכים מפורים יקר כזה שהיה משולש לפסח יקר כזה שחל בו ערב פסח בשבת כאשר הבאנו כבר שמסוגלת השנה הזאת לגאולה.

ובדרכנו לפסח אנו עוברים דרך המעבר של פרשת פרה ופרשת החדש, שיסוד פרשת פרה היא הטהרה. כמו שנאמר בהפטרה, וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'. וביתר שאת היא בשנה הזו שהקביעת מסוגלת ביותר ע"י ערב פסח שחל בשבת. ולכן, ער"ב פס"ח שח"ל להיו"ת בשב"ת. הוא בגימ', וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם.

ולכן הימים האלה נעלים ביותר. וכמ"ש בספה"ק חסד לאברהם, שבשלשים יום לפני הפסח יוצאים בכל יום חלק ל' מהיכלות הטומאה. ולפי המובא לעיל, שפורים נרמז בתיבות, ממצרים ולא יראו פני ר'קם. הרי

איתא בספר עבודת ישראל, שפורים הוא בחי' שבת, ונרמז במגילה שנכתב כמה פעמים לשון מנוחה, ונוח מאוביהם, ונוח בארבעה עשר, ונוח בחמשה עשר, כימים אשר נחו בהם היהודים. ולכן יש נוהגים בו איסור בעשיית מלאכה. ולכן המנהג ללבוש בפורים בגדי שבת. בגמרא איתא, שמרדכי רצה לתקן שיהא פורים כדין יו"ט שאסור בעשיית מלאכה כמ"ש, שמחה ומשתה ויום טוב. אבל לא קבילו ישראל עליהו רק שמחה ומשתה. והיינו דבאמת עיקר הפורים הוא לעתיד לבוא כאשר יושלם מחיית עמלק. ובזה"ז הפורים אתנו בתורת שאלה מזמן העתיד. ולכן איתא ברמב"ם, שאף שכל המועדים יבטלו לעת"ל אבל ימי הפורים לא נבטלים כי כל ענין הפורים יושלם לעת"ל. ואז באמת יהא פורים אסור בעשיית מלאכה. ורק בזה"ז שאין הפורים בשלימות אין בו עדיין איסור עשיית מלאכה.

והנה בקביעות שנה זו שחל פורים בשבת בירושלים שהוא לב העולם והוא אסור בעשיית מלאכה כי גדלה מאוד הארת פורים זה שנמשך בה מעין לעת"ל כאשר יהא הפורים אסור בעשיית מלאכה. והאריז"ל אומר, שלכך בחו"ל יש בו ב' ימים טובים של גליות כי מאחר שבני חו"ל אינם במדריגת בני א"י ואין ביכלתם לקבל הארת היו"ט ביום אחד לכן צריכים הם לעשות שני ימים כדי לקבל ההארה.

ועד"ז י"ל בענין פורים המשולש שמחמת ההארה העצומה הנמשכת בו אפילו בני א"י אינם יכולים לסבול זאת ביום אחד וצריך ליחלק לג' ימים כדוגמת רפואה שמחלקים אותה לחלקים, כי אי אפשר לגוף לקבל הכל ביחד.

ובשבת זו היא עליית הפורים של ירושלים כי ביום ראשון העל"ט היה המשתה ושמחה בירושלים. ולא רק אלה שהיו שם שייכים לירושלים כי אף אותם שהיו כאן הרי התקשרו בשמחתה של ירושלים, והיה לבם הומה בהשתוקקות וגעגועים לירושלים. והיו כל החברים באחדות, שזהו ענין הפורים שהוא זמן

התורה מתחננת בבקשה שלא נצא ריקם מהימים לפסח. הנעלים האלה כאשר אנו צועדים בדרך מפורים

פרשת ויקהל תשנ"ד

שושן פורים שחל בשבת

כשפורים חל בשבת, (שושן פורים) הלא כולנו נמצאים בירושלים, שהשבת עצמו הוא ירושלים בזמן, ואומרים הפורש סוכת שלו' עלינו על ירושלים, ואנו מתיחדים בסוכה אחת עם ירושלים, וכולנו "סמוך ונראה" בתוככי

פורים

פורים שחל בשבת

וחיבה יתירה נודעת לשנה זו, שחל בה פורים דמוקפין בשבת, ויהא בירושלים פורים משולש, ויפה כח התיקון של פורים משולש, דהנה פורים הוא בחי' היובל, כמו שהארכנו כמה פעמים בענין עץ גבוה חמשים אמה, שהוא שורש היובל, ומשם נמשך נס הפורים. ופרשת בהר היא הפרשה של יובל, ונזכר בה י"ד פעמים יובל, ובמכוון לזה יש בכל שנה ב' ימים של פורים, כי ב' פעמים פורים בגימ' י"ד פעמים יובל.

אמנם מספר הפעמים שנזכר יובל בתורה הוא כ"א, כי בפ' בחקתי נזכר עוד ו' פעמים, ובפ' מסעי נזכר עוד פעם, ואם יהיה היובל לבני ישראל, ופסוק זה הוא השלמת כ"א פעמים יובל, והוא מכוון לשם אחי"ה שמספרו כ"א, והיא השם של עולם הבינה, עולם היובל, והנה ג' פעמים פורים הוא כמספר כ"א פעמים יובל, ובפורים משולש יש בו שלימות כח היובל,

מכוון לכ"א פעמים יובל שנזכר בתורה. ותיבת פורים במילוי אותיותיו פ"א וא"ו רי"ש יו"ד מ"מ בגימ' בשב"ת, והיינו שהפורים במילואו ושלימותו הוא כשחל להיות בשבת, שאז יש ג' פעמים פורים המכוונים לכ"א פעמים יובל. ולכן גדולה מאד סגולת שנה זו, ולכן חל בה גם ער"פ בשבת, כמובא בס' אמרי נועם, שקביעות זו מסוגלת מאד לגאולה. ופורים כזה מתקשר עם ר"ה ביתר עוז לקשר האחרית עם הראשית, ולכן פורים שחל להיות בשב"ת בגימ' בראשי"ת במילואו בי"ת רי"ש אל"ף שי"ן יו"ד תי"ו. ור"ה ופורים שניהם חלים להיות בשבת, היינו טעמא דשופר היינו טעמא דמגילה, שהשבת הוא שורש הזכירה, כמ"ש זכור את יום השבת לקדשו.

פרשת נצבים וילך תש"ס

סגולת שנה שיש בה פורים משולש

ועוד יש בסגולת הקביעות בשנה כזאת כי יש בה פורים משולש, כמו שביארנו בפ' ויגש שעל זה רמז יוסף לבנימין שנתן לו שלש מאות כסף, כי שם הכין הכח של פורים, כמו שאחז"ל על החמש חליפות שמלות שרמזו למרדכי שלבש חמשה מלבושים. ובמוציא שם רע כתיב

"וענשו אותו מאה כסף", ופי' בהיכל הברכה שקאי על הס"מ, ע"ש. ולדרכנו י"ל דקאי על המן, דליכא ידיע לישנא בישא כהמן. ולכן עונשו מאה כסף, עפי"ד התרגום שני שביקש המן לתת מאה כסף על כל אחד מישראל. וראיתי בספר אחד שבזה

אתי שפיר מה שנתקשו בתוס' מגילה בענין החשבון של עשרת אלפים ככר כסף, ע"כ. ולכן עונשו של המן הוא מאה כסף.

ובפורים משולש שמשתלש הכח של פורים, שיום אחד מיוחד למגילה ויום אחד להודאת על הנסים ולקריאת "ויבא עמלק" ויום אחד לשמחת סעודת פורים, נעשה בזה תיקון נפלא של שלש מאות כסף. של"ש מאו"ת. עולה כמנין ירושלים במילוי האותיות, יו"ד רי"ש וא"ו שי"ן למ"ד יו"ד מ"ם. שבזה נשלם גמר חומת ירושלים בכל הפורים המשולש שעושים במקופות חומה. והנה דיני שושן פורים ילפינן בגמ' מדיני בתי ערי חומה. ולכן, עי"ר אש"ר ל"ו חומ"ה. בגימ', סעוד"ת פורי"ם. שביום השלישי שמקיימים בו סעודת פורים נשלם התיקון של בנין החומה, ומתקיים הפסוק, ואנ"י אהי"ה ל"ה נאור"ם הוי"ה חומ"ת א"ש. שהוא בגימ', ימ"י מרדכי ואסת"ר. דהנה באמת הרי הכתוב אומר "פרזות תשב ירושלים ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש". שתהי' פתוחה בלי חומה. אלא שהחומה היא ע"ד מ"ש בפסוק הנ"ל, שהקב"ה בעצמו יהי' חומת אש.

ובזה אתי שפיר שבפסוק "עיר אשר לו חומה" יש קרי וכתוב, כי נכתב "לא" באל"ף ונקרא "לו" בוא"ו, כי ירמוז להנ"ל שירושלים לא תהי' לה חומה, אבל מ"מ יהי' לה הקב"ה לחומת אש, ושניהם אמת, לו, לא. גם, עי"ר אש"ר ל"ו חמ"ה. בגימ', ה"ר ציו"ן אש"ר אה"ב. [ובגמ' דרשין הקרי והכתיב באופן אחר, ומ"מ ד"ת כפטיש יפוצץ סלע].

והנה בכל שנה ממשיכים בערי הפרזות את שמחת פורים כליל ט"ו, ומתקשרים עם שמחת ירושלים ביום, "שוש"ן פרי"ם" בגימ', א"ם אשכח"ך ירושלי"ם. אבל בשנה זו מתאחדים בני חו"ל עם בני ירושלים לקרוא את המגילה ביום אחד, שזה תיקון הנפלים מחוץ למחנה ששבים לאחוזתם לתוך המחנה. ומתאחד שבט דן עם שבט יהודה ומתעוררת בחי' היובל בשלימותה. שנס הפורים בא מבחי'

היובל, משער החמשים, אשר ע"ז רומז העץ גבוה חמשים אמה. ובשנה זו שעושים פורים משולש באים ליובל גמור. ולכן, יעש"ו ע"ץ גבו"ה חמשי"ם אמ"ה. בגימ', פרי"ם משול"ש. ומתקיים הפסוק "יתקע בשופר גדול", שעל ידו מתקבצים ובאים האובדים והנפלים מחוץ למחנה. ונרמז בתיבות, בשופ"ר גדו"ל. שהוא בגימ', מחו"ץ למחנ"ה מושב"ו. כלומר, לאלה שהיו נפלים מחוץ למחנה שעמלק היה מזדקק להם, נאספים, ומתקבצים נדחי ישראל ע"י השופר גדול.

והנה, בתורה נזכר "שנת היובל" כ"א פעמים, כ' פעמים בפרשיות בהר בחקותי, ואחד בפ' מסעי, צא וחשוב והנה מספר כ"א פעמים, יוב"ל. בגימ', ג' פעמים, פורי"ם.

ושנה זו חל בה ע"פ בשבת, אשר אי' בתיקו"ז, שבערב פסח הוא זמן מחיית עמלק, וע"ז רומז ביעור החמץ שמבערין בע"פ. וכשחל ע"פ בשבת הוא ביתר שאת, כי כבר מקדימין ביעור החמץ ביום שלפני ע"פ. ולכן, ער"ב פס"ח שח"ל בשב"ת. בגימ', ארו"ר המ"ן אש"ר ביק"ש לאבד"י.

ומאחר ששנה זו גדולה סגולתה מאד, מוטל עלינו להתחזק ביותר. וכבר היו הרבה פעמים שנים כאלו. אבל נתקלקלו. וע"כ האחריות מוטלת עלינו שלא תתקלקל השנה הזאת. ובימי השובבי"ם האלה יש לנו לתקן ע"י יגיעה בתורה, ובתפלה, ובאמירת תהלים, ובנתינת צדקה, ובשמירת שבת כהלכתה, ולקיים "וקראת לשבת עונג", באופן שהשבת יהא לו עונג ע"י שנקדש את יום השבת בתורה, ותפלה, ולקבל פני השבת בשמחה, ובנהירו דאנפין, ובדביקות בה'. ואף כי רחוקים אנו ממדרגת הדביקות, מ"מ התורה היא נצחית וגם לנו ניתנה מצות "ולדבקה בו" לפי ערכנו והשגתנו, ע"י התלהבות בתפלה ובהשתוקקות לעשות נח"ר להשי"ת ע"י תורה ועבודה וגמ"ח וכו'.

ענין שיתסר ושיבסר

מייוחדת של פרנסה. וגם הרי אמרו במגילה (דף טז) שכשאמר אחשורש להמן שיקח את הלבוש והסוס ויעשה כן למרדכי התחנן למלך שיתנו לו איזה כפר או נהר ליטול המכס, וא"ל אחשורש גם זה תתן לו אל תפל דבר מכל אשר דברת, ע"כ. נמצא שהו"א של המן היתה שיתנו למרדכי עשירות בשכרו ואמר אחשורש שגם דבר זה יקיים, וא"כ ראוי לישראל פרנסה מכח "הוה אמינא" של המן.

פרשת כי תשא תשנ"א

וימי שיתסר ושיבסר מיוחדים ביותר להשפעת הפרנסה שהרי ענין זה שהחזיקו תלמידי בעש"ט שהארת פורים נמשכת בשיתסר ושיבסר מיוסד על מה שכ' בשלה"ק שכל "הוה אמינא" שבש"ס יש בו אמת, וכיון שס"ד דש"ס ואימא שיתסר ואימא שיבסר ע"כ הוא אמת שיש בו הארת פורים. והנה א' בשם הר"ר בונם זצ"ל שע"י שמעמיק בסברת ס"ד דהש"ס נשפע פרנסה וצרכי עוה"ז כי כל עוה"ז הוא רק "הוה אמינא", ע"כ. ומעתה ימי שיתסר ושיבסר שהם "הוה אמינא" יש בהם השפעה

פרשת פרה המושך מפורים

להתגיייר תחת כנפי השכינה באופן נפלא ע"י פרה דייקא, כי כן ג"כ טהרתן של ישראל היא באופן פלא ע"י פרה אדומה, ועד"ז תיקונו של אחשורש באופן נפלא שזכה להיות רבי יוחנן בן תורתא, וזה נרמז בתיבות זא"ת חק"ת בגימ' המל"ך אחשור"ש.

והנה איתא בספ"ק שיש פ"ר דינים שמתחלקים לה' גבורות של האותיות מנצפ"ך, והם נמתקים ע"י חמשה אלפין, וזה ענין פר"ה שרומז לפ"ר דינים בהמתקת ה' אלפין, וזה ההמשך של פרשת פרה לפורים, כי מפורים נעשה פרה, ועוד איתא בדברי הבעש"ט עה"פ אמר אויב ארדוף אשיג אחלק, שכאן נרמזים ה' האלפין, שחמשה תיבות אלה יש בהם ע' אותיות של אל"ף, והנה להנ"ל שתיקונו של אחשורש הוא כענין התיקון של פרה, יש לרמז בפסוק שבסוף מגילת אסתר וישם המלך אחשורש מס על הארץ, ששם היא הפעם האחרון שנזכר שמו של אחשורש (ודאף שנזכר גם בהפסוק שלאחריו, כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורש, שם משתעי במרדכי שהוא משנה למלך ולא משתעי באחשורש) ושם בחי' עומק שפלות מצבו, וגם כמ"ש בספ"ק שתיבת מ"ס רומז לס"מ, אכן נרמז שם תיקונו ע"י המתקת האלף כענין תיקון פר"ה שנמתקים הפ"ר דינים בה' אלפין ולכן תיבת אחשור"ש

בפסוקתא רבתי (פ"ד) מובא המעשה בר' יוחנן בן תורתא שנקרא כן לפי שנתגיייר ע"י המעשה שקנה פרה מישראל וכשהגיע יום השבת לא רצתה לעבוד כי היתה רגילה לשבות בהיותה ברשות הישראל, ובא העכו"ם לקבול לפני המוכר על הפרה שאינה רוצה לעבוד, ובא הישראל ולחש באזנה שמהיום והלאה אין היא ברשות ישראל ויש לה לעבוד בשבת, ומיד התחילה לעבוד, וכשראה זאת העכו"ם נתגיייר, והוא רבי יוחנן בן תורתא, וסיים שם בפסוקתא שאם תתמה איך נתקרב ע"י פרה תחת כנפי השכינה, הרי פרה היא טהרתן של ישראל ע"כ, וחזינו מדברי הפסיקתא שהתקרבותו של ר' יוחנן בן תורתא יש לה שייכות עם פרה אדומה שהיא טהרתן של ישראל, והענין עפ"י מ"ש בס' גלגולי נשמות להרמ"ע מפאנו שפרה זו היתה גלגול ושתי, ולפי שהיתה כופה כנות ישראל לעשות מלאכה בשבת נתקנה כעת בפרה זו שלא עשתה מלאכה בשבת, והעכו"ם שנתגיייר היה אחשורש ע"כ, ונמצא שתיקונו של אחשורש הוא נפלא מאד שנתגלגל להיות רבי יוחנן בן תורתא, והרי זה תואם לטהרת פרה אדומה שהיא באופן נפלא מאד, שדרשו חז"ל ע"ז את הפסוק מי יתן טהור מטמא לא אחד, והן הן דברי הפסוקתא הנ"ל שלכן נתקרב

אחשר"ש מ"ס בגימ' אמ"ר או"ב ארדו"ף אשי"ג
אחל"ק, ששם המתקת ה' האלפין כמ"ש
הבעש"ט כנ"ל.

פרשת צו תשנ"ז

(כדכתיב שם) בתוספת אל"ף עולה בגימ' מ"י ית"ן
טהור מטמא, וזה נרמז ג"כ בסיום הפסוק "לא
אחד" דהיינו ע"י האחד דהיינו האלף, נעשה
טהור מטמא, ועוד נרמז בתיבות המל"ך

שבת פרשת פרה השלמה לפורים

צדי"ק והגמר הוא בפרשת פרה שאז נתקנים
חמשה האותיות מנצפ"ך שהם אותיות הגאולה.
וי"ל עוד, בהקדם מה שהביא בבני יששכר
בשם האריז"ל שאותיות מנצפ"ך הם יניקת המן
וזרש וחכמיו. לפי סדר זה, המן יונק מהאותיות
מ"נ, זרש מאות צ', וחכמיו מאותיות פ"ך.
עיי"ש. והנה כבר ביארנו בענין חשבון עשרת
אלפים ככר כסף שנתן המן כנגד שקלי ישראל.
שהוא לפי החשבון מאת ככר כסף שנתנו
ישראל וכמו שביארו המפרשים החשבון בזה.
ואמנם הרי היו עוד אלף שבע מאות חמשה
ושבעים שקל יתירים שמהם נעשו הווים
לעמודים. וכנגדם לא נתן המן כלום. והיינו לפי
שאותם שקלים היו כנגד אותם הנפלטים מן
המחנה שהם בני דן ולכן נעשו משקליהם ווים
לעמודים שהם מחוץ למקום המקדש. והיה
סבור המן שאין הם חשובים כלל שיצטרך ליתן
כנגדם שקלים.

ואחז בשיטת זקנו עמלק אשר נזדקק לבני
דן הנפלטים מן המחנה. ואיתא במדרש ששכח
משה רבינו מה עשה עם שקלים היתרים האלו.
ולבסוף נזכר שעשה מהם ווים לעמודים. והיינו
לפי שהם שייכים לנשמות שכוחות על כן
שכחם משה רבינו. והנה הטעם על תיבת ואת
האלף היא אזלא גרש. ואיתא באלשיך שהוא
רומז להנ"ל שנזכר משה מה עשה בשקלים אלו.
ותנועת אזלא גרש מורה על אדם שנזכר לפתע
ענין שנשכח ממנו.

ולדרכנו י"ל כי אותיות הסופיות מנצפ"ך
הם חוץ לסדר האותיות של א"ב. בבחי' חוץ
למחנה. וזה בחי' הנשמות שנפלטו לחוץ. והם
הנשמות שקליפת המן זורש וחכמיו מזדקקים
להם. וכנ"ל שיניקתם היא מאותיות אלו. והם
אשר משקליהם נעשו הווים לעמודים. ותיקון
אותיות מנצפ"ך שהם בגימ' פ"ר הם ע"י הוספת

איתא בספה"ק ששבת פרשת פרה שייכת
לפורים. ושבת זו היא הגמר של פורים, כי פרה
ופורים שרשם אחד, שהם המתקת הפ"ר דינים.
שעולים כמנין מנצפ"ך שהם האותיות של דין כי
הם סוגרים את התיבה והם בחינת צמצום
הדינים. ופ"ר דינים חלוקים לחמשה חלקים
שכל אחד מהם עולה נ"ו הנרמזים בפסוק, ויהי
נועם הוי"ה אל-הינ"ו עלי"נו ומעשה ידי"נו
כוננה עלי"נו ומעשה ידי"נו כוננהו. שיש בהם
חמשה פעמים נ"ו. והמתקתם הוא ע"י הוספת
אל"ף בכל חלק מהם, ועי"ז נתוסף מספר ה' על
פ"ר ומעשה פ"ר"ה כמבואר בספה"ק.

ואיתא במדרש, שהאותיות מנצפ"ך הם
אותיות של גאולה, שכל אות מיוחדת לגאולה
מסוימת. כי גאולת אברהם אבינו מאות כ' –
לך לך. יצחק גאולתו מאות מ"ם – עצמת ממנו.
גאולת יעקב מאות נון – הצילני נא. גאולת
מצרים מאות פ' – פקד פקדתי. גאולת העתידה
מאות צ' יצמח צדיק. ע"כ המדרש רבה. והאות
צדי"ק מיוחדת לגאולה העתידה. ועפ"י הנ"ל
שהאותיות מנצפ"ך הם פ"ר דינים, אך ע"י
המתקתם נעשה מהם גאולה. וזה התיקון של
האותיות מנצפ"ך.

ואיתא מהר"ש מ'אסטרפאליא זצ"ל,
שנרמז בפסוק, מכנף הארץ זמירות שמענו צבי
לצדיק. כי האותיות מכנף"ף הם האותיות שכבר
נעשה מהם גאולה, אלא שהאות צדי"ק עדיין
לא היתה בה הגאולה כנ"ל. ולכן אמר, מכנף
הארץ זמירות שמענו. שזה כבר שמענו
האותיות של מכנף"ף, אבל, צבי לצדיק. כי צבי
הוא מלשון חמדה כמו צבי וחמיד. שאנו
חומדים ומצפים לצדי"ק. שהוא הגאולה
העתידה ע"י האות צדי"ק.

ויש לרמז כי פורים בגימ' צב"י לצדי"ק. כי
בפורים הוא צמיחת הגאולה העתידה ע"י האות

חמשת אלפי' כנ"ל. וזה נרמז ואת האל'ף היינו האלף הממתיק ומתקן את אותיות מנצפ"ך שהם הנשמות הנפלטות.

וזהו ענין פרשת פרה. כי גדול כח כפרת הפרה האדומה שמעשיה בחוץ לתקן אף הנפליטים לחוץ. וכמו שביאר התניא (אגרת הקודש כח) במעלת כפרת פרה אדומה יותר משאר קרבנות שנעשים בפנים. ושלכן נסמכה מיתת צדיקים לפרה אדומה דייקא להורות על גדול כח הכפרה שמכפר אף על הזדונות עיי"ש.

ומזמור לדוד בשנותו מיועד לבני דן הנפליטים. ולכן נאמר בו הפסוק גדלו לה' אתי ונרוממה שמו וגו'. שממנו צירופו של חדש טבת המכוון לשבט דן. והפסוקים שבמזמור זה הם ע"י סדר א"ב. אך לבסוף ניתוסף פסוק פודה ה' נפש עבדיו וגו' שלא לפי סדר הא"ב. להורות על תיקון הנשמות של מנצפ"ך שהם חוץ לסדר ונפלטו לחוץ. אך יש להם תיקון בכח הפדיון. ולכן פד"ה הוי"ה נפ"ש עבדיו בגימ' עש"ה ווי"ם לעמודי"ם.

והנה כאשר נחשוב מספר כל האותיות של א"ב ונוסף על זה מספר האותיות מנצפ"ך עולה מספרם אלף ושבע מאות ושבעים וחמשה (1775) כמנין השקלים שמהם נעשו הווי"ם לעמודים. והוא גימ' ויהי' כ"ל פקודי' בני ישראל לבי"ת אבת"ם כלומר שאף הנפליטים לחוץ מתקשרים עם כל ישראל.

וזה בחי' חדש אדר וישועה של פורים הנמשך ממקור עליון למעלה מן הדעת ולמעלה מן הזמן. ממקום שורש ישראל שאין בו שום פגם. וע"ד שביאר המהר"ל מה שמצינו במגילה כמה פעמים ענין המהירות והריצה כמ"ש מהר

קח וגו', הרצים רכבי הרכש האחשתרנים בני הרמכים יצאו מבהלים ודחופים וגו'. כי שורש הנס הוא ממקום שלמעלה מן הזמן. ואיתא בגמ' שבלשון הקודש יוצאים בקריאת המגילה אע"פ שאינם מבינים. שהרי אין אנו מבינים פירוש האחשתרנים בני הרמכים. וזה מורה על בחי' הישועה של פורים שהוא למעלה מן הדעת. והאחשתרנים יצאו מבהלים, במהירות. ועד"ז פרה אדומה נאמר בה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. בחי' למעלה מן הדעת.

וכן כפרת חתן וכלה נמשך ממקום זה. וי"ל בטעם המנהג שעושים חופה בחוץ. כי נמשכת הכפרה אפי' לאותם הנפליטים לחוץ. ויש לרמז הי"א רחק"ה ממנ"י בגימ' חתונ"ה.

ופורים הוא למעלה מן הדעת. וכן המצוה לבסומי עד דלא ידע. ובמשקל זה הוא כפרת פרה אדומה. וכמו שנתבאר. ויש לרמז לבסומי ע"ד דל"א יד"ע בגימ' פרה אדומ"ה. ומעשיה של פרה אדומה מחוץ למחנה. ששם יורדת אור הנפלא של כפרת פרה אדומה. ויש לרמז עוד פרה אדומ"ה בגימ' הפורי"ם.

עכשיו ברעוא דרעוא הוא עת רצון גדול. שהוא זמן עליית עבודת ימי הפורים והוא בפרשת פרה. ויורדת טהרה לישראל להכנה לפסח. והמתקת הדינים בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כמ"ש בתניא הנ"ל. החדש אש"ר נהפ"ך בגימ' ע"ץ הדע"ת טו"ב.

ויהי"ר שנזכה ליו"ט של טהרה וקדושה בירושלים הבנויה ונזכה לאכול שם מן הזבחים ומן הפסחים. אכ"ר.

פרשת כי תשא – פרה תשס"ד

פרשת פרה השלמה לפורים

נועם הוי"ה אל-הי"נו עלי"נו ומעשה ידי"נו כוננה עלי"נו ומעשה ידי"נו כוננה. שיש בהם חמשה פעמים נ"ו. והמתקתם הוא ע"י הוספת אל"ף בכל חלק מהם, ועי"ז נתוסף מספר ה' על פ"ר ונעשה פרה כמבואר בספה"ק. ואיתא במדרש, שהאותיות מנצפ"ך הם אותיות של גאולה, שכל אות מיוחדת לגאולה מסויימת.

ואיתא בזוה"ק, ששבת פרשת פרה שייכת לפורים. ושבת זו היא הגמר של פורים, כי פרה ופורים שרשם אחד, שהם המתקת הפ"ר דינים. שעולים כמנין מנצפ"ך שהם האותיות של דין כי הם סוגרים את התיבה והם בחינת צמצום הדינים. ופ"ר דינים חלוקים לחמשה חלקים שכל אחד מהם עולה נ"ו הנרמזים בפסוק, ויהי

והאות צדי"ק מיוחדת לגאולה העתידה. ועפ"י הנ"ל, שהאותיות מנצפ"ך הם הפ"ר דינים, אך ע"י המתקתם נעשה מהם גאולה. וזה התיקון של האותיות מנצפ"ך.

ואיתא מהרה"ק ר"ש מ'אסטרפליא זצ"ל, שנרמז בפסוק, מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק. כי אותיות מכנ"ף הם האותיות שכבר נעשה בהם גאולה, אלא שהאות צדי"ק עדיין לא היתה בה הגאולה כנ"ל. ולכן אמר, מכנף הארץ זמירות שמענו. שזה כבר שמענו האותיות של מכנ"ף, אבל, צבי לצדיק. כי צבי הוא מלשון חמדה כמו, צבי וחמיד. שאנו חומדים ומצפים לצדי"ק. שהוא הגאולה העתידה ע"י האות צדי"ק.

ויש לרמז כי פורי"ם בגימ' צב"י לצדי"ק. כי בפורים הוא צמיחת הגאולה העתידה ע"י האות צדי"ק והגמר הוא בפרשת פרה שאז נתקנים חמשה האותיות מנצפ"ך שהם אותיות הגאולה. ולכן פר"ה בגימ' מוק"ף חומ"ה. ואמרו חז"ל, למה נסמכה פרשת מרים לפרשת פרה, לומר לך מה פרה מכפרת אף מיתת צדיקים מכפרת.

וביאר התניא (באגרת הקודש כ"ח) הענין שנסמכה דוקא לפרה אדומה הנעשית בחוץ ולא לקרבנות הנעשים בפנים. כי גדולה כפרת פרה אדומה מכפרת הקרבנות הנעשים בפנים. כי הקרבנות אינם מתקנים רק קליפת נוגה, משא"כ

פרה אדומה שהיא מבחינת חכמה עילאה ומוחא סתימאה, שם נעשה ענין אתהפכא חשוכא לנהורא, ואף שלש הקליפות הטמאות מתהפכים ונתקנים. ולכן יפה כוחה של פרה אדומה לכפר אף על הזדונות. וסמכו לזה כפרת מיתת צדיקים שגדולה כפרתה לכפר אף על הזדונות כמו פרה אדומה, עיי"ש. ובזה יש שייכות לפורים עם פרשת פרה כי גם פורים הוא מבחינה גבוהה ביותר למעלה מן הדעת וההשגה, כענין פרה אדומה.

וזה הענין שאמרו בגמ', שיכולים לצאת מצות קריאת המגילה אף מבלי להבין פירוש התיבות שהרי התיבות אחשתרנים בני הרמכים ג"כ אין אנו יודעים פירושם, והיינו דאף שהמפרשים מבארים כוונת אחשתרנים בני הרמכים, אבל הענין הוא שהוא בחינת שלמעלה מן הדעת שממנה נמשכה הישועה של פורים. ובחת"ס מבאר שנסתבבה הישועה של פורים ע"י מיתת צדיקים כי התך הוא דניאל על דרך אחז"ל, טול גדול שבהם. ועיי"ז נצמחה הישועה. ואנו כהיום הזה שבורים ונדכאים ממיתת צדיקים ומפרעות הישמעאלים.

ויה"ר שיתהפך הכל לטוב ע"י פטרונו

בשמים הרב את ריבנו והנוקם נקמתנו הא-ל המושיע. אמן:

פרשת כי תשא תשנ"ו

בפ' פרה יש המתקה לפ"ר דינים של המן וכת דילי'

פרה היא המתקת הדינים של המן וכת דיליה. והכלל הוא שכל העובדות של ימי השבוע עלייתם הוא בשבת ובפרט בסוף השבת ברעוא דרעוא, ועתה בסיום שבת פ' פרה שבים כל העובדות והמצות שקיימו ישראל בפורים, מצות הצדקה בהפלגה יתירה ואהבת חברים ואחדות ישראל ודביקות בהקב"ה בקריאת המגילה, וכל העובדות שבים ומתעלים ומתחזקים ביתר שאת בכוחו של שבת פ' פרה.

איתא בספה"ק בשם האריז"ל שהאותיות מנצפ"ך הם בחי' הדין, ומספרם פ"ר, שהם פ"ר דינים, ומאותיות אלו יניקת המן וזרש וחכמיו, כי המן יונק מאותיות מ"נ, וזרש מאות צ', וחכמיו מאותיות פ"ך.

ופר"ה היא המתקת הפ"ר דינים ע"י הוספת ה', כי הפ"ר דינים נתחלקו לה' חלקים, כל חלק יש בו מספר נ"ו, וע"י הוספת א' לכל חלק מגיע המספר לנ"ז כמנין א-ל הוי"ה, וז"ש א-ל הוי"ה ויאר לנ"ו, שמספר א-ל הוי"ה מאיר וממתיק למספר נ"ו, ע"כ. ונמצא מזה שפרשת